

ประมวลคำสั่งและระเบียบการ

เกี่ยวกับ

งานที่ดินอำเภอ

เล่มที่ ๓

กรมที่ดิน

กระทรวงมหาดไทย

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961134346

ประมวลคำสั่งและระเบียบการ

เกี่ยวกับ

งานที่ดินอำเภอ

เล่มที่ ๓

กรมที่ดิน

กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

โดยที่กรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า สำนักงานที่ดินอำเภอเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่างานของสำนักงานที่ดินจังหวัด มีภารกิจที่ต้องติดต่ออำนวยความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง แก่ประชาชนเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของกรมที่ดินอยู่เป็นอันมาก แต่คำสั่งระเบียบการต่าง ๆ เกี่ยวกับงานที่ดินอำเภอยังกระจัดกระจาย ไม่เคยมีการรวบรวมแยกไว้เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ ยกแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะศึกษาค้นคว้าและยึดถือเป็นทางปฏิบัติได้ถูกต้อง กรมที่ดินจึงได้มอบหมายให้กองวิชาการ จัดรวบรวมคำสั่งระเบียบการเกี่ยวกับงานที่ดินอำเภอขึ้นโดยแยกตามประเภทของงาน ทั้งนี้เท่าที่คำสั่งระเบียบการนั้นยังใช้ปฏิบัติอยู่ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๗ อันเป็นวันสิ้นสุดของการรวบรวม

การจัดพิมพ์หนังสือประมวลคำสั่งระเบียบการนี้ ได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นหนังสือชุดรวม ๔ เล่ม แต่ละเล่มได้แยกตามประเภทของงาน ซึ่งจะทราบได้จากหัวข้อเรื่องที่ปรากฏในหนังสือทุกเล่ม สำหรับเล่ม ๑ หัวข้อเรื่องระเบียบการทั่วไป มีลักษณะงานเป็นคำสั่งระเบียบการรวมหลายเรื่อง ซึ่งไม่อาจแยกไปไว้ในประเภทงานใดโดยเฉพาะได้ และมีเรื่องอื่น ๆ อยู่มากที่ไม่ตรงกับหัวข้อเรื่องใดจึงได้นำมารวมไว้ในหัวข้อเรื่องระเบียบการทั่วไป

กรมที่ดินหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือชุดประมวลคำสั่งระเบียบการเกี่ยวกับงานที่ดินอำเภอ นี้ จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินอำเภอ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ดินอำเภอเป็นอย่างมาก

การประมวลคำสั่งระเบียบการเกี่ยวกับงานที่ดินอำเภอของหนังสือชุดนี้ สำเร็จลงได้โดยกองวิชาการ กรมที่ดิน ได้อาศัยความร่วมมือร่วมใจจาก นายวิสุจน์ จันทร์จิระ หัวหน้าธุรการโท กองจัดที่ดิน นายประยูร มุทุธาร หัวหน้าแผนกควบคุมทะเบียนสิทธิครอบครอง นายระบิล อินทร์คำ พนักงานที่ดินอำเภอโท อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ นายสืบ วิเศษโส หัวหน้าแผนกทะเบียนที่ดินสาธารณสมบัติ และนายสวิ ประสิทธิ์วิเศษ ประจำแผนกสำนักงานที่ดินจังหวัดพิจิตรเป็นผู้รวบรวม หากความบกพร่องผิดพลาดของหนังสือชุดนี้มีอยู่บ้าง ก็ขอได้โปรดแจ้งให้กองวิชาการ กรมที่ดิน ทราบด้วย เพื่อจะได้แก้ไขให้ถูกต้องต่อไป.

หัวข้อเรื่อง

ที่ปรากฏในหนังสือชุด “ประมวลคำสั่งระเบียบการเกี่ยวกับงานที่ดินอำเภอ”

เล่ม ๑

ระเบียบการทั่วไป

การมอบอำนาจ

การอายัดที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

ผู้เยาว์—หญิงมีสามี และบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ

ขาย—กรรมสิทธิ์รวม

ขายฝาก

จำนอง

ให้—แลกเปลี่ยน

เช่า—แบ่งเช่า—เช่าซื้อ

โอนตามคำสั่งศาล และเรื่องเกี่ยวกับศาล

มรดก

การจำยอม

การตีพิมพ์ในอสังหาริมทรัพย์

สิทธิเหนือที่ดิน

สิทธิเก็บกิน

สิทธิอาศัย

บรรยายส่วน

บุริมสิทธิ

ผู้ปกครองทรัพย์สิน

ห้ามโอน

โอนเปลี่ยนนาม

แบ่งทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส

เวนคืน

เล่ม ๒

ค่าธรรมเนียม

อากรแสตมป์

การรับ—จ่าย—เก็บรักษา และการนำส่งเงินต่างๆ

การทำทะเบียน และจำหน่าย ส.ค. ๑

การเก็บสารบบ—น.ส. ๓ และทำบัตรรายชื่อ

การแก้ไขหรือเพิกถอน น.ส. ๒ — น.ส. ๓

และรายการจดทะเบียน

แบบพิมพ์—บัญชี—พัสดุ และครุภัณฑ์

งบเดือน—งบปี

งานสารบรรณ

เบ็ดเตล็ด

เล่ม ๓

การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

การรังวัดแบ่งแยก — สอบเขต และรวม น.ส. ๓

การระวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดิน

ใบแทนใบจอง และ น.ส. ๓

การแจ้งการครอบครองที่ดิน

การขอได้มาซึ่งที่ดินของบุตร—ภริยาคน

ต่างตัว และนิติบุคคลบางประเภท

การขอได้มาซึ่งที่ดินของ บริษัท—

ห้างหุ้นส่วน—ธนาคาร

การขอได้มาซึ่งที่ดินของมูลนิธิ

การขอได้มาซึ่งที่ดินของวัดวาอาราม

การลงชื่อผู้ถือที่ดินของกระทรวง—ทบวง—

กรม และองค์การต่างๆ

เล่ม ๔

การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกัน

การสงวน และการหวงห้าม

การจัดทำหลักฐานและทะเบียนที่ดินสาธารณสมบัติ

การจัดทำหลักเขตฯ และแผ่นป้ายที่สาธารณะ

การใช้ — การถอนสภาพ และการโอน

เขตติดต่อเกี่ยวกับที่สาธารณะ

การจัดหาผลประโยชน์ในที่ดิน

การให้สัมปทานที่ดิน

การขออนุญาตระเบิดและย่อยหิน

การขออนุญาตอื่น ๆ

การจัดที่ดินผืนใหญ่

การจัดที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อย

หัวข้อเรื่องในสารบัญ

หน้า

การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์	(๑)
การรังวัดแบ่งแยก—สอบเขต และรวม น.ส. ๓	(๑๒)
การระวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดิน	(๑๕)
ใบแทนใบจอง และ น.ส. ๓	(๑๗)
การแจ้งการครอบครองที่ดิน	(๑๗)
การขอได้มาซึ่งที่ดินของบุตร—ภริยาคนต่างด้าว และนิติบุคคลบางประเภท	(๒๑)
การขอได้มาซึ่งที่ดินของบริษัท—ห้างหุ้นส่วน—ธนาคาร	(๒๕)
การขอได้มาซึ่งที่ดินของมูลนิธิ	(๒๖)
การขอได้มาซึ่งที่ดินของวัดวาอาราม	(๒๖)
การลงชื่อผู้ถือที่ดินของกระทรวง—ทบวง—กรม และองค์การต่าง ๆ	(๒๗)

แก้คำผิด

ประมวลคำสั่งและระเบียบการเกี่ยวกับงานที่ดินอำเภอ เล่ม ๓

หน้า	บรรทัด	คำผิด	คำถูก
๓	๓	เรื่อง	เรื่อง
๘	๑๓	รับรอง	รับรอง
๒๒	๒๐	นน	นน
๔๗	๑๑	ทน	ท้น
๗๔	๔ (จากล่าง)	ศกต	ศกต
๘๕	๓	รบ	รับ
๙๔	๑๐	จกกษ	จักกษ
๙๙	๑	๖๐๖๐	๐๖๐๖
๑๒๘	๓	ต้องอยู่	ต้องไม่อยู่
๑๓๒	๑๓	ขน	ขน
๑๓๔	๑๗	ทการ	ททำการ
๑๔๔	๑๘	ไห	ให้
๑๖๕	๘	น.ส.	น.ส. ๓
๑๘๖	๑	ที่ ๐๖๐๖/	ที่ มท. ๐๖๐๖/
๒๓๐	๑	มท. ที่ ๐๖๐๖/	ที่ มท. ๐๖๐๖/
๒๔๖	๑๐	ไต่ให้	ได้ให้
๓๑๕	๑	ที่ ๒๓๖๔/๗๔๙๙	ที่ ๒๓๖๔/๒๔๙๙
๓๒๐	๔	ไต่	ได้
๓๓๓	๓	วัดสิงห์	วัดสิงห์
๓๓๗	๒	ตามเนง	ตาลเนง
๔๗๘	๑	ที่ มท. ๐๖๐๑	ที่ มท. ๐๖๑๐
๕๙๘	๕	วันที่	วันที่
๕๙๘	๙	ไข	ใช้
๖๐๘	๑	กรมที่ดิน	กรมที่ดิน

สารบัญ

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์			
คำสั่งกรมที่ดิน			
๑๒/๒๔๙๗	— ๑๑ ธ.ค. ๒๔๙๗	พิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดิน	๑
หนังสือกรมที่ดิน			
๗๑๕๓/๒๔๙๗	— ๓๑ ธ.ค. ๒๔๙๗	การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ที่ดินที่มีผู้ครอบครองทำประโยชน์ อยู่ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย ก่อนวันที่พระราชบัญญัติออก โฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๔๗๙ ใช้บังคับ	๓
๒๖๓๖/๒๔๙๘	— ๒๙ มี.ค. ๒๔๙๘	การขอคำรับรองการทำประโยชน์ ในที่ดินที่มีใบเหี้ยบย่อ	๔
๓๓๕๙/๒๔๙๘	— ๒๑ เม.ย. ๒๔๙๘	การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ และจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม สำหรับที่ดินที่มีผู้ครอบครองโดยผลการ	๖
๓๘๕๗/๒๔๙๘	— ๓ พ.ค. ๒๔๙๘	กำหนดเวลาการขอคำรับรองว่าได้ทำ ประโยชน์แล้ว สำหรับที่ดินที่ได้ รับอนุญาตให้จับจองแล้ว	๗
หนังสือกระทรวงมหาดไทย			
๑๗๓๐๘/๒๔๙๘	— ๒๙ ส.ค. ๒๔๙๘	รับแจ้งการครอบครองที่ดินและรับรอง การทำประโยชน์ในที่ดิน	๑๑

(๒)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน ๘๙๕๐/๒๔๙๘	— ๓๑ ต.ค. ๒๔๙๘	ระเบียบการออกใบจองและหนังสือ รับรองการทำประโยชน์	๑๓
๖๐๐๕/๒๔๙๙	— ๓๐ ก.ค. ๒๔๙๙	การปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดิน	๑๙
๗๕๐๗/๒๔๙๙	— ๒๗ ก.ย. ๒๔๙๙	ที่ดินในเขตปริมณฑลรอบเขา ๔๐ เมตร	๒๒
๑๐๐๐๑/๒๕๐๐	— ๒๕ ธ.ค. ๒๕๐๐	การได้มาซึ่งที่ดินมือเปล่า	๒๔
๑๐๗๐๗/๒๕๐๑	— ๘ ธ.ค. ๒๕๐๑	ระเบียบการพิสูจน์ที่ดินที่จะออก หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ในที่ดินเกี่ยวกับป่าไม้	๒๖
๔๐๕๗/๒๕๐๒	— ๖ พ.ค. ๒๕๐๒	การตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอรับรอง การทำประโยชน์	๓๑
๔๒๖๑/๒๕๐๒	— ๑๘ พ.ค. ๒๕๐๒	หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)	๓๒
๘๕๕๐/๒๕๐๒	— ๒๙ ก.ย. ๒๕๐๒	การพิจารณาการแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และการออกหนังสือ รับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในเขตที่พระราชกฤษฎีกาหวงห้าม เพื่อจัดตั้งนคมสร้างตนเอง	๓๔
๓๙๐๗/๒๕๐๓	— ๒๐ เม.ย. ๒๕๐๓	ระเบียบการพิสูจน์ที่ดินเพื่อออก หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ในที่ดินเกี่ยวกับป่าไม้	๓๖

(๓)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
๘๘๔๖/๒๕๐๓	— ๓ พ.ค. ๒๕๐๓	การขอรับรองการทำประโยชน์ ในที่ดิน เกี่ยวกับป่าไม้	๓๘
คำสั่งกรมที่ดิน			
๔/๒๕๐๓	— ๑ พ.ย. ๒๕๐๓	การขอรับรองการทำประโยชน์ ในกรณีใบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เป็นอันตรายหรือสูญหาย	๓๙
หนังสือกรมที่ดิน			
๑๐๙๗๙/๒๕๐๓	— ๖ ธ.ค. ๒๕๐๓	รับรองการทำประโยชน์และโอนที่ดิน ในกรณีถูกเขตชลประทาน	๔๑
๑๑๒๐๕/๒๕๐๓	— ๑๖ ธ.ค. ๒๕๐๓	ขอแก้จำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค. ๑	๔๓
๑๗๒/๒๕๐๔	— ๑๒ ม.ค. ๒๕๐๔	การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ในที่ดินตาม ส.ค. ๑	๔๕
๓๔๖๗/๒๕๐๖	— ๒๘ พ.ค. ๒๕๐๖	รับรองการทำประโยชน์และโอนที่ดิน ที่กองทัพอากาศซอจากราชฎร	๔๗
๕๐๔๖/๒๕๐๖	— ๒๔ ก.ค. ๒๕๐๖	การออกใบเทียบย้ายภายหลัง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน	๔๘
๖๔๙๒/๒๕๐๖	— ๒๓ ก.ย. ๒๕๐๖	การออกหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์ (น.ส. ๓) และโฉนดที่ดิน	๕๐
๗๗๘๖/๒๕๐๖	— ๒๒ พ.ย. ๒๕๐๖	การแจ้ง ส.ค. ๑ เกินกว่า ๑๐๐ ไร่	๕๑
คำสั่งกรมที่ดิน			
๑/๒๕๐๗	— ๒๘ ม.ค. ๒๕๐๗	การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์	๕๒

(๔)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๗๕๖	— ๓๐ มี.ค. ๒๕๐๗	การประกาศในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์	๕๓
มท. ๐๖๐๖/๔๘๓๙	— ๒๒ มี.ย. ๒๕๐๗	การรับแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และออก น.ส. ๓ ในเขตนิคม	๕๔
มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๐๑๔	— ๔ มี.ค. ๒๕๐๘	การรับรองแนวเขตที่ดินที่ขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์	๕๕
มท. ๐๖๐๖/ว. ๗๗๗๘	— ๙ พ.ย. ๒๕๐๘	ระเบียบการพิสูจน์ที่ดินที่จะออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินเกี่ยวกับป่าไม้	๕๘
มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๑๑	— ๑๓ มี.ค. ๒๕๐๙	การรับรองแนวเขตที่ดินที่ขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์	๖๐
มท. ๐๖๐๖/๓๒๕	— ๑๔ มี.ค. ๒๕๐๙	การขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์	๖๒
มท. ๐๖๐๖/๓๑๐๙	— ๑๙ เม.ย. ๒๕๐๙	การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน	๖๔
มท. ๐๖๐๖/๗๕๑๓	— ๑๙ ก.ย. ๒๕๐๙	การแบ่งแยกที่ดินซึ่งมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์	๖๖
มท. ๐๖๐๖/๗๙๖๑	— ๒๙ ก.ย. ๒๕๐๙	การขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดินในบริเวณอ่างเก็บน้ำชลประทาน	๖๗
มท. ๐๖๐๖/๘๐๙๖	— ๕ ต.ค. ๒๕๐๙	นายมนัส ธรรมประทีป ขอแก้หนังสือรับรองการทำประโยชน์	๖๘

(๕)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๑๐๓๑๑	— ๒๖ บ.ค. ๒๕๐๙	การรับคำขออนุญาตหนังสือรับรอง การทำประโยชน์	๖๙
มท. ๐๖๐๖/๒๕๘	— ๑๐ ม.ค. ๒๕๑๑	ขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ที่ดินเกิน ๑๐๐ ไร่	๗๐
มท. ๐๖๐๖/๕๒๔๐	— ๒๑ มี.ย. ๒๕๑๑	การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ของนายเมือง ส้ำแดงเดช	๗๒
มท. ๐๖๐๖/๕๒๔๒	— ๒๔ มี.ย. ๒๕๑๑	ขอรับรองการทำประโยชน์	๗๔
มท. ๐๖๑๐/ว. ๙๓๙๘	— ๓๑ ต.ค. ๒๕๑๑	การออกหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์ (น.ส. ๓) และการ จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ในเขตที่ดินที่กรมสหกรณ์ที่ดิน ขอสงวนเพื่อจัดสหกรณ์นิคม	๗๕
มท. ๐๖๐๖/๓๓๐	— ๑๕ ม.ค. ๒๕๑๒	หรือการขอรับรองการทำประโยชน์ ในที่ดินของนายเมือง ส้ำแดงเดช	๗๘
มท. ๐๖๐๖/๔๖๒๖	— ๒๕ มี.ค. ๒๕๑๒	นายเทียน เหมือนศรี ขอรับรอง การทำประโยชน์เกิน ๑๐๐ ไร่	๘๐
มท. ๐๖๐๖/๔๙๖๙	— ๓๑ มี.ค. ๒๕๑๒	วัดบางพลับขอร้องวัดออกโฉนดที่ดิน (มีถนนผ่านกลาง)	๘๒
มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๓๗๑	— ๑๙ มี.ย. ๒๕๑๒	การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ล้ำขำ	๘๓
มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๖๕๖๖	— ๗ ต.ค. ๒๕๑๒	ให้ประกาศอัตราค่าพาหนะในการ ไปรับวัดขึ้นสู่อุบลสมณการ ทำประโยชน์เพื่อออก น.ส. ๓	๘๔

(๖)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๒๗๒	— ๑๑ ก.พ. ๒๕๑๓	การรับรองแนวเขตที่ดินที่ขออนุญาต หนังสือรับรองการทำประโยชน์	๘๕
มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๗๑๓๐	— ๑๑ มิ.ย. ๒๕๑๓	การเปรียบเทียบ ออก น.ส. ๓ ในกรณีที่ผู้คัดค้าน	๘๘
มท. ๐๖๐๖/๑๗๘๘๗	— ๑๖ มิ.ย. ๒๕๑๓	เร่งรัดการออก น.ส. ๓	๙๐
มท. ๐๖๐๖/๑๗๙๓๑	— ๑๗ มิ.ย. ๒๕๑๓	การรังวัดชั้นสูตรสอบสวนที่ดิน ที่ขอรับรองการทำประโยชน์	๙๑
หนังสือกระทรวงมหาดไทย			
มท. ๐๖๑๐/ว. ๓๐๖	— ๘ ก.ค. ๒๕๑๓	ระเบียบว่าด้วยการจดทะเบียนสิทธิและ นิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ใน หน้าที่ของนายอำเภอและปลัดอำเภอผู้ เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ	๙๓
คำสั่งกรมที่ดิน			
๗/๒๕๑๓	— ๑๘ ส.ค. ๒๕๑๓	การจัดแจ้งรายการจดทะเบียนในหนังสือ รับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)	๙๗
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๕๒๖๑	— ๑๙ ส.ค. ๒๕๑๓	การสั่งให้ข้าราชการไปทำการรังวัด ชั้นสูตรสอบสวน	๙๙
มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๐๑๒๕	— ๑๕ ก.ย. ๒๕๑๓	แก้ไขแบบพิมพ์คำขอรับรองการทำ ประโยชน์ (น.ส. ๑)	๑๐๐
มท. ๐๖๐๖/๖๕๗	— ๑๑ ม.ค. ๒๕๑๔	ขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์ใน ที่ดินเกินกว่า ๑๐๐ ไร่	๑๐๒

(๑)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๔๔๖๓	— ๑๙ ก.พ. ๒๕๑๔	หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ปลอม	๑๐๔
มท. ๐๖๐๖/ว. ๗๕๒๖	— ๑๙ มี.ค. ๒๕๑๔	การพิสูจน์สอบสวนเพื่อออก น.ส. ๓ ตามโครงการเร่งรัดเกี่ยวกับที่ป่า	๑๐๕
มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๙๖๙	— ๘ เม.ย. ๒๕๑๔	การเปรียบเทียบออก น.ส. ๓ ในกรณีที่มีผู้คัดค้านในระหว่างพิสูจน์สอบสวน	๑๐๗
ระเบียบกรมที่ดิน			
	— ๑๘ มิ.ย. ๒๕๑๔	ว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔	๑๐๙
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๓๖๑๑	— ๑๙ ก.ค. ๒๕๑๔	ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับ น.ส. ๓ ที่ค้างแฉก	๑๑๔
มท. ๐๖๐๖/๒๘๒๒๔	— ๓๐ ส.ค. ๒๕๑๔	ขอให้ออก น.ส. ๓	๑๑๖
มท. ๐๖๐๖/๓๐๙๔๙	— ๒๓ ก.ย. ๒๕๑๔	การสอบสวนตามรายงานของเจ้าพนักงานที่ดินผู้ช่วยตรี	๑๑๘
มท. ๐๖๐๖/๓๒๕๐๗	— ๘ ต.ค. ๒๕๑๔	การหมายเหตุใน ส.ค. ๑ เมื่อได้ออก น.ส. ๓ หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว	๑๒๐
มท. ๐๖๑๐/๓๗๖๖๒	— ๑๘ พ.ย. ๒๕๑๔	การปิดประกาศที่ดิน	๑๒๒
คำสั่งกรมที่ดิน			
๓/๒๕๑๔	— ๑๙ พ.ย. ๒๕๑๔	พิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดิน	๑๒๖
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๗๘๕๔	— ๓ มี.ค. ๒๕๑๕	การปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์	๑๒๔

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
ระเบียบของคณะกรรมการการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) — ๖ มี.ค. ๒๕๑๕		ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรอง การทำประโยชน์	๑๒๕
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๐๕๖๘ — ๒๒ มี.ค. ๒๕๑๕		การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ในบริเวณที่ดินที่ได้สร้างระวางแผนที่ แล้ว	๑๓๐
มท. ๐๖๐๖/๑๑๔๙๕ — ๒๙ มี.ค. ๒๕๑๕		การประชุมมอบรมพนักงานที่ดินอำเภอ	๑๓๑
มท. ๐๖๐๖/๑๒๗๑๓ — ๗ เม.ย. ๒๕๑๕		การออก น.ส. ๓ แล้วขอรังวัดแบ่งแยก มาในคราวเดียวกัน	๑๓๒
ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๑๕) — ๑๙ เม.ย. ๒๕๑๕		ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรอง การทำประโยชน์	๑๓๓
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๑๔๘๑๔ — ๒๗ เม.ย. ๒๕๑๕		การตรวจราชการของเจ้าพนักงานที่ดิน จังหวัด	๑๓๔
มท. ๐๖๑๐/๑๕๕๔๘ — ๒ พ.ค. ๒๕๑๕		การเปรียบเทียบกรณีคัดค้านการออก น.ส. ๓ และการจดทะเบียนสิทธิและ นิติกรรม	๑๓๕
มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๖๕๓๑ — ๑๐ พ.ค. ๒๕๑๕		การแก้จำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค. ๑	๑๓๖
มท. ๐๖๐๖/๑๘๒๔๑ — ๑๘ พ.ค. ๒๕๑๕		การออก น.ส. ๓ ในบริเวณที่ดินที่ได้ สร้างระวางแผนที่แล้ว	๑๓๘

(๕)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๘๕๐๑	— ๑๙ พ.ค. ๒๕๑๕	การขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรอง การทำประโยชน์เฉพาะราย โดยมีได้ แจ้งการครอบครอง	๑๓๙
มท. ๐๖๐๖/๑๘๙๙๒	— ๒๔ พ.ค. ๒๕๑๕	หรือการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือ รับรองการทำประโยชน์เฉพาะราย	๑๔๒
มท. ๐๖๐๖/๒๒๒๑๑	— ๙ มิ.ย. ๒๕๑๕	ยอดงานค้างออก น.ส. ๓	๑๔๔
มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๒๖๖๕	— ๑๕ มิ.ย. ๒๕๑๕	ข้อความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์ การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔	๑๔๖
ระเบียบกรมที่ดิน			
ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕)	— ๒๙ มิ.ย. ๒๕๑๕	ว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำ ประโยชน์	๑๔๘
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๓๐๓๓๓	— ๑๐ ส.ค. ๒๕๑๕	การแก้จำนวนเนื้อที่ดินใน น.ส. ๓	๑๕๓
มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๑๒๘๕	— ๒๒ ส.ค. ๒๕๑๕	ข้อความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์ การทำประโยชน์	๑๕๔
มท. ๐๖๐๖/๙๑๒๓๗	— ๖ ต.ค. ๒๕๑๕	การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรอง การทำประโยชน์เฉพาะราย โดยมี ได้แจ้งการครอบครอง	๑๕๕
มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๓๕๓๙	— ๒๐ ต.ค. ๒๕๑๕	การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรอง การทำประโยชน์เฉพาะราย โดยมี ได้แจ้งการครอบครอง	๑๕๖
มท. ๐๖๐๖/๙๔๐๑๔	— ๒๖ ต.ค. ๒๕๑๕	ขอแก้จำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค. ๑	๑๕๗

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๙๔๔๙๙	— ๑ พ.ย. ๒๕๑๕	การแก้จำนวนเนื้อที่ดินใน น.ส. ๓	๑๕๙
มท. ๐๖๐๖/๙๕๓๕๑	— ๗ พ.ย. ๒๕๑๕	หารือการออก น.ส. ๓ ในกรณีที่ดิน มาโดยไม่ได้จดทะเบียนสิทธิและ นิติกรรม	๑๖๐
มท. ๐๖๐๖/๙๕๕๑๑	— ๘ พ.ย. ๒๕๑๕	ขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เนื้อที่เกิน ๑๐๐ ไร่	๑๖๒
มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๕๕๑๕	— ๘ พ.ย. ๒๕๑๕	การเดินสำรวจออก น.ส. ๓	๑๖๔
มท. ๐๖๐๖/๑๙๙๓	— ๑๖ มี.ค. ๒๕๑๖	การตรวจราชการโครงการเดินสำรวจ ออก น.ส. ๓ จังหวัดมหาสารคาม	๑๖๕
มท. ๐๖๐๖/๓๓๗๘	— ๒๙ มี.ค. ๒๕๑๖	การออกโฉนดที่ดินที่ออกขายทะเล	๑๖๗
มท. ๐๖๐๖/๓๙๘๔	— ๓๐ มี.ค. ๒๕๑๖	ขออนุญาตโฉนดหลายแปลงใน ส.ค. ๑ แปลงเดียว	๑๖๙
มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๕๑๓	— ๘ มี.ค. ๒๕๑๖	การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ที่สืบเนื่องมาจากใบจอง	๑๗๐
คำสั่งกรมที่ดิน			
๑๙๗/๒๕๑๖	— ๕ เม.ย. ๒๕๑๖	ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดินที่ ๔๕/๒๕๑๓ ฉ.ว. ๑ ก.ย. ๒๕๑๓	๑๗๒
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๘/ว. ๙๓๔๙	— ๙ เม.ย. ๒๕๑๖	การรับคำคัดค้านภายหลังวันครบกำหนด ประกาศ	๑๗๓
มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๑๘๗๒	— ๑๗ พ.ค. ๒๕๑๖	ผู้ขอหรือผู้นำเดินสำรวจออก น.ส. ๓ ตาย	๑๗๕
มท. ๐๖๐๖/๑๒๔๖๘	— ๒๘ พ.ค. ๒๕๑๖	การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรอง การทำประโยชน์เฉพาะรายโดยมิได้ แจ้งการครอบครอง	๑๗๖

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๒๕๖๘	— ๓๐ พ.ค. ๒๕๑๖	ขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) เพื่อการจำนองที่ดินเป็นประกันหน้เงินกู้ของลูกค้	๑๗๘
มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๒๖๑๘	— ๓๑ พ.ค. ๒๕๑๖	การออกหลักฐานเกี่ยวกับที่ดิน	๑๗๙
มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๔๓๕๔	— ๑๑ มิ.ย. ๒๕๑๖	การเดินทางสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินทั้งตำบลในกรณีที่มีผู้มีสิทธิในที่ดินตาม น.ส. ๓ ตาย	๑๘๑
มท. ๐๖๐๖/๑๕๕๑๖	— ๒๘ มิ.ย. ๒๕๑๖	การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่สืบเนื่องมาจากใบจอง	๑๘๒
มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๕๗๗๐	— ๓ ก.ค. ๒๕๑๖	การเดินทางสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินทั้งตำบลในกรณีที่มีผู้มีสิทธิในที่ดินตาม น.ส. ๓ ตาย	๑๘๓
มท. ๐๖๐๖/๑๖๗๕๗	— ๑๘ ก.ค. ๒๕๑๖	การออกหนังสือรับรองทำประโยชน์ที่สืบเนื่องมาจากใบจอง	๑๘๔
มท. ๐๖๐๖/๓๑๐๖๓	— ๒๐ ก.ย. ๒๕๑๖	การประทับตราประจำต่อ	๑๘๕
มท. ๐๖๐๖/๓๑๔๕๙	— ๒๗ ก.ย. ๒๕๑๖	น.ส. ๓ ออกพร้อมกั้ใบจอง (น.ส. ๒)	๑๘๖
คำสั่งกรมที่ดิน			
๘๑๘/๒๕๑๖	— ๑ ต.ค. ๒๕๑๖	ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดิน (กรณีได้ที่ดินมา มิได้จดทะเบียน)	๑๘๗
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๒๐๗๗	— ๘ ต.ค. ๒๕๑๖	ขออำนวยความสะดวกในการรังวัดรับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินชั่วคราว	๑๘๘

(๑๒)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๔๔๐๐๕	— ๒๕ ต.ค. ๒๕๑๖	การแก้ไขเขตและเนื้อที่ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์	๑๘๙
มท. ๐๖๐๖/๔๔๘๘๘๙	— ๗ พ.ย. ๒๕๑๖	การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เฉพาะรายโดยมิได้แจ้งการครอบครอง	๑๙๐
มท. ๐๖๐๖/๒๑๓	— ๗ ม.ค. ๒๕๑๗	หารือการออกโฉนดที่ดิน	๑๙๑
มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๐๔๕	— ๓๑ ม.ค. ๒๕๑๗	การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เฉพาะราย	๑๙๓
หนังสือกระทรวงมหาดไทย			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๖๕	— ๘ ก.พ. ๒๕๑๗	การลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์	๒๐๐
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๒๘๑๐	— ๑๓ ก.พ. ๒๕๑๗	การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เฉพาะราย	๒๐๒
การรังวัดแบ่งแยก-สอบเขตและรวม น.ส. ๓			
คำสั่งกรมที่ดิน			
๕/๒๔๘๐	— ๒๑ ก.ค. ๒๔๘๐	การแก้ไขเขียนแบ่งแยกในนามเดิม	๒๐๓
๕/๒๔๘๕	— ๘ ก.ค. ๒๔๘๕	การปฏิบัติในเรื่องที่ดินพังลงน้ำทำให้รูปที่ดินตามแผนที่เดิมเปลี่ยนแปลงไป	๒๐๕
๑๒/๒๔๙๙	— ๒๙ ธ.ค. ๒๔๙๙	แบ่งกรรมสิทธิ์รวม	๒๐๘
๑๒/๒๕๐๐	— ๘ พ.ย. ๒๕๐๐	การรวมโฉนดที่ดิน	๒๑๖
หนังสือกรมที่ดิน			
๖๗๓๗/๒๕๐๑	— ๒๓ ส.ค. ๒๕๐๑	การรวมหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)	๒๒๐

(๑๓)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
คำสั่งกรมที่ดิน			
๔/๒๕๐๔	— ๙ มี.ค. ๒๕๐๔	การจดทะเบียนแบ่งแยกในระหว่าง ชายฉาก	๒๒๒
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๗๕๑๓	— ๑๙ ก.ย. ๒๕๐๙	การแบ่งแยกที่ดินซึ่งมีหนังสือรับรอง การทำประโยชน์	๒๓๐
มท. ๐๖๐๘/๙๘๐๘	— ๗ ธ.ค. ๒๕๐๙	ขอรวมโฉนดที่ดิน	๒๓๑
มท. ๐๖๐๘/ว. ๙๗๖๔	— ๒๒ เม.ย. ๒๕๑๓	การรวมโฉนดที่ดิน	๒๓๒
คำสั่งกรมที่ดิน			
๒๔/๒๕๑๓	— ๒๘ พ.ค. ๒๕๑๓	การจดทะเบียนแบ่งหักที่สาธารณ ประโยชน์	๒๓๓
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๘/๓๕๗๐๐	— ๔ พ.ย. ๒๕๑๓	วัดราชธานีขอแบ่งแยกโฉนดที่ดิน	๒๓๔
มท. ๐๖๐๖/๙๗๑	— ๑๔ มี.ค. ๒๕๑๔	รับรองการทำประโยชน์และโอน ที่ดินกรณีถูกเขตชลประทาน	๒๓๖
คำสั่งกรมที่ดิน			
๒/๒๕๑๔	— ๙ ก.ค. ๒๕๑๔	การรังวัดเพื่อการชลประทานและ แบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง	๒๓๘
หนังสือกระทรวงมหาดไทย			
มท. ๐๖๑๑/ว. ๓๓๕	— ๒๑ ก.ค. ๒๕๑๔	การรังวัดเพื่อการชลประทานและ ทางหลวง	๒๔๑
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๘/ว. ๒๗๓๘๙	— ๒๓ ธ.ค. ๒๕๑๔	ประกาศให้เจ้าของที่ดินมาติดต่อ	๒๔๖

(๑๔)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๑๗๖๒๘	— ๑๗ พ.ค. ๒๕๑๕	การรังวัดเพื่อการชลประทานและ ทางหลวง	๒๔๘
มท. ๐๖๐๘/๒๕๗๓๗	— ๖ ก.ค. ๒๕๑๕	การจดทะเบียนแบ่งขายที่ดินที่ถูก เขตทางหลวง	๒๔๙
มท. ๐๖๑๑/ว. ๙๗๙๔	— ๑๖ เม.ย. ๒๕๑๖	การรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขต ชลประทาน และออกหนังสือสำคัญ สำหรับที่หลวง	๒๕๐
มท. ๐๖๑๑/ว. ๑๒๓๓๕	— ๒๕ พ.ค. ๒๕๑๖	การรังวัดเพื่อการชลประทานและ ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง	๒๕๗
มท. ๐๖๑๑/ว. ๑๖๒๔๑	— ๙ ก.ค. ๒๕๑๖	การรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง	๒๖๕
ระเบียบกรมที่ดิน			
๗/๒๕๑๖	— ๒๖ ก.ค. ๒๕๑๖	การแบ่งแยกและการตรวจสอบเนื้อที่ หนังสือรับรองการทำประโยชน์	๒๗๓
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๑๑/ว. ๑๙๒๔๔	— ๒๗ ส.ค. ๒๕๑๖	การรังวัดเพื่อการชลประทาน	๒๘๕
มท. ๐๖๑๑/ว. ๕๖๕๗๒	— ๒๙ พ.ย. ๒๕๑๖	การรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขต ชลประทาน	๒๘๗
มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๕๕	— ๗ ม.ค. ๒๕๑๗	การแบ่งแยกและตรวจสอบเนื้อที่ หนังสือรับรองการทำประโยชน์	๒๘๙
มท. ๐๖๑๑/ว. ๑๖๔๔	— ๒๕ ม.ค. ๒๕๑๗	ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการรังวัดที่ดิน ที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง และ การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้กรมชลประทาน พ.ศ. ๒๕๑๗	๒๙๐

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
การระวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดิน			
หนังสือกรมที่ดิน ๙๐๕๐/๒๔๘๔	— ๑๔ ต.ค. ๒๔๘๔	การรับรองแนวเขตที่ดินที่ติดต่อกับเขตที่ดินของกรมรถไฟ	๓๐๓
—/๒๔๘๕ คำสั่งกรมที่ดิน ๒/๒๔๘๖	— ๒๑ ต.ค. ๒๔๘๕	การระวางษ์แนวเขตที่ดินชลประทาน	๓๐๔
หนังสือกรมที่ดิน ๖๕๔๑/๒๔๙๓	— ๑๒ ส.ค. ๒๔๘๖	ให้เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงที่มีมุมเขตที่ดินแปลงที่ขอรังวัดไประวางษ์แนวเขต	๓๑๒
— ๓๑ ต.ค. ๒๔๙๓	การแจ้งให้เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงหรือผู้ปกครองท้องที่มาระวางษ์รับรองแนวเขต	๓๑๓	
๙๔๐๘/๒๔๙๘	— ๑๕ พ.ย. ๒๔๙๘	การรับรองแนวเขต	๓๑๔
๒๓๖๔/๒๔๙๙	— ๔ เม.ย. ๒๔๙๙	การระวางษ์แนวเขตทางหลวงและที่ดินของกรมทาง ฯ	๓๑๕
๕๖๑๓/๒๔๙๙	— ๑๑ ก.ค. ๒๔๙๙	การระวางษ์แนวเขตที่ดินของกระทรวงกลาโหม	๓๑๖
๔๗๓/๒๕๐๒	— ๑๙ มี.ค. ๒๕๐๒	การรับรองเขตที่ราชพัสดุ	๓๑๗
๑๑๑๓๓/๒๕๐๓	— ๑๒ ต.ค. ๒๕๐๓	การระวางษ์แนวเขตเกี่ยวกับที่ดินของกระทรวงกลาโหม	๓๑๘
๑๑๑๕๔/๒๕๐๓	— ๑๔ ต.ค. ๒๕๐๓	การระวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดินของการรถไฟ ฯ หรืออยู่ในความดูแลอารักขาของการรถไฟ ฯ	๓๑๙
๖๕๖๘/๒๕๐๔	— ๑๔ ก.ย. ๒๕๐๔	การระวางษ์แนวเขตที่ดินชลประทาน	๓๒๖
๗๗๗๒/๒๕๐๔	— ๒๕ ต.ค. ๒๕๐๔	การระวางษ์แนวเขตที่ดินของกระทรวงกลาโหม	๓๔๓

(๑๖)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกระทรวงการคลัง			
กค. ๐๔๐๓/๔๕๙๙	— ๑๔ ก.พ. ๒๕๐๗	การนำทำการรังวัดและการระวางษ์ แนวเขตที่ดินราชพัสดุ	๓๔๔
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๔๐๗๒	— ๓ มี.ย. ๒๕๐๗	การลงชื่อในแบบรับรองเขตที่ดิน ทางหลวง	๓๔๕
หนังสือกรมการศาสนา			
ศธ. ๐๔๐๕/๘๘๘๕	— ๒๖ ต.ค. ๒๕๐๙	ผู้แทนวัด	๓๔๘
หนังสือสำนักพระราชวัง			
พว. ๐๐๐๕/๓๖๙๖	— ๑๑ พ.ย. ๒๕๐๙	ผู้แทนวัด	๓๕๐
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๕๕๖	— ๒๕ พ.ย. ๒๕๐๙	การเขียนข้างเคียงที่ดินซึ่งติดต่อกับ ทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด	๓๕๑
มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๒๗๒	— ๑๑ ก.พ. ๒๕๑๓	การรับรองแนวเขตที่ดินที่ขออนุญาตหนังสือ รับรองการทำประโยชน์	๓๕๔
มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๑๙๗๖	— ๓๐ ก.ย. ๒๕๑๓	การรับรองแนวเขตที่ดินที่ขออนุญาตหนังสือ รับรองการทำประโยชน์	๓๕๗
มท. ๐๖๐๘/ว. ๘๐๕๗	— ๑๙ มี.ค. ๒๕๑๖	การนัดเจ้าของข้างเคียงไประวางษ์แนวเขต	๓๕๘
หนังสือการเคหะแห่งชาติ			
มท. ๑๘๐๔/๑๔๐	— ๒๗ เม.ย. ๒๕๑๖	การระวางษ์แนวเขตที่ดินของการเคหะ แห่งชาติ	๓๖๐

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
ใบแทนใบจองและ น.ส. ๓			
คำสั่งกรมทะเบียนที่ดิน			
๙/๒๔๖๙	— ๑ มี.ค. ๒๔๖๙	ใบแทน	๓๖๓
หนังสือกรมที่ดิน			
๗๑๖/๒๔๘๙	— ๑๕ ก.พ. ๒๔๘๙	ใบแทรกโฉนดหาย	๓๖๔
คำสั่งกรมที่ดิน			
๖/๒๔๙๓	— ๑๓ ก.ย. ๒๔๙๓	พยานหลักฐานในการขอรับใบแทนหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์	๓๖๕
๓/๒๕๐๗	— ๓๐ เม.ย. ๒๕๐๗	การออกใบแทนใบจองและหนังสือรับรองการทำประโยชน์	๓๖๗
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๑๖๔๖	— ๓ มี.ค. ๒๕๑๐	หารือการออกใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์	๓๙๔
มท. ๐๖๐๘/ว. ๖๖๕๒	— ๑๖ มี.ค. ๒๕๑๔	ขอออกใบแทนโฉนด	๓๙๖
มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๕๐๓๑	— ๓๐ ก.ค. ๒๕๑๔	การออกใบแทน น.ส. ๓ และการประทับตราประจำต่อ	๓๙๗

การแจ้งการครอบครองที่ดิน

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย

๑๒๔๔/๒๔๙๓	— ๙ พ.ย. ๒๔๙๓	ระเบียบการแจ้งและรับแจ้งที่ดินที่มีผู้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ	๓๙๙
-----------	---------------	---	-----

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
๖๘๐๘/๒๔๙๗	— ๑๘ ต.ค. ๒๔๙๗	การแจ้งและรับแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๐๘
๖๘๘๙/๒๔๙๗	— ๒๒ ต.ค. ๒๔๙๗	การแจ้งและรับแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๐๙
๕๒๕/๒๔๙๘	— ๑๘ มี.ค. ๒๔๙๘	การแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๑๐
๙๓๑/๒๔๙๘	— ๓๑ มี.ค. ๒๔๙๘	การแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๑๒
๙๓๒/๒๔๙๘	— ๓๑ มี.ค. ๒๔๙๘	การแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๑๓
๒๕๕๕/๒๔๙๘	— ๒๘ มี.ค. ๒๔๙๘	แจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๑๔
หนังสือกระทรวงมหาดไทย			
๖๖๕๒/๒๔๙๘	— ๑ เม.ย. ๒๔๙๘	แจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๑๖
หนังสือกรมที่ดิน			
๒๙๘๘/๒๔๙๘	— ๘ เม.ย. ๒๔๙๘	การแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๑๗
๓๙๕๓/๒๔๙๘	— ๙ พ.ค. ๒๔๙๘	หารือการแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๑๙
๗๖๑๕/๒๔๙๙	— ๒ ต.ค. ๒๔๙๙	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๒๑
๒๐๓๙/๒๕๐๐	— ๑๙ มี.ค. ๒๕๐๐	การแจ้งการครอบครองที่ดินราชพัสดุ	๔๒๓
๑๓๖๑/๒๕๐๒	— ๑๑ ก.พ. ๒๕๐๒	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๓๑
หนังสือกรมที่ดิน			
๘๕๕๐/๒๕๐๒	— ๒๙ ก.ย. ๒๕๐๒	การพิจารณาแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และการออกหนังสือรับรอง การทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในเขต ที่มพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามเพื่อจัด ตั้งนิคมสร้างตนเอง	๔๓๒
๓๗๗๘/๒๕๐๓	— ๑๒ เม.ย. ๒๕๐๓	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๓๔
๕๕๖๔/๒๕๐๓	— ๑๗ มี.ย. ๒๕๐๓	การตรวจสอบที่ดินที่ขอผ่อนผันแจ้งการ ครอบครอง	๔๓๕

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกระทรวงมหาดไทย			
๑๖๑๒๒/๒๕๐๓	— ๑๒ ต.ค. ๒๕๐๓	งดการส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๓๗
หนังสือกรมที่ดิน			
๑๐๑๙๔/๒๕๐๓	— ๙ พ.ย. ๒๕๐๓	งดการส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๓๘
๑๖๓/๒๕๐๔	— ๑๒ ม.ค. ๒๕๐๔	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินซึ่งเป็นท้องกรมตลิ่ง	๔๔๐
หนังสือกระทรวงมหาดไทย			
๗๙๖/๒๕๐๕	— ๑๒ ม.ค. ๒๕๐๕	งดการส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๔๑
๑๓๙๗๕/๒๕๐๕	— ๒๑ ส.ค. ๒๕๐๕	การผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๔๓
หนังสือกรมที่ดิน			
๗๗๔๗/๒๕๐๕	— ๒๖ ก.ย. ๒๕๐๕	การแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๔๔
หนังสือกระทรวงมหาดไทย			
๒๒๙๕/๒๕๐๖	— ๑๑ ก.พ. ๒๕๐๖	การผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๔๖
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๔๔๓๙	— ๒๒ มิ.ย. ๒๕๐๗	การรับแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และออก น.ส. ๓ ในเขตนิคม	๔๔๗
มท. ๐๖๑๐/๔๙๘๖	— ๒๙ มิ.ย. ๒๕๐๗	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑)	๔๔๘
มท. ๐๖๑๐/๕๑๗๙	— ๒๖ ก.ค. ๒๕๐๘	ขอแก้ข้อตัวและข้อสกุลใน ส.ค. ๑	๔๔๙
มท. ๐๖๑๐/๗๐๘๔	— ๑๓ ต.ค. ๒๕๐๘	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๕๑
มท. ๐๖๑๐/๒๔๙๐	— ๒๕ มี.ค. ๒๕๐๙	การคดีสำเนา ส.ค. ๑	๔๕๒

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/๙๒๗๐	— ๑๖ พ.ย. ๒๕๐๙	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๕๓
มท. ๐๖๑๐/๑๔๒๙	— ๒๒ ก.พ. ๒๕๑๐	วัดคอนทราย ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๕๕
มท. ๐๖๑๐/๔๖๑๙	— ๓๐ พ.ค. ๒๕๑๑	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๕๗
มท. ๐๖๑๐/๑๓๗๗๘	— ๑๔ ก.พ. ๒๕๑๒	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน ที่ภูหน้าท่อม	๔๕๙
มท. ๐๖๑๐/๑๑๓๕๕	— ๑๗ ก.ค. ๒๕๑๒	การผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑)	๔๖๑
หนังสือกระทรวงมหาดไทย			
มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๔๔	— ๓ เม.ย. ๒๕๑๓	การขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๖๓
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๑๐/๒๕๑๐๒	— ๑๙ ส.ค. ๒๕๑๓	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครอง	๔๖๕
มท. ๐๖๑๐/๒๘๔๐๕	— ๘ ก.ย. ๒๕๑๓	การผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๖๗
มท. ๐๖๑๐/๒๘๙๗๙	— ๑๐ ก.ย. ๒๕๑๓	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๖๙
มท. ๐๖๑๐/๒๙๔๓๗	— ๑๑ ก.ย. ๒๕๑๓	การขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๗๑
มท. ๐๖๑๐/๕๐๐๓๔	— ๑๖ ธ.ค. ๒๕๑๓	การขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ สำหรับที่ดินที่ได้เดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินไว้แล้ว	๔๗๓
มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๔๙๓๖	— ๒ ส.ค. ๒๕๑๔	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน	๔๗๕
มท. ๐๖๑๐/๒๗๐๓๖	— ๑๙ ส.ค. ๒๕๑๔	นางสน โภศัยกานนท์ ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑)	๔๗๖
มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๗๘๔๗	— ๒๕ ส.ค. ๒๕๑๔	ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการขอผ่อนผันแจ้งการครอบครอง	๔๗๘
มท. ๐๖๑๐/ว. ๙๑๐	— ๓ ก.ย. ๒๕๑๔	ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑)	๔๘๑

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
---------------	----------	--------	------

**การขอได้มาซึ่งที่ดินของบุตร-ภริยาคนต่างด้าว
และนิติบุคคลบางประเภท**

หนังสือกระทรวงมหาดไทย

๑๓๕๔๕/๒๔๙๗	— ๒๕ มิ.ย. ๒๔๙๗	สัญญาซื้อขายบุคคลในดินแดน ๔ จังหวัด ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย และ คนอพยพเข้ามาอยู่ในอำเภอต่าง	๔๘๓
๑๙๔๕๐/๒๔๙๗	— ๒๗ ส.ค. ๒๔๙๗	คนต่างด้าวรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน	๕๘๕
๑๓/๒๔๙๗	— ๑๑ ธ.ค. ๒๔๙๗	ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินของ คนต่างด้าวตามประมวลกฎหมายที่ดิน	๔๘๗
หนังสือกรมที่ดิน			
๖๘๓๗/๒๔๙๗	— ๒๐ ธ.ค. ๒๔๙๗	คนต่างด้าวรับโอนที่ดินไว้โดยไม่ชอบด้วย กฎหมาย	๔๙๔
๗๗๑๗/๒๔๙๘	— ๙ ก.ย. ๒๔๙๘	คนต่างด้าวและบุตรภริยาคนต่างด้าว ขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน	๔๙๕
๘๘๑๖/๒๔๙๘	— ๒๕ ต.ค. ๒๔๙๘	คนต่างด้าวขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดิน	๔๙๖
๙๑๗๘/๒๔๙๘	— ๗ พ.ย. ๒๔๙๘	ข้อมความเข้าใจในการทำทะเบียนและ สารบบที่ดินคนต่างด้าว	๔๙๗
๒๑๔๒/๒๔๙๙	— ๒๘ มี.ค. ๒๔๙๙	คนต่างด้าวขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดิน	๔๙๘
๘๕๓๑/๒๔๙๙	— ๑๓ พ.ย. ๒๔๙๙	คนต่างด้าวขอรับโอนมรดกที่ดิน	๔๙๙
๕๔๙๑/๒๕๐๐	— ๒๓ ก.ค. ๒๕๐๐	ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับจำหน่ายที่ดิน	๕๐๐
คำสั่งกระทรวงมหาดไทย			
๕๖๓/๒๕๐๐	— ๑๐ ก.ย. ๒๕๐๐	การอนุญาตให้ได้มาซึ่งสิทธิในที่ดิน โดยมีเงื่อนไข	๕๐๒

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
คำสั่งกรมที่ดิน			
๑๓/๒๕๐๐	— ๑๑ พ.ย. ๒๕๐๐	แบบพิมพ์ทะเบียนที่ดินคนต่างด้าว	๕๐๔
หนังสือกรมที่ดิน			
๕๒๙๖/๒๕๐๒	— ๑๘ มิ.ย. ๒๕๐๒	คนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย	๕๐๖
๔๒๐๑/๒๕๐๓	— ๒๘ เม.ย. ๒๕๐๓	นายชวน อัยสุย นำทำการเดินสำรวจ ที่ดิน	๕๐๗
๔๔๒๓/๒๕๐๓	— ๙ พ.ค. ๒๕๐๓	ภริยาคนต่างด้าวขอรับมรดกที่ดิน	๕๐๙
๖๔๘๙/๒๕๐๓	— ๑๔ ก.ค. ๒๕๐๓	ภริยาคนต่างด้าวนำทำการเดินสำรวจ ที่ดิน	๕๑๑
๗๐๑๗/๒๕๐๓	— ๑ ส.ค. ๒๕๐๓	ภริยาคนต่างด้าวขอรับให้ที่ดิน	๕๑๒
๘๓๒๙/๒๕๐๓	— ๑๕ ก.ย. ๒๕๐๓	ภริยาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของ คนต่างด้าวขอรับให้ที่ดิน	๕๑๔
๘๓๕๐/๒๕๐๓	— ๑๖ ก.ย. ๒๕๐๓	ภริยาคนต่างด้าวขอรับให้ที่ดิน	๕๑๖
๘๙๗๒/๒๕๐๓	— ๖ ต.ค. ๒๕๐๓	บุตรผู้เยาว์ของคนต่างด้าวขอซื้อที่ดิน	๕๑๘
๙๒๐๘/๒๕๐๓	— ๑๔ ต.ค. ๒๕๐๓	คนต่างด้าวขอซื้อที่ดิน	๕๒๐
๙๖๖๓/๒๕๐๓	— ๒๕ ต.ค. ๒๕๐๓	คนต่างด้าวขอซื้อที่ดิน	๕๒๒
๑๐๗๖๙/๒๕๐๓	— ๒๕ พ.ย. ๒๕๐๓	คนต่างด้าวหลีกเลี่ยงกฎหมายที่ดิน	๕๒๔
๑๐๕๓/๒๕๐๔	— ๑๐ ก.พ. ๒๕๐๔	ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับที่ดินคนต่างด้าว	๕๒๖
๔๖๓๘/๒๕๐๔	— ๑๑ ก.ค. ๒๕๐๔	บุตรคนต่างด้าวขอซื้อที่ดิน	๕๒๘
๖๕๖๕/๒๕๐๔	— ๑๔ ก.ย. ๒๕๐๔	คนต่างด้าวขอที่ดินโดยไม่ชอบด้วย กฎหมาย	๕๓๐

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
๗๓๗๘/๒๕๐๔	— ๑๒ พ.ค. ๒๕๐๔	คนต่างด้าวขอที่ดินมาโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย	๕๓๑
๙๔๑๙/๒๕๐๔	— ๑๓ พ.ค. ๒๕๐๔	คนต่างด้าวขอที่ดิน	๕๓๓
๔๘/๒๕๐๕	— ๓ ม.ค. ๒๕๐๕	คนต่างด้าวขอที่ดินมาโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย	๕๓๔
๖๗/๒๕๐๕	— ๔ ม.ค. ๒๕๐๕	ภริยาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของ คนต่างด้าวนำทำการเดินสำรวจที่ดิน	๕๓๗
๕๖๐/๒๕๐๕	— ๑๙ ม.ค. ๒๕๐๕	บุตรคนต่างด้าวขอที่ดิน	๕๓๙
๙๕๑/๒๕๐๕	— ๓๐ ม.ค. ๒๕๐๕	คนต่างด้าวผ่านหลักเลยกฎหมายที่ดิน	๕๔๐
๒๑๗๘/๒๕๐๕	— ๑๙ มี.ค. ๒๕๐๕	บุตรคนต่างด้าวนำทำการเดินสำรวจที่ดิน	๕๔๔
๖๙๕๗/๒๕๐๕	— ๔ ก.ย. ๒๕๐๕	คนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย	๕๔๖
๘๘๓๖/๒๕๐๕	— ๖ พ.ย. ๒๕๐๕	ภริยาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของ คนต่างด้าวอรรถวัตเพื่อรับโฉนดที่ดิน	๕๔๘
๙๓๒๔/๒๕๐๕	— ๒๖ พ.ย. ๒๕๐๕	ภริยาคนต่างด้าวนำทำการเดินสำรวจ เพื่อรับโฉนดที่ดิน	๕๕๐
๔๐๑/๒๕๐๖	— ๑๕ ม.ค. ๒๕๐๖	คนต่างด้าวขอที่ดินได้จากการขาย ทอดตลาดของศาล	๕๕๒
๘๖๖/๒๕๐๖	— ๓๐ ม.ค. ๒๕๐๖	คนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย	๕๕๔
๒๙๔๔/๒๕๐๖	— ๒๙ เม.ย. ๒๕๐๖	คนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย	๕๕๕
๓๕๐๙/๒๕๐๖	— ๓๐ พ.ค. ๒๕๐๖	ผู้ร้องต่อศาลให้บังคับเจ้าหน้าที่ แจกโฉนดที่ดิน	๕๕๗

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
๓๖๘๔/๒๕๐๖	— ๖ มิ.ย. ๒๕๐๖	คนต่างด้าวได้มาหรือพยายามได้มา ซึ่งที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต	๕๖๐
๔๑๙๖/๒๕๐๖	— ๒๖ มิ.ย. ๒๕๐๖	บุตรคนต่างด้าวขอรับให้ที่ดิน	๕๖๓
๕๐๒๔/๒๕๐๖	— ๒๔ ก.ค. ๒๕๐๖	บุคคลต่างด้าวได้มาซึ่งที่ดินโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย	๕๖๕
๕๒๒๗/๒๕๐๖	— ๓๑ ก.ค. ๒๕๐๖	คนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย	๕๗๕
๕๓๖๓/๒๕๐๖	— ๖ ส.ค. ๒๕๐๖	คนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย	๕๗๗
๗๕๘๓/๒๕๐๖	— ๑๔ พ.ย. ๒๕๐๖	บุตรผู้เยาว์หรือภริยาของคนต่างด้าว ขอได้มาซึ่งที่ดิน	๕๗๘
๗๖๕๖/๒๕๐๖	— ๑๘ พ.ย. ๒๕๐๖	การใช้ที่ดินของบุคคลต่างด้าวหรือ นิติบุคคลที่อาจมีสิทธิในที่ดินได้เสมือน กับคนต่างด้าว	๕๘๐
มท. ๐๖๐๗/๑๒๕๔	— ๒๐ ก.พ. ๒๕๐๗	คนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย	๕๘๒
มท. ๐๖๐๗/๒๐	— ๔ มี.ค. ๒๕๐๗	นายกยทอง แซ่จี้ ขอรังวัดเพื่อรับ โฉนดที่ดิน	๕๘๔
หนังสือกระทรวงมหาดไทย			
มท. ๐๖๐๗/ว. ๑๘๙	— ๑๒ เม.ย. ๒๕๐๗	การสอบสวนและพิจารณาสัญชาติของ บุคคล	๕๘๕
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๗/๓๓๗๓	— ๑๒ ก.พ. ๒๕๑๓	ภริยาคนต่างด้าวที่หย่ากันแล้ว ขอซื้อที่ดิน	๕๘๘

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
การขอได้มาซึ่งที่ดินของบริษัท-ห้างหุ้นส่วน-ธนาคาร			
หนังสือกรมที่ดิน			
๓๒๘๗/๒๔๙๙	— ๒ พ.ค. ๒๔๙๙	บริษัทจังหวัดลำพูนพาณิชย์ จำกัด ขอซื้อที่ดิน	๕๘๙
๕๕๐๗/๒๔๙๙	— ๙ ก.ค. ๒๔๙๙	บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ขอซื้อที่ดิน	๕๙๐
๕๑๘๖/๒๕๐๐	— ๙ ก.ค. ๒๕๐๐	ธนาคารขอไอน์ที่ดินเพื่อชำระหนี้จำนอง	๕๙๑
๓๘๔๐/๒๕๐๓	— ๑๘ เม.ย. ๒๕๐๓	บริษัทอัยโนะโมะโตะ (ประเทศไทย) จำกัด ขอซื้อที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม	๕๙๓
๑๐๕๘/๒๕๐๖	— ๖ ก.พ. ๒๕๐๖	นิติบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมให้ประกอบ อุตสาหกรรมขออนุญาตได้มาซึ่งที่ดิน	๕๙๕
มท. ๐๖๐๗/๔๘๙๗	— ๒๔ มิ.ย. ๒๕๐๗	นิติบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมให้ประกอบ อุตสาหกรรมขออนุญาตได้มาซึ่งที่ดิน	๕๙๖
มท. ๐๖๐๗/๗๔๔๙	— ๒๔ ก.ย. ๒๕๐๗	นิติบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมให้ประกอบ อุตสาหกรรมขออนุญาตได้มาซึ่งที่ดิน	๕๙๗
มท. ๐๖๐๗/๗๔๘๗	— ๑๙ ก.ย. ๒๕๐๙	ห้างหุ้นส่วนจำกัดชุมพรสวนยางวงใต้ ขอซื้อที่ดิน	๕๙๘
มท. ๐๖๐๗/๘๔๓๗	— ๑๔ ต.ค. ๒๕๐๙	บริษัทไทม์รอยเอ็ด จำกัด ได้รับ อนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน	๕๙๙
มท. ๐๖๑๐/๔๕๕	— ๒๓ มี.ค. ๒๕๑๐	บริษัทอุตสาหกรรมกระดาษไทย จำกัด จะรับไอน์ที่ดิน	๖๐๐
มท. ๐๖๐๗/๕๙๔๙	— ๕ มี.ค. ๒๕๑๔	บริษัทร็อคเฟ้น (ประเทศไทย) จำกัด ขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดิน	๖๐๒

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
การขอได้มาซึ่งที่ดินของมูลนิธิ			
หนังสือกรมที่ดิน			
๔๕๐๓/๒๕๐๔	— ๕ ก.ค. ๒๕๐๔	มูลนิธิธรรมานุเคราะห์ขอรับให้ที่ดิน	๖๐๓
๘๔๖๘/๒๕๐๔	— ๒๐ พ.ย. ๒๕๐๔	มูลนิธิธรรมานุเคราะห์ขอรับให้ที่ดิน	๖๐๕
๖๙๕๖/๒๕๐๕	— ๔ ก.ย. ๒๕๐๕	มูลนิธิคณะขาละเขียนแห่งประเทศไทย ขอได้มาซึ่งที่ดิน	๖๐๖
มท. ๐๖๐๗/๙๑๙๖	— ๑๔ ธ.ค. ๒๕๐๗	มูลนิธิจำแม่ทับทิม นราธิวาส ขอได้มาซึ่งที่ดิน	๖๐๗
มท. ๐๖๐๗/๑๖๓๖	— ๑๒ ก.พ. ๒๕๑๒	มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่ง ประเทศไทย ขอรับให้ที่ดิน	๖๐๘
มท. ๐๖๐๗/๙๓๒	— ๑๖ ม.ค. ๒๕๑๓	มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่ง ประเทศไทย ขอรับให้ที่ดิน	๖๐๙

การขอได้มาซึ่งที่ดินของวัดวาอาราม

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
๒๔๒๘/๒๔๙๙	— ๕ เม.ย. ๒๔๙๙	การขอได้มาซึ่งที่ดินของวัด	๖๑๑
๖๒๑๒/๒๔๙๙	— ๗ ส.ค. ๒๔๙๙	วัดสะแกงามขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดิน	๖๑๒
๕๕๗๕/๒๕๐๒	— ๒๖ มี.ย. ๒๕๐๒	วัดใหม่กรงทองขอรับให้ที่ดิน	๖๑๔
๓๔๗๗/๒๕๐๓	— ๓๑ มี.ค. ๒๕๐๓	วัดสวนอัมพวันขอซื้อที่ดิน	๖๑๖
๖๗๖๗/๒๕๐๓	— ๒๒ ก.ค. ๒๕๐๓	วัดโพธารามขอรับให้ที่ดิน	๖๑๗
๙๑๔๙/๒๕๐๓	— ๑๓ ก.ค. ๒๕๐๓	วัดปลัดสัตตวัขอรับมรดกที่ดิน	๖๑๘

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๗/๓๖๔๓	— ๒๘ พ.ค. ๒๕๐๘	แต่งตั้งประมุขผู้ปกครองของ มิชชันนารีโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ ฯ	๖๑๙
มท. ๐๖๐๗/๘๕๙๔	— ๓ ธ.ค. ๒๕๐๘	มิชชันนารีโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ ฯ ขอแลกเปลี่ยนที่ดิน	๖๒๐
มท. ๐๖๐๗/๔๖๑๗	— ๒๗ ก.พ. ๒๕๑๓	อำนาจจัดการเกี่ยวกับที่ดินของ มิชชันนารีโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ ฯ	๖๒๒

การลงชื่อผู้ถือที่ดินของกระทรวง-ทบวง-กรม และองค์การต่าง ๆ

คำสั่งกรมที่ดิน			
๒๒/๒๔๗๖	— ๖ ก.พ. ๒๔๗๖	การเขียนนามที่ดินของศาลเจ้า	๖๒๓
๒/๒๔๗๗	— ๑๗ พ.ค. ๒๔๗๗	เพิ่มเติมคำสั่งที่ ๒๒/๒๔๗๖ ลงวันที่ ๖ ก.พ. ๒๔๗๖ ว่าด้วย การเขียนนามที่ดินของศาลเจ้า	๖๒๔
๑๓/๒๔๘๐	— ๑๕ ก.ย. ๒๔๘๐	การโอนที่ดินของสุขุมวิทลงนาม เทศบาลเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์	๖๒๕
๑๓๑๕/๒๔๘๕	— ๕ มี.ค. ๒๔๘๕	การโอนที่ดินของเทศบาล	๖๒๘
๗/๒๔๘๙	— ๒๓ ก.ย. ๒๔๘๙	การลงนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ของโรงเรียนประชาบาล	๖๓๐
๒/๒๔๙๐	— ๒๔ มี.ค. ๒๔๙๐	การลงนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ของคณะลูกเสือแห่งชาติ	๖๓๒
๖/๒๔๙๒	— ๒๓ มี.ย. ๒๔๙๒	การเขียนนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน อันเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	๖๓๓

(๒๘)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกระทรวงการคลัง			
ม. ๕๑๓๔๕/๒๔๙๔	— ๑๒ ธ.ค. ๒๔๙๔	การซื้อที่ดินของเทศบาล	๖๓๔
ม. ๓๙๐๒๕/๒๔๙๕	— ๓๐ ก.ค. ๒๔๙๕	กรมอาชีวศึกษาขอซื้อที่ดิน	๖๓๕
หนังสือกรมที่ดิน			
๔๒๗๘/๒๔๙๖	— ๒๔ ธ.ค. ๒๔๙๖	ที่ดินของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งอยู่ในความปกครองดูแลของ ของกรมพระคลังข้างที่เดิม	๖๓๖
๖๐๑๖/๒๔๙๖	— ๒๗ พ.ย. ๒๔๙๖	ธนาคารออมสินขอซื้อที่ดิน	๖๓๗
คำสั่งกรมที่ดิน			
๑๐/๒๔๙๗	— ๑๗ ก.ย. ๒๔๙๗	การได้มาซึ่งที่ดินของสหกรณ์ จำกัดสินไช้	๖๓๘
หนังสือกรมที่ดิน			
๑๐๔๖๖/๒๔๙๘	— ๒๘ ธ.ค. ๒๔๙๘	การลงข้อบัญญัติกรมสิทธิที่ดินราชพัสดุ	๖๓๙
๓๐๗๕/๒๕๐๑	— ๑๘ เม.ย. ๒๕๐๑	องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก รับโอนที่ดิน	๖๔๑
หนังสือกระทรวงการคลัง			
มท. ๑๔๘๙๒/๒๕๐๒	— ๑๕ เม.ย. ๒๕๐๒	การรับโอนกรรมสิทธิที่ดินเพื่อการ ไฟฟ้าอันธ	๖๔๒
หนังสือกรมที่ดิน			
๔๕๒๑/๒๕๐๓	— ๑๒ พ.ค. ๒๕๐๓	การออกโฉนดที่ดินอันเป็นทรัพย์สิน ส่วนจังหวัด	๖๔๓
๓๑๑๓/๒๕๐๓	— ๔ ธ.ค. ๒๕๐๓	การลงข้อบัญญัติกรมสิทธิที่ดินราชพัสดุ	๖๔๔
หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี			
ส.ร. ๐๕๐๓/๖๕๐๐	— ๑๖ เม.ย. ๒๕๐๓	ปัญหาการโอนที่ดินที่มิชอบวิจาศ ให้กระทรวงศึกษาธิการ	๖๔๖

(๒๕)

ระเบียบการที่	ลงวันที่	เรื่อง	หน้า
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๑๐/๗๖๖๗	— ๕ ต.ค. ๒๕๐๗	โอนโรงเรียนประชาบาลให้แก่เทศบาล	๖๕๒
มท. ๐๖๐๗/ว. ๒๓๙๘	— ๒๖ ก.พ. ๒๕๑๒	การโอนที่ดินศาสนสมบัติกลาง	๖๕๔
มท. ๐๖๐๘/๔๔๙๗	— ๒๘ มี.ค. ๒๕๑๔	การลงลายมือชื่อแทนสหกรณ์ชนิด จำกัด	๖๕๙
มท. ๐๖๐๗/๓๒๖๔๘	— ๓๐ ส.ค. ๒๕๑๕	การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามผังปรับปรุงบริเวณเพลิงไหม้ (ลงชื่อกระทรวงการคลังและค่าธรรมเนียม)	๖๖๑
มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๓๕๓๙	— ๒๐ ต.ค. ๒๕๑๕	การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะรายโดยมิได้แจ้งการครอบครอง (การลงชื่อกระทรวงการคลัง)	๖๖๓
หนังสือการเคหะแห่งชาติ			
มท. ๑๘๐๔/๑๙๔	— ๘ พ.ค. ๒๕๑๖	ที่ดินของการเคหะแห่งชาติ	๖๗๓
หนังสือกรมที่ดิน			
มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๕๙๑๗	— ๔ ก.ค. ๒๕๑๖	ที่ดินอันเป็นที่ตั้งโรงเรียนประชาบาล	๖๗๕

**การออกหนังสือรับรอง
การทำประโยชน์**

คำสั่งที่ ๑๒/๒๕๕๗

เรื่อง พิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดิน

โดยที่ ได้มีกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๗) กำหนดหลักเกณฑ์ การพิจารณาการทำประโยชน์ในที่ดินตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมาย ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ แล้วนั้น กรมที่ดินจึงวางระเบียบไว้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ถือเป็นหลักปฏิบัติดังต่อไปนี้:—

ข้อ ๑. การนำพิสูจน์ว่าผู้ขอได้ทำประโยชน์แล้วหรือไม่นั้น ให้เป็นหน้าที่ของผู้ ขอที่จะนำพิสูจน์

ข้อ ๒. การพิจารณาตรวจสอบและพิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดิน จะต้องไปทำ การรังวัดขั้นสูตรและสอบสวนยังที่ดิน

ข้อ ๓. การรังวัดต้องให้ทราบระยะเขตที่ดินกว้างยาวให้ใกล้เคียงความจริงที่สุดเท่าที่ สามารถจะทำได้ แล้วจึงคิดเนื้อที่โดยประมาณ

ข้อ ๔. การขั้นสูตรนั้นต้องตรวจดูให้ถ้วนถี่ว่าผู้อ้างว่ามีสิทธิครอบครองได้ทำหรือ ใช้ประโยชน์อะไรลงไว้ในที่ดินบ้าง สมควรแก่เนื้อที่และสภาพของที่ดินในท้องถิ่นหรือไม่ ให้ บอกชนิดของการที่ทำและให้อธิบายให้ละเอียดที่สุดเท่าที่สามารถจะอธิบายได้

ถ้าเป็นที่ทำการเพาะปลูก ให้ชี้แจงด้วยว่าทำได้เสมอไปหรือต้องทิ้งไปบ้าง การที่ ต้องทิ้งไปนั้นเป็นเพราะเหตุใด เป็นระยะเวลาเท่าใด จึงกลับมาทำใหม่ ได้ทำดังนี้มาแล้วกี่ครั้ง ต่อไปยังมีเหตุผลต้องทำตั้งว่าอยู่หรือไม่ เป็นต้น

ข้อ ๕. การสอบสวนนั้นให้สอบตัวผู้ขอและพยานหลักฐานให้ได้ความชัดว่า ที่ดิน ที่ขอพิสูจน์นั้นเป็นที่ดินที่ผู้ขอมีสิทธิครอบครองอยู่หรือเป็นของใคร ถ้าที่ดินมีเขตติดต่อกับที่ สาธารณประโยชน์ ที่หลวงหวงห้าม หรือที่มิเจ้าของก็ให้ผู้ขอและผู้อารักขาที่สาธารณประโยชน์ หรือที่หลวงหวงห้าม หรือเจ้าของที่ดินข้างเคียงตรวจและรับรองแนวเขตด้วย

ข้อ ๖. เมื่อได้กระทำการรังวัดชั้นสูตรและสอบสวนแล้ว ให้เขียนรูปที่ดินโดยประมาณไว้ในแบบพิสูจน์ และให้บอกระยะไว้ด้วยทุกเส้นที่จดมุมว่า ตอนใดมีระยะจากมุมถึงมุมยาวประมาณเท่าใด

๕๕ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

กรมที่ดิน

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

เรื่อง การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินที่มีผู้ครอบครองทำประโยชน์อยู่ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๗ ใช้นับตั้งแต่วันที่

เรียน ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยมีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินที่มีผู้ครอบครองทำประโยชน์อยู่ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๗ ใช้นับตั้งแต่วันที่ว่ามีผู้อ้างสิทธิการครอบครองที่ดินมาขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับที่ดินนั้นประการใด จะต้องแจ้งการครอบครองและขอคำรับรองการทำประโยชน์ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๗ หรือไม่

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรให้ผู้ขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินดังกล่าว แจ้งการครอบครองและขอคำรับรองการทำประโยชน์ ตามระเบียบและวิธีการเสียด้วย โดยให้แจ้งการครอบครองและขอคำรับรองการทำประโยชน์ในคราวเดียวกับที่ดำเนินการเรื่องการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้น เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะได้พิจารณาดำเนินการให้เสร็จไปในคราวเดียวกัน จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

๔

ที่ ๒๖๓๖/๒๕๕๘

กรมที่ดิน

๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การขอคำรับรองการทำประโยชน์ที่ดินที่มีใบเหี้ยบย่อ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๑๓๐๓/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

ตามที่ว่าอำเภอเมืองตราดหรือว่า

๑. การขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน โดยใช้แบบ น.ส. ๑ หรือแบบ
หมายเลข ๕ จะต้องลงในบัญชีรับรองคำขอ (แบบหมายเลข ๖) หรืออย่างใด และเมื่อได้
พิสูจน์การทำประโยชน์จะต้องประกาศ ๓๐ วัน จะใช้ประกาศ (แบบหมายเลข ๘) หรือแบบ
ใดเพราะกฎกระทรวงไม่ได้กำหนดไว้

๒. ที่ดินที่ได้อนุญาตให้จับจองไปแล้ว และผู้ได้รับอนุญาตได้ขอพิสูจน์การ
ทำประโยชน์ (แบบหมายเลข ๒) ไว้ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว แต่ยังไม่ได้รับใบ
สำคัญแสดงการนำที่ดินขึ้นทะเบียน (แบบหมายเลข ๓) ไป จะต้องให้ยื่นคำขอแบบ น.ส. ๑ หรือ
แบบหมายเลข ๕ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินอีกใหม่หรือไม่ และเมื่อผู้ขอมารับคำรับรองการทำประโยชน์ จะ
ออกใบสำคัญแสดงการนำที่ดินขึ้นทะเบียนไปให้ที่เดียวหรือจะต้องประกาศ ๓๐ วันอีก

จึงขอให้พิจารณาสั่งเป็นทางปฏิบัติ นน

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ขอตอบให้ทราบดังต่อไปนี้

๑. เมื่อผู้มายื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ ให้ลงบัญชีรับคำขอ (แบบ
หมายเลข ๖) การประกาศให้ใช้ (แบบหมายเลข ๘)

๒. เมื่อได้พิสูจน์การทำประโยชน์ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดินโดยใช้
(แบบหมายเลข ๒) ตามกฎกระทรวง ฯ ออกตามความในพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖)

พ.ศ. ๒๕๖๙ ไว้เสร็จแล้ว ก็ให้ดำเนินการตามระเบียบนั้นจนถึงที่สุดคือไม่ต้องให้ยื่นคำขอ
ตามแบบ น.ส. ๑ หรือแบบหมายเลข ๕ อีก และไม่ต้องประกาศข่าว
จึงเรียนมาเพื่อส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๐๒๖/๒๕๖๘ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๘

๖

ที่ ๓๓๕๕/๒๕๕๘

กรมที่ดิน

๒๑ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมสำหรับที่ดินที่
ผู้ครอบครองโดยพลการ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี

อ้างถึง หนังสือที่ ๗๑๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๘

ตามที่ได้ทราบว่า ในกรณีที่มีผู้มาขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมขอที่ดินซึ่งผู้ขาย
ได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.
๒๕๓๙ แต่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยมีได้ดำเนินการให้ชอบด้วยกฎหมาย
ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น จะดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมให้หรือไม่ ซึ่งจังหวัด
เห็นว่าที่ดินประเภทนั้นจะโอนกันไม่ได้จนกว่าจะได้ออกโฉนดที่ดินเสียก่อน และไม่ควรจะรับจ
ทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทใดๆ ให้จนกว่าจะได้ออกโฉนดที่ดินแล้ว นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ที่ได้ออกโฉนดที่ดินระหว่างระยะเวลาตามที่ได
หารือไปนั้น ยังมีสิทธิที่จะขอรับโฉนดที่ดินได้ และการขอรับโฉนดนั้น ไม่ใช่ว่าจะออกโฉนดไป
ทีเดียว โดยเฉพาะในเขตที่ยังไม่เคยออกโฉนดเลย ต้องมีระเบียบวิธีการที่จะต้องปฏิบัติอีกหลาย
ประการ ฉะนั้น หากมีผู้มาขอคำรับรองการทำประโยชน์สำหรับที่ดินดังกล่าวแล้ว ก็ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่ดำเนินการได้

ฉะฉาน จึงเรียนมาเพื่อส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในจังหวัดนอถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนที่ดิน.

ทต. ๒

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๔๘๘/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๘

ท ๓๘๕๗/๒๕๖๘

กรมที่ดิน

๓ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง กำหนดเวลาการขอคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้ว สำหรับที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้
จับจองแล้ว

เรียน ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำชี้แจง รวม ฉบับ

กรมที่ดินขอส่งคำชี้แจงเรื่องดังกล่าวข้างต้นมาเพื่อโปรดให้เจ้าหน้าที่อำเภอและกิ่ง
อำเภอชี้แจงทำความเข้าใจให้ประชาชนภายในท้องที่ทราบโดยทั่วกัน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

คำชี้แจง

เรื่อง กำหนดเวลาการขอคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้ว สำหรับที่ดินที่
ได้รับอนุญาตให้จับจองไว้แล้ว

โดยที่มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ บัญญัติให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้จับจองที่ดินไว้แล้วตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๙ และยังไม่ได้รับคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้ว ยื่นคำขอคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้วภายในกำหนดเวลาที่ทบัญญัติดังกล่าวแล้วกำหนดไว้ นั้น

ปรากฏว่าประชาชนยังไม่ทราบและเข้าใจวิธีปฏิบัติในเรื่องนี้เป็นส่วนมาก กรมที่ดินจึงขอถือโอกาสชี้แจงทำความเข้าใจดังต่อไปนี้ :—

๑. ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับจองไว้แล้วตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๙ และยังไม่ได้รับคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ใช้บังคับ คือก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ นั้น ผู้ได้รับอนุญาตให้จับจองจะต้องยื่นคำขอคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้ว แยกได้เป็นสองกรณี คือ

ก. ถ้าใบอนุญาตให้จับจองยังไม่สิ้นระยะเวลาแห่งการจับจอง ถือว่าผู้ได้รับอนุญาตยังมีสิทธิที่จะมาขอคำรับรองการทำประโยชน์ จากนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ ได้จนกว่าจะครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับจากวันสิ้นสุดเวลาแห่งการจับจองตามพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว อาทิ เช่น ใบอนุญาตให้จับจองจะสิ้นระยะเวลาแห่งการจับจองในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๙๘ ผู้ได้รับอนุญาตให้จับจองย่อมมีสิทธิที่จะขอคำรับรองการทำประโยชน์ ได้จนกว่าจะครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับจากวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๙๘ เป็นต้นไป

ข. ถ้าใบอนุญาตให้จับจองสิ้นระยะเวลาแห่งการจับจองลงก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ หากปรากฏว่าการทำประโยชน์จากที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับจองอยู่ในสภาพที่จะพึงขอคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้วได้ ผู้ได้รับอนุญาตให้จับจองจะต้องยื่นคำขอ

คำรับรองการทำประโยชน์จากนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ กล่าวคือ ต้องยื่นคำขอคำรับรองการทำประโยชน์ ในระหว่างวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ ถึงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๙๘ ตรงกับวันชน ๙ ค่ำ เดือน ๗

๒. ถ้าผู้ได้รับอนุญาตให้จับจองไม่ขอรับรองการทำประโยชน์ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในข้อ ๑ กฎหมายให้ถือว่าที่ดินนั้นปลดจากการจับจอง ผู้ได้รับอนุญาตให้จับจองเป็นอันหมดสิทธิในการจับจอง เว้นแต่ผู้ได้รับอนุญาตให้จับจองจะมีความจำเป็น ไม่สามารถขอรับรองการทำประโยชน์ภายในกำหนดเวลา และได้ยื่นคำขอร้องขอผ่อนผันขยายเวลายื่นคำขอคำรับรองการทำประโยชน์ต่อนายอำเภอท้องที่ ซึ่งนายอำเภอได้มีคำสั่งผ่อนผันให้เป็นการเฉพาะรายแล้ว

๓. ผู้ได้รับอนุญาตให้จับจองซึ่งประสงค์จะได้รับคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้วจะต้องยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ตามแบบ น.ส. ๑ ท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ หรือตามแบบหมายเลข ๕ ท้ายกฎกระทรวงเกษตรราธิการออกตามความในพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๙ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐ ต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ รายละเอียดในเรื่องนี้จะขอทราบได้จากอำเภอและกิ่งอำเภอทุกแห่ง

๔. ใบอนุญาตให้จับจองตามนัยที่กล่าวแล้ว มีสองชนิด คือ

ก. ใบเหี้ยบย่ำ ซึ่งเป็นใบอนุญาตตามแบบพิมพ์หลวง มีระยะเวลาการทำประโยชน์ในที่ดินนั้นให้แล้วภายใน ๒ ปี นับแต่วันได้รับใบเหี้ยบย่ำ

ข. トラจอง ซึ่งเป็นใบอนุญาตตามแบบพิมพ์หลวง มีระยะเวลาการทำประโยชน์ในที่ดินนั้นให้แล้วภายใน ๓ ปี นับแต่วันได้รับตราจอง

๕. การขอคำรับรองการทำประโยชน์ ผู้ขอต้องเสียค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้

ก. ค่าธรรมเนียมในการขอคำรับรอง แปลงละ ๕.๐๐ บาท

ข. ค่าประกาศ แปลงละ ๓.๐๐ บาท

ค. ค่าบ่วยการผู้ปีตประกาศ แปลงละ ๕.๐๐ บาท

ง. ค่าพาหนะเดินทางและเบยเลี้ยงพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณี ไปสอบสวนการทำประโยชน์ เพ้ออัตราที่ทางราชการจะต้องจ่ายแก่เจ้าพนักงานผู้ไปทำการ
ฉะฉน จ้งขอให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้จับจองที่ดินไว้แล้วก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ และยังไม่ได้รับคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้วทราบทั่วกัน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้จับจอง ซึ่งสิ้นระยะเวลาแห่งการจับจองลงก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ จะต้องยื่นคำขอคำรับรองการทำประโยชน์เสียภายในกำหนดวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๙๘ ตรงกับวัน
ขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๗ ถ้าจะยื่นคำขอภายในกำหนดดังกล่าวแล้วไม่ได้ จะต้องยื่นคำร้องขอให้
นายอำเภอพิจารณามีคำสั่งผ่อนผันขยายเวลาออกไปเป็นการเฉพาะรายได้ มิฉะนั้นกฎหมายจะถือว่า
ที่ดินนั้นปลอดจากการจับจอง.

กรมที่ดิน

๓ พฤษภาคม ๒๔๙๘

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ ๑๗๓๐๘/๒๕๕๘

กระทรวงมหาดไทย

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง รับแจ้งการครอบครองที่ดินและรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยในกรณีที่ผู้ใดครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดิน อยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน ต้องแจ้งการครอบครองที่ดินตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ อาจจะมีผู้ที่ปฏิบัติมิชอบด้วยกฎหมาย นำเอาที่ดินซึ่งมีไม้หวงห้ามหรือที่ป่ามาแจ้งการครอบครองและขอคำรับรองการทำประโยชน์ เพื่อป้องกันการเสียหายแก่ทรัพยากรของชาติ จึงได้วางระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้ :—

๑. เมื่อพ้นกำหนดเวลาแจ้งการครอบครองที่ดินตามกฎหมายแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอตรวจสอบแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ที่ราษฎรยื่นไว้ต่ออำเภอท้องที่ว่าที่รายใดบ้างที่อยู่ในเขตป่าสงวน ป่าคุ้มครอง หรือที่เห็นว่าจะเป็นที่ป่าไม่มีค่า แล้วทำรายงานเฉพาะรายที่สงสัยว่าจะเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว เสนอนายอำเภอพิจารณาตั้งคณะกรรมการไปตรวจสอบรายการตามแบบ ส.ค. ๑ ว่า ผู้แจ้งการครอบครองมีสิทธิจริงเพียงใด ผู้แจ้งได้ครอบครองและทำประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายมาจริงหรือไม่ คณะกรรมการควรประกอบด้วย ปลัดอำเภอ ๑ นาย พนักงานที่ดินอำเภอ ๑ นาย ป่าไม้ ๑ นาย ถ้าการตรวจสอบของคณะกรรมการปรากฏว่าที่ดินที่ใดแจ้งการครอบครองไว้แปลงใดผู้แจ้ง ไม่มีสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้ นายอำเภอดำเนินการสอบสวนเสนอเรื่องตามลำดับไปยังกรมที่ดิน เพื่อส่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ดินตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ดินต่อไป

๒. ในการรับรองการทำประโยชน์นั้น เจ้าของที่ดินอาจมาขอให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบรับรองการทำประโยชน์ก่อนที่คณะกรรมการดังกล่าวในข้อ ๑ จะไปตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีเช่นนั้น ให้ นายอำเภอและปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอปฏิบัติดังนี้

ก. ถ้าที่ดินที่ขอคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้ว อยู่ในบริเวณป่าสงวนหรือป่าคุ้มครอง ให้ส่งป่าไม้อำเภอไปร่วมการพิสูจน์การทำประโยชน์ยังที่ดินด้วย และให้เจ้าหน้าที่

สอบสวนพิสูจน์สิทธิและการทำประโยชน์ตามระเบียบวิธีการโดยเคร่งครัด และขอให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอไปร่วมมือด้วยโดยมิชักช้า

ข. ถ้าที่ดินที่ขอรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้ว อยู่นอกเขตป่าสงวนหรือป่าคุ้มครอง หรืออยู่ในที่ซึ่งทางกรมป่าไม้ไม่ต้องการกันไว้เป็นป่าสงวน หรือป่าคุ้มครอง ให้ดำเนินการพิสูจน์การทำประโยชน์ตามระเบียบและวิธีการที่วางไว้ อนึ่ง เพื่อความสะดวกแก่การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่อำเภอและกิ่งอำเภอ กรมป่าไม้จะได้ส่งให้ป่าไม้เขตส่งแผนที่แสดงอาณาเขตป่าสงวน ป่าคุ้มครอง และป่าที่อยู่ในแผนการที่จะสงวนหรือคุ้มครอง ให้จังหวัดและอำเภอได้ทราบเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

รามราชภักดิ์

(พระยารามราชภักดิ์)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน.

ที่ ๙๕๕๐/๒๕๕๘

กรมที่ดิน

๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ระเบียบการออกใบจองและหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค และผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๕๐/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ด้วยกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งวางระเบียบวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการออกใบจอง และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน ตามมาตรา ๓๐, มาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมาย ที่ดินและตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๗) และฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ ดังสำเนาที่ได้ส่ง มาพร้อมหนังสือ เพื่อทราบและโปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

คำสั่งที่ ๑๑๕๐/๒๕๕๔

เรื่อง การออกใบจองและหนังสือรับรองการทำประโยชน์

โดยที่เห็นสมควรวางระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการออกใบจองตามมาตรา ๓๐, มาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ ๒, ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้:—

หมวด ๑

การออกใบจอง

ข้อ ๑. วิธีดำเนินการออกใบจองตามมาตรา ๓๐ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบจองเมื่อได้รับเรื่องการจัดให้ผู้ขอเข้าครอบครองที่ดินจากเจ้าหน้าที่ในการจัดที่ดินแล้ว

ข้อ ๒. วิธีดำเนินการเพื่อออกใบจองตามมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อได้มีประกาศให้ประชาชนทราบถึงเขตและที่ตั้งของที่ดินที่จะจัดให้ประชาชนจับจองแล้ว ให้ผู้ประสงค์จะจับจองยื่นคำขอตามแบบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติกำหนดไว้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอแล้ว ให้ดำเนินการรังวัดชั้นสุตรสอบสวนและประกาศคำขอจับจองในที่เปิดเผย ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ๑ ฉบับ ณ สำนักงานเทศบาลหรือบ้านกำนัน ๑ ฉบับ และในที่ดินนั้น ๑ ฉบับ มีกำหนด ๓๐ วัน โดยใช้ประกาศแบบหมายเลข ๘ เมื่อไม่มีการขัดข้องและพิจารณาเห็นสมควรแล้ว จึงดำเนินการออกใบจองให้ต่อไป

ข้อ ๓. ใบจองที่ออกให้ผู้ขอตามข้อ ๑ ข้อ ๒ ให้ทำตามแบบ น.ส. ๒ โดยให้ผู้ขอลงนามรับไว้ในคำขอ

หมวด ๒

การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ข้อ ๔. หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ที่ออกให้ตามกฎกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ ๒ และฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ให้ทำเป็นคู่ฉบับรวมสองฉบับ มอบให้ผู้ขอหนังสือฉบับโดยให้ผู้ขอลงนามรับไว้ในคำขอและเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานที่ดินหนึ่งฉบับ โดยเขียนไว้ที่มุมขวาด้านบนว่า “ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่” “ฉบับผู้ถือ”

ข้อ ๕. การนำพิสูจน์ยังที่ดินเป็นหน้าที่ของผู้ขอจะนำพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้ขอได้ครอบครองและทำประโยชน์ตามสมควรแก่สภาพของที่ดินในท้องถิ่น ตลอดจนถึงการที่ได้ทำประโยชน์ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ ข้อ ๔ โดยผู้ขอจะต้องให้ถ้อยคำไว้ให้ครบถ้วนตามแบบพิสูจน์ และต้องมีพยานหลักฐานสืบประกอบให้ได้ว่าความสมจริงด้วย จึงจะพึงถือว่าได้ทำประโยชน์แล้ว เช่น แจ้งว่าเป็นที่ป่าหรือที่นา ก็ควรจะมีสภาพอยู่ในลักษณะเป็นที่ป่าหรือที่นาตามควรแก่กรณี ตามนัยแห่งระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชนของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ

หมวด ๓

การทำทะเบียน การโอน การแบ่งแยก

ข้อ ๖. การทำทะเบียนให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ให้มีสมุดบัญชีรับคำขอใบจองและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยใช้บัญชีแบบหมายเลข ๖ ลงรวมในเล่มเดียวกันไม่ต้องแยกประเภท ให้ทำเป็น พ.ศ. ดั้งเดิมเล่มที่ ๑ เรียงต่อไปจนสิ้น พ.ศ. นั้น ขึ้น พ.ศ. ใหม่ ให้ขึ้นต้นเล่มที่ ๑ ไปใหม่ โดยให้เว้นหน้าและเขียน พ.ศ. ไว้ให้ทราบว่าเป็น พ.ศ. อะไร บัญชีหน้าหนึ่งให้ใช้เพียง ๕ ราย และให้นำเลขที่ในบัญชีช่องที่ ๑ มาลงในคำขอช่องฉบับที่.....

(๒) สมุดทะเบียนใบจองหรือใบเหี้ยบย่ำและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ใช้สมุดทะเบียนการครอบครองที่ดิน ซึ่งอำเภอหรือกิ่งอำเภอได้ลงรายการรับแจ้ง

การครอบครองที่ดินไว้แล้วนั้น ลงต่อกันไปแต่ละหมู่บ้าน ตำบล ให้เขียนเล่มที่ไว้ปกหน้า เป็นเล่ม ๑ เล่ม ๒ ต่อกันไปจนหมดสมุดทะเบียนที่อยู่ในอำเภอนั้น

โดยที่การทำทะเบียนการครอบครองแยกทำเป็นหมู่ ๆ และเป็นตำบล ๆ ไม่ปะปนกัน หมู่ใด ตำบลใด ลงรายการเต็มในเล่มหนึ่ง ๆ จำเป็นจะต้องลงในเล่มใด หน้าใด ให้เขียนไว้ในแผ่นสุดท้ายของหมูนั้น ตำบลนั้น ว่ายกไปต่อเล่มใด หน้าใด และในเล่มใหม่ก็ให้เขียนไว้ในแผ่นต้นของหมูนั้น ตำบลนั้น ว่ายกมาจากเล่มใด หน้าใด เพื่อให้โยงถึงกันและค้นหาได้ง่าย

(๓) วิธีการกรอรายการในสมุดทะเบียนการครอบครองให้ปฏิบัติดังนี้

ก. ในกรณีออกใบจองหรือใบเหี้ยบย้า ให้ลงสมุดทะเบียนการครอบครอง เรียงต่อไปตามลำดับเลขที่สำหรับที่ดินในหมูนั้น ในช่อง ๔ ให้เขียนว่า “ออกใบจอง” หรือ “ออกใบเหี้ยบย้า” แล้วเซ็นชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วยวันเดือนปีกำกับไว้

ข. ในกรณีออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้นำสมุดทะเบียนการครอบครองที่มีการออกใบจองหรือใบเหี้ยบย้าหรือที่แจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ไว้ในนั้น ๆ มาหมายเหตุเพิ่มในช่อง ๔ ว่า “ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์” แล้วเซ็นชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วยวัน เดือน ปี กำกับไว้

ในกรณีออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ถ้าจำนวนเนื้อที่ดินเปลี่ยนแปลงไปก็ให้แก้จำนวนที่ดินในทะเบียนเดิมเสียให้ถูกต้องด้วย

(๔) การกรอกเล่ม.....หน้า.....ของทะเบียนในแบบ น.ส. ๒ และแบบ น.ส. ๓ ให้ใช้เลขตามสมุดทะเบียนการครอบครองนั้น ๆ เช่น เล่ม ๑ หน้า ๑ เล่ม ๒ หน้า ๑ เป็นต้น

(๕) การเก็บเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับใบจองหรือใบเหี้ยบย้าและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ปฏิบัติดังนี้

ก. ในกรณีออกใบจองหรือใบเหี้ยบย้า ให้เก็บเอกสารต่าง ๆ รวมไว้ในสารบบ ส.ค. ๑ โดยเก็บเรียงเลขที่ตามลำดับหมู่บ้าน ต่อจากสารบบ ส.ค. ๑

ข. ในกรณีรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับที่ดินที่ได้ลงทะเบียนการครอบครองและมีสารบบ ส.ค. ๑ ไว้แล้ว ให้เก็บเอกสารต่าง ๆ พร้อมทั้งหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมไว้ในสารบบ ส.ค. ๑ และให้เก็บหนังสือรับรองการทำประโยชน์เรียงไว้เป็นแผ่นที่ ๒ ต่อจาก ส.ค. ๑ หรือใบจอง หรือใบเหี้ยบย่ำแล้วแต่กรณี

ส่วนที่ดินที่ได้ออกใบเหี้ยบย่ำไปก่อนวันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ใช้บังคับให้นำเอกสารในสารบบใบเหี้ยบย่ำเดิมมารวมเก็บไว้ในสารบบ ส.ค. ๑

ค. เมื่อได้เก็บเอกสารต่าง ๆ ไว้ในสารบบใบแจ้งการครอบครองซึ่งได้เก็บรวมตามเลขที่ของหมู่บ้านเป็นหมู่ ๆ และเป็นตำบล ๆ แล้ว เล่ม...หน้า...ของสารบบในแบบ น.ส. ๒ และ น.ส. ๓ จึงเป็นอันไม่ต้องใช้ แต่ให้เขียนหมู่ที่ลงในช่องสารบบเล่ม.....และเขียนเลขที่ตามสมุดทะเบียนการครอบครองลงในช่องสารบบหน้า...ใบแบบ น.ส. ๒ ส่วนแบบ น.ส. ๓ ให้เขียนเลขที่ตามทะเบียนการครอบครองลงในช่องเล่ม...โดยแก้ไขตามควรแก่กรณี

ข้อ ๗. ในกรณีจดทะเบียนโอนมรดกที่ดินตามใบจองหรือใบเหี้ยบย่ำก็ดี จดทะเบียนโอนที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ก็ดี ให้จดแจ้งการโอนไว้ในหลังใบจองหรือใบเหี้ยบย่ำหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้วแต่กรณี ให้ปรากฏประเภทการโอนของผู้รับโอน วัน เดือน ปี ที่โอน และพนักงานเจ้าหน้าที่ลงชื่อประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ ถ้ามีคู่ฉบับก็ให้จดแจ้งในคู่ฉบับด้วย

ส่วนในสมุดทะเบียนการครอบครองในช่อง ๕ ให้ขีดฆ่าชื่อผู้ถือเดิมด้วยเส้นแดง แล้วเขียนชื่อผู้รับโอนต่อท้ายไป ได้ชื่อผู้รับโอนให้เขียนอักษรย่อประเภทการโอน และวัน เดือน ปี ที่โอนกำกับไว้ด้วยอักษรแดง

ข้อ ๘. ในกรณีขาดอายุใบจองหรือใบเหี้ยบย่ำหรือเวนคืน ให้ขีดฆ่าทะเบียนด้วยเส้นแดง และหมายเหตุว่า “ขาดอายุ” หรือ “เวนคืน” ส่วนใบจอง ใบเหี้ยบย่ำ และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้เรียกเก็บเข้าสารบบโดยหมายเหตุทำนองเดียวกัน ถ้าเรียกเก็บไม่ได้ให้หมายเหตุไว้ด้วย

ข้อ ๙. ในกรณีที่มีการแบ่งแยกที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ขีดเขตที่แบ่งแยกให้ปรากฏในรูปแผนที่ และจัดแจ้งการแบ่งแยกไว้หลังหนังสือรับรองการทำประโยชน์ทั้งฉบับ ให้ปรากฏชื่อผู้รับแบ่งประเภทการ แยกที่ดินที่แบ่งแยกไปและคงเหลือ วัน เดือน ปี ที่แบ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ลงชื่อประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ

ที่ดินแปลงที่แบ่งไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์อีกฉบับหนึ่งโดยทำเป็นคู่ฉบับเช่นเดียวกัน หมายเหตุด้วยอักษรแดงไว้ที่มุมขวาด้านบนให้ทราบว่าแบ่งแยกมาจากหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เล่ม.....หน้า.....ใด

ส่วนในสมุดทะเบียนการครอบครอง ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับการแบ่งแยกที่ดินที่ได้รับแจ้งการครอบครอง ตามคำอธิบายวิธีการจดทะเบียนการครอบครองท้ายคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

หนังสือให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขอบังคับ คำสั่ง หรือระเบียบการใดที่แย้งหรือขัดต่อคำสั่งฉบับนี้ให้เป็นอันยกเลิก.

กระทรวงมหาดไทย

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๙๘

(ลงชื่อ)

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

(ป. พิบูลสงคราม)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ที่ บอ๐๕/๒๔๕๕

กรมที่ดิน

๓๐ กรกฎาคม ๒๔๕๕

เรื่อง การปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด

อ้างถึง หนังสือที่ ๔๑๒/๒๔๕๕ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๔๕๕

ตามที่จังหวัดทหารว่า

(๑) ผู้ที่ได้ที่ดินมาโดยการรับมรดกพร้อมกับที่ดินที่มีอยู่แล้วเกินกว่าสิทธิจังหวัดเห็นว่าจะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๓ บั ๗ ไร่หรือไม่

(๒) การแจ้งที่ดินเกินตามมาตรา ๓๘ (๒) ถ้าบุคคลมีที่ดินประเภทเกษตรกรรมเกินกว่าสิทธิ มีที่ดินประเภทอยู่อาศัยไม่เกิน ไร่แจ้งกรมที่ดินเกินไว้แล้วตามมาตรา ๓๘

(๑) และได้กรอกรายการที่ดินใน จ.ส. ๑ ไว้ทุกแปลง (รวมทั้งที่ดินประเภทเพื่ออยู่อาศัยซึ่งไม่เกินสิทธิด้วย) ต่อมาได้ขายที่ดินประเภทเพื่ออยู่อาศัยไปบ้างเช่นนี้ ผู้เป็นเจ้าของจะต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๓๘ (๒) หรือไม่ จังหวัดเห็นว่าในขณะทำนิติกรรมต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงสิทธิในที่ดิน

(๓) ที่ดินที่ทำการเดินสำรวจแล้ว เจ้าของประสงค์จะทำนิติกรรม ได้มาขอรับรองการทำประโยชน์ เมื่อได้ทำคำขอแบบ น.ส. ๑ แล้ว ออกประกาศโฆษณาไปที่เดียวจะถูกต้องหรือไม่ จังหวัดเห็นว่า ควรออกประกาศโฆษณาไปที่เดียว ไม่ต้องออกไปพิสูจน์การทำประโยชน์อีก

(๔) การประกาศขอรับรองการทำประโยชน์และประกาศขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินแปลงเดียวกันนี้ จะประกาศพร้อมในคราวเดียวกันได้หรือไม่ จังหวัดเห็นว่าน่าจะทำพร้อมกันได้

(๕) การขอรับมรดกที่ดินไม่มีหนังสือสำคัญ จะต้องขอรับรองการทำประโยชน์ก่อนหรือไม่ ถ้าต้องขอรับรองการทำประโยชน์ จะยื่นคำขอโอนมรดกและประกาศโฆษณาไปพร้อมกับการขอรับรองการทำประโยชน์จะได้หรือไม่ จังหวัดเห็นว่า จะต้องได้

รับคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์เสียก่อน จึงให้โอนได้ ส่วนการยื่นคำขอโอนมรดกและประกาศ
โฆษณาไปพร้อมกับประกาศขอรับรองการทำประโยชน์น่าจะทำได้พร้อมกันในคราวเดียวกัน

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอเรียนชี้แจงว่า:—

(๑) ตามความเห็นของจังหวัดนั้นถูกต้องแล้ว

(๒) ผู้มีที่ดินเกินสิทธิในประเภทใดประเภทหนึ่ง เมื่อแจ้ง จ.ส. ๑ ได้จด
แจ้งรายการที่ดินประเภทอื่นที่ไม่เกินสิทธิลงในแบบ จ.ส. ๑ ด้วย ภายหลังได้โอนขายที่ดิน
ประเภทที่ไม่เกินสิทธิขึ้นไปเสียบ้าง ไม่ต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงสิทธิแต่อย่างใด เช่น ตามตัว
อย่างของจังหวัด ผู้มีที่ดินประเภทเพื่อเกษตรกรรมเกินสิทธิ และมีที่ดินประเภทเพื่ออยู่อาศัยไม่
เกินสิทธิ ในเวลาแจ้ง ส.ค. ๑ ได้จดแจ้งรายการที่ดินประเภทเพื่ออยู่อาศัยลงไปด้วยเช่นกัน ต่อมา
ภายหลังได้โอนขายที่ดินประเภทเพื่ออยู่อาศัยเสียบ้าง ในเวลาจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ไม่
ต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงสิทธิตามมาตรา ๓๘ (๒) แต่ในทางปฏิบัติขอให้จังหวัดรายงานมายัง
กรมที่ดินเพื่อเปลี่ยนแปลงหลักฐานทางทะเบียนด้วย

(๓) ที่ดินที่ทำการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินแล้ว เจ้าของประสงค์จะทำ
นิติกรรม เมื่อได้ทำคำขอแบบ น.ส. ๑ แล้ว ให้ปฏิบัติตามหนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๔๕๐๖/๒๔๙๘
ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๙๘ นำส่งสำเนาหนังสือกรมที่ดินตอบข้อหารือจังหวัดขอนแก่นที่
๓๙๕๕/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๙๘

(๔) ตามความเข้าใจของจังหวัดนั้นถูกต้องแล้ว

(๕) เรื่องนี้เป็นเรื่องมรดกตกทอดได้แก่ทายาทตามข้อกำหนด ไม่ใช่เป็น
การโอนกันตามนัยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
และได้มีระเบียบให้มีการประกาศมรดก และเจ้าหน้าที่ต้องออกไปตรวจชั้นสุทธที่ดินอยู่แล้ว การ
ขอรับมรดกจึงรับจดทะเบียนให้ได้โดยไม่ต้องขอคำรับรองการทำประโยชน์เสียก่อน แต่ในทาง
ปฏิบัติควรแนะนำให้ผู้ขอรับมรดกขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินเสียในคราวเดียวกันด้วย
หากปรากฏจากการตรวจสอบว่าที่ดินแปลงที่ขอรับมรดกนั้นได้ทำประโยชน์แล้วและไม่มียกข้อขัดข้อง
อย่างใด ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนการรับมรดกและออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์
ให้ไป หากยังไม่ได้ทำประโยชน์ในที่ดินก็ให้งดดำเนินการไว้ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่

ดำเนินการไปตามควรแก่กรณี ทั้งนี้ไม่หมายความถึงที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับจองตามนัยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
จึงขอเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ณ. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนที่ดินมือเปล่า.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๐๖๗๕/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๙๙

๒๗ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ที่ดินในเขตปริมณฑลรอบเขา ๔๐ เมตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี

อ้างอิง หนังสือที่ ๑๖๑๙๓/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๘

ตามที่แจ้งข้อหารือของอำเภอแหลมสิงห์ไปว่า

ก) ที่ดินในเขตปริมณฑลรอบเขา ๔๐ เมตร ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเป็นเขตหวงห้ามตามความในมาตรา ๙ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้มีผู้ยื่นขอผ่อนผันการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ในขณะนั้น และอำเภอได้สอบสวนแล้วได้ความว่าผู้ขอผ่อนผันได้ครอบครองทำประโยชน์แล้ว ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดินเช่นนี้ จังหวัดจะอนุมัติให้แจ้งได้หรือไม่ ซึ่งจังหวัดได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าควรอนุมัติให้แจ้ง ส.ค. ๑ ได้

ข) ที่ดินในเขตปริมณฑล ๔๐ เมตรตามในข้อ ก. ได้มีผู้แจ้งการครอบครองที่ดินแล้วเป็นจำนวนมาก ถ้าหากผู้แจ้งการครอบครองนำ ส.ค. ๑ มาขอรับรองการทำประโยชน์ และอำเภอสอบสวนแล้ว ได้ความว่าเจ้าของได้ครอบครองทำประโยชน์แล้วก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดินเช่นนี้ อำเภอจะรับรองการทำประโยชน์ให้ได้หรือไม่ ซึ่งจังหวัดได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าควรรับรองการทำประโยชน์ให้ได้นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอชี้แจงว่า ประกาศรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เรื่องกำหนดเขตหวงห้ามที่เขาน้ำหรือภูเขาตามความในมาตรา ๙ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดบริเวณภูเขาหรือที่เขาน้ำและปริมณฑลรอบภูเขาหรือเขา ๔๐ เมตรทุกแห่ง ทุกจังหวัดเป็นเขตหวงห้ามนั้น มีผลใช้บังคับเฉพาะที่ดินของรัฐซึ่งบุคคลใดมิได้มีสิทธิครอบครองตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเท่านั้น ถ้าเป็นที่ดินซึ่งบุคคลมีสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย อยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว ที่ดินนั้นก็ไม่อยู่ในบริเวณประกาศหวงห้ามที่กล่าวข้างต้น ฉะนั้น ตามข้อหารือของอำเภอแหลมสิงห์ซึ่งจังหวัดเห็นควรอนุมัติผ่อนผันให้รับแจ้งแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) และควรรับรองการทำประโยชน์ให้ได้นั้น

เป็นการชอบแล้ว แต่ทั้งนี้จะต้องสอบสวนให้เป็นที่ชัดเจนว่าได้มีการครอบครองและทำประโยชน์
มาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับโดยแท้จริง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ลงชื่อ)

ด. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๖๑๙/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๔๙๙

๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๐

เรื่อง การได้มาซึ่งที่ดินมือเปล่า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพังงา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๒๑๑๕/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๐๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๒ ฉบับ

ตามที่ได้หารือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการโอนที่ดินมือเปล่าซึ่ง ร.ต.ท. สอาด มธุโรรส ยกให้แก่ นายเปงเสียม อัญสกุล ด้วยการสลักหลังหนังสือสัญญา โดย ร.ต.ท. สอาด มธุโรรส ได้รับข้อมาจากนายวีระ เอียวพาณิชย์ แล้วมอบที่ดินให้ นายเปงเสียม อัญสกุล ครอบครองพร้อมทั้งหนังสือสัญญาให้ยึดถือไว้เป็นสำคัญตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ครั้นบัดนี้ นายเปงเสียม อัญสกุลประสงค์จะขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินแปลงนี้ตามที่ได้อ้างการครอบครองไว้ แต่จังหวัดเห็นว่าการยกให้ที่ดินระหว่าง ร.ต.ท. สอาด มธุโรรสกับนายเปงเสียม อัญสกุล เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะมิได้ทำหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๙๙ และว่าแม้ในกรณีเช่นนี้เจ้าของเดิมจะได้สละสิทธิและยอมให้ผู้รับให้แจ้งการครอบครอง ก็หาก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้ครอบครองแต่ประการใดไม่ จึงเห็นว่าไม่ควรออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ เพราะถ้าออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้ว ก็ย่อมจะขอทำนิติกรรมต่อไปได้ ควรให้ ร.ต.ท. สอาด มธุโรรส จัดการโอนที่ดินแปลงนี้เสียให้ถูกต้องตามกฎหมายก่อนความหลายประการแจ้งอยู่แล้ว นั้น

เรื่องนี้ เนื่องในการพิจารณาความเห็นแย้งกันเป็นหลายทาง กรมที่ดินจึงได้เสนอคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยปัญหา บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นว่าที่ดินที่ ร.ต.ท. สอาด ได้ยกให้แก่ นายเปงเสียม นั้น ร.ต.ท. สอาดมีเพียงสิทธิครอบครองเท่านั้น เมื่อได้มอบที่ดินให้ นายเปงเสียมครอบครองพร้อมทั้งหนังสือสัญญาให้ยึดถือไว้เป็นสำคัญด้วยเช่นนี้ยอมถือได้ว่า ร.ต.ท. สอาดได้สละสิทธิและขาดสิทธิในที่ดินแล้ว นายเปงเสียมยอมได้สิทธิครอบครองโดยสมบูรณ์และชอบด้วยกฎหมายหากจำเป็นต้องจดทะเบียนเสียก่อนตาม ป.พ.พ.

มาตรา ๑๒๙๙ ไม่ ส่วนกรณีขอรับรองการทำประโยชน์ เมื่อนายเปงเสียมได้สิทธิครอบครองในที่ดินมาโดยสมบูรณ์ ก็ย่อมมีสิทธิที่จะขอรับรองการทำประโยชน์เพื่อที่จะได้ โอนหรือเปลี่ยนแปลงสิทธิต่อไปได้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงและหลักฐาน ถ้านายเปงเสียมได้ที่ดินมาโดยการครอบครองตามนี้แห่งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา ก็ดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ และให้ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป ส่วนหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๒๒๐๙/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๔๙๗ ซึ่งตอบขอหารือของจังหวัดนครพนม เมื่อมีข้อความขัดกับหนังสือนี้เป็นอันยกเลิก.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ถ. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๑๐๒๖๒/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๐

๘ ธันวาคม ๒๕๐๑

เรื่อง ระเบียบการพิสูจน์ที่ดินที่จะออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินเกี่ยวกับป่าไม้

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาบันทึกข้อตกลงว่าด้วยระเบียบการตรวจพิสูจน์ที่ดิน เพื่อออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ในที่ดินเกี่ยวกับป่าไม้

ด้วยกรมที่ดินกับกรมป่าไม้ร่วมกันพิจารณาวางระเบียบปฏิบัติในการพิสูจน์ที่ดินที่จะออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน ในที่ดินซึ่งเกี่ยวกับป่าไม้ไว้เพื่อเป็นทางปฏิบัติต่อไป และกรมป่าไม้แจ้งว่า ได้ส่งระเบียบการนี้มาให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และป่าไม้เขตทุกเขตทราบเพื่อเป็นหลักปฏิบัติแล้ว

กรมที่ดินจึงส่งสำเนาบันทึกข้อตกลงดังกล่าวข้างต้น มาเพื่อขอให้จังหวัดพิจารณาดำเนินการ และส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นระเบียบปฏิบัติในทางประสานงานร่วมกันต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสริม ศาลิคุปต

(นายเสริม ศาลิคุปต)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

บันทึกข้อตกลงว่าด้วย

ระเบียบการตรวจพิสูจน์เพื่อออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ในที่ดินเกี่ยวกับป่า ระหว่างกรมที่ดิน และกรมป่าไม้

เนื่องจากความสำคัญตลอดจนคุณประโยชน์ของป่าไม้อันมีต่อประเทศชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้นแตกต่างกันไปตามชนิด สภาพ และจุดที่ตั้งของป่า ป่าบางแปลงก็จำเป็นต้องสงวนไว้เป็นป่าถาวรโดยตลอดไป เนื่องจากเป็นป่าพิเศษในใหญ่ที่มีพันธุ์ไม้และของป่ามีค่าขึ้นอยู่กับหนาแน่นเพื่อให้มี ไม้และของป่าออกมาสนองความต้องการตามกำลังของป่าโดยสม่ำเสมอไม่ขาดสาย และในบางกรณีก็เป็นป่าบนควนเขาอันเป็นที่ตั้งนาลำธาร ส่วนป่าที่อยู่ในที่ราบติดต่อกับหรือใกล้เคียงกับพื้นที่กรรมสิทธิ์ หรือที่อยู่อาศัยของราษฎร บางแปลงมีสภาพทรุดโทรม เนื่องจากการทำไม้ซุงหรือถูกบุกรุกทำลายเพื่อทำไร่ แต่มีสภาพเหมาะสมแก่การกสิกรรมหรืออยู่อาศัย ซึ่งจะคุ้มครองหรือสงวนไว้เพียงแต่ระยะหนึ่งเท่านั้น แต่ต่อไปเมื่อจำนวนพลเมืองเพิ่มมากขึ้น หรือการกสิกรรมอุตสาหกรรมขยายตัวขึ้นมาก ก็จะต้องเบียดพื้นที่ป่าดังกล่าวเพื่อการกสิกรรมหรืออุตสาหกรรมต่อไป.

ฉะนั้น เพื่อให้การตรวจพิสูจน์ที่ดินเพื่อออกหนังสือสำคัญ หรือการสำรวจการทำประโยชน์ ในที่ดินเกี่ยวกับป่า จะสามารถดำเนินการไปโดยไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของรัฐและของประชาชน กรมที่ดินและกรมป่าไม้จึงได้ตกลงพิจารณาวางระเบียบเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. สภาพและชนิดของป่าอันพึงสงวนหรือคุ้มครองไว้ให้เป็นป่าโดยถาวรไม่ควรเปิดเพื่อการกสิกรรม อุตสาหกรรม และเป็นที่อยู่อาศัยมีดังต่อไปนี้

- (๑) พื้นที่ป่าสนใหญ่ เนื้อที่ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ไร่ขึ้นไป
- (๒) พื้นที่ไม้ใช้ป่าสนใหญ่ แต่มี ไม้และของป่ามีค่าอยู่มาก หรือจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในหมู่บ้านหรือบริเวณใกล้เคียงในการใช้ ไม้และของป่า
- (๓) พื้นที่ควนเขาหรือต้นนาลำธาร

- (๔) พื้นที่ป่าที่อยู่ตรงช่องทางลมพายุ
- (๕) พื้นที่ป่าตามชายเขตแดนในระยะ ๒ กม.
- (๖) พื้นที่ป่าอันควรสงวนไว้เพื่อเป็นแหล่งสัตว์ หรือวนอุทยาน
- (๗) ป่าเลนในท้องที่จังหวัดตามชายทะเล
- (๘) สวนป่าที่รัฐบาลได้ปลูกสร้างขึ้น

ข้อ ๒. โดยที่การสงวนคุ้มครองป่าในหน้าที่ของกรมป่าไม้ไม่อาจดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยทั่วกันได้โดยเร็วตามแผนการ เนื่องจากขาดแคลนกำลังพนักงานเจ้าหน้าที่และงบประมาณที่จะดำเนินการ ฉะนั้น การตรวจพิสูจน์ที่ดินเพื่อออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินเกี่ยวกับป่า นอกจากจะต้องพิจารณาถึงสภาพป่าตามความในข้อ ๑ แล้ว ก็ให้พิจารณาอีกว่า การสงวนคุ้มครองได้ดำเนินการไปถึงขั้นใดแล้ว ประกอบด้วย ซึ่งอาจจำแนกออกได้เป็น ๔ ประเภทดังนี้ คือ

ประเภทที่ ๑ ป่าที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาหรือกฎกระทรวงประกาศเป็นป่าสงวนหรือป่าคุ้มครองแล้ว หรือเป็นป่าซึ่งรัฐได้จัดเป็นป่าสัมปทาน ป่าผูกขาด หรือป่าโครงการอยู่แล้ว

ประเภทที่ ๒ ป่าซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการคุ้มครองหรือสงวนหรือจัดเป็นป่าสัมปทาน ป่าผูกขาด และป่าโครงการ

ประเภทที่ ๓ ป่าซึ่งอยู่ในความดำริหรือมีแผนการที่จะสงวนคุ้มครองหรือจัดเป็นป่าสัมปทาน ป่าผูกขาด หรือป่าโครงการ

ประเภทที่ ๔ พื้นที่ป่าอื่น ๆ นอกจาก ๓ ประเภทดังกล่าวแล้วข้างต้น

ข้อ ๓. ในการกำหนดประเภทที่ดินตามความในข้อ ๒ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาร่วมกับป่าไม้เขต ป่าไม้จังหวัด เจ้าพนักงานที่ดิน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้ยึดถือนโยบายอันเป็นหลักการของกรมป่าไม้และกรมที่ดินเกี่ยวกับการพิจารณาส่วนสัมปทานที่จะให้หมิ่นพินทอนควรสงวนไว้เป็นป่าโดยถาวรเพื่ออำนวยความสะดวกทั้งทางตรงและทางอ้อม ตามนัยแห่งสภาพและชนิดของป่าที่กล่าวไว้ในข้อ ๑. และพื้นที่ที่ควรจัดสรรให้ประชาชนคนไทยได้มีที่อยู่และที่ทำกินของตนเองตามนโยบายของรัฐด้วย ถ้าที่ดินแปลงใดมีปัญหาไม่แน่ว่าจะควรกำหนดเป็นประเภทใด ให้รายงานไปยังกรมที่ดินเพื่อร่วมพิจารณากับกรมป่าไม้ต่อไป

ข้อ ๔. เมื่อกรมที่ดินได้กำหนดที่จะให้มีการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินในท้องที่ใด จังหวัดใด กรมที่ดินจะได้ส่งโครงการต่าง ๆ ให้กรมป่าไม้ทราบ เมื่อกรมป่าไม้พิจารณาเห็นว่าท้องที่ซึ่งจะทำการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินนั้น เป็นที่ดินที่เข้าอยู่ในประเภทที่ ๑, ๒ และ ๓ ตามนัยแห่งข้อ ๒ กรมป่าไม้จะต้องแจ้งให้กรมที่ดินทราบและร่วมกันส่งการให้เจ้าพนักงานที่ดิน พนักงานป่าไม้ และเจ้าหน้าที่เดินสำรวจให้ระมัดระวังการปฏิบัติงานในท้องที่นั้น ๆ ให้เป็นการถูกต้องเรียบร้อยต่อไป

การรังวัดออกโฉนดที่ดินเป็นรายแปลง ซึ่งทางจังหวัดเป็นผู้จัดทำ ให้อนุโลมเช่นเดียวกับข้อ ๕.

ข้อ ๕. การตรวจพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ที่ดินที่มีตราจอง หรือใบเหยียบย่ำแล้ว

ก. ถ้าเป็นที่ดินที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงกับที่ป่าประเภท ๑. แห่งข้อ ๒. หรือเป็นที่ป่าไม้สัก ป่าไม้พยูง ป่าไม้ยาง ซึ่งตามหลักการและนโยบายแล้ว ที่ป่าประเภทนั้นไม่อยู่ในข่ายที่จะออกตราจองหรือใบเหยียบย่ำได้ ให้มีกรรมการ ๓ นาย ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ป่าไม้เจ้าพนักงานที่ดิน และเจ้าหน้าที่เห็นสมควร ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง ไปตรวจพิสูจน์ที่ดิน แล้วรายงานเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาส่งการต่อไป

ข. ถ้าเป็นที่ดินอยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงกับที่ป่าประเภทที่ ๒. หรือประเภทที่ ๓ แห่งข้อ ๒ โดยปกติไม่ต้องตั้งกรรมการออกไป เพราะเจ้าหน้าที่ป่าไม้อยู่จะได้ตรวจหรือรู้เห็นมาแต่ก่อนออกตราจองหรือใบเหยียบย่ำอยู่แล้ว แต่ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าจะเป็นป่าไม้ชนิดอื่น เช่น ป่าไม้สัก ป่าไม้พยูง ป่าไม้ยาง ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นผู้หัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ จะแต่งตั้งให้กรรมการโดยอนุโลมตามข้อ ก. ออกไปตรวจพิสูจน์ที่ดินก็ได้

ค. ถ้าเป็นที่ดินที่อยู่ในบริเวณที่ป่าประเภทที่ ๔. แห่งข้อ ๒. การตรวจพิสูจน์ที่ดินให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไป โดยไม่ต้องหารือกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เว้นแต่มีกรณีสงสัยว่าจะมีไม้หวงห้ามชนิดอื่นอยู่มากหรือยังมีไม้หวงห้ามชนิดอื่นอยู่บ้าง ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งกรรมการดังกล่าวแล้วในข้อ ก. ให้ไปตรวจพิสูจน์ก็ได้

ข้อ ๖. การตรวจพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ ในที่ดินที่ได้แจ้งการครอบครองตามแบบ ส.ค. ๑ โดยไม่มีตราจองหรือใบเหยียบย่ำ ให้ดำเนินการตามวิธีดังกล่าวต่อไป

ก. ถ้าเป็นที่ดินที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงกับที่ป่าประเภทที่ ๑. หรือเป็นป่าไม้สัก ป่าไม้พยูง ป่าไม้ยาง การตรวจพิสูจน์ที่ดินให้ถือปฏิบัติในทำนองเดียวกันกับข้อ ๕. ก.

ข. ถ้าเป็นที่ดินอยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงกับที่ป่าประเภทที่ ๒ หรือประเภทที่ ๓ แห่งข้อ ๒. โดยปกติควรให้คณะกรรมการออกไป แต่กรรมการคณะนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแต่งตั้งบุคคลอื่นเข้าร่วมเป็นกรรมการในเมื่อเจ้าหน้าที่โดยตรงทางป่าไม้หรือที่ดินมีไม่เพียงพอ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้วแต่ความเหมาะสม แต่ในกรณีที่ป่าไม้สัก ป่าไม้พยูง ป่าไม้ยาง กรรมการคณะนั้นจะต้องมีเจ้าหน้าที่ป่าไม้และเจ้าพนักงานที่ดินเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

ค. ถ้าเป็นที่ดินในบริเวณที่ป่าประเภทที่ ๔ การตรวจพิสูจน์ที่ดินก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่ต้องหารือกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เว้นแต่มีกรณีสงสัยว่าจะมีไม้หวงห้ามขึ้นต้นอยู่มาก หรือยังมีไม้ทำประโยชน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งกรรมการดังกล่าวแล้วในข้อ ข. ให้ไปทำการตรวจพิสูจน์ก็ได้

ข้อ ๗. ที่ป่าที่เข้าลักษณะประเภทที่ ๑, ๒, และ ๓, แห่งข้อ ๒. หรือที่ป่าไม้สัก ป่าไม้พยูง ป่าไม้ยาง หากมีกรณีสงสัยว่าได้มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้วโดยมิชอบตามข้อ ๗. แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งป่าไม้จังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด และนายอำเภอท้องที่ ออกไปตรวจสอบสภาพที่ดินพิจารณาว่า สมควรเพิกถอนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือควรทำไม้หวงห้ามออกจากที่ดินเพียงใด หรือควรดำเนินการประการอื่นใดเสียก่อนแล้วจึงรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการตามควรแก่กรณีต่อไป

ข้อ ๘. ค่าพาหนะและค่าเบี่ยงเบนทางคณะกรรมการ ในการไปตรวจพิสูจน์ที่ดินตามระเบียบนี้ สำหรับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้เบิกจากงบประมาณทางแผนกป่าไม้ ส่วนของเจ้าพนักงานที่ดินและกรรมการอื่นให้เบิกทางแผนกที่ดิน.

ทั้งนี้ โดยให้ถือปฏิบัติในบังคับแต่บัดนี้.

ที่ ๔๐๕๗/๒๕๐๒

กรมที่ดิน

๖ พฤษภาคม ๒๕๐๒

เรื่อง การตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดพระนครและธนบุรี)

ด้วยปรากฏว่าการขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินของราษฎรต่ออำเภอ มีบางอำเภอมีงานค้างค้ำอยู่หลายร้อยราย บางอำเภอค้างถึง ๑,๐๐๐-๒,๐๐๐ รายก็มี และโดยเหตุที่เจ้าพนักงานฝ่ายที่ดินมีจำนวนน้อย ไม่สามารถจะไปทำให้สำเร็จลุล่วงไปตามเวลาอันควรได้ เป็นเหตุให้ราษฎรเดือดร้อน เรื่องนี้กรมที่ดินเห็นควรดำเนินการโดยนัยเดียวกับเรื่องการจัดจองที่ดินซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้วางระเบียบให้นายอำเภอใช้ดุลพินิจที่จะฝากต่อกรมการอำเภอไปตรวจพิสูจน์ที่ดินเมื่อกรรมการอำเภอนั้นๆ มีราชการในหน้าที่ที่จะไปในตำบลนั้นอยู่แล้ว เช่นในโอกาสที่ออกปราบปรามโจรผู้ร้ายในฤดูแล้ง เป็นต้น การที่ปรากฏว่าบางอำเภอยังมีงานรับรองการทำประโยชน์ค้างอยู่มากนั้น อาจเป็นด้วยพนักงานที่ดินอำเภอไม่ได้เสนอให้นายอำเภอทราบถึงจำนวนงานที่ค้างค้ำได้ เพราะฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งนายอำเภอให้ช่วยสอดส่องและดำเนินการเพื่อให้การรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินที่ค้างค้ำเสร็จสิ้นลงโดยเร็ว

อนึ่ง ขอเรียนขแจ้งเพิ่มเติมว่า ในการไปทำการตรวจพิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดินเช่นนี้ยอมมีค่าใช้จ่ายซึ่งเรียกจากผู้มาขอทำการแต่ละราย ผู้ใดที่เป็นผู้ไปทำการตรวจพิสูจน์ที่ดินก็มีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าใช้จ่ายจำนวนนั้นไปเป็นค่าชดเชยการปฏิบัติงานซึ่งก็จะเป็นสินน้ำใจแก่ผู้ได้รับคำสั่งนั้นๆ พอสมควร ทั้งนี้ หวังใจว่าจะเป็นการเร่งรัดให้การขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินไม่ค้างค้ำต่อไป และโปรดให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดได้สอดส่องตรวจตรากิจการของพนักงานที่ดินอำเภอในเรื่องนี้ให้เป็นไปตามคำสั่งและระเบียบแบบแผนด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักงานเลขานุการกรม.

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๐๒

เรื่อง หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๑๕๑๔๔/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๐๑

ตามที่แจ้งไปว่า แผนกป่าไม้ได้ตรวจพบการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในท้องที่ตำบลสามเงา และตำบลยกกระบัตร ซึ่งเป็นท้องที่บริเวณที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดิน และพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนให้แก่ราษฎรเป็นจำนวนมาก จึงขอให้พิจารณาว่า หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ที่ออกไปเป็นการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าไม่ชอบ ก็ขอให้ดำเนินการเพิกถอนเสีย แต่เจ้าหน้าที่ดินจังหวัดและอัยการจังหวัดมีความเห็นไม่ตรงกัน จึงส่งความเห็นของเจ้าหน้าที่ทั้งสองฝ่ายไป ขอให้กรมที่ดินพิจารณาเพื่อส่งต่อเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป นั้น

เรื่อง กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวข้างต้นจะเป็นการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นควรสอบสวนพิจารณาเป็นกรณีข้อเท็จจริงในการครอบครองและทำประโยชน์เป็นรายๆ ไป กล่าวคือ เฉพาะกรณีที่ดินที่อยู่ในเขตพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดิน ถ้าผู้อ้างสิทธิการครอบครองได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินมาก่อนวันใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามบังคับ ซึ่งผู้ครอบครองควรได้สิทธิการครอบครองมาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก็พิจารณาดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ตามระเบียบ แต่ถ้ามีการครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินภายหลังวันใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามแล้ว ผู้ครอบครองที่ดินก็ย่อมไม่ได้สิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย อันควรดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้มีส่วนกรณีที่ดินในบริเวณที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน ซึ่งพระราชกฤษฎีกานี้เพียงแต่ได้กำหนดเขตที่จะเวนคืนไว้เท่านั้น ฉะนั้น ที่ดินในบริเวณดังกล่าว จึงควรออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้

อนึ่ง เฉพาะกรณีที่ดินที่บุคคลได้ครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๔๗๙ ใช้บังคับเป็นต้นมา และก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ถ้าไม่ดำเนินการให้ขอต่วยกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้หรือไม่ แม้จะไม่มีกฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไว้ชัดเจนโดยเฉพาะก็ตาม แต่กรณีที่ดินพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายในการที่ให้ผู้ครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดินกรณีที่มีสิทธิครอบครองโฉนดที่ดินอันเป็นหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินได้แล้ว การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ซึ่งเป็นเพียงหนังสือแสดงการพิสูจน์ว่าได้มีสิทธิครอบครองเท่านั้น ก็ควรจะดำเนินการให้ได้ โดยอนุโลมปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ดังที่กรมที่ดินได้มีหนังสือตอบข้อหารือของจังหวัดอุทัยธานี ที่ ๓๓๕๙/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๔๙๘ และเวียนมาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติโดยหนังสือที่ ๓๔๘๘/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๙๘ แล้วแต่เฉพาะที่ดินในกรณีที่ดินที่หารือไปดังกล่าวข้างต้นซึ่งเป็นที่ดินอยู่ในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่ตำบลบ้านนา ตำบลสามเงา ตำบลยกบัตร และตำบลแม่สลิด กิ่งอำเภอสามเงา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก พ.ศ. ๒๔๙๗ ควรพิจารณาว่าใช้พระราชกฤษฎีกาบังคับประกอบกำหนดในการเข้าครอบครองที่ดินตามควรแก่กรณีด้วย จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๒๕. กันยายน ๒๕๐๒

เรื่อง การพิจารณาการแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในเขตที่มีพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามเพื่อจัดตั้งนคมสร้างตนเอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

เนื่องจากกรมประชาสัมพันธ์ได้แจ้งมาว่า ในบริเวณเขตที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินเพื่อจัดตั้งนคมสร้างตนเองในท้องที่ต่าง ๆ ของกรมประชาสัมพันธ์ก็มีเอกชนภายนอกหรือสมาชิกของนคมสร้างตนเองนำที่ดินซึ่งได้รับการจัดสรรไปแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และนำไปขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) แล้วโอนสิทธิในที่ดินกัน เป็นเหตุให้กรมประชาสัมพันธ์ประสบปัญหายุ่งยากนานาประการ เพื่อให้ราชการทั้งสองฝ่ายดำเนินการไปด้วยดี กรมที่ดินกับกรมประชาสัมพันธ์ได้ตกลงกันในเรื่องนี้แล้ว ฉะนั้น ขอให้โปรดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติ ในกรณีดังกล่าวข้างต้นดังต่อไปนี้:—

๑. ถ้ามีผู้มาขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ซึ่งอยู่ในเขตหวงห้ามเพื่อจัดตั้งนคมสร้างตนเอง หรือสงสัยว่าจะอยู่ในบริเวณเขตหวงห้ามดังกล่าว ให้นายอำเภอท้องที่ติดต่อสอบถามผู้ปกครองนคมสร้างตนเองในท้องที่นั้นก่อน เมื่อผู้ปกครองนคมยืนยันหรือชี้แจงมาประการใดให้รวมไว้ในสำนวนการสอบสวนขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองรายนั้น เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

๒. ในกรณีที่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ไว้แล้ว ถ้าปรากฏว่ารายใดอยู่ในเขตหวงห้ามตามข้อ ๑ ให้ผู้ปกครองนคมแจ้งให้อำเภอท้องที่ทราบ และให้นายอำเภอสอบสวนหลักฐานข้อเท็จจริง เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งการโดยควรแก่กรณี ตามนัยแห่งคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ข้อ ๙

๓. ในกรณีที่ผู้มาขอรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในที่ดินซึ่งอยู่ในเขตหวงห้าม หรือสงสัยว่าจะอยู่ในเขตหวงห้ามเพื่อจัดตั้งนคมสร้างตนเอง ให้อำเภอแจ้งให้ผู้ปกครองนคมไปร่วมทำการตรวจพิสูจน์ที่ดินพร้อมกัน แล้วบันทึกผลการตรวจพิสูจน์ไว้เป็นหลักฐาน

๔. ถ้าปรากฏว่า ได้มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ในที่ดินในเขตหวงห้ามเพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ให้นายอำเภอท้องที่ทำการสอบสวนหลักฐานข้อเท็จจริงเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาสั่งการ ตามนัยแห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๙) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน

๕. เพื่อให้ได้ทราบเขตที่ดินที่หวงห้ามเพื่อจัดตั้งนิคมฯ ให้ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองจัดส่งสำเนาแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามฯ ไปให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด และอำเภอท้องที่นั้น ๆ ทราบไว้ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๒๐ เมษายน ๒๕๐๓

เรื่อง ระเบียบการพิสูจน์ที่ดินเพื่อออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินเกี่ยวกับป่าไม้

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

อ้างถึง หนังสือกรมป่าไม้ที่ ๒๗๔๓/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือวารสารที่ดินฉบับพิเศษ ว่าด้วยประมวลระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินโดยวิธีการทำแผนที่ระวาง (แบบท้องดิน) ๑ เล่ม

ตามที่แจ้งไปว่า กรมป่าไม้ได้รับรายงานจากป่าไม้จังหวัดกำแพงเพชรว่า ทางจังหวัดกำแพงเพชรจะได้ดำเนินการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินให้แก่ราษฎรที่ครอบครองที่ดินมี น.ส. ๓ ตามระเบียบของกรมที่ดินได้วางระเบียบเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินชนิดใหม่โดยใช้ Prismatic Compass ทำการรังวัด แต่ที่ดินเหล่านั้นปรากฏว่ามีไม้สัก ไม้ยาง ไม้หวงห้ามที่ตีมูลค่า เป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ได้ขออนุญาตเพื่อทำออกจากทางกรมป่าไม้ตามระเบียบ เมื่อได้มีการออกโฉนดที่ดินไปแล้ว ทำให้ไม้ที่ตีมูลค่าในที่ดินดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่ดินตามกฎหมาย ซึ่งทำให้รัฐต้องขาดประโยชน์ที่ควรได้รับและเป็นการขัดกับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๐๒ ข้อ ๑ และยังเป็นการขัดกับนโยบายของกระทรวงเกษตรที่ห้ามการทำไม้นอกเขตป่าโครงการ ตามที่ทางราชการมีวัตถุประสงค์ และนโยบายดังกล่าวก็เพื่อจะให้มีการทำไม้ที่ตีมูลค่าออกเป็นประโยชน์แก่รัฐก่อนการให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินกับเพื่อจะป้องกันการลักตัดฟันไม้อันเนื่องมาจากการทำไม้ในที่ดินกรรมสิทธิ์สำหรับไม้สักการหาทางหลีกเลี่ยงย่อมกระทำได้โดยยาก แต่ไม้ยางและไม้หวงห้ามที่ตีมูลค่าชนิดอื่น ๆ เมื่อได้ออกโฉนดที่ดินไปแล้วก็ย่อมพ้นจากการควบคุมของระเบียบข้อบังคับและกฎหมายป่าไม้ และว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินนี้ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดใช้พนักงานชั้นผู้น้อยซึ่งได้รับการอบรมการรังวัดโดยใช้ Prismatic Compass เพียงในระยะเดือนเดียว จึงอาจไม่ทราบหรือเข้าใจ

ในระเบียบและหลักการเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยต้องแท้ จนอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของป่าไม้อันมีค่าของรัฐก็ได้ ทางจังหวัดจึงขอให้กรมป่าไม้ทำความตกลงกับกรมที่ดินวางระเบียบการดำเนินการออกโฉนดที่ดินโดยใช้ Prismatic Campass เพื่อให้มีผลในทางคุ้มครองแก่สวัสดิภาพของป่าไม้ โดยขอให้กำหนดว่าที่ดินที่จะออกโฉนดที่ดินให้ไม่ควรมีไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้ามที่คมคาบอยู่ กรมป่าไม้จึงขอสำเนาระเบียบเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินตามที่จังหวัดอ้างเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการและขอบัญชีการออกโฉนดที่ดินที่มี น.ส. ๓ ในท้องที่จังหวัดกำแพงเพชรว่ามีจำนวนกี่ราย ได้ดำเนินการตามระเบียบการตรวจพิสูจน์ที่ดินเพื่อออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินเกี่ยวกับป่าไม้ตามข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินและกรมป่าไม้หรือไม่เพียงใด นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า วิธีดำเนินการเพื่อออกโฉนดที่ดินดังกล่าวคงเป็นไปตามหลักการและระเบียบการออกโฉนดที่ดินเดิม เว้นแต่วิธีการรังวัดใช้เครื่องมือรังวัดต่างไปจากเดิม กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การรังวัดเป็นเทคนิคเกี่ยวกับการทำแผนที่แสดงอาณาเขต ส่วนพื้นที่ตรงนั้น ผู้ขอออกโฉนดจะพึงมีสิทธิหรือไม่เพียงใดนั้น ก็เป็นไปตามหลักกฎหมายเดิม ในการพิสูจน์สิทธิต่าง ๆ เหล่านี้ก็เป็นที่ไปตามระเบียบเดิม ประกอบด้วยข้อตกลงต่าง ๆ ระหว่างกรมที่ดินและกรมป่าไม้ด้วย หากได้มีอะไรเปลี่ยนแปลงไม่ จึงไม่เห็นมีทางที่จะทำให้เกิดความเสียหายตามที่ป่าไม้กำแพงเพชรอ้างมาประการใด กรมที่ดินได้ส่งหนังสือวารสารที่ดินฉบับพิเศษว่าด้วยประมวลระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดิน โดยวิธีทำแผนที่ระวาง (แบบท้องถิ่น) มาพร้อมกับหนังสือแนบด้วยแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๓ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง การขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินเกี่ยวกับป่าไม้

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๗๖๕๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๑๖ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง ส่งเรื่องรายนายทิม ศรีเกตุ ขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน ตำบลโพรงจระเข้ อำเภอย่านตาขาว โดยที่ดินแปลงนี้ได้อยู่ใกล้เคียงติดต่อกับป่าซึ่งทางกรมป่าไม้ กำลังดำเนินการสำรวจเพื่อที่จะจัดเป็นป่าคุ้มครอง เมื่อจังหวัดได้แต่งตั้งคณะกรรมการ ฯ ออกไปตรวจสอบและพิสูจน์ที่ดิน ปรากฏว่าเข้าไปในเขตป่าที่จะคุ้มครองมีเนื้อที่ประมาณ ๑ ไร่ และผู้ขอได้ทำประโยชน์โดยปลูกยางเติมเนื้อที่ทขอนานประมาณ ๑๐ ปี มาแล้ว และจังหวัดเห็นว่าบันทึกข้อตกลงว่าด้วยระเบียบการตรวจพิสูจน์ ฯ เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไม่ได้ให้อำนาจไว้ว่าจะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้หรือไม่ จึงได้ส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณา

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามนัยแห่งข้อตกลงว่าด้วยระเบียบการตรวจพิสูจน์ ฯ เป็นหลักการที่วางไว้เพื่อให้ผู้ว่าราชการพิจารณาว่า จะมีกรณีข้อยกเว้นเกี่ยวกับป่าไม้หรือไม่ ถ้าพิจารณาแล้วไม่ปรากฏกรณีข้อยกเว้นประการใดเห็นควรให้อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการ เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ต่อไป จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

คำสั่งที่ ๔/๒๕๐๓

เรื่อง การขอรับรองการทำประโยชน์ในกรณีใบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑)
เป็นอันตรายหรือสูญหาย

โดยที่พิจารณาเห็นสมควร วางระเบียบวิธีดำเนินการขอรับรองการทำประโยชน์เฉพาะในกรณีใบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ฉบับของผู้แจ้งเป็นอันตรายหรือสูญหายไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. เมื่อมีผู้ประสงค์ยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ตามกฎหมาย หมวดที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ แต่ไม่มีใบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) สำหรับที่ดินแปลงนั้นเพื่อแนบกับคำขอตามระเบียบด้วย โดยอ้างว่า ใบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ฉบับที่ขุดลอกไว้เป็นอันตรายหรือสูญหายก็ให้ยื่นคำขอตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน และขอคัดสำเนาเอกสารต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่

ข้อ ๒. ให้เจ้าหน้าที่ตรวจค้นหลักฐานทะเบียนที่ดินเกี่ยวกับที่ดินแปลงนั้นที่มีอยู่ทางอำเภอ แล้วจึงจับบันทึกในคำขอตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดินไว้ให้ทราบว่า ตรวจค้นแล้วมีแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่.....หมู่บ้านที่.....ตำบล.....และลงชื่อผู้ขอกับเจ้าหน้าที่กำกับไว้เป็นหลักฐาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนโดยบันทึกถ้อยคำผู้ขอและพยานหลักฐานให้ทราบถึงเหตุที่เป็นอันตรายหรือสูญหายจนเป็นที่เชื่อถือได้ แล้วจึงคัดสำเนาเอกสารแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑)

ข้อ ๓. ให้เรียกค่าธรรมเนียมการขอตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน และการคัดสำเนาตามกฎหมาย หมวดที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ข้อ ๘ (๑) (๒) และ (๔)

ข้อ ๔. ให้นำเรื่องขอตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน การสอบสวนตามข้อ ๑, ๒ แห่งคำสั่งกรมท่งสำเนาแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) แนบรวมไว้กับคำขอรับรองการทำประโยชน์ด้วย

ทั้งนี้ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

กรมที่ดิน

สง ญ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๙๙๐๒/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

ด่วนมาก

ที่ ๑๐๕๗๕/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๖ ธันวาคม ๒๕๐๓

เรื่อง รับรองการทำประโยชน์และโอนที่ดินในกรณีถูกเขตชลประทาน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง

ด้วยกรมที่ดินได้รับหนังสือกรมชลประทานว่า ที่ดินที่ถูกเขตชลประทาน ในท้องที่อำเภอโพธิ์ทองและอำเภอแสวงหา ยังไม่ได้รับรองการทำประโยชน์อยู่ประมาณ ๙๐ ราย ซึ่งกรมชลประทานจะต้องจ่ายเงินประมาณสองแสนบาทให้เป็นการเสร็จสิ้นไป อย่างช้าที่สุดภายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ จึงขอให้พิจารณาวางระเบียบเรื่องการทำประโยชน์เฉพาะที่ดินที่ถูกเขตชลประทานเพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วด้วย

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กรมชลประทาน มาแสดงความประสงค์จะขอให้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่เจ้าของที่ดินในบริเวณที่ถูกเขตชลประทาน โดยมีการเวนคืนที่ดินตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือทางการได้ตกลงข้อมาจากราชฎีกา ก็เพื่อให้ได้ โอนที่ดินแก่การชลประทานต่อไป นั้น ควรพิจารณาดำเนินการกรณีพิเศษนอกจากในระเบียบปฏิบัติในเรื่องธรรมดาได้ จึงขอเรียนมาเพื่อให้โปรดสั่งให้อำเภอท้องที่ดำเนินการ ดังนี้

๑. เมื่อเจ้าหน้าที่ชลประทานขอแบบพิมพ์คำขอรับรองการทำประโยชน์ (น.ส ๑) จากอำเภอท้องที่เพื่อนำไปให้เจ้าของที่ดินลงชื่อในคำขอรับรองการทำประโยชน์แล้ว นำมายื่นต่ออำเภอ ให้อำเภอจ่ายแบบพิมพ์ คำขอรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ไปทำการพิสูจน์นั้น เพื่อความสะดวกรวดเร็วควรรวให้นายอำเภอมอบข้าราชการทางอำเภอหรือกำนัน ซึ่งกรมชลประทานได้แต่งตั้งให้เป็นกรรมการหรืออนุกรรมการจัดซื้อที่ดินอยู่แล้ว เป็นผู้ทำการพิสูจน์ที่ดินที่ขอรับรองการทำประโยชน์ด้วย

๒. ที่ดินแปลงใดถูกเขตชลประทานเป็นบางส่วนไม่หมดทั้งแปลง ให้ขอรับรองการทำประโยชน์เฉพาะส่วนที่ถูกเขตชลประทานได้ โดยให้ทำการพิสูจน์และออกหนังสือ

รับรองการทำประโยชน์เฉพาะส่วนที่ถูกเขตชลประทานเท่านั้น และควรดำเนินการประกาศคำ
ขอรับรองการทำประโยชน์พร้อมกับประกาศการขอตระเวนสิทธิและนิติกรรมตามระเบียบ

๓. การลงชื่อผู้รับโอน ให้ลงชื่อ “กระทรวงการคลัง (เพื่อประโยชน์แก่การ
ชลประทาน)”

๔. เมื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้ว ให้เขียนหมายเหตุไว้ที่ท้ายแบบ
แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ฉบับเดิมทั้งตอนที่ ๑ ตอนที่ ๒ กับในช่อง (๕) ทะเบียน
การครอบครองที่ดินด้วยหมึกแดงว่า “ที่ดินแปลงนี้ผู้ขอได้รับหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะ
ที่ถูกเขตชลประทานไปแล้ว.....ไร่.....งาน.....วา ตามหนังสือรับรอง
การทำประโยชน์ ทะเบียนเล่ม.....หน้า.....” แล้ว ลงชื่อเจ้าหน้าที่
และวัน เดือน ปีที่หมายเหตุนั้นไว้ด้วย

๕. ให้ทำสารบบที่ดินเฉพาะที่ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้วฉบับ
ใหม่โดยคัดสำเนาแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ตามที่กล่าวในข้อ ๔ เก็บรวมไว้แทน
ฉบับเดิม

ส่วนเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการ เรื่องรับรองการทำประโยชน์และจดทะเบียนโอน
ถ้าทางอำเภอมีเจ้าหน้าที่ไม่พอจะดำเนินการโดยสะดวกและรวดเร็ว และจังหวัดที่ไม่มีเจ้าหน้าที่
พอจะส่งไปช่วยงานนี้ได้ ก็ขอให้แจ้งไปยังกรมที่ดินเพื่อพิจารณาจัดส่งมาช่วยตามควรแก่กรณี
ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
(ลงชื่อ) **ศ. ไทยวัฒน์**
(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)
อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๑๑๐๔๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๐๓

ที่ ๑๑๒๐๕/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ขอกำหนดจำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค. ๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๑๑๕๘๓/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๐๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง การขอการขอกำหนดจำนวนเนื้อที่ดินในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ตามนัยคำสั่งกระทรวงฯ ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ข้อ ๙ ซึ่งมีความว่า “ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่า การแจ้งการครอบครองที่ดินดังกล่าวมาแล้วมีการคลาดเคลื่อน ให้นายอำเภอสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการเช่นเดียวกัน” กับหนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๓๙๗/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๐๓ วรรคท้าย มีว่า “หากมีกรณีดังกล่าวข้างต้นหรือมีกรณีอื่นใดที่ส่งไปในทางมิชอบ ฯลฯ” ซึ่งจังหวัดมีความเห็นว่า นอกจากจะมุ่งหมายแต่เฉพาะในกรณีเจ้าของนำ ส.ค. ๑ มายื่นคำขอกำหนดจำนวนเนื้อที่โดยตรงแล้วยังคงมุ่งหมายถึงกรณีเจ้าของมายื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ไปตรวจรังวัดพิสูจน์สอบสวนแล้ว ปรากฏว่าจำนวนเนื้อที่ดินคลาดเคลื่อน ก็ควรที่จะต้องสอบสวนหลักฐานเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนยุติเสียก่อนทุกราย นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ในกรณีมีการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) คลาดเคลื่อน ก่อนที่จะมีการกำหนดจำนวนเนื้อที่ดินในแบบแจ้งการครอบครองได้ กระทรวงฯ ได้สั่งวางระเบียบให้ต้องทำการสอบสวนพิจารณา ก่อน หากปรากฏตามการสอบสวนเป็นกรณีคลาดเคลื่อนเล็กน้อยโดยมิใช่มีเจตนาอันไม่สุจริต ก็ให้ทางอำเภอท้องที่ส่งการแก้ไขให้เป็นการถูกต้อง โดยไม่ต้องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ข้อ ๙ ส่วนในกรณีขอรับรองการทำประโยชน์ทางอำเภอท้องที่ก็ขอจะพิจารณาถึงเนื้อที่ตาม ส.ค. ๑ เป็นหลัก หากปรากฏว่าเนื้อที่ที่ขอรับรองการทำประโยชน์นั้นมากไป ก็ย่อมจะต้องมีการสอบสวนหาข้อเท็จจริงและดำเนินการต่อไปตามกรณี ตามนัยคำสั่งเรื่องแจ้งการครอบครองคลาดเคลื่อนเป็นหลักส่วนจะสมควรให้ขยายแก้ไข ส.ค. ๑ หรือไม่ ก็

๔๔

ย่อมอ้างการทุจริตของผู้มีอำนาจหน้าที่ตามลำดับ หลักการสำคัญนั้นก็คือไม่ยอมให้มีการบุกเบิก ขยายที่ครอบครองโดยพลการ หากปรากฏเป็นเรื่องจริงฝ่าฝืน ก็ให้พิจารณาคำเนิ่นคดีและบังคับ มิให้ยึดถือครอบครองที่นั้นต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๑๑๔๒๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๓

ที่ ๑๗๒/๒๕๐๔

กรมที่ดิน

๑๒ มกราคม ๒๕๐๔

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินตาม ส.ค. ๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๖๑๕๓/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๐๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง หรือเรื่องการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์เกี่ยวกับที่ดิน
 ที่มีการแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) แล้วไปว่า

๑. ที่ดินตาม ส.ค. ๑ ผู้ขอแจ้งการครอบครองรวมทางสาธารณประโยชน์
 คลองและลำรางเข้าไว้ด้วยกัน

๒. ที่ดินตาม ส.ค. ๑ มีผู้แจ้งการครอบครองหลายคนในฉบับเดียวกัน ผู้
 มีชื่อใน ส.ค. ๑ บางคนต้องการขอรับรองการทำประโยชน์เฉพาะส่วนของตน

๓. ที่ดินตาม ส.ค. ๑ มีผู้แจ้งเพียงคนเดียว แต่มีความประสงค์จะขอรับรอง
 การทำประโยชน์ในที่ดินบางส่วน ส่วนที่เหลือไว้นั้นจะขอภายหลัง

ทั้ง ๓ กรณีดังกล่าวนี้ มีระเบียบและวิธีปฏิบัติอย่างไร จังหวัดเห็นว่าสมควรดำเนินการ
 การไปได้ โดยหมายเหตุเรื่องเดิมไว้ นั้น

กรมที่ดินขอเรียนชี้แจงว่า:—

๑. ควรพิจารณาที่เขตที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวออกเสียก่อน

๒. ให้ขอรับรองการทำประโยชน์ทั้งแปลงตาม ส.ค. ๑ ไปก่อน แล้วจึงดำเนินการ
 การเป็นเรื่องแบ่งแยกตามคำสั่งที่ ๑๑๕๐/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๙๘ ข้อ ๙
 อักษรหนึ่ง

๓. ให้ขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดินตาม ส.ค. ๑ ไปก่อน หากมีความประสงค์
 จะแบ่งแยกที่ดิน ก็ขอดำเนินการแบ่งแยกตามนัยที่กล่าวในข้อ ๒ ได้ เว้นแต่จะมีกรณีตาม
 หนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดอ่างทอง ที่วนมาที่ ๑๐๙๗๙/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๐๓

๔๖

เรื่องรับรองการทำประโยชน์และโอนที่ดินในกรณีถูกเขตชลประทาน ซึ่งกรมที่ดินได้ส่งให้ทุกจังหวัดทราบและถือปฏิบัติแล้ว ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๐๔๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๓.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๑๗/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๐๔

ควมมาก

ที่ ๓๔๖๗/๒๕๐๖

กรมที่ดิน

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๐๖

เรื่อง รับรองการทำประโยชน์และโอนที่ดินที่กองทัพอากาศซื้อจากราษฎร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

ด้วยกองทัพอากาศได้ขอความร่วมมือไปทางกรมที่ดิน ขอให้ช่วยเหลือในการที่กองทัพอากาศจะซื้อที่ดินที่บ้านดอนจัน อำเภอเมืองอุดรธานี จากราษฎรมีจำนวนประมาณ ๖๐ ราย เพื่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำท่วมสนามบินอุดรธานี แต่การซื้อที่ดินนั้นขอเป็นบางส่วนเท่านั้นไม่หมดทั้งแปลง การรังวัดขั้นสูตรและสอบสวนในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ขอให้ทำเฉพาะส่วนที่กองทัพอากาศจะซื้อเท่านั้น เพราะถ้าให้มีการทำทั้งแปลงแล้ว จะต้องใช้เวลามากจะทำให้การจ่ายเงินต้องล่าช้าไป ไม่ทนงงบประมาณประจำปีซึ่งกองทัพอากาศจะต้องจ่ายเงินเป็นค่าซื้อที่ดินประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นไปอย่างช้าที่สุดภายในเดือนสิงหาคม ๒๕๐๖ โดยขอทำความตกลงว่าให้มีการรับรองการทำประโยชน์เฉพาะส่วนที่กองทัพอากาศจะซื้อได้ ดังนี้

เรื่องนี้ ขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการไปตามความประสงค์ของกองทัพอากาศโดยอนุโลมปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดอ้างทองคำด่วนมาก ที่ ๑๐๙๗๙/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๐๓ เรื่องรับรองการทำประโยชน์และโอนที่ดินในกรณีถูกเขตชลประทานได้.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดินที่ ๓๖๑๔/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๐๖

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๐๖

เรื่อง การออกใบเทียบย้ายภายหลัง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๖๓๕๐/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๘ ฉบับ

ตามที่จังหวัดหรือทางปฏิบัติของอำเภอหัวหิน ในกรณีที่ได้ออกใบเทียบย้ายให้แก่ นางจันทร์ ลมเสื่อ ตามใบเทียบย้าย เล่ม ๘ หน้า ๖๕ สารบบเล่ม ๔ ช. หน้า ๗๖๕ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๘ ภายหลัง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ และ ก่อนคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕๐/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๙๘ โดยเจ้าหน้าที่ ไม่ได้ลงทะเบียนการครอบครองที่ดินไว้ และจะขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยนาย อำเภอส่งต่อต้นตามนัยมาตรา ๗ วรรค ๒ แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งจังหวัด เห็นว่าควรให้ทางอำเภอสอบสวนส่งเรื่องการออกใบเทียบย้ายนั้นส่งจังหวัดพิจารณาส่งอนุมัติให้ ลงทะเบียนการครอบครองก่อน และเมื่อได้สอบสวนแล้วว่า ผู้ได้รับใบเทียบย้ายได้ทำประโยชน์ แล้วก็ควรผ่อนผันให้ยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ตามความเห็นของอำเภอได้ จังหวัดจึงส่ง เรื่องไปหากรมที่ดิน เพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นกรณีออกใบเทียบย้ายตามนัยมาตรา ๑๔ แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ กรณีนี้ควรถือปฏิบัติเช่นเดียวกับเรื่อง รับรองการทำประโยชน์ที่ดินมีใบจองตามประมวลกฎหมายที่ดิน กล่าวคือให้ผู้รับใบเทียบย้ายยื่น คำขอรับรองการทำประโยชน์ตามกฎหมายฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๗) และดำเนินการตาม คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕๐/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๙๘ โดยไม่ต้องผ่อนผัน

ยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ ตามมาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินแต่อย่างใด จึงเรียนมาเพื่อจักให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือกรมที่ดินเวียน ที่ ๕๐๘๑/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๖

๒๓ กันยายน ๒๕๐๖

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) และโฉนดที่ดิน
 เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด
 อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินที่ ๘๘๘๑/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

ตามหนังสือกรมที่ดินดังกล่าว ได้เวียนหนังสือตอบข้อหารือจังหวัดขอนแก่น
 หนังสือกรมที่ดินที่ ๘๘๓๖/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ มาเพื่อได้โปรดส่งให้
 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ นั้น

มีข้อเท็จจริงบางประการซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ในด้านผู้ขอออกหนังสือรับรองการทำ
 ประโยชน์ (น.ส. ๓) หรือโฉนดที่ดิน อ้างว่าได้ที่ดินมาโดยการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมต่อ
 พนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว แต่หลักฐานเอกสารต่าง ๆ ได้สูญหายไป และไม่สามารถจะส่งสำเนา
 เอกสารสัญญาเหล่านั้นได้ เพราะหลักฐานทางอำเภอหรือกิ่งอำเภอได้สูญหายหรือทำลายไปแล้ว
 เช่นกัน กรณีเช่นนี้ให้เจ้าหน้าที่สอบสวนผู้ขอและพยานหลักฐาน เมื่อปรากฏพยานหลักฐาน
 นำเชื่อว่าผู้ขอได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในประเภทนั้น ๆ แล้วจริง ก็ดำเนินการออกหนังสือ
 รับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) และโฉนดที่ดินได้ตามระเบียบต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ท ๗๗๘๖/๒๕๐๖

กรมที่ดิน

๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๖

เรื่อง การแจ้ง ส.ค. ๑ เกินกว่า ๑๐๐ ไร่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดท ๑๐๗/๙๗/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๖

ตามที่ได้อ้างเรื่องราวและสำนวนการสอบสวนผู้แจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ที่ได้มีการแจ้งไว้เกินกว่า ๑๐๐ ไร่ขึ้นไป เพื่อประกอบการพิจารณาเป็นข้อสังเกตว่า เจ้าของได้แจ้งการครอบครองไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ในกรณีที่เจ้าของที่ดินได้แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ และมีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ไปแล้ว ถึงแม้ว่าเนื้อที่จะเกินกว่าจำนวน ๑๐๐ ไร่ แต่ถ้ารายใดปรากฏว่า การได้มานั้นเป็นการได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว เจ้าของก็ย่อมมีสิทธิในที่ดินนั้น ส่วนในกรณีที่มีการแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้แล้ว แต่เจ้าของยังมีได้ดำเนินการขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้ขังแจ้งให้เจ้าของที่ดินยื่นคำขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เพื่อแสดงว่าได้มีการครอบครองและทำประโยชน์มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ทั้งนี้ ควรให้อยู่ในดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะกำหนดเวลาในการให้มายื่นคำขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามสมควร ถ้าผู้ใดไม่ดำเนินการเรื่องขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามสมควร กรมที่ดินจะถือว่าที่ดินดังกล่าวนั้น ผู้ครอบครองอาจได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งกรมที่ดินจะได้พิจารณาดำเนินการต่อไปตามควรแก่กรณี อนึ่ง ถ้าหากว่ารายใดจำนวนเนื้อที่เกินกว่า ๑๐๐ ไร่ ขึ้นไป ก่อนออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ดังกล่าวข้างต้นนั้น ก็ให้จังหวัดส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณาตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๗๗/๔๗/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๐๕ ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

คำสั่งกรมที่ดินที่ ๑/๒๕๐๗

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

โดยที่ได้พิจารณาเห็นสมควรวางระเบียบวิธีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) เพื่อให้การปฏิบัติได้เป็นไปตามกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๒ และฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ก่อนออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้แก่ผู้ได้รับใบจอง ตามมาตรา ๓๐ หรือตามมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หรือกรณีที่มี ส.ค. ๑ มาขอรับรองการทำประโยชน์ก็ดี ให้จัดการประกาศคำขอรับรองในที่เปิดเผยมีกำหนด ๓๐ วัน ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ๑ ฉบับ ที่บ้านกำนัน ๑ ฉบับ และในที่ดินนั้นอีก ๑ ฉบับ ในเขตเทศบาลให้ปิดไว้ ณ สำนักงานเทศบาลอีก ๑ ฉบับ ด้วย โดยใช้ประกาศแบบหมายเลข ๘

ข้อ ๒. การนำพิสูจน์ยังที่ดินเป็นหน้าที่ของผู้ขอจะนำพิสูจน์ให้ได้ความว่า

(๑) ในกรณีที่ได้มาโดยการจับจองตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน สำหรับการทำให้ประโยชน์แล้วเสร็จแปลงนั้น จะต้องปรากฏว่ามีการทำประโยชน์ประมาณ ๓ ใน ๔ ส่วน

(๒) ในกรณีที่มี ส.ค. ๑ มาขอรับรองการทำประโยชน์ จะต้องปรากฏว่ามีการครอบครองและทำประโยชน์ตามสมควรแก่สภาพของที่ดินในท้องถิ่น ตลอดจนสภาพของกิจการที่ได้ทำประโยชน์

ทั้งนี้ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

สั่ง ณ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๗

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ มท. ๐๖๐๖/๗๕๖

กรมที่ดิน

๓๐ มกราคม ๒๕๐๗

เรื่อง การประกาศในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑/๒๕๐๗ รวม ๑ ฉบับ

ด้วยในการอบรมพนักงานที่ดินอำเภอได้มีการขอให้พิจารณาและวางระเบียบในกรณีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) สำหรับใบจองที่ออกตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินว่าจะต้องมีการประกาศหรือไม่ เพราะตามหนังสือกรมที่ดินตอบข้อหารือจังหวัดศรีสะเกษ ที่ ๖๔๑๖/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๐๑ ซึ่งเวียนมาให้ทุกจังหวัดทราบและถือปฏิบัติตามหนังสือที่ ๖๙๙๖/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๐๑ ซึ่งสรุปความได้ว่า การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินไม่ต้องประกาศ กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า ก่อนออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ทุกกรณีควรจะได้มีการประกาศตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ ข้อ ๔ ฉะนั้น จึงได้มีคำสั่งเรื่องการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) เสียใหม่ ดังสำเนาคำสั่งกรมที่ดินที่ได้นำส่งมาให้ทราบและถือปฏิบัติพร้อมหนังสือแนบแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ด. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๒๒ มิถุนายน ๒๕๐๗

เรื่อง การรับแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และออก น.ส. ๓ ในเขตนิคม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินที่ ๔๕๕๐/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๐๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้วางทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณารับแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) และขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน (น.ส. ๓) ในเขตที่มีพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามเพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ตามข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมประชาสัมพันธ์ มาเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นหลักปฏิบัติแล้ว นั้น

ที่ดิน กรมที่ดินได้รับหนังสือกรมประชาสัมพันธ์ ท มท. ๐๗๑๑/๑๑๗๙๓ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๐๗ แจ้งว่า ยังมีเหตุการณ์ปรากฏขึ้นว่า ในท้องที่บางแห่ง ได้มีการรับผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) และพิจารณาออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน (น.ส. ๓) โดยไม่ปฏิบัติตามหนังสือการแจ้งข้อตกลงมาน้อยอีก เป็นเหตุให้กระทบกระเทือนต่อผลงานของกรมประชาสัมพันธ์อยู่หลายประการ เช่น ในการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองนั้น กรมประชาสัมพันธ์ได้ให้ทุนแก่สมาชิกในนิคมกู้ยืมเพื่อการบุกเบิกที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดินให้เกิดผลในระยะแรก ถ้าทางการพิจารณาออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินให้ไปผู้รับอาจโอนขายที่ดินเปลี่ยนมือเป็นเหตุให้กรมประชาสัมพันธ์ไม่สามารถเรียกเงินทุนที่ให้ออกไปได้หมด อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการได้ ดังนั้นเป็นต้น ฉะนั้น จึงเรียนมาขอได้โปรดกำกับให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามหนังสือดังกล่าวนี้โดยเคร่งครัดต่อไป หากผู้ใดฝ่าฝืนขอให้พิจารณาโทษตามควรแก่กรณี.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัลณ์

(นายศักดิ์ ไทวัลณ์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๐๑๔

กรมที่ดิน

๔ มีนาคม ๒๕๐๘

เรื่อง การรับรองแนวเขตที่ดินที่ขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างการเขียนรูปแผนที่โดยประมาณหลังคำขอ (น.ส. ๑) ๑ นบ

ด้วยปรากฏว่า การพิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์นั้น เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงไปตรวจและรับรองเขตไม่เหมือนกัน เช่น บางอำเภอแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงให้ไปทำการตรวจเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดินในบันทึกการตรวจสอบเช่นเดียวกับการระวางขแนวเขต และลงชื่อรับรองเขตที่ดินที่จรั้งวัดแบ่งแยกโฉนดที่ดิน แต่ก็มีบางอำเภอที่แจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงไปตรวจดูเขตแล้ว แต่ไม่มีการลงชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน และบางอำเภอก็ได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปโดยเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่ได้มาตรวจและรับรองแนวเขต หรือมีมาแต่ไม่ครบ เป็นต้น

เรื่อง กรมที่ดินใคร่ขอข้อความเข้าใจว่า ตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๒/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ เรื่องพิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดิน ข้อ ๕ ได้กำหนดไว้ว่า ให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงตรวจและรับรองแนวเขตด้วย ความมุ่งหมายต้องการให้มีการแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงมาตรวจและรับรองแนวเขตร่วมด้วย และเมื่อมีการตรวจและรับรองแนวเขตแล้ว ก็ต้องมีหลักฐานประกอบเรื่องไว้ ส่วนวิธีการแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบนั้น โดยปกติก็ให้เป็นหน้าที่ของผู้ขอจะต้องแจ้งและนำเจ้าของที่ดินข้างเคียงมาตรวจและรับรองเขตเอง เว้นแต่ในบางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นว่าควรมีหนังสือแจ้งไปให้ทราบ ฉะนั้น ขอบได้โปรดสั่งกำชับเจ้าหน้าที่ว่า ในการพิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์จะต้องมีการแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกคนมาตรวจดูแนวเขต และให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงลงชื่อ

๕๖

รับรองแนวเขตไว้ ในบันทึกการตรวจสอบที่ดินต่อทำรูปแผนที่โดยประมาณด้วยทุกราย การเขียน
รูปแผนที่โดยประมาณให้เขียนไว้ด้านหลังของคำขอ (น.ส. ๑) ตามตัวอย่างซึ่งส่งมาพร้อมกับ
หนังสือแนบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

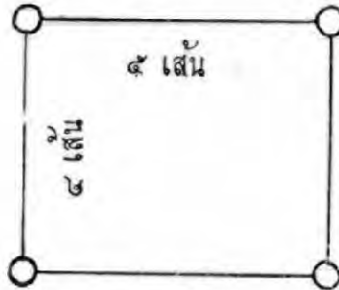
(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

รูปที่ดินโดยประมาณ

นาย ก.

นาย ข.

นาย ง.

ทางสาธารณประโยชน์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้าผู้ มีนามข้างท้ายนี้ ขอรับรองว่า ในวันนี้ผู้ขอได้นำเจ้าพนักงานทำการ
 สํารวจพิสูจน์ที่ดินและปักหลักเขตที่ดินไว้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงแล้ว มิได้หลอมนลา
 แนวเขตที่ดินแปลงข้างเคียง หรือที่สาธารณประโยชน์ หรือที่สงวนหวงห้ามแต่ประการ
 ใด ซึ่งเจ้าพนักงานได้บันทึกการตรวจสอบและแสดงรูปแผนที่ โดยประมาณไว้ข้างบนนี้
 ข้าพเจ้าได้ตรวจดูแล้วเห็นว่าถูกต้อง จึงได้ลงลายมือชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐาน.

(ลงชื่อ).....ผู้ขอ

(ลงชื่อ).....ผู้ปกครองท้องที่

(ลงชื่อ).....พยาน

(ลงชื่อ).....พยาน

(ลงชื่อ).....เจ้าของที่ดินข้างเคียง

(ลงชื่อ).....เจ้าของที่ดินข้างเคียง

(ลงชื่อ).....เจ้าของที่ดินข้างเคียง

(ลงชื่อ).....เจ้าของที่ดินข้างเคียง

(ลงชื่อ).....ผู้บันทึก

๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

เรื่อง ระเบียบการพิสูจน์ที่ดินที่จะออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินเกี่ยวกับป่าไม้

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินที่ ๑๐๗/๐๗/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้ส่งสำเนาบันทึกข้อตกลงว่าด้วยระเบียบการตรวจพิสูจน์ที่ดิน เพื่อออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินเกี่ยวกับป่าไม้ มาเพื่อส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินถือเป็น ระเบียบปฏิบัติในการประสานงาน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้มาแล้ว นั้น

บัดนี้ ปรากฏว่าในการประชุมคณะกรรมการวิจัยรายงานการตรวจสอบผลปฏิบัติ ตามแผนและโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๐๘ ได้มีข้อพิจารณาว่า ในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ควรจะให้ผ่านเจ้าหน้าที่ป่าไม้เสียก่อน ทุกรายหรือไม่ ซึ่งกรมที่ดินได้ชี้แจงว่า กรมที่ดินและกรมป่าไม้ ได้ร่วมกันพิจารณาวางระเบียบปฏิบัติในการพิสูจน์ที่ดินที่จะออกโฉนดที่ดิน หรือออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ไว้เป็นทางปฏิบัติอยู่แล้ว หากจะแก้ไขข้อตกลงให้ต้องส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ตรวจสอบก่อนทุกราย ประชาชนจะไม่ได้รับความสะดวกและรวดเร็ว และทำให้การออกโฉนดที่ดินหรือการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ต้องล่าช้าไปกว่าที่ได้ตกลงไว้เดิม คณะกรรมการฯ พิจารณาเห็นชอบด้วย และมีมติขอให้กรมที่ดินข้อมความเข้าใจอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์เสร็จไปโดยรวดเร็วและถูกต้องเรียบร้อย ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งนายอำเภอทุกอำเภอให้ส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินและเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ร่วมมือและประสานงานกันตามข้อตกลง ที่ได้วางไว้แล้ว โดยเฉพาะในท้องที่ใดที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้เห็นว่า เป็นที่ป่าไม้ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์

ที่จะควรออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ ก็ควรติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่ดินให้ทราบไว้ล่วงหน้า
เมื่อมีเรื่องขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เจ้าหน้าที่ที่ดินจะได้ส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้
ไปทำการตรวจสอบตามระเบียบ ทั้งนี้เพื่อความรวดเร็วเรียบร้อยเป็นผลดีแก่ราชการของกรมที่ดิน
และกรมป่าไม้.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๑๓ มกราคม ๒๕๐๕

เรื่อง การรับรองแนวเขตที่ดินที่ขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ตามที่กรมที่ดินได้ขอความร่วมมือทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการพิสูจน์การทำประโยชน์
ในที่ดิน ตามคำสั่งกรมที่ดินที่ ๑๒/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ มาเพื่อทราบและขอ
ให้ส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไปแล้วนั้น บัดนี้ ปรากฏว่ายังมีเจ้าหน้าที่บางคนขี้ใจและหาวิธีทาง
ปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่เสมอ เช่น

๑. จะควรมีหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบ และทำหลักฐานการส่ง
หนังสือประกอบเรื่องไว้ทำนองเดียวกับการแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงไประวางฯ และรับรองแนวเขต
ในการออกโฉนดที่ดิน หรือแบ่งแยกโฉนดที่ดินหรือไม่ หรือในกรณีเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่มา
ระวางฯ แนวเขตจะให้ผู้อยู่รับรองเขตด้วยตนเองว่าไม่รุกล้ำข้างเคียงแปลงที่ไม่มาเช่นเดียวกับกรณี
รังวัดออกโฉนดที่ดินหรือแบ่งแยกโฉนดที่ดินหรือไม่

๒. ถ้าผู้ปกครองท้องถิ่นได้มาร่วมในการรังวัดพิสูจน์การทำประโยชน์ หรือ
มาร่วมในการรังวัดด้วยแต่ไม่ได้ลงชื่อรับรองไว้ในบันทึกตรวจสอบการทำประโยชน์ หรือไม่ยอม
ลงชื่อรับรองร่วมด้วย จะให้ปฏิบัติอย่างไร

กรมที่ดินจึงใคร่ขอความร่วมมือและวางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับข้อข้องใจและ
ข้อหารือดังกล่าวไว้ดังนี้

๑. การที่กรมที่ดินมิได้วางระเบียบใหม่หนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงมา
ระวางฯ และรับรองเขตที่ดินเหมือนกรณีการออกโฉนดที่ดินหรือแบ่งแยกโฉนดที่ดิน เพราะไม่มี
กฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เหมือนกรณีการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน การแจ้งเจ้าของ
ที่ดินมาระวางฯ และรับรองเขตกรณีออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ จึงให้เป็นหน้าที่ของผู้ขอ
จะเป็นผู้แจ้งและนำเจ้าของที่ดินข้างเคียงมาเอง ส่วนที่ยกเว้นไว้ว่าในบางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่

อาจพิจารณาหนังสือแจ้งไปให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบก็ได้ นั้น มุ่งหมายจะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจในบางกรณีเห็นว่าจำเป็นและสมควร เช่น ผู้ขอและเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่ถูกกัน ไม่อาจติดต่อด้วยตนเองได้ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจช่วยจัดทำหนังสือแจ้งไปให้ทราบเป็นต้น

สำหรับในกรณีเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่มาระวังขและรับรองแนวเขต ควรให้มีบันทึกถ้อยคำผู้ขอรับรองไว้ว่า เขตที่นำไว้นั้นถูกต้องไม่รุกล้ำเขตที่ดินข้างเคียงแปลงซึ่งเจ้าของที่ดินไม่มาระวังขแนวเขต ถ้าปรากฏมีการรุกล้ำภายหลังจะยอมให้แก้ไข อนุโลมปฏิบัติอย่างวิธีการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน แต่การรังวัดชั้นอำเภอแตกต่างกับการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดินอยู่บ้าง กล่าวคือ การรังวัดชั้นอำเภอใช้เจ้าหน้าที่ของอำเภอซึ่งใกล้ชิดกับราษฎรเป็นผู้ทำการรังวัด อาจรู้เขตที่ดินว่าถูกหรือไม่ถูก เป็นที่สาธารณะหรือไม่ใช่ ฯลฯ ฉะนั้น ก่อนจะบันทึกผู้ขอไว้เจ้าหน้าที่ก็ขอที่ใช้ดุลพินิจตรวจสอบว่า เขตที่ดินที่ผู้ขอมาไว้นั้นถูกต้องหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องอาจงดดำเนินการและทำการสอบสวนเสนอนายอำเภอส่งการไปตามอำนาจหน้าที่ได้ หากไม่มีกรณีสงสัยหรือข้อขัดข้องอย่างใดจึงบันทึกถ้อยคำเจ้าของที่ดินผู้ขอไว้ดังกล่าวข้างต้น และพิจารณาดำเนินการต่อไป

๒. การเขียนรูปแผนที่โดยประมาณหลังคำขอ ซึ่งแนบท้ายหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๐๑๔ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๐๘ นั้น เป็นเพียงตัวอย่าง การจะบันทึกผู้ใดก็แล้วแต่ขอเท็จจริงว่าวันรังวัดนั้นมิใช่ผู้ใดมารวมบ้าง ถ้ามีผู้ปกครองท้องถิ่นมาร่วมในการรังวัดก็ควรให้ผู้ปกครองท้องถิ่นลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน ถ้าไม่มีผู้ปกครองท้องถิ่นมาร่วมด้วย ก็ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ปกครองท้องถิ่นลงชื่อในบันทึกให้ผิดความจริง แต่ถ้าผู้ปกครองท้องถิ่นมาร่วมทำการรังวัดแล้ว ไม่ยอมลงชื่อในบันทึกการตรวจสอบที่ดิน ก็ควรสอบสวนเหตุผล แล้วเสนอนายอำเภอพิจารณาส่งการตามอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอที่มอยู่

ฉะนั้นจึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิ ในที่ดิน.

๑๔ มกราคม ๒๕๐๕

เรื่อง การขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์

เรียน ปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

อ้างอิง หนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/๕๘๓๒ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๐๔

ตามที่กรมที่ดินได้เรียน ข้แจงเกี่ยวกับเรื่อง การขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์มาว่า ถ้าเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ มิใช่เพียงพอจะดำเนินการให้ทันความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ได้ และจังหวัดได้รายงานขอความร่วมมือจากกรมที่ดินพิจารณาเห็นความจำเป็นก็จะจัดส่งเจ้าหน้าที่ส่วนกลางออกไปช่วยเหลือ นั้น

บัดนี้ กรมที่ดินได้รับรายงานจากจังหวัดแพร่และสิงห์บุรีว่า มีงานที่สมาชิกสหกรณ์ได้ไปยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดินไว้แล้ว และกำลังเตรียมการจะยื่นคำขออีกมาก แต่เจ้าหน้าที่ที่ดินอำเภอไม่พอดำเนินการ ขอให้จัดส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางไปช่วยดำเนินการในเรื่องนี้ แต่ตรวจดูหลักฐานที่จังหวัดรายงานมาแล้ว ปรากฏว่าเป็นหนังสือรายงานซึ่งออกจากแผนกสหกรณ์จังหวัดนั้น ๆ อาจไม่ได้ขอให้เจ้าพนักงานที่ดินหรือนายอำเภอแต่ละท้องที่ ได้พิจารณาหาทางช่วยเหลือเสียก่อน กรมที่ดินจึงต้องส่งจังหวัดให้มอบเรื่องให้เจ้าพนักงานที่ดินหรือนายอำเภอท้องที่ ได้พิจารณาหาทางแก้ไขหรือช่วยเหลือตามอำนาจหน้าที่ เช่น หาทางแก้ไขวิธีปฏิบัติงานหรืออาจถอนเจ้าหน้าที่ภายในจังหวัดไปช่วยเหลือตามความจำเป็น ถ้าหลอมอเจ้าหน้าที่ทางจังหวัดก็ให้เจ้าพนักงานที่ดินรายงานมาให้กรมที่ดินทราบเพื่อพิจารณาจัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปช่วยตามสมควรต่อไป และเข้าใจว่าคงจะมีอีกหลายจังหวัดที่มีความประสงค์เช่นเดียวกัน แต่ถ้าขอมาทางกรมที่ดินโดยไม่ผ่านเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดอาจเป็นการเสียเวลา ฉะนั้น จึงใคร่ขอเรียนข้อความเข้าใจว่า การที่เจ้าหน้าที่สหกรณ์จังหวัดต่าง ๆ จะรายงานขอความร่วมมือดังกล่าวแล้วใคร่ขอให้ติดต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเพื่อให้หาทางแก้ไขเสียก่อน เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินไม่อาจช่วยเหลือแก้ไขให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ จึงให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่ดินรายงานข้แจง

เหตุผลความจำเป็นไปให้กรมที่ดินทราบ จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและสั่งให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์
จังหวัดต่าง ๆ ถ้อยปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ กรมที่ดินจะได้สำเนาหนังสือแจ้งให้จังหวัดส่งเจ้าพนักงาน
ที่ดินถือปฏิบัติอีกทางหนึ่งด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดีทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๑๕ เมษายน ๒๕๐๕

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสุรินทร์ ที่ สร. ๑๕/๘๒๗/๐ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๐๔

ตามที่หารือเรื่องนางชานันทอง ขอรับรองการทำประโยชน์และแบ่งให้ที่ดินซึ่งแจ้งการครอบครองที่ดินรวมคลองสาธารณะประโยชน์ผ่านกลางไว้ด้วย และยังหารือเรื่องที่ดินสาธารณประโยชน์ติดคานไต่คานหนองกวดวย นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยรวมเอาที่สาธารณประโยชน์ไว้ด้วยย่อมทำไม่ได้ ต้องกันเขตที่สาธารณประโยชน์ออกเสียก่อนโดยแนะนำให้ผู้ขอยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ตามจำนวนแปลงที่ดินที่เหลือจากกันเขตที่สาธารณประโยชน์ออก แล้วให้ผู้ขอขอคัดสำเนา ส.ค. ๑ ขึ้นประกอบเรื่องทุกคำขอ และให้เจ้าหน้าที่หมายเหตุในคำขอ ข้อ ๓. ต่อจากช่อง "ตาม ส.ค. ๑ เลขที่....." ว่า "ที่ดินแปลงนี้เดิมแจ้ง ส.ค. ๑ รวมกับที่ดินที่ขอรับรองการทำประโยชน์ตามคำขอที่.....แต่เนื่องจากมีที่สาธารณประโยชน์คันอยู่ จึงต้องออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แยกแปลงกัน" การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และการให้เลขทะเบียน ให้โอนโฉนดปฏิบัติทำนองเรื่องแบ่งแยกที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้ว และให้หมายเหตุแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) และในทะเบียนการครอบครองที่ดินที่เลขเดิมและเลขใหม่ด้วยตัวอักษรสีแดงให้ปรากฏเหตุผลที่ต้องออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แยกแปลงกันไว้ด้วย ส่วนเรื่องแบ่งให้ก็ให้ดำเนินการรังวัดแบ่งแยกและจดทะเบียนแบ่งตามระเบียบ

ส่วนเรื่องการแจ้งการครอบครองที่ดิน โดยมีที่สาธารณประโยชน์ติดอยู่คานไต่คานหนึ่งซึ่งอาจออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้แปลงเดียวกัน ก็ให้ดำเนินการทำนองเดียวกับ

การรับรองการทำประโยชน์ ในกรณีผู้ขอทำประโยชน์ไม่เต็มตามเนื้อที่ โดยไม่ต้องดำเนินการ
เพิกถอน ส.ค. ๑

จึงขอเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ต. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๓๑๘ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๐๙

๑๕ กันยายน ๒๕๑๕

เรื่อง การแบ่งแยกที่ดินซึ่งมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัด สท. ๑๕/๗๗๕๗ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๑๓ ฉบับ

ตามที่ขจัดและสั่งเรื่องนายเพ็ญ นางทิพย์ จุมน แบ่งขอที่ดินหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ทะเบียนเล่ม ๑ หน้า ๑๖๙ หมู่ ๗ ตำบลประศุก อำเภออินทร์บุรี จากนายสมควร คนชื่อ ไปให้กรมที่ดินพิจารณา เพราะปรากฏภายหลังว่า ในวันทำหนังสือสัญญาและจดทะเบียนแบ่งขายที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ได้จัดแจ้งการโอนหลังหนังสือรับรองการทำประโยชน์ และไม่ได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินแปลงแยกตามระเบียบ จึงหารือว่าจะควรให้ปฏิบัติอย่างไร นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ แต่เนื่องจากเรื่องล่วงเลยมานานแล้ว จึงให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดการแก้ไขดังนี้ คือ

๑. จัดแจ้งการแบ่งขายหลังหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (คนปัจจุบัน) ประทับตราประจำตำแหน่ง และหมายเหตุด้วยหมึกสีแดงว่า "จัดแจ้งตามหนังสือสัญญาแบ่งขาย ฉบับที่ ๔๗/๙๖ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๐๐ ซึ่งได้จดทะเบียนแบ่งขายต่อนายอำเภออินทร์บุรี เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๐๐" แล้วลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และวัน เดือน ปี ไว้ด้วย

๒. ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แปลงแยกตามระเบียบ และหมายเหตุการที่เพิ่งออกไว้ให้ทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

๓. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ท มท. ๐๖๐๖/๗๕๖๑

กรมที่ดิน

๒๕ กันยายน ๒๕๐๘

เรื่อง การขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน ในบริเวณอ่างเก็บน้ำชลประทาน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ อบ. ๑๕/๑๕๔๗๖ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๐๗

ตามที่แจ้งว่า ได้รับคำขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดินที่อยู่ในบริเวณอ่างเก็บน้ำหนองช้างใหญ่ไว้มาก แต่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถไปพิสูจน์ที่ดินได้เพราะน้ำท่วมหมด เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานได้สำรวจทำแผนที่ดินแต่ละแปลงไว้แล้ว แต่เจ้าของมิได้นำขเขตด้วยตนเอง จึงหารือว่า จะใช้แผนที่และเนื้อหาของกรมชลประทานเป็นหลักฐานในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน หรือแก้ไขในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ได้หรือไม่ จังหวัดเห็นว่า ถ้าเจ้าหน้าที่ของกรมชลประทาน เจ้าของที่ดินผู้ขอ และเจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกแปลงรับรองเขตและยินยอมรับผิดชอบ ก็ควรอนุโลมดำเนินการให้ได้

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าแผนที่ของกรมชลประทานนั้น เจ้าของที่ดินมิได้นำขเขตและสภาพที่ดินขณะนั้นไม่ว่าเจ้าของที่ดินจะขายหรือไม่ก็ตาม ก็ได้กลายเป็นที่สาธารณประโยชน์ไปแล้ว แต่เพื่อแก้ปัญหาเมื่อคู่กรณีมีความประสงค์จะให้จดทะเบียนซื้อขายที่ดินไว้เป็นหลักฐาน ถ้าเจ้าหน้าที่ของกรมชลประทาน เจ้าของที่ดินผู้ขอ และเจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกแปลง ให้อภัยการรับรองเขตที่ดินตามแผนที่นั้น และยินยอมรับผิดชอบถ้าภายหลังจะเกิดความเสียหายใด ๆ ขน ก็ให้อนุโลมใช้แผนที่นั้นเป็นหลักฐานพิจารณาคำเนินการตามความเห็นของจังหวัดต่อไปได้ตามระเบียบ จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๔๐๒๐ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๐๗

๕ ตุลาคม ๒๕๐๘

เรื่อง นายมนัส ธรรมประทีป ขอแก้หนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ สร. ๑๕/๑๔๘๙๗ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๐๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวน รวม ๓๐ ฉบับ

ตามที่ส่งเรื่องนายมนัส ธรรมประทีป ขอแก้เขตและเนื้อที่ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ทะเบียนเล่ม ๔ หน้า ๑๑๘ หมู่ ๘ ตำบลก้งแอน ไปให้พิจารณา และชี้แจงว่าผู้ขอได้จดทะเบียนชื่อก่อนนายทน ยังมีดี เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๘ ตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์มีเนื้อที่ ๖ ไร่ แต่รังวัดตรวจสอบใหม่ ปรากฏว่ามีเนื้อที่ ๑๔ ไร่ ส่วนเขตข้างเคียงถูกต้องตามเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงและสมยอมกันโดยมิชอบแต่อย่างใด จังหวัดเห็นว่าการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินและการจดทะเบียนดี ควรเพิกถอน นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าเมื่อข้างเคียงทุกด้านคงเดิม ไม่มีการบุกเบิกขยายเนื้อที่หรือสมยอมกันโดยมิชอบ เนื้อที่ตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์อาจผิดพลาดจากความจริง เพราะการรังวัดครั้งก่อนคลาดเคลื่อนก็ได้ ขอให้จัดการแก้ไขเนื้อที่ให้ถูกต้องต่อไปได้ โดยไม่ต้องดำเนินการเพิกถอนแต่อย่างใด ทั้งนี้ โดยอนุโลมปฏิบัติอย่างเรื่องสอบเขตโฉนดที่ดินจึงขอส่งเรื่องทั้งหมดคืนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

๘. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ท มท. ๐๖๐๖/๑๐๓๑๑

๒๖ ธันวาคม ๒๕๐๕

เรื่อง การรับคำขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่ามีเจ้าหน้าที่ที่ดินอำเภอหลายแห่ง ถูกกล่าวหาว่าทุจริตต่อหน้าที่ราชการโดยรับเงินค่าคำขออนุญาตรับรองการทำประโยชน์ที่ดินไว้แล้ว ไม่นำส่งเป็นเงินค่าธรรมเนียมตามระเบียบบางรายถึงกับถูกฟ้องเป็นคดีอาญา และถูกสั่งพักราชการไปแล้วก็มี กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่าเรื่องที่เกิดขึ้นอาจเป็นด้วยเจ้าหน้าที่ออกไปรับคำขอ และดำเนินการให้ราษฎรในท้องที่แทนที่จะให้ราษฎรมายื่นคำขอตามระเบียบ ณ ที่ทำการอำเภอ จึงเกิดมีปัญหาร้องคำขอไม่มีเงินไม่นำฝากตามระเบียบ หรือนอกจากนั้นก็อาจเป็นเรื่องคนผสมรอยทำให้เสียได้ เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นทั้งทางราชการและส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เห็นควรให้งดการออกไปรับคำขอในท้องที่เสียโดยเด็ดขาด เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการรังวัดที่ดินเพื่อการชลประทานซึ่งมีข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทานอยู่แล้ว

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้โปรดสั่งกำกับเจ้าหน้าที่ที่ดินทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

๑๐ มกราคม ๒๕๑๑

เรื่อง ขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินเกิน ๑๐๐ ไร่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ สฎ. ๑๕/๓๔๘๕๕ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๒๖ ฉบับ

ตามที่แจ้งไปว่า นายครั้น โกละกะ ยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดินตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๔ ตำบลทุ่งกง อำเภอกาญจนดิษฐ์ แต่เนื่องจากที่ดินแปลงนี้ทาง สาธารณประโยชน์ตัดผ่าน จึงได้ขอรับรองการทำประโยชน์แยกเป็น ๓ แปลง อำเภอได้ทำการรังวัด พิสูจน์สอบสวนและประกาศครบกำหนดแล้ว ไม่มีผู้ใดคัดค้าน และทำการรังวัดได้พื้นที่ประมาณ ๑๑๙ ไร่ ๑ งาน ๑๕ วา แต่จังหวัดให้เจ้าหน้าที่ทางจังหวัดคืบคานวนเนื้อที่ใหม่ได้ประมาณ ๑๒๒ ไร่ ๓ งาน ๐๗.๕ วา จังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินทั้ง ๓ แปลงนี้ เป็นที่ดินที่ผู้ขอได้ มาโดยการรับมรดกตกทอด สภาพของที่ดินเป็นที่ทำประโยชน์แล้ว เห็นควรออกหนังสือรับรอง การทำประโยชน์ให้ ได้ แต่ผู้ขอแจ้งการครอบครองที่ดินไว้เกิน ๑๐๐ ไร่ จึงส่งเรื่องไปให้ กรมที่ดินพิจารณา

เรื่อง กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ขอส่งเรื่องทั้งหมดคืนมา เพื่อขอได้โปรดสั่งให้ เจ้าหน้าที่พิจารณาสอบสวนและดำเนินการเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ขอให้สอบสวนเพิ่มเติมว่า ทางสาธารณประโยชน์ที่ตัดผ่านที่ดินตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๘๘ หมู่ ๔ ตำบลทุ่งกง นี้ มีมาก่อนแจ้ง ส.ค. ๑ หรือเพิ่งมีขึ้นภายหลัง แจ้ง ส.ค. ๑ แล้ว เพราะเป็นหลักที่จะพิจารณาว่าควรจะกันเขตที่สาธารณประโยชน์ออกหรือจะต้อง ดำเนินการแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์

๒. หากปรากฏว่า ทางสาธารณประโยชน์นี้มีอยู่ก่อนแจ้ง ส.ค. ๑ ซึ่งจะต้อง ดำเนินการกันเขตออก ตามนัยหนังสือถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ มท. ๐๖๐๖/๓๑๐๘ ลงวันที่ ๑๙

เมษายน ๒๕๐๙ ซึ่งเวียนมาให้ทราบและถือปฏิบัติโดยหนังสือที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๓๑๘ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๐๙ วิธีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่ควรดำเนินการรังวัดตรวจสอบการทำประโยชน์ไปในคราวเดียวกัน โดยให้ผู้ขออนุญาตที่ดินแต่ละแปลง พร้อมทั้งแสดงเขตที่สาธารณประโยชน์ และให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงลงชื่อรับรองเขตตามระเบียบ อันได้ปฏิบัติอย่างเรื่องการแบ่งแยกที่ดิน เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว จึงให้ผู้ขออนุญาตขอเพิ่มเติมโดยไม่ต้องไปทำการรังวัดใหม่อีก ส่วนรูปแผนที่ โดยประมาณหลังคำขอและการลงชื่อรับรอง ให้หมายเหตุว่า “รูปแผนที่และรายการรังวัดรวมอยู่กับที่ดินที่ขอรับรองการทำประโยชน์ ตามคำขอที่.....” ต่อไปขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติเสียให้ถูกต้องด้วย

๓. เมื่อพิจารณาตรวจสอบข้างเคียงของที่ดินทั้ง ๓ แปลง กับเจ้าของที่ดินข้างเคียงตามที่ปรากฏใน ส.ค. ๑ ปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปหลายราย ซึ่งเจ้าหน้าที่ยังมีตรวจสอบสวนสาเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงไว้ตามระเบียบ

๔. การเรียกเงินค่าธรรมเนียมเป็นค่าคำขอและประกาศรวม ๘ บาทนั้นยังปฏิบัติไม่ถูก ที่ถูกต้องควรเรียกเป็นค่าคำขอ ๕ บาท ค่าประกาศ ๓ บาท เป็นคราว ๆ ตามนัยที่โต้แย้งมาโดยหนังสือที่ ๗๕๐๑/๒๕๐๘ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๐๘ ต่อไปขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

๒๑ มิถุนายน ๒๕๑๑

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของนายเมือง สำแดงเดช

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ บร. ๑๕/๒๔๓๐ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๕๒ ฉบับ

ตามที่แจ้งไปว่า เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดได้เสนอว่า อำเภอนางรอง ได้ส่งเรื่อง
ขอรับรองการทำประโยชน์ของนายเมือง สำแดงเดช ตลอดจนเอกสารหลักฐานมาให้จังหวัด
พิจารณาพิเคราะห์ เนื่องจากผู้เสนอเห็นว่าเป็นการปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยระเบียบแบบแผนและ
ส่อไปในทางไม่สุจริต ส่วนการปลอมแปลงเอกสารสมควรส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนเพื่อหาตัวผู้
กระทำผิดมาดำเนินคดี ซึ่งจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับส่วนได้ส่วน
เสียของราษฎร หากส่งการไปผิดพลาดจะทำให้เกิดการเสียหายจึงส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณา
ณ

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามหลักฐานและสำนวนการสอบสวนที่จังหวัดส่ง
ไปน่าจะเชื่อว่าหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกให้นายเมือง สำแดงเดช เป็นเอกสารที่ผู้ปลอม
แปลงออกให้ และมีหลักฐานต่าง ๆ ที่ควรตรวจสอบให้เป็นที่แน่นอน แต่ปรากฏว่า เจ้าหน้าที่
ยังมีได้ทำการตรวจสอบประกอบ เช่น เลขที่และทะเบียน น.ส. ๓ บัญชีคำขอต่าง ๆ เป็นต้น
ฉะนั้นควรส่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบประกอบเรื่องเสียให้ครบด้วย เมื่อปรากฏว่าเป็นเอกสารหนังสือ
สำคัญปลอมควรส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดต่อไป หากปรากฏว่ามีข้าราชการ
คนใดสมคบในเรื่องนี้ด้วย ก็ขอให้ดำเนินการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยตามควรแก่กรณี

ส่วนหนังสือรับรองการทำประโยชน์นั้น เมื่อปรากฏว่าเป็นเอกสารปลอม ก็ไม่จำเป็นต้องเพิกถอน
แต่อย่างใด จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๑

เรื่อง ขอรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน

อ้างถึง หนังสือจังหวัดท ลพ. ๑๕/๑๒๐๐ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑

ตามที่ส่งไปว่า นายตาคำ สุขแจ่ม ได้ยื่นเรื่องขอรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ที่ดินตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๕๔ หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าต๋ม อำเภอบ้านฝาง ซึ่งเป็นชื่อของ นางอรพิน จินตานนท์ อ้างว่านางอรพินยกให้ด้วยวาจา และได้ครอบครองทำประโยชน์เสียภาษี มาเป็นเวลา ๑๐ ปีเศษ กับได้ยื่นสำเนาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์มาประกอบการพิจารณาคด้วย อำเภอบ้านฝางหรือว่า จะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แก่นายตาคำ สุขแจ่ม ได้หรือไม่ ซึ่งจังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นปัญหากฎหมายไม่มีระเบียบวางไว้ จึงหารือไปกรมที่ดินเพื่อเป็นทางปฏิบัติต่อไป นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า การยกให้ที่ดินแปลงนี้เป็นการให้กันด้วยวาจา มิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย และเป็นการโอนที่ดินโดยยังไม่มีคำรับรองจากนายอำเภอบ้านฝางว่าได้ทำประโยชน์แล้ว ซึ่งเป็นการขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๙ แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ อีกด้วย การออกให้ไปก็คงไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย และควรให้ผู้ขอดำเนินการขอรับโอนจากนางอรพิน จินตานนท์ ตามกฎหมายเรื่องนี้จะเรียบร้อยทุกประการ จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๕๕๑๕ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๑๑

ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๕๓๕๘

กรมที่ดิน

๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๑

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) และการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในเขตที่ดินที่กรมสหกรณ์ที่ดินขอสงวนเพื่อจัดสหกรณ์นิคม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยกรมสหกรณ์ที่ดินได้แจ้งมาว่า ในบริเวณเขตที่ดินที่กรมสหกรณ์ที่ดินกำลังดำเนินการขอสงวนเพื่อจัดตั้งสหกรณ์นิคม ได้มีการขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) และมีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เป็นเหตุให้กรมสหกรณ์ที่ดินประสบปัญหายุ่งยากนานาประการ เพื่อให้ราชการทั้งสองฝ่ายดำเนินไปด้วยดี กรมที่ดินกับกรมสหกรณ์ที่ดินได้ตกลงกันในเรื่องนี้แล้ว ฉะนั้น ขอให้โปรดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติ ในกรณีดังกล่าวข้างต้น ดังต่อไปนี้

๑. ที่ดินที่ได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ไปแล้วก่อนวันที่กรมสหกรณ์ที่ดินเข้าไปดำเนินการ (คือวันที่ทางอำเภอประกาศแจ้งให้ราษฎรได้ทราบเกี่ยวกับการจะขอสงวนที่ดิน ตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการประสานงานเกี่ยวกับการสงวนที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ ข้อ ๑ ค) กรมสหกรณ์ที่ดินไม่ขัดข้องเกี่ยวกับสิทธิและให้ดำเนินการใด ๆ ต่อไปได้ แต่เมื่อจะขออนุญาตที่ดิน โดยนำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) มาขออนุญาตที่ดินก็ตั้งหรือนำใบแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) มาขออนุญาตที่ดินก็ให้เจ้าพนักงานที่ดินแจ้งให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมเขตนั้น ๆ ได้ทราบ เพื่อไปร่วมกันทำการตรวจพิสูจน์ทุกราย

๒. ที่ดินที่มีผู้มาขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ถ้าปรากฏว่าที่ดินนั้น ๆ มีหลักฐานการครอบครองที่ดินมาก่อนวันที่กรมสหกรณ์ที่ดินเข้าไปดำเนินการ (คือวันที่ทางอำเภอประกาศแจ้งให้ราษฎรได้ทราบเกี่ยวกับการจะขอสงวนที่ดิน ตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการประสานงานเกี่ยวกับการสงวนที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินของคณะกรรมการจัดที่ดิน

แห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ ข้อ ๑ ค.) เช่น ส.ค. ๑ ให้อำเภอดำเนินเรื่องการขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ได้ แต่ในการรังวัดขั้นสุตรสอบสวนให้แจ้งให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมนั้น ๆ ได้ทราบ เพื่อไปร่วมทำการตรวจพิสูจน์ด้วยทุกราย และให้รวบรวมหลักฐานการแจ้งและผลการตรวจพิสูจน์ของพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมที่ได้รับแจ้งให้ไปทำการตรวจพิสูจน์ที่ดินไว้ในเรื่องด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ทราบข้อเท็จจริงและที่ตั้งของที่ดิน เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรที่ดินต่อไป ที่ดินที่ได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ไปโดยมีพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมได้ไปร่วมพิสูจน์ตามข้อนี้แล้ว เมื่อจะขออนุญาตที่ดินก็ให้เจ้าพนักงานที่ดินพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมไปร่วมพิสูจน์อีก

๓. เมื่อพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมหรือผู้แทนไปร่วมทำการตรวจพิสูจน์ในที่ดินและไม่มีกรณีข้อขัดข้องประการใดแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบแต่ถ้าได้แจ้งให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมทราบแล้ว ตามข้อ ๑, ๒ และ ๖ และไม่ปรากฏว่าพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมหรือผู้แทนไปร่วมทำการตรวจพิสูจน์ที่ดิน เมื่อพนักงานกำหนดประกาศแล้ว ถ้าพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมไม่ได้แย้งคัดค้านก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ตามระเบียบ

๔. ถ้าพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมหรือผู้แทนขัดข้องในเรื่องสิทธิในที่ดิน ให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมยื่นคำโต้แย้งคัดค้านและดำเนินการเป็นเรื่องพิพาทตามระเบียบ

๕. นับแต่วันที่อำเภอประกาศแจ้งให้ราษฎรได้ทราบเกี่ยวกับการจะขอสงวนที่ดินตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการประสานงานเกี่ยวกับการสงวนที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ ข้อ ๑ ค. ให้นายอำเภองดรับเรื่องการขออนุญาตใบจอง เพราะกรมสหกรณ์ที่ดินจะจัดที่ดินให้แก่ราษฎรอยู่แล้ว

๖. ถ้ามีผู้ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ซึ่งอยู่ในเขตที่กรมสหกรณ์ที่ดินกำลังดำเนินการขอสงวนหรือสงสัยว่าจะอยู่ในบริเวณดังกล่าว ให้นายอำเภอท้องที่

แจ้งให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมไปร่วมทำการตรวจพิสูจน์ที่ดินเช่นเดียวกับเรื่องที่มีผู้มาขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ตามข้อ ๒ เมื่อพนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมยื่นยันหรือชี้แจงประการใดให้รวมไว้ในสำนวนการสอบสวน ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองรายนี้เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป ถ้าได้รับอนุมัติให้ผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองได้ เมื่อจะขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) กี่หรือจะออกโฉนดที่ดินก็ดี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมไปร่วมพิสูจน์อีก

๗. เพื่อให้ได้ทราบเขตที่ดินที่กรมสหกรณ์ที่ดินจะขอสงวนเพื่อจัดสหกรณ์นิคม ให้พนักงานสหกรณ์ที่ดินโท หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมจัดส่งสำเนาแผนที่แสดงเขตที่ดินที่จะขอสงวนไปให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดและอำเภอท้องถิ่น ๆ ทราบไว้ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

๑๕ มกราคม ๒๕๑๒

เรื่อง หารือการขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินของนายเมือง สำแดงเดช

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์

อ้างอิง หนังสือจังหวัดที่ บร. ๑๕/๑๓๙๖๐ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๑๑

ตามที่แจ้งว่า นายเมือง สำแดงเดช ผู้ขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินเกิน ๑๐๐ ไร่ ได้มาติดต่อสอบถามเพื่อขอให้ เจ้าหน้าที่ดำเนินการให้โดยเร็ว ซึ่งจังหวัดได้หารือไปกรมที่ดินแล้วตามหนังสือที่ บร ๑๕/๑๒๗๐๑ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๑ จึงขอให้กรมที่ดินพิจารณาส่งการมาจังหวัดโดยเร็วด้วย นน

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่จังหวัดส่งเรื่องการขออนุญาต น.ส. ๓ ของนายเมือง สำแดงเดช ไปให้กรมที่ดินพิจารณาใหม่อีก โดยที่จังหวัดยังไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกรมที่ดินได้เคยส่งการมาแล้วตามหนังสือที่ มท ๐๖๐๖/๕๒๔๐ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๑๑ น่าจะไม่ชอบด้วยระเบียบปฏิบัติราชการ เพราะถ้าเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาดำเนินการไปตามที่ส่งแล้ว ก็ควรทราบได้ว่า น.ส. ๓ และ ส.ค. ๑ ฉบับที่นายเมือง ฯ นำมาจะเป็นเอกสารปลอมจริงหรือไม่ และถ้าทราบแล้ว การพิจารณาดำเนินการต่อไปก็จะง่ายขึ้น การที่เจ้าหน้าที่รับคำขอจากนายเมือง ฯ ใหม่ก็ควรจะได้มีการตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดินทางอำเภอเสียก่อน แต่ไม่ได้ตรวจให้เรียบร้อย โดยส่งเรื่องให้จังหวัดพิจารณา และเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดก็ไม่ตรวจตราหรือทักท้วงแต่ประการใด ส่งผ่านมาถึงกรมที่ดินเลย ซึ่งถ้าตรวจแล้วก็จะรู้ได้ เพราะเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดินทางส่วนกลางแล้วปรากฏว่าไม่มีชื่อนายเมือง สำแดงเดช แจ่ง ส.ค. ๑ ไว้ ฉะนั้น ต่อไปขอให้จังหวัดโปรดส่งกำกับเจ้าหน้าที่ให้พยายามปฏิบัติหน้าที่ตามทกรมที่ดินได้ส่งการไปด้วย สำหรับเรื่องขอให้ส่งเจ้าหน้าที่รับดำเนินการ

การตามหนังสือกรมที่ดินได้ส่งการไปแล้วโดยด่วน เมื่อได้ผลประการใดรายงานให้ทราบด้วยเพื่อ
จะได้พิจารณาเรื่องที่จังหวัดได้หารือไปใหม่ต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๔๖๘ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

๒๕ มีนาคม ๒๕๑๒

เรื่อง นายเทียน เหมือนศรี ขอรับรองการทำประโยชน์เกิน ๑๐๐ ไร่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ นว. ๑๕/๔๐๔๘ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๑๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการสอบสวน รวม ๒๖ ฉบับ

ตามที่แจ้งไปว่า นายเทียน เหมือนศรี ได้ขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน ตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๖๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลพนมรอก อำเภอบ้านไร่ เนื้อที่ ๑๕๗ ไร่ ๓ งาน ๖๗ วา เจ้าหน้าที่ได้สอบสวนแล้วปรากฏว่า ผู้ขอได้ที่ดินแปลงนี้มาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ และไม่เป็นที่สาธารณประโยชน์หรือที่หลวงหวงห้ามแต่อย่างใด เห็นควรออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ผู้ขอได้ นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ขอส่งเรื่องทั้งหมดคืนมาเพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่สอบสวนเพิ่มเติมและแก้ไขสิ่งบกพร่อง ดังนี้

๑. ในคำขอ (น.ส. ๑) ข้อ ๑ และข้อ ๖ กับในบันทึกการตรวจสอบที่ดิน (ท.อ. ๒) ปรากฏว่า ผู้ขอได้ที่ดินแปลงนี้มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแตกต่างกับหลักฐานใน ส.ค. ๑ และ ใบเสร็จรับเงินภาษีบำรุงท้องที่ ควรสอบสวนผู้ขอและพยานผู้รู้เห็น ตลอดจนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้ละเอียดชัดเจนว่าความจริงเป็นอย่างใดแน่

๒. เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน ในคราวต่อไปไม่ควรใช้ผู้ปกครองท้องที่ ที่มีส่วนได้เสียในที่ดินมาเป็นพยานในการรังวัดชั้นสุตรสอบสวน ควรจะใช้วิธีสืบเปลี่ยนกันโดยเอา ผู้ปกครองท้องที่คนอื่นแทน

๓. ปรากฏว่าการรังวัดใหม่ ได้เนื้อที่ดินมากกว่าจำนวนที่ดินเดิมที่แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้เจ้าหน้าที่ไม่ได้สอบสวนผู้ขอถึงสาเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงไว้ ถึงแม้ว่าจะผิดเพียงเล็กน้อยก็ตาม ควรจะได้มีการสอบสวนผู้ขอประกอบเรื่องให้รู้สาเหตุไว้บ้าง

๔. ตามบันทึกถ้อยคำของนายจ้าง ฯ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๑๒ อ้างว่า ผู้ขอไม่สามารถจะมาให้ถ้อยคำต่อเจ้าหน้าที่ได้ เนื่องจากอยู่ต่างจังหวัดและชราภาพนั้น จะใช้เป็น

หลักฐานไม่ได้ ฉะนั้น เมื่อผู้ขอมายให้ถ้อยคำด้วยตนเองไม่ได้เช่นนั้นแล้ว ต้องทำเป็นหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมาให้ถ้อยคำแทนจึงจะเป็นการถูกต้องตามกฎหมาย

๕. การที่นายชน โทจิข่า ผู้เข่านำให้ถ้อยคำอ้างว่า ได้มาระวังขและรับรองเขตแทนนายวิรัช ฯ โดยไม่มีหนังสือมอบอำนาจมาแสดง ขอให้นายชน ฯ นำหนังสือมอบอำนาจของนายวิรัช ฯ มาแสดง แล้วเก็บรวบรวมเรื่องเป็นหลักฐานไว้ด้วย

๖. ข้างเคียงตาม ส.ค. ๑ กับรังวัดใหม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เจ้าหน้าที่สอบสวนแต่เพียงเจ้าของที่ดินข้างเคียงไผ่สายเคียวเท่านั้น ควรจะสอบสวนผู้ขอยืนยันรับรองประกอบไว้ด้วย

๗. คำขอแบ่งขาย เจ้าหน้าที่ยังไม่ได้ลงเลขประเภทไว้ให้ปรากฏในฉบับที่ และยังไม่ได้บอกอากรแสตมป์เป็นค่าแบบพิมพ์ ขอให้จัดการแก้ไขเสียให้ครบถ้วน เมื่อได้จัดการสอบสวนเพิ่มเติมและแก้ไขดังกล่าวเสร็จแล้ว สรุปแจ้งเหตุผลเสนอความเห็นส่งเรื่องทั้งหมดไปกรมที่ดินเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ประชุม กาญจนจิตรรา

(นายประชุม กาญจนจิตรรา)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๕๔๗/๒ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๒

๓๑ มีนาคม ๒๕๑๒

เรื่อง วัดบางพลับxorวังวัดออกโฉนดที่ดิน
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม
อ้างถึง หนังสือจังหวัดท สส. ๑๕/๕๖๘ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๑๒
สิ่งที่ส่งมาด้วย เรื่องราวxorวังวัดออกโฉนดและเอกสารรวม ๒๓ ฉบับ

ตามที่แจ้งเพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินของวัดบางพลับว่า วัดบางพลับได้
 ทดินแปลงนี้ โดยมีผู้ทศถวายเป็นทดินแปลงเดียวกัน การที่วัดบางพลับยินยอมให้ตัดทางหลวง
 จังหวัดสายสมุทรสงคราม-บางนกแขวก ผ่านที่ดินของวัด ก็เนื่องจากเป็นโครงการของจังหวัด
 โดยใช้เงินบำรุงท้องที่ เมื่อถนนผ่านที่ดินของผู้ใด เจ้าหน้าทก็เจรจาจากเจ้าของที่ดินนั้น ๆ
 ถนนทจะคตจนจาเป็นต้องผ่านที่ดินของวัดบางพลับด้วย กำนันและสรวรทกำนันตำบลบางพรหม
 เป็นผู้ขออนุญาตกับพระครูสุนทรสุทกิจ เจ้าอาวาสองค์ก่อนด้วยวาจาและไม่มีข้อตกลงเกี่ยวกับ
 เรื่องสิทธิในที่ดินแต่อย่างใด ประชาชนได้ใช้สัญจรไปมาประมาณ ๓๐ ปีแล้ว จังหวัดเห็นว่า
 น่าจะอนุโลมออกโฉนดให้แก่วัดรวมเป็นที่แปลงเดียวไปได้ นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อเจ้าอาวาสวัดบางพลับยินยอมอุทิศที่ดินให้เป็น
 ทางหลวง ทางหลวงนั้นยอมเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่ง ฯ มาตรา
 ๑๓๐๔ (๒) การอุทิศที่ให้เป็นทางสาธารณะนั้น ไม่เข้าลักษณะเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ตามที่
 กฎหมายกำหนดไว้ เมื่อมีการอุทิศที่ให้เป็นทางสาธารณะแล้ว แม้จะไม่มีกรโอนกรรมสิทธิ์หรือ
 จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ทดิน ทดินนั้นกตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน
 ทนที่ กรณีเรื่องน ได้เคยมีคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ ๙๔๗/๙๕๘/๒๕๐๓ ได้พิพากษาไว้
 เป็นบรรทัดฐานแล้ว ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้วัดทราบและยื่นคำขอออกโฉนดเป็น ๒ แปลง
 ตามระเบียบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวทรุทธร

(นายโยติ เสวทรุทธร)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๕๖๑๔ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๒

ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๕๓๗๑

กรมที่ดิน

๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๒

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ล่าช้า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่า การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้ราษฎรของอำเภอบางอำเภอล่าช้ามาก ไม่ทันกับความต้องการของประชาชนและไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามลำดับก่อนและหลัง เรื่องที่ได้ออกไปจังหวัดชั้นสูงตรวจสอบมาเสร็จแล้ว ก็ควรที่จะรีบดำเนินการประกาศและแจก น.ส. ๓ ให้เจ้าของรีบไปเสียให้เสร็จสิ้น ไม่ควรปล่อยทิ้งไว้เป็นเวลานานจึงมาดำเนินการต่อ ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน และเมื่อมีการขัดข้องอย่างใดก็มีได้ชี้แจงให้ราษฎรเข้าใจ เป็นเหตุให้มีการร้องเรียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ ซึ่งทงนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นมิได้เอาใจใส่ตรวจตรากิจการดังกล่าวก็ได้ เพราะการที่จะบริหารงานให้ได้ผลดีและรวดเร็วแล้ว จะต้องอาศัยการสอดส่องตรวจตราเร่งรัดอยู่เป็นประจำด้วย จึงจะทำให้เกิดผลสมความมุ่งหมายของทางราชการ

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งนายอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดนี้ ให้ช่วยสอดส่องตรวจตราเร่งรัดการออก น.ส. ๓ ของอำเภอเพื่อให้งานที่ค้างและกำลังดำเนินการอยู่แล้วเสร็จไปโดยรวดเร็ว ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ก็ขอให้หาทางแก้ไขและปราบปรามโดยด่วน อย่าให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนเพราะการกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นอันขาด และโปรดให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดได้ออกไปตรวจตรากิจการของพนักงานที่ดินอำเภอในเรื่องนี้อยู่เสมออีกโสดหนึ่งด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

๗ ตุลาคม ๒๕๑๒

เรื่อง ให้ประกาศอัตราค่าพาหนะในการไปรังวัดชั้นสุตรสอบสวนการทำประโยชน์เพื่อออก น.ส. ๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ๔๐๖๒/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๐๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้ขอให้จังหวัดส่งนายอำเภอพิจารณากำหนดเวลาที่จะต้องใช้ในการไปทำการรังวัดชั้นสุตรสอบสวนการทำประโยชน์เพื่อออก น.ส. ๓ และอัตราค่าพาหนะ โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบของสำนักงานที่ดินโดยอนุโลม วางมาตรฐานขึ้นไว้เป็นรายตำบลแล้วให้พนักงานที่ดินอำเภอถือปฏิบัติ โดยเคร่งครัดนั้น บัดนี้ได้รับคำร้องและมีข่าวเสมอว่าเจ้าหน้าที่เรียกเก็บเงินค่าพาหนะเดินทางมากกว่าที่ไต่จ่ายจริง ซึ่งทำให้ราษฎรเจ้าของที่ดินได้รับความเดือดร้อน และไม่มีความจริงในเรื่องที่ทางราชการได้กำหนดอัตราค่าพาหนะไว้เท่าใดแน่

ฉะนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนและเพื่อให้เจ้าของที่ดินได้รู้ถึงกำหนดอัตราค่าพาหนะที่ทางราชการได้วางไว้ กรมที่ดินจึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งอำเภอต่าง ๆ ในท้องที่จังหวัดนั้นทำป้ายประกาศเรื่องกำหนดค่าพาหนะที่ทางราชการได้วางไว้เกี่ยวกับการไปรังวัดชั้นสุตรสอบสวนเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายที่หน้าห้องพนักงานที่ดินอำเภอเป็นรายตำบลและหมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าของที่ดินได้ทราบโดยทั่วกัน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรรด วิสูตรโยธากิจบาล)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมที่ดิน

ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๒๗๒

กรมที่ดิน

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓

เรื่อง การรับรองแนวเขตที่ดินที่ขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินท มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๐๑๔ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๐๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้ขอความเข้าใจเกี่ยวกับการให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงมาตรวจสอบรับรองเขตของตนในการออก น.ส. ๓ ด้วยว่า ต้องมีหลักฐานประกอบเรื่องไว้ และการแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบนั้น โดยปกติให้เป็นหน้าที่ของผู้จะต้องแจ้งและนำเจ้าของที่ดินข้างเคียงมาตรวจและรับรองเขตเอง เว้นแต่ในบางกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นว่า ควรมีหนังสือแจ้งไปให้ทราบ นั้น

บัดนี้ กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า การที่จะให้เจ้าของที่ดินของที่ดินข้างเคียงทุกด้านมาระวังและรับรองแนวเขตให้ได้ผลสมบูรณ์ตามนัยแห่งหนังสือที่อ้างถึง และตามคำสั่งกรมที่ดินที่ ๑๒/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ เรื่อง พิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดิน ข้อ ๕ แล้วควรจะได้ให้เจ้าหน้าที่หนังสือแจ้งไปให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกด้านมาคอยระวังและรับรองแนวเขตที่ดินของตนเสียเอง ทั้งนี้ เพื่อให้เรื่องได้รวดเร็วขึ้น ฉะนั้น กรมที่ดินจึงได้จัดทำแบบหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงส่งมาพร้อมกับหนังสืออื่น เพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติเป็นระเบียบต่อไป และในระหว่างที่กรมที่ดินจัดพิมพ์หนังสือดังกล่าวนี้ไม่เสร็จ ก็ขอให้ใช้เป็นตัวอย่างไปพลางก่อน แล้วให้เจ้าหน้าที่จัดทำเบิกไปยังกรมที่ดินต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรด วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

๘๖

ที่...../

ที่ว่าการอำเภอ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง การระวางขและรับรองแนวเขตที่ดิน

เรียน .....

ด้วย.....

ได้ยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินตาม ส.ค. ๑ ใบจอง トラจอง ใบเหยียบย่ำ
เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล..... อำเภอได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่มาทำการ
รังวัดชั้นสุตรสอบสวนยังที่ดินแปลงนี้ ในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
เวลา.....น. แต่ที่ดินแปลงนี้ได้ติดต่อกับที่ดินของท่านด้วย

ฉะนั้น จึงแจ้งมาให้ท่านทราบเพื่อไประวางขและรับรองแนวเขตที่ดินของท่านในวัน
ทำการรังวัด ถ้าหากท่านไปด้วยตนเองไม่ได้ ก็ให้ท่านหนังสือมอบผู้หนึ่งผู้ใดไปคอยระวางขและ
รับรองแนวเขตที่ดินแทนก็ได้ โดยให้ผู้แทนนำหนังสือมอบ (อยู่ด้านหลัง) ดังกล่าว ไปยื่นต่อ
เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

นายอำเภอ

(พลิก)

ใบรับ

ได้รับหนังสือของอำเภอ..... ที่.....ลงวันที่.....เดือน.....

พ.ศ..... เรื่องการระวางขและรับรองแนวเขตที่ดินแล้วแต่วันที่.....

(ลงชื่อผู้รับ).....

หนังสือมอบเรื่องการขังแนวเขต

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี   อยู่บ้านเลขที่.....

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

เป็นเจ้าของที่ดินข้างเคียงของที่ดิน ตาม ฐ.ค. ๑ เลขที่.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

เป็นผู้แทนมาระวางขังและรับรองแนวเขตที่ดินของข้าพเจ้าซึ่งติดต่อกับข้างเคียงของ.....

.....จนเสร็จการ.

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง

ลงชื่อ.....ผู้รับรองขังเขตแทน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง การเปรียบเทียบออก น.ส. ๓ ในกรณีที่มีผู้คัดค้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ ๖๔๐๖/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ตามหนังสืออ้างถึง กรมที่ดินได้ตอบข้อหารือของจังหวัดสุพรรณบุรี เกี่ยวกับเรื่อง การเปรียบเทียบออก น.ส. ๓ ในกรณีที่มีผู้คัดค้านว่า เมื่อมีข้อคัดค้านกันขึ้น เจ้าพนักงานก็ชอบที่จะส่งว่าฝ่ายหนึ่งมีสิทธิ ให้ฝ่ายที่ไม่พอใจไปฟ้องภายในกำหนดเวลา ถ้าฝ่ายที่ถูกส่งนั้นไม่ไปฟ้องตามกำหนด เรื่องนั้นก็เท่ากับเป็นไปตามที่เจ้าพนักงานชี้ไว้ เมื่อไม่มีการฟ้องร้องกัน เจ้าพนักงานก็ย่อมจะดำเนินการต่อไปให้ได้ เพราะเท่ากับปราศจากข้อคัดค้านโดยปริยาย และได้เวียนหนังสือฉบับนี้ ไปให้ทุกจังหวัดถือปฏิบัติเป็นระเบียบเดียวกันด้วย นั้น

เรื่องนี้ ปรากฏว่าได้มีเจ้าของที่ดินร้องเรียนเกี่ยวกับเจ้าพนักงานผู้ส่งเปรียบเทียบอยู่เสมอ โดยผู้ที่ถูกส่งให้ไปฟ้องไม่พอใจ หว่าเจ้าพนักงานไม่ให้ความเป็นธรรม ซึ่งกรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าการที่ส่งให้เจ้าพนักงานปฏิบัติไปเช่นนั้น ก็เนื่องจากต้องการให้เรื่องคัดค้านได้เสร็จไปโดยมิให้เรื่องต้องค้างอยู่ เพราะถ้าทั้งสองฝ่ายไม่ฟ้องร้องกันตามกำหนด เจ้าพนักงานก็ดำเนินเรื่องต่อไปไม่ได้ และอีกประการหนึ่งถ้าส่งให้ทั้งสองฝ่ายไปฟ้อง ก็เท่ากับเจ้าพนักงานไม่มีความเห็นเสียเลย ฉะนั้น เพื่อขจัดปัญหาการร้องเรียนดังกล่าว และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติตามไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย จึงให้ยกเลิกหนังสือที่ตอบข้อหารือของจังหวัดสุพรรณบุรี นั้นเสีย แล้วให้เจ้าพนักงานปฏิบัติเป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๖* โดยเคร่งครัด แต่ควรจะ

ได้มีการส่งต่อท้ายคำสั่งนั้นไว้ด้วยว่า ถ้าทั้งสองฝ่ายไม่ไปฟ้องร้องกันตามกำหนดแล้ว ยินยอมให้
เจ้าพนักงานยกเลิกเรื่องเสียได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เรื่องคดีค้างไต่ค้างค้างอยู่ต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรด วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

* ความในข้อ ๖ เติมถูกยกเลิก โดยใช้กฎกระทรวงฯ ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๑๔) แทน

๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๓

เรื่อง เกรงรัดการออก น.ส. ๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

อ้างถึง หนังสืออำเภอสหพันธ์ ที่ กส ๕๔/๑๔๕๙ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๑๓

ตามอำเภอสหพันธ์ ได้ส่งบัญชีสำรวจงานค้างและงานออก น.ส. ๓ ประจำเดือน
เมษายน ๒๕๑๓ ไปให้กรมที่ดิน นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่างานค้างออก น.ส. ๓ ระหว่างรอผู้มาขอรับมีถึง ๓๑๓
ราย ซึ่งนับว่าเป็นการค้างทึ่มจำนวนมาก และเป็นเรื่องที่อำเภอควรจะได้รีบจัดการให้ผู้ขอมารับ
น.ส. ๓ ไปเสียให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว เช่น มีหนังสือเตือนไปให้มารับตามกำหนด หรือจตรายข้อให้
กำหนดผู้ใหญ่บ้านไปแจ้งแก่ผู้ขอทราบ เมื่อเจ้าของได้ทราบแล้วก็ต้องรีบมารับแน่นอน เพราะ
ขณะนี้ปรากฏว่า ราษฎรต้องการจะได้ น.ส. ๓ ยึดถือไว้เป็นหลักฐานกันมากขึ้น ฉะนั้น จึงเรียน
มาเพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่อำเภอสหพันธ์รับดำเนินการดังกล่าวโดยด่วนด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๐๖๐๖/ว. ๑๘๑๓๔ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๓

ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๗๕๓๑

กรมที่ดิน

๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๓

เรื่อง การรังวัดชั้นสุตรสอบสวนที่ดินที่ขอรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ กส. ๑๕/๑๓๐๓๖ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

ตามที่ได้หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรังวัดชั้นสุตรสอบสวนที่เจ้าของที่ดินมาขอรับรองการทำประโยชน์ ไปกรมที่ดินรวม ๓ ข้อ คือ

๑. การรังวัดชั้นสุตรสอบสวนที่ดินที่ขอรับรองการทำประโยชน์ ซึ่งติดกับที่สาธารณประโยชน์หรือที่ดินของส่วนราชการใดนั้น จะต้องให้นายอำเภอทำหนังสือแจ้งให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาหรือจะให้ผู้อยู่ไปแจ้งเอง

๒. นายอำเภอจะต้องทำหนังสือมอบหมายหรือสั่งการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือบุคคลใดไปร่วมในการตรวจสอบในฐานะผู้ปกครองท้องที่ (ตามที่ปรากฏในแบบพิมพ์บันทึกการตรวจสอบต่อท้ายแผนที่หลัง น.ส. ๑) หรือไม่ หรือจะถือว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ปกครองท้องที่อยู่แล้ว ไม่ต้องให้นายอำเภอมอบหมายอีก ให้เจ้าของที่ดินไปแจ้งและรับตัวไปเอง

๓. การตรวจสอบที่ดินของจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ซึ่งทำคราวเดียวกับการรังวัดชั้นสุตรสอบสวนที่ดินที่ขอรับรองการทำประโยชน์ จะต้องสร้างบันทึกการตรวจสอบ (ท.อ. ๒) ด้วยหรือไม่

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าตามข้อ ๑ นั้น นายอำเภอจะต้องทำหนังสือแจ้งให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลไประวางษ์และรับรองแนวเขตด้วย ตามนัยแห่งหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๒๗๒ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ ซึ่งได้แจ้งมาให้ทุกจังหวัดทราบและถือปฏิบัติแล้ว

ส่วนข้อ ๒ นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ การรับรองเขตที่ดินที่ติดกับสาธารณประโยชน์ จึงควรให้นายอำเภอทำหลักฐานเป็นหนังสือมอบหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือข้าราชการอื่นในอำเภอท้องที่เป็นผู้แทน และรวบรวมเป็นหลักฐานไว้ในเรื่องด้วย

และสำหรับข้อ ๓ เกี่ยวกับเรื่องการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมพร้อมกับการออก
 น.ส. ๓ นั้น กรมที่ดินเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องใช้แบบ ท.อ. ๒ ด้วย เพราะเป็นที่ดินที่ได้รับ
 การยกเว้นไม่ต้องตรวจสอบ ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๖๑๘/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน
 ๒๕๓๘ อยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นเรื่องแบ่งแยก ก็จะต้องออกไปตรวจสอบโดยใช้แบบ ท.อ. ๒ แต่เมื่อ
 พิจารณาตามเหตุผลแล้ว การแบ่งแยกที่ดินที่มี น.ส. ๓ ไม่น่าจะต้องใช้แบบ ท.อ. ๒ อีก เพราะ
 ไม่จำเป็นที่จะต้องไปตรวจสอบสวนในเรื่องการทำประโยชน์ในที่ดินที่มี น.ส. ๓ แล้ว ซึ่งกรมที่ดิน
 จะได้พิจารณาแก้ไขคำสั่งกระทรวงฯ ดังกล่าวนั้นเสียภายในโอกาสอันสมควร

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ที่ติดต่อเป็นแนว
 ทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรุณ วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือกรมที่ดินเวียน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๘๕๑๘ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๑๓

ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๓๐๖

กระทรวงมหาดไทย

๘ กรกฎาคม ๒๕๑๓

เรื่อง ระเบียบว่าด้วยการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ในหน้าที่ของ นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๔๒๒/๒๕๑๓ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๓๗๔/๒๕๑๓ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๓

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งวางระเบียบให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน ลงในหลักแบบ น.ส. ๓ หรือใบจองแต่เพียงแห่งเดียว โดยถือ น.ส. ๓ หรือใบจองเป็นทะเบียนทำนองเดียวกับโฉนดที่ดินนั้น ตามคำสั่งใหม่เรื่องที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ ๒ ประการคือ

๑. การจัดทำ น.ส. ๓ ขันใหม่ ตามข้อ ๓ แห่งคำสั่งกระทรวง ฯ ฉบับใหม่ ในกรณีที่ได้สร้าง น.ส. ๓ ไว้เพียงฉบับเดียว

๒. การเก็บ น.ส. ๓ ในกรณีถือว่า น.ส. ๓ เป็นทะเบียนทำนองเดียวกับโฉนดที่ดิน ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวเป็นไปโดยเรียบร้อยเป็นระเบียบเดียวกัน จึงขอความร่วมมือเข้าใจในทางปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้:-

(๑) การจัดทำ น.ส. ๓ ขันใหม่ ในกรณีที่ได้สร้าง น.ส. ๓ ไว้เพียงฉบับเดียว ให้จัดทำ น.ส. ๓ ขันใหม่อีกหนึ่งฉบับ คือ ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออก น.ส. ๓ นั้นยังคงดำรงตำแหน่งอยู่ที่เดิมก็ให้เป็นผู้ลงนามใน น.ส. ๓ ฉบับที่สร้างขันใหม่ และลงวัน เดือน ปี ที่ออก น.ส. ๓ ใหม่ นั้น แต่ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออก น.ส. ๓ นั้นได้ย้ายไปรับราชการทอนให้คิดสำเนา น.ส. ๓ ขันใหม่ แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่คนใหม่ลงชื่อและวัน เดือน ปี กำกับไว้ใต้ชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่คนเดิมและประทับตราตำแหน่งไว้ด้วย

(๒) การเก็บ น.ส. ๓ โดยถือว่า น.ส. ๓ เป็นทะเบียนทำนองเดียวกับโฉนดที่ดิน กรมที่ดินจะได้จัดทำ น.ส. ๓ โดยยึดรวมเป็นเล่มเช่นเดียวกับโฉนดที่ดินซึ่งใช้ในราชการต่อไป แต่ในขณะที่ยังไม่ได้จัดทำ น.ส. ๓ เป็นเล่ม จึงให้เก็บ น.ส. ๓ ดังนี้ คือ เมื่อมีผู้มาขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินที่มี น.ส. ๓ เมื่อได้ดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมแล้ว ให้เอา น.ส. ๓ ฉบับนั้นออกจากที่เก็บไว้ในสารบบเดิมมาใส่แฟ้มสันหนังสือแยกเก็บเป็นรายตำบล ๆ โดยเก็บเรียงตามเลขที่และหมู่ที่ของ น.ส. ๓ ฉบับนั้น ๆ และเอาเลขที่น้อยไว้ข้างหน้าเป็นลำดับ ๆ ไป

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

วิthur จักกะพาก

(นายวิthur จักกะพาก)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน.

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย

ที่ ๓๗๔/๒๕๑๓

เรื่อง ระเบียบว่าด้วยการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์
ในหน้าที่ของนายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๔๒๒/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๔๙๗ เรื่องระเบียบว่าด้วยการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ในหน้าที่นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เพื่อให้การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น จึงวางระเบียบในเรื่องนี้บางประการเสียใหม่ คือ

ข้อ ๑. การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน ทิ้งหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ไม่ว่าจะรวมกับอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นในที่ดินนั้นด้วยหรือไม่ ซึ่งเดิมให้จดทะเบียนในแบบ ท.อ. ๑๓ แล้วจัดแจ้งรายการจดทะเบียนลงในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ด้วยนั้น ให้เป็นอันยกเลิก

ข้อ ๒. การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน ให้จดทะเบียนโดยบันทึกสารสำคัญเกี่ยวกับสิทธิและนิติกรรมนั้นลงในหลังแบบ น.ส. ๓ เพียงแห่งเดียว โดยให้ออ น.ส. ๓ เป็นทะเบียนทำนองเดียวกับโฉนดที่ดิน เพื่อความสะดวกในการนี้ กรมที่ดินได้พิมพ์สารบัญจดทะเบียนไว้ให้กรอกในด้านหลัง น.ส. ๓ แล้ว

ข้อ ๓. การบันทึกสารสำคัญในการจดทะเบียนหลัง น.ส. ๓ นั้นให้ทำทั้งฉบับของพนักงานเจ้าหน้าที่และฉบับผู้ถือให้ตรงกันทั้ง ๒ ฉบับ ถ้าฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่ได้ทำไว้หรือไม่มักให้จัดทำขึ้น

ข้อ ๔. การจดทะเบียนโอนมรดกตามใบจองให้ถือปฏิบัติตามนี้ดังกล่าวใน ข้อ ๒ และข้อ ๓ โดยอนุโลม

ข้อ ๕. การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเฉพาะอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นโดยไม่รวมกับที่ดินด้วยนั้น ให้จดทะเบียนในแบบ ท.อ. ๑๓ ตามเดิม

๘๖

ข้อ ๖. คำสั่งหรือระเบียบการใดที่มีอยู่แล้วในคำสั่งนี้ หรือขัดแย้งกับคำสั่งนี้ให้
เป็นอันยกเลิก

ทรงมีผลปฏิบัติตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๓ เป็นต้นไป.

สั่ง ณ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๓

(ลงชื่อ)

ด. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

รัฐมนตรีช่วยว่าการ ฯ ทำการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำสั่งกรมที่ดิน

ที่ ๗/๒๕๑๓

เรื่อง การจดทะเบียนรายการจดทะเบียนในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)

เนื่องจากการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินของอำเภอต่าง ๆ ที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อนวันประกาศใช้ประมวลกฎหมายที่ดินและยังคงมีผลผูกพันคู่กรณีในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมดังกล่าวอยู่ ต่อมาเจ้าของที่ดินได้มาแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) และคำขอรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ปรากฏว่าพนักงานเจ้าหน้าที่มิได้ยกรายการจดทะเบียนที่ยังมีผลผูกพันคู่กรณีมาจดทะเบียนในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) หรือในบางกรณีเจ้าของเดิมได้มอบการครอบครองให้แก่ทายาทหรือบุคคลอื่นมาแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) โดยคู่กรณีในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมอีกฝ่ายหนึ่งไม่ทราบเรื่องแต่อย่างใด ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้ได้รับความเสียหาย จึงเห็นสมควรวางระเบียบปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ

๑. ถ้ามีผู้นำแบบแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) มายื่นเพื่อขอรับรองการทำประโยชน์ให้สอบสวนบันทึกเพิ่มเติมในคำขอว่า ที่ดินแปลงนั้นมีภาระผูกพันอย่างใดติดอยู่ อาทิเช่น มีการจำนองกับผู้ใดไว้บ้างหรือไม่ ถ้าปรากฏว่ามีการจำนองติดอยู่โดยยังมีได้ ใถ่ถอนกัน ให้เรียกหลักฐานสัญญาจำนองมาตรวจสอบจดบันทึกถ้อยคำคู่สัญญาไว้เป็นหลักฐานว่าเป็นที่ดินแปลงเดียวกัน แล้วให้จัดการยกรายการจดทะเบียนจำนองที่ได้จดทะเบียนไว้มาจดทะเบียนในรายการจดทะเบียนหลังหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปัจจุบันลงชื่อ และลงวัน เดือน ปี กำกับไว้เป็นหลักฐาน โดยอนุโลมปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดินที่ ๗/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ เรื่องระเบียบการจดทะเบียนจำนอง ขายฝาก ซึ่งได้ทำไว้ก่อนการเดินสำรวจ

๒. ถ้าเจ้าของเดิมมอบการครอบครองที่ดินให้ทายาทหรือบุคคลอื่นไปแจ้งการครอบครองและรับรองการทำประโยชน์แล้วในนามของทายาทหรือบุคคลอื่นนั้น ผิดไปจากหลักฐานที่ได้จดทะเบียนจำนองไว้ และการสอบสวนได้ข้อเท็จจริงชัดแจ้งโดยคู่กรณียืนยันว่าที่ดิน

เปลี่ยนนามกรรมการจำนองติดอยู่ ก็ให้บันทึกคำยินยอมของคู่กรณีและเจ้าของเดิมไว้เป็นหลักฐานด้วย
เสร็จแล้วให้จัดการรายการจำนองมาจดแจ้งตามนัยดังกล่าวในข้อ ๑

๓. ถ้าที่ดินแปลงใดได้จดทะเบียนไว้แล้ว แต่เวลาแจ้งการครอบครองได้แยกแจ้ง
ไว้หลายแปลงในนามของตนเองหรือผู้อื่นก็ตาม ในกรณีเช่นนี้ให้จัดการรายการจำนองมา
จดแจ้งไว้ในหลังหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินแปลงแยกทุกแปลง โดยอนุโลมปฏิบัติตาม
นัยดังกล่าวข้างต้น

๔. ถ้าที่ดินแปลงใดได้มีการจดทะเบียนการผูกพันอย่างอื่น อาทิเช่น เช่า
ขายฝาก หรือมีการจดทะเบียนทรัพย์สินอื่นใดไว้ แต่เวลาออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์
มิได้ยกรายการดังกล่าวมาจดแจ้งลงไว้ในหลังหนังสือรับรองการทำประโยชน์ด้วย ก็ให้อนุโลม
ปฏิบัติทำนองเดียวกันกับเรื่องการจำนองด้วย

๕๕ ๕ ๖ ๕๘ ๕๙ ๖๐
ทงน ตงแต่บตนเบตนไป.

สั่ง ณ วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๑๓

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๕๕๗๗ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๓

ท มท. ๖๐๖๐/ว. ๒๕๒๖๑

กรมที่ดิน

๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๓

เรื่อง การสั่งให้ข้าราชการไปทำการรังวัดชั้นสูตรสอบสวน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างอิง กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ข้อ ๒ ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน

เนื่องจากปรากฏว่า บางอำเภอได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเสนอและการสั่งให้เจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัดชั้นสูตรสอบสวนยังที่ดิน เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ยังไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน คือบางอำเภอเสนอขอให้นายอำเภอส่งเจาะจงให้ผู้หนึ่งผู้ใดไป แต่บางอำเภอมิได้ส่งชัดเจนลงไปให้ผู้ใดไปทำการ เพียงแต่สั่งว่าให้เจ้าหน้าที่ไปดำเนินการ เมื่อมีการผิดพลาดล่าช้าเกิดขึ้น จึงไม่ทราบว่าคุณใดจะเป็นผู้รับผิดชอบ กรมที่ดินจึงพิจารณาเห็นว่า ควรจะได้มีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้เป็นไปตามระเบียบเดียวกัน โดยขอให้นายอำเภอ ส่งการเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ให้ชัดเจนในเรื่องว่า จะให้ผู้ใดไปทำการเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องใด ทั้งนี้เมื่อมีการผิดพลาดล่าช้าเกิดขึ้น จะได้พิจารณาตัวผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้ถูกต้อง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งกำกับเจ้าหน้าที่ที่ดินทราบและถือปฏิบัติ โดยเคร่งครัดและขอได้โปรดส่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ซึ่งจะต้องออกไปตรวจงานอำเภอเป็นประจำ ตามระเบียบได้กวดขันให้เป็นไปตามที่ส่งการไว้ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรุณ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

๑๕ กันยายน ๒๕๑๓

เรื่อง แกไขแบบพิมพ์คำขอรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๑)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๐๑๔ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๐๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการพิสูจน์ทำประโยชน์
ในที่ดิน เพ้อออก น.ส. ๓ ตามคำสั่งกรมที่ดินที่ ๑๒/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ ว่า
ในการพิสูจน์การทำประโยชน์ในการออก น.ส. ๓ จะต้องมีการแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกค่าน
ทราบเพื่อมาตรวจดูแนวเขต และให้เจ้าของลงชื่อรับรองเขตไว้ในบันทึกการตรวจสอบที่ดินต่อ
ท้ายรูปแผนที่ โดยประมาณทุกรายนี้

บัดนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกไปทำการรังวัด
ชั้นสูตรสอบสวนในการออก น.ส. ๓ ตามคำสั่งของนายอำเภอ นั้น ไม่เคยแสดงความคิดเห็นไว้
เลยว่าได้เห็นเหตุการณ์ทำประโยชน์ของผู้ขออย่างไรบ้าง เช่นปลูกพืชผลอะไรลงไป ได้ทำ
ประโยชน์เต็มทงแปลงจริงหรือไม่ และควรจะออก น.ส. ๓ ให้ผู้ขอไปได้หรืออย่างไร ทั้งนี้ เพื่อ
นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ จะได้นำมาประกอบการพิจารณาออก
น.ส. ๓ ให้เป็นการถูกต้องต่อไป เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ กรมที่ดินจึงเรียนมาเพื่อ
ขอได้โปรดสั่งเจ้าหน้าที่ผู้ออกไปทำการรังวัดชั้นสูตรสอบสวนยังที่ดินได้ทำบันทึกการพิสูจน์ให้
ปรากฏไว้ใน น.ส. ๑ ด้วยทุกราย มีข้อความดังต่อไปนี้

“ เสนอ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ (ข้อความตอน
ใดไม่ใช้ให้ขีดฆ่าออก)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าได้ไปพิสูจน์ที่ดินแปลงนี้ด้วยตนเองแล้ว เห็นว่า

- ๑. ที่ดินได้ทำประโยชน์แล้วหรือไม่อย่างไร.....
- ๒. สมควรดำเนินการอย่างไร..... ”

เมื่อทางกรมที่ดินได้จัดพิมพ์แบบพิมพ์ น.ส. ๑ ขึ้นใหม่แล้ว ก็จะมีพิมพ์ข้อความลงไว้ให้ด้วย แต่

ในระหว่างที่ยังพิมพ์แบบพิมพ์อย่างใหม่ไม่เสร็จนี้ ขอให้เขียนข้อความดังกล่าวในคำขอ (น.ส. ๑) เอาเองใช้ไปพลางก่อน ทั้งนี้ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

๑๑ มกราคม ๒๕๑๔

เรื่อง ขออนุญาตขอร้องการทำให้ประโยชน์ในที่ดินเกินกว่า ๑๐๐ ไร่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อ้างถึง หนังสือท สฎ ๑๕/๒๗๖๑๓ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๑๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย เรื่องราวและเอกสารต่างๆ รวม ๒๙ ฉบับ

ตามที่แจ้งไปว่า นายเชื่อง ประศาสน์กุล ขอร้องการทำให้ประโยชน์ในที่ดิน ตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๗๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลทุ่งเตา อำเภอบ้านนาสาร และเจ้าหน้าที่ได้ออกไปทำการรังวัดสอบสวนผู้ขอ ผู้ปกครองท้องที่ และเจ้าของที่ดินข้างเคียงแล้ว ปรากฏว่า เดิมผู้ขอได้แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ในจำนวนเนื้อทั้งหมด ๑๖๐ ไร่ และปลูกยางพาราเต็มเนื้อที่ทั้งแปลง ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ ผู้ขอได้ตกลงให้นายสงวน สิทธิอำนาจ ขอประทานบัตรเหมืองแร่ที่ที่ดินแปลงนี้ บางส่วนทางทิศใต้ ผู้ขอจึงนำทำการสำรวจเพื่อขออนุญาต น.ส. ๓ นี้ ได้เนื้อที่เพียงประมาณ ๑๒๓ ไร่ ๑ งาน ๑๔ วา ส่วนที่ดินซึ่งประทานบัตรที่ขออนุญาตได้นำทำการรังวัด จังหวัดพิจารณาแล้ว เห็นว่า หลักฐานการได้มาซึ่งที่ดินของผู้ขอได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และได้ครอบครองทำประโยชน์ติดต่อกันมาโดยตลอด ทั้งไม่เป็นที่สาธารณประโยชน์ หรือที่สงวนหวงห้าม และไม่มีข้อขัดข้องเกี่ยวกับประทานบัตรทำเหมืองแร่ จังหวัดเห็นควรออก น.ส. ๓ ให้ผู้ขอได้ จึงเสนอเรื่องราวไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าเมื่อผู้ขอได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน และได้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้วตามกฎหมาย ทั้งไม่เป็นที่ป่า ที่สาธารณประโยชน์ หรือที่สงวนหวงห้าม และไม่ทับที่ของบุคคลอื่นอีกด้วย ก็ควรออก น.ส. ๓ ให้ผู้ขอไปแต่บางส่วนได้ตามความเห็นของจังหวัด แต่ส่วนที่เหลือจาก ส.ค. ๑ ที่เจ้าของจำเป็นจะยังไม่ขออนุญาตนั้น จะต้องสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงโดยแน่ชัดว่า ส่วนที่ดินที่ยังไม่ขออนุญาต น.ส. ๓ นั้น จะต้องอยู่ในบริเวณที่ได้แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มีการขยายหรือบุกเบิกที่ดินออกไปโดยพลการ และต้องปฏิบัติไปตามนัยแห่งหนังสือกรมที่ดินถึงผู้ว่าราชการ-

จังหวัดศรีสะเกษ ที่ มท ๐๖๐๖/๙๒๗๐ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๙ ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบ และถือปฏิบัติแล้วโดยหนังสือที่ มท ๐๖๐๖/ว. ๙๘๙๗ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๙

อนึ่ง การขอรอก น.ส. ๓ เป็นบางส่วนเช่นนี้ ถ้าหากไม่มีเหตุขัดข้องหรือจำเป็นจริง ๆ ตามนัยแห่งหนังสือกรมที่ดินที่ มท ๐๖๑๐/๕๕๕๐ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๐ ตอบข้อหารือของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบและถือปฏิบัติแล้ว โดยหนังสือ ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๕๕๕๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๐ แล้วก็ไม่ควรจะทำ เพราะอาจจะมีผลกระทบต่อสิทธิของกฎหมายอื่นได้ง่าย เว้นแต่กรณี โอนที่ดินที่ถูกเขตชลประทาน ซึ่งได้มีข้อตกลงไว้กับกรมที่ดินแล้วเท่านั้น และก็ต้องเป็นที่ดินที่อยู่ในบริเวณที่ใดแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ด้วยแล้วเช่นกัน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๐๒๑ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๑๔

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔

เรื่อง หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ปลอม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่า ในท้องที่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีผู้ทุจริตทำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ปลอมขนเพื่อนำไปจำนองหาเงินเป็นจำนวนพันจำนวนหมื่น และได้จัดการทำปลอมมาเป็นเวลานาน บัดนี้เจ้าหน้าที่ได้จับกุมผู้กระทำผิดได้แล้ว แต่กรมที่ดินยังมีความห่วงใยในเรื่องนี้อยู่มาก เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน ผู้ทุจริตอาจจะนำ น.ส. ๓ ปลอมไปหลอกลวงกู้เงินแก่ราษฎรซึ่งไม่รู้เหตุการณ์ขึ้นได้ง่าย จึงได้หาวิธีป้องกันการปลอมแปลง น.ส. ๓ เกี่ยวกับแบบและวิธีการและการเบิกจ่ายแบบพิมพ์ น.ส. ๓ ไว้ คือ ๑) ไปกรมที่ดินจะได้พิมพ์แบบ น.ส. ๓ ด้วยกระดาษอย่างดีและพิมพ์ตัวเลขกำกับเป็นคู่มือไว้ด้วย ๒) ส่วนวิธีเก็บรักษาและการเบิกจ่ายแบบพิมพ์ให้ธนุโลมจัดทำเช่นเดียวกับการเก็บรักษาและเบิกจ่ายแบบพิมพ์อย่างโฉนดที่ดิน

๒) ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งเจ้าหน้าที่ที่ดินหาวิธีการป้องกัน น.ส. ๓ ปลอมตามเกิดขึ้นก็ให้รีบปราบปรามให้ราบคาบโดยเด็ดขาด ส่วนการปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาและเบิกจ่ายแบบพิมพ์ น.ส. ๓ นั้น ให้ธนุโลมจัดทำบัญชีรับจ่ายเช่นเดียวกับโฉนดที่ดินดังกล่าวข้างต้นโดยเคร่งครัด หากมีการบกพร่องเกิดขึ้นไม่ว่ากรณีใด ๆ เกี่ยวกับแบบพิมพ์ น.ส. ๓ ขอให้จังหวัดตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยแก่ผู้รับผิดชอบตามควรแก่กรณีด้วย

อนึ่ง เมื่อแบบพิมพ์ น.ส. ๓ ยังมีเหลืออยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ให้ตั้งกรรมการขนตรวจสอบและทำบัญชีรับจ่ายไว้เช่นเดียวกัน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรด วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๗๕๒๖

กรมที่ดิน

๑๕ มีนาคม ๒๕๑๔

เรื่อง การพิสูจน์สอบสวนเพื่อออก น.ส. ๓ ตามโครงการเร่งรัดเกี่ยวกับป่า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินและกรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๐๑

อนุสนธิหนังสือกระทรวงมหาดไทยด่วนมาก ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๓๕ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๑๔ สั่งให้จังหวัดดำเนินการตามโครงการเร่งรัดพิสูจน์สอบสวนรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ที่ค้างดำเนินการ พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยให้นายอำเภอมอบหมายข้าราชการ เช่น ข้าราชการครู ไปทำการพิสูจน์สอบสวนที่ดิน ตามความในกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ และใช้นักศึกษาหรือนักเรียนเป็นผู้ช่วยเหลือ ดำเนินการในระหว่างโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย ปีภาคเรียนปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นกรณีพิเศษและเร่งด่วน และคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการตามโครงการแล้ว ซึ่งจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๔ เป็นต้นไป นั้น

ปรากฏว่า บางจังหวัดได้ขบ้งใจในการ ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยระเบียบพิสูจน์ การออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ในที่ดินเกี่ยวกับป่า ระหว่างกรมที่ดินและกรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๐๑ ข้อ ๕ และข้อ ๖ เกี่ยวกับการพิสูจน์สอบสวนออก น.ส. ๓ ว่า ไม่อาจกระทำได้นี้เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ทางป่าไม้ ไม่เพียงพอ

กรมที่ดินขอเรียนชี้แจงว่า ตามข้อตกลงที่กำหนดให้ตั้งกรรมการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าพนักงานที่ดิน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เห็นสมควรรวม ๓ นาย ไปตรวจพิสูจน์ ที่ดินในบริเวณหรือใกล้เคียงป่าประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ หรือเป็นป่าไม้สัก ป่าไม้พุ่ม ป่าไม้อย่างอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอแล้วแต่กรณี ตั้งกรรมการออกไปร่วมกับ สายพิสูจน์ ถ้าไม่สามารถจะแต่งตั้งไปร่วมได้ เนื่องจากขาดกำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้สายพิสูจน์ สอบสวน ดำเนินการรังวัดและพิสูจน์ตรวจสอบมาไว้ก่อน แล้วนำเรื่องมาเสนอ นายอำเภอพิจารณา ถ้าปรากฏว่าอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะต้องตั้งกรรมการ ตามนัยข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินและกรมป่าไม้

ตั้งกล่าว ก็ให้นายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีตั้งกรรมการออกไปตรวจสอบที่ดินอีก
 ครั้งหนึ่ง ในกรณีนี้ไม่ต้องดำเนินการรังวัดและพิสูจน์ที่ดินแปลงนั้นอีก เพียงแต่ไปตรวจสอบเขต
 ที่ดินแปลงนั้น ๆ ว่าสมควรจะออก น.ส. ๓ ให้ได้หรือไม่ แล้วเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา
 สั่งการต่อไป กรมที่ดินได้แจ้งให้กรมป่าไม้ทราบเพื่อเป็นการประสานงานแล้ว

อนึ่ง ในการพิสูจน์สอบสวนในกรณีเร่งรัดนี้ ใ้ห้คงกระทำในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
 ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนสิทธิ ได้กำลังดำเนินการอยู่แล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๐๖/ร.๖๖๖๖

กรมที่ดิน

๘ เมษายน ๒๕๑๔

เรื่อง การเปรียบเทียบออก น.ส. ๓ ในกรณีที่มีผู้คัดค้านในระหว่างพิสูจน์สอบสวน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดพระนคร ธนบุรี สมุทรปราการ
สมุทรสาคร นนทบุรี ปทุมธานี และน่าน)

ด้วยกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย ได้วางโครงการเร่งรัดพิสูจน์สอบสวนรับรอง
การทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ที่ค้างดำเนินการ พ.ศ. ๒๕๑๔ ไว้ โดยให้นายอำเภอหรือปลัด
อำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอมอบหมายแก่ข้าราชการครู ไปทำการพิสูจน์สอบสวนที่ดิน
ตามความในกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) และใช้นิสิต นักศึกษาหรือนักเรียนเป็น
ผู้ช่วยเหลือดำเนินการในระหว่างปิดภาคเรียน เป็นกรณีพิเศษและเร่งด่วนโดยให้แล้วเสร็จภายใน
๑ เดือน ซึ่งคณะรัฐมนตรี ได้อนุมัติหลักการแล้วเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๔ และจะเริ่มดำเนินการ
ตั้งแต่วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๔ เป็นต้นไป ตั้ง โดยมีหนังสือเวียนและสั่งการมาให้ทุก
จังหวัดปฏิบัติแล้ว นน

บัดนี้ กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า งานที่ค้างอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนั้นอาจ
จะมีเรื่องที่มีกรณีพิพาทเกิดขึ้นได้เป็นจำนวนมาก ราย เกินกำลังที่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็น
หัวหน้าประจำกิ่งอำเภอจะดำเนินการได้ อันอาจจะเป็นอุปสรรคทำให้งานนั้นไม่สามารถสำเร็จ
ลุล่วงไปได้ตามกำหนดเวลาที่วางไว้ในโครงการ ฉะนั้น เพื่อขจัดปัญหาในเรื่องนี้ให้หมดสิ้นไป
จึงขอให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอใช้ดุลพินิจมอบหมายให้หัวหน้า
ส่วนราชการอื่น ตามมาตรา ๔๓ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๙๕
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๙๙
ดำเนินการใกล้เคียงเปรียบเทียบในนามของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำ
กิ่งอำเภอ ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตามกฎหมายกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ข้อ ๖
เพิ่มขน้ออีก ในกรณีที่เห็นสมควรอาจให้ไปดำเนินการในท้องที่ก็ได้ และถ้าใกล้เคียงเปรียบเทียบ

ตกลงกันได้ก็ให้ทำหนังสือสัญญาประนีประนอมยอมความไว้ แล้วดำเนินการตามนั้น แต่ถ้าตกลง
กันไม่ได้ก็ให้งดดำเนินการไว้ แล้วบันทึกแจ้งให้ทั้งสองฝ่ายไปจัดการฟ้องร้องว่ากล่าวกันต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

ระเบียบกรมที่ดิน
ว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์
พ.ศ. ๒๕๑๔

ตามที่กรมที่ดินได้วางหลักการเรื่องการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ โดยให้นัดวันทำการเป็นตำบล ๆ ไว้ตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๓ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๑๓ ไว้แล้วนั้น เนื่องจากเห็นสมควรปรับปรุงแก้ไข จึงให้ยกเลิกระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๓ และวางระเบียบขึ้นใหม่ดังต่อไปนี้ :—

* ๑. การนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ เมื่อสิ้นเดือนหนึ่ง ๆ ให้เจ้าหน้าที่รวบรวมคำขอรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๑) ที่เกิดขึ้นในตำบลหนึ่ง ๆ ซึ่งได้ลงบัญชีรับทำการและคุมเรื่อง (ท.อ. ๑๔) แล้ว ว่าตำบลใดมีคำขอเกิดขึ้นกราย แล้วให้พนักงานที่ดินอำเภอ นำเสนอนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นผู้นัดทำการ พิสูจน์ว่าจะให้เจ้าหน้าที่ผู้ใดเป็นผู้ ไปทำการพิสูจน์ตำบลใด ตั้งแต่วันที่เท่าใดถึงเท่าใด โดยถือหลักว่าคำขอที่เกิดขึ้นจะต้องออกไปทำการพิสูจน์ภายในกำหนด ๓๐ วันเป็นอย่างช้า การกำหนดว่าวันใดจะทำการพิสูจน์รายใด ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นผู้ส่ง โดยคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็ว และให้ผู้ขอเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดเป็นหลักในการพิจารณา

* ๒. การกำหนดตัวเจ้าหน้าที่ผู้ ไปทำการพิสูจน์ ให้กำหนดตัวเจ้าหน้าที่ที่ดินอำเภอหมุนเวียนกันก่อน ถ้าปรากฏว่ายังมีคำขอตำบลต่าง ๆ เหลืออยู่ให้จัดเจ้าหน้าที่แผนกการอื่นหรือกำนันตำบลที่คำขอเกิดขึ้นไปทำการพิสูจน์ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในข้อ ๑. เช่น อำเภอวัดสิงห์ มี ๘ ตำบล มีเจ้าหน้าที่ที่ดิน ๒ นาย ในเดือนกรกฎาคมเจ้าหน้าที่รวบรวมคำขอ

รับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๑) แล้ว มีคำขอเกิดขึ้นดังนี้ คือ ตำบลวัดสิงห์ ๑๐ ราย ตำบลมะขามเฒ่า ๑๕ ราย ตำบลหนองบัว ๑๐ ราย ตำบลหนองน้อย ๑๐ ราย ก็ให้นำเสนอนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอส่งเจ้าหน้าที่ที่ตนออกไปทำการพิสูจน์ คือให้พนักงานที่ดินอำเภอไปทำการพิสูจน์ ตำบลวัดสิงห์ วันที่ ๕-๑๑ สิงหาคม ให้เสมียนพนักงานฯ ไปทำการพิสูจน์ตำบลมะขามเฒ่า วันที่ ๑๔-๒๒ สิงหาคม ให้พนักงานที่ดินอำเภอไปทำการพิสูจน์ตำบลหนองบัว วันที่ ๒๔-๒๙ สิงหาคม ดังนั้นในเดือนสิงหาคม คำขอตำบลหนองน้อย จึงไม่มีเจ้าหน้าที่ที่ดินไปทำการพิสูจน์ ได้เช่นนี้ให้นายอำเภอ จัดเจ้าหน้าที่แผนกการอื่น หรือกำนันตำบลหนองน้อยไปทำการพิสูจน์ตามคำขอตำบลหนองน้อยภายในเดือนสิงหาคมด้วย.

การทำการพิสูจน์ให้ทำการให้เสร็จสิ้นตามจำนวนงานที่ได้นำออกไปในคราวหนึ่ง ๆ โดยไม่ต้องกลับไปกลับมายังอำเภออีก เพราะจะทำให้ผู้ขอต้องเสียค่าพาหนะเพิ่มขึ้น

* ๓. เมื่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอกำหนดตัวเจ้าหน้าที่และวันทำการในตำบลใดแน่นอนตั้งกล่าวแล้ว ถ้ามีคำขอตำบลนั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่จะไปทำการพิสูจน์ให้ส่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการพิสูจน์นำคำขอนั้นไปทำการพิสูจน์ในคราวนั้นด้วย และคำขอเหล่านั้นถ้าไม่สามารถจะทำการพิสูจน์ได้ทันในคราวนั้นให้นำกลับมาทำการนัดให้ไปทำการพิสูจน์ในเดือนต่อไปตามข้อ ๑. เช่นตามตัวอย่างในข้อ ๒. กำหนดพนักงานที่ดินอำเภอจะไปทำการตำบลวัดสิงห์ วันที่ ๕-๑๑ สิงหาคม ถ้าก่อนวันที่ ๕ สิงหาคม ตำบลวัดสิงห์มีคำขอเกิดขึ้นอีกก็รายก็ตามให้นำคำขอเหล่านั้นไปทำการพิสูจน์ในวันที่ ๕-๑๑ สิงหาคมด้วย คำขอเหล่านั้นถ้าไม่สามารถจะทำการพิสูจน์ให้เสร็จได้ในวันที่ ๕-๑๑ สิงหาคม ก็ให้นำกลับมารวบรวมไว้นัดให้ไปทำการในเดือนกันยายนตามวิธีการในข้อ ๑ ต่อไป

* ๔. กำหนดวันออกไปทำการของเจ้าหน้าที่แต่ละตำบล ให้ทำแผ่นป้ายปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอให้ทราบว่าเป็นตำบลใดเจ้าหน้าที่ผู้ใดจะออกไปทำการในท้องที่และตั้งแต่วันใดถึงวันใดตามตัวอย่างท้ายระเบียบนี้

* ๕. การแจ้งล่วงหน้าให้ราษฎรทราบ เมื่อได้กำหนดวันและตำบลใดที่จะทำการพิสูจน์ ให้แจ้งให้กำนันท้องที่เพื่อแจ้งต่อให้ผู้ขอทราบ การแจ้งล่วงหน้าให้พยายามแจ้งให้

ผู้ขอทราบกำหนดวันเวลาให้ใกล้เคียงกับวันเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการพิสูจน์มากที่สุด การกำหนดวันทำการพิสูจน์นั้น ควรทำแผนการดำเนินงานล่วงหน้าร่วมกับกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่ง อาจจะทำในวันประชุมประจำเดือนหรือในโอกาสอื่นอันสมควร

๖. เมื่อทำการพิสูจน์เสร็จแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้ไปทำการพิสูจน์ส่งเรื่องให้พนักงาน ที่ดินอำเภอทำการตรวจสอบความถูกต้องภายใน ๕ วัน นับจากวันทำการพิสูจน์รายสุดท้ายเสร็จ และให้พนักงานที่ดินอำเภอตรวจให้เสร็จภายใน ๓ วัน นับจากวันรับเรื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ไป ทำการพิสูจน์

๗. เมื่อพนักงานที่ดินอำเภอตรวจเรื่องแล้วถ้าปรากฏเรื่องใดบกพร่อง ห้ามมิให้ ทำการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่าย (มัดจำ) ทุกรายที่ไปทำการในคราวเดียวกันนี้ ให้คืนเรื่องให้ เจ้าหน้าที่ผู้ไปทำการพิสูจน์จัดการแก้ไขให้เสร็จและส่งเรื่องคืนมาให้ตรวจภายใน ๓ วัน ถ้าเรื่อง ใดไม่มีข้อบกพร่องให้คืนเจ้าหน้าที่ผู้ไปทำการพิสูจน์ไปจัดการทำประกาศให้เสร็จภายใน ๓ วัน นับจากวันรับเรื่องคืน เว้นแต่กรณีที่กำนันเป็นผู้ไปทำการพิสูจน์ ให้เจ้าหน้าที่ที่ดินอำเภอเป็นผู้ จัดการทำประกาศภายในกำหนดดังกล่าว

๘. เมื่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอได้ลงนามใน ประกาศครบทุกราย (ในการไปทำการพิสูจน์คราวหนึ่ง ๆ) แล้ว ให้พนักงานที่ดินอำเภอรับ คำนวณค่าใช้จ่ายตามจำนวนรายที่เจ้าหน้าที่ไปทำการมานับว่ารายใดจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่าใด การคำนวณค่าใช้จ่าย ให้คำนวณตามจำนวนเนื้อที่ดินทั้งหมดจากจำนวนรายที่เจ้าหน้าที่ได้ ไป ทำการพิสูจน์มาในคราวหนึ่ง ๆ แล้วนำเสนอนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่ง อำเภอส่งไว้ในเรื่องแต่ละเรื่องว่ารายใดจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่าใด แล้วให้พนักงานที่ดินอำเภอ เบิกจ่ายจากเงินค่าใช้จ่าย (มัดจำ) ที่เรียกล่วงหน้าไว้ให้

๙. ในกรณีมีความจำเป็นนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ อาจสั่งกำหนดวันทำการพิสูจน์เป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายใดโดยไม่ต้องรวมกับรายอื่น ๆ ได้

๑๐. เรื่องการรังวัดขั้นสูตรสอบสวนในการออกใบจอง การรังวัดที่ดินเพื่อทราบ เขตที่ดินขอแบ่งแยก การรังวัดตรวจสอบเพื่อขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) นั้น

๑๑๒

ถ้ามีเหตุอันสมควรให้รวมเรื่องไปทำการพร้อมกับเรื่องการพิสูจน์การทำประโยชน์ โดยอนุโลม
ถือปฏิบัติตามระเบียบด้วย.

ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๔

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจ

(นายอรุณ วิสูตรโยธากิจ)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๐๙๗๐ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๔

* ข้อ ๑-๕ ถูกยกเลิก โดยระเบียบกรมที่ดิน ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ว่าด้วยการ
นัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์

(ตัวอย่าง)

ประกาศ**กำหนดวันทำการพิธีสงฆ์ประโยชน์ที่ดิน**

(๑) ลำดับที่	(๒) ตำบล	(๓) กำหนดวันทำการพิธีสงฆ์ ฯ	(๔) ชื่อเจ้าหน้าที่ไปทำการพิธีสงฆ์
๑	วัดสิงห์	๕ ส.ค. ๒๕๑๔—๑๑ ส.ค. ๒๕๑๔	นายสันต์ ศักดา
๒	มะขามเฒ่า	๑๔ ส.ค. ๒๕๑๔—๒๒ ส.ค. ๒๕๑๔	นายผิว พุ่มน้อย
๓	หนองบัว	๒๔ ส.ค. ๒๕๑๔—๒๙ ส.ค. ๒๕๑๔	นายสันต์ ศักดา
๔	หนองน้อย	๕ ส.ค. ๒๕๑๔—๑๑ ส.ค. ๒๕๑๔	..... (เจ้าหน้าที่แผนกการอื่นหรือกำนัน)
๕	หนองขุ่น	—	—
๖	หนองมะโมง	—	—
๗	กุดจอก	—	—
๘	บ่อแร่	—	—

คำอธิบาย

- (๑) ซ่งตามตัวอย่างนี้ต้องมีครบทุกตำบล เช่นอำเภอวัดสิงห์มีตำบลทั้งหมด ๘ ตำบล การทำแผ่นป้ายจึงต้องลงไว้ทั้ง ๘ ตำบล
- (๒) การลงกำหนดวันทำการพิธีสงฆ์ ฯ ให้นำกำหนดวันที่ได้นัดไว้แล้วมาลงไว้ในแผ่นป้าย ฯ
- (๓) ซ่งที่ลงเครื่องหมาย “—” หมายความว่าในตำบลนั้น ๆ ยังไม่มีคำขอเกิดหรือมีคำขอเกิดแล้วแต่ยังไม่ได้นัดวันทำการพิธีสงฆ์ เมื่อมีคำขอเกิดและได้นัดทำการพิธีสงฆ์แล้วให้ลบเครื่องหมาย “—” ออกแล้วเขียนวันกำหนดนัดแทน
- (๔) การแก้ไขแผ่นป้ายเพื่อให้ตรงตามระเบียบนี้ ให้ลบแผ่นป้ายเดิมแล้วให้เขียนใหม่ตามตัวอย่าง โดยกำหนดช่องแต่ละอันดับให้เล็กลงเพื่อจะได้เขียนตำบลให้มากขึ้น และถ้าแผ่นเดิมไม่สามารถจะเขียนชื่อตำบลทั้งหมดของอำเภอได้ ให้ทำแผ่นป้ายเพิ่มใหม่ต่อจากแผ่นเดิม

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๔

เรื่อง ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับ น.ส.๓ ที่ค้างแฉก

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยกรมประชาสัมพันธ์ได้ตัดข้อความจากหนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับประจำวันที่ ๒๑-๒๒ พฤษภาคม ๒๕๑๔ ในหัวเรื่อง "ความเห็นจากผู้อ่าน.....น.ส.๓ ค้างแฉก" ไปให้กรมที่ดินพิจารณา

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ในหนังสือพิมพ์ดังกล่าว มีข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์อยู่หลายประการ ที่เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด เช่น เกี่ยวกับเรื่องเรียกเงินนอกจากที่กฎหมายกำหนดไว้ และงานค้างรอผู้ขอมารับ น.ส.๓ ซึ่งเรื่องเหล่านี้ กรมที่ดินไม่เคยได้นั่งนอนใจเลยได้มีหนังสือป้องกันและสั่งการมาให้จังหวัดทุกจังหวัดทราบ และถือปฏิบัติอยู่ก่อนแล้ว ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดการเสียหายแก่ทางราชการ ดังผู้เขียนได้เขียนแนะนำไว้ รวม ๔ ฉบับดังนี้ คือ

๑. หนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๖๕๖๖ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๑๒ เรื่อง ให้ประกาศอัตราค่าพาหนะในการไปรังวัดชั้นสุตรสอบสวนการทำประโยชน์เพื่อออก น.ส. ๓ โดยให้ปิดไว้โดยเบ็ดเสร็จ และเห็นได้ง่าย ที่หน้าห้องพนักงานที่ดินอำเภอ เป็นรายตำบลและหมู่บ้าน เพื่อประชาชนได้ทราบทั่วกัน

๒. หนังสือกรมที่ดิน ต่วนมาก ที่ มท. ๐๖๐๑/ว. ๑๘๘๙๓ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๔ เรื่อง ให้จัดทำป้ายประกาศอัตราค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ปิดไว้ที่สำนักงานที่ดินจังหวัดและทำการที่ดินอำเภอ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบทั่วกัน

๓. หนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๓๓/๑ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๑๒ เรื่องการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ล่าช้า โดยให้นายอำเภอสอดส่องตรวจตราเร่งรัดการออก น.ส.๓ ทั้งนี้ เพื่อให้งานที่ค้างเสร็จไปโดยรวดเร็ว ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็ขอให้หาทางแก้ไขและปราบปรามโดยด่วน อย่าให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน

เพราะการกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นอนาจาร และให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดออกไปตรวจตรา
กิจการของพนักงานที่ดินอำเภอในเรื่องอยู่เสมออีกโสดหนึ่งด้วย

๔. หนังสือกรมที่ดินที่ มท ๐๖๐๖/๑๗๘๙๗ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๓
เรื่อง เร่งรัดการออก น.ส.๓ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบและถือปฏิบัติ
แล้วโดยหนังสือที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๘๑๓๔ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๓ เกี่ยวกับเรื่องร้องขอ
มารับ น.ส.๓ โดยให้อำเภอรับจัดการให้ผู้ขอมารับไปให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว เช่น มีหนังสือเตือน
ให้มารับตามกำหนด หรือจรรยาขอให้กำหนดผู้ใหญ่บ้านแจ้งแก่ผู้ขอทราบ เมื่อเจ้าของทราบแล้ว
ก็ต้องรับมารับแน่นอน ฉะนั้น จึงเรียนขอความเข้าใจเพื่อขอได้โปรดสั่งกำชับเจ้าหน้าที่ที่ดิน
ให้ทราบและถือปฏิบัติตามนี้แห่งหนังสือกรมที่ดินดังกล่าวโดยเคร่งครัดต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

๑๑๖

ท มท. ๐๖๐๖/๒๘๒๒๔

กรมที่ดิน

๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๔

เรื่อง ขอให้ออก น.ส. ๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง

อ้างถึง หนังสือจังหวัดท วย. ๑๕/๙๒๐๔ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย เรื่องราวออก น.ส. ๓ ๕๐ ฉบับ และเรื่องราวเดิมที่ขอออกโฉนดที่ดิน รวม ๔๗ ฉบับ

ตามที่แจ้งไปว่าจังหวัดได้สอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนายแถบ เปี่ยมพงศ์สานต์ ผู้รับมอบอำนาจจากพระภิกษุสอง ทองมาก ขอให้ออก น.ส. ๓ ให้ตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๕๕๓-๕๕๔ ตำบลท่าประดู่ อำเภอเมืองระยอง แล้วปรากฏว่า เจ้าอาวาสวัดลุ่ม ฯ ได้มอบอำนาจให้นายสมศักดิ์ เลหาภักดิ์ ศึกษาธิการอำเภอเมือง มาคัดค้านการออก น.ส. ๓ ภายหลังแต่เป็นการคัดค้านภายหลังประกาศการออก น.ส. ๓ ครบกำหนดแล้ว ทางอำเภอได้ทำการเปรียบเทียบแล้วไม่ตกลงกัน จึงส่งให้คู่กรณีไปฟ้องร้องทางศาลภายใน ๖๐ วันครบกำหนดแล้วไม่มีผู้ใดไปฟ้อง ผู้ขอจึงได้มาขอให้ออก น.ส. ๓ ให้ ซึ่งจังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้าออก น.ส. ๓ ไปอาจจะเป็นการขัดกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน ข้อ ๖ จึงหารือไปกรมที่ดิน นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าข้อ ๖ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ ที่กล่าวข้างต้น นั้น บัดนี้ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๑๔) ซึ่งเปลี่ยนหลักการใหม่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะส่งออก น.ส. ๓ ให้แก่ผู้ใดได้ ในเมื่อได้ทำการเปรียบเทียบแล้วแต่ไม่ตกลงกัน และเพื่อให้เรื่องนี้เสร็จสิ้นไป จึงควรส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่เรียกตัวผู้ขอและผู้คัดค้านมาสอบสวนทำการตกลงกันว่าจะจัดการเรื่องอย่างไรต่อไป หากไม่ตกลงกัน ก็ให้พิจารณาส่งการไปตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๑๔) โดยให้พิจารณาถึงสิทธิการได้มาซึ่งที่ดินว่าฝ่ายใดมีสิทธิดีกว่ากัน แล้วจึงส่งออก น.ส. ๓ ให้แก่ผู้ที่มีสิทธิดีกว่า โดยให้ฝ่ายที่ไม่พอใจไปดำเนินการฟ้องร้องต่อศาล ตามนัยแห่งกฎกระทรวงฉบับใหม่ต่อไป

ส่วนหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๗๑๓๐ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๓ ก็ต้องยกเลิกไปโดยปริยาย เพราะกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๑๔) ได้ออกใช้บังคับแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๔๔๗๗ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๔

๒๓ กันยายน ๒๕๑๔

เรื่อง การสอบสวนตามรายงานของเจ้าพนักงานที่ดินผู้ช่วยตรี

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ตก. ๑๕/๔๑๗๙ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารตามบัญชี ๑๗ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึงจังหวัดตากส่งให้เจ้าหน้าที่ตรวจและพิจารณาการออก น.ส. ๓ เล่ม ๒ หน้า ๘๔ สารบบที่ ๗๕ ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด กรณีที่เจ้าหน้าที่ที่ดินไม่ได้ขออนุมัติแก่นอที่ใน ส.ค. ๑ ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และทางจังหวัดมีความเห็นว่า น.ส. ๓ ที่กล่าวนี้ได้ออกไปถูกต้องตามกฎหมายแล้ว แต่มีข้อบกพร่องที่เจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดินที่ ๑๒/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ เนื่องจากที่ดินแปลงนั้นบางเคียงจดทางสาธารณประโยชน์ทั้งสามด้าน ไม่มีผู้ปกครองท้องที่ไปร่วมตรวจสอบด้วย แต่กรมที่ดินได้เคยวางระเบียบไว้ตามหนังสือ ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๑๑ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๐๙ ถ้าไม่มีผู้ปกครองท้องที่มาร่วมด้วยก็ไม่ต้องให้ผู้ปกครองท้องที่ลงชื่อในบันทึกให้ผิดความจริง และไม่อาจจะถือเป็นความผิดแต่อย่างใด นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ขอเรียนขแจ้งว่าตามหนังสือที่จังหวัดอ้างไปนั้นมิเจตนาแต่เพียงเฉพาะผู้ปกครองท้องที่ ไม่ได้ไปร่วมเป็นพยานในการพิสูจน์สอบสวนเท่านั้น แต่เมื่อที่ดินแปลงนั้นปรากฏว่าบางเคียงได้ติดที่สาธารณประโยชน์จึงต้องให้ผู้ดูแลรักษาป้องกันที่สาธารณะไประวางรับรองแนวเขต ตามนัยแห่งหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๐๑๔ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๐๙ มิฉะนั้นผู้ขออำนาจที่ที่สาธารณะประโยชน์รวมเข้าไว้ใน น.ส. ๓ ด้วยก็ได้ ฉะนั้นเจ้าหน้าที่จึงต้องพึงระมัดระวังในเรื่องนี้ให้มาก เพราะถ้าออก น.ส. ๓ ที่ที่สาธารณะแล้วเจ้าหน้าที่จะต้องมีความผิดฐานออก น.ส. ๓ ไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ว่าราชการจังหวัดย่อมมีอำนาจทำการสอบสวนและเพิกถอน น.ส. ๓ นั้นเสียได้ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ข้อ ๗ ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน และเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับที่ดินติดที่สาธารณประโยชน์ กรมที่ดินยังได้หนังสือ ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๗๙๓๑ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๓

ตอบข้อหารือของจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยให้นายอำเภอทำหนังสือมอบหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือข้าราชการอื่นในอำเภอท้องที่ เป็นผู้แทนออกไปประวางขบร่องเขตเทศบาลนคร ซึ่งได้เวียนมาให้จังหวัดได้ทราบและถือปฏิบัติแล้วโดยหนังสือ ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๔๕๑๔ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๑๓ แต่ถึงอย่างไรก็ดี แม้จะไม่มีขบร่องเขตเทศบาลนครอยู่ก็ตาม เจ้าหน้าที่ผู้ไปทำการพิสูจน์สอบสวนเพื่อออก น.ส. ๓ ต้องพยายามแจ้งให้ผู้ปกครองท้องที่ ไปเป็นพยานในการนี้ด้วย ถ้าหากไม่มีผู้ปกครองท้องที่ ไปเป็นพยานในการพิสูจน์สอบสวนแล้ว จะต้องนำเรื่องเสนอนายอำเภอเพื่อพิจารณาส่งการต่อไปเสียก่อน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันกรณีผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการออก น.ส. ๓ ผิดแปลงกับที่ ได้แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ และสิทธิการได้มาซึ่งที่ดินของผู้ขอจะเป็นการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ทั้งจะได้ทราบว่าที่ดินนั้นจะเป็นที่หลวงหวงห้ามหรือที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ เพราะผู้ปกครองท้องที่เป็นผู้ใกล้ชิดกับผู้อยู่ยอมทราบสิ่งเหล่านี้ได้ดี ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและสั่งเจ้าหน้าที่ที่ดินเพื่อถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไปด้วย

อนึ่ง ตามที่จังหวัดได้แจ้งไปว่า น.ส. ๓ ที่ออกไปแล้ว ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่ โดยผู้ปกครองท้องที่ ไม่ได้รับรองแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ไว้ด้วย นั้น กรมที่ดินยังไม่อาจจะพิจารณาได้ เนื่องจากจังหวัดไม่ได้ยืนยันไปให้ทราบแน่นอนว่าได้มีการออก น.ส. ๓ ที่ที่สาธารณะเข้าไปด้วยหรือไม่ หากสงสัยว่าจะมีการทับที่สาธารณะแล้ว ก็ควรส่งให้นายอำเภอมอบหมายผู้ใด หรือจะแต่งตั้งเป็นรูปคณะกรรมการออกไปตรวจสอบสภาพที่ดินออกก็ได้ และเรื่องการรังวัดใหม่ ได้เนือมมากกว่า ส.ค. ๑ ซึ่งเจ้าหน้าที่มิได้ขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น จังหวัดมีความเห็นจะอนุมัติให้แก้ได้หรือไม่ ให้พิจารณาเสียด้วยในคราวเดียวกัน ได้ความประการใดรายงานให้กรมที่ดินทราบโดยด่วน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๔๕๑๗ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๑๔

๘ ตุลาคม ๒๕๑๔

เรื่อง การหมายเหตุใน ส.ค. ๑ เมื่อได้ออก น.ส. ๓ หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่าระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการออก น.ส. ๓ เมื่อเจ้าของที่ดินได้นำ ส.ค. ๑ มาขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) จากพนักงานเจ้าหน้าที่ และเมื่อเจ้าหน้าที่ได้ออกไปพิสูจน์สอบสวน ประกาศครบกำหนดแล้ว ไม่มีผู้โต้แย้งคัดค้านหรือขัดข้องแต่ประการใด พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะได้ออก น.ส. ๓ ให้ผู้ขอไปแล้วเก็บ ส.ค. ๑ ไว้ในสารบบโดยใช้วิธีหมายเหตุในทะเบียนสิทธิครอบครองที่ดินว่า " ส.ค. ๑ เลขที่.....ได้ออก น.ส. ๓ ไปแล้วแต่วันที่..... " เท่านั้นเป็นเสร็จ

เรื่อง กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าการที่เจ้าหน้าที่ได้หมายเหตุไว้ในทะเบียนสิทธิครอบครองที่ดินแต่เพียงแห่งเดียวนั้นยังไม่รัดกุมพอ เนื่องจาก ส.ค. ๑ ไม่ได้มีการหมายเหตุไว้ด้วย ฉะนั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ทุจริตนำเอา ส.ค. ๑ ฉบับที่ออก น.ส. ๓ ไปแล้ว ไปหลอกลวงประชาชนผู้สุจริตในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นต้นว่า เอาไปขายหรือประกันเงินกู้ หรือนำ ส.ค. ๑ มาขอออก น.ส. ๓ ซ้ำอีกได้ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเคร่งครัดคือ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ออก น.ส. ๓ หรือโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ใดไป ให้หมายเหตุใน ส.ค. ๑ อีก ด้วยตัวอักษรแดงโดยใช้วิธีขีดคร่อม "   " ทั้งฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าของที่ดินไว้ว่า " ส.ค. ๑ ฉบับนี้ ได้ออก น.ส. ๓ หรือโฉนดที่ดินเลขที่.....แต่วันที่..... " แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงชื่อกำกับไว้เป็นหลักฐานด้วย

อนึ่ง ถ้าผู้ขอ ส.ค. ๑ หรือ น.ส. ๓ มาขอออกโฉนดที่ดิน และเมื่อพนักงาน

เจ้าหน้าที่ได้ออกโฉนดที่ดินให้ผู้ขอไปแล้ว ก็ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติอนุโลมเช่นเดียวกับการออก
 น.ส. ๓ โดยให้ปีคร่อมใน ส.ค. ๑ และใน น.ส. ๓ ฉบับเจ้าของที่ดินที่ผู้ขอนำมายื่น แล้ว
 รายงานให้อำเภอจัดการในฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ตรงกันด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรุณ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

เรื่อง การปิดประกาศที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือที่ นม. ๑๕/๑๙๗๙๖ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๑๔

หนังสือจังหวัดอ้างถึงความว่า อำเภอโนนสูงได้หารือเกี่ยวกับการประกาศที่ดิน เช่น กรณีผู้มาขอรับรองการทำประโยชน์และขอจำนองที่ดินแปลงเดียวกันพร้อมกันไปซึ่งตามปกติแล้วอำเภอจะต้องประกาศรับรองการทำประโยชน์ และประกาศจำนองคนละฉบับและในกรณีขอรับรองการทำประโยชน์ และขอแบ่งให้และแบ่งขายพร้อมกันไป อำเภอมีความเห็นว่าจะประกาศรวมกันในประกาศฉบับเดียว โดยระบุข้อความให้ชัดเจน ส่วนเงินค่าธรรมเนียมประกาศให้เรียกตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐ จังหวัดเห็นว่า เรื่องนี้ยังไม่ระเบียบวางไว้ให้ปฏิบัติ จึงส่งเรื่องหารือมา

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การประกาศรับรองการทำประโยชน์ก็ดี การประกาศจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมก็ดี แม้จะกระทำในคราวเดียวกันก็ควรแยกประกาศเป็นเรื่องๆ ไป ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเก็บประกาศเข้าเรื่อง จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้อำเภอโนนสูงทราบเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรุนทร์

(นายโยติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

คำสั่งกรมที่ดินที่ ๓/๒๕๑๔
เรื่อง พิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดิน

ด้วยกรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า การรังวัดพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ในที่ดิน เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ตามคำสั่งที่ ๑๒/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ เรื่อง พิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดิน ยังไม่รัดกุมเกี่ยวกับการรังวัดทำแผนที่ ซึ่งเป็นรูปลอยอยู่ เพราะไม่มีการยึดโยงจากจุดสมมุติไว้ให้ทราบว่ ที่ดินแปลงที่ออก น.ส. ๓ ห่างจากจุดสมมุติเท่าใด ฉะนั้น จึงให้เพิ่มเติมคำสั่งดังกล่าว ดังต่อไปนี้

“ข้อ ๗ เมื่อได้ปักหลักเขตไว้ทุกมุมแล้ว ให้ทำการรังวัดยึดโยงหลักเขตอย่างน้อย ๒ หลัก ไปหาจุดสมมุติที่เป็นถาวรวัตถุ เช่น เสาโทรเลข มุมอาคาร ต้นไม้ใหญ่ (ระบุชื่อด้วย) หลัก ก.ม. ฯลฯ เป็นต้น อย่างน้อย ๒ จุด โดยวัดระยะสกัดเป็นรูปสามเหลี่ยมแล้วแสดงไว้ในแผนที่แนบด้วย

ในกรณีที่ ไม่อาจจะหาจุดสมมุติที่เป็นถาวรวัตถุได้ ให้ใช้หลักเขตหรือมุมเขตที่ดินของแปลงข้างเคียงอย่างน้อย ๒ ด้าน เป็นจุดสมมุติ เพื่อทำการรังวัดยึดโยงสกัดเป็นรูปสามเหลี่ยมแล้วแสดงไว้ในแผนที่เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่การที่จะตรวจสอบให้ทราบตำแหน่งแห่งที่ที่ดินนั้นได้”

ทั้งนี้ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรด วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๔๙(๑๓๖) ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

๑๒๔

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๗๘๕๔

กรมที่ดิน

๓ มีนาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ด่วนมาก ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๐๙๗๐ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๔

ตามที่ได้ส่งสำเนาระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔ มาให้จังหวัด เพื่อส่งให้เจ้าหน้าที่ที่ดินถือเป็นทางปฏิบัติ โดยให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นผู้นัดให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ออกไปทำการพิสูจน์เป็นตำบลๆ ไป ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และให้ผู้ขอเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดเป็นหลักในการพิจารณา เมื่อกำหนดนัดวันออกไปทำการของเจ้าหน้าที่แต่ละตำบลแล้ว ให้ทำป้ายปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ให้ทราบว่าเป็นตำบลใด เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะออกไปทำการในท้องที่และตั้งแต่วันที่ เดือนใด ถึงวันใด ตามตัวอย่างท้ายระเบียบดังกล่าว นั้น

บัดนี้ ปรากฏว่า บางอำเภอและกิ่งอำเภอยังไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔ รวมทั้งการจัดทำป้ายวันออกไปทำการของเจ้าหน้าที่แต่ละตำบลด้วย ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งกำกับเจ้าหน้าที่ให้ถือปฏิบัติ และจัดทำป้ายเสียให้ครบทุกอำเภอ และทุกกิ่งอำเภอโดยเคร่งครัดต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยชิ เสวทรุทธิ์

(นายโยชิ เสวทรุทธิ์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ

ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕)

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดิน
และออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ มาตรา ๕๘ ทวิ มาตรา ๕๙ ทวิ และ
มาตรา ๕๙ ตริ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕ คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ
กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดิน และออกหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ ดังต่อไปนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติฉบับที่ ๒
(พ.ศ. ๒๕๑๕) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดิน และออกหนังสือ
รับรองการทำประโยชน์

ข้อ ๒. ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓. การออกโฉนดที่ดินให้กระทำได้ในบริเวณที่ดินที่ได้สร้างระวางแผนที่เพื่อ
การออกโฉนดที่ดินไว้แล้ว เว้นแต่อธิบดีกรมที่ดินจะเห็นเป็นการสมควรให้ออกหนังสือรับรองการ
ทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้สร้างระวางแผนที่ไปพลางก่อนได้ นอกจากนั้นให้ออกเป็นหนังสือรับรอง
การทำประโยชน์

หมวด ๒

การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ครอบครอง
และทำประโยชน์ในที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ
แต่ไม่ได้แจ้งการครอบครอง

ข้อ ๔. การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ครอบครอง

และทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ แต่ไม่ได้แจ้งการครอบครอง
ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังนี้

(๑) เป็นผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้นมาก่อนวันที่
ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ติดต่อกันมาจนถึงวันนำทำการสำรวจ โดยมีหลักฐานแสดงได้ว่า
ได้มีการปลูกสร้างอาคารบ้านเรือน ได้ปลูกต้นไม้ยืนต้นมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ
หรือได้ทำนา ทำไร่ หรือทำประโยชน์อย่างอื่น อันมีหลักฐานควรเชื่อได้ว่าทำติดต่อกันมาก่อน
วันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

(๒) การไม่แจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้
ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ มีเหตุผลอันสมควร และไม่มีเจตนาที่จะฝ่าฝืนกฎหมาย

ข้อ ๕. ผู้ว่าราชการจังหวัดจะอนุมัติให้ออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการ
ทำประโยชน์เกินกว่าห้าสิบไร่ แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยไร่ได้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) ผู้ครอบครองได้ทำประโยชน์หรืออำนวยความสะดวกทำประโยชน์ในที่ดิน
นั้นด้วยตนเอง

(๒) ผู้ครอบครองแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถทำประโยชน์ในที่ดิน
นั้นได้อย่างจริงจัง และ

(๓) สภาพการทำประโยชน์ในที่ดินนั้นเป็นหลักฐานมั่นคงและมีผลผลิต
อันเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ

ข้อ ๖. ผู้ใดได้ครอบครองที่ดินเกินกว่าห้าสิบไร่ แต่ไม่ได้รับอนุมัติจากผู้ว่า
ราชการจังหวัด หรือได้ครอบครองและทำประโยชน์เกินกว่าหนึ่งร้อยไร่ ให้กันส่วนที่ผู้ว่าราชการ
จังหวัดไม่อนุมัติ หรือส่วนที่เกินหนึ่งร้อยไร่ แล้วแต่กรณีออก และให้ผู้ครอบครองและทำประโยชน์
เลือกเอาว่าจะให้ออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินตอนใด ถ้าไม่เลือก
ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ สำหรับที่ดิน
ที่ใดมีการทำประโยชน์เป็นหลักฐานมั่นคงแล้ว

หมวด ๓

การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ครอบครอง
และทำประโยชน์ในที่ดินภายหลังวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

ข้อ ๗. การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ครอบครอง
และทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐภายหลังวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ต้องอยู่ในหลัก
เกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ดังนี้

(๑) เป็นผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินติดต่อกันอยู่ก่อนวันที่ประกาศ
ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕ ใช้บังคับ เป็น
เวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปี

(๒) ที่ดินที่ครอบครองและทำประโยชน์ อยู่นอกเขตที่ทางราชการจำแนก
ไว้เป็นเขตป่าไม้ถาวร

(๓) ได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ติดต่อกันมาจนถึงวันนำทำการ
สำรวจ โดยมีหลักฐานแสดงว่า ได้มีการปลูกสร้างอาคารบ้านเรือน ได้ปลูกต้นไม้ยืนต้น มาก่อน
วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕ ใช้
บังคับเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปี หรือได้ทำนา ทำไร่ หรือประโยชน์อย่างอื่น อันมีหลักฐาน
ควรเชื่อได้ว่า ได้ทำติดต่อกันมาก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙
กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ ใช้บังคับเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปี

ข้อ ๘. ให้นำความในข้อ ๕ และข้อ ๖ มาใช้บังคับแก่การออกโฉนดที่ดิน หรือ
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามข้อ ๗ โดยอนุโลม

หมวด ๔

การขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะราย
โดยมิได้แจ้งการครอบครอง

ข้อ ๙. การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ครอบครอง
และทำประโยชน์ในที่ดินเฉพาะราย โดยมิได้แจ้งการครอบครองที่ดินตามมาตรา ๕ แห่งพระราช

๑๒๘

บัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ดังนี้

- (๑) ที่ดินนั้นต้องอยู่ในเขตที่ทางราชการจำแนกให้เป็นเขตป่า ไม้ถาวร
- (๒) ความจำเป็นในกรณีที่จะออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ ได้แก่

- (ก) ที่ดินนั้นถูกเวนคืนตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
- (ข) ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ ประสงค์จะโอนที่ดินนั้นแก่ทางราชการ
- (ค) ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างอื่น แต่ต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นการเฉพาะราย

(๓) ให้นำความในข้อ ๕ และข้อ ๖ มาใช้บังคับแก่การออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินโดยเฉพาะราย โดยอนุโลม

ข้อ ๑๐. ในกรณีที่ได้มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้วตามความในข้อ ๙ และประสงค์จะเปลี่ยนเป็นโฉนดที่ดิน มิให้นำความในข้อ ๙ มาใช้บังคับอีก

หมวด ๕

**การออกโฉนดที่ดินและการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์
ในกรณีที่เนื้อที่แตกต่างกับหลักฐานแจ้งการครอบครอง**

ข้อ ๑๑. ในกรณีที่ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้แจ้งการครอบครองไว้แล้ว แต่เนื้อที่ตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองต่างกับเนื้อที่ที่คำนวณได้จากการรังวัดทำแผนที่ หรือการพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ ให้ดำเนินการ ดังนี้

- (๑) ถ้าเนื้อที่ที่คำนวณได้จากการรังวัดทำแผนที่หรือจากการพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์น้อยกว่าเนื้อที่ตามหลักฐานการแจ้งการครอบครอง ให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ตามเนื้อที่เท่าที่คำนวณได้ และเท่าที่ได้ทำประโยชน์แล้ว

(๒) ถ้าเนื้อที่ที่คำนวณได้จากการรังวัดทำแผนที่หรือจากการพิสูจน์ สอบสวน การทำประโยชน์มากกว่าเนื้อที่ตามหลักฐานการแจ้งการครอบครอง ให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้เท่าที่ได้ทำประโยชน์อยู่จริง และต้องอยู่ในเงื่อนไขดังต่อไปนี้ด้วย คือ

ก. ในกรณีที่ปรากฏว่าที่ดินมีอาณาเขต ระยะเวลา และข้างเคียงทุกด้านถูกต้อง ตรงกับหลักฐานแจ้งการครอบครอง

ข. ในกรณีที่ข้างเคียงทุกด้านถูกต้องตรงกับหลักฐาน การแจ้งการครอบครอง แต่ระยะเวลาผิดพลาดคลาดเคลื่อนไป หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินข้างเคียงได้ลงชื่อรับรองแนวเขตไว้เป็นการถูกต้องครบถ้วนทุกด้านแล้ว

ค. เจ้าของที่ดินข้างเคียงตาม ก. และ ข. ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ต่อเนื่องกันมาด้วย

ง. ในกรณีที่ที่ดินนมนมคานหนึ่งด้านใด หรือหลายด้านจดที่ป่า หรือที่รกร้างว่างเปล่าและระยะที่วัดได้เกินกว่าระยะที่ปรากฏในหลักฐานการแจ้งการครอบครอง ให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดิน หรือออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามระยะที่ปรากฏในหลักฐานการแจ้งการครอบครองโดยประมาณ.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๑๕

พ่วง สุวรรณรัฐ

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ประธานคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ

ด่วนมาก

ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๐๕๖๘

กรมที่ดิน

๒๒ มีนาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ในบริเวณที่ดินที่ได้สร้างระวางแผนที่แล้ว
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด
อ้างถึง ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ว่าด้วยหลัก
 เกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดิน และออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) หมวด
 ๑ บททั่วไป ข้อ ๓. บัญญัติว่า การออกโฉนดที่ดินให้กระทำได้ในบริเวณที่ดินที่ได้สร้างระวาง
 แผนที่เพื่อการออกโฉนดที่ดินไว้แล้ว นอกจากนี้ให้ออกเป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์
 กรมที่ดินจึงขอความร่วมมือเข้าใจ ดังนี้

๑. บริเวณที่ดินที่ได้สร้างระวางแผนที่เพื่อการออกโฉนดที่ดินไว้แล้ว หมายความว่า
 ว่าสำนักงานที่ดินได้มีแผนที่ระวางไว้ใช้ราชการและได้ใช้ระวางแผ่นนั้น ๆ ทำการออกโฉนดที่ดิน
 ไปแล้วอย่างน้อย ๑ แปลง

๒. การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) รายใด ที่ที่ดินตั้งอยู่ใน
 ระวางแผนที่ และได้ทำการรังวัดพิสูจน์สอบสวนเสร็จแล้วก่อนระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดิน
 แห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ประกาศใช้คือวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๑๕ ให้ดำเนินการต่อ
 ไปจนเสร็จการ ส่วนรายใดที่ยังไม่ได้ทำการรังวัดพิสูจน์สอบสวน ให้ยกเลิกคำขอและแนะนำ
 ให้ผู้ขอไปขอออกโฉนดที่ดิน

๓. ให้จังหวัดรีบแจ้งให้อำเภอท้องที่ทราบว่า มีระวางแผ่นใด คำบไลใด ในอำเภ
 นั้น ๆ ไว้ใช้ราชการแล้วบ้าง รวมทั้งระวางแผนที่ที่ได้สร้างใหม่ในภายหน้าด้วย

จึงขอเรียนขอความร่วมมือเข้าใจมา และขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ติดต่อปฏิบัติต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๑๔๕๕

กรมที่ดิน

๒๕ มีนาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การประชุมอบรมพนักงานที่ดินอำเภอ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ตต. ๑๕/๗๖๗๑ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๔

ตามที่ ได้ส่งรายงาน การประชุมอบรมพนักงานที่ดินอำเภอ ประจำเดือน กรกฎาคม ๒๕๑๔ ไปให้กรมที่ดินเพื่อทราบ นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าจังหวัดมีความข้อยกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในกรณี ออก น.ส. ๓ ที่แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ แต่มีทางสาธารณะฯ เกิดขึ้นภายหลังว่าจะปฏิบัติอย่างไรเรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าเมื่อทางนบนเป็นทางสาธารณประโยชน์ โดยถูกต้องแล้วต้องกันออกเสียก่อน ห้ามมิให้ออก น.ส. ๓ เอาทางสาธารณะรวมเข้าไว้ด้วยเป็นอันขาด เนื่องจากกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ ข้อ ๓ และฉบับที่ ๕ ข้อ ๘ ซึ่งออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้ห้ามไว้ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินทราบและถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรุนทร์

(นายโยติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๒๑๘๐ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๑๕

๑๓๒

ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๒๗๑๓

กรมที่ดิน

๗ เมษายน ๒๕๑๕

เรื่อง การออก น.ส. ๓ แล้วขอรังวัดแบ่งแยกมาในคราวเดียวกัน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ จบ. ๑๕/๑๐๒๓๖ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๔

ตามที่แจ้งไปว่า การประชุมพนักงานที่ดินอำเภอ ประจำเดือนสิงหาคม ๒๕๑๔ ตามวาระข้อ ๓ เรื่องข้อความเข้าใจเรื่องการรังวัดออกโฉนดที่ดิน แล้วขอให้ทำการรังวัดแบ่งแยกมาในคราวเดียวกัน ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๘/ว. ๒๕๑๔๓ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๑๔ ที่ประชุมสงสัยว่า หลักปฏิบัติดังกล่าวจะนำไปใช้กับกรณีออก น.ส. ๓ โดยอนุโลมจะได้หรือไม่ ซึ่งจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรจะนำมาใช้กับกรณีออก น.ส. ๓ ได้ แต่หนังสือกรมที่ดินที่กล่าวมิได้ระบุไว้ชัดแจ้ง จึงหารือไปกรมที่ดิน นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะรายได้เป็นไปโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น ควรให้ทำการรังวัดแบ่งแยกมาในคราวเดียวกันได้ โดยบันทึกถ้อยคำผู้ขอไว้เป็นหลักฐาน แล้วให้ผู้ขอมายื่นคำขอแบ่งแยกเพิ่มเติมภายหลัง ฉะนั้นจึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้ส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรุณ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๓๔๙/๑ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๑๕

ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ
ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๑๕)

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดิน
และออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ และมาตรา ๕๘ ทวิ มาตรา ๕๙ ทวิ และ
มาตรา ๕๙ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่
๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ กำหนดระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ให้ยกเลิกความในข้อ ๓. แห่งระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติฉบับที่ ๒
(พ.ศ. ๒๕๑๕) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดิน และการออกหนังสือ
รับรองการทำประโยชน์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓. การออกโฉนดที่ดินให้กระทำได้ในบริเวณที่ดินที่ได้สร้างระวางแผนที่เพื่อ
การออกโฉนดที่ดินไว้แล้ว เว้นแต่อธิบดีกรมที่ดินจะเห็นเป็นการสมควรให้ออกหนังสือรับรองการ
ทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้สร้างระวางแผนที่ไปพลางก่อนได้ นอกจากนี้ให้ออกเป็นหนังสือรับ
รองการทำประโยชน์”

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๑๕

(ลงชื่อ) **พ่วง สุวรรณรัฐ**

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ผู้ใช้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประธานคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ

๑๓๔

ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๔๘๑๔

กรมที่ดิน

๒๗ เมษายน ๒๕๑๕

เรื่อง การตรวจราชการของเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ นฐ. ๑๕/๑๖๐๒ ลงวันที่—กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕

ตามที่ได้ออกส่งสำเนาการตรวจราชการของเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ซึ่งได้ออกไปตรวจงานในหน้าที่ ณ ที่ทำการที่ดินอำเภอบางเลน และอำเภอกำแพงแสน ไปให้กรมที่ดินทราบ

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าไม่ควรจะมอบ น.ส. ๓ ที่ค้ำระหว่างรอผู้ขอมารับให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน นำไปแจกยังท้องที่ เพราะอาจจะเกิดการเสียหายแก่ทางราชการขึ้นได้ เป็นต้นว่าเรื่องราวขอออก น.ส. ๓ และเอกสารที่นำไปให้ผู้ขอเซ็นรับยังท้องที่นั้น จะมีการสูญหายขึ้นได้ หรืออาจจะมีการเรียกร้องเงินจากผู้ขออีกก็ได้ ซึ่งโดยเฉพาะเรื่อง น.ส. ๓ ค้ำระหว่างรอผู้ขอ กรมที่ดินได้มีหนังสือที่ มท. ๐๖๐๖/๑๗๘๙๗ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๓ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ เรียนมาให้ทราบและถือเป็นระเบียบปฏิบัติแล้ว โดยหนังสือที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๘๑๓๔ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๓

อนึ่ง ถ้าจังหวัดเห็นว่าเมื่อนำ น.ส. ๓ ไปแจกให้แก่ผู้ขอยังท้องที่แล้วจะทำให้รวดเร็วขึ้น ก็ควรมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ดินประจำที่การอำเภอนำไปในคราวที่ออกไปพิสูจน์สอบสวนในตำบลนั้น ๆ ด้วย ก็จะไม่พบปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น เพราะเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องนี้อยู่โดยเฉพาะแล้ว ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๖๓๖๕ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๑๕

ที่ มท. ๐๖๑๐/๑๕๕๔๘

กรมที่ดิน

๒ พฤษภาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การเปรียบเทียบกรณีคัดค้านการออก น.ส. ๓ และการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

อ้างถึง หนังสือที่ สร. ๑๕/๑๐๘๓๕ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๔

ตามที่หรือไปว่าได้รับข้อหารือของอำเภอรัตนบุรีว่า การสอบสวนเปรียบเทียบในกรณีคัดค้านการออก น.ส. ๓ กิติ การสอบสวนเปรียบเทียบกรณีคัดค้านการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมก็ต้องจับบันทึกถ้อยคำและส่งการลงในสมุดเปรียบเทียบสารบบความแพ่งหรือไม่ ซึ่งจังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า อำนาจการเปรียบเทียบความแพ่งและการคัดค้านเกี่ยวกับที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินตามระเบียบภายในอาจแยกทางปฏิบัติกันได้ แต่ตามอำนาจบริหารเพื่อสะดวกแก่การปฏิบัติก็ควรจะต้องเมื่อมีหลักฐานการเปรียบเทียบอยู่ทางฝ่ายที่ดินแล้วก็ไม่ควรจะนำลงในสารบบความแพ่งอีกเพราะเป็นเรื่องเดียวกัน จึงขอให้พิจารณาส่งการเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอเรียนว่า การเปรียบเทียบการคัดค้านการออก น.ส. ๓ กิติ การเปรียบเทียบการคัดค้านการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมกิติ เป็นการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงซึ่งออกตาม พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ส่วนการเปรียบเทียบของอำเภอที่จะนำลงในสมุดเปรียบเทียบสารบบความแพ่งเป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่อำเภอตาม พ.ร.บ. ปกครองท้องที่ซึ่งเป็นคนละเรื่องกัน จึงเห็นว่า การเปรียบเทียบการคัดค้านในการออก น.ส. ๓ กิติ การเปรียบเทียบการคัดค้านในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมกิติ ไม่จำเป็นต้องนำไปลงในสมุดเปรียบเทียบสารบบความแพ่งอีกเช่นเดียวกับความเห็นของจังหวัด ฉะนั้นจึงเรียนมาเพื่อทราบและถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรุนทร์

(นายโยติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๔๒๗๗ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๗

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การแก้จำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค. ๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๑๑๔๒๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๓ และที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๘๗๘๗ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๐๓

ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่อ้างถึงวางระเบียบให้ทำการสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดส่งอนุมัติให้แก่จำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค. ๑ ในกรณีเนื้อที่ดินใน ส.ค. ๑ คลาดเคลื่อนเนื่องจากผลของการพิสูจน์สอบสวนในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) และเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดส่งอนุมัติให้แก่จำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค. ๑ ได้แล้ว จึงดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้ ความละเอียดแจ้งอยู่ในหนังสือที่อ้างถึง นั้น

บัดนี้ ตามมาตรา ๕๕ ตรี แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ และตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) หมวด ๕ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การออกโฉนดที่ดินและการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในกรณีเนื้อที่แตกต่างกับหลักฐานการแจ้งการครอบครอง โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้ เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติกำหนด และตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติได้กำหนดนั้นได้กำหนดให้พิจารณาตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองและเท่าที่ได้ทำประโยชน์อยู่จริง ดังนั้นเมื่อได้ทำการรังวัดทำแผนที่หรือได้ทำการพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์มาแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจที่จะพิจารณาออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้ ได้ตามหลักเกณฑ์ในระเบียบที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติได้กำหนดไว้ โดยไม่ต้องทำการ

สอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดขอแก้จำนวนเนอทีดินใน ส.ค. ๑ เสียก่อน และไม่ต้องมีการแก้จำนวนเนอทีดินใน ส.ค. ๑ เช่นที่โต้แย้งการให้ปฏิบัติมาแต่เดิม ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอได้โปรดสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การออก น.ส. ๓ ในบริเวณที่ดินที่ได้สร้างระวางแผนที่แล้ว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ต่วนมาก ที่ สต ๑๕/๓๑๔๕ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๕

ตามที่แจ้งไปว่า มีปัญหาในทางปฏิบัติยุ่งยากเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยเจ้าหน้าที่ที่ดินอำเภอท้องที่ไม่อาจทราบได้ว่าที่ดินแปลงใดอยู่ในระวางแผ่นใด หรือนอกระวางใด ควรจะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ หรือควรออกโฉนดที่ดิน ไม่อาจจะชี้แจงให้ราษฎรทราบได้ทันที ทำให้ต้องเสียเวลา ซึ่งจังหวัดเห็นว่า หากราษฎรมีความประสงค์จะขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในบริเวณที่ดินที่ได้สร้างระวางไว้แล้ว หรือไม่ก็ตาม น่าจะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ข้อ ๓ ได้ห้ามไว้มิให้ออก น.ส. ๓ บริเวณที่ดินที่ได้สร้างระวางแผนที่เพื่อออกโฉนดที่ดินไว้แล้ว แต่กรมที่ดินเห็นว่า การออกโฉนดที่ดิน เจ้าหน้าที่ยังไม่อาจจะออกให้ทันกับความประสงค์ของเจ้าของที่ดินได้ อาจจะทำให้เกิดความเดือดร้อนให้แก่เจ้าของที่ดิน จึงได้ออกระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๑๕ ขึ้นโดยยกเลิกข้อ ๓ แห่งระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ เสีย โดยให้อำนาจอธิบดีกรมที่ดินที่จะพิจารณาเห็นสมควรให้ออก น.ส. ๓ ในที่ดินที่ได้สร้างระวางแผนที่ไปพลางก่อนได้ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ หากจังหวัดต้องการจะขอออก น.ส. ๓ ในแผนที่ระวางในตำบลอำเภอใด ให้รายงานชี้แจงเหตุผลไปให้กรมที่ดินพิจารณาโดยด่วน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรุณ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๙๐๙๗ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๕

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๙๕๐๑

กรมที่ดิน

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะราย โดยมีได้แจ้งการครอบครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดิน และออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ทะเบียนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ (น.ส. ๔).....เล่ม บัญชีรายวันทำการและต่อเลขที่ดิน (น.ส. ๖).....เล่ม

ตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕)

หมวด ๔ วางหลักเกณฑ์การขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะราย โดยมีได้แจ้งการครอบครองไว้แล้ว นั้น เพื่อให้การปฏิบัติในการรับคำขอและดำเนินการเป็นไปในแนวเดียวกัน กรมที่ดินจึงได้วางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

๑. คำขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ใช้คำขอ ท.ค. ๙ หรือ น.ส. ๑ ตามที่ใช้อยู่เดิม แต่ให้หมายเหตุไว้ในวงเล็บด้วยอักษรสีแดงต่อท้ายคำขอบนหัวกระดาษว่า “มิได้แจ้งการครอบครอง”

๒. ในบัญชีรับคำขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้เขียนด้วยอักษรสีแดงในช่องหมายเหตุว่า “มิได้แจ้งการครอบครอง”

๓. ให้สอบสวนผู้ขอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือนายกเทศมนตรี (กรณีที่ดินตั้งอยู่ในเขตเทศบาล) ถึงเหตุที่มิได้แจ้งการครอบครอง มีเจตนาฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ เป็นผู้ใดครอบครองและทำประโยชน์ที่ที่ดินมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีหลักฐานอย่างไร แสดงว่าได้ทำหรือมีมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับหรือไม่ หรือมีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่าทำติดต่อกันมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

๔. ให้สอบผู้ขอถึงกรณีความจำเป็นที่จะขอออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ประกอบคำขอไว้ด้วย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควรให้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาอนุมัติก่อน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงดำเนินการรังวัดทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์สำหรับที่ดินแปลงนั้นได้

๕. ในกรณีผู้ซึ่งได้แจ้งการครอบครองตามมาตรา ๒๗ ตรีแล้วมาขอออกเฉพาะรายให้สอบสวนกรณีความจำเป็นและขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดตามนัยข้อ ๔ ก่อน แต่สำหรับที่ดินที่ผู้แจ้งการครอบครองไม่มานำทำการเดินสำรวจ เมื่อมีประกาศการเดินสำรวจ ต้องพิจารณาดำเนินการตามนัยมาตรา ๑๐๗ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ อีกทางหนึ่งก่อนด้วย

๖. การลงเลขที่.....เดิม.....หน้า.....ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้ใช้ต่อในทะเบียนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ (น.ส. ๘) ดังนี้

ก. ที่ดินที่ประกาศการเดินสำรวจและมีระวางรูปถ่ายทางอากาศแล้ว แต่เดินสำรวจไม่เต็มทั้งตำบล หรือผู้ครอบครองไม่มานำทำการเดินสำรวจ ให้ลงเลขที่ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) และเลขที่ดินต่อจากทะเบียน (น.ส. ๘) ที่ใช้อยู่เดิม หรือระวางเดิม

ข. ที่ดินที่ยังไม่ประกาศการเดินสำรวจแต่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศแล้วให้ต่อเลขที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในทะเบียน (น.ส. ๘) และเลขที่ดินในบัญชีรายวันทำการสำรวจและต่อเลขที่ดิน (น.ส. ๖) และระวาง ตั้งแต่เลขที่ ๑ เป็นต้นไป

ค. ที่ดินที่ยังไม่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศ ให้ต่อเลขที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในทะเบียน (น.ส. ๘) ตั้งแต่เลขที่ ๑ เป็นต้นไป สำหรับเลขที่ดินหมายเลขแผนที่จะวางให้เว้นไว้ก่อน เมื่อถึงคราวเดินสำรวจจึงให้ต่อเลขดังกล่าวลงในทะเบียน (น.ส. ๘) และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในภายหลัง

๗. การเก็บสารบบหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้เก็บเป็น
 ตำบลเรียงตามลำดับเลขที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๒๔๖๔ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๖
 ยกเลิกและแก้ไขความในข้อ ๔. ของหนังสือกรมฯ ฉบับนี้

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๕

เรื่อง หารือการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะราย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่วนมาก ที่ สน. ๑๕/๔๔๖๓ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๕

ตามที่หารือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๕ รวมด้วยกัน ๔ ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆ อยู่ในหนังสือที่อ้างถึงแล้วนั้น กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า

ข้อ ๑. ที่ดินที่มีผู้ครอบครองและทำประโยชน์มาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ แต่มิได้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ไว้ และอยู่ในเขตจำนำไว้เป็นป่าไม้ถาวร แต่เจ้าของที่ดินมีความจำเป็นจะโอนขายให้กับกรมชลประทาน จะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้เฉพาะรายไม่ได้ เนื่องจากตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) ข้อ ๙ (๑) ได้ห้ามไว้ เว้นแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงเขตหรือเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาตินั้นแล้ว ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และปรากฏว่าที่ดินแปลงนี้ไม่ได้อยู่ในเขตป่า จึงจะดำเนินการได้ตามระเบียบ

ข้อ ๒. ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างอื่นตามข้อ ๙ (๒) ค. แห่งระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) นั้น หมายถึงความจำเป็นอื่นๆ เช่น เกี่ยวกับเศรษฐกิจทางครอบครัว ถ้าไม่จำนองหรือขายที่ดินแปลงนี้แล้ว เจ้าของที่ดินจะได้รับความเดือดร้อนอย่างยิ่งเป็นต้น ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจพิจารณาอนุมัติตามความจำเป็นแต่ละราย

ข้อ ๓. ในกรณีเนือที่ดินแตกต่างกับหลักฐานแจ้งการครอบครองตามข้อ ๑๑ (๒) ง. เกี่ยวกับที่ดินติดป่า ที่ได้ทำการรังวัดพิสูจน์สอบสวนมาเสร็จแล้ว แต่ยังไม่ได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เมื่อระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) ออกใช้บังคับแล้ว จึงต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบดังกล่าวโดยเคร่งครัด

ข้อ ๕. ทิวามหลักฐานแสดงได้ว่าทำประโยชน์มาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ แต่ไม่ได้แจ้ง (ส.ค. ๑) ตามความในหมวด ๒ ข้อ ๔ ผู้ขอจะต้องแสดงหลักฐาน เช่น ใบเสร็จภาษีบำรุงท้องที่หรือหลักฐานการได้มาซึ่งที่ดินเป็นต้น และนำพยานรู้เห็นตลอดจนผู้ปกครองท้องที่มาให้เจ้าหน้าที่ผู้ไปทำการรังวัด หรือพิสูจน์สอบสวนทำการสอบสวนและตรวจสภาพที่ดินว่าได้มีการปลูกอาคารบ้านเรือน ต้นไม้ยืนต้น หรือสภาพการทำนา ทำไร่ หรือการทำประโยชน์อย่างอื่นไว้หรือไม่ ปลูกและทำมานานประมาณกี่ปี แล้วนำมาประกอบการพิจารณาจนเป็นที่เชื่อถือได้ว่า ผู้ขอได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินจริง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๙๙๗/๒ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๑๕

๘ มิถุนายน ๒๕๑๕

เรื่อง ขอดงานค้างออก น.ส. ๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตามที่จังหวัดได้รายงานผลขอดงานค้างออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ประจำเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ มีจำนวนถึง ๑๑,๔๐๓ ราย ไปให้กรมที่ดินทราบ นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าเฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราชเกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์มากเป็นอันดับ ๑ จังหวัดจึงควรจะกำชับและเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ที่ดินปฏิบัติงานที่ค้างอยู่ใช้เสร็จไปโดยรวดเร็วที่สุด เพราะ น.ส. ๓ เป็นหนังสือสำคัญแสดงสิทธิในที่ดินที่เจ้าของที่ดินมีความต้องการมาก เพื่อจะได้นำไปกู้เงินมาพัฒนาอาชีพ หรือจำหน่ายจ่ายโอน กรมที่ดินได้มีหนังสือส่งการมาจังหวัดเพื่อทราบและถือปฏิบัติหลายฉบับแล้ว เช่น

๑. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๗๘๙๗ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๓ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งได้เวียนมาให้จังหวัดทราบแล้วโดยหนังสือที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๘๑๓๔ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๓ เกี่ยวกับเรื่องรอผู้ขอมารับ น.ส. ๓ ให้มีหนังสือเตือนไปให้มารับตามกำหนด จดรายชื่อให้กำนันผู้ใหญ่บ้านไปแจ้งให้ผู้ขอทราบ หรือใช้วิธีประกาศโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงประจำท้องถิ่น

๒. หนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๕๒๗๒๒ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๔ เกี่ยวกับเรื่องเจ้าหน้าที่ที่ดินไม่พอกับปริมาณงานที่เกิดขึ้น ก็ให้ใช้วิธีกำหนดแผนงานเร่งรัดโดยมอบให้ข้าราชการครูที่เคยได้รับการอบรม และเคยปฏิบัติงานพิสูจน์การทำประโยชน์ ได้ผลดีมาแล้ว เมื่อเดือน เมษายน ๒๕๑๔ ตามโครงการเร่งรัดออก น.ส. ๓ พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นผู้ออกไปพิสูจน์แทนเจ้าหน้าที่ที่ดินเมื่อถึงคราวปิดภาคเรียน

๓. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/๔๕๓๘ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ ให้ใช้วิธีการออกไปเร่งรัดพิสูจน์สอบสวนเป็นกลุ่มเป็นตำบล ๆ ไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ออกไปตรวจตรา
เร่งรัด และกำกับเจ้าหน้าที่ที่ดินอำเภอทุกอำเภอให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดินดังกล่าวโดย
เคร่งครัดหากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ขอให้สอบสวนพิจารณาโทษตามควรแก่กรณีต่อไปด้วย
เมื่อปฏิบัติไปแล้วได้ผลประการใด รายงานให้กรมที่ดินทราบโดยด่วน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๒๒๒๗ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๕

๑๔๖

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๒๖๖๕

กรมที่ดิน

๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๕

เรื่อง ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔

ตามที่กรมที่ดินได้วางระเบียบว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔ ไปแล้วนั้น บัดนี้ปรากฏว่ายังมีหลายอำเภอไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบการดังกล่าว เช่นไม่นัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์เป็นรายตำบลบ้าง ไม่ทำแผ่นป้ายประกาศกำหนดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดินตามระเบียบที่วางไว้บ้าง โดยอ้างว่าระเบียบดังกล่าวทางจังหวัดไม่เวียนไปให้ทราบ หรือจังหวัดเวียนให้ทราบแล้วแต่สูญหายไปจึงไม่ทำการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์เป็นรายตำบล และไม่ทำแผ่นป้ายประกาศกำหนดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ตามที่กรมที่ดินได้สั่งการไว้

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อได้วางระเบียบไปแล้วและได้เวียนให้ทราบทั่วกันแล้ว เป็นหน้าที่ของข้าราชการสังกัดกรมที่ดินทุกคนต้องทราบและปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด การที่อ้างว่าไม่ทราบระเบียบคำสั่งนั้น ๆ หรือทราบแต่หาคำสั่งไม่พบ แล้วไม่ชวนขวยหาคำสั่งนั้นมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติ เป็นการเจตนาขัดคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย ฉะนั้น จึงขอส่งระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔ เรียนมาให้ทราบและถือปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง ขอให้โปรดสั่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดให้ทำความเข้าใจระเบียบการดังกล่าว แล้วแนะนำแจ้งให้พนักงานที่ดินอำเภอทุกอำเภอปฏิบัติตามระเบียบโดยเคร่งครัด เมื่อได้แนะนำแจ้งพนักงานที่ดินอำเภอแล้วให้รายงานให้กรมที่ดิน

ทราบด้วย หากเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดคนใดไม่ควบคุมและตรวจตราให้เจ้าหน้าที่ที่ดินปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำสั่งกรมที่ดินจะได้พิจารณาโทษทางวินัยต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรุณ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

หมายเหตุ

สำเนาระเบียบที่ส่งมาด้วยมีอยู่แล้วข้างต้นอยู่ในเรื่องนี้

ระเบียบกรมที่ดิน

ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕)

ว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์

ตามที่กรมที่ดินได้วางระเบียบว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๔ ไว้แล้วนั้น บัดนี้เพื่อความเหมาะสม เห็นสมควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบดังกล่าวบางประการดังนี้ :-

๑. ให้ยกเลิกความใน ข้อ ๑, ๒, ๓, ๔ และ ๕ ของระเบียบว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔

๒. ให้อำเภอจัดทำบัญชีนัดวันทำการพิสูจน์แยกเป็นรายตำบล โดยให้ใช้สมุดเบอร์ ๒ ที่ตารางเป็นช่องตามตัวอย่างท้ายระเบียบนี้

๓. วิธีการที่นัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ เมื่อมีคำขอรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๑) เกิดขึ้น และได้นำลงบัญชีรับทำการ (ท.อ. ๑๔) แล้ว ให้นำลงบัญชีนัดวันทำการพิสูจน์แยกเป็นตำบลแล้วนัดวันทำการพิสูจน์ทันที โดยพิจารณาจากบัญชีนัดวันทำการพิสูจน์ว่าจะควรไปทำการพิสูจน์วันใด แล้วให้ผู้ขอเซ็นรับทราบวันนัดทำการพิสูจน์ไว้ในหลังคำขอ (น.ส. ๑) เช่น เมื่อ นาย ก. มายื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน ตำบลวัดสิงห์ เมื่อนำลงบัญชีรับทำการ (ท.อ. ๑๔) แล้ว ให้นำลงบัญชีนัดวันทำการพิสูจน์ในตำบลวัดสิงห์เป็นรายที่ ๑ เสร็จแล้วให้พิจารณาว่าตำบลวัดสิงห์จะไปทำการพิสูจน์ได้เมื่อใด สมมุติว่าจะไปได้วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ ก็ให้นัดวันไปทำการสำหรับตำบลวัดสิงห์ในวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ เสร็จแล้วให้เขียนไว้ในแผ่นป้ายที่เตรียมไว้แล้วว่า ตำบลวัดสิงห์จะไปทำการพิสูจน์ในวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ โดยจะให้ นายสันต์ ศักดา เสมียนที่ดินอำเภอเป็นผู้ไปทำการพิสูจน์ ถ้าในวันนั้นหรือวันต่อมามีผู้มายื่นคำขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในตำบลวัดสิงห์นอก เมื่อนำลงบัญชีรับทำการแล้วก็ให้นำลงบัญชีนัดวันทำการพิสูจน์ในตำบลวัดสิงห์ เป็นรายที่ ๒ แล้วพิจารณาว่าสำหรับรายที่ ๒ จะทำการพิสูจน์ในวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ ได้หรือไม่ ถ้าเห็นว่าทำการพิสูจน์

ในวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ ได้ ก็ให้วันทำการพิธีสงฆ์ในวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ ส่วนวันคนที่ไต่ลงไว้ในแผ่นป้ายไม่ต้องแก้ไข ถ้ามีผู้ขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินตำบลวัดสิงห์ ต่อ ๆ มาอีก ก็ให้ดำเนินการในทำนองเดียวกัน แต่ถ้าเห็นว่าจะทำการพิธีสงฆ์ในวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ ไม่เสร็จก็ให้วันทำการพิธีสงฆ์เป็นวันต่อไป เช่น วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๑๕ ในกรณีที่ไต่ขึ้นวันทำการพิธีสงฆ์เปลี่ยนไปจากที่นัดไว้ในแผ่นป้ายเดิมให้เปลี่ยนวันที่เขียนไว้ในแผ่นป้ายด้วย โดยเพิ่มวันทำการออกไป เช่น ตำบลวัดสิงห์ ไปทำการพิธีสงฆ์วันที่ ๕-๖ สิงหาคม เมื่อเห็นว่าคำขอที่เกิดขึ้นแล้วนั้นเป็นจำนวนพอสมควรที่จะสามารถทำการพิธีสงฆ์ได้ในคราวหนึ่ง ๆ ตามที่ประมาณไว้ล่วงหน้าว่าตำบลนั้นควรจะออกไปทำการระหว่างวันใดถึงวันใดก็หยุดวันทำการพิธีสงฆ์ในคราวนั้น แล้วไปตั้งต้นนัดใหม่ในคราวใหม่ เช่น ถ้าเห็นว่าคราวแรกตำบลวัดสิงห์ควรจะไปทำการพิธีสงฆ์ตั้งแต่วันที่ ๕-๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๕ ถ้ารายได้มาขึ้นคำขอภายหลังที่นัดทำการในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๕ ไว้แล้ว ให้ยกไปนัดใหม่ในคราวที่กำหนดไปทำการใหม่ เช่น วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ แล้วดำเนินการโดยนัยดังกล่าวต่อไป ถ้ามีคำขอตำบลอื่นเกิดขึ้นให้ทำการนัดโดยวิธีเดียวกัน

๔. การนัดวันไปทำการพิธีสงฆ์ ตามข้อ ๓ เมื่อไต่ขึ้นวันทำการไว้และถึงกำหนดนัดแล้ว คำขอที่ไต่ขึ้นไว้ไม่อยู่เท่าใดก็ให้ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปทำการตามที่กำหนดไว้ในแผ่นป้าย กำหนดวันทำการพิธีสงฆ์ทันที โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่ามีคำขอยุ่มากน้อยเท่าใด เช่น นัดทำการพิธีสงฆ์วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ เมื่อถึงวันที่กำหนดไว้ให้เจ้าหน้าที่ออกไปทำการพิธีสงฆ์ได้ และให้รีบกลับมาเพื่อปฏิบัติงานอื่น หรืออาจนัดให้ไปทำการในคราวอื่นต่อไป

๕. การกำหนดวันและจำนวนวันที่จะออกไปทำการพิธีสงฆ์ การกำหนดจำนวนคำขอที่จะออกไปทำการพิธีสงฆ์ในคราวหนึ่ง ๆ ให้เจ้าหน้าที่พิจารณากำหนดตามที่เห็นสมควรกับปริมาณงานที่เกิดขึ้น และตามกำลังเจ้าหน้าที่จะสามารถทำได้ โดยถือหลักว่าเมื่อมีคำขอเกิดขึ้นแล้วให้พยายามไปทำการพิธีสงฆ์โดยเร็วที่สุด และในการทำการพิธีสงฆ์ให้พยายามทำให้ได้มากที่สุด เพื่อที่ผู้ขอจะได้หนังสือแสดงสิทธิโดยเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อย

๖. การกำหนดตัวเจ้าหน้าที่ผู้ไปทำการพิสูจน์ ให้กำหนดตัวเจ้าหน้าที่ที่ดินอำเภอหมุนเวียนกันก่อน ถ้าปรากฏว่ามีคำขอตำบลต่าง ๆ เกิดขึ้นมากเหลือกำลังเจ้าหน้าที่ที่ดินจะทำได้ให้จัดเจ้าหน้าที่แผนกการอื่นหรือกำนันตำบลที่คำขอเกิดขึ้นไปทำการพิสูจน์

๗. คำขอออก น.ส. ๓ ที่เกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ได้นัดทำการพิสูจน์ให้นำลงบัญชีนัดวันทำการพิสูจน์ทางสน แล้วให้นัดวันทำการพิสูจน์ไปตามระเบียบฯ และเมื่อได้นัดวันทำการพิสูจน์วันใดแล้วให้ทำหนังสือแจ้งให้ผู้ขอทราบ

๘ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๑๕

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๔๙๗๔ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๕

ตัวอย่าง

คำบวคสังฆ

บัญชีวันไปทำการพิธี

เลขที่	ชื่อผู้ขอ	คำขอที่นำลงบัญชีนี้		วัน เดือน พ.ศ. ที่นําดอกไปทำการพิธี	ชื่อผู้ไปทำการพิธี	หมายเหตุ
		เลขที่	วัน เดือน พ.ศ.			
๑	นาย ก	๑๒	๒๕ มิ.ย. ๒๕๑๕	๕ ส.ค. ๒๕๑๕	นายสนธิ์ ศักดา	
๒	นาย ข กับพวก	๑	๕ ก.ค. ๒๕๑๕	”	”	
๓	นาย ค	๓	๖ ก.ค. ๒๕๑๕	”	”	
๔	นาย ง กับพวก	๒	๗ ก.ค. ๒๕๑๕	๖ ส.ค. ๒๕๑๕	”	
๕	นาย จ	๔	๑๐ ก.ค. ๒๕๑๕	”	”	

คำอธิบายวิธีทำบัญชีวันทำการพิสูจน์ และวิธีลงรายการในแบบบัญชีวันทำการพิสูจน์

การทำบัญชี

๑. ให้อำเภอและกิ่งอำเภอใช้บัญชีวันทำการพิสูจน์แห่งละ ๑ เล่ม ให้แบ่งหน้าออกเป็นตำบลให้ครบทุกตำบลที่มีอยู่ในอำเภอหรือกิ่งอำเภอนั้น โดยเว้นจำนวนหน้าสำหรับตำบลหนึ่ง ๆ ในสมุดบัญชีให้พอสมควรกับปริมาณงานที่จะเกิดขึ้นในตำบลหนึ่ง ๆ

๒. เมื่อได้แบ่งหน้าออกเป็นแต่ละตำบลแล้ว ในหน้าแรกของตำบลที่ได้แบ่งไว้แล้ว ให้เขียนชื่อ "ตำบล" ไว้ และให้ทำสารบัญไว้ที่หน้าหนึ่งของเล่ม ให้รู้ว่าตำบลใดอยู่หน้าใด เช่น ตำบลวัดสิงห์ หน้า ๒ ตำบลมะขามเต่า หน้า ๒๐ เป็นต้น

วิธีลงรายการ

ช่องที่ ๑ เลขที่ให้ลงเรียงไปตามลำดับจนสิ้นปีงบประมาณ เมื่อสิ้นปีงบประมาณใหม่ให้ขบต้นใหม่

ช่องที่ ๒ ชื่อผู้ขอให้ลงชื่อผู้ขอ ถ้าในคำขอหนึ่ง ๆ มีชื่อผู้ขอหลายคนให้ลงชื่อเฉพาะชื่อผู้ขอคนแรกแล้วเขียนว่า "กับพวก"

ช่องที่ ๓ เลขที่ และ วัน เดือน พ.ศ. ให้นำเลขที่ และวัน เดือน พ.ศ. ที่ลงไว้ในบัญชีรับทำการและคุมเรื่อง (ท.อ. ๑๔) มาลง

ช่องที่ ๔,๕ ข้อความชัดเจนแล้ว

ช่องที่ ๖ ลงข้อความที่เห็นสมควรจะให้ทราบ

ที่ มท. ๐๖๐๖/๓๐๓๓๓

กรมที่ดิน

๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การแก้จำนวนเนื้อที่ดินใน น.ส. ๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่

อ้างถึง หนังสือท กบ. ๑๕/๑๒๓๘๑ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๑๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย เรื่องราวและเอกสารต่าง ๆ รวม ๓๓ ฉบับ

ตามหนังสือนายบง เหมทานนท์ ได้ยื่นขอรังวัดเพื่อออกโฉนดที่ดินในท้องที่ ตำบลปากน้ำ (ไสไทย) อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ โดยนำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ทะเบียนเล่ม ๑ หน้า ๔๔ เลขที่ ๒๑๗ เนื้อที่ ๙ ไร่ ๓ งาน ๒๐ วา และได้นำช่างแผนที่ทำการรังวัดแบ่งแยกออกเป็น ๓๒ แปลง รวมเนื้อที่ ๑๖ ไร่ — งาน ๖๘.๖ วา เนื้อที่มากกว่าหลักฐานเดิม ๖ ไร่ ๑ งาน ๔๘.๖ วา ซึ่งจังหวัดพิจารณาแล้วว่า เรื่องเช่นนี้ยังไม่คุ้มค่าและระเบียบการให้ถือปฏิบัติ และมีความเห็นว่า ควรจะได้อนุโลมให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ส่งแก่น.ส. ๓ ได้ตามนัยแห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน จะถูกต้องหรือไม่ จึงส่งเรื่องไปให้กรมที่ดิน พิจารณาน

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว การออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ในกรณีนี้แตกต่างกับหลักฐานการแจ้งการครอบครอง มีมาตรา ๕๙ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) กำหนดทางปฏิบัติไว้แล้ว การพิจารณาเรื่องการออกโฉนดที่ดิน ซึ่งมีเนื้อที่แตกต่างไปจากหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ขอให้ถือปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวโดยอนุโลม ฉะนั้นจึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๖๗๖๘๑ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๑๕

๑๕๔

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๓๑๒๙๕

กรมที่ดิน

๒๒ สิงหาคม ๒๕๑๕

เรื่อง ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

- อ้างถึง
๑. ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๑๔
  ๒. ระเบียบกรมที่ดิน ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๑๕
  ๓. หนังสือกรมที่ดิน ด่วนมาก ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๒๖๖๕ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๕

ตามระเบียบกรมที่ดินและหนังสือที่อ้างถึงข้างต้น ให้อำเภอจัดทำแผ่นป้ายประกาศกำหนดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดิน และให้จัดทำบัญชีนัดวันทำการพิสูจน์แยกเป็นรายตำบลโดยให้ใช้สมุดเบอร์ ๒ ตีตารางเป็นช่อง ๆ ตามตัวอย่างที่ได้ส่งมา และให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดทำความเข้าใจระเบียบการดังกล่าวแล้วแนะนำแจ้งให้พนักงานที่ดินอำเภอทุกอำเภอปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด นั้น

บัดนี้ เจ้าหน้าที่ได้รายงานว่าได้ไปตรวจพบว่าบางอำเภอยังไม่ได้ดำเนินการแก้ไขแผ่นป้ายประกาศให้เป็นไปตามตัวอย่างที่ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔ และยังไม่ได้จัดทำบัญชีนัดวันทำการพิสูจน์ให้เป็นไปตามระเบียบกรมที่ดิน ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ ฉะนั้นจึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดดำเนินการให้พนักงานที่ดินอำเภอจัดทำแผ่นป้ายฯ และบัญชีนัดวันทำการพิสูจน์ให้เสร็จเรียบร้อยภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๕.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวทรนทร์

(นายโยติ เสวทรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

ที่ มท. ๐๖๐๖/๕๑๒๓๗

กรมที่ดิน

๖ ตุลาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะราย โดยมีได้แจ้งการ
ครอบครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ขบ. ๑๕/๒๒๒๖๔ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๑๕

ตามที่แจ้ง ไปว่า ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันใช้ประมวล
กฎหมายที่ดิน แต่มีได้แจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ไว้โดยยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน
เพื่อโอนให้กระทรวงการคลัง (เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน) กรณีเช่นนี้จังหวัดมีความ
เห็นว่า น่าจะเข้าลักษณะระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕)
หมวด ๔ ข้อ ๙ (๒) (ก.) และ (ข.) พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการออกหนังสือรับรองการ
ทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้ไปได้เลย โดยไม่ต้องขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน ส่วนกรณี
ที่จะต้องขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัด น่าจะเข้าลักษณะตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดิน
แห่งชาติ ข้อ ๒ (ค.) อย่างเดียว แต่ไม่ทราบว่าความเห็นของจังหวัดจะถูกต้องหรือไม่ จึงหา
รื้อไปยังกรมที่ดิน นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าตามความเห็นของจังหวัดนั้นเป็นการถูกต้องแล้ว
ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้ โปรดส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป
ด้วย

อนึ่ง การที่จะโอนที่ดินให้ในนามกระทรวงการคลังนั้น น่าจะได้พิจารณาติของ
สภการบริหารคณะปฏิวัติ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท. ๐๓๐๙/ว. ๓๕ ลงวันที่ ๑๙
มกราคม ๒๕๑๕ ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรนทร์

(นายโยติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

๑๕๖

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๕๓๕๓๕

กรมที่ดิน

๒๐ ตุลาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะราย โดยมีได้แจ้งการ
ครอบครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดชลบุรี)

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๑๗๐๕ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๕

ถึงที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท. ๐๓๐๙/ว. ๓๕ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม
๒๕๑๕ รวม ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้ส่งสำเนาหนังสือที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๒๓๗ ลงวันที่
๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี มาให้ส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินทราบและถือเป็นทาง
ปฏิบัติเกี่ยวกับการขออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะรายโดยมิได้แจ้ง
การครอบครอง และการที่จะโอนที่ดินไว้ในนามกระทรวงการคลังนั้น น่าจะได้พิจารณาตามมติ
ของสภการบริหารคณะปฏิบัติ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท. ๐๓๐๙/ว. ๓๕ ลงวันที่ ๑๙
มกราคม ๒๕๑๕ นั้น

บัดนี้ มีบางจังหวัดแจ้งไปว่าหนังสือกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ค้นหาไม่พบขอ
ให้กรมที่ดินคัดสำเนาให้ด้วย ซึ่งกรมที่ดินได้คัดสำเนาให้ไปแล้ว ส่วนจังหวัดอื่น ๆ เข้าใจว่า
คงจะค้นหาไม่พบเช่นเดียวกัน ฉะนั้น เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน กรมที่ดินได้คัดสำเนา
หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท. ๐๓๐๙/ว. ๓๕ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๑๕ มาให้จังหวัด
พร้อมกับหนังสือแนบแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรนทร์

(นายโยติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือที่ส่งมาด้วยอยู่ในเรื่องการลงชื่อผู้ถือที่ดินของกระทรวงทบวงกรม ฯ

ที่ มท. ๐๖๐๖/๕๔๐๑๔

๒๖ ตุลาคม ๒๕๑๕

เรื่อง ขอกำหนดจำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค. ๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ กพ. ๑๕/๘๓๐๖ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๑๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๔๐ ฉบับ

ตามที่จังหวัดได้ส่งเรื่องขอแก้ไขที่ดินใน ส.ค. ๑ เลขที่ ๓๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลหัวถนน อำเภอคลองขลุง เนื้อ ๔ ไร่ ๒ งาน ให้ตรงกับเนื้อที่เจ้าหน้าที่ได้ออกไปทำการรังวัดพิสูจน์ สอบสวนตามทางหยั่ง หมอนอิง ได้ยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ ได้เนื้อที่ ๓๓ ไร่ ๑ งาน ๖ วา โดยมีเขตข้างเคียงทุกด้านตรงกับหลักฐานแจ้งการครอบครอง ซึ่งจังหวัดมีความเห็นว่าแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้เพียง ๔ ไร่ แต่รังวัดได้ ๓๓ ไร่เศษ เพิ่มขึ้นเป็น ๘ เท่า เมื่อพิจารณาตามระเบียบ ของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) หมวด ๕ ข้อ ๑๑ (๒) แล้วก็ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์เป็นปัญหาข้อกฎหมาย จึงหารือไปยังกรมที่ดิน นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. การออก น.ส. ๓ ในกรณีนี้แตกต่างกับหลักฐานแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕๙ ตรีแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แก้ไขโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะพิจารณาออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ได้ ตามจำนวนเนื้อที่ได้ทำประโยชน์จริง ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) หมวด ๕ ข้อ ๑๑ (๑) หรือ (๒) ก.ข.ค.ง. มิใช่แต่จะพิจารณาเฉพาะข้อ ๑๑ (๒) ก. เท่านั้น หากข้อเท็จจริงในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเข้าหลักเกณฑ์ตามข้อใดข้อหนึ่งแล้ว ก็ควรออก น.ส. ๓ ให้ผู้ขอไปได้

๒. เรื่องการปิดประกาศ ยังมีข้อบกพร่องอยู่ เพราะมีการแก้ไขวันที่โดยไม่มีการเซ็นชื่อกำกับไว้ และไม่ได้ลงวันที่ปิดประกาศไว้ด้วย ควรแก้ไขเสียให้ถูกต้อง

๑๕๘

อนึ่ง เรื่องการขอรับรองการทำประโยชน์ และรับมรดกไปในคราวเดียวกันนั้น ตามระเบียบต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหนังสือที่ มท. ๐๖๑๐/๓๒๗๑ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบและถือปฏิบัติแล้วโดยหนังสือที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๓๖๒๙ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ ให้ประกาศแต่การขอรับรองการทำประโยชน์ เพียงอย่างเดียว ๓๐ วันเท่านั้น และบรรยายในประกาศให้ทราบว่าผู้ขอเป็นทายาท และมีสิทธิรับมรดกของผู้มีชื่อใน ส.ค. ๑ ฉะนั้น ในการปฏิบัติต่อไป ควรทำให้ถูกต้องตามระเบียบโดยเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และสั่งให้เจ้าหน้าที่ที่ดินถือปฏิบัติต่อไป ได้ส่งเรื่องคืนมาเพื่อดำเนินการต่อไปพร้อมหนังสือแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เศวทรนทร์

(นายโชติ เศวทรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๙๔๔๓ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

ที่ มท. ๐๖๐๖/๕๔๘๕๕

๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

เรื่อง การแก้จำนวนเนื้อที่ดินใน น.ส. ๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/๓๐๓๓๓ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๕

ตามที่กรมที่ดินได้ส่งหนังสือที่อ้างถึงมาให้จังหวัดสงขลาเจ้าหน้าที่ที่ดินถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป เกี่ยวกับการแก้จำนวนเนื้อที่ดินใน น.ส. ๓ ที่มีผู้ขอรังวัดเพื่อก่อโฉนดที่ดินแล้ว นั้น บัดนี้ ปรากฏว่าข้อความวรรคสองยังคงคลาดเคลื่อนอยู่ จึงเรียนมาเพื่อขอแก้ข้อความเดิม และขอให้ถือข้อความต่อไปนแทน

“กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว การออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในกรณีนี้แตกต่างกับหลักฐานการแจ้งการครอบครอง มีมาตรา ๕๙ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ และระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) กำหนดทางปฏิบัติไว้แล้ว การพิจารณาเรื่องการออกโฉนดที่ดิน ซึ่งมีเนื้อที่แตกต่างไปจากหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ขอให้ถือปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวโดยอนุโลม ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป”

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยคี เสวทรนทร์

(นายโยคี เสวทรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๔๙๐๙ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

๖ พกศิกายน ๒๕๑๕

เรื่อง ทารอการออก น.ส. ๓ ในกรณีได้ที่ดินมาโดยไม่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

อ้างอิง หนังสือจังหวัดที่ ถย. ๑๕/๑๑๓๙๑ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๕

ตามที่แจ้งไปว่า นายตา กมลรัตน์ ราษฎรบ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลนาฬิง กิ่งอำเภอนาแห้ว ได้ขอที่ดินตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๐ จากนายห้า ยามูอา ราษฎรตำบลเดียวกัน ในราคา ๓,๐๐๐ บาท โดยไม่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และผู้ขายได้ส่งมอบที่ดินพร้อม ส.ค. ๑ ไว้ให้ และได้ใช้สิทธิครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเป็นที่นาติดต่อกันมาได้ประมาณ ๑๐ ปีเศษแล้ว ผู้ซื้อได้นำ ส.ค. ๑ แปลงนี้มายื่นคำขออออก น.ส. ๓ ผู้ซื้อไม่สามารถติดต่อกับผู้ขายได้ เนื่องจากผู้ขายได้อพยพครอบครัวไปประกอบอาชีพในจังหวัดอื่น จังหวัดมีความเห็นว่า ถ้าผู้ซื้อได้ทำประโยชน์ในที่ดินตาม ส.ค. ๑ ดังกล่าว ก็ควรดำเนินการออก น.ส. ๓ ให้ผู้ซื้อได้ โดยปฏิบัติตามนัยคำสั่งกรมที่ดินที่ ๓/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๑๕ แต่จะเป็นการขอด้วยระเบียบปฏิบัติหรือไม่ นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำสั่งกรมที่ดินที่ ๓/๒๕๑๕ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับโอนที่ดินมาโดยไม่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนแจ้ง ส.ค. ๑ ส่วนในกรณีที่จังหวัดहारोไป เป็นการซื้อขายและส่งมอบที่ดินกันภายหลังการแจ้ง ส.ค. ๑ แล้ว ถ้าปรากฏว่านายตา กมลรัตน์ ได้เข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากนายห้า ยามูอา ผู้แจ้งการครอบครองไว้จริง ก็เข้าลักษณะผู้ครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาจากผู้มีหลักฐานแจ้งการครอบครอง ตามมาตรา ๕๙ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไข

เพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ ซึ่งนายดา
กมลรัตน์ ย่อมจะขอลอก น.ส. ๓ ต่อไปได้ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าหน้าที่พิจารณา
ดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๐๖๐๖/ว. ๙๙๓๗๒ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

๘ พุศจิกายน ๒๕๑๕

เรื่อง ขออออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์เนื้อที่เกิน ๑๐๐ ไร่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ นศ. ๑๕/๑๖๑๘๑ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๑๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารเรื่องราวรวม ๒๗ ฉบับ

ตามที่แจ้งไปว่านางส่อง ชิวาณชัย ขอรรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๙๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลสีชล เนื้อที่ประมาณ ๗๓ ไร่ ๓ งาน ๖๐ วา เจ้าหน้าที่ได้ออกไปรังวัดตรวจสอบได้เนื้อที่ประมาณ ๑๓๓ ไร่ — งาน ๕๓ วา เกินกว่าเนื้อที่ใน ส.ค. ๑ ประมาณ ๕๙ ไร่ — งาน ๙๓ วา สภาพที่ดินทำประโยชน์แล้ว ผู้ขอได้รับมรดกมาจากบิดามารดา และครอบครองทำประโยชน์มาประมาณ ๔๐ ปี ก่อนพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ และมีได้บุกเบิกขยายที่ออกไป ประกาศครบกำหนดแล้ว ไม่มีผู้คัดค้าน จังหวัดพิจารณาเห็นควรออก น.ส. ๓ ให้ผู้ขอได้ จึงส่งเรื่องทั้งหมดไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ขอได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินแปลงนั้นมาก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ และได้แจ้งการครอบครองไว้แล้วตามกฎหมาย ซึ่งปรากฏว่าที่ดินอยู่ในลักษณะที่จะออก น.ส. ๓ ให้ได้ ก็ควรออก น.ส. ๓ ให้ผู้ขอไปได้ตามความเห็นของจังหวัด

อนึ่ง ตามที่ปรึกษาหารือว่าผู้แจ้งว่าการครอบครองได้นำ ส.ค. ๑ มาขออออก น.ส. ๓ เมื่อเจ้าหน้าที่รังวัดพิสูจน์สอบสวนได้เนื้อที่แตกต่างไปจาก ส.ค. ๑ จะต้องส่งเรื่องราวมาให้กรมที่ดินพิจารณาตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๗๙๕๘/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๖ ซึ่งตอบข้อหารือของจังหวัดนครราชสีมาหรือไม่ เพราะจังหวัดเห็นว่าตามมาตรา ๕๙ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ และระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) หมวด ๕ ข้อ ๑๑ ใ้วางหลักเกณฑ์วิธีการเงื่อนไข ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาออก น.ส. ๓

ที่เนื้อหาแตกต่างไปจากที่ได้แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้โดยอยู่แล้วน เรื่องนกรมที่ดินพิจารณาแล้วขอเรียนว่า ถ้าเป็นกรณีการออก น.ส. ๓ หรือออกโฉนดที่ดิน ซึ่งมีเนื้อที่ไม่เกิน ๑๐๐ ไร่ ก็ไม่ต้องส่งเรื่อง ไปให้กรมที่ดินพิจารณา แต่ถ้าเป็นการออก น.ส. ๓ หรือออกโฉนดที่ดิน มีเนื้อที่เกินกว่า ๑๐๐ ไร่ ก็ต้องส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณาก่อน ทั้งนี้ เพราะการที่ต้องขอให้ส่งเรื่องไปให้ พิจารณาก่อน เป็นเรื่องการได้ที่ดินมากกว่าที่ควร ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ควรจะได้มีการพิจารณา และสอบสวนโดยรอบคอบ ตามนัยที่กรมที่ดินได้มีหนังสือเวียนชี้แจงมาให้ทราบแล้ว โดยหนังสือ ที่ ๗๗๔๗/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๐๕ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยคี เสวตรนทร์

(นายโยคี เสวตรนทร์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๙๐๓๐ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

๑๖๔

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๕๕๕๑๕

กรมที่ดิน

๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

เรื่อง การเดินสำรวจออก น.ส. ๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/๙๐๓๙ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้วางระเบียบเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินหลายแปลง และขอ
แบ่งแยกระหว่างการเดินสำรวจมาให้จังหวัดทราบ และถือปฏิบัติแล้ว นั้น

บัดนี้ กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า ขณะนี้ ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖
ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน ให้มีการเดินสำรวจเพื่อ
ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ได้แล้ว จึงเห็นสมควรที่จะวางระเบียบเกี่ยวกับ
การเดินสำรวจออก น.ส. ๓ ที่ดินที่มี ส.ค. ๑ แปลงเดียว ให้เป็นการสอดคล้อง และเป็นระเบียบ
เดียวกันกับการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน โดยให้ออก น.ส. ๓ ได้เป็นแปลงตามจำนวนผู้ทมิชข้อ
ใน ส.ค. ๑ หรือมีสิทธิในที่ดินตาม ส.ค. ๑ คนละแปลง โดยบันทึกความประสงค์ของเจ้าของ
ที่ดินไว้ แล้วสร้างแบบพิสูจน์ (น.ส. ๑ ก.) ให้ครบตามจำนวนแปลงที่แยกออก น.ส. ๓ ฉะนั้น
จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๕ ๕๓

กรมที่ดิน

๑๖ มกราคม ๒๕๑๖

เรื่อง การตรวจราชการโครงการเดินสำรวจออก น.ส. ๓ จังหวัดมหาสารคาม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม

อ้างถึง รายงานการประชุมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๑๕

ด้วยผู้ตรวจราชการกรมที่ดินเขต ๔ ได้รายงานการไปตรวจราชการโครงการเดินสำรวจออก น.ส. จังหวัดมหาสารคาม พร้อมด้วยส่งสำเนารายงานการประชุมของพนักงานที่ดินเจ้าหน้าที่ควบคุมสายเดินสำรวจออก น.ส. ๓ ครั้งที่ ๑/๒๕๑๕ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๑๕ ไปให้กรมที่ดินพิจารณาด้วย

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เฉพาะเรื่องทขแจ้งและบันทึกไว้ในรายงานการประชุมดังกล่าว ยังคลาดเคลื่อนอยู่บางประการ ดังนี้

๑. ตามรายงานการประชุมหน้า ๔ ข้อ ๓ วรรค ๒ ของผู้กำกับงานสนามขแจ้งกับที่ประชุมเกี่ยวกับกรณี ส.ค. ๑ ข้างเคียงจดป่า การรังวัดได้เนื้อที่เกินกว่า ส.ค. ๑ ให้นำรังวัดออกเป็นสองแปลง ตามเนื้อที่ใน ส.ค. ๑ หนึ่งแปลง และส่วนที่เกินจาก ส.ค. ๑ อีกหนึ่งแปลง เห็นว่ายังคลาดเคลื่อนอยู่ ซึ่งที่ถูกแล้วจะต้องทำการรังวัดเฉพาะด้านที่จดป่า ให้มีระยะเท่าที่ปรากฏใน ส.ค. ๑ เท่านั้น และดำเนินการเป็นแปลงหนึ่ง แต่ถ้าส่วนใดมีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก็ให้พิจารณาดำเนินการเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แยกเป็นคนละกรณี

๒. ตามรายงานการประชุมหน้า ๕ ข้อ ๓ วรรค ๖ ของผู้กำกับงานสนามขแจ้งเกี่ยวกับรังวัดการออก น.ส. ๓ ในที่ดินของโรงเรียน วัด สุขุมภิบาล ไม่ต้องรังวัดให้ทำเฉพาะที่ดินของเอกชนเท่านั้น เห็นว่ายังคลาดเคลื่อนอยู่ ความจริงแล้วการเดินสำรวจออก น.ส. ๓ โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศนี้ เจ้าหน้าที่จะต้องทำการเดินสำรวจในที่ดินทุกชนิด เว้นแต่ที่ดินที่เป็น

๑๖๖

สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประเภทซึ่งจะต้องออกเป็นหนังสือสำคัญสำหรับทูลวง จึงไม่ต้องทำ
การเดินสำรวจ เว้นแต่อสังหาริมทรัพย์จะพิจารณาและมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

๕ จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ที่ดินถือปฏิบัติต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสุทรโยธาภิบาล

(นายอรอด วิสุทรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/๒๐๑๗ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๑๖

ท มท. ๐๖๐๖/๓๗๗๘

กรมที่ดิน

๒๕ มกราคม ๒๕๑๖

เรื่อง การออกโฉนดที่ดินที่ออกขายทะเล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ข.บ. ๑๕/๑๖๕๙๘ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๑๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๓๖ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึงชี้แจงว่า จังหวัดยังมีที่ดินดำเนินการวางแนวเขตที่ออกโฉนด
 อย่างไรก็ดี ปากคลองบางโพร่งยังคงมีอยู่ตามสภาพเดิม ราษฎรไม่ได้รับความเดือดร้อนในการสัญจร
 ไปมาแต่ประการใด การโยกย้ายที่ดินเกี่ยวกับที่ดิน ชิงนางสุทิพย์ ฟังประดิษฐ์ ขอรังวัด
 ออกโฉนดที่ออกเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการโยกย้ายจากที่ดินแปลงเลขที่ ๒๕๒, ๒๕๓ ซึ่งเป็นที่ดิน
 แปลงที่เขตติดต่อกับที่ดินแปลงที่นางสุทิพย์ฯ นำทำการรังวัดออกโฉนดที่ออก เกี่ยวกับกรณี
 จังหวัดเห็นว่า ที่ดินดังกล่าวน่าจะไม่ใช่ลักษณะที่ออกของที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๔๑๗ เพราะมิได้
 ออกติดต่อกับแนวตรงไป และไม่ได้ติดต่อกับบ้านติดทะเล น่าจะออกโฉนดที่ออกภายหลังไม่ได้
 ความละเอียดแจ้งแล้ว นน

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้วปรากฏว่า อำเภอเมืองชลบุรี ซึ่งเป็นเจ้าพนักงาน
 ผู้ปกครองท้องที่ ยืนยันว่าที่ดินชิงนางสุทิพย์ฯ ขอรังวัดออกโฉนดที่ออกได้เปลี่ยนสภาพดินเป็นดิน
 ธรรมชาติ พ้นจากสภาพเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ เป็นที่ออกของที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๔๑๗
 ของนางสุทิพย์ฯ อีกทั้งอำเภอไม่มีปัญหาข้อคัดค้านการออกโฉนดที่ดินรายนี้ แต่จังหวัดเห็นว่า
 ที่ดินแปลงนี้น่าจะไม่ใช่ที่ออกของโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๔๑๗ กรมที่ดินจึงได้ให้ผู้ตรวจราชการกรม
 ออกมาตรวจสอบสภาพที่ดิน และได้รับรายงานแตกต่างไปจากความเห็นของอำเภอและจังหวัด
 ฉะนั้น เพื่อให้การออกโฉนดที่ดินได้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย ขอให้จังหวัดแต่งตั้งคณะ
 กรรมการอย่างน้อย ๓ นาย ออกไปตรวจสอบสภาพที่ดินแปลงนี้ว่า เป็นที่ดินที่ดินเป็นตามธรรม
 ชาติจนมีสภาพเป็นที่ออก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วหรือประการใด และเพื่อ
 ความรอบคอบคณะกรรมการที่จะแต่งตั้งออกไปตรวจสอบนี้ ขอให้เป็นกรรมการจังหวัดรวมอยู่ด้วย
 อย่างน้อย ๑ นาย เมื่อคณะกรรมการไปทำการตรวจสอบแล้วให้เสนอรายงานต่อจังหวัด เพื่อ

๑๖๘

ประกอบการพิจารณาว่า เป็นทั้งอกตามธรรมชาติจริงหรือไม่ จึงขอส่งเรื่องเดิมทั้งหมด และบันทึกการตรวจสอบของผู้ตรวจราชการกรมที่ดิน มาเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป.

อนึ่ง ใคร่ขอเรียนข้อมความเข้าใจด้วยว่า สำหรับการพิจารณาเรื่อง ที่อกกรมดลิ่ง จะขอออกโฉนดที่ดินทุกราย ขอให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตามนัยที่กล่าวข้างต้นด้วย แต่ทั้งนี้ ได้ยกเลิกการดำเนินการปักแนวเขตที่อก ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๕๔๓๒/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๐๐ ซึ่งจะต้องปฏิบัติควบคู่กันไปทั้งสองกรณี.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๕๐๑๕ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

ท มท. ๐๖๐๖/๓๕๘๔

กรมที่ดิน

๓๐ มกราคม ๒๕๑๖

เรื่อง ขอออกโฉนดหลายแปลงใน ส.ค. ๑ แปลงเดียว

เรียน ผู้กำกับการเดินสำรวจ ฯ จังหวัดชัยนาท

อ้างถึง หนังสือศูนย์ ฯ ท มท. ๐๖๐๖/๑๐ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๑๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง ทราบว่าที่ดินทมิ ส.ค. ๑ แปลงเดียว ได้แบ่งขายหรือแบ่งให้
ที่ดินบางส่วนไปแล้วประมาณ ๑๐ ปี และได้มอบที่ดินให้ผู้ซื้อหรือผู้รับให้ครอบครองทำประโยชน์
นับแต่วันซื้อขายหรือวันยกให้ต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้ โดยการครอบครองเป็นสัดส่วน ผู้ซื้อหรือ
ผู้รับให้ประสงค์จะขอนำทำการเดินสำรวจออกโฉนดเป็นชื่อของตนเองจากเจ้าของที่ดินทมิ ส.ค. ๑
เจ้าหน้าที่ ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากขัดกับหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๐๓๙ ลงวันที่
๙ มีนาคม ๒๕๑๕ เรื่อง ขอออกโฉนดหลายแปลงและขอแบ่งแยกระหว่างการเดินสำรวจออก
โฉนดที่ดิน ข้อ ๔ แต่ศูนย์ ฯ เห็นว่าเมื่อสอบสวนได้ความแน่ชัดว่าเป็นการครอบครองต่อเนื่อง
บางส่วนจากบุคคลผู้ ซึ่งมีหลักฐาน ส.ค. ๑ ก็ควรให้นำทำการเดินสำรวจในนามของตนเองได้

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า หากการสอบสวนพยานหลักฐานเป็นที่แน่ชัดและ
ควรเชื่อได้ว่า ผู้ซื้อหรือผู้รับให้ ได้ครอบครองและทำประโยชน์ต่อเนื่องมาจากบุคคลผู้ ซึ่งมี
หลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน ตามมาตรา ๕๘ ทวิ วรรค ๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช
๒๕๑๕ ก็ชอบที่จะให้ผู้คัดค้านกล่าวนำทำการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินในนามของตนเองได้ ไม่
เป็นการขัดกับหนังสือกรมที่ดินดังกล่าวแต่อย่างใด แต่ขอให้ระบบการสอบสวนการได้มาแห่งข้อ ๓
และข้อ ๔ ในใบได้สวนไว้ให้ชัดเจน จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๔๓๔๒ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๕๑๓

กรมที่ดิน

๘ มีนาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่สืบเนื่องมาจากใบจอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยผู้ตรวจราชการกรมที่ดิน ได้ออกไปตรวจงานเดินสำรวจออก น.ส. ๓ โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ มีปัญหาทางปฏิบัติ ๒ ประการ คือ

๑. การเก็บ น.ส. ๓ ก. ตามหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๗๔๙๔๒ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๕ จะควรเรียงเป็นเล่มและหน้าอย่างไร

๒. การห้ามโอน ตามมาตรา ๓๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ จะห้ามโอนเฉพาะใบจองที่ออกภายหลังประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ หรือห้ามโอนใบจอง ซึ่งออกมาก่อนวันประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวด้วย

กรมที่ดินพิจารณาแล้วขอขอมความเข้าใจ เพื่อดำเนินปฏิบัติ ดังนี้

๑. การเก็บ น.ส. ๓ ก. ให้เก็บเป็นตำบล และเก็บเป็นแพ้มๆ ละ ๕๐ ฉบับ ส่วนการให้เล่มและหน้าใน น.ส. ๓ ก. นั้น ให้ถือว่าการเก็บ น.ส. ๓ ก. ๑๐๐ ฉบับเป็นเล่มหนึ่ง โดยเริ่มแต่ น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑ ถึงเลขที่ ๑๐๐ เป็นเล่มที่ ๑ แต่โดยที่การเก็บ น.ส. ๓ ก. ได้เก็บเป็นแพ้มๆ ละ ๕๐ ฉบับ การให้เล่มของ น.ส. ๓ ก. แต่ละเล่มให้แบ่งเป็นเล่ม ก. และเล่ม ข. กล่าวคือ น.ส. ๓ เลขที่ ๑ จะต้องเก็บในแพ้มเล่ม ๑ ก. หน้า ๑ ถ้าเป็น น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๕๑ จะต้องเก็บในแพ้มเล่ม ๑ ข. หน้า ๑ ถ้าเป็น น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๐๕ จะต้องเก็บในแพ้มเล่ม ๒ ก. หน้า ๕ ถ้าเป็น น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๖๐ จะต้องเก็บในแพ้มเล่ม ๒ ข. หน้า ๑๐ การให้เลขเล่มที่จะเพิ่มขนตามลำดับเลขที่ น.ส. ๓ ก. ที่ต่อไว้จากทะเบียนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๔) ทำนองเดียวกับการเก็บและให้เล่มที่ในการเก็บโฉนดที่ดิน เช่น น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑-๑๐๐ เป็นเล่ม ๑ เลขที่ ๑๐๑-๒๐๐ เป็นเล่ม ๒ เลขที่ ๒๐๑-๓๐๐ เป็นเล่ม ๓ การให้เลขเล่มหน้าใน น.ส. ๓ ก. จึงต้องเขียนและให้ตามแพ้มเก็บ น.ส. ๓ ก. ตามที่กล่าวแล้ว

๒. โดยที่ตามมาตรา ๓๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ บัญญัติว่า ภายในสิบปีนับ
 แรกนับแต่วันที่ได้รับโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินอันสืบเนื่องจากใบจองตาม
 มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ผู้ได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินดังกล่าวจะโอน
 ที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นไม่ได้ นอกจากตกทอดทางมรดก จึงต้องถือว่าใบจองที่ออกมาแล้วทั้งหมด
 ไม่ว่าจะเป็นการออกไว้ก่อนประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕
 หรือออกภายหลังก็ตาม ถ้าได้มาขอรับโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เมื่อ
 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ใช้บังคับแล้ว ก็จะต้อง
 ต้องอยู่ในข้อบังคับห้ามโอนภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันรับโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำ
 ประโยชน์ทั้งหมด ส่วนการจดทะเบียนโฉนดที่ดินปฏิบัติไปตามระเบียบเดิม

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

คำสั่งกรมที่ดิน
ที่ ๑๙๗/๒๕๑๖
เรื่อง ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดิน

ด้วยกรมที่ดินพิจารณาเห็นว่าคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๔๕/๒๕๑๓ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๓ เรื่องมรดกที่ดินในกรณีผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ตาม ใ้วางวิธีปฏิบัติให้มีการสอบสวนผู้ขอถึงเรื่องทายาทของผู้แจ้ง ส.ค. ๑ ด้วย ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนมากเข้าใจผิดว่าเป็นคำสั่งที่วางระเบียบวิธีดำเนินการเรื่องมรดกของผู้แจ้ง ส.ค. ๑ จึงไม่ยอมออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้แก่ทายาทที่มาขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) บัดนี้ ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ มาตรา ๕๘ ทวิ และมาตรา ๕๙ ซึ่งบัญญัติมีใจความว่าผู้ มีหลักฐานการแจ้งการครอบครองรวมถึงผู้ครอบครอง และทำประโยชน์ต่อเนื่องจากบุคคลเหล่านั้นด้วย ตามกฎหมายดังกล่าวเมื่อผู้แจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ตาม ผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ ในที่ดินต่อเนื่องจากผู้แจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ก็ย่อมมีสิทธิออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ได้โดยไม่ต้องมีการจดทะเบียนโอนมรดกเสียก่อน ฉะนั้น จึงให้ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดินฉบับดังกล่าวข้างต้น เสีย และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้แก่ผู้ขอตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ ต่อไป

๕๕ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

สั่ง ณ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๑๖

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๙๔๕๙ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๖

ที่ มท. ๐๖ ๐๘/ว. ๕๓๔๕

กรมที่ดิน

๕ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง การรับคำคัดค้านภายหลังวันครบกำหนดประกาศ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๘๔๖๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๐๖

ตามที่ได้วางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการรับคำคัดค้านภายหลังวันครบกำหนดประกาศ เพื่อประโยชน์ในทางการปกครองและเพื่อช่วยเหลือมิให้ราษฎรต้องเป็นความฟ้องร้องกันโดยไม่จำเป็นซึ่งมีหลักการว่า จะต้องเป็นประกาศในเรื่องต่างๆ รวม ๘ ประการ เช่น ประกาศแจกโฉนดที่ดิน ฯลฯ ครบกำหนดประกาศแล้ว แต่อยู่ในระหว่างรอการออกหนังสือสำคัญหรือจดทะเบียนให้ โดยจะรับไว้เพื่อทำการประนีประนอมให้ แต่ไม่ให้ผู้โต้แย้งถือเป็นสิทธิที่จะกล่าวอ้างได้ ทั้งนี้ เพื่อเรียกผู้ขอหรือผู้มีส่วนได้เสียมาทำการเปรียบเทียบ ความพิสดารปรากฏตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

บัดนี้ กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า การที่พนักงานเจ้าหน้าที่รับคำคัดค้านภายหลังวันครบกำหนดประกาศเพื่อทำการเปรียบเทียบให้ น่าจะไม่ชอบด้วยเหตุผลและทางปฏิบัติ เพราะกฎหมายได้กำหนดระยะเวลาไว้ให้ทำการโต้แย้ง การที่รับคำคัดค้านไว้เช่นนี้เท่ากับเป็นการขยายระยะเวลาประกาศออกไปอีกซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจที่จะกระทำได้ จึงให้ยกเลิกหนังสือกรมที่ดินที่อ้างถึงนั้นเสียและหากมีผู้มาขอโต้แย้งภายหลังวันครบกำหนดประกาศ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ชี้แจงให้ผู้โต้แย้งทราบว่า ไม่อาจรับคำโต้แย้งไว้ดำเนินการให้ได้ เนื่องจากประกาศครบกำหนดตามกฎหมายแล้ว แต่ถ้าผู้โต้แย้งรับว่าตนสามารถทำความตกลงกับผู้ขอได้ ก็ให้บันทึกถ้อยคำไว้ แล้วให้โอกาสผู้โต้แย้งไปทำความตกลงกับผู้ขอ และแจ้งผลการตกลงนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๑๕ วัน หากผู้โต้แย้งทำความตกลงกับผู้ขอได้และขอตกลงนั้นชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามข้อตกลงนั้น แต่ถ้าผู้โต้แย้งไม่สามารถ

๑๓๔

ทำความเข้าใจกับผู้ขอได้ภายในกำหนดดังกล่าว ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามคำขอต่อไป จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมถือเป็นที่ทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๑๘๗๒

กรมที่ดิน

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๑๖

เรื่อง ผู้ขอหรือผู้นำที่ดินสำรวจออก น.ส. ๓ ตาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยในการประชุมเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเดินสำรวจออก น.ส. ๓ โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ ณ กรมที่ดิน เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๑๖ ถึงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๑๖ ได้มีปัญหาที่ได้อนุญาตให้ประชุมพิจารณาว่า มีผู้นำทำการเดินสำรวจออก น.ส. ๓ ไว้เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการประกาศแจก น.ส. ๓ แล้วไม่มีผู้โต้แย้งคัดค้าน นายอำเภอจึงได้ดำเนินการสร้าง น.ส. ๓ และลงชื่อประทับตราประจำตำแหน่งใน น.ส. ๓ ไว้แล้ว แต่ก่อนที่ผู้นำจะได้มารับ น.ส. ๓ ไปจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ปรากฏว่าผู้นำตายเสียก่อน ดังนั้น จะดำเนินการอย่างไรต่อไป

กรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ที่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอได้ลงนามแล้ว ถือว่าเป็น น.ส. ๓ ที่ได้จัดการสร้างเสร็จครบถ้วนตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว โดยอนุโลมปฏิบัติเช่นเดียวกับโฉนดที่ดินเมื่อผู้นำทำการเดินสำรวจฯ ตายเสียก่อนรับ น.ส. ๓ ไป ก็ให้ทายาทมายื่นคำขอโอนมรดก และดำเนินการนัยมาตรา ๘๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ และตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการจดทะเบียนสิทธิเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งได้มาทางมรดก พ.ศ. ๒๕๑๖ เสร็จแล้ว จึงดำเนินการจดทะเบียนโอนมรดกใน น.ส. ๓ และแจก น.ส. ๓ ให้แก่ทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกต่อไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๔๓๕๔ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ เรื่องกรณีเดียวกันอยู่ในเรื่องมรดก

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๒๔๖๘

กรมที่ดิน

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะราย โดยมิได้แจ้งการ
ครอบครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ พจ. ๑๕/๑๖๔๙๓ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๕

ตามที่หารือเกี่ยวกับเรื่องการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์
เฉพาะราย ในกรณีความจำเป็นอย่างอื่นตามหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๘๕๐๑ ลงวันที่
๑๙ พฤษภาคม ๒๕๑๕ ว่า หากเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนนั้น ยังมิได้รายละเอียด
พอ และเมื่อเจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัดพิสูจน์สอบสวน ถ้าปรากฏว่าเป็นที่ที่ไม่สามารถที่จะ
ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ หรือมีกรณีข้อยกเว้นอื่น จะทำให้เกิดปัญหาบน
ภายหลังได้ สมควรให้เจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัดพิสูจน์สอบสวนเสียก่อน เมื่อเห็นว่าสมควร
ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ผู้ขอได้ จึงเสนอเรื่องขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดต่อไป
นั้น กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ตามที่ได้มีคำสั่งให้ขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน ก็
เพราะเกรงว่า เมื่อประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕
ใช้บังคับ จะมีผู้ยื่นคำขออออกโฉนดที่ดิน หรือ น.ส. ๓ กันมาก เจ้าหน้าที่อาจรับดำเนินการ
ไม่ทัน จึงต้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาเสียข้้นหนึ่งก่อนว่า มีความจำเป็นจริงหรือไม่
บัดนี้ ปรากฏว่า กรมที่ดินได้พิจารณาปรับปรุงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เพียงพอที่จะรับบริการเจ้าของ
ที่ดินได้ทันความต้องการและทั้งได้จัดทำโครงการเดินสำรวจออก น.ส. ๓ โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ
ให้ทั่วประเทศภายใน ๑๐ ปี ข้นแล้ว กรมที่ดินจึงเห็นควรที่จะเปลี่ยนวิธีดำเนินการในเรื่องนเสีย
ใหม่ โดยให้ดำเนินการไปตามความเห็นของจังหวัด จึงให้ยกเลิกความในข้อ ๔ ของหนังสือ
กรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๘๕๐๑ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๑๕ และใช้ความต่อไปนี้แทน

“๔. เมื่อมีผู้ยื่นคำขออออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)
เฉพาะราย ในกรณีจำเป็นอย่างอื่นตามข้อ ๙ (๒) ค. ให้เจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัดทำแผนที่

หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ในที่ดินก่อน เมื่อรังวัดสร้างหลักฐานต่าง ๆ และประกาศ
 ครอบกำหนดแล้วไม่มีผู้โต้แย้งคัดค้าน และไม่ขัดข้องประการใดแล้ว จึงให้ดำเนินการเสนอขอ
 อนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้าเป็นกรณีโต้แย้งสิทธิในการขออนุญาต น.ส. ๓ ให้ดำเนินการในเรื่อง
 พิพาทให้เสร็จไปก่อน แล้วจึงเสนอขออนุมัติออก น.ส. ๓ ให้แก่ผู้ควรได้รับไปทีเดียว ส่วนเรื่อง
 ขออนุญาตที่ดินให้เสนอขออนุมัติไปพร้อมกับการเสนอเพื่อลงนามในโฉนดที่ดิน แต่ถ้าเป็น
 กรณีโต้แย้งสิทธิในที่ดิน ซึ่งจะต้องเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการ ให้เสนอขอ
 อนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมกับการเสนอเพื่อพิจารณาสั่งการเรื่องพิพาท ”

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินถือเบาะระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรุณ วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๒๖๑๙ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๖

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) เพื่อการ
 จำนองที่ดินเป็นประกันหน้เงินกู้ของลูกค้

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้มีหนังสือแจ้งไปยังกรมที่ดิน
 ว่า เกษตรกรผู้เป็นลูกค้ของธนาคารมีความต้องการกู้เงิน เพื่อใช้ในการดำเนินงานเกษตรสูงบน
 การกู้เงินดังกล่าวต้องใช้การ จำนองที่ดินเป็นประกันเงินกู้ทุกราย แต่ที่ดินของเกษตรกรรลูกค้มี
 หลักฐานเพียง ส.ค. ๑ และใบจองเป็นส่วนน้ใหญ่ ไม่อาจใช้ จำนองเป็นหลักประกันได้จนกว่าจะ
 ได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) แล้ว จึงขอความอนุเคราะห์ว่าในกรณีผู้
 จัดการสาขาของธนาคารน้หนังสือรับรองมาว่า ผู้ขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ จะ
 จำนองที่ดินแก่ธนาคาร เพื่อประกันหน้เงินกู้ ขอให้เจ้าหน้าที่ช่วยดำเนินการให้โดยเร็วด้วย

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นควรให้ความร่วมมือตามที่ธนาคารเพื่อการเกษตร
 และสหกรณ์การเกษตรขอร้องมาได้ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้โปรดส่งให้เจ้าหน้าที่
 ที่ดินทราบและถือปฏิบัติ หากการดำเนินการมีเหตุขัดข้องประการใด ขอให้รายงานให้กรมที่ดิน
 ทราบ เพื่อพิจารณาหาทางแก้ไขต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๒๖๑๘

กรมที่ดิน

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การออกหลักฐานเกี่ยวกับที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยกรมป่าไม้ได้ขอความร่วมมือมายังกรมที่ดิน ขอให้ส่งการให้เจ้าพนักงานที่ดิน จังหวัดและพนักงานที่ดินอำเภอ ถ้อยปฏิบัติในการตรวจสอบพื้นที่ดินเพื่อออกหลักฐานเกี่ยวกับที่ดิน ต่าง ๆ เช่น โฉนดที่ดิน หรือ น.ส. ๓ ในกรณีที่เป็นการยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินหรือ น.ส. ๓ เฉพาะราย ตามมาตรา ๕๙ มาตรา ๕๙ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แก้ไขเพิ่มเติมโดย ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕ โดยให้ เจ้าพนักงานที่ดินหรือพนักงานที่ดินอำเภอแสดงจุดที่ตั้งของที่ดิน ในกรณีที่ที่ดินแปลงนั้นอยู่ใน เขตพื้นที่ทกนไว้เป็นที่ป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นป่าสงวนแห่งชาติ แม้อัตดินนั้นจะ ไม่มีไม้หวงห้ามก็ตามลงในแผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ของกรมแผนที่ทหาร โดยระบุ Sheet Number ของแผนที่ดังกล่าวไว้ด้วยทุกครั้ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ทำการตรวจสอบ

กรมที่ดินได้เชิญผู้แทนกรมป่าไม้มาร่วมประชุมพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๖ ณ กรมที่ดินแล้ว ตกลงในหลักการร่วมกัน ๕ ประการ คือ

๑. ในการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้ราษฎร ในกรณีที่เป็นการขออออก เฉพาะราย ตามมาตรา ๕๙ มาตรา ๕๙ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕ หากที่ดิน แปลงนั้นอยู่ในเขตพื้นที่ทกนไว้เป็นที่ป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นป่าสงวนแห่งชาติ แม้แต่จะไม่มีไม้หวงห้ามขนอนอยู่ก็ตาม ก็ขอให้เจ้าหน้าที่ของกรมที่ดินส่งแผนที่แสดงจุดที่ตั้งของ ที่ดินไปให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ตรวจสอบก่อน

๒. แผนที่แสดงจุดที่ตั้งของที่ดินที่กรมป่าไม้ต้องการให้ส่ง คือ แผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ของกรมแผนที่ทหาร โดยระบุ Sheet Number ของแผนที่ดังกล่าวไว้ด้วยทุกครั้ง หากไม่มีแผนที่ของกรมแผนที่ทหาร จะใช้กระดาษบางจำลองแผนที่ส่งให้ฝ่ายป่าไม้ก็ได้ โดย

แสดงจุดที่ตั้งของที่ดินที่ออกหลักฐานหรือจุดบริเวณที่ใกล้เคียงโดยประมาณ ถ้าหากออกเป็นกลุ่มก็ให้จำลองเป็นกลุ่มส่งไปได้

๓. ในกรณีที่โต้แย้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายป่าไม้ออกไปร่วมพิสูจน์ตรวจสอบที่ดินพร้อมกัน ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายป่าไม้ผู้ออกไปร่วมดำเนินการเป็นผู้แสดงจุดที่ตั้งของที่ดินที่ออกหลักฐานลงในแผนที่ แต่ถ้าไม่ได้แจ้งไป ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายที่ดินเป็นผู้แสดงจุดที่ตั้งของที่ดินลงในแผนที่ แล้วส่งให้ฝ่ายป่าไม้ตรวจสอบก่อน

๔. สำหรับรูปแผนที่ที่จะใช้ตามข้อตกลงนี้ ถ้าหากอำเภอใดไม่มีรูปแผนที่ของกรมแผนที่ทหาร ก็ขอให้คัดหรือจำลองจากแผนที่ของท่าอากาศยานจังหวัด แต่กรมที่ดินจะพยายามจัดส่งแผนที่ทหารบก มาตรฐานส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ให้ครบทุกอำเภอ

๕. การส่งแผนที่แสดงจุดที่ตั้งของที่ดินให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ตรวจสอบนั้น ถ้าเป็นเรื่องที่อำเภอดำเนินการ ให้ส่งเรื่องราวพร้อมแผนที่ให้ป่าไม้อำเภอ ถ้าเป็นเรื่องที่สำนักงานที่ดินจังหวัดดำเนินการ ให้ส่งป่าไม้จังหวัด หากป่าไม้อำเภอเห็นว่ามีปัญหา ก็ให้ส่งผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือพิจารณาต่อไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ที่ดินทราบและถือปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวต่อไป

อนึ่ง สำหรับแผนที่มาตรฐานส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ของกรมแผนที่ทหาร หากจังหวัดอำเภอใด ไม่มีหรือมีไม่ครบ และต้องการจะได้ไว้ใช้ในราชการ ก็ขอให้จังหวัดรวบรวมขอเบิกไปยังกองทำแผนที่ กรมที่ดิน เพื่อดำเนินการจัดซื้อให้.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๔๓๕๔

กรมที่ดิน

๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๖

เรื่อง การเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินทั้งตำบลในกรณีผู้มีสิทธิในที่ดินตาม น.ส. ๓ ตาย
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

เนื่องด้วยในการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินทั้งตำบล มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินที่ออก
น.ส. ๓ ไปแล้ว แต่ผู้มีชื่อใน น.ส. ๓ ถึงแก่กรรมไปก่อนการเดินสำรวจและทายาทยังไม่ได้
ดำเนินการจดทะเบียนโอนมรดกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเช่นนี้ทายาทจะมาขอให้นำทำการ
เดินสำรวจออกโฉนดที่ดินจะมีวิธีดำเนินการอย่างไร

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ทางปฏิบัติแต่เดิมมามีระเบียบให้ทายาทเป็นผู้นำทำการ
เดินสำรวจออกโฉนดที่ดินในนามของทายาทไปได้ โดยไม่ต้องทำการจดทะเบียนโอนมรดกในชั้น
น.ส. ๓ อีก เพราะเห็นว่าที่ดินนั้นตกมาเป็นของทายาทแล้วและที่ดินมี น.ส. ๓ อาจโอนโดยการ
ส่งมอบได้ แต่ขณะเมื่อปรากฏว่ามาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ มีบทบังคับว่า น.ส. ๓
จะต้องจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทำนองเดียวกับโฉนดที่ดิน ทางปฏิบัติ
ในกรณีดังกล่าวจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ โดยจะต้องให้มีการจดทะเบียนโอนมรดกใน น.ส. ๓
ก่อนเพื่อให้เป็นไปตามบทบังคับในมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน สำหรับในการเดิน
สำรวจซึ่งจะรอให้จดทะเบียนโอนมรดกก่อนไม่ได้ ควรผ่อนผันให้ทายาทนำทำการเดินสำรวจ
มาก่อนโดยลงชื่อผู้ตายไว้ในใบได้ส่วน เสร็จแล้วให้ทายาทไปขอจดทะเบียนโอนมรดกชั้น น.ส. ๓
ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน แล้วนำหลักฐานการโอนมรดกมาจดแจ้งในใบได้ส่วน และพิจารณา
ออกโฉนดไปตามหลักฐานนั้นต่อไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินในจังหวัดถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรรด วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

ควนมาก

ท มท. ๐๖๐๖/๑๕๕๑๖

กรมที่ดิน

๒๘ มิถุนายน ๒๕๑๖

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่สืบเนื่องมาจากใบจอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ลย ๑๕/๕๙๕๙ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๖

ตามที่หารือเกี่ยวกับเรื่องการห้ามโอนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกสืบเนื่องมาจากใบจอง ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ว่า โฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกสืบเนื่องมาจากใบจอง และได้ออกไปก่อนประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว รวมตลอดทั้งโฉนดที่ดิน และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ได้ออกไปก่อนวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๑๖ ไม่อยู่ในข่ายบังคับห้ามโอนภายใน ๑๐ ปี แต่เพื่อความแน่นอนว่า ความเห็นของจังหวัดจะถูกต้องหรือไม่ จึงหารือไป นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า โฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินอันสืบเนื่องมาจากใบจอง ถ้าได้ออกไปก่อนประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ใช้บังคับ ก็ไม่อยู่ในข้อบังคับห้ามโอน ๑๐ ปี แต่ถ้าได้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินไปหลังจากที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวใช้บังคับแล้ว ก็ต้องถือว่าอยู่ในข้อกำหนดห้ามโอนด้วย สำหรับกรณีที่ได้มีการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินอันสืบเนื่องมาจากใบจองไปภายหลังที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ใช้บังคับ ให้จังหวัดสำรวจและระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมทุกประเภท ยกเว้นเรื่องมรดกไว้ก่อน ถ้ามีผู้มาขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทต่าง ๆ ยกเว้นเรื่องมรดก ให้รายงานให้กรมที่ดินทราบเป็นราย ๆ ไป ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและสั่งให้เจ้าหน้าที่ที่ดินถือปฏิบัติ โดยเคร่งครัด.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๕๘๓/๑ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๑๖

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๕๗๑๐

กรมที่ดิน

๓ กรกฎาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินทางตำบลในกรณีที่ผู้มีสิทธิในที่ดินตาม น.ส. ๓ ตาย
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด
อ้างอิง หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๔๓๕๔ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๖

ตามหนังสือที่อ้างถึงได้ชี้แจงทางปฏิบัติในการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินทางตำบลเกี่ยวกับที่ดินที่ออก น.ส. ๓ ไปแล้ว แต่ผู้มีชื่อใน น.ส. ๓ ตายไปก่อนเดินสำรวจ และทายาทยังไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนโอนมรดกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ว่าจะต้องจดทะเบียนโอนมรดกชั้น น.ส. ๓ ก่อน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน นั้น

เรื่องนี้ปรากฏว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่อ้างไว้ในหนังสือดังกล่าว ยังคงคลาดเคลื่อนอยู่ ทฎกการที่ต้องให้จดทะเบียนโอนมรดกชั้น น.ส. ๓ ก่อนนั้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๔ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอแก้คำว่า “มาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕” และ “มาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน” ในหนังสือฉบับที่อ้างถึงเป็น “มาตรา ๔ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕” เสียทั้งสองแห่งความนอกจากนี้คงเป็นไปตามเดิม จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรรด วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน.

กองหนังสือสำคัญ.

๑๘๔

ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๖๗๕๓

กรมที่ดิน

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่สืบเนื่องมาจากใบจอง
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร
อ้างถึง หนังสือจังหวัด ต่วนมาก ที่ ขพ. ๑๕/๖๐๖๙ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๖

ตามที่หารือทางปฏิบัติว่า ตามมาตรา ๓๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ จังหวัดเข้าใจว่ากฎหมายมีเจตนาห้ามมิให้จำหน่ายจ่ายโอนเปลี่ยนมือกันเท่านั้น แต่ไม่ได้ห้ามการจดทะเบียนจำนองด้วย เพราะไม่ใช่เป็นการโอน จะเป็นการเข้าใจถูกหรือไม่ และขณะนั้นเจ้าของที่ดินที่ม โฉนดที่ดินอันสืบเนื่องมาจากใบจองที่อำเภอออกให้เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๑๑ มาขอแบ่งที่ดินให้แก่สมาชิกบาล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์สาธารณะ จึงควรจดทะเบียนแบ่งให้ได้ แต่จังหวัดไม่แน่ใจ จึงหารือไปกรมที่ดินด้วย นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าความเข้าใจของจังหวัดในกรณีแรกเป็นการถูกต้องแล้ว แต่ก่อนทำการจดทะเบียนจำนอง ขอให้แจ้งให้คู่กรณีทราบด้วยว่า ที่ดินตามใบจองดังกล่าวอยู่ในข้อกำหนดห้ามโอน และไม่อาจบังคับคดีได้ภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันได้รับ น.ส. ๓ ตามนัยมาตรา ๓๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ส่วนกรณีหลังตามหนังสือของจังหวัดยังไม่ชัดว่าโฉนดที่ดินออกเมื่อใด ถ้าเป็นกรณีที่ได้ออกโฉนดที่ดินไปก่อนประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ โฉนดที่ดินที่ออกไปก่อนนั้นก็ไม่ต้องอยู่ในข้อบังคับห้ามโอน แต่ถ้าปรากฏว่าโฉนดที่ดินได้ออกภายหลังประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ใช้บังคับแล้ว ก็ต้องอยู่ในข่ายห้ามโอน ๑๐ ปี นับแต่วันที่ได้รับโฉนดที่ดิน และถ้าเป็นโฉนดที่ดินที่อยู่ในข้อบังคับห้ามโอนแล้ว การโอนที่ดินให้แก่สมาชิกบาลในขณะนั้นไม่อาจจะกระทำได้ จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยคี เสวตรนทร์

(นายโยคี เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๘๓๕๗ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๖

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๐๖/๓๑๐๖๓

กรมที่ดิน

๒๐ กันยายน ๒๕๑๖

เรื่อง การประทับตราประจำต่อ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๕๐๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง ชี้แจงเรื่องการใช้แบบพิมพ์ น.ส. ๓ ในการออกใบแทน น.ส. ๓ โดยให้หมายเหตุในบัญชีควบคุม และได้สั่งการว่า เมื่อเจ้าหน้าที่จะแจกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้ผู้ใดไป ขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ให้ประทับตราประจำต่อไว้ เช่นเดียวกับการแจกโฉนดที่ดินด้วย นั้น

เรื่องนี้ ปรากฏว่าอำเภอและกิ่งอำเภอทุกแห่งไม่เคยมีตราสำหรับประทับประจำต่อหนังสือรับรองการทำประโยชน์เหมือนกับที่ใช้อยู่ทางสำนักงานที่ดินจังหวัด กรมที่ดินจึงได้พิจารณาและดำเนินการจัดทำอยู่ แต่เพื่อให้การแจก น.ส. ๓ ได้ดำเนินไปโดยรวดเร็วและครบถ้วนตามขบวนการ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินให้ใช้ตราประจำตำแหน่งของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณีประทับตราประจำต่อ น.ส. ๓ ไปพลางก่อน จนกว่ากรมที่ดินจะจัดส่งมาให้ใช้ราชการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

๒๓ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง น.ส. ๓ ออกพร้อมกับใบจอง (น.ส. ๒)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ปจ. ๑๕/๓๓๒๒ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖

ตามที่ ได้แจ้งผลการสอบสวนเพิ่มเติมกรณี น.ส. ๓ ออกพร้อมใบจองราย นายฉวน เมืองสุข ตาม น.ส. ๓ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลโคกไม้ลาย ว่า ผู้ขอได้ครอบครองทำประโยชน์ ร่วมกับบิดา โดยทำเป็นนาข้าวตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๘ ต่อมาบิดาตาย ผู้ขอได้ครอบครองทำประโยชน์ต่อมาจนถึงปัจจุบัน เหตุที่มิได้แจ้ง ส.ค. ๑ เพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จังหวัดเห็นว่าผู้ขอได้เข้าครอบครองทำประโยชน์มาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยมีได้แจ้งการครอบครองรัฐมีอำนาจนำที่ดินดังกล่าวมาจัดได้ เมื่อผู้ขอออกใบจองพร้อม กับ น.ส. ๓ ไปในคราวเดียวกัน น่าจะเป็นการชอบแล้ว จึงขอให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าเมื่อผู้ขอได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๘ เจ้าหน้าที่น่าจะให้ผู้ขอทำเรื่องขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน แล้วจึงออก น.ส. ๓ ให้ไป แต่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ ได้ให้ผู้ขอไปดำเนินการเป็นเรื่องขอจับจองที่ดิน ซึ่งไม่ถูกต้อง เมื่อได้ดำเนินการออกใบจองและ น.ส. ๓ ให้แก่ผู้ขอไปแล้ว และเมื่อพิจารณาถึงข้อกฎหมายแล้ว การออกใบจองและ น.ส. ๓ ก็ไม่ขัดต่อกฎหมายแต่ประการใด จึงควรถือว่าการออกใบจองและ น.ส. ๓ เป็นการชอบแล้วตามความเห็นของจังหวัด แต่อย่างไรก็ดี ขอได้โปรด ตักเตือนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้พึงสังวรไว้ด้วย ต่อไปอย่าได้ปฏิบัติเช่นนั้นอีกเป็นอันขาด

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรนทร์

(นายโยติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/๓๑๔๗๖ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖

คำสั่งกรมที่ดิน
ที่ ๘๑๘/๒๕๑๖
เรื่อง ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดิน

ตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๒/๒๕๐๗ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗ ได้วางระเบียบการออกโฉนดที่ดินในกรณี ได้ที่ดินมาโดยไม่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไว้ และต่อมารวมที่ดินได้แก่ ไขเพิ่มเติมคำสั่งดังกล่าวเสียใหม่ ตามคำสั่งที่ ๓/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๑๕ นั้น

บัดนี้ กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า ตามมาตรา ๕๘ ทวิ มาตรา ๕๙ มาตรา ๕๙ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ ได้บัญญัติให้ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องจากผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) หรือผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์อยู่ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดินแต่มิได้แจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) มาขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้อยู่แล้ว การหมายเหตุด้วยอักษรสีแดงในใบได้ส่วนหรือแบบที่ส่งจนสอบส่วนการออก น.ส. ๓ ไม่จำเป็นจะต้องกระทำอีก ฉะนั้น จึงให้ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดินที่ ๒/๒๕๐๗ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗ และคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๓/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๑๕ นั้นเสีย

ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

สั่ง ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๖

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๓๓๓๗ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๑๖

๘ ตุลาคม ๒๕๑๖

เรื่อง ขอร้องอำนาจความสะดวกในการรังวัดรับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์
ที่ดินวัดร้าง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยกรมการศาสนาและทางการคณะสงฆ์แจ้งว่า มีความห่วงใยในที่ดินวัดร้าง
ต่าง ๆ อันเป็นศาสนสมบัติของพระศาสนา โดยเฉพาะวัดร้างที่ยังไม่มีหลักฐานโฉนดที่ดินหรือ
หนังสือรับรองการทำประโยชน์และมีอาณาเขตไม่แน่นอน อาจเป็นช่องทางและโอกาสให้แก่
บุคคลอื่นเข้าครอบครองยึดถือใช้ประโยชน์ที่ดินวัดร้างได้ เพื่อพิทักษ์รักษาที่ดินวัดร้างให้มั่นคง
เป็นประโยชน์แก่พระศาสนาสืบไป จึงได้วางโครงการขอรังวัดรับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรอง
การทำประโยชน์ (น.ส. ๓) วัดร้างทั่วประเทศไว้เป็นหลักฐานให้เสร็จสิ้นภายใน ๓ ปี โดยเริ่ม
จัดสรรงบประมาณศาสนสมบัติกลางให้ดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ เป็นต้นไป และเพื่อให้การ
ดำเนินการตามโครงการดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอความอนุเคราะห์กรมที่ดิน
ให้ช่วยเหลือและร่วมมือเป็นกรณีพิเศษ

ฉะนั้น เพื่อให้ความอนุเคราะห์แก่กรมการศาสนา จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่ง
เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการทกรมการศาสนาขอรังวัดรับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ (น.ส. ๓) ที่วัดร้างในจังหวัดนั้นเป็นกรณีพิเศษด้วย แม้จำเป็นจะจัดดำเนินการใน
วันหยุดราชการเป็นพิเศษเพิ่มขึ้น ทางกรมการศาสนาก็ยินดีจ่ายค่าล่วงเวลาให้แก่เจ้าหน้าที่ตาม
ระเบียบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **สนิท วิเศษโกสิน**

(นายสนิท วิเศษโกสิน)

รักษาการในตำแหน่งรองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

ท มท. ๐๖๐๖/๔๔๐๐๕

กรมที่ดิน

๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การแก้ไขเขตและเนื้อที่ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

อ้างถึง หนังสือจังหวัดท นศ. ๑๕/๑๔๑๓๕ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๑๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารรวม ๔๗ ฉบับ

ตามที่แจ้งไปว่านายแคล้ว กุละระวัง ไทยนต์ค้าขอแบ่งให้ที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เลขที่ ๒๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลกะหรอ อำเภอท่าศาลา อำเภอส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการรังวัดแบ่งแยก และตรวจสอบใหม่แล้ว ปรากฏว่าเขตที่ดินได้เปลี่ยนแปลง และคำนวณเนื้อที่ได้ ๔๘ ไร่ — งาน ๔๗ วา มากกว่าเดิม ๑๓ ไร่ — งาน ๖๖ วา สอบสวนไม่ปรากฏว่าเจ้าของที่ดินได้นำเจ้าหน้าที่รังวัดรูกลาเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ หรือสมยอมแลกเปลี่ยนเขตที่ดินกันแต่ประการใด จังหวัดเห็นว่าเขตและเนื้อที่ดินตาม น.ส. ๓ ดังกล่าวอาจผิดพลาดคลาดเคลื่อนสมควรจัดการแก้ไขให้ถูกต้องตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๐๖/๔๐๙๖ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๙ ทบข้อหารือของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้เวียนให้ทราบและถือปฏิบัติโดยหนังสือกรมที่ดินท มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๗๘๑ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๑๐ แต่ไม่ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจส่งแก้ไขเขตและเนื้อที่ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ จังหวัดหรือไปกรมที่ดิน นั้น

เรื่องนี้ ขอเรียนว่าในกรณีดังกล่าว นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอย่อมมีอำนาจแก้ไขรูปแผนที่ และเนื้อที่ดินใน น.ส. ๓ ให้ตรงกับความเป็นจริงได้โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๙ ทวิ วรรค ๔ ซึ่งเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **สนิท วิเศษโกสิน**

(นายสนิท วิเศษโกสิน)

รักษากรในตำแหน่งรองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๔๔๔๖๙ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะรายโดยมิได้แจ้งการครอบครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ลย. ๑๕/๔๑๖๔ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๑๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๒๗ ฉบับ

ตามที่แจ้งไปว่านางชู เกตุศรี ราษฎรบ้านนาคินคำ อยู่บ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลนาคินคำ อำเภอเมือง ได้ยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์เฉพาะรายโดยมิได้แจ้งการครอบครองรวม ๒ แปลง ซึ่งผู้ขอได้เข้าครอบครองและทำประโยชน์มาก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยทำนาฟางเต็มทั้งแปลงแล้ว ผู้ขออ้างความจำเป็นจะต้องแบ่งขายที่ดินบางส่วนให้แก่กรมทางหลวง อำเภอได้ดำเนินการรังวัดพิสูจน์สอบสวนแล้วเห็นว่า อยู่ในหลักเกณฑ์ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) หมวด ๔ ข้อ ๙ (๒) (ข) ควรออก น.ส. ๓ ได้ โดยไม่ต้องขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัด แต่จังหวัดเห็นว่าการขอรับรองการทำประโยชน์เต็มทั้งแปลงแล้วแบ่งขายแก่ทางราชการเพียงบางส่วน จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดเสียก่อน จึงหารือไปกรมที่ดินว่าความเห็นของจังหวัดจะถูกต้องหรือไม่

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า การขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์รายนปรากฏว่าไม่ได้ขออนอก น.ส. ๓ แต่เพียงบางส่วนเพื่อโอนขายให้แก่กรมทางหลวงเท่านั้น ได้ขออนอก น.ส. ๓ เต็มทั้งแปลงก่อน แล้วจึงจะจดทะเบียนแบ่งขายให้แก่ทางราชการ ที่ดินที่ไม่ได้ขายจึงออกรวมไปด้วย ฉะนั้น เพื่อให้หมดปัญหาเกี่ยวกับการผ่านระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ดังกล่าว จึงควรต้องขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดเสียด้วย ตามความเห็นของจังหวัด จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) สนิท วิเศษโกสิน

(นายสนิท วิเศษโกสิน)

รักษาการในตำแหน่งรองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๕๕๓๖๗ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

ที่ มท. ๐๖๐๖/๒๑๓

กรมที่ดิน

๑ มกราคม ๒๕๑๓

เรื่อง การออกโฉนดที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือท นม. ๑๕/๒๒๙๓๓ - ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๑๖

ตามที่แจ้งไปว่า ได้ดำเนินการรังวัดออกโฉนดที่ดิน ซึ่งมีหลักฐาน ส.ค. ๑ หรือ น.ส. ๓ มีเขตที่ดินข้างเคียงแจ้งไว้ว่าจดป่า เมื่อคำนวณเนื้อที่รังวัดแล้วได้เนื้อที่ระยเกินกว่า หลักฐานเดิมมากอยู่หลายราย การออกโฉนดที่ดินในกรณีนี้ตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดิน แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) หมวด ๕ ข้อ ๑๑ (๒) ง. กำหนดไว้ว่า จะออกโฉนด หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ตามระยะที่ปรากฏในหลักฐานแจ้งการครอบครองโดย ประมาณเกี่ยวกับเรื่องนี้ จังหวัดได้ทำการสอบสวนให้ผู้ปกครองท้องที่ตรวจสอบที่ดินแล้ว ปรากฏว่า ป่าที่เจ้าของที่ดินแจ้งไว้ในหลักฐาน เป็นป่าที่มิใช่เจ้าของครอบครองทำประโยชน์ ไม่ใช่ป่า สงวนหรือป่าเตรียมการสงวนไว้เป็นป่าถาวรของชาติ บางรายเป็นป่าที่เจ้าของทำประโยชน์หรือ ไม่ทำประโยชน์เป็นบางปี บางรายทิ้งร้างจนกลายเป็นป่าอีก แล้วจึงเข้าทำประโยชน์ใหม่ อีก ขณะทำการรังวัดเจ้าของได้ทำประโยชน์เต็มเนื้อที่ จึงไม่มีป่าเหลืออยู่ บางรายก็ได้ครอบ ครองทำประโยชน์แต่พื้นดิน ตัดต้นไม้ทิ้งไม่จำเป็นออกเหลือที่จำเป็นไว้บ้าง เพราะเจ้าของต้อง การสร้างวัดจึงเหลือต้นไม้เป็นร่มเงา จึงทำให้เห็นว่าป่าแท้จริงเป็นป่าที่มิใช่เจ้าของครอบครอง ไม่ใช่ไร่ร้างว่างเปล่าเจ้าของก็ได้รับรองเขตที่ดินครบทุกด้าน จังหวัดเห็นว่าที่ดินข้างเคียงจดป่า เมื่อทำการสอบสวนแล้วปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว ควรจะออกโฉนดที่ดินให้ได้ เพราะสภาพ ไม่ใช่ป่า หรือที่ดินร้างว่างเปล่า ความเห็นของจังหวัดจะถูกต้องหรือไม่ นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามปัญหาที่จังหวัดหรือไปนั้น เป็นปัญหาข้อ กฎหมาย ซึ่งจะต้องได้ข้อเท็จจริงให้ครบถ้วนเสียก่อน จึงจะพิจารณาได้ ฉะนั้น หากปรากฏว่า มีการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในกรณีหลักฐาน ส.ค. ๑, น.ส. ๓ หรือ ใบจอง ที่ดินข้างเคียงด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านจดที่ป่า ไม่ว่าจะ เป็นป่าในสภาพเช่นไร ก็ตาม ขอให้จังหวัดทำการสอบสวนทุกรายเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยละเอียด แล้วส่งเรื่องพร้อม

๑๕๒

๕
ทั้งความเห็นไปให้กรมที่ดินพิจารณาก่อนเป็นราย ๆ ไป เช่นเดียวกับเรื่อง การออกโฉนดที่ดิน
หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่มีเนื้อที่เกินกว่า ๑๐๐ ไร่ จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าหน้าที่
ดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

สนธิ วิเศษโกสิน

(นายสนธิ วิเศษโกสิน)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๖๖๒ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๑๗

ด่วนมาก

ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๐๔๕

กรมที่ดิน

๓๑ มกราคม ๒๕๑๗

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เฉพาะราย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือด่วนมาก ท มท. ๐๖๐๖/ว.๗๘๙๔๒ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.)

เฉพาะราย ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้วางระเบียบเกี่ยวกับการลง เลขที่.....

เดิม.....หน้า..... ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) แบบใหม่ โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ ทั้งในกรณีเดินสำรวจออก น.ส. ๓ ก. หรือกรณีที่มีผู้มาขอเฉพาะรายไว้แล้ว แต่ยังไม่มีการออก น.ส. ๓ ก. เฉพาะรายไว้ให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ นั้น

บัดนี้ กรมที่ดินได้วางระเบียบว่าด้วยการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เฉพาะรายเสร็จแล้ว ฉะนั้น จึงขอส่งระเบียบดังกล่าวมาเพื่อโปรดทราบและสั่งเจ้าหน้าที่ที่ดินถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรุณ วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

ระเบียบกรมที่ดิน

ว่าด้วยการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เฉพาะราย

พ.ศ. ๒๕๑๓

ด้วยกรมที่ดินเห็นสมควรวางระเบียบเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เฉพาะราย ในระวางรูปถ่ายทางอากาศที่เจ้าหน้าที่ได้ทำการเดินสำรวจไปแล้วดังต่อไปนี้

๑. การรับคำขอ

๑.๑ เมื่อเจ้าของที่ดินมีความประสงค์จะขอก่อน น.ส. ๓ ก. เฉพาะราย ในระวางรูปถ่ายทางอากาศ ที่เจ้าหน้าที่ได้ทำการเดินสำรวจไปแล้ว ให้นำหลักฐานสำหรับที่ดินแปลงนั้น เช่น ส.ค. ๑ ใบจอง ใบเหี้ยบย่ำ ใบรับแจ้งการครอบครองที่ดินตามมาตรา ๒๗ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ มายื่นต่อเจ้าหน้าที่เพื่อใช้เป็นหลักฐานสำหรับตรวจระวางรูปถ่ายทางอากาศ โดยให้ผู้ขอชี้ตำแหน่งที่ดินตามแบบบันทึกคำชี้แจงเรื่องตรวจและระวางรูปถ่ายทางอากาศ (ร.ว. ๑๐ ก.) ตามตัวอย่างท้ายระเบียบนี้ แล้วให้เจ้าหน้าที่จำลองรูปรายละเอียดจากรูปถ่ายบริเวณที่จะทำการออก น.ส. ๓ ก. ลงในแบบ ร.ว. ๑๐ ก. ด้วยดินสอดำ แล้วเขียนชื่อเจ้าของที่ดินข้างเคียงตามที่ผู้ขอแจ้งให้ทราบด้วย

๑.๒ เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑.๑ แล้วไม่มีข้อขัดข้อง ให้ผู้ขอยื่นคำขอตามแบบ น.ส. ๑ ท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๑๗ ต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่

๑.๓ ลงบัญชีต่าง ๆ เช่น บัญชีรับทำการและคุมเรื่อง (ท.อ. ๑๔) บัญชีกำหนดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์

๑.๔ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอแล้ว ให้นำเอาโฉนดหรือปลัดโฉนดผู้เป็นเจ้าของหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี ไปทำการพิสูจน์สอบสวนยังที่ดินหรือจะมอบให้เจ้าหน้าที่ที่ดินในอำเภอขึ้นไปทำการแทนก็ได้ โดยเขียนใบนัดตามแบบ ท.ด. ๒ ก. อนุโลมปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ที่ ๗/๒๕๑๒ เรื่อง การแบ่งแยกและตรวจสอบเนื้อที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ บอ ๑.๕

๑.๕ การแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงมาระวังแนวเขต ปกติให้เป็นหน้าที่ของผู้ขอที่จะต้องแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกด้านมาระวังแนวเขต หากผู้ขอไม่สามารถจะแจ้งได้ จึงให้ทำหนังสือแจ้งไปตามแบบหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง

๑.๖ แจ้งให้เจ้าของที่ดินเตรียมหลักฐานสำหรับปักเขตที่ดินตามจำนวนที่จำเป็นจะต้องใช้

๑.๗ ให้พนักงานที่ดินอำเภอส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอส่งให้ไปดำเนินการรับไป โดยให้ลงชื่อรับเรื่องไว้ในช่องหมายเหตุในบัญชีกำหนดวันทำการพิสูจน์ ฯ

๒. วิธีการพิสูจน์สอบสวนที่ดิน

๒.๑ การพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ตามแบบ น.ส. ๑ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับ การออก น.ส. ๓ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ แล้วจัดทำแผนที่ดินแปลงนั้นพร้อมทั้งแสดงเขตติดต่อ ตามที่เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงนำชั่งลงใน ร.ว. ๑๐ ก. ที่ได้จัดทำขึ้นแล้วตามข้อ ๑.๑ เพื่อนำไปลงที่หมายในระวางรูปถ่ายทางอากาศ และระวางแผ่นทาบ (OVERLAY) หรือระวางขยายที่ได้เดินสำรวจไว้ เช่นเดียวกับการเดินสำรวจ

๒.๒ ถ้าบริเวณที่ดินแปลงที่ขอร้อง น.ส. ๓ มีสิ่งปกคลุมมองไม่เห็นมุมเขต และแนวเขตในระวางรูปถ่าย ให้ทำการวัดระยะและโยยัดด้วยโซ่ เพื่อให้สามารถชั่งรูปแผนที่ของที่ดินแปลงนั้นได้ แล้วนำมาลงที่หมายในระวางรูปถ่ายที่อำเภอ

๒.๓ ในกรณีที่ที่ดินแปลงเล็กมาก ไม่อาจลงระวางรูปถ่ายได้ จำเป็นจะต้องขยาย มาตราส่วนของรูปที่ดินแปลงนั้นเป็น ๑:๒๕๐๐ หรือ ๑:๑๒๕๐ หรือ ๑:๕๐๐ และบริเวณนั้นยัง ไม่ได้สร้างระวางขยายไว้ ให้สร้างระวางขยายขึ้นใหม่ โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับการเดินสำรวจ

๒.๔ เมื่อได้ดำเนินการตาม ๒.๑ หรือ ๒.๒ หรือ ๒.๓ แล้ว เฉพาะการทำรูป แผนที่สังเขปหลัง น.ส. ๑ ไม่ต้องทำ คงให้มีการรับรองเขตไปตามระเบียบเดิมเท่านั้น

๓. การให้เลขที่ดินและการคำนวณเนื้อที่

๓.๑ การขอต่อเลขที่ดิน ให้ต่อเลขที่ดินจากบัญชีต่อเลขที่ดิน (น.ส. ๖) ถ้ามี เลขที่ดินว่าง ก็ให้นำมาใช้ก่อน

๓.๒ การคำนวณเนื้อที่ ให้คำนวณเนื้อที่โดยวิธีมาตราส่วนจากรูปแผนที่ใน ร.ว. ๑๐ ก. แล้วนำผลเฉลี่ยมาเขียนลงในแบบ ร.ว. ๑๐ ก. และบัญชีต่อเลขที่ดิน (น.ส. ๖)

การคำนวณเนื้อที่ต้องคำนวณ ๓ ครั้ง แล้วนำผลเฉลี่ยมาใช้ และให้แสดงรายการ คำนวณไว้ใน ร.ว. ๑๐ ก. ด้วย

๔. การตรวจเรื่อง การเบิกค่าใช้จ่าย และการประกาศ

๔.๑ การตรวจเรื่องและการเบิกเงินจ่ายค่าใช้จ่าย ให้ปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการนัดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๔ ข้อย ๖, ๗ และ ๘

๔.๒ เมื่อพนักงานที่ดินอำเภอได้ตรวจเรื่อง เห็นว่าถูกต้องแล้ว ให้นำเสนอ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี พิจารณาดำเนินการประกาศต่อไป

๕. กรณีมีผู้โต้แย้ง

ถ้ามีผู้โต้แย้งการออก น.ส. ๓ ก. ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำ กิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๑๔) ออกตามความ ใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

๖. การต่อเลขที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.)

การต่อเลขที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ให้ต่อจากเลขสุดท้าย ของเลขที่ในทะเบียนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๘)

ส่วนเล่มหน้าของหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ให้ใช้ตามเล่ม และหน้าของแฟ้มที่จะนำ น.ส. ๓ ก. ไปเก็บ

๗. การสร้าง และการแจกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.)

๗.๑ การสร้างหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ให้ใช้แบบพิมพ์ น.ส. ๓ ก. ชนิดที่ใช้เขียนทั้งสองฉบับ โดยนำข้อความตามคำขอ (น.ส. ๑) และรูปแผนที่ใน ร.ว. ๑๐ ก. มาเขียนลงไว้ให้ครบถ้วนตามรายการของแบบพิมพ์ น.ส. ๓ ก. ถ้ารูปแผนที่มีขนาดใหญ่ ไม่สามารถเขียนลงในแบบพิมพ์ ก็ให้ย่อมาตราส่วนให้รูปแผนที่ที่จะเขียนลงในแบบพิมพ์ ได้ และให้เขียนมาตราส่วนกำกับไว้ด้วย

๗.๒ เมื่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี ได้ ลงนามประทับตราประจำตำแหน่งใน น.ส. ๓ ก. วันใด ให้ลงวัน เดือน ปี ที่ออก น.ส. ๓ ก. ในวันนั้น เมื่อมีผู้มาขอรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เมื่อใด ให้แจกแก่ผู้ขอ ไปหนึ่งฉบับ โดยให้ผู้รับลงลายมือชื่อพร้อมด้วย วัน เดือน ปี ที่รับไว้ในคำขอ (น.ส. ๑) ส่วน อีกหนึ่งฉบับเก็บไว้ที่ทำการที่ดินอำเภอหรือกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี

๗.๓ หลักฐานการได้มาซึ่งที่ดินที่ใดแจก น.ส. ๓ ก. ไปแล้ว เช่น ส.ค. ๑ ใบ จອງให้หมายเหตุ โดยวิธีขีดคร่อมด้วยหมึกสีแดงทั้งฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่และฉบับเจ้าของที่ดินว่า “ได้ออก น.ส. ๓ ก. เลขที่.....แต่วันที่.....” แล้วให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ลงชื่อ และวัน เดือน ปี กำกับไว้เป็นหลักฐาน

๘. การเก็บหลักฐาน

๘.๑ การเก็บหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ที่แจกให้แก่ผู้ขอไป แล้วให้นำมาเก็บไว้ในแฟ้มสำหรับเก็บ น.ส. ๓ ก. นั้น ตามเลขที่ของ น.ส. ๓ ก. นั้น ตามบัญชี แห่งหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๓๒๑๑ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๑๕ และตัวนมาก ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๗๕๑๓ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๑๖

๘.๒ การเก็บเรื่องราวเข้าสารบบ ให้เก็บเป็นรายแปลงตามลำดับเลขที่ของ น.ส. ๓ ก. และเก็บเป็นตำบล ๆ ไป เอกสารที่จะเก็บให้นำเข้าแฟ้มปกเหลือง (ก.ท.ด. ๑๐) ตามบัญชีแห่งคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๓/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๕

๕. การเรียกค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่าย

๕.๑ การเรียกค่าธรรมเนียม ให้เรียกตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗

๕.๒ การเรียกเงินค่าใช้จ่าย (มัดจำ) เป็นค่าพาหนะเดินทางและเบี้ยเลี้ยงพนักงานเจ้าหน้าที่ในการไปพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ที่ดิน ให้เรียกตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๗) ออกตาม พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินและตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้

ให้ใช้ระเบียบดังกล่าวตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗

(ลงชื่อ)

อ. วิสุทรโยธาทิบาล

(นายอรรถ วิสุทรโยธาทิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๐๕๕ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗

(ตัวอย่างกระดาษแก้ว)

บันทึกคำชี้แจงเรื่องตรวจและชำระวงรูปถ่ายทางอากาศ

ที่ทำการที่ดินอำเภอ.....

วันที่.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....ตำแหน่ง.....ได้ตรวจสอบรูปถ่ายทางอากาศ

อำเภอ.....ซึ่ง.....ขอออก น.ส. ๓ ก.

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ปรากฏว่าที่ดินแปลงนี้อยู่ในระวางรูปถ่ายทางอากาศข้อ.....หมายเลข.....

แผ่นที่.....เป็นที่.....

ข้าพเจ้า.....ขอรับรองว่า ที่ดินแปลงที่ข้าพเจ้าชี้ และ
 เจ้าหน้าที่ได้ขีดแผนที่ต่อท้ายเพื่อประกอบคำขอออก น.ส. ๓ ก. ของข้าพเจ้าและข้างเคียงทั้ง ๔
 ทิศ ที่ติดต่อเป็นการถูกต้องแล้ว.

(ลงชื่อ).....ผู้ชี้แผนที่

(ลงชื่อ).....เจ้าหน้าที่

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๖๕

กระทรวงมหาดไทย

๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗

เรื่อง การลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

โดยที่ปรากฏว่า ปัจจุบันการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ทั้งเฉพาะรายและการเดินสำรวจออก น.ส. ๓ ก. โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศได้เพิ่มปริมาณมากขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับปริมาณงานในด้านอื่นที่นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ก็ได้เพิ่มพูนมากขึ้นอีกด้วย ทำให้หนังสือรับรองการทำประโยชน์ดังกล่าว ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ค้างอยู่เป็นจำนวนมาก โดยที่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ลงชื่อไม่ทัน ทำให้ประชาชนไม่ได้รับหนังสือรับรองการทำประโยชน์โดยรวดเร็ว และท่วถึงกันเท่าที่ควร

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบดำเนินการลงชื่อในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเสร็จแล้ว เพื่อจะได้แจกให้แก่ประชาชนโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ด้วยความต้องการของประชาชน หากไม่อาจจะลงชื่อได้ทัน ก็ขอได้ทำเป็นหนังสือมอบหมายให้ปลัดอำเภอโท ปลัดอำเภอตรี หรือหัวหน้าส่วนราชการอื่นที่ประจำอยู่ที่อำเภอหรือกิ่งอำเภอนั้นเป็นผู้ลงชื่อแทนโดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๖๐ (๔) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๔ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ โดยใช้คำต่อท้ายว่า "ทำการแทน" และห้ามมิให้มอบหมายให้แก่พนักงานที่ดินอำเภอ ซึ่งเป็นเจ้าของเรื่องลงชื่อแทนเป็นอันขาด การมอบหมายเช่นว่าเป็นการเฉพาะตัว เมื่อเปลี่ยนตัวนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งใหม่ก็ต้องทำหนังสือมอบหมายกันใหม่

๕๕ เมื่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอใด ได้มอบหมายให้ผู้ใดลงชื่อในหนังสือรับรองการทำประโยชน์แทนแล้ว ขอให้รายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบด้วยทุกราย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

วิฑูร จักกะพาก

(นายวิฑูร จักกะพาก)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน.

๒๐๒

ด่วนมาก

ท มท. ๐๖๐๖/๒๕๑๐

กรมที่ดิน

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เฉพาะราย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือ ด่วนมาก ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๐๔๕ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๑๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้ส่งระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เฉพาะราย พ.ศ. ๒๕๑๗ มาให้เจ้าหน้าที่ทราบและถือปฏิบัติ

เจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าระเบียบกรมที่ดินได้พิมพ์ข้อความในข้อ ๑.๔ วรรคสามเคลื่อน ที่ข้อ ๑.๔ มีข้อความดังนี้ “เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอแล้ว ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี ไปทำการพิสูจน์สอบสวนยังที่ดิน หรือจะมอบให้เจ้าหน้าที่ที่ดินในอำเภอนั้นไปทำการแทนก็ได้ โดยเขียนใบนัดตามแบบ ท.ต. ๒ ก. อนุโลมปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ที่ ๗/๒๕๑๖ เรื่องการแบ่งแยกและตรวจสอบเนื้อที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ข้อ ๑.๕” ฉะนั้น จึงเรียนมาขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่แก้ไขเสียให้ถูกต้องด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. วิเศษโกสิน

(นายสนธิ วิเศษโกสิน)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

**การร้งวัตแบ่งแยก
สอบเขต**

และ

รวม น.ส. ๓

คำสั่งที่ ๕/๒๔๔๐

เรื่อง การแก้ไขเปลี่ยนแปลงในนามเดิม

ด้วยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในนามเดิมตามที่ได้ปฏิบัติอยู่ในเวลานี้ กล่าวคือ ถ้าผู้ถือกรรมสิทธิ์ของที่ดินแปลงที่แบ่งนั้นมีหลายคนด้วยกัน และมีความประสงค์จะแบ่งแยกหลายแปลง เวลาแก้ไขเปลี่ยนแปลงจะต้องเขียนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ทุกคนในสารบัญแก้ไขเปลี่ยนแปลงของเจ้าของที่ดินและของผู้รับที่ดิน ตลอดจนลงนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ทุกคนในชื่อเจ้าของที่ดินและผู้รับที่ดิน ทุก ๆ ครั้งเป็นแปลง ๆ ตามจำนวนแปลงที่แบ่งแยก เพื่อจะไม่ให้เป็นการเสียเวลาและเปลืองกระดาษสารบัญแก้ไขเปลี่ยนแปลง จึงวางระเบียบปฏิบัติวิธีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในนามเดิมไว้ดังต่อไปนี้

๑. ให้เขียนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ทุกคนในสารบัญแก้ไขเปลี่ยนแปลงของเจ้าของที่ดินและผู้รับที่ดิน ตลอดจนลงลายมือชื่อของผู้ถือกรรมสิทธิ์ในชื่อเจ้าของที่ดินและผู้รับที่ดินเพียงครั้งเดียว

๒. ในชื่อจำนวนที่ดินที่ได้สัญญา ที่คงเหลือ และโฉนดใหม่ ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงตามจำนวนแปลงที่แบ่งแยกเป็นตอน ๆ ตามลำดับแปลง

ได้ทำตัวอย่างวิธีแก้ไขเปลี่ยนแปลงในนามเดิมไว้ท้ายคำสั่ง

ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตั้งแต่วันรับคำสั่งนี้เป็นต้นไป.

กรมที่ดินและโลหกิจ

สั่งมา ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๔๐

(ลงชื่อ)

ประเจิดอักษรลักษณ์

รักษากรแทนอธิบดี

สารบัญชีทะเบียน

วัน เดือน ปี ที่ได้ จดทะเบียน	ประเภทการ จดทะเบียน	ผู้โอน		ผู้รับโอน		จำนวนที่ดิน ที่ได้สัญญา		จำนวนที่ดิน ที่คงเหลือ		โฉนดใหม่			เจ้าพนักงานที่ดิน ลงนาม ลงวัน ประทับตรา		
		ชื่อ ที่อยู่ สำคัญ	บิดา มารดา ภรรยา	ชื่อ ที่อยู่ สำคัญ	บิดา มารดา ภรรยา	ไร่	งาน	วา	ไร่	งาน	วา	ระวาง ที่ดิน		โฉนด ที่	
วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....	แบ่งแยก ในนาม เต็ม	๑. นาย ก. ๒. นาย ข. บ้านในเขตฯ	นาย ค. นาย ง.	๑. นาย ก. ๒. นาย ข. บ้านในเขตฯ	นาย ค. นาย ง.	๑	-	-	๒	-	-	๑๑๐	๒๐	๑๑๐	(ลงนาม)..... วันที่...เดือน...พ.ศ....
						๑	-	-	๑	-	-	๑๑๑	๒๑	๑๑๑	(ลงนาม)..... วันที่...เดือน...พ.ศ....
						-	๒	-	-	๒	-	๑๑๒	๒๒	๑๑๒	(ลงนาม)..... วันที่...เดือน...พ.ศ....

คำสั่งกรมที่ดิน

ท ๕/๒๔๔๔

เรื่อง การปฏิบัติในเรื่องที่ดินพังลงน้ำทำให้รูปที่ดินตามแผนที่เดิมเปลี่ยนแปลงไป

ด้วยกรมที่ดินเห็นสมควรวางวิธีการ ปฏิบัติ ในเรื่องที่ดิน พังลงน้ำทำให้รูปที่ดินตามแผนที่เดิมเปลี่ยนแปลงไป จึงออกคำสั่งไว้ดังต่อไปนี้

โฉนดที่ดินแปลงใดมีการรังวัดบกพร่องหลักหมายเขตอย่างใหม่เฉพาะแปลง (รูปลอย) หรือมีการรังวัดโยงยึดหลักเขตด้วยกล้องธูปโอโตไลท์ ซึ่งมีระยะเส้น การรังวัดและภาคของทิศเป็นหลักฐานอยู่ก่อนแล้ว เมื่อมีการรังวัดครั้งหลังถ้าปรากฏว่าสภาพที่ดินได้เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากน้ำที่ติดต่อกับทางน้ำพอง จะทำให้รูปแผนที่หลังโฉนดผิดไปจากเดิม ให้จัดการดังนี้

๑. ถ้าพังเป็นบางส่วน ให้แจ้งให้เจ้าของทราบ ถ้าเจ้าของยอมให้ตัดที่ดินที่พังออกจากโฉนด ก็ให้บันทึกถ้อยคำไว้ แล้วให้ทำการรังวัดเพื่อแก้รูปแผนที่หลังโฉนดและจำนวนเนื้อที่ดินเข้าหาสภาพที่ดินตามที่ปรากฏ โดยไม่ต้องหาหรือการแก้ไขเขตแผนที่ตามคำสั่งกรมที่ดินที่ ๒๐/๒๔๔๓ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๔๔๓ ข้อ ๑ ข. ก่อน แต่เมื่อแก้แล้วให้รายงานพร้อมด้วยส่งรูปแผนที่ที่พังตามอย่างท้ายคำสั่งนี้ กับสำเนาใบรับรองแบบ ท.ต. ๓๕ และ ท.ต. ๓๔ (ถ้ามี) ไปยังกรมที่ดิน

๒. ถ้าพังหมดทั้งแปลง ให้ช่างแผนที่ผู้ไปทำการรังวัดขแจ้งให้เจ้าของที่ดินทราบก่อน ถ้าเขาให้ขจัดการรังวัด ก็ให้จดถ้อยคำเขาไว้ แล้วขจัดการ กลับมารายงาน ถ้าเขาจะขอให้ทำการรังวัดต่อไป และสามารถจะทำการให้ได้ ก็ทำให้แล้วรายงาน แต่ถ้าไม่สามารถจะทำให้ได้ก็แจ้งให้เขาทราบเหตุผล โดยบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ต่อกันแล้วขจัดการรังวัด กลับมารายงาน

๓. ในกรณีที่พังลงน้ำไปเป็นบางส่วน ยังมีที่เหลือและผู้ขยอมตามข้อ ๑ ข. เมื่อผู้ขมาทำการจดทะเบียนหรือขอรับโฉนดคืน ให้ขแจ้งให้ผู้ขทราบอีกครั้งหนึ่งว่า เนื้อที่เดิมเท่าใดที่พังไปเป็นเนื้อที่เท่าใด เหลืออยู่เท่าใด แล้วขบันทึกถ้อยคำของเจ้าของที่ดิน รวมเรื่องไว้ในสารบบเพื่อเป็นหลักฐานในการแก้ไขเขตแผนที่

ถ้าเป็นกรณีท่งลงทางแปลง ตามข้อ ๒ และเจ้าของยอมให้ตัดกลับมาเป็นที่
สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ก็ให้บันทึกถ้อยคำไว้ แล้วให้แจ้งให้จังหวัดทราบ และให้หมายเหตุ
ไว้ในสารบัญญัณฑ์เขียนว่า เป็นที่ที่เจ้าของยอมให้เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินด้วยหมึก
แดง เจ้าพนักงานลงนาม ลงวัน ประทับตรา ท่งในโฉนดฉบับหลวงฉบับของเจ้าของที่ดิน แล้วเก็บ
บันทึกถ้อยคำและโฉนดของเจ้าของที่ดินเข้าสารบบไว้ ส่วนโฉนดฉบับหลวงคงไว้ในเล่มอย่างเดิม

๔. ในกรณีที่เจ้าของไม่ยอมให้ท่งจะเป็นที่บางส่วนของท่งทั้งหมด หรือหมดท่ง
แปลงก็ตาม ให้พนักงานที่ดินติดต่อหารือขอความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาที่ดิน (เป็นต้น
กรมการอำเภอ จังหวัด ชลประทาน เทศบาล) เพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป ถ้ามีเรื่องสงสัยให้
หารือกรมที่ดิน

โฉนดที่ดินที่เป็นปัญหาให้หมายเหตุกลัไว้ เพื่อที่จะได้รังวัดในเมื่อจะมีคำขอ
ให้ทำธุรกรรมของจะได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาที่ดินหรือกรมที่ดิน

๕. การแปรรูปแผนที่ให้ปฏิตงน

- (ก) ถ้าเป็นที่เล็กน้อย ให้แก่เฉพาะเนื้อที่และหลักฐานของรูปแผนที่แปลง
นั้น ๆ หรือระวางแผนที่
- (ข) ถ้าเป็นที่มาก ให้จดทะเบียนหักที่สาธารณะด้วย เพื่อจะได้ทราบได้
สะดวกกว่า เนื้อที่เดิมมีเท่าใด ขาดไปในกรณีใดเท่าใด
- (ค) การแก้ในกรณีท่งวาน ให้ทำเป็นทำนองแบ่งแยก คือ ถ้าขัณรูปแยก
ไม่ได้ให้ปฏิบัติตามข้อ (ก) ถ้าขัณรูปแยกได้ ให้ปฏิบัติตามข้อ (ข)
- (ง) ถ้าท่งลงหมดท่งแปลง เจ้าของยอม ให้ลงที่หมายโนระวาง ให้
ปรากฏการเปลี่ยนแปลงด้วย
- (จ) ถ้าเจ้าของไม่ยอม ไม่ต้องทำอะไรกับแผนที่ระวางให้เก็บรูปแผนที่
ที่ทำมาไว้ในเรื่องสำรับใช้ในเมื่อมีกรณีเกิดขึ้น จนกว่าจะตกลงตาม
ข้อ ๔.

สั่ง ณ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๔๘๕

(ลงนาม)

หน ชูโต
อธิบดี

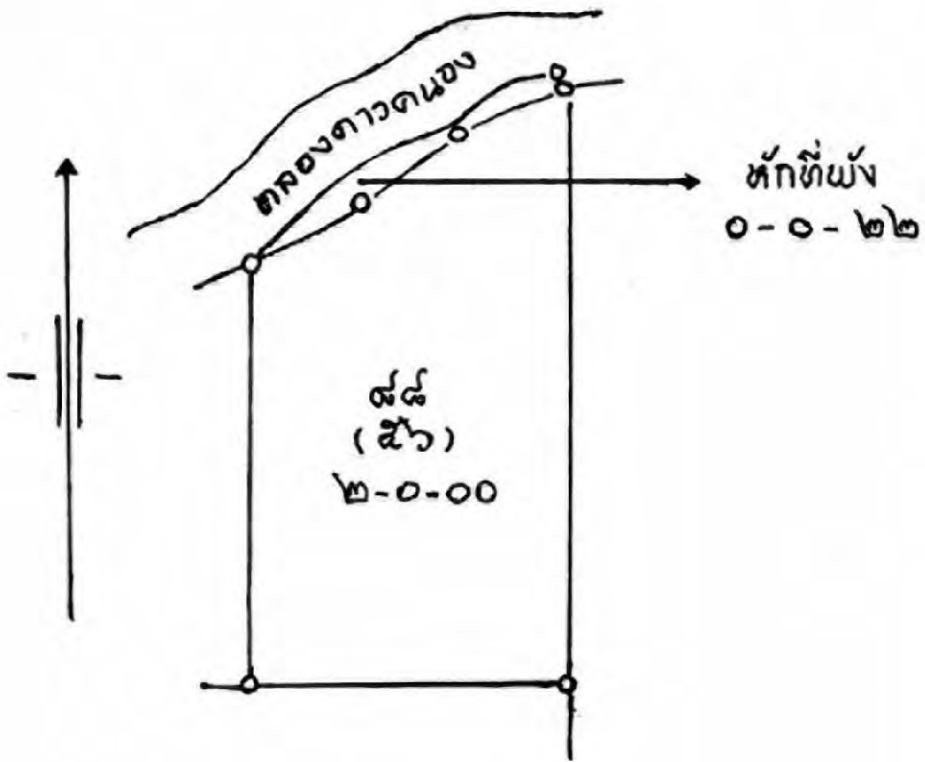
(ตัวอย่างรูปแผนที่หักที่พัง)

ระวาง ๔ ต.   ๒ อ.
มาตราส่วน ๑/๑๐๐๐

รูปแผนที่หักที่พังเนื่องจากแบ่งขาย ราย นางประภา พลอยเกษม ตำบลคลอง
ดาวคนอง อำเภอรามราชบุรีบูรณะ จังหวัดธนบุรี

รังวัดวันที่ ๖ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๕

.....ข้างแผนที่
ผู้ทำการรังวัด

คำสั่งที่ ๑๒/๒๔๙๙
เรื่อง แบ่งกรรมสิทธิ์รวม

โดยที่การแบ่งแยกที่ดินระหว่างผู้ถือกรรมสิทธิ์รวม ซึ่งกรรมที่ดินได้วางระเบียบวิธีการจดทะเบียนไว้แล้วในประเภทแบ่งระหว่างเจ้าของเดิมนั้น บัดนี้ ได้พิจารณาเห็นสมควรวางระเบียบการจดทะเบียนประเภทเสียใหม่ให้เป็นการเหมาะสมยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้เรียกชื่อประเภทว่า “แบ่งกรรมสิทธิ์รวม”

ข้อ ๒. ผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมจะขอแบ่งแยกที่ดินตามที่ดินตกลงกันได้ ในกรณีต่อไปนี้

(๑) แบ่งแยกที่ดินออกจากกันเป็นกรรมสิทธิ์ของแต่ละคน คนละกี่แปลงก็ได้ เช่น ก. ข. ค. ขอแบ่งกรรมสิทธิ์รวม เป็นของ ก. หนึ่งแปลง ของ ข. หนึ่งแปลง และของ ค. หนึ่งแปลง หรือจะแบ่งออกหลาย ๆ แปลง เป็นของ ก. ๓ แปลง ของ ข. ๒ แปลง และของ ค. ๕ แปลง

(๒) แบ่งแยกที่ดินออกจากกัน แต่ละแปลงถือกรรมสิทธิ์คนเดียวหรือหลายคนก็ได้ เช่น ก. ข. ค. ขอแบ่งแปลงหนึ่งเป็นของ ก. แปลงที่ ๒ เป็นของ ข. และ ค. สองคนถือกรรมสิทธิ์รวมกัน

แปลงคงเหลือจะให้ถือกรรมสิทธิ์คนเดียวหรือหลายคนหรือทุกคนก็ได้ เช่น ก. ข. ค. ขอแบ่งกรรมสิทธิ์รวม ก. ถือกรรมสิทธิ์แปลงหนึ่ง ข. ค. ถือกรรมสิทธิ์แปลงหนึ่ง แปลงคงเหลือ ก. ข. ค. ยังถือกรรมสิทธิ์รวมกัน

(๓) แบ่งแยกประเภทอื่น ๆ เช่น แบ่งขาย แบ่งให้ หรือหักที่สาธารณประโยชน์คั่นกลางสลับประเภทแบ่งกรรมสิทธิ์รวมก็ได้ เช่น ก. ข. ค. ขอแบ่งแปลงที่ ๑ เป็นของ ก. แปลงที่ ๒ เป็นของ ก. ข. ค. แปลงที่ ๓ แบ่งหักที่สาธารณประโยชน์ แปลงที่ ๔ เป็นของ ข. ค. แปลงคงเหลือเป็นของ ค.

ข้อ ๓. นิติกรรมเรื่องแบ่งกรรมสิทธิ์รวม ให้ทำเป็นบันทึกข้อตกลงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เมื่อได้ทำการรังวัดที่ดินตามระเบียบแล้ว จึงจดทะเบียนประเภทแบ่งกรรมสิทธิ์รวมให้เป็นไปตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวข้างต้น ถ้ามีกรณีแบ่งแยกประเภทอื่นตามข้อ ๒ (๓) ก็ให้เขียนคำขอรวมไว้ในบันทึกข้อตกลงโดยไม่ต้องทำคำขอออกต่างหาก

ส่วนประเภทการใดจะต้องทำสัญญา ก็ให้ทำสัญญาแล้วแต่กรณี ในนามของผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมหลายคน

ข้อ ๔. วิธีบันทึกข้อตกลงเรื่องแบ่งกรรมสิทธิ์รวมและวิธีจทรายการในสารบัญญัติทะเบียนให้ทำตามแบบท้ายคำสั่ง

ข้อ ๕. การเขียนเรื่องราวของจดทะเบียนสิทธิ (ท.ค. ๑) ต้องเขียนรายละเอียด ๑ ฉบับ และให้เขียนประเภทว่า “แบ่งกรรมสิทธิ์รวม” ตลอดทั้งแปลงที่คงเหลือ เช่น โฉนดที่มีชื่อ ก. ข. ค. แบ่งกรรมสิทธิ์รวม แปลงที่ ๑ เป็นของ ก. แปลงที่ ๒ เป็นของ ข. แปลงคงเหลือเป็นของ ค. รวม ๓ ราย ต้องเขียนเรื่องราวของจดทะเบียนสิทธิ (ท.ค. ๑) ๓ ฉบับ ดังนี้

แปลงแบ่งที่ ๑ ในข้อ ๓ (ชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์เดิม) เขียนชื่อ ก.ข.ค. ทั้ง ๓ คน ในข้อ ๔ ชื่อผู้รับกรรมสิทธิ์ต่อ เขียนชื่อ ก.

แปลงที่ ๒ ในข้อ ๓ เขียนชื่อ ก.ข.ค. ทั้ง ๓ คน ในข้อ ๔ เขียนชื่อ ข.

แปลงคงเหลือ ในข้อ ๓ เขียนชื่อ ก.ข.ค. ทั้ง ๓ คน ในข้อ ๔ เขียนชื่อ ค.

เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ ควรเขียนเครื่องหมายไว้ที่มุมขวาบนของเรื่องราวของจดทะเบียนสิทธิ (ท.ค. ๑) ในเวลาสอบสวนดังนี้ แปลงแบ่งที่ ๑ เขียนเลข “๑” แปลงแบ่งที่ ๒ เขียนเลข “๒” แปลงคงเหลือเขียน “คงเหลือ” ไว้

การส่งรายงานกรรมสิทธิ์แปลงแบ่งออกไปให้ปฏิบัติอย่างธรรมดา ส่วนแปลงคงเหลือส่งฉบับเดียว

ข้อ ๖. การเขียนใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียม จะแบ่งก็แปลงก็ตาม ให้เขียนรวมใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมฉบับเดียว แต่ให้เขียนจำนวนรายไว้ในช่องหมายเหตุในฉบับต้นข่วย เพื่อสะดวกแก่การตรวจสอบ

ข้อ ๗. การลงบัญชีประเภทเรียกเงินค่าธรรมเนียม (บ.ท.ค. ๒๑) บัญชีรายวันรับทำการ (บ.ท.ค. ๒) ต้องลงเป็นราย ๆ ไป เช่น โฉนดที่มีชื่อ ก.ข.ค. แบ่งระหว่างกันดังกล่าวแล้ว ต้องลงเป็น ๓ ราย การเขียนชื่อในช่องผู้ถือกรรมสิทธิ์รวม หรือฝ่ายหนึ่งนั้น ให้เขียนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมตั้งรายงานกรรมสิทธิ์ ข้อ ๓ แต่เขียนครั้งเดียว ส่วนช่องผู้รับหรืออีกฝ่ายหนึ่งนั้น

ให้เขียนข้อผู้รับเป็นราย ๆ ดังรายการกรรมสิทธิ์ ข้อ ๘ เฉพาะบัญชีประเภทเงินค่าธรรมเนียม ให้เขียนประเภทแบ่งกรรมสิทธิ์รวมเพิ่มขึ้นในช่องว่างที่มีอยู่ในจำพวกประเภทโอนทะเบียน

ข้อ ๘. การแก้สารบัญรายข้อ ให้ใช้อักษรย่อสำหรับประเภทว่า "บ.ก.ร." และเขียนวงเล็บอักษรข้อผู้แบ่งแยกกันนั้นทุกคนไว้ด้วย ส่วนตัวอักษรให้ยกข้อที่แยกไปตั้งใหม่ตามวิธีแก้สารบัญรายข้อ

ข้อ ๙. การแก้สารบัญที่ดินที่คงเหลือในนามของใคร ให้เขียนไว้ในช่องหมายเหตุว่าคงเหลือในนาม.....(อักษรชื่อ).....พร้อมกับแนบที่ดินคงเหลือและแบ่งไปก็แปลงให้เขียนด้วยหมึกแดงภายใต้ว่า "บ.ก.ร.....แปลง" และลงวันเดือนปีย่อกำกับไว้ด้วย ส่วนที่แบ่งไปให้แยกไปลงตามลำดับเลขที่ดินแปลงใหม่อย่างวิธีแก้สารบัญที่ดินตามธรรมดา

ข้อ ๑๐. คำขอแบ่งกรรมสิทธิ์รวม และคำขอแบ่งประเภทอื่น ๆ ซึ่งขอรวมในบันทึกข้อตกลง ให้เรียกค่าธรรมเนียมเป็นคำคำขอเป็นรายแปลง เฉพาะค่าจดทะเบียนประเภทแบ่งกรรมสิทธิ์รวม ให้เรียกค่าธรรมเนียมแปลงหนึ่งรายละ ๑๕ บาท ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๕ (๕) ค่าออกโฉนดให้เรียกเมื่อเวลาจดทะเบียนแปลงละ ๒๐ บาท ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๓ (ข)

ข้อ ๑๑. ให้ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดินที่ ๖/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๔๘๐ คำสั่งที่ ๑๒/๒๔๘๓ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๔๘๓ เรื่องแบ่งแยกกระหว่างเจ้าของเดิม ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตั้งแต่วันทราบคำสั่งเป็นต้นไป.

กรมที่ดิน

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๔๙๙

(ลงชื่อ)

ด. สุนทรสารทูล
(นายถวิล สุนทรสารทูล)
อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดินที่ มท. ๒๑๔/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๐

บันทึก อธิษฐาน ขอดตกลงเรื่องแบ่งกรรมสิทธิ์รวม และ
(แบ่งขายหรือแบ่งให้ ถ้ามี่)

ที่ดิน

ระหว่าง.....ตำบล.....
เลขที่.....หน้าสำรวจ.....อำเภอ.....
โฉนดหมายเลขที่.....จังหวัด.....
ที่ว่าการ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

นาย ก.

ระหว่าง ข้าพเจ้า นาย ข. อายุ.....ปี เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....

นาย ค.

เป็นบุตร.....อยู่ที่บ้าน.....เลขที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

ขอปฏิญาณตนและให้ถ้อยคำคือ ได้ทำบันทึกขอดตกลง.....

ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้:—

ข้อ ๑. ตามที่ข้าพเจ้าเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงที่กล่าวข้างบนนี้ โดยหนังสือ
นข้าพเจ้าตกลงแบ่งส่วนที่ดินของตนที่อยู่ในที่ดินแปลงนี้ออกจากกัน (และแบ่งขายหรือแบ่งให้
หรือหักที่สาธารณประโยชน์ ถ้ามี่) คือแบ่งที่ดินทางทิศเหนือหนึ่งแปลง เป็นของนาย ก. แบ่ง
ที่ดินแปลงที่สองทางทิศตะวันตกเป็นของนาย ข. และแบ่งแปลงที่สามต่อจากแปลงที่สองทางทิศ
ตะวันออกเป็นแบ่งขาย (ถ้ามี่) แปลงที่เหลือทางทิศใต้เป็นของนาย ค.

ข้อ ๒. ข้าพเจ้าจะได้นำข้างแผนทำการรังวัดหลักเขตให้เป็นการแน่นอนต่อไป (ถ้าเป็นเรื่องแบ่งจำกัดเนื้อที่ ต้องเขียนคำขอโดยอนุโลมตามตัวอย่างท้ายคำสั่งที่ ๔/๒๔๗๙ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๔๗๙) จึงขอให้พนักงานทำการรังวัดแบ่งแยกแล้วจดทะเบียนแบ่งกรรมสิทธิ์รวมและแบ่งขาย (ถ้ามี) ตามที่ข้าพเจ้าตกลงกันด้วย

ข้อ ๓. ข้าพเจ้ายอมเสียเงินค่าธรรมเนียมให้ตามระเบียบ

ข้อ ๔. ฯลฯ

บันทึกข้อตกลงนี้ทำไว้ ๑ ฉบับ เก็บไว้ ณ สำนักงานที่ดิน ทั้งสองฝ่ายได้ตรวจดูบันทึกข้อตกลงและเข้าใจข้อความตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและเจ้าพนักงานที่ดิน.

(ลงลายมือชื่อ.....) .....

(ลงลายมือชื่อ.....) .....

(ลงลายมือชื่อพยาน) .....

(ลงลายมือชื่อพยาน) .....

บันทึกข้อตกลงนี้จัดทำต่อหน้า

.....เจ้าพนักงานที่ดิน

ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ

.....ผู้เขียน

.....ผู้ตรวจ

หมายเหตุ

ตัวอย่างนี้เป็นกรณีตามข้อ ๒ (๑) ถ้าเป็นกรณีอื่นให้อนุโลมแก้ไขข้อความให้เป็นไปตามข้อตกลง.

สารบัญแก่ทะเบียน

โฉนดที่.....อำเภอ.....จังหวัด.....

จดทะเบียน วัน เดือน ปี	ประเภทการ จดทะเบียน	ผู้โอน ชื่อ	ผู้รับโอน ชื่อ	จำนวนที่ดิน ที่ได้สัญญา		จำนวนที่ดิน ที่คงเหลือ		โฉนดใหม่		เจ้าพนักงานที่ดิน ลงนาม ลงวัน ประทับตรา
				ไร่	งาน	ไร่	งาน	ว่าง	เลข ที่ดิน	
วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๙	แบ่งกรรมสิทธิ์รวม	๑. นาย ก.	นาย ก.	—	—	—	—	๑๑	๑๕	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๔๙๙
		๒. นาย ข.		๑	—	—	๒	๑๑	๑๕	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๔๙๙
		๓. นาย ค.		๑	—	—	๑	๑๒	๑๖	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๔๙๙
			นาย ค.	๑	—	—	—	—	—	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๔๙๙

หมายเหตุ:— ตัวอย่างนี้เป็นกรณีตามข้อ ๒ (๑)

สารบัญเกษมณ

โฉนดที่.....อำเภอ.....จังหวัด.....

จดทะเบียน วัน เดือน ปี	ประเภทการ จดทะเบียน	ผู้โอน ชื่อ	ผู้รับโอน ชื่อ	จำนวนที่ดิน ที่ได้สัญญา		จำนวนที่ดิน ที่คงเหลือ		โฉนดใหม่		เจ้าพนักงานที่ดิน ลงนาม ลงวัน ประจำตรา
				ไร่	งาน	ไร่	งาน	วาง วง	เลข ที่ดิน	
วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙	แบ่งกรรมสิทธิ์รวม	๑. นาย ก.	นาย ก.	—	—	—	—	๑๕	๑๑	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๕๕๙
		๒. นาย ข.	นาย ข.	—	—	—	—	๑๖	๑๒	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๕๕๙
		๓. นาย ค.	นาย ค.	—	—	—	—	—	—	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๕๕๙

หมายเหตุ :— ตัวอย่างนี้เป็นกรณีตามข้อ ๒ (๒)

สารบัญญแนกทะเบียน

โฉนดที่.....อำเภอ.....จังหวัด.....

จดทะเบียน วัน เดือน ปี	ประเภทการ จดทะเบียน	ผู้โอน		ผู้รับโอน		จำนวนที่ดิน ที่ได้สัญญา		จำนวนที่ดิน ที่คงเหลือ		โฉนดใหม่			เจ้าพนักงานที่ดิน ลงนาม ลงวัน ประทับตรา
		ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ	ไร่	งาน	ไร่	งาน	ว่าง	เลข ที่ดิน	โฉนด ที่	
วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๙	แบ่งกรรมสิทธิ์รวม	๑. นาย ก. ๒. นาย ข. ๓. นาย ค.	นาย ก.	๑	—	๔	๑	—	—	๑ ต. ๑ อ.	๑๑	๑๕	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๔๙๙
วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๙	แบ่งที่ที่สาธารณณะ	๑. นาย ก. ๒. นาย ข. ๓. นาย ค.	ถนน.....	—	—	๓	—	—	—	—	—	—	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๔๙๙
วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๙	แบ่งขาย	๑. นาย ก. ๒. นาย ข. ๓. นาย ค.	นาย ง.	—	—	๒	๓	—	—	๑ ต. ๑ อ.	๑๓	๑๗	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๔๙๙
วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๙	แบ่งกรรมสิทธิ์รวม	๑. นาย ก. ๒. นาย ข. ๓. นาย ค.	๑. นาย ข. ๒. นาย ค. นาย ค.	๑	—	๑	๓	—	—	๑ ต. ๑ อ.	๑๔	๑๙	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๔๙๙
วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๙			นาย ค.	๑	—	—	—	—	—	—	—	—	(ลงนาม)..... วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม ๒๔๙๙

หมายเหตุ :— ตัวอย่างนี้เป็นกรณีตามข้อ ๒ (๓)

คำสั่งที่ ๑๒/๒๕๐๐
เรื่อง การรวมโฉนดที่ดิน

ด้วยกรมที่ดินเห็นเป็นการสมควรที่จะปรับปรุงแก้ไขคำสั่งระเบียบการรวมโฉนดที่ดินเสียใหม่ เพื่อให้เหมาะสมและสะดวกในทางปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๑. การขอรวมโฉนดที่ดิน ให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์ทุกคนยื่นคำขอตามแบบพิมพ์ ท.ค. ๙ ถ้าเป็นกรณีระหว่างชายฝาก ให้ผู้รับซื้อฝากเป็นผู้ยื่นคำขอร่วมกับผู้ขายฝากด้วย

๒. โฉนดที่ดินที่จะขอรวมได้นั้น ต้องประกอบด้วยลักษณะดังนี้

ก. ต้องเป็นหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ประเภทเดียวกัน เว้นแต่โฉนดแผนที่กับโฉนดที่ดินให้รวมกันได้

ข. ต้องมีชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินในโฉนดที่ดินเหมือนกันทุกฉบับ และมีชื่ออยู่ที่ทุกคน

ค. ต้องเป็นที่ดินติดต่อกันเดียวกัน ในจังหวัดและสำนักงานที่ดินเดียวกัน แม้จะต่างตำบล อำเภอ ก็ให้ทำได้

๓. เมื่อได้รับคำขอแล้ว ให้ส่งข้างแผนที่ทำการรังวัดและออกโฉนดรวมให้ใหม่ทั้งฉบับ โดยหมายเหตุด้วยตัวแดงในโฉนดใหม่ค้ำหลังได้รูปแผนที่ว่า "โฉนดที่ดินฉบับนี้รวมจากโฉนดเดิม คือ โฉนดที่.....ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด....." แล้วลงนาม เจ้าพนักงานที่ดิน

๔. เมื่อได้ออกโฉนดใหม่แล้ว โฉนดฉบับหลวงของเก่าตัดออกจากเล่ม (การตัดใหม่ลงไว้สำหรับปิดโฉนดรายอื่นด้วย) และโฉนดเก่าฉบับเจ้าของที่ดินรวมทั้งหนังสือสำคัญต่าง ๆ ในสารบบที่ดินแปลงนั้น ๆ ให้ยกไปรวมเก็บไว้ในสารบบหน้าสำรวจแปลงที่ออกโฉนดใหม่ทั้งสิ้น โดยหมายเหตุด้วยตัวแดงไว้ในโฉนดเก่าและสิ่งสำคัญเหล่านั้นว่า "ที่ดินแปลงนี้ ได้มีการรวมโฉนดและออกโฉนดไปใหม่แล้วแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ....."

แล้วลงนามเจ้าพนักงานที่ดิน ในเล่มโฉนดหลวงของเก่าที่ตัดออกให้หมายเหตุไว้ให้ทราบด้วยว่า ตัดออกเฉพาะรวมโฉนดเป็นโฉนดใหม่เลขที่เท่าใด เพื่อค้นหาง่าย

๕. การแก้สารบัญที่ดิน ให้ขีดฆ่าชื่อและเครื่องหมายที่ดินตลอดทั้งบรรทัด ด้วยหมึกแดง เว้นไว้แต่เลขที่ดินไม่ต้องฆ่า แต่ให้หมายเหตุไว้ในช่องหมายเหตุด้วยเส้นดินสอว่า “ว่าง” เมื่อมีการแบ่งแยกหรือเดินสำรวจใหม่ ให้ใช้เลขที่ว่างนั้นในแปลงอื่นต่อไป ส่วนเลขที่ดินแปลงที่ออกโฉนดใหม่ให้ขีดฆ่าเช่นเดียวกัน แล้วเขียนใหม่ให้ตรงตามโฉนดที่ออกไปนั้น

๖. การแก้สารบัญรายชื่อ ให้ขีดฆ่าด้วยหมึกแดงตลอดทุกราย แล้วหมายเหตุด้วยอักษรย่อว่า “ร.ฉ.” ส่วนแปลงที่ออกโฉนดใหม่ให้จดเครื่องหมายตามช่องของ สารบัญไว้ในแผ่นอักษรนั้น ๆ

๗. การใช้เลขโฉนดฉบับที่รวม ให้ใช้เลขโฉนดเดิมแปลงใดแปลงหนึ่ง ก็ได้ ส่วนเลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ ก็ให้เป็นไปตามโฉนดที่ดินแปลงที่ได้นำเอาเลขโฉนดนั้น มาใช้ส่วนเลขที่ไม่ได้ใช้เป็นเลขว่างเพื่อใช้สำหรับที่ดินแปลงอื่นต่อไป

๘. ในกรณีที่ดินที่จะขอรวมโฉนดอยู่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน แต่ปรากฏว่าต่างตำบลและอำเภอ เมื่อทำการรวมโฉนดแล้ว ให้ถือว่าที่ดินส่วนใดอยู่ในเขตตำบลใดมาก ก็ให้ใช้ตำบลและอำเภอนั้น สำหรับโฉนดที่ดินแปลงใหม่ ส่วนเลขโฉนด เลขที่ดิน และหน้าสำรวจ ให้ปฏิบัติตามข้อ (๗)

๙. ในกรณีที่ดินที่จะขอรวมโฉนดมีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ผูกพันอยู่ เช่น จำนอง ขายฝาก เช่า และทรัพย์สินอื่น ๆ เช่น สิทธิเก็บกิน ภารจำยอม ฯลฯ เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ ก็ให้ทำได้

ก. จะต้องเป็นกรณีที่การผูกพันนั้น ๆ ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม รวมโฉนดไว้ เช่น จำนองรวมโฉนด หรือขายฝากรวมโฉนด เป็นต้น

ข. ต้องได้รับความยินยอมจากคู่กรณีทุกฝ่าย คำยินยอมนี้คู่กรณีจะนำตัว มาบันทึกต่อหน้าเจ้าพนักงาน หรือจะให้คำยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้

ค. โฉนดที่ดินที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมรวมโฉนดไว้ จะขอรังวัด รวมโฉนดทั้งหมดหรือเพียงบางโฉนด ก็ให้ทำได้

๑๐. ในกรณีที่ดินขอรวมโฉนดได้มีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมผูกพันอยู่ เมื่อรวมโฉนดแล้วให้ปฏิบัติการดังนี้

ก. ให้หมายเหตุในนิติกรรมที่ก่อให้เกิดสิทธิผูกพันนั้น ๆ ด้วยหมึกแดง ให้ปรากฏการรวมโฉนด ตัวอย่างเช่น โฉนดติดการจำนองรวม ๓ โฉนด ให้หมายเหตุสัญญาจำนองทุกฉบับว่า “ที่ดินตามสัญญาจำนองนี้ โฉนดที่.....ที่.....ที่.....รวม ๓ โฉนด (หรือรวมเพียง ๒ โฉนด) ได้ทำการรังวัดรวมโฉนดเป็นโฉนดหมายเลขที่..... การจำนองยังคงมีอยู่ตามเดิม” แล้วลงชื่อเจ้าพนักงานที่ดินพร้อมด้วยวัน เดือน ปี กำกับไว้

ข. หมายเหตุในช่องจดทะเบียนจำนองหลังโฉนดเดิมที่เลิกไปเพราะรวมโฉนดด้วยหมึกแดงว่า “ที่ดินแปลงนี้ ได้รังวัดรวมโฉนด เป็นโฉนดหมายเลขที่..... การจำนองยังคงมีอยู่ตามเดิม” แล้วลงชื่อเจ้าพนักงานที่ดินพร้อมด้วย วัน เดือน ปี กำกับไว้

ค. ให้ยกรายการจดทะเบียนจำนองไปจดแจ้ง ไว้ในสารบัญชจดทะเบียนหลังโฉนดใหม่ เฉพาะจำนวนที่ดินที่ได้สัญญาให้ลงตามจำนวนที่ดินตามโฉนดใหม่ วันจดทะเบียนและเจ้าพนักงานที่ดินลงนาม ลงวัน ให้ใช้ชื่อและวัน เดือน ปีเดิม แล้วหมายเหตุด้วยหมึกแดงว่า “การจำนองรายนี้ ได้จดทะเบียนไว้ตามสัญญาจำนองฉบับที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....” เจ้าพนักงานที่ดินลงชื่อพร้อมด้วย วัน เดือน ปี กำกับไว้ การยกรายการนี้ไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมอย่างใด

๑๑. การลงบัญชีประเภท ชันยันคำขอให้ลงบัญชีในช่องคำขอต่าง ๆ ในชันออกโฉนดใหม่ให้ลงบัญชีในช่องรวมโฉนด เงินค่าธรรมเนียมชันคำขอเรียกตามจำนวนโฉนดแปลงละ ๒ บาท ชันออกโฉนดใหม่เรียกค่าออกโฉนดที่ดินรวม ๒๐.๐๐ บาท

๑๒. การเก็บเรื่องในสารบบหน้าใหม่ ให้เก็บคำขอรวมโฉนดไว้ข้างหน้า แล้วเก็บไปได้ส่วนและสิ่งสำคัญต่าง ๆ เรียงลำดับกันไป

๑๓. เมื่อได้จัดการรวมโฉนดเสร็จแล้ว ให้รายงานไปยังกรมที่ดินเพื่อให้แผนกรักษาทะเบียนแก่และยกสิ่งสำคัญเดิมไปรวมเก็บไว้ให้ตรงกันกับทางส่วนภูมิภาค โดยหมายเหตุทำนองเดียวกับที่กล่าวข้างต้น ในรายงานให้ปรากฏใจความสำคัญดังนี้

ก. ที่ดินที่ขอรวมโฉนดเป็นที่ดินตำบล อำเภอใด เลขโฉนด เลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจเท่าใด รวมกี่โฉนด

ข. โฉนดใหม่เป็นโฉนด เลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ เท่าใด เป็นที่ดิน ตำบล อำเภอใด และจำนวนเนื้อที่ดินเท่าใด

ค. ส่งสำเนาคำขอรวมโฉนด ๑ ฉบับ แผนที่รวมโฉนด ๑ ฉบับ

๑๔. ให้ยกเลิกคำสั่งกรมทะเบียนที่ดินที่ ๑๑/๒๔๖๐ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๐ คำสั่งกรมทะเบียนที่ดินลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๔๖๑ คำสั่งกรมทะเบียนที่ดินที่ ๑๑/๒๔๖๔ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๔๖๔ และคำสั่งหม่อมราชวงศ์อมรรตย์ หรือชั่งแยงหรือชิตต่อคำสั่งนี้

๒๕ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันทราบคำสั่งเป็นต้นไป.

กรมที่ดิน

ส่ง ณ วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๐

(ลงชื่อ)

ด. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๘๗๖๐/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๐

๒๓ สิงหาคม ๒๕๐๑

เรื่อง การรวมหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๔๐๙๙/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๐๑

ตามที่จังหวัดมีความเห็นว่า กฎกระทรวงฉบับที่ ๕ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ หมวด ๒ ปรากฏว่าไม่มีระเบียบว่าด้วยการรวม น.ส. ๓ วางไว้ จึงขอหารือว่า

๑. ที่ดินที่ ๓ (น.ส. ๓) ไปแล้วเป็นแปลง ๆ และอยู่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน จะขอรวมเป็นแปลงเดียวกัน จะปฏิบัติอย่างไร

๒. ที่ดินที่จะรวมกันนั้น หากปรากฏว่าแปลงใดแปลงหนึ่งได้มีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไว้แล้ว จะจดทะเบียน น.ส. ๓ อย่างไร เพราะหลัง น.ส. ๓ ไม่มีสารบัญแก่ทะเบียน

๓. ที่ดินที่ ๓ มีเจ้าของที่ดินคนเดียวหรือหลายคน และได้แยกแจ้งเป็นรายแปลง มีความประสงค์จะขอรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) เป็นฉบับเดียวกัน จะปฏิบัติอย่างไร

๔. เมื่อได้รวมหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) เป็นฉบับเดียวกันแล้วจะหมายเหตุการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนประการใด

๕. เงินค่าธรรมเนียมตามข้อ ๑ และ ๓ จะเรียกอย่างไร

จึงขอให้พิจารณาสั่งวางแนวทางปฏิบัติต่อไป

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. การขอรวมหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้พิจารณาดำเนินการในกรณียื่นคำขอและลักษณะของที่ดินตลอดจนการรังวัดตรวจสอบ การรังวัดแนวเขตตามนัยคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๒/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ เรื่องระเบียบว่าด้วยการรวมโฉนดที่ดินโดยอนุโลม

๒. ที่ดินที่จะขอรวมตามข้อ ๑ ถ้าแปลงใดแปลงหนึ่ง หรือแต่ ๒ แปลงขึ้นไปได้มีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมผูกพันตั้งที่หรือไป อาจเกิดเป็นกรณีเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายได้ จึงไม่ควรรับดำเนินการ

๓. ที่ดินที่ได้แจ้งการครอบครองไว้คนเดียว หรือหลายคนรวมกัน และที่ดินอยู่ติดต่อกัน แต่แยกแจ้งเป็นรายแปลง ถ้ามีความประสงค์จะขอรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) เป็นฉบับเดียวกัน ก็ดำเนินการให้ได้เป็นเฉพาะรายที่ขอสั่งผู้แจ้งการครอบครองครบถ้วนตรงกับชื่อผู้ขอรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เช่นเดียวกับการรวมโฉนดที่ดิน

๔. การรวม ส.ค. ๑ เพื่อรับ น.ส. ๓ ฉบับเดียวหรือรวม น.ส. ๓ ให้หมายเหตุการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนเนื่องจากการรวมนั้นโดยอนุโลมปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรวมโฉนดที่ดิน ตามคำสั่งกรมที่ดินที่ ๑๒/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ ส่วนทะเบียนการครอบครองที่ดินก็ควรอนุโลมปฏิบัติตามนัยคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕๐/๒๔๙๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๙๔ ในกรณีแบ่งแยกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยควรแก่กรณี

๕. เงินค่าธรรมเนียมการขอรวม และขอรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) เป็นแปลงเดียวตามข้อ ๑ และ ๓ เรียกเป็นค่าค่าขอรับรองการทำประโยชน์เป็นแปลงเดียว จึงเรียนมาเพื่อทราบ และส่งเจ้าหน้าที่ลงบันทึกต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสริม ศาลิคุปต์

(นายเสริม ศาลิคุปต์)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๖๙๓๖/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๐๑

คำสั่งที่ ๘/๒๕๐๘

เรื่อง การจดทะเบียนแบ่งแยกในระหว่างขายฝาก

โดยที่การขายฝากเป็นสัญญาซื้อขายกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปยังผู้ซื้อฝาก ส่วนผู้ขายฝากมีแต่สิทธิการไถ่ ฉะนั้น เมื่อได้รับความยินยอมจากผู้ขายฝากแล้ว ผู้ซื้อฝากย่อมทำการแบ่งแยกหรือจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่ขายฝากไปได้ จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะวางระเบียบวิธีการจดทะเบียนแบ่งแยกในระหว่างขายฝาก เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติขงไว้ดังต่อไปนี้ :-

๑. การขอรังวัดแบ่งแยกทุกประเภทในระหว่างขายฝาก ให้ผู้ซื้อฝากเป็นผู้ยื่นคำขอตามระเบียบโดยได้รับความยินยอมจากผู้ขายฝาก คำยินยอมนี้จะทำบันทึกต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือจะให้คำยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรมาก็ได้

๒. เรื่องราวของจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม (ท.ต. ๑) ในประเภทแบ่งแยกต่าง ๆ ให้บรรยายด้วยตัวอักษรแดงให้ปรากฏการขายฝากไว้ตามตัวอย่างหมายเลข ๑. ท้ายคำสั่ง

๓. ในรายการจดทะเบียนแปลงเดิมให้เขียนคำว่า "ระหว่างขายฝาก" ไว้ต่อชื่อประเภทการที่จดทะเบียน และให้หมายเหตุด้วยตัวอักษรแดงว่า "ที่ดินแปลงที่แยกไปกับการขายฝากยังคงมีอยู่ตามสัญญาขายฝากฉบับที่..... ลงวันที่..... เดือน..... พ.ศ....."

(ดูตัวอย่างหมายเลข ๒.)

๔. โฉนดที่ดินแปลงแบ่งแยกให้เขียนชื่อผู้ซื้อฝากเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ไว้ด้านหน้าและยกรายการจดทะเบียนประเภทขายฝากไปจดแจ้งไว้ในรายการจดทะเบียนหลังโฉนดโดยไม่ต้องให้คู่กรณีทำบันทึกข้อตกลง (ท.ต. ๑๖) หรือยื่นเรื่องราวของจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม (ท.ต. ๑) และไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมประการใด (ดูตัวอย่างหมายเลข ๓.) ถ้าผู้ขายฝากหรือผู้ซื้อฝากเปลี่ยนแปลงไป ก็ให้ยกรายชื่อที่เปลี่ยนแปลงครั้งสุดท้าย เว้นแต่วันเดือนปีที่จดทะเบียนและขอพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ใช้คงเดิมในวันจดทะเบียนขายฝาก

๕. ที่ดินที่ได้มีการจดทะเบียนขายฝากเฉพาะส่วนไว้ ถ้าผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมและผู้ซื้อฝากตกลงแบ่งแยกที่ดินออกจากกัน ให้พยายามแบ่งส่วนของผู้ซื้อฝากไว้เป็นแปลงคงเหลือ

ถ้าส่วนของผู้ขอฝากเป็นแปลงแบ่งก็ให้หมายเหตุในรายการจดทะเบียนแบ่งแยกเฉพาะแปลงของผู้ขอฝากไว้ด้วยอักษรแดงว่า “ที่ดินแปลงที่แยกนยงติดการขายฝากอยู่ตามสัญญาขายฝากฉบับที่..... ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....” ส่วนรายการจดทะเบียนขายฝากที่จะยกไปจดแจ้งไว้ในโฉนดใหม่ ให้ปฏิบัติตามข้อ ๔. เว้นแต่ข้อคู่สัญญาทั้ง ๒ ฝ่ายในช่องผู้โอนและผู้รับโอนนั้น ให้ยกมาแต่เฉพาะข้อคู่สัญญาขายฝากเท่านั้น ข้อผู้ถือกรรมสิทธิ์อันซึ่งมิได้เป็นคู่สัญญาไม่ต้องยกมาด้วย (ดูตัวอย่างหมายเลข ๔.) ส่วนแปลงอื่นไม่ต้องหมายเหตุหรือจดแจ้งประการใด เพราะการขายฝากมิได้ครอบไปด้วย

๖. ในการจดทะเบียนแบ่งแยก ถ้าผู้ขายฝากยินยอมให้ที่ดินแปลงที่แบ่งแยกออกไปพ้นจากสิทธิการไถ่จากขายฝาก ก็ให้จดทะเบียนในประเภท.....(ปลดเงื่อนไขการไถ่จากขายฝาก) อนุโลมตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๔/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ ในประเภท “ปลดจำนอง”

๗. ในกรณีที่ที่ดินที่ขายฝากแบ่งแยกออกเป็นหลายแปลง คู่สัญญาจะตกลงกันไถ่การขายฝากแปลงใดแปลงหนึ่งก่อนก็ได้ การจดทะเบียนให้จดทะเบียนเฉพาะแปลงที่ไถ่ในประเภทแบ่งไถ่จากขายฝาก

๘. การจดทะเบียนแบ่งแยกระหว่างขายฝากสำหรับที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ ให้อนุโลมปฏิบัติตามวิธีการในคำสั่งนี้
ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

กรมที่ดิน

สั่ง ณ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๐๔

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๑๙๖๖/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๐๔

* ทดแทนแปลงที่แยกไปนอยงคังมีการขายฝากอยู่ตามสัญญาขายฝากฉบับที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
เจ้าพนักงานที่ดิน.

(ท.ต. ๑)

ตัวอย่างหมายเลข ๑.

เรื่องราวของจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม และการสอบสวนสิทธิในที่ดิน
ประเภท.....แบ่งแยกในนามเดิม.....(ระหว่างขายฝาก).....

ที่ดิน

๑. ระวัง.....เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....ตำบล.....
โฉนดที่.....เล่ม.....หน้า.....อำเภอ.....
จำนวนที่ดิน ๑๕ ไร่ - งาน - วา จังหวัด.....

๒. ข้าพเจ้าผู้มีนามต่อไปนี้ มีความประสงค์ของจดทะเบียนสิทธิและ
นิติกรรมเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์กล่าวข้างบนนี้ และได้ปฏิญาณตนแล้วขอให้ถ้อยคำ
ด้วยความสัตย์จริง ถ้าข้าพเจ้าให้ถ้อยคำไม่เป็นความจริง ให้ใช้ถ้อยคำนั้นนับข้าพเจ้า
ในทางคดีอาญาได้

๓. ข้าพเจ้า.....นาย ข.....ผู้.....ชื่อฝาก.....

อายุ.....ปี เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....บุตร.....
อยู่ที่บ้าน.....เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....(สารบัญรายชื่อหมายอักษร.....)

๔. ข้าพเจ้า.....นาย ข.....ผู้.....ชื่อฝาก.....

อายุ.....ปี เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....บุตร.....
สาม.....สัญชาติ.....
อยู่ที่บ้าน.....เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....(สารบัญรายชื่อหมายอักษร.....)

๕. ข้าพเจ้าขอแสดงราคาทรัพย์สินที่ขอทำนิติกรรมเป็นเงิน.....บาท.....:สตางค์
๖. ข้าพเจ้าขอรับรองว่า :-
- (๑) ข้าพเจ้ามิได้โอนแทนคนต่างตัว
  - (๒) ข้าพเจ้าขอได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินในประเภท.....
  - (๓) ที่ดินในประเภท.....ที่ข้าพเจ้ามีอยู่แล้วรวมกับที่รับโอน
ไม่เกินกว่าสิทธิตามจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ แห่งประมวล
กฎหมายที่ดิน
  - (๔) ราคาทรัพย์สินที่แสดงไว้ใน ๕ เป็นราคาที่แท้จริง.
  - (๕) .....
  - (๖) .....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงชื่อ.....ผู้ขอ

ลงชื่อ.....ผู้ขอ

ลงชื่อ.....ผู้สอบสวน

หมายเหตุ

* - เขียนด้วยอักษรแดง

สารบัญจดทะเบียน

ตัวอย่างหมายเลข ๓.
รายการจดทะเบียน **แปลงใหม่**

จดทะเบียน วัน เดือน ปี	ประเภทการ จดทะเบียน	ผู้โอน ชื่อ	ผู้รับโอน ชื่อ	จำนวนที่ดินที่ได้สัญญา			จำนวนที่ดินที่คงเหลือ			โฉนดใหม่			เจ้าพนักงานที่ดิน ลงนาม ลงวัน ประทับตรา
				ไร่	งาน	วา	ไร่	งาน	วา	ระวาง	เลขที่ดิน	โฉนดที่	
วันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๓	ขายฝาก กำหนด.....ปี	นาย ก.	นาย ข. ผู้ซื้อฝาก	๑๐	—	—	—	—	—	—	—	—	(นาย จ.) (วันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๓)
					* การขายฝาก ยังคงมี วันที่.....เดือน.....								(ลงชื่อ)..... วันที่...เดือน...พ.ศ....

หมายเหตุ :—

* ไร่ เขียว
นด้วยตัว
อักษรแ ดง.

สารบัญจดทะเบียน

ตัวอย่างหมายเลข ๔
รายการจดทะเบียน แปลงใหม่

จดทะเบียน วัน เดือน ปี	ประเภทการ จดทะเบียน	ผู้โอน ชื่อ	ผู้รับโอน ชื่อ	จำนวนที่ดินที่ได้สัญญา			จำนวนที่ดินที่คงเหลือ			โฉนดใหม่			เจ้าพนักงานที่ดิน ลงนาม ลงวัน ประทับตรา
				ไร่	งาน	วา	ไร่	งาน	วา	ระวาง	เลขที่ดิน	โฉนดที่	
วันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๓	ขายฝากเฉพาะส่วน กำหนด.....ปี	นาย ก.	นาย ง.	๑๐ ลงวันที่..... เดือน.....	—	—	—	—	—	—	—	—	(ลงชื่อ) นาย ง. (วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๐๓)
			หมายเหตุ : —										(ลงชื่อ)..... วันที่...เดือน..... พ.ศ.....

๑๕ กันยายน ๒๕๐๕

เรื่อง การแบ่งแยกที่ดินซึ่งมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดท สท. ๑๕/๗๗๕๗ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๑๓ ฉบับ

ตามทขแจ้งและส่งเรื่องนายเพ็ญ นางทิพย์ จุมน แบ่งขอที่ดินหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ทะเบียนเล่ม ๑ หน้า ๑๖๙ หมู่ ๗ ตำบลประสูก อำเภอนิทรบุรี จากนายสมควร คนชื่อ ไปให้กรมที่ดินพิจารณา เพราะปรากฏภายหลังว่า ในวันทำหนังสือสัญญาและจดทะเบียนแบ่งขายที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ได้จดทะเบียนออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ และไม่ได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินแปลงแยกตามระเบียบ จึงหารือว่าจะควรให้ปฏิบัติอย่างไร

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ แต่เนื่องจากเรื่องล่วงเลยมานานแล้ว จึงให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดการแก้ไขดังนี้ คือ

๑. จัดแจ้งการแบ่งขายหลังหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (คนปัจจุบัน) ประทับตราประจำตำแหน่ง และหมายเหตุด้วยหมึกสีแดงว่า "จัดแจ้งตามหนังสือสัญญาแบ่งขาย ฉบับที่ ๕๗/๙๖ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๐๐ ซึ่งได้จดทะเบียนแบ่งขายต่อนายอำเภอนิทรบุรี เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๐๐" แล้วลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และวัน เดือน ปี ไว้ด้วย

๒. ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แปลงแยกตามระเบียบ และหมายเหตุการที่เพิ่งออกไว้ให้ทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน มท. ที่ ๐๖๐๖/ว. ๗๖๑๐ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๐๔

ที่ มท. ๐๖๐๘/๕๕๐๘

กรมที่ดิน

๑ ธันวาคม ๒๕๐๘

เรื่อง ขอรวมโฉนดที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ฯ ที่ ขบ ๑๕/๑๓/๒๕๐๗ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๐๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำขอรวมโฉนดและคำขอแบ่งแยกในนามเดิม ๒ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึงว่าพลเรือเอกหลวงอาจณรงค์ (อิง ช่วงสุนิข) ได้ขอรวมโฉนดที่ดินที่ ๓๔๙๙, ๖๘๐๕, ๖๘๐๖, ๖๘๐๗, ๖๘๐๘, ๖๘๐๙ และ ๖๘๑๐ อำเภอศรีราชา (บางพระ) เมื่อรวมเป็นโฉนดแปลงเดียวกันแล้วได้ขอแบ่งแยกในนามเดิมอีก ๒๒ แปลง โฉนดที่ขอรวมครั้งนี้ บางแปลงมีจดทะเบียนการจำยอม บางแปลงไม่มีการจดทะเบียนการจำยอมไว้ เป็นการขัดกับคำสั่งกรมที่ดินที่ ๑๒/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ ข้อ ๙ (ก) แต่จังหวัดเห็นว่าน่าจะทำได้โดยอาศัยคำสั่งกรมที่ดินที่ ๗/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๐๔ เรื่องจดทะเบียนการจำยอม ข้อ ๕ ในกรณีที่มีการแบ่งแยกการยทรัพย์ จึงหารือทางปฏิบัติ นั้นเรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของจังหวัดว่าควรดำเนินการให้แก่ผู้ขอได้ แต่ก่อนที่จะดำเนินการต่อไป ควรให้ผู้ขอได้รับความยินยอมจากเจ้าของสามยทรัพย์ตามระเบียบ จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

หมายเหตุ

ขอรวมโฉนดระหว่างที่มีการจดทะเบียนการจำยอม

หนังสือเวียนกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๘/ว. ๙๘๖๘ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๘

๒๒ เมษายน ๒๕๑๓

เรื่อง การรวมโฉนดที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง คำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๒/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๐

ด้วยนางสมสุข จิเจริญ นางสุพัตรา จุฬัจมบก ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดที่ ๒๑๖๗ และ ๓๔๓๕ อำเภอภาษีเจริญ จังหวัดธนบุรี ได้ยื่นคำขอต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดธนบุรี ขอรวมโฉนดดังกล่าวเข้าด้วยกัน แต่ปรากฏว่าเฉพาะที่ดินโฉนดที่ ๒๑๖๗ ได้จดทะเบียนบริมสิทธิ์ในมูลขอขายอสังหาริมทรัพย์ไว้ และเจ้าของที่ดินกับผู้ทรงบริมสิทธิ์ตกลงกันว่า เมื่อได้รวมโฉนดแล้ว ยินยอมให้จดทะเบียนบริมสิทธิ์ในโฉนดรวมที่ออกใหม่ สำนักงานที่ดินจังหวัดธนบุรีจึงหารือว่าในกรณีเช่นนี้จะดำเนินการรวมโฉนดให้ได้หรือไม่

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้ขอให้กรมอัยการพิจารณาในปัญหาข้อกฎหมายที่ว่า การจะรวมโฉนดที่ดินที่มีบริมสิทธิ์ติดต่อกับที่ดินที่ไม่มีเข้าด้วยกัน จะทำให้ที่ดินที่ไม่มีบริมสิทธิ์ติดต่อกองอยู่ภายใต้บังคับบริมสิทธิ์ด้วยหรือไม่แล้ว ได้รับคำชี้แจงว่า ตามมาตรา ๒๗๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า บริมสิทธิ์ในมูลขอขายอสังหาริมทรัพย์ใช้สำหรับเอาราคาอสังหาริมทรัพย์และดอกเบี้ยในราคานั้นและมีอยู่เหนืออสังหาริมทรัพย์อันนั้นเท่านั้น ฉะนั้น การที่จะรวมโฉนดทั้งสองเข้าด้วยกัน จึงหาทำให้บริมสิทธิ์เหนือที่ดินโฉนดที่ ๒๑๖๗ ครอบคลุมไปถึงโฉนดที่ ๓๔๓๕ ด้วยไม่ได้ แม้ว่าผู้กรณีจะยินยอมก็ตาม ดังนั้น กรมที่ดินจึงเห็นว่า การขอรวมโฉนดในกรณีดังกล่าวย่อมไม่อาจกระทำได้ เว้นแต่จะได้มีการจดทะเบียนเลิกบริมสิทธิ์เสียก่อน จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าหน้าที่ทदनถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรุนทร์

(นายโยติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

ขอรวมโฉนดที่ดิน (ระหว่างจดทะเบียนบริมสิทธิ์ไว้)

คำสั่งกรมที่ดิน

ที่ ๒๔/๒๕๑๓

เรื่อง การจดทะเบียนแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์

ด้วยได้พิจารณาเห็นว่าในการขอรังวัดแบ่งหักที่ดินให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ ด้วยความสมัครใจ มิใช่แบ่งตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือตามกฎหมายอื่นใด โดยได้รับเงินทดแทนจากทางราชการด้วย ถ้าได้ตกลงในเรื่องเงินค่าทำขวัญก่อนขอรังวัดแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์ การตกลงดังกล่าวมีลักษณะเป็นสัญญาต่างตอบแทนโดยฝ่ายหนึ่งได้ที่ดินไป อีกฝ่ายหนึ่งได้เงินค่าทำดินนั้นมา มีลักษณะเช่นการซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๕๓ ดังนั้น เมื่อมีผู้มาขอทำฐานะเกี่ยวกับที่ดินตามนัยดังกล่าว จึงต้องดำเนินการตามระเบียบวิธีการว่าด้วยการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในประเภทขาย

สำหรับการขอแบ่งหักที่ดินของผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ หากเข้าลักษณะดังกล่าว ก็ต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถ (เฉพาะผู้อนุบาลประเภทที่ต้องนำบทบัญญัติว่าด้วยความปกครองมาใช้บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๑) ขออนุญาตศาลตามมาตรา ๑๕๔๖ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก่อนด้วย

ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตามคำสั่งนี้ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๓

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๘/ว. ๑๖๖๗๘ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๑๓

ที่ มท. ๐๖๐๘/๓๕๓๐๐

กรมที่ดิน

๔ พุทธกิจายน ๒๕๑๓

เรื่อง วัตถุประสงค์ขอแบ่งแยกโฉนดที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ สท. ๑๕/๑๒๒๕๔ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๓

ตามที่แจ้งว่าวัตถุประสงค์ให้นำโฉนดที่ ๓๖๗๓, ๓๖๗๔, ๓๗๒๖, ๕๓๓๙ อำเภอเมืองสุโขทัย ซึ่งเป็นที่คงวัตถุประสงค์เป็นถนนสาธารณะประโยชน์ ช่างแผนที่ได้ไปทำการรังวัดมาเสร็จแล้ว ขณะนี้ทางเทศบาลกำลังดำเนินการสร้างถนนอยู่ การแบ่งแยกที่ดินของวัดออกเป็นถนนนี้ทางราชการจ่ายเงินค่าทดแทนตามจำนวนที่ถูกแบ่งเป็นถนนเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา จังหวัดเห็นว่า การโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของวัดตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ บัญญัติให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ แต่การโอนที่ของวัดในกรณีนี้เป็นกรณีให้เป็นถนนสาธารณะประโยชน์ แม้จะมีข้อตกลงเรื่องเงินค่าทดแทนหรือไม่ก็ตาม เมื่อเจ้าอาวาสยินยอมให้เป็นถนนสาธารณะประโยชน์ไปแล้วจะมีการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์หรือไม่ ที่ดินนั้นก็ตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทประชาชนใช้ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามนัยหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/๔๙๖๙ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๑๒ ถึงจังหวัดสมุทรสงคราม เรื่องวัดบางพลับของรังวัดออกโฉนดที่ดิน จึงหาว่า การแบ่งและโอนที่ดินของวัดเป็นถนนสาธารณะประโยชน์ดังเรื่องนี้จะต้องให้ไปดำเนินการออกพระราชบัญญัติก่อนหรือจดทะเบียนไปได้เลย นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีเรื่องนี้จะต้องดำเนินการตามนัยคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๒๔/๒๕๑๓ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๓ ดังนั้น จึงต้องดำเนินการออกเป็นพระราช-

บัญญัติตามนัยมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ก่อน ข้อเท็จจริงตามหนังสือและคำพิพากษาศาลฎีกาที่จังหวัดอ่างทองไม่ตรงกับเรื่องน. ฉะน.น. จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนกรรมสิทธิ์.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๘/ว. ๔๖๒๒๖ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๓

๑๔ มกราคม ๒๕๑๔

เรื่อง รับรองการทำประโยชน์และโอนที่ดินในกรณีถูกเขตชลประทาน
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร
อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ สน ๑๕/๑๔๓๖๕ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๑๓

ตามที่แจ้งไปว่า อำเภอพรรณานิคมได้หารือเกี่ยวกับการรังวัดที่ดินที่ถูกเขตชลประทาน ซึ่งกรมที่ดินได้ส่งช่างแผนที่จากส่วนกลางออกไปดำเนินการ ตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทาน เรื่องการรังวัดเพื่อการชลประทาน และออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงนั้น ปรากฏว่าอำเภอตรวจเรื่องแล้วบางเรื่องไม่เรียบร้อย บางเรื่องรังวัดรวมที่ป่าซึ่งอยู่นอก ส.ค. ๑ มาออก น.ส. ๓ ด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ดินอำเภอไม่สามารถที่จะตรวจดูหลักฐานได้ เพราะออก น.ส. ๓ ไปเพียงบางส่วน ซึ่งไม่ทราบว่าส่วนไหนที่ออก น.ส. ๓ และนอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ยังไม่อาจทราบอีกว่า ที่ดินแปลงนี้ทั้งหมดมีจำนวนมากน้อยกว่า ส.ค. ๑ เพียงใด เพราะบางส่วนยังไม่ได้ออก น.ส. ๓ ทำให้เป็นปัญหาแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม อำเภอและจังหวัดพิจารณาแล้ว เห็นว่าในกรณีที่ที่ดินมี ส.ค. ๑ นั้น ควรออก น.ส. ๓ ให้ทั้งแปลง แล้วจึงแบ่งขายให้แก่ชลประทาน นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า ตามที่กรมที่ดินได้ทำบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทาน เกี่ยวกับเรื่องการรังวัดเพื่อการชลประทาน และการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๑๓ ซึ่งให้ออก น.ส. ๓ แต่บางส่วนได้นั้น ก็เนื่องจากเพื่อความสะดวกรวดเร็ว และเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการในการ ที่กรมชลประทานจะจ่ายเงินค่าخذใช้ที่ดินที่ถูกเขตชลประทานให้แก่เจ้าของที่ดินให้ทันกับงบประมาณที่ได้รับด้วย ส่วนที่แจ้งว่าเจ้าหน้าที่ไม่อาจทราบได้ว่า ที่ดินทั้งแปลงมีมากน้อยกว่า ส.ค. ๑ เพียงใดนั้น กรมที่ดินได้เคยวางระเบียบปฏิบัติไว้แล้ว โดยให้หมายเหตุไว้ในคำขอข้อ ๓ ทะเบียนครอบครองที่ดิน และควรหมายเหตุใน ส.ค. ๑ ด้วย ตามนัยแห่งหนังสือกรมที่ดินที่ มท ๐๖๐๖/๙๒๗๐ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๙ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบและถือปฏิบัติแล้วโดยหนังสือที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๘๙๗ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๙ เมื่อทางการออก น.ส. ๓

ในที่ดินที่เหลือได้เนื้อที่เท่าใด เอามารวมกับที่ดินที่ได้ออกไปแล้ว ก็จะทราบได้ว่ามีจำนวนเนื้อ
ที่ดินมากหรือน้อยกว่า ส.ค. ๑ เท่าใด และที่แจ้งไปว่ายังมีเรื่องที่ไม่เรียบร้อยอีก เมื่อปรากฏ
การณเช่นเช่นนี้ พนักงานที่ดินอำเภอต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานจัดการแก้ไขข้อ
บกพร่องต่าง ๆ นั้นเสียให้เรียบร้อย ตามระเบียบที่กรมที่ดินได้วางไว้เสียก่อนทุกราย ตามนัยแห่ง
ข้อตกลงข้อ ๑๑ แล้วจึงจะดำเนินการต่อไปได้

แต่สำหรับเรื่องที่แจ้งไปว่า ข้างแผนที่กรมที่ดินส่งไปจากส่วนกลาง รัฐธรรมนูญ
ที่ป่า ซึ่งอยู่นอกเขต ส.ค. ๑ มาออก น.ส. ๓ และจดทะเบียนแบ่งขายให้แก่กระทรวงการคลัง
(เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน) ไปแล้วนั้น นับว่าเป็นการปฏิบัติที่ฝ่าฝืนระเบียบและหลัก
เลียงกฎหมาย ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยต่อไปเป็น
ราย ๆ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดออกไปสอบสวนหาข้อเท็จจริง
เรื่องดังกล่าวว่ามีจำนวนกรายและรายใดบ้าง เสร็จแล้วรวบรวมเสนอความเห็นส่งเรื่องทั้งหมดไป
ให้กรมที่ดิน เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๗๐๐ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๑๔

คำสั่งกรมที่ดิน

ที่ ๒/๒๕๑๔

เรื่อง การรังวัดเพื่อการชลประทานและแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง

ด้วยกรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า งานรังวัดเพื่อชลประทานและแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง ซึ่งขณะนยังไม่ได้วางระเบียบปฏิบัติและหน้าที่ของผู้ตรวจการรังวัด และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้งานดังกล่าวดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยสมความมุ่งหมายของทางราชการยังชน กรมที่ดินจึงได้วางระเบียบปฏิบัติและหน้าที่ของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อถือปฏิบัติดังนี้:—

(๑) ผู้ตรวจการรังวัดมีหน้าที่ดังนี้

- ๑.๑ ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดให้
- ๑.๒ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตามหลักวิชาการ
- ๑.๓ ประสานงานในหน้าที่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ๑.๔ แก้ไขข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ถ้าเป็นปัญหาด้านบริหารให้เสนอแก้ไขผ่าน อำเภอ และจังหวัด ถ้าเป็นปัญหาทางวิชาการ ให้เสนอตรงกรมที่ดิน
- ๑.๕ พิจารณาเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มถอนกำลังเจ้าหน้าที่ โดยให้รายงานผ่านจังหวัด เพื่อรายงานให้กรมที่ดินทราบและดำเนินการ

ทั้งนี้ ถ้ามีผู้ช่วยผู้ตรวจการรังวัดด้วย ก็ให้มีหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ตรวจการรังวัด เว้น ข้อ ๑.๔ และ ๑.๕ ต้องรายงานให้ผู้ตรวจการรังวัดทราบเพื่อดำเนินการ ก่อนทุกครั้ง

(๒) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีหน้าที่ดังนี้

- ๒.๑ ต้องปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดให้ และต้องให้ได้ผลงานตามที่กำหนดไว้ ถ้าผลงานน้อยหรือมีอุปสรรคไม่ว่ากรณีใดๆ จะต้องรายงานเหตุผลและข้อขัดข้องให้ผู้ตรวจการรังวัดทราบทันที

- ๒.๒ นอกจากต้องปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง ระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทานหรือกรมทางหลวงแล้ว จะต้องปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งของบังคับของกรมที่ดินและจังหวัดโดยเคร่งครัดอีกด้วย
- ๒.๓ การรายงานผลงานประจำเดือน นอกจากจะต้องรายงานตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทานหรือกรมทางหลวงแล้ว เจ้าหน้าที่ทุกคนจะต้องแยกรายงานผลงานดังนี้ คือ
- ๒.๓.๑ ให้รายงานผลงานเฉพาะที่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินที่ยังไม่มีโฉนด ต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอจำนวน ๑ ชุด แล้วให้ทางอำเภอรวบรวมยอดงานแต่ละประเภทงานเสนอจังหวัดต่อไป และเมื่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดจะตรวจสอบผลงานของเจ้าหน้าที่ ให้ตรวจสอบผลงานได้ ณ ที่ว่าการอำเภอนั้น ๆ
- ๒.๓.๒ ให้รายงานผลงานเฉพาะที่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด จำนวน ๑ ชุด
- ๒.๓.๓ ทุก ๆ ครั้งที่ได้รวบรวมเรื่องรังวัดที่ดินเพื่อการชลประทาน และทางหลวง ส่งมอบให้ผู้แทนกรมชลประทานหรือกรมทางหลวงแล้ว ให้รายงานจำนวนรายทั้งที่มีโฉนดและไม่มีโฉนดให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดทราบ เพื่อรายงานกรมที่ดินต่อไป

สำหรับข้อ ๒.๓.๑ และ ๒.๓.๒ จะต้องส่งรายงานผลงานดังกล่าวภายในวันที่ ๒ ของทุก ๆ เดือน

(๓) ก่อนที่เจ้าหน้าที่กรมที่ดินผู้ใดจะเดินทางกลับกรมที่ดิน ต้องรับสะสมงานที่ดำเนินการไว้ได้แก่ การรังวัดแบ่งแยกโฉนด การรังวัดแบ่งแยกและออก น.ส. ๓ ส่งมอบให้แก่เจ้าหน้าที่กรมชลประทานหรือกรมทางหลวง เพื่อนำส่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือนายอำเภอ

๒๔๐

แล้วแต่กรณีตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทานและกรมทางหลวง สำหรับ
การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้นำส่งกรมที่ดินภายใน ๑๕ วัน เพื่อดำเนินการต่อไป
ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

สั่ง ณ วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๔

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาทิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาทิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๒๒๓๙๔ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๔

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๓๓๕

กระทรวงมหาดไทย

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔

เรื่อง การรื้อวัดเพื่อการชลประทานและทางหลวง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างอิง หนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๙๑๔๗ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๑๓ ที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๔๙๙๔๕ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ และที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๒๒๓๙๔ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีด่วนมาก ที่ สร. ๐๔๐๓/๔๐๖๖ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๔ ที่ สร. ๐๔๐๓/ว. ๓๗ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๑๓ และบันทึกต่าง ๆ กับบัญชีรายงานสำหรับจังหวัดและอำเภอ รวม ๙ ฉบับ

ตามที่กรมที่ดินกับกรมชลประทาน และกรมทางหลวง ได้ร่วมกันจัดทำบันทึกข้อตกลงกันไว้เป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้งานรื้อวัดที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง รวบรวมและดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว ทั้งให้ความสะดวกในการปฏิบัติงานทั้งสองฝ่าย แต่ก็ยังดำเนินไปไม่สมความมุ่งหมายของทางราชการ ควรจะได้ร่วมมือกันดำเนินการให้ราษฎรที่ถูกเวนคืนได้รับเงินค่าที่ดินรวดเร็วเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนอย่างจริงจัง ตามนัยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีด่วนมาก ที่ สร. ๐๔๐๓/๔๐๐๖๖ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๔ ซึ่งได้แนบมาเพื่อพิจารณาด้วยแล้วนั้น ด้วยเหตุนี้ กรมที่ดินจึงได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๑๔ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๔ กำหนดหน้าที่ของผู้ตรวจการรื้อวัดและผู้ปฏิบัติงาน โดยกวัดขึ้นให้ปฏิบัติงานตามบันทึกข้อตกลงและระเบียบคำสั่งที่ได้วางไว้ โดยเคร่งครัดแล้ว แต่อย่างไรก็ตามพิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้าทางจังหวัดและอำเภอได้ร่วมมือเร่งรัด ควบคุม และช่วยดำเนินการ งานก็จะเรียบร้อยและรวดเร็วยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงได้กำหนดหน้าที่ของจังหวัดและอำเภอ กิ่งอำเภอ ดังนี้.—

๑. หน้าที่จังหวัด

๑.๑ เมื่อทางจังหวัด และอำเภอได้รับคำขอรังวัดเกี่ยวกับที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง ทงที่มี โฉนดและไม่มี โฉนดมีจำนวนมาก หากกรมที่ดินยังไม่ได้จัดเจ้าหน้าที่มาช่วยดำเนินการ หรือจัดส่งมาแล้วแต่ไม่พอทำการ ให้รายงานให้กรมที่ดินทราบทันที

๑.๒ เมื่อกรมที่ดินได้ส่งเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงาน ให้รีบดำเนินการส่งตัวเจ้าหน้าที่ไปให้อำเภอ เพื่อมอบหมายให้เป็นผู้พิสูจน์รังวัดรับรองการทำประโยชน์ออก น.ส. ๓ ต่อไป

๑.๓ มอบคำขอแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง ที่มีโฉนดแล้ว ให้เจ้าหน้าที่กรมที่ดินส่งมา รับไปดำเนินการ

๑.๔ รวบรวมผลงานทงที่ดินที่มีโฉนด และไม่มีโฉนด ซึ่งได้รับรายงานจากอำเภอแล้ว รายงานต่อไปให้กรมที่ดินทราบทุก ๆ เดือน

๑.๕ รายงานจำนวนเรื่องที่เจ้าหน้าที่ได้ส่งให้ผู้แทนของหน่วยราชการเจ้าของโครงการรับไปดำเนินการ ทงที่มีโฉนดและไม่มีโฉนดไปให้กรมที่ดินทราบทุกระยะ เพื่อเร่งรัดให้หน่วยราชการเจ้าของโครงการดำเนินการให้เสร็จสิ้นไป

๑.๖ เมื่อผู้ตรวจการรังวัดหาข้อขัดข้องต่าง ๆ ให้ร่วมกันพิจารณาหาทางแก้ไข หากไม่สามารถทำได้ ให้รายงานกรมที่ดินต่อไป

๑.๗ เมื่อผู้ตรวจการรังวัดได้รายงานเกี่ยวกับการสับเปลี่ยน เพิ่ม หรือ ถอนกำลังเจ้าหน้าที่ ให้พิจารณาแล้ว รายงานให้กรมที่ดินดำเนินการ

๑.๘ ให้ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตามแต่จะเห็นควร หากเห็นว่าได้ผลงานน้อยหรือถ้าปล่อยต่อไปจะเกิดผลเสียหายแก่ทางราชการไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้รีบรายงานให้กรมที่ดินทราบทันที

๒. หน้าที่ของอำเภอและกิ่งอำเภอ

๒.๑ เมื่อทางอำเภอได้รับคำขอรังวัดเกี่ยวกับที่ดินที่ถูกเขตชลประทานหรือทางหลวง เมื่อมีจำนวนมากและเห็นว่าไม่สามารถจะดำเนินการเองได้ ให้รายงานไปให้จังหวัดทราบ เพื่อขอกำลังเจ้าหน้าที่จากกรมที่ดิน

๒.๒ เมื่อจังหวัดได้ส่งตัวเจ้าหน้าที่ทกรมที่ดินส่งมาปฏิบัติงานตามข้อ ๑.๒ ให้รับดำเนินการมอบให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นผู้ทำการพิสูจน์รังวัดรับรองการทำประโยชน์ออก น.ส. ๓ และแบ่งแยก น.ส. ๓

๒.๓ มอบคำขอรับรองการทำประโยชน์ออก น.ส. ๓ และแบ่งแยก น.ส. ๓ ที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรับไปดำเนินการ

๒.๔ ถ้าเป็นเรื่องขอผ่อนผันแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ซึ่งทางอำเภอ มีความจำเป็นต้องแต่งตั้งกรรมการออกไปร่วมตรวจสอบด้วยก็ให้รับดำเนินการ และมอบเรื่องให้ เจ้าหน้าที่ทกรมที่ดินส่งมาดำเนินการรังวัดเพื่อพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ออก น.ส. ๓ ให้เสร็จ ไปในคราวเดียวกันด้วย

๒.๕ การมอบคำขอให้เจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติ ขอให้รับแต่งตั้งผู้แทนออกไป ระวางขแนวเขตที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่อยู่ในความปกครอง และเป็นพยานในการพิสูจน์รับ รองการทำประโยชน์ร่วมกับเจ้าหน้าที่ทกรมที่ดินจัดส่งมาปฏิบัติงาน

๒.๖ รวบรวมผลงานที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรับไปดำเนินการ แล้วรายงาน ให้จังหวัดทราบทุก ๆ เดือน

๒.๗ เมื่อเจ้าหน้าที่รายงานปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ ให้พิจารณาหาทางแก้ไข หากไม่สามารถทำได้ ให้รายงานต่อไปยังจังหวัด

การรายงานดังกล่าวข้างต้น กรมที่ดินได้ออกแบบบัญชีรายงานสำหรับจังหวัดและ อำเภอแนบมาพร้อมกันแล้ว

อนึ่ง เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบผลงาน จึงขอให้สำนักงานที่ดินจังหวัดและ ที่ทำการอำเภอ แยกบัญชีรับคำขอเกี่ยวกับการ รังวัดต่างหากจากงานที่จะต้องดำเนินการให้ราษฎร ตามปกติ

คำคำขอและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ให้หน่วยราชการเจ้าของโครงการเป็นผู้ออกให้

๒๔๔

เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปโดยรวดเร็ว ขอได้โปรดกำกับให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง
ร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ราษฎรผู้เป็นเจ้าของที่ดิน และหน่วยราชการเจ้าของโครงการ
เท่าที่จะทำได้ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรีที่ส่งมาพร้อมหนังสือแนบแล้ว
จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

วิฑูร จักกะพาก

(นายวิฑูร จักกะพาก)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน.

บัญชีรายงานการรังวัดเพื่อการชลประทานและทางหลวง (สำหรับจังหวัดและอำเภอ)

อำเภอ.....จังหวัด.....

ประจำเดือน.....พ.ศ.....

ลำดับ	วัน เดือน ปี	รับค่าของจากเจ้าของที่ดิน (ราย)			มอบค่าขอให้เจ้าหน้าที่รับไปดำเนินการ (ราย)			รับคืนจากเจ้าหน้าที่ (ราย)			มอบเรื่องให้ผู้แทนหน่วยราชการรับไปดำเนินการ (ราย)			จดทะเบียน (ราย)		หมายเหตุ	
		โฉนด	น.ส. ๓	ส.ค. ๑	โฉนด	น.ส. ๓	ส.ค. ๑	โฉนด	น.ส. ๓	ส.ค. ๑	โฉนด	น.ส. ๓	ส.ค. ๑	โฉนด	น.ส. ๓		
รวมเดือนนี้																	
เดือนก่อนยกมา																	
รวมทั้งสองยกไป																	

ผู้รายงาน.....

(ต่ำแหน่ง).....

๒๔๖

ท.มท. ๐๖๐๘/ว. ๒๗๓๘๕

กรมที่ดิน

๒๓ สิงหาคม ๒๕๑๔

เรื่อง ประกาศให้เจ้าของที่ดินมาติดต่อ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๕๔๗๐/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๐๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบหนังสือแจ้งผู้ขอ ๑ ฉบับ

ตามที่กรมที่ดินได้ขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการ ประกาศและแจ้งให้ผู้ขอรังวัดที่ดินทราบเพื่อมาติดต่อดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ตามหนังสือที่อ้างถึงแล้ว นั้น

บัดนี้ ปรากฏว่ามีหลายจังหวัดที่มิได้ปฏิบัติตามหนังสือนี้ กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่าการที่กรมที่ดินได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการประกาศและแจ้งให้ผู้ขอรังวัดที่ดินทราบก็เพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยเฉพาะที่จะได้รับความสะดวกรวดเร็วจากบริการของทางราชการ แม้จะเป็นการเพิ่มภาระแก่เจ้าหน้าที่อยู่บ้าง แต่ในฐานะที่กรมที่ดินมีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขราษฎรอยู่ด้วย ก็ควรจะทำเพื่อประโยชน์สุขของราษฎร

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดกำชับพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติตามหนังสือดังกล่าวโดยเคร่งครัด และเพื่อให้ปฏิบัติทำนองเดียวกันทุกจังหวัด กรมที่ดินจึงขอส่งแบบหนังสือแจ้งผู้ขอรังวัดที่ดินมาเพื่อดำเนินการต่อไปพร้อมหนังสือ

อนึ่ง การส่งหนังสือเพื่อความรวดเร็วและประหยัด ไม่ควรใช้วิธีใส่ซอง ควรใช้วิธีพับหนังสือแล้วเข็บด้วยตะเข็บกระดาษ เจ้าหน้าที่นอกของหนังสือ แล้วประทับตราใช้ในราชการกรมที่ดิน สำหรับหนังสือแจ้งกรมที่ดินได้จัดพิมพ์ไว้แล้ว ขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่เบิกไปตามระเบียบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

ที่...../.....

ถึง.....

ตามที่ท่านได้ยื่นคำขอ.....ที่ต้นโฉนดหมายเลขที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ตามคำขอที่.....ลงวันที่.....

บัดนี้ เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการ.....เสร็จแล้ว จึงขอให้ท่านไป

ติดต่อกับเจ้าพนักงานที่ดิน ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด.....เพื่อ.....

.....ในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ตามเวลา

ราชการ และขอให้ให้นำหนังสือไปแสดงด้วย.

สำนักงานที่ดินจังหวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๒๔๘

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๗๖๒๘

กรมที่ดิน

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การรังวัดเพื่อการชลประทานและทางหลวง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยกรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า การรังวัดที่ดินเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) นั้น จะกระทำได้อาศัยอยู่นอกเขตที่ทางราชการได้สร้างแผนผังเพื่อออกโฉนดที่ดินไว้แล้วเท่านั้น แต่สำหรับกรณีเพื่อการชลประทานและทางหลวง เป็นส่วนหนึ่งของทางราชการที่ต้องการความรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อจะได้จ่ายเงินค่าที่ดินให้แก่ราษฎรผู้เป็นเจ้าของที่ดินทันทีกับเงินงบประมาณที่ได้รับในปี ๆ หากจะทำการออกโฉนดที่ดินก็จะเป็นการล่าช้า และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก เพราะเพียงแต่ออก น.ส. ๓ ให้ก็เป็นการเพียงพอที่จะจ่ายเงินค่าที่ดินได้ และเป็นการสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ข้อ ๓ อธิบดีกรมที่ดินจึงเห็นเป็นการสมควรที่จะมีให้การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในที่ดินที่ได้สร้างแผนผังเพื่อออกโฉนดที่ดินไว้แล้ว สำหรับในกรณีเพื่อการชลประทานและทางหลวงได้ทุกจังหวัด จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรุณ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

ที่ มท. ๐๖๐๘/๒๕๓๓๓

๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การจดทะเบียนแบ่งขายที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร

อ้างถึง วิทยุที่ ชพ. ๑๕/๑๗๙๔๘ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๕

ตามที่หารือทางปฏิบัติในกรณีการรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง ตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดิน กับกรมทางหลวง พ.ศ. ๒๕๖๕ (ฉบับที่ ๓) ข้อ ๑๓ วรรค ๒ ที่ว่า "กรมทางหลวงไม่ขอรับโฉนดที่ดินเฉพาะส่วนที่ถูกเขตทางหลวง" แต่ในหนังสือสัญญาแบ่งขาย (ท.ค. ๑๓ ก.) ข้อ ๑ ระบุว่า "ผู้ขายยอมขายที่ดินตามที่กล่าวข้างบนนี้เพียงเฉพาะตอนเลขที่ดิน.....ซึ่งได้หมายสีเขียวไว้ในแผนที่ ฯ" นั้น สำนักงานที่ดินจะต้องสร้างโฉนดแปลงแยกหรือไม่ เพราะต้องให้เลขที่ดินและหน้าสำรวจแปลงแยก หากต้องสร้างโฉนดแปลงแยกค่าธรรมเนียมใครจะเป็นผู้เสีย และค่าโฉนดจะเขียนในใบแจ้งหนี้ค่าธรรมเนียมที่ดิน หรือจะเขียนใบเสร็จรับเงิน จึงขอให้พิจารณาตอบจังหวัดโดยด่วน นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อข้อตกลงระบุชัดเจนว่า กรมทางหลวงไม่ขอรับโฉนดที่ดินเฉพาะส่วนที่ถูกเขตทางหลวง ก็ไม่จำเป็นต้องเขียนโฉนดคือเลขที่ดินหน้าสำรวจ และเรียกค่าธรรมเนียม ค่าโฉนดแต่อย่างใด แม้ในแบบพิมพ์สัญญาแบ่งขายจะมีช่องให้จดเลขที่ดินไว้ก็หาเป็นข้อขัดข้องอย่างใดไม่ แต่ให้ข้ตมำในข้อ ๑ เฉพาะคำที่ว่า "ตอนเลขที่ดิน" ออกแล้วเติมข้อความว่า "เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา" ลงในช่องว่างนั้น ส่วนในรูปแผนที่ก็ให้หมายสีเขียวตามระเบียบ โดยหมายเหตุให้ทราบว่าได้แบ่งขายเป็นทางสาย..... ตามวิธีการหักที่สาธารณประโยชน์ โดยอนุโลม จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสุทโยธากิจบาล

(นายอรรถ วิสุทโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนกรรมสิทธิ์

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๘/ว. ๒๖๓๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

๒๕๐

ที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๕๗๕๔

กรมที่ดิน

๑๖ เมษายน ๒๕๑๖

เรื่อง การรื้อวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๔๔๙๙ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๑๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทาน พ.ศ. ๒๕๑๖ รวม ๑ ชุด

ตามหนังสือทออ้างถึง กรมที่ดินได้ส่งบันทึกข้อตกลงระหว่าง กรมที่ดิน กับกรมชลประทาน เรื่องการรื้อวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตชลประทาน และออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๑๕ มาให้จังหวัดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติแล้ว นั้น

เนื่องจากบันทึกข้อตกลงเดิมจำเป็นต้องแก้ไขใหม่ เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้ผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย กรมที่ดินกับกรมชลประทานได้จัดทำบันทึกข้อตกลงใหม่ โดยยกเลิกบันทึกข้อตกลงเดิมที่เคยทำไว้ทั้งหมด ให้ใช้บันทึกข้อตกลง พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งได้แนบมาพร้อมกับหนังสือแนบ จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบ และถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนรังวัดที่ดิน

บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทาน พ.ศ. ๒๕๑๖

เรื่อง การรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

เนื่องจากกรมชลประทานมีความประสงค์ขอให้กรมที่ดินดำเนินการแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตชลประทาน และจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เพื่อนำที่ดินมาใช้ประโยชน์เพื่อการชลประทาน ตลอดจนออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือจัดทำแผนที่แสดงเขตที่ดินให้กรมชลประทานยึดถือไว้เป็นหลักฐาน กรมที่ดินกับกรมชลประทาน จึงได้ร่วมกันทำความตกลงดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑

การวางแผนงาน

(๑) เมื่อกรมชลประทานมีโครงการที่จะนำที่ดินมาใช้เพื่อการชลประทานและจ่ายเงินค่าที่ดิน ซึ่งได้เสนอของบประมาณไปแล้ว ให้แจ้งรายละเอียดบริเวณตำบล อำเภอ จังหวัด ที่ทำการจำนวนราย เนื้อที่ ระยะทางแนวคลองโดยประมาณ พร้อมทั้งแผนที่บริเวณที่จะทำการให้กรมที่ดินภายในเดือน กุมภาพันธ์ เพื่อวางแผนงานล่วงหน้าร่วมกัน

(๒) เมื่อกรมชลประทานได้รับอนุมัติเงินงบประมาณในชั้น ๆ แล้ว ให้รีบแจ้งกรมที่ดินโดยเร็ว เพื่อวางแผนงานขงที่ ๒ เช่น การแผนที่ การจัดงบประมาณ การจัดอัตรากำลัง เป็นต้น

(๓) บริเวณใดกรมชลประทานต้องการใช้ที่ดินเพื่อการชลประทาน ที่มีบริเวณกว้างขวาง เช่น อ่างเก็บน้ำ ซึ่งบริเวณนั้นอยู่ในเขตป่าไม้หรือได้จำแนกไว้เป็นเขตป่าไม้ถาวรแล้ว ให้ดำเนินการกันเขตออกจากป่าไม้เสียก่อน จึงวางแผนงานกับกรมที่ดินเพื่อจัดให้มีการถ่ายรูปทางอากาศ หรือตรวจสอบกับรูปถ่ายทางอากาศที่กรมที่ดินมีรูปถ่ายทางอากาศแล้ว และดำเนินการตามมาตรา ๕๘ หรือ ๕๙ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อให้ราษฎรผู้ครอบครองที่ดินมีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเสียก่อน แล้วจึงจ่ายเงินค่าที่ดินและดำเนินการวางป่าต่อไป

(๔) กรมชลประทานและกรมที่ดินจะได้วางแผนและจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไปร่วมดำเนินงานจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เพื่อจ่ายเงินค่าที่ดินให้เสร็จตามแผนงานเป็นปี ๆ ไป

(๕) ในการสอบสวนสิทธิและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ถ้าหากเจ้าหน้าที่ไม่พอ ให้กรมที่ดินพิจารณาจัดจ้างลูกจ้างชั่วคราวส่งออกไปช่วยดำเนินการได้ โดยใช้เงินที่กรมชลประทานโอนมาให้กรมที่ดินเบิกจ่ายแทน

หมวดที่ ๒

เตรียมการ

(๖) กรมชลประทานจะได้จัดเจ้าหน้าที่ที่มีวุฒิมาให้กรมที่ดินแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปปฏิบัติงานสมทบกับเจ้าหน้าที่ของกรมที่ดินในการรังวัด โดยปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งและวิธีการเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ของกรมที่ดิน หากกรมที่ดินและกรมชลประทานมีเจ้าหน้าที่ไม่พอ กรมที่ดินอาจจะให้ข้าราชการส่วนราชการอื่นทำการให้

(๗) กรมชลประทานจะโอนเงินงบประมาณมาให้กรมที่ดินก่อนเริ่มลงมือทำการ เพื่อเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าเช่าที่พัก ค่าลูกจ้างชั่วคราว ค่าวัสดุ ค่าเบี้ยเลี้ยงหรือค่าตอบแทนผู้ปกครองท้องที่ ค่าปีคประกาศ ค่าอาคารแสดมภ์ต่างๆ ค่าพยาน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้เพียงพอปฏิบัติงานตามโครงการที่ตกลงไว้ ซึ่งกรมที่ดินจะแจ้งให้กรมชลประทานทราบในการวางแผนงานขบทที่ ๒ ตามหมวดที่ ๑ (๒)

(๘) กรมชลประทานจะให้ยืมเครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำแผนที่ประเภทครุภัณฑ์ตามความจำเป็นในการปฏิบัติงาน ส่วนวัสดุอื่น ๆ ให้กรมที่ดินจัดซื้อเอง โดยใช้เงินงบประมาณที่กรมชลประทานโอนมาให้กรมที่ดินเบิกจ่ายแทน

(๙) กรมชลประทานจะจัดให้มหัศจรรย์เขตที่ดิน และหมุดหลักฐานแผนที่ ตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยและกรมที่ดินได้กำหนดให้ เพื่อจะใช้ในการรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

(๑๐) กรมชลประทานจะแต่งตั้งผู้แทนในการรังวัดออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม โดยแจ้งให้สำนักงานที่ดิน อำเภอหรือกิ่งอำเภอทราบแล้วแต่กรณี

หมวดที่ ๓

การปฏิบัติงานในสนาม

(๑๑) กรมชลประทานจะได้ปักหลักเขตชลประทานไว้ล่วงหน้าให้ทราบแนวเขตที่แน่นอนทุกระยะ ๑๐๐ เมตร ส่วนตอนโค้งอาจจะปักหลักให้สั้นกว่า ๑๐๐ เมตร ตามลักษณะของส่วนโค้ง โดยเขียนระยะ ก.ม. กำกับไว้ด้วยทุกหลักให้ครบถ้วน ตามแผนงานที่กำหนดไว้

(๑๒) กรมชลประทานจะได้จัดเจ้าหน้าที่ออกไปร่วมดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของกรมที่ดิน หน่วยรังวัดละ ๑ นาย เพื่อทำหน้าที่

๑๒.๑ นำเจ้าของที่ดินไปยื่นคำขอ ณ สำนักงานที่ดิน อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเจ้าหน้าที่กรมที่ดินได้จัดไปรับคำขออยู่ในท้องที่ ตามแผนที่กำหนดไว้

๑๒.๒ จัดส่งหลักเขตที่ดินและหมุดหลักฐานแผนที่ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ทำการรังวัดในวันที่ทำการรังวัดหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ทำการรังวัด

(๑๓) กรมชลประทานขอให้กรมที่ดินทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง เพื่อหมายจ่ายเป็นค่าติดตามเจ้าของที่ดิน และผู้ปกครองท้องที่มานำขเขตและเป็นพยานในการพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ ตลอดจนส่งหนังสือการระวางขเขตข้างเคียง แปลงละ ๑๐ บาท ให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระหว่างทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการรังวัดจัดจ้างลูกจ้างชั่วคราวทำหน้าที่ดังกล่าว โดยเฉพาะเพิ่มอีก ๑ คนไปพลางก่อน จนกว่าจะได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลัง โดยเบิกเงินจากงบประมาณที่กรมชลประทานโอนมาให้กรมที่ดินเบิกจ่ายแทน

(๑๔) เจ้าหน้าที่กรมที่ดินจะลงมือทำการรังวัดเมื่อมีคำขอแล้ว และทำการรังวัดเรียงตามลำดับที่ดินโดยไม่คำนึงถึงลำดับคำขอ

(๑๕) ที่ดินส่วนที่ถูกเขตชลประทานแปลงใด มีความจำเป็นจะต้องออกเป็นกฎหมายเสียก่อน จึงจะโอนกันได้ ให้เจ้าหน้าที่กรมที่ดินทำการรังวัดทางแปลงและแบ่งแยกส่วนที่ถูกเขตชลประทานเสร็จแล้วแจ้งให้ผู้แทนกรมชลประทานรับดำเนินการในขั้นต่อไป

(๑๖) บริเวณใดที่กรมชลประทานมีความจำเป็นจะต้องเวนคืน ถ้าสามารถทำการรังวัดโดยเจ้าของที่ดินนำขเขต ให้เจ้าหน้าที่กรมที่ดินทำการรังวัดส่วนที่ถูกเขตชลประทานนั้นด้วย พร้อมทั้งส่งแผนที่ให้ผู้แทนกรมชลประทานดำเนินการต่อไป

(๑๗) กรมที่ดินจะได้ให้เจ้าหน้าที่ทำการรังวัด สอบสวน เขียนแผนที่ คำนวณ เนื้อที่พร้อมทั้งจำลองกระดาษบาง แผนที่และบัญชีรายชื่อเจ้าของที่ดิน (ร.ว. ๔๓ ก.) ซึ่งได้นำ ทำการรังวัดไว้ให้เสร็จเรียบร้อยเป็นเดือน ๆ และให้เจ้าหน้าที่รวบรวมเรื่องส่งให้สำนักงานที่ดิน หรืออำเภอทุก ๆ ต้นเดือนถัดไป หรือก่อนโยกย้าย โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องลงนามรับเรื่องไว้ เป็นหลักฐานใน ร.ว. ๔๓ ก. เสร็จแล้วให้สำนักงานที่ดินหรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ หรือโครงการชลประทาน จัดทำสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. โดยวิธีโอนขาลิสมอบให้สำนักงานที่ดิน หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ที่เจ้าหน้าที่ได้ส่งเรื่องดำเนินการไว้ ๒ ชุด ให้เจ้าพนักงานที่ดิน ๑ ชุด ให้ผู้ตรวจการรังวัด ๑ ชุด หากปรากฏว่า เรื่องโดยยังไม่ได้ส่งเรื่อง เนื่องจากยังไม่เรียบร้อยให้รีบ แก้ไขและดำเนินการให้เรียบร้อยโดยเร็วที่สุด และเมื่อส่งเรื่องเมื่อใด ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่อง ลงนามรับเรื่องใน ร.ว. ๔๓ ก. และเพิ่มเติมรายละเอียดที่วางอยู่จนครบ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้รับ สำเนา ร.ว. ๔๓ ก. ในครั้งแรกเพิ่มเติมข้อความในสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. ให้ตรงกันด้วย

หมวดที่ ๔

การรายงานผลงาน

(๑๘) ให้เจ้าหน้าที่กรมที่ดิน รายงานผลการปฏิบัติงานและค่าใช้จ่ายประจำ เดือน ส. ๙ (๑) ทุก ๆ ต้นเดือน โดยวิธีกอบปป์ ส่งให้พนักงานที่ดิน ๑ ชุด ผู้แทนกรมชลประทาน ๑ ชุด และผู้ตรวจการรังวัด ๒ ชุด

(๑๙) เมื่อเจ้าหน้าที่กรมที่ดินทำการรังวัดโครงการชลประทานใดเสร็จ หรือ ก่อนจะโยกย้ายให้รายงานสรุปผลงาน โดยวิธีกอบปป์ส่งให้เจ้าพนักงานที่ดิน ๑ ชุด ผู้แทนกรม ชลประทาน ๑ ชุด และผู้ตรวจการรังวัด ๒ ชุด ดังนี้

- ๑๙.๑ จำนวนแปลงและเนื้อที่ทำการรังวัดเสร็จ
- ๑๙.๒ ระยะทางทำการรังวัดได้ ก.ม. ใด ถึง ก.ม. ใด
- ๑๙.๓ จำนวนรายที่ส่งให้สำนักงานที่ดิน หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ดำเนินการแล้ว
- ๑๙.๔ จำนวนรายที่ขัดข้อง และส่งมอบไว้ให้กับผู้ใดดำเนินการ

(๒๐) ให้กองทำแผนผังที่รวบรวมสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. ตามข้อ (๑๗) รายงานผลการปฏิบัติงานและค่าใช้จ่ายประจำเดือน ส. ๙ (๑) ตามข้อ (๑๘) และรายงานสรุปผลงานตามข้อ (๑๙) จากผู้ตรวจการรังวัด ส่งให้กองสำรวจ กรมชลประทานต่อไปด้วย

หมวดที่ ๕

การจดทะเบียนสิทธินิติกรรมและจ่ายเงินค่าที่ดิน

(๒๑) เมื่อสำนักงานที่ดินหรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ได้ตรวจสอบแผนผังที่รายชื่อเจ้าของที่ดิน และเนื้อที่ในสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. กับเรื่องที่เจ้าหน้าที่กรมที่ดินได้ส่งดำเนินการไว้ตามข้อ (๑๗) เห็นว่าถูกต้องและจะดำเนินการจดทะเบียนได้แล้ว ให้มีหนังสือรับรองรายชื่อเจ้าของที่ดิน เนื้อที่ถูกต้องเขตชลประทานและหมายเลขแปลงที่ดินที่ปรากฏในสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. แจ้งให้ผู้แทนกรมชลประทานทราบ เพื่อให้ผู้แทนกรมชลประทานเตรียมจ่ายเงินค่าที่ดินให้กับเจ้าของที่ดินต่อไป

(๒๒) เมื่อผู้แทนกรมชลประทานพร้อมที่จะจ่ายเงินค่าที่ดินรายใด ตามแผนผังที่กำหนดไว้ให้แจ้งรายชื่อเจ้าของที่ดินที่จะจ่ายเงินและกำหนดวันทำการจดทะเบียนไปยังสำนักงานที่ดินหรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี และจะต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ส่วนการนำเจ้าของที่ดินมาจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมให้เป็นหน้าที่ของผู้แทนกรมชลประทาน

หมวดที่ ๖

การเบิกจ่ายเงินและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

(๒๓) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้เบิกจ่ายเงินงบประมาณที่กรมชลประทานโอนมาให้กรมที่ดินเบิกจ่ายแทน ส่วนเงินค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ทุกประเภท ตามมติคณะรัฐมนตรีได้กำหนดไว้ที่กรมชลประทาน จะต้องออกให้แทนเจ้าของที่ดิน ให้ชำระกันทางบัญชีโดยวิธีเบ็ดเสร็จหักส่งเป็นรายได้แผ่นดินของกรมที่ดิน ห้ามเรียกเก็บจากเจ้าของที่ดินเป็นอันขาด การเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบคำสั่งของกรมที่ดินและกระทรวงการคลังกำหนดไว้

(๒๔) กรมที่ดินจะได้แจ้งยอดเงินค่าธรรมเนียมและยอดเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ประจำเดือนของแต่ละโครงการส่งให้กองสำรวจ กรมชลประทานทราบทุก ๆ เดือน ภายในเดือนถัดไป

หมวดที่ ๗ บททั่วไป

(๒๕) ในกรณีแบ่งแยก กรมชลประทานไม่ขอรับโอนที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ขอรับแต่ในกรณีที่ดินถูกเขตชลประทานทั้งแปลง สำหรับหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงกรมชลประทานขอให้กรมที่ดินดำเนินการต่อไป

(๒๖) กรมที่ดินกับกรมชลประทานจะได้จัดผู้ตรวจการรังวัดออกไปเร่งรัดควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ร่วมกัน ตามแผนงานที่กำหนดไว้เป็นปี ๆ ไป

(๒๗) เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ทำการรังวัดในบริเวณอ่างเก็บน้ำเสร็จตามแผนงานแล้ว ให้กองทำแผนที่จัดทำและจำลองแผนที่แสดงเขตการครอบครองเจ้าของที่ดินติดต่อกันทั้งบริเวณอ่างหรือเป็นส่วน ๆ หรือเป็นระวาง ๆ ซึ่งสามารถนำมาติดต่อกันได้ทั้งบริเวณ โดยใช้มาตราส่วนที่สามารถลงรูปที่ดินได้ ส่งให้กองสำรวจ กรมชลประทาน จัดทำสำเนาแผนที่โดยวิธีโอบาลิสต์ส่งให้กรมที่ดิน และสำนักงานที่ดิน หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอที่เกี่ยวข้องต่อไป

(๒๘) กองสำรวจ กรมชลประทาน จะรับจำลองแผนที่กระดาษบางประกอบเรื่องหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ทุกแปลง ๆ ละ ๒ ฉบับ

(๒๙) ข้อปลักย่อยอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน อันมิได้กล่าวไว้ในข้อตกลง ให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้ง ๒ ฝ่าย ทำความตกลงเพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปโดยรวดเร็ว

ให้ยกเลิกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทานปี ๒๕๑๕ เรื่อง "การรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตชลประทาน และออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง" โดยให้ใช้บันทึกข้อตกลงนแทน ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

ที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๑๒๓๓๕

กรมที่ดิน

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง การรื้อวัดเพื่อการชลประทานและออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๙๗/๙๔ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำแนะนำการใช้กระดาษบางจำลองแผนที่และบัญชีรายชื่อเจ้าของที่ดิน (ร.ว. ๔๓ ก.) จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้ส่งบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทาน พ.ศ. ๒๕๖๖ มาให้จังหวัดเพื่อถือปฏิบัติแล้ว นั้น

เนื่องจากในบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทาน พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๑๗, ๒๐ และข้อ ๒๑ ระบุให้ใช้กระดาษบางจำลองแผนที่และบัญชีรายชื่อเจ้าของที่ดิน (ร.ว. ๔๓ ก) เพื่อจำลองแผนที่ รายชื่อเจ้าของที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและรายละเอียดเกี่ยวกับหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินลงใน ร.ว. ๔๓ ก. ใช้ประกอบในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เพื่อจ่ายเงินค่าที่ดินให้กับเจ้าของที่ดินที่ถูกเขตชลประทาน ดังนั้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ใช้แบบพิมพ์กระดาษบางจำลองแผนที่ (ร.ว. ๔๓ ก) เป็นระเบียบเรียบร้อยและถูกต้องเหมือนกันทุกคน

กรมที่ดิน จึงได้ส่งคำแนะนำวิธีใช้กระดาษบางจำลองแผนที่ และบัญชีรายชื่อเจ้าของที่ดิน (ร.ว. ๔๓ ก) มาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนรววัดที่ดิน.

คำแนะนำการใช้กระดาษบางจำลองแผนที่และบัญชีรายชื่อเจ้าของที่ดิน (ร.ว. ๔๓ ก)

แบบพิมพ์กระดาษบาง ร.ว. ๔๓ ก นี้ใช้เฉพาะงานรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง ซึ่งข้างแผนที่จะต้องจำลองแผนที่และเขียนรายละเอียดต่าง ๆ พร้อมกับเรื่องที่ได้ทำการเสร็จเรียบร้อยแล้วทุก ๆ เดือนส่งให้สำนักงานที่ดินหรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทานและทางหลวง เพื่อให้การจำลองแผนที่และเขียนรายละเอียดเหมือนกันทุกคน จึงขอแนะนำการใช้และการเขียน ร.ว. ๔๓ ก ดังต่อไปนี้.—

(๑) บรรทัดแรกตอนบนของ ร.ว. ๔๓ ก

๑.๑ ให้เขียนข้อความลงในช่องว่างต่อจากข้อความ “แผนที่และบัญชีรายชื่อเจ้าของที่ดินที่ได้นำทำการรังวัดแบ่งแยกที่ดินเพื่อ.....” คือถ้าที่ดินที่ถูกเขตชลประทาน เขียนว่า “การชลประทาน” แต่ถ้าที่ดินถูกเขตทางหลวง เขียนว่า “เขตทางหลวง”

๑.๒ ถ้าที่ดินถูกเขตชลประทานให้เขียนชื่อของโครงการชลประทานที่ทำการให้นั้น เช่น โครงการมโนรมย์, โครงการแม่วัง เป็นต้น ลงในช่องว่างต่อจากข้อความ “โครงการ.....”

๑.๓ ถ้าที่ดินถูกเขตทางหลวง ให้เขียนชื่อของแขวงทางที่ควบคุมและรับผิดชอบทางหลวงสายที่ทำการนั้น ๆ เช่น แขวงทางหลวงบุรี แขวงทางประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น ลงในช่องว่างต่อจากข้อความ “แขวงทาง.....”

๑.๔ ให้เขียนข้อความในช่องว่างต่อจากข้อความ “บริเวณที่ทำการ.....” คือ ถ้าที่ดินถูกเขตชลประทาน ให้ระบุชื่อบริเวณที่ทำการที่กรมชลประทานให้ชื่อไว้ เช่น คลอง ๑L-๑R บริเวณห้วยงานเขื่อนพิชัยโลก เป็นต้น ถ้าที่ดินถูกเขตทางหลวงให้ระบุชื่อของทางหลวงที่ทำการที่กรมทางหลวงให้ชื่อไว้ เช่น ทางหลวงสาย ตาก-เถิน By Pass ลำปาง เป็นต้น

(๒) บรรทัดที่ ๒ ตอนบนของ ร.ว. ๔๓ ก

๒.๑ ให้เขียนระยะ ก.ม. จุดเริ่มทำการรังวัดของแปลงที่ดินที่ได้เริ่มทำการในเดือนนั้น ๆ และระยะ ก.ม. สิ้นท้ายที่ได้ทำการรังวัดของแปลงที่ดินสุดท้ายที่ทำการได้ในเดือนนั้น ๆ ลงในช่องว่างในข้อความ “จาก ก.ม.....ถึง ก.ม.....” ตามที่กรมชลประทานและทางหลวงได้กำหนดไว้ให้ในที่ดิน เช่น จาก ก.ม. ๑+๗๒๕ ถึง ก.ม. ๔+๓๒๔ เป็นต้น แต่ถ้าบริเวณทำการเป็นบริเวณมีเนื้อที่กว้างขวาง เช่น อ่างเก็บน้ำ ไม่ต้องระบุระยะ ก.ม. ก็ได้ เพราะกรมชลประทานไม่ได้กำหนดระยะ ก.ม. ไว้ให้ในที่ดิน

๒.๒ ให้เขียน ชื่อ เดือน และ พ.ศ. ที่ได้ทำการรังวัดในที่ดินแล้ว ลงในช่องว่างในข้อความ “ประจำเดือน.....พ.ศ.....”

๒.๓ ให้เขียนชื่อ ตำบล อำเภอ และ จังหวัด ของบริเวณที่ได้ทำการรังวัดในที่ดินแล้ว ลงในช่องว่างในข้อความ “ท้องที่ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....”

(๓) บรรทัดที่ ๓ ตอนบนของ ร.ว. ๔๓ ก.

๓.๑ ให้เขียนชื่อผู้ตรวจการรังวัดด้วยตัวบรรจงลงในช่องว่างต่อจากข้อความ “ผู้ตรวจการรังวัด.....”

๓.๒ ให้เขียนชื่อผู้ทำการรังวัดด้วยตัวบรรจงลงในช่องว่างต่อจากข้อความ “ผู้ทำการรังวัด.....”

๓.๓ ให้เขียนชื่อผู้พิสูจน์สอบสวนด้วยตัวบรรจงลงในช่องว่างต่อจากข้อความ “ผู้พิสูจน์สอบสวน.....”

(๔) บรรทัดที่ ๔ ตอนบนของ ร.ว. ๔๓ ก

ให้เขียนส่วนของมาตราส่วนของแผนที่ใน ร.ว. ๔๓ ก ต่อจากข้อความ “มาตราส่วน ๑/.....” เช่น มาตราส่วน ๑/๑,๐๐๐ เป็นต้น

(๕) ที่ว่างตอนกลางของ ร.ว. ๔๓ ก ให้ใช้สำหรับจำลองแผนที่จากต้นร่างที่ได้ทำการรังวัดแบ่งแยกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน หรือทำแผนที่แสดงการครอบครองเพื่อพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ ให้ต่อเนื่องกัน พร้อมทั้งเขียนทิศเหนือกำกับไว้ด้วย ถ้าเป็นงานเก่า

รังวัดไม่ติดต่อกันให้จำลองเป็นตอน ๆ หรือเป็นช่อง ๆ ได้ แต่ให้เขียนทิศเหนือกำกับไว้ทุกตอน ทุกช่วงค้วย และให้จำลองแผนที่ด้วยมาตราส่วนเดียวกันทั้งแผ่น ถ้าแผนที่ในต้นร่างมาตราส่วนเล็กหรือใหญ่ไม่เท่ากัน ให้ขยายหรือย่อให้เท่ากัน หากมีความจำเป็นจะใช้มาตราส่วนเดียวกันไม่ได้ให้แยกจำลองแผนที่ใน ร.ว. ๔๓ ก อีกแผ่นหนึ่งต่างหาก โดยให้แต่ละแผ่นเป็นมาตราส่วนเดียวกัน พร้อมกัน^๕ ให้จำลองหลักเขต ข.ป. หรือหลักเขตทางหลวง ลงในแผนที่พร้อมทั้งระบุระยะ ก.ม. ประจำหลักนั้น ๆ ลงค้วย และให้เขียนระยะ ก.ม. เริ่มต้น และระยะ ก.ม. เปลี่ยนสุดท้ายไว้ทุกช่องหรือทุกตอนค้วย ถ้าข้างแผนที่ทำการรังวัดหลายคลอง หรือทางหลวงหลายสาย ให้จำลองแผนที่ใน ร.ว. ๔๓ ก แนวคลองละแผ่น หรือทางหลวงสายละแผ่น อย่าจำลองรวมกัน และถ้าทำการหลายจังหวัด ให้จำลองจังหวัดละแผ่นเช่นกันค้วย แต่ถ้าแนวคลองหรือทางหลวงสายโดยยาวมากเกินไป ให้ตัดเป็นตอน ๆ ลงในแผ่นเดียวกันได้ แต่ต้องเขียนทิศเหนือกำกับไว้ด้วยทุกตอน นอกจากนี้ให้ข้างแผนที่เขียน หมายเลขแปลงที่ดิน เนื้อที่ วงหมุด หมายเลขหลักเขตที่ดิน และ หลัก ข.ป. หรือหลักเขตทางหลวง แนวเขตที่ดินและรายละเอียดข้างเคียง เช่น ที่มีการครอบครองทางสาธารณประโยชน์ เป็นต้น แต่ไม่ต้องเขียน รายชื่อเจ้าของที่ดิน หลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินแปลงนั้น และรายการรังวัดลงใน ร.ว. ๔๓ ก ค้วย หมายเลขแปลงที่ดินให้ข้างแผนที่แต่ละคนให้ จากเลข ๑ เป็นต้นไป เรียงตามลำดับการรังวัดของแต่ละคลองหรือถนน ถ้าเริ่มทำการรังวัดคลองหรือถนนสายใหม่ ให้เริ่มหมายเลข ๑ เรียงตามลำดับใหม่จนถึงเลขสุดท้าย ดังนั้น หมายเลขแปลงที่ดินในคลองหรือทางสายหนึ่ง ๆ จะซ้ำกันไม่ได้ (ดูตัวอย่างในรูป)

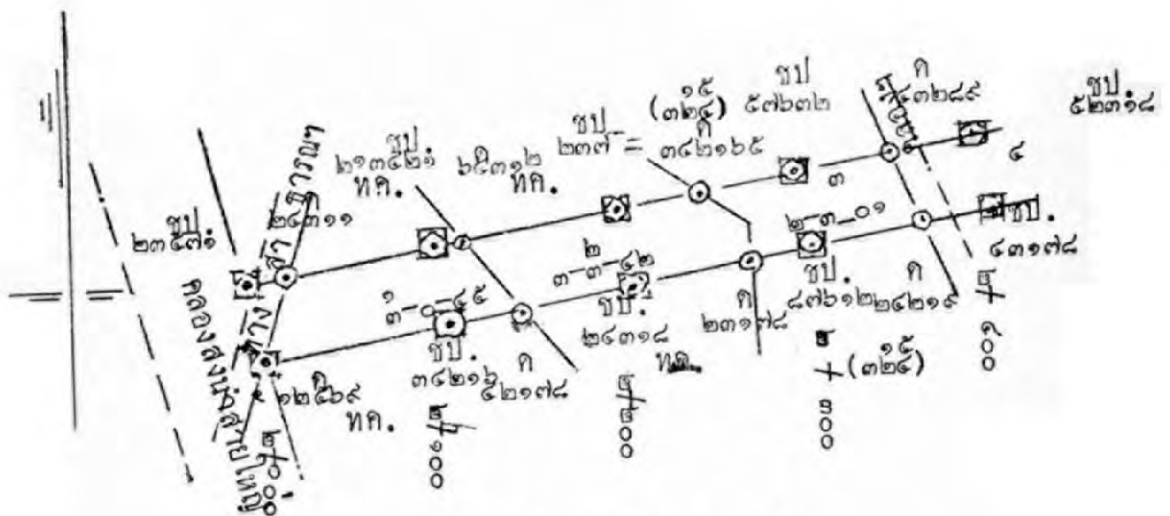
(๖) บรรทัดแรกตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ให้ผู้จำลองแผนที่และเขียนรายละเอียดต่าง ๆ ใน ร.ว. ๔๓ ก ลงลายมือชื่อในช่องว่างข้อความ “ลงชื่อ.....ผู้จำลองแผนที่” และลง วัน เดือน ปี ที่ได้จำลองแผนที่และเขียนรายละเอียดใน ร.ว. ๔๓ ก กำกับไว้ตอนล่างค้วย

(๗) บรรทัดที่ ๒ ตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ให้ผู้ตรวจการจำลองแผนที่ และการเขียนรายละเอียดใน ร.ว. ๔๓ ก ข่งต้องเป็นข้างแผนที่ลงลายมือชื่อในช่องว่างข้อความ “ลงชื่อ.....ผู้ตรวจ” และลง วัน เดือน ปี ที่ได้ตรวจการจำลองและการเขียนถูกต้องแล้วกำกับไว้ตอนล่างค้วย

(๘) ในตารางตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ช่องแรกที่มีข้อความ "หมายเลขแปลงที่ดิน" ให้นำหมายเลขแปลงที่ดินที่เขียนไว้ในแผนที่ตอนกลางของ ร.ว. ๔๓ ก มาเขียนลงเรียงตามลำดับจากเลขน้อยไปหามาก

(๙) ในตารางตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ช่องที่ ๒ ที่มีข้อความ "ชื่อเจ้าของที่ดิน" ให้เขียนชื่อเจ้าของที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง ซึ่งเป็นที่ดินแปลงหมายเลขที่เขียนไว้ในช่อง "หมายเลขแปลงที่ดิน" บนบรรทัดเดียวกันนั้น

(๑๐) ในตารางตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ช่อง ๓ ที่มีข้อความ "ระหว่าง ก.ม. ที่" ให้เขียนระยะ ก.ม. ที่จุดตัดกันตามแนวเขตชลประทานหรือทางหลวงจาก ก.ม. ต้นไปหา ก.ม. ท้ายที่ตัดผ่านเขตที่ดินด้านแรกทางทิศใต้หรือตะวันออก (ดูตัวอย่างในรูป)

หมายเลขแปลงที่ดิน ที่ ๑ ระหว่าง ก.ม. ที่ ๒+๐๐๐

—	„	—	„	๒	—	„	—	๒+๑๔๐
—	„	—	„	๓	—	„	—	๒+๒๖๕

หมายเหตุ

หมายเลข ชป. หรือหลักทางหลวงไม่มีเลขหรืออยู่ตำแหน่งเดียวกับหลักเขตที่ดินไม่ต้องเขียนเลข ชป. หรือเลขหลักเขตทางหลวงเขียนแค่เลขหลักเขตที่ดินเท่านั้น

(๑๑) ในตารางตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ช่อง ๔ ที่มีข้อความ “ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่” ให้เขียนชื่อ ตำบล อำเภอ และจังหวัดของที่ดินแปลงหมายเลขที่เขียนไว้ในช่อง “หมายเลขแปลงที่ดิน” นั้นตั้งอยู่บนบรรทัดเดียวกัน

(๑๒) ในตารางตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ช่องที่ ๕ ที่มีข้อความ “หนังสือสำคัญสำหรับที่ดินเดิม” ให้เขียนหมายเลขของหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน หรือหลักฐานเกี่ยวกับที่ดินเดิมที่เจ้าของที่ดินมีอยู่ก่อน ของที่ดินแปลงหมายเลขที่เขียนไว้ในช่อง “หมายเลขแปลงที่ดิน” บนบรรทัดเดียวกัน ตามช่องที่ระบุชนิดของหลักฐานเกี่ยวกับที่ดินซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ โฉนดที่ดิน น.ส. ๓ และ ส.ค. ๑

(๑๓) ในตารางตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ช่องที่ ๖ ที่มีข้อความ “จำนวนเนื้อที่ดินที่ถูกแบ่งแยก” ให้เขียนจำนวนเนื้อที่ตามหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินเดิมที่เขียนไว้ในช่อง “หนังสือสำคัญสำหรับที่ดินเดิม” ของที่ดินแปลงหมายเลขที่เขียนไว้ในช่อง “หมายเลขแปลงที่ดิน” บนบรรทัดเดียวกันลงในช่อง “เนื้อที่เดิม” และให้เขียนจำนวนเนื้อที่จริงที่ได้ทำการรังวัดส่วนที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวงของที่ดินแปลงหมายเลขที่เขียนไว้ในช่อง “หมายเลขแปลงที่ดิน” บนบรรทัดเดียวกันลงในช่อง “แบ่งขายหรือออก น.ส. ๓” และให้เขียนจำนวนเนื้อที่คงเหลือโดยนำเนื้อที่ในช่อง “เนื้อที่เดิม” ลบด้วยเนื้อที่ในช่อง “แบ่งขายหรือออก น.ส. ๓” ผลลัพธ์ได้เนื้อที่เท่าใดนำมาเขียนลงในช่อง “คงเหลือ” บนบรรทัดเดียวกัน

(๑๔) ในตารางตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ช่องที่ ๗ ที่มีข้อความ “การรับเรื่องจากเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการ” ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดิน หรือ อำเภอ หรือ กิ่งอำเภอ (ไม่ใช่ผู้แทนกรมชลประทาน หรือทางหลวง) ลงนามรับเรื่องของที่ดิน แปลงหมายเลขที่เขียนไว้ในช่อง “หมายเลขแปลงที่ดิน” บนบรรทัดเดียวกันในช่อง “ลงชื่อผู้รับเรื่อง” พร้อมทั้งระบุตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ และ วัน เดือน ปี ที่รับเรื่อง ของเจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องนั้น ลงในช่อง “ตำแหน่ง” และช่อง “วัน, เดือน, ปี ที่รับเรื่อง” บนบรรทัดเดียวกันด้วย

(๑๕) ในตารางตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ช่องที่ ๘ ที่มีข้อความ “ลงชื่อผู้รับรองว่าถูกต้องและพร้อมที่จะจดทะเบียนได้” เมื่อทางสำนักงานที่ดินจังหวัด หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ได้ตรวจเรื่องของที่ดินแปลงหมายเลขที่เขียนไว้ในช่อง “หมายเลขแปลงที่ดิน” บน

บรรทัดเดียวกัน ที่เจ้าหน้าที่ได้ส่งคำเตือนการไว้เมื่อเห็นว่าถูกต้องพร้อมที่จะดำเนินการจดทะเบียน
 ได้แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบลงนามในนามช่อง “ลงชื่อผู้รับรองว่าถูกต้องและพร้อมที่จะจ
 ทะเบียนได้” บนบรรทัดเดียวกันด้วย หรือจะไม่ลงนามแต่ต้องทำเป็นหนังสือรับรองรายชื่อเจ้าของ
 ที่ดินและเนื้อที่ที่ถูกเขตชลประทานหรือทางหลวง ที่ได้ตรวจและพร้อมที่จะจดทะเบียนได้แล้ว
 ยืนยันให้ผู้แทนกรมชลประทานหรือทางหลวงนำเจ้าของที่ดินมาดำเนินการจดทะเบียนเพื่อจ่ายเงิน
 ค่าที่ดินต่อไปก็ได้

(๑๖) ในตารางตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ช่องที่ ๙ ที่มีข้อความ “วัน, เดือน,
 ปี ที่จดทะเบียนแล้ว” ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดิน หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ เขียน วัน,
 เดือน, ปี ที่ได้ทำการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของที่ดินแปลงหมายเลขที่เขียนไว้ในช่อง
 “หมายเลขแปลงที่ดิน” บนบรรทัดเดียวกันในช่อง “วัน, เดือน, ปี ที่จดทะเบียนแล้ว”
 ด้วย เพื่อจะได้เอาไว้ตรวจสอบทางสำนักงานที่ดินหรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอเอง

(๑๗) ในตารางตอนล่างของ ร.ว. ๔๓ ก ช่องที่ ๑๐ ที่มีข้อความ “หมายเหตุ”
 ให้ข้างแผนที่เขียนรายละเอียดและเหตุขัดข้องของที่ดินแปลงหมายเลขที่เขียนไว้ในช่อง “หมายเลข
 แปลงที่ดิน” บนบรรทัดเดียวกันในช่อง “หมายเหตุ” ด้วย เช่น ดินมรดก หลักฐานที่
 ส่งมกแผ่น เป็นต้น.

ที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๑๖๒๔๑

กรมที่ดิน

๙ กรกฎาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๔๐๙ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๑๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมทางหลวง พ.ศ. ๒๕๑๖ รวม ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้ส่งบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมทางหลวง เรื่องการรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๓) มาให้จังหวัด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของถือปฏิบัติแล้วนั้น

เนื่องจาก บันทึกข้อตกลงเดิมจำเป็นต้องแก้ไขใหม่ เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้ผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย กรมที่ดินกับกรมทางหลวงได้จัดทำบันทึกข้อตกลงใหม่ โดยยกเลิกบันทึกข้อตกลงเดิมที่ได้เคยทำไว้ทั้งหมด ให้ใช้บันทึกข้อตกลง พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งได้แนบบมาพร้อมกัหนังสือแนวนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรุนทร์

(นายโยติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนรังวัดที่ดิน.

บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมทางหลวง พ.ศ. ๒๕๑๖

เรื่อง การรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง

เนื่องจากกรมทางหลวง มีความประสงค์ขอให้กรมที่ดินดำเนินการพิสูจน์รังวัดที่ดินที่ถูกเขตทางหลวงให้แล้วเสร็จก่อนจะดำเนินการก่อสร้าง ตลอดจนให้จัดทำแผนที่แสดงเขตที่ดินที่ถูกเขตทางหลวงให้กรมทางหลวงด้วย กรมที่ดินกับกรมทางหลวงจึงได้ร่วมกันทำความตกลงดังต่อไปนี้.—

หมวดที่ ๑

การวางแผนงาน

๑. เมื่อกรมทางหลวงมีโครงการที่จะนำที่ดินมาใช้เพื่อสร้างทางหลวงสายต่าง ๆ และจ่ายเงินค่าทดแทนราคาที่ดิน ซึ่งได้เสนอของบประมาณไปแล้ว ให้แจ้งรายละเอียดบริเวณตำบล อำเภอ จังหวัด ที่จะทำการเป็นจำนวนราย เนื้อที่หรือระยะทางโดยประมาณ พร้อมทั้งแผนที่แสดงเขตทางหลวง ให้กรมที่ดิน ๒ ชุด ภายในเดือนกุมภาพันธ์ก่อนปีงบประมาณ สำหรับโครงการที่แน่นอนแล้ว เพื่อวางแผนงานล่วงหน้าร่วมกัน

๒. เมื่อกรมทางหลวงได้รับอนุมัติเงินงบประมาณในปีนั้น ๆ แล้ว ให้รีบแจ้งกรมที่ดินโดยเร็ว เพื่อวางแผนงานร่วมกันในขั้นที่ ๒ เช่น การแผนที่ การจัดงบประมาณ การจัดอัตราค่ารังวัด เป็นต้น

๓. เมื่อได้ดำเนินการไปพอสมควรแล้ว กรมทางหลวงและกรมที่ดินจะได้จัดเจ้าหน้าที่ไปร่วมดำเนินการในเรื่องจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เพื่อจ่ายเงินค่าทดแทนราคาที่ดินให้เสร็จตามแผนงานเป็นปี ๆ ไป

๔. ในการสอบสวนสิทธิและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม หากเจ้าหน้าที่ไม่พอ ให้กรมที่ดินพิจารณาจัดจ้างลูกจ้างชั่วคราวเพื่อช่วยดำเนินการได้ โดยใช้เงินที่กรมทางหลวงโอนมาให้กรมที่ดินเบิกจ่ายแทน

หมวดที่ ๒

เตรียมการ

๕. กรมทางหลวงจะได้จัดเจ้าหน้าที่หมวดภูมิให้กรมที่ดินทำการอบรม เพื่อแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปปฏิบัติงานสมทบกับเจ้าหน้าที่ของกรมที่ดินในการรังวัด โดยปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งและวิธีการเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ของกรมที่ดิน หากกรมที่ดินและกรมทางหลวงมีเจ้าหน้าที่ไม่พอ กรมที่ดินอาจจะให้เจ้าหน้าที่อื่นทำการได้

๖. กรมทางหลวงจะโอนเงินงบประมาณให้กรมที่ดินก่อนเริ่มลงมือทำการไม่น้อยกว่า ๑ เดือน เพื่อเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าเช่าที่พัก ค่าลูกจ้างชั่วคราว ค่าวัสดุ ค่าตอบแทน ค่าปีดประกาศ ค่าอากรแสตมป์ต่าง ๆ ค่าพยาน ค่าหลักเขตที่ดิน และ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้เพียงพอปฏิบัติงานตามโครงการที่ตกลงไว้ ซึ่งกรมที่ดินจะได้แจ้งให้กรมทางหลวงทราบในการวางแผนงานบันทึกที่ ๒ ตามข้อ ๒

๗. กรมทางหลวงจะใหยืมเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำแผนที่ประเภทครุภัณฑ์ตามความจำเป็นในการปฏิบัติงาน ส่วนวัสดุอื่น ๆ ให้กรมที่ดินจัดซื้อเอง โดยใช้เงินงบประมาณที่กรมทางหลวงโอนให้กรมที่ดินเบิกจ่ายแทน

๘. เมื่อเริ่มดำเนินการตามโครงการ กรมทางหลวงจะแต่งตั้งผู้แทนเพื่อนำขบวนเขตและรับรองเขตทางหลวง ในการรังวัดแบ่งแยกหรือออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน และการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม โดยแจ้งให้สำนักงานที่ดินจังหวัด หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอทราบแล้วแต่กรณี

๙. ให้จัดแบ่งงานในทางหลวงสายหนึ่ง ๆ เป็นช่วง ๆ ละไม่เกิน ๕๐ ก.ม. จาก กม. ต้นถึง กม. สุดท้าย หรือตามที่ใดตกลงกัน และกรมที่ดินจะได้จัดหน่วยรังวัด ซึ่งประกอบด้วยช่างแผนที่ ๑ คน ถ้าช่วงใดหรือหน่วยรังวัดใดมีความจำเป็นให้เพิ่มพนักงานสอบสวนสิทธิด้วย ๑ คน คนงานทำการรังวัดและปักหลักวางแนวเขตหรือแนวรังวัดเท่าที่จำเป็น (ประมาณ ๓-๖ คน) ผู้ติดตามเจ้าของที่ดิน ฯ ตามข้อ ๑๒ และผู้ปกครองท้องที่ เข้าดำเนินการช่วงละไม่เกิน ๑ หน่วยรังวัด

หมวดที่ ๓

การปฏิบัติงานในสนาม

๑๐. กรมทางหลวงจะปักหลักเขตทางหลวงไว้ล่วงหน้าให้ทราบแนวเขตที่แน่นอนทุกระยะ ๒๐๐ เมตร ส่วนตอนโค้งอาจจะปักหลักให้ระยะสั้นกว่า ๒๐๐ เมตร ตามลักษณะของส่วนโค้ง โดยเขียนระยะ กม. กำกับไว้ด้วยทุกหลักให้ครบถ้วน ตามแผนงานที่กำหนดไว้

๑๑. กรมทางหลวงจะได้จัดผู้แทนตามข้อ ๘ ออกไปร่วมดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของกรมที่ดิน หน่วยรังวัดละ ๑ นาย เพื่อทำหน้าที่

๑๑.๑ จัดนำเจ้าของที่ดินไปยื่นคำขอ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ หรือเจ้าหน้าที่กรมที่ดินได้จัดไปรับคำขออยู่ในท้องที่ตามแผนงานที่กำหนดไว้

๑๑.๒ จัดส่งหลักเขตที่ดินให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ทำการรังวัด ในที่ทำการรังวัด หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ทำการรังวัด

๑๑.๓ ขันแนวเขตทางหลวง เพื่อให้ช่างแผนที่ทำการรังวัด

๑๒. กรมทางหลวงขอให้กรมที่ดินทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง เพื่อ هماจ่ายเป็นค่าคิดตามเจ้าของที่ดิน และผู้ปกครองท้องที่มานำเขต และเป็นพยานในการพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ ตลอดจนส่งหนังสือการระวางขันแนวเขตข้างเคียง แปลงละประมาณ ๑๐ บาทให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระหว่างทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการรังวัดจัดจ้างลูกจ้างชั่วคราว ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ โดยเฉพาะเพิ่มอีก ๑ คนไปพลางก่อน จนกว่าจะได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลัง โดยเบิกจากเงินงบประมาณที่กรมทางหลวงโอนให้กรมที่ดิน เบิกจ่ายแทน

๑๓. หน่วยรังวัดจะลงมือทำการรังวัดเมื่อเริ่มมีคำขอแล้ว และทำการรังวัดเรียงตามลำดับที่ดิน ไม่คำนึงถึงลำดับการยื่นคำขอ โดยให้ทำการรังวัดให้สามารถขึ้นรูปแผนที่ต่อเนื่องกัน และจำลองรูปแผนที่ตามปกติให้ใช้มาตราส่วน ๑/๒,๐๐๐ ลงในกระดาษบาง ร.ว. ๔๓ ก. ด้วย แปลงใดที่ไม่ไต่ยื่นคำขอ หรือไต่ยื่นคำขอไว้แต่ไม่มานำขันแนวเขตในวันทำการ ให้สร้างเรื่องเท่าที่จะทำได้เตรียมไว้ด้วย การทำการรังวัดให้ทำการรูดหน้าห้ามย้อนกลับมาทำการ เว้นแต่เจ้าหน้าที่จะเห็นสมควรหรือทำการในช่วงนั้น ๆ เสร็จแล้ว

๑๔. รายได้มีเหตุขัดข้อง อาทิ เช่น เจ้าของที่ดินรายชนม์ ยังไม่ได้จดทะเบียนรับมรดก หรือเจ้าของที่ดินเป็นผู้เยาว์ หรือเจ้าของที่ดินเป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือมีกรณีพิพาทแนวเขตที่ดิน หรือท่งแปลง ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย นำทำการรังวัด และให้ช่างแผนที่ทำการรังวัดไปก่อนได้ เมื่อเสร็จแล้วให้สำนักงานที่ดินจังหวัด หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ รับเรื่องไว้ก่อน และให้เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องแจ้งให้ผู้แทนกรมทางหลวงทราบ เพื่อติดต่อเจ้าของที่ดินดำเนินการให้ถูกต้องต่อไปโดยเร็ว

๑๕. กรมที่ดินจะขอให้เจ้าหน้าที่ทำการรังวัดสอบสวน เขียนแผนที่ คำนวณเนื้อที่ พร้อมท่งจำลองกระดาษบางแผนที่ และบัญชีรายชื่อเจ้าของที่ดินที่ได้นำทำการรังวัด (ร.ว. ๔๓ ก.) ให้แล้วเสร็จเป็นเดือน ๆ โดยจำลองแยกเป็นอำเภอ และให้รวบรวมส่งสำนักงานที่ดินจังหวัดหรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณีภายในวันที่ ๕ ของเดือนถัดไป ในการส่งเรื่องให้สำนักงานที่ดินจังหวัด หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องลงนามรับเรื่องไว้เป็นหลักฐานใน ร.ว. ๔๓ ก. ด้วย

ในกรณีสุดเขตจังหวัดหรือหยุดดำเนินการ ก็ให้ดำเนินการเช่นเดียวกันตามที่กล่าวแล้วในวรรคแรก

๑๖. ให้เจ้าหน้าที่กรมที่ดินรวบรวมกระดาษบาง ร.ว. ๔๓ ก. มอบให้ผู้แทนกรมทางหลวงตามข้อ ๔ เพื่อไปจัดทำสำเนาโดยวิธีโอซาลิส

๑๗. เมื่อผู้แทนกรมทางหลวงได้จัดทำสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. เสร็จแล้ว ให้มอบสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. ให้สำนักงานที่ดินจังหวัด ๑ ชุด ให้อำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ที่เกี่ยวข้องแห่งละ ๑ ชุด และคืนต้นฉบับ ร.ว. ๔๓ ก. พร้อมทั้งมอบสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. ๒ ชุด ให้กับช่างแผนที่ผู้ทำการรังวัดด้วย

๑๘. หากปรากฏว่า เรื่องใดยังไม่ส่งเรื่องเนื่องจากยังไม่เรียบร้อย แต่ได้จำลองรูปแผนที่ และรายชื่อเจ้าของที่ดินลงใน ร.ว. ๔๓ ก. ไว้แล้ว ให้รีบแก้ไขและดำเนินการให้เรียบร้อยโดยเร็วที่สุด เมื่อส่งเรื่องเมื่อใด ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องลงนามรับเรื่องใน ร.ว. ๔๓ ก. และเพิ่มเติมรายละเอียดในสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. ที่วางอยู่จนครบ และให้เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องนั้นแจ้งให้ผู้แทนกรมทางหลวงทราบ เพื่อเพิ่มเติมในสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. ให้ตรงกันด้วย

หมวดที่ ๔

การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมและจ่ายเงินค่าทดแทนราคาที่ดิน

๑๙. เมื่อสำนักงานที่ดินจังหวัด หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ได้ตรวจสอบแผนที่รายชื่อเจ้าของที่ดินและเนื้อที่ในสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. กับเรื่องที่เจ้าหน้าที่กรมที่ดินได้ส่งดำเนินการไว้ตามข้อ ๑๕. เห็นว่าถูกต้อง และจะดำเนินการจดทะเบียนได้แล้ว ให้มีหนังสือรับรองรายชื่อเจ้าของที่ดิน เนื้อที่ถูกต้องเขตทางหลวง และหมายเลขแปลงที่ดินที่ปรากฏในสำเนา ร.ว. ๔๓ ก. ตามแบบของกรมทางหลวง แจ้งให้ผู้แทนกรมทางหลวงทราบเพื่อให้ผู้แทนกรมทางหลวงเตรียมจ่ายเงินค่าทดแทนราคาที่ดินให้กับเจ้าของที่ดินต่อไป

๒๐. เมื่อผู้แทนกรมทางหลวงพร้อมที่จะจ่ายเงินค่าทดแทนราคาที่ดินรายใด ให้แจ้งรายชื่อเจ้าของที่ดินที่จะจ่ายเงินและกำหนดวันทำการจดทะเบียนไปยังสำนักงานที่ดินจังหวัด หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณีตามจำนวนรายที่เจ้าหน้าที่กรมที่ดินกับกรมทางหลวงได้ตกลงกัน

๒๑. ในกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วน จะต้องทำการจดทะเบียนเป็นจำนวนมาก เกินกำลังของเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินจังหวัดที่มีอยู่ ในกรณีเป็นงานของอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดระดมกำลังเจ้าหน้าที่ในเขตจังหวัดมาช่วยดำเนินการให้แล้วเสร็จตามกำหนดหากเจ้าหน้าที่ยังไม่พออีก ให้รายงานมายังกรมที่ดินเพื่อพิจารณาจัดกำลังเจ้าหน้าที่ไปช่วยดำเนินการให้ ทั้งนี้ กรมทางหลวงจะได้จัดเจ้าหน้าที่ให้สมดุลงันด้วย

๒๒. การลงชื่อผู้รับโอน ให้ลงชื่อ กรมทางหลวง “เพื่อเป็นทางหลวงสาย.....”

๒๓. ทางสายใดมีพระราชบัญญัติเวนคืน เมื่อรายใดพร้อมที่จะจดทะเบียนแบ่งเวนคืนหรือเวนคืนแปลงได้แล้ว ให้ผู้แทนกรมทางหลวงติดต่อกับเจ้าของที่ดินให้ไปจดทะเบียนเวนคืนหรือแบ่งเวนคืนฝ่ายเดียว ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ แต่ถ้าไม่มีพระราชบัญญัติเวนคืนให้ผู้แทนกรมทางหลวงติดต่อกับเจ้าของที่ดินให้ไปจดทะเบียนซื้อขาย ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ในกรณีนี้กรมทางหลวงอาจจะมอบอำนาจให้เจ้าของที่ดินหรือผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าของที่ดินไปดำเนินการจดทะเบียนได้

หมวดที่ ๕

การเบิกจ่ายเงินและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

๒๔. ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้เบิกจ่ายจากเงินงบประมาณที่กรมทางหลวงโอนให้กรมที่ดินเบิกจ่ายแทน ส่วนเงินค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ทุกประเภท ตามที่คณะกรรมการได้มีมติให้กรมทางหลวงออกแทนเจ้าของที่ดิน ให้ชำระกันทางบัญชีโดยวิธีเบิกหักผลส่งเป็นรายได้แผ่นดินของกรมที่ดิน ห้ามเรียกเก็บจากเจ้าของที่ดินเป็นอันขาด การเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบคำสั่งของกรมที่ดิน หรือกระทรวงการคลังกำหนด หรือตามที่ได้ตกลงกับกรมทางหลวงไว้

๒๕. กรมที่ดินจะได้แจ้งยอดเงินค่าธรรมเนียมและยอดเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ประจำเดือน ส่งให้กรมทางหลวงทราบทุก ๆ เดือน ภายในเดือนถัดไป

หมวดที่ ๖

การรายงานผลงาน

๒๖. ให้เจ้าหน้าที่กรมที่ดิน รายงานผลการปฏิบัติงานและค่าใช้จ่ายประจำเดือน ส. ๙ (๒) ทุก ๆ ต้นเดือน โดยวิธีถือปับส่งให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ๑ ชุด และผู้ตรวจการรังวัด ๑ ชุด

๒๗. เมื่อหน่วยรังวัดได้ทำการรังวัดตามระยะทางที่ได้มอบหมายไว้แล้วเสร็จ หรือเมื่อสุดเขตจังหวัด หรือหยุดดำเนินการ ให้รายงานสรุปผลงานโดยวิธีถือปับส่งให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดท้องที่ละ ๑ ชุด ผู้แทนกรมทางหลวง ๑ ชุด และผู้ตรวจการรังวัด ๑ ชุด ดังนี้

๒๗.๑ จำนวนแปลงและเนื้อที่ทำการรังวัดแล้วเสร็จ

๒๗.๒ ระยะทางทำการรังวัดได้ กม. ใต้ ถึง กม. ใต้

๒๗.๓ จำนวนรายที่ส่งให้สำนักงานที่ดินจังหวัดหรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ดำเนินการแล้ว

๒๗.๔ จำนวนรายที่ขัดข้อง พร้อมทั้งเรื่องราวที่ส่งให้สำนักงานที่ดินจังหวัดหรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ดำเนินการต่อไป

หมวดที่ ๗ เบ็ดเตล็ด

๒๘. กรมทางหลวงไม่ขอรับหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ไม่ว่าในกรณีใดๆ เว้นแต่มีความจำเป็นจะต้องออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้เมื่อดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมแล้วให้สำนักงานที่ดินจังหวัด หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี หมายเหตุในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแล้วเก็บเข้าสารบบไว้

๒๙. กรมที่ดินกับกรมทางหลวงจะได้จัดเจ้าหน้าที่ หรือผู้ตรวจการรังวัดออกไปประสานงานกับจังหวัด เพื่อประโยชน์ในการเร่งรัด ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ร่วมกัน ตามแผนงานที่กำหนดไว้เป็นปี ๆ ไป

๓๐. ขอลดหย่อน ๆ ซึ่งเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน อันมิได้ระบุไว้ในข้อตกลง ให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับทั้ง ๒ ฝ่าย ทำความตกลงเพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปโดยรวดเร็ว

๓๑. ส่วนงานที่กรมทางหลวงได้ดำเนินการก่อสร้างทางหลวงเสร็จไปแล้ว แต่ยังไม่ได้ทำการรังวัดและพิสูจน์สอบสวนเพื่อจ่ายเงินค่าทดแทนราคาที่ดินให้กับเจ้าของที่ดินครบทุกราย กรมที่ดินกับกรมทางหลวงจะได้ร่วมกันทำความตกลงเป็นพิเศษอีกส่วนหนึ่ง

๓๒. ให้ยกเลิกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมทางหลวง เรื่อง “การรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ลูกเขตทางหลวง” ที่ได้เคยทำไว้ ก่อนข้อตกลงนทงสน โดยให้ใช้บันทึกข้อตกลงนทงสนฉบับนี้แทนตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

ระเบียบกรมที่ดิน

ที่ ๗/๒๕๑๖

เรื่อง การแบ่งแยกและตรวจสอบเนื้อที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้วางระเบียบเกี่ยวกับการแบ่งแยกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไว้ ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๕๐/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๙๘ นั้น เป็นการวางหลักการปฏิบัติไว้กว้าง ๆ ส่วนรายละเอียดมิได้วางไว้ ประกอบกับได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ได้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน ให้มีการตรวจสอบเนื้อที่ใน น.ส. ๓ ไว้ด้วย กรมที่ดินจึงวางระเบียบเพิ่มเติมไว้ดังต่อไปนี้

๑. การรับคำขอแบ่งแยก

๑.๑ เมื่อผู้มีชื่อในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ หรือ น.ส. ๓ ก.) แปลงที่ดินมีความประสงค์จะแบ่งแยก ให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ที่ดินตั้งอยู่ พร้อมกับนำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ไปแสดงด้วย

๑.๒ ให้เจ้าหน้าที่สอบถามผู้ขอว่ามีความประสงค์จะแบ่งแยกที่ดินทางทิศใด จำนวนกี่แปลง ที่ดินที่ขอแบ่งแยกนั้นต้องการแบ่งเพื่อประโยชน์อย่างใด เช่น แบ่งขาย แบ่งให้ แบ่งหักที่สาธารณประโยชน์ ถ้าเป็นที่ดินทึบ น.ส. ๓ เดิม และอยู่ในระวางรูปถ่ายทางอากาศ ที่ได้เดินสำรวจไว้แล้วให้แนะนำผู้ขอว่าควรเปลี่ยน น.ส. ๓ เดิม เป็น น.ส. ๓ ก. เสียในคราวเดียวกัน แล้วเขียนความประสงค์ของผู้ขอลงในคำขอ (ท.ต. ๙)

๑.๓ ลงบัญชีต่าง ๆ เช่น บัญชีรับทำการและคุมเรื่อง (ท.อ. ๑๔) บัญชีกำหนดวันทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ที่ดิน

๑.๔ จำลองรูปแบบแผนที่ของที่ดินแปลงที่ขอแบ่งแยกด้วยกระดาษบาง แล้วเขียนชื่อเจ้าของข้างเคียงตามที่ผู้ขอแจ้งให้ทราบ เพื่อจะได้มีหนังสือแจ้งเจ้าของข้างเคียงทราบกำหนดวันทำการรังวัด

๑.๕ เขียนใบนัด (ท.ต. ๒ ก.) กำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่ เช่น ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ตามระเบียบและอัตราที่ทางราชการกำหนดไว้ โดยเรียกจากเจ้าของที่ดิน และนำเรื่องทั้งหมดเสนอนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้เจ้าหน้าที่ออกไปทำการแบ่งแยกหรือตรวจสอบ ส่วนใบเสร็จรับเงินค่าใช้จ่ายให้ติดเรื่องไว้ด้วย ๑ ฉบับ

๑.๖ การแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงมาระวังแนวเขต ปกติให้เป็นที่หน้าของผู้ขอจะต้องแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกด้านมาระวังแนวเขต หากผู้ขอไม่สามารถจะแจ้งได้จึงให้ทำหนังสือแจ้งไปตามแบบที่แนบมาพร้อมระเบียบ

๑.๗ แจ้งให้เจ้าของที่ดินเตรียมหลักไม้สำหรับปักเขตที่ดินตามจำนวนที่จำเป็นจะต้องใช้

๑.๘ ให้พนักงานที่ดินอำเภอส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ที่นายอำเภอส่งให้ไปดำเนินการรับไป โดยให้มีการลงชื่อรับเรื่องไว้ในช่องหมายเหตุในบัญชีกำหนดวันทำการพิสูจน์ ฯ

๑.๙ หากที่ดินแปลงที่ทำการแบ่งแยกหรือที่ดินแปลงข้างเคียงเคยมีการแบ่งแยกหรือตรวจสอบเนื้อที่มาก่อน ให้ค้นหาหลักฐานการรังวัดเดิมนำไปประกอบการตรวจสอบในที่ดินด้วย

๑.๑๐ เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑.๑—๑.๗ เสร็จแล้ว ให้คืนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับผู้ถือให้แก่ผู้นำมายื่น แล้วทำหมายเหตุสุดท้ายหลังหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไว้เพื่อให้รู้ว่าเป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างแบ่งแยก

๒. วิธีทำการแบ่งแยก

๒.๑ ถ้าที่ดินที่ขอแบ่งแยกเป็นที่ดินที่มี น.ส. ๓ เดิม และผู้ขอไม่ประสงค์จะเปลี่ยนเป็น น.ส. ๓ ก. การแบ่งแยกให้ปฏิบัติไปตามที่ปฏิบัติอยู่เดิม ถ้าเป็นที่ดินที่มี น.ส. ๓ ก. ไม่ต้องนำเขตรอบที่ดินแปลงที่จะแบ่งแยก แต่ถ้าที่ดินที่ขอแบ่งแยกเป็นที่ดินที่มี น.ส. ๓ เดิม ซึ่งจะต้องเปลี่ยนเป็น น.ส. ๓ ก. ตามที่ผู้ขอมีความประสงค์ ให้นำเขตรอบที่ดินแปลงที่ขอแบ่งแยกก่อน เสร็จแล้วจึงทำการแบ่งแยกในชั้น น.ส. ๓ ก.

๒.๒ ในกรณีที่จำเป็นต้องนำเขตรอบแปลง ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามหลักวิชา โดยประมาณว่า เขตที่ดินที่ผู้ขอ นำเขตตรงกับรูปแผนที่ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือไม่ หรือมีการรุกลาที่ดินแปลงข้างเคียง หรือที่สาธารณประโยชน์อย่างใด ถ้าปรากฏว่าหลักเขตเดิมมีไม้โตไม่มีให้จัดการปักเพิ่มให้ครบถ้วน

๒.๓ ถ้าปรากฏว่ารูปแผนที่ตามที่ผู้ขอ นำทำการตรวจสอบตรงกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับเดิม ก็ให้ใช้รูปแผนที่เดิมเป็นหลักฐานในการที่จะทำการแบ่งแยก

๒.๔ ให้ผู้ขอ นำเขตที่ดินที่จะแบ่งแยก แล้วปักหลักเขตแสดงการแบ่งแยกไว้ ถ้าปักหลักที่มุมเขตไว้ไม่ได้ เพราะสภาพที่ดินไม่อาจที่จะทำการปักหลักได้ เช่น เป็นคูน้า ให้ทำหลักพยานภายในที่ดินแปลงนั้น โดยขุดระยะจากหลักพยานถึงมุมเขตนั้น ๆ และบันทึกเจ้าของที่ดินกับเจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านนั้นไว้เป็นหลักฐาน

๒.๕ ให้เจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงลงชื่อรับรองเขตในแบบพิมพ์ (ท.ต. ๓๔) โดยแก้ไขแบบพิมพ์เฉพาะช่องเครื่องหมายที่ดินให้ตรงกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์

๓. การขึ้นรูปแผนที่ดินร่าง จำลอง และคำนวณเนื้อที่

เมื่อเจ้าหน้าที่ทำการแบ่งแยกเสร็จ ให้ทำแผนที่ดินร่างโดยกระดาษปอนด์ตามแบบที่แนบมาพร้อมระเบียบนี้ แล้วเขียนระยะตามที่รังวัดมาได้ลงในรูปแผนที่ของที่ดินแปลงนั้นและให้ขีดเขตที่แบ่งแยกให้ปรากฏในรูปแผนที่ดินร่างของที่ดินแปลงนั้น แล้วคืดเนื้อที่แปลงแยกและแปลงคงเหลือเสร็จแล้ว ถ้าเป็นที่ดินท่มแบบ น.ส. ๓ ก. ให้ขีดเขตแปลงแยกลงในระวางแผ่นทาบ (Overlay) ด้วย ถ้าเป็นที่ดินแปลงเล็กไม่สะดวกต่อการลงทาบให้สร้างระวางแผ่นขยายขึ้นใหม่เป็นกลุ่ม ๆ โดยเลือกใช้มาตราส่วนของระวางแผ่นขยายให้เหมาะสม เช่นเดียวกับการสร้างระวางแผ่นขยายในกรณีเดินสำรวจทางตำบล แล้วจำลองรูปแผนที่ด้วยกระดาษบางตามแบบ ร.ว. ๗ ที่แนบมาพร้อมกับระเบียบนี้ ๒ ฉบับ เพื่อประกอบการจดทะเบียนแบ่งแยก ฉบับหนึ่งเก็บไว้ในสารบบที่ดินแปลงนั้น อีกฉบับหนึ่งส่งสำนักงานที่ดินจังหวัดเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานของสำนักงานที่ดินจังหวัด โดยแยกเก็บรวมกันไว้เป็นระวาง ๆ ไป ถ้าเป็นที่ดินท่มแบบ น.ส. ๓ ให้จำลอง ๑ ฉบับเพื่อเก็บไว้ในสารบบที่ดินแปลงเดิมแล้วเขียนรายงานส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาตรวจสอบสั่งดำเนินการต่อไป

ถ้ามีการแบ่งแยกเกินกว่า ๑ แปลง ให้บรรยายการหักเนื้อที่จากแปลงคงเหลือต่อท้ายรูปแผนที่กระดาษบางเพื่อประกอบการจดทะเบียนแบ่งแยกด้วย

การคำนวณเนื้อที่ น.ส. ๓ ก. และ น.ส. ๓ ให้ทำการคำนวณโดยวิธีสอบแสดหรือมาตราส่วน หรือทางคณิตศาสตร์

๔. การครอบครองไม่ตรงกับแผนที่ในหนังสือแสดงสิทธิ

- ๔.๑ ถ้าเขตที่ผู้ขอนำทำการขั้ไม่ตรงกับแผนที่ใน น.ส. ๓ ก. หรือ น.ส. ๓ และ
- ๔.๒ เมื่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงด้านที่เกี่ยวข้องได้ลงชื่อรับรองเขต และ
- ๔.๓ สอบสวนแล้วไม่เป็นการสมยอมเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย

ให้เสนอนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอนั้น ๆ ส่งแก้ไขที่ดินรูปแผนที่และเนื้อที่ให้ตรงกับความจริง สำหรับรูปแผนที่แก้ไขตนให้เขียนลงในใบต่อ (ท.อ. ๑๕) ตามตัวอย่างแนบท้ายระเบียบนี้ ส่วนรูปแผนที่เดิมด้านหน้า น.ส. ๓ หรือ น.ส. ๓ ก. ให้หมายเหตุด้วยตัวอักษรแดงว่า "รูปแผนที่อยู่ด้านหลัง"

๕. การให้เลขที่ดินและเขียนแผนที่

๕.๑ การขอต่อเลขที่ดิน สำหรับแบบ น.ส. ๓ ก. ให้ต่อเลขที่ดินจากบัญชีต่อเลขที่ดิน (น.ส. ๖)

สำหรับที่ดินแปลงแผนที่แบ่งหักเป็นสาธารณประโยชน์ ไม่ต้องสร้าง น.ส. ๓ ขันใหม่

๕.๒ ให้เขียนแผนที่แปลงแยกลงใน น.ส. ๓ ก. หรือ น.ส. ๓ ฉบับที่สร้างขึ้นใหม่ทุกแปลง ส่วนรูปแผนที่ฉบับเดิมให้ขีดเขตแสดงการแบ่งแยก แล้วให้เขียนคำว่า "แยกไป" ลงไว้ในแปลงที่แยกไป ส่วนแปลงคงเหลือให้เขียนคำว่า "คงเหลือ" ไว้

๖. กรณีผู้คัดค้าน

๖.๑ ให้เจ้าหน้าที่ทำการรังวัดแสดงเขตที่ดินที่ผู้ขอนำ และเขตห้ามผู้คัดค้านพร้อมทั้งหาหลักฐานแผนที่บริเวณนั้นเพื่อนำไปขึ้นรูปแผนที่ คำนวณเนื้อที่ เสนอนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเพื่อประกอบการพิจารณา

๖.๒ ให้นำอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอนั้น ๆ ทำการ สอบสวนใกล้เคียง โดยถือหลักฐานแผนที่ที่มีอยู่เป็นหลักในการพิจารณา ถ้าตกลงกันได้ให้ ดำเนินการไปตามที่ตกลง แต่ต้องไม่เป็นการสมยอมกันเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย หากตกลงกันไม่ได้ ให้แจ้งผู้กรณี ไปฟ้องร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าไม่มีการฟ้องร้องภายในกำหนดดังกล่าวให้ถือว่าผู้ขอไม่ประสงค์จะแบ่งแยกที่ดินแปลงนั้นต่อไป

๗. การตรวจเรื่องและการเบิกเงินค่าใช้จ่าย

ให้ปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนัดวันทำการ พิสูจน์การทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๑๔ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๔ ข้อ ๖, ๗, ๘

๘. การจดทะเบียนแบ่งแยก

เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ทำการแบ่งแยก น.ส. ๓ ตามวิธีดังกล่าวข้างต้นแล้ว

๘.๑ ถ้าที่ดินแปลงที่ขอแบ่งเป็นที่ดินทิม น.ส. ๓ เดิม และผู้ขอไม่ประสงค์จะ เปลี่ยนเป็น น.ส. ๓ ก. ตามความในข้อ ๑.๒ แห่งระเบียบนี้ ที่ดินประเภทนั้นจะต้องประกาศ การจดทะเบียนมีกำหนด ๓๐ วัน ฉะนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ทำการแบ่งแยกเสร็จแล้วให้จัดการ เบิกแบบพิมพ์ น.ส. ๓ มาดำเนินการสร้าง น.ส. ๓ แปลงแบ่งแยกเตรียมไว้ เมื่อผู้ขอมาขอ จดทะเบียนแบ่งแยก และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จดทะเบียนแบ่งแยกให้แล้ว ให้แจก น.ส. ๓ แปลง แบ่งแยกที่ได้เตรียมไว้ไปในวันจดทะเบียนนั้น

๘.๒ ถ้าที่ดินแปลงที่ขอแบ่งแยกเป็นที่ดินทิม น.ส. ๓ ก. หรือเป็นที่ดินทิม น.ส. ๓ เดิม แต่จะต้องเปลี่ยนเป็น น.ส. ๓ ก. ตามความในข้อ ๑.๒ แห่งระเบียบนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่ ได้ดำเนินการแบ่งแยกเสร็จแล้วให้เบิกแบบพิมพ์ น.ส. ๓ ก. มาดำเนินการสร้าง น.ส. ๓ ก. แปลง แบ่งแยกเตรียมไว้ เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้นำเรื่องเสนอนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า ประจำกิ่งอำเภอเพื่อลงนามในหนังสือแจ้งกำหนดวันจดทะเบียนแบ่งแยกให้ผู้ขอทราบ เมื่อผู้ขอมา ของจดทะเบียนแบ่งแยก และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จดทะเบียนแบ่งแยกให้แล้วให้แจก น.ส. ๓ ก. แปลงแบ่งแยกที่ได้เตรียมไว้ให้ไปในวันจดทะเบียนนั้น

๘.๓ ในกรณีผู้มีสิทธิในที่ดินจะขอให้ตรวจสอบเนื้อที่ตามหนังสือแสดงสิทธิใน ที่ดินให้นำระเบียบว่าด้วยการแบ่งแยกข้างบนมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๘. การเก็บหลักฐานแผนที่

๘.๑ ถ้าเป็น น.ส. ๓ ที่ไม่มีระวางแผนที่รูปถ่ายให้เก็บรายการรังวัดและต้นร่างไว้ในสารบบตามเลขที่ของ น.ส. ๓ แปลงนั้น ๆ

๘.๒ ถ้ามีระวางรูปถ่ายให้เก็บรายการรังวัดและต้นร่างเป็นระวาง ๆ โดยทำเป็นแฟ้มมีบัญชีคุมตามลำดับเลขที่ของ น.ส. ๓ ก. แปลงนั้น ๆ และให้หมายเหตุในระวางแผ่นทับ (Overley) และในแผ่นพิมพ์เขียว (Osolid) ด้วยตัวแดงว่า ร.ว.ม. (รูปแผนที่ที่มีการรังวัดใหม่แล้ว)

๙. การเรียกค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย

๙.๑ ค่าธรรมเนียมให้เรียกค่าค่าของตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ข้อ ๘ (๑) คือแปลงหนึ่งรายละ ๒.๐๐ บาท

๙.๒ ค่าใช้จ่ายให้เรียกค่าพาหนะ และค่าเบี่ยงเบนเดินทาง ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ข้อ ๘ (๗)

๑๐. การเปลี่ยน น.ส. ๓ ฉบับเดิมเป็น น.ส. ๓ ก.

๑๐.๑ น.ส. ๓ เดิมที่อยู่ในระวางแผนที่ที่ได้เดินสำรวจออก น.ส. ๓ ก. แล้วถ้าผู้ขอมีความประสงค์จะขอเปลี่ยน น.ส. ๓ เดิมเป็น น.ส. ๓ ก. ตามข้อความในข้อ ๑.๒ ให้ดำเนินการรังวัดเขียนรูปแผนที่ในระวาง และประกาศเช่นเดียวกับการออก น.ส. ๓ ก.

๑๐.๒ ให้ยกเลิกหนังสือกรมที่ดินถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๕๑๘๔๙ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๑๔ และคำสั่งหรือระเบียบข้อใดเฉพาะในส่วนที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้เสียทั้งสิ้น

๑๐.๓ ในระหว่างที่กรมที่ดินกำลังดำเนินการพิมพ์แบบพิมพ์ต่าง ๆ ตามระเบียบนี้ ถ้ามีการแบ่งแยกหรือขอตรวจสอบเนื้อที่เกิดขึ้น ให้เจ้าหน้าที่ขอเบิกแบบพิมพ์ คือใบนังรังวัด (ท.ค. ๒) แผนที่กระดาษบาง (ร.ว. ๙) และกระดาษสำหรับลงที่หมาย (ร.ว. ๖๗) จากสำนักงานที่ดินจังหวัดมาแก้ไขให้ตรงตามระเบียบนี้ใช้ไปพลางก่อน

๑๐.๔ ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๑๖

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๗๗/๒๔ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๖

(ตัวอย่าง)

ที่ .....

ที่ว่าการอำเภอ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง การระวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดิน

เรียน .....

ด้วย .....

ไต่ยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน ตาม ส.ค. ๑ ใบจอง ตราจอง ใบเหี้ยบย้า เลขที่....

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่มาทำ

การรังวัดชั้นสูตรสอบสวนยังที่ดินแปลงนี้ ในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น. แต่ที่ดินแปลงนี้ติดต่อกับที่ดินของท่านด้วย

ฉะนั้น จึงแจ้งมาให้ท่านทราบเพื่อไประวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดิน ของท่านในวันทำการรังวัด ถ้าหากท่านไปด้วยตนเองไม่ได้ ก็ให้ทำหนังสือมอบผู้หนึ่งผู้ใดไปคอยระวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดินแทนก็ได้ โดยให้ผู้แทนนำหนังสือมอบ (อยู่ด้านหลัง) ดังกล่าว ไปยื่นต่อเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

นายอำเภอ

ใบรับ

ได้รับหนังสือของอำเภอ.....ที่.....ลงวันที่.....

เดือน.....พ.ศ.....เรื่องการระวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดินแล้ว

แต่วันที่.....

(ลงชื่อผู้รับ).....

(ตัวอย่าง)

หนังสือมอบเรื่องการขั้แนวเขตที่ดิน

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อยู่บ้าน

เลขที่.....หมู่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....เป็นเจ้าของที่ดินข้างเคียง

ของที่ดิน ตาม ส.ค. ๑ เลขที่.....หมู่.....ตำบล.....

ได้มอบให้.....อายุ.....ปี อยู่ที่บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....เป็นผู้แทนมาระวังชและรับรอง

แนวเขตที่ดินของข้าพเจ้าซึ่งติดต่อกับข้างเคียงของ.....จนเสร็จการ

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง

ลงชื่อ.....ผู้รับมอบขเขตแทน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

(ตัวอย่าง)

(ท.อ. ๑๕)

แผ่นที่

รูปแผนที่ (ใบต่อ)

ที่ดินระวาง... ..เลขที่ดิน.....ทะเบียนเลขที่.....เล่ม.....หน้า.....
หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

มาตราส่วน ๑ :

(ตัวอย่าง)

พ.ศ. ๒ ก.

ใบนัดทำการรังวัด.....

เจ้าหน้า
บันทึกสำหรับแผนกรังวัด

ท.ท. ๒ ก.
ท.ท. ๒ ก.

ใช้เวลาเดินทาง.....วัน
ทำการรังวัดและ ใกล้เคียงเขตที่ดิน.....วัน
ลงที่หมายเขียนรายงานกับทำบัญชี.....วัน
รวมวันทำการทั้งหมด.....วัน
ใช้หลัก.....หลัก

ข้าพเจ้า.....
.....
ขอให้ ถ้อยคำรับรองแก่เจ้าพนักงานว่า ตามคำขอของ
ข้าพเจ้าลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕.....
ขอรังวัดที่ดิน.....ที่ดินตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....นั้น
เจ้าหน้า
ข้าพเจ้าจะ.....ข้างแผนที่.....
.....ในวันที่.....
เดือน.....๒๕.....เวลา.....นาฬิกา

ค่าใช้จ่าย
เรียกเงินเงินค่ารังวัดเจ้า.....บาท

.....ผู้บันทึก
.....ที่ดินอำเภอ
.....หัวหน้าแผนก

คอย
เพื่อทำการรังวัด ถ้าข้าพเจ้าไม่มารับ.....
เจ้าหน้า
.....ที่ตามวันกำหนดนัดนั้นแล้ว ขอให้พิจารณาสั่งยก
คำขอได้และ ข้าพเจ้ายอมเสียเงินค่าธรรมเนียมรวมทั้งค่า
ใช้จ่ายอื่นด้วยทั้งสิ้น เว้นไว้แต่จะมีเหตุขัดข้อง ซึ่ง
ข้าพเจ้าจะรีบมาชี้แจงให้เจ้าพนักงานทราบล่วงหน้า ก่อน
วันไปทำการไม่น้อยกว่า ๕ วัน เพื่อจะได้เลื่อน วันหรือ
ตกลงกันเป็นอย่างอื่นต่อไป ข้าพเจ้าได้รับหนังสือถึงเจ้า
ของที่ดินข้างเคียงไปจากเจ้าพนักงานแล้ว.....ฉบับ
ข้าพเจ้า.....

คำสั่ง
ให้.....ไปทำการรังวัด
รายงานตามกำหนด

.....
~~เจ้าพนักงานที่ดิน~~

นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

.....ผู้ให้ถ้อยคำ
.....เจ้าพนักงานที่ดิน นายอำเภอ
หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

(ตัวอย่าง)

รายการรังวัดครั้งที่.....(ร.ว. ๖๗ ก)

.....ราย.....ระวาง.....เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....ตำบลหลัก.....ไว้.....หลัก

รังวัดวันที่.....พ.ศ. ๒๕.....ลงนาม.....ช่างแผนที่ผู้ทำการรังวัด

ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๘๒๔๔

๒๗ สิงหาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การรังวัดเพื่อการชลประทาน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๙๗๙๔ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงการคลังที่ กค. ๐๕๐๒/๔๓๙๗ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๑๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้ส่งบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทาน พ.ศ. ๒๕๑๖ มาเพื่อทราบ และโปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไป

เนื่องจาก บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมชลประทาน หมวด ๓ ข้อ ๑๓ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการรังวัดจัดจ้างลูกจ้างชั่วคราว ทำหน้าที่ติดตามเจ้าของที่ดินและผู้ปกครอง ท้องที่มานำเขตและเป็นพยานในการพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ ตลอดจนส่งหนังสือการรังวัด ขั้วแนวเขตข้างเคียงเพิ่มอีก ๑ คนไปพลาวก่อน จนกว่าจะได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลัง

บัดนี้ กระทรวงการคลังได้อนุมัติให้จ่ายเงินเป็นค่าจ้างกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตาม สำเนาหนังสือกระทรวงการคลังที่แนบมาพร้อมหนังสือ จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรนทร์

(นายโยติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนรังวัดที่ดิน

๒๘๖

ท กค. ๐๕๐๒/๘๓๕๗

กระทรวงการคลัง

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง การร้งวัดเพื่อการชลประทาน

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๖๑๔/๔๕๗๗ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ และบันทึกเพิ่มเติมลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ตามที่แจ้งว่า กรมที่ดินได้ดำเนินการร้งวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตชลประทานตลอดจนการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ที่ถูกเขตชลประทาน เพื่อดำเนินการจ่ายเงินค่าที่ดินให้กับเจ้าของที่ดิน เท่าที่เคยปฏิบัติมามีอุปสรรค เนื่องจากเจ้าของที่ดินและข้างเคียงบางรายไม่มาขอและรับรองเขตที่ดิน จึงขออนุมัติเบิกจ่ายค่าติดตามเจ้าของที่ดินและผู้ปกครองท้องที่มานำเขตและเป็นพยานในการพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ ตลอดจนการส่งหนังสือแจ้งให้มาระวางแนวเขตข้างเคียงให้แก่กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านแปลงละ ๑๐ บาท จากเงินงบประมาณที่กรมชลประทานโอนให้กรมที่ดินเบิกจ่ายแทน ซึ่งจะถือเป็นผลดีกว่าการจ้างกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นลูกจ้างชั่วคราว ความละเอียดแจ้งแล้ว นน

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว อนุญาตให้จ่ายได้.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เอ็ด นาคทรพร

(นายเอ็ด นาคทรพร)

รองปลัดกระทรวง สรราชการแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

กองระบบบัญชีและการคลัง

กรมบัญชีกลาง

ที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๕๖๕๗๒

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

เรื่อง การรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือเวียนกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๑๖๒๔๑ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๖

เนื่องจากบางจังหวัดได้ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินจังหวัดหรืออำเภอดำเนินการรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง แต่มิได้ส่งผลการปฏิบัติงานประจำเดือน ส. ๙ (๒) กับแผนที่และบัญชีรายชื่อเจ้าของที่ดินที่ได้ทำการรังวัด (ร.ว. ๔๓ ก.) ไปให้กรมที่ดินตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมทางหลวง พ.ศ. ๒๕๑๖ จึงทำให้กรมที่ดินไม่ทราบว่าเจ้าหน้าที่ของจังหวัดได้ดำเนินการไว้ตามเขตทางหลวงสายใด กิโลเมตรที่เท่าใด และที่ดินแปลงใดบ้าง ดังนั้น เมื่อกรมทางหลวงมาติดต่อสอบถาม เจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถให้รายละเอียดได้ ด้วยเหตุนี้จึงขอขอมความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินจังหวัดหรืออำเภอที่ออกไปทำการรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่ถูกเขตทางหลวง ให้ถือปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมทางหลวง พ.ศ. ๒๕๑๖ ด้วย โดยเฉพาะเรื่องค่าใช้จ่ายการส่งรายงานผลงานและแผนที่ดังนี้ คือ:—

๑. ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ห้ามเบิกจากเจ้าของที่ดินเป็นอันขาด ให้ส่งใบสำคัญตรวจผ่านทางจังหวัดไปเบิกจากกรมที่ดิน ตามบันทึกข้อตกลง ฯ หมวดที่ ๕ ข้อ ๒๔

๒. ให้ส่งผลงาน ส. ๙ (๒) และ ร.ว. ๔๓ ก. ไปพร้อมๆ กับใบสำคัญและจัดส่งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ตามบันทึกข้อตกลง ฯ หมวดที่ ๓ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ ข้อ ๑๘ และหมวดที่ ๖ ข้อ ๒๖ ข้อ ๒๗

อนึ่ง เมื่อทางจังหวัดได้จัดเจ้าหน้าที่ออกไปดำเนินการทางสายใด ให้แจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำการและบริเวณที่จะทำการ เพื่อขออนุมัติและใช้ประกอบในการเบิกจ่ายเงินด้วย

๒๘๘

ดังนั้น ถ้าในเขตจังหวัดนี้ ได้เคยส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดำเนินการไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ นี้ ขอให้โปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามข้อ ๒ ย้อนหลัง ส่งไปให้กรมที่ดินโดยด่วน
ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อขอให้โปรดส่งให้สำนักงานที่ดินจังหวัดและอำเภอผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

สนิท วิเศษโกสิน

(นายสนิท วิเศษโกสิน)

รักษาการในตำแหน่งรองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนรงวดที่ดิน

ควนมาก

ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๕๕

กรมที่ดิน

๗ มกราคม ๒๕๑๗

เรื่อง การแบ่งแยกและตรวจสอบเนื้อที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๗๗๒๔ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๖

ตามที่ ได้ส่งระเบียบกรมที่ดิน ที่ ๗/๒๕๑๖ เรื่อง การแบ่งแยกและตรวจสอบเนื้อที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๑๖ มาเพื่อส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติ นั้น

บันทึก ปรากฏว่าตามคำสั่งดังกล่าวได้พิมพ์ข้อความบางตอนคลาดเคลื่อนไปในหน้า ๓ และหน้า ๕ คำว่า ในระวางแผ่นทาบ (Overlay) ที่ถูกเป็นในระวางแผ่นทาบ (Overlay) และในวรรคที่ ๓ คำว่า ให้ทำการคำนวณโดยวิธีสอบแสดหรือมาตราส่วนหรือทางคณิตศาสตร์ ที่ถูกเป็น ให้ทำการคำนวณโดยวิธีมาตราส่วนหรือทางคณิตศาสตร์ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และส่งเจ้าหน้าที่แก้ไขข้อความในหน้า ๓ และหน้า ๕ จากคำว่า ในระวางแผ่นทาบ (Overlay) เป็น ในระวางแผ่นทาบ (Overlay) และในวรรคที่ ๓ จากคำว่า ให้ทำการคำนวณโดยวิธีสอบแสดหรือมาตราส่วนหรือทางคณิตศาสตร์ เป็น ให้ทำการคำนวณโดยวิธีมาตราส่วนหรือทางคณิตศาสตร์ ให้ถูกต้องต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง

๒๕๐

ที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๑๖๔๘

กรมที่ดิน

๒๕ มกราคม ๒๕๑๗

เรื่อง ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยกรรงวัดที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง และการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้กรมชลประทาน พ.ศ. ๒๕๑๗

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ระเบียบกรมที่ดิน จำนวน ๑ ชุด

กรมที่ดิน ขอส่งระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยกรรงวัดที่ดินที่ถูกเขตชลประทาน และทางหลวง และการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้กรมชลประทาน พ.ศ. ๒๕๑๗ มาเพื่อโปรดทราบ และโปรดส่งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

สนธิ วิเศษโกสิน

(นายสนธิ วิเศษโกสิน)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนรังวัดที่ดิน

ระเบียบกรมที่ดิน

ว่าด้วยการรังวัดที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง
และการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้กรมชลประทาน

พ.ศ. ๒๕๑๗

เนื่องจากกรมชลประทานและกรมทางหลวง ขอร้องให้กรมที่ดินส่งช่างแผนที่และพนักงานสอบสวนสิทธิ ออกไปทำการรังวัดแบ่งแยกหรือออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง เพื่อกรมชลประทานและกรมทางหลวงจะได้จัดซื้อที่ดินหรือเวนคืนที่ดินส่วนนั้นนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ตลอดจนกรมชลประทานขอให้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ด้วยเป็นประจำทุกปี ดังนั้น เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และดำเนินการให้ทันความประสงค์ของกรมชลประทานและกรมทางหลวง กรมที่ดิน จึงได้วางระเบียบปฏิบัติไว้เป็นกรณีพิเศษ ดังนี้:—

หมวดที่ ๑

การปฏิบัติงานในสนาม

ข้อ ๑. เมื่อเจ้าหน้าที่เดินทางไปถึงจังหวัดที่จะทำการ ให้นำหนังสือส่งตัวของกรมที่ดิน เสนอและรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น และขอใบรับรองจากผู้ว่าราชการจังหวัดว่า เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วให้ติดต่อหน่วยงานโครงการชลประทานหรือแขวงการทาง และผู้แทนกรมชลประทานหรือกรมทางหลวง เพื่อทราบบริเวณและจำนวนรายที่จะทำการ ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันให้ได้ผลงานที่ดีที่สุด หลังจากนั้น ให้ติดต่อขอรับคำขอจากสำนักงานที่ดินจังหวัด ถ้าบริเวณใดที่ดินยังไม่มีโฉนดที่ดิน ให้ขอหนังสือจากจังหวัดแจ้งให้อำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่จะทำการทราบ เพื่อขอให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ มอบให้เจ้าหน้าที่ของกรมที่ดินเป็นผู้ทำการพิสูจน์การทำประโยชน์ในที่ดินแทน แล้วติดต่อขอรับคำขอจากที่ทำการที่ดินอำเภอ หรือกิ่งอำเภอนั้น ๆ ก่อนจะเริ่มลงมือทำการให้ติดต่อผู้แทนกรมชลประทานและกรมทางหลวง จัดส่งหลักเขตที่ดินและ

เตรียมนัดหมายเจ้าของที่ดินมาทำกรรณบัตร โดยนัดเรียงตามลำดับที่ดิน เริ่มจากแปลงที่มีคำขอแล้ว

ข้อ ๒. เมื่อเดินทางไปจากกรรณบัตรแล้ว ๗ วัน ให้รายงานกิจการที่ได้ทำการไปแล้ว และตำแหน่งที่ปักอาศัยโดยแสดงแผนที่สังเขปด้วย ส่งให้ผู้ตรวจการรังวัดเพื่อรวบรวมเสนอกองทำแผนที่ต่อไป

ข้อ ๓. ในระหว่างปฏิบัติงาน หากมีเหตุขัดข้องไม่ว่ากรณีใดให้รายงานให้เจ้าพนักงานที่ดินและผู้ตรวจการรังวัดทราบทันที เพื่อรวบรวมรายงานให้กรรณบัตรทราบต่อไป

ข้อ ๔. การจะเดินทางออกนอกเขตจังหวัด ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน เว้นแต่เจ็บป่วยหรือมีความจำเป็นรีบด่วน ให้รายงานขออนุญาตผู้บังคับบัญชา และให้ผู้บังคับบัญชาอนุญาตได้ตามความจำเป็น แล้วรายงานเสนอจังหวัดต่อไป

ข้อ ๕. การคำนวณพิภคและเนื้อที่ทางพิภคฉาก ให้ส่งรายการรังวัดให้กองทำแผนที่คำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ให้

ข้อ ๖. ต้องปฏิบัติงานตามแผนงานที่กรมที่ดินกำหนดให้ ถ้ามีความจำเป็นต้องทำการนอกเหนือจากแผนงาน ต้องรายงานให้กรมที่ดินอนุมัติเสียก่อน

หมวดที่ ๒

การดำเนินการ

ข้อ ๗. การยื่นคำขอ นอกจากผู้แทนกรมชลประทานและกรมทางหลวง จะต้องนำเจ้าของที่ดินที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง มายื่นคำขอที่สำนักงานที่ดินหรืออำเภอหรือกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี หากมีความจำเป็นหรือเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับราษฎร ทางสำนักงานที่ดินหรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ อาจส่งเจ้าหน้าที่ร่วมกับผู้แทนกรมชลประทานและทางหลวงออกไปรับคำขอในที่ดินก็ได้ และในขณะที่ทำการรังวัด ถ้าปรากฏว่า ที่ดินแปลงใดยังไม่ได้ยื่นคำขอ และจำเป็นต้องรังวัดด่วน หรือมีเหตุขัดข้องตามข้อ ๘. ก็ให้เจ้าหน้าที่รับคำขอและรังวัดที่ดินแปลงนั้นไปก่อนได้ แล้วรีบส่งคำขอให้สำนักงานที่ดินหรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี โดยเร็ว โดยให้หมายเหตุให้ทราบว่า ที่ดินแปลงนั้นได้ทำการรังวัดไว้แล้ว

ข้อ ๘. ที่ดินแปลงใดเจ้าของที่ดินครอบครองอยู่ แต่ยังไม่ได้ออนกรรมสิทธิ์มา เช่น เจ้าของที่ดินเป็นผู้เยาว์ ขอลายกันเองโดยไม่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม หรือไม่แจ้งการครอบครอง ส.ค. ๑ ไว้ ให้ปฏิบัติดังนี้

๘.๑ ที่ดินแปลงใดเจ้าของที่ดินวัยขบถ ยังไม่ได้จดทะเบียนรับมรดก ถ้ามีผู้อ้างว่าเป็นผู้รับมรดกจะขอทำการรังวัดก็ให้ดำเนินการได้ โดยให้บันทึกถ้อยคำไว้พร้อมทั้งแนะนำให้รีบไปดำเนินการรับมรดกเสียให้ถูกต้องต่อไป โดยเร็ว

๘.๒ ที่ดินแปลงใดมีชื่อผู้เยาว์เป็นเจ้าของ ให้ผู้ใช้อำนาจปกครองยื่นคำขอและดำเนินการรังวัดไปก่อนได้ โดยบันทึกถ้อยคำไว้แล้วแนะนำให้รีบไปดำเนินการทางศาลให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว

๘.๓ ผู้ปกครองที่ดินแปลงใดมีชื่อไม่ตรงกับหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดิน โดยอ้างว่า เป็นเจ้าของที่ดินแปลงนั้น มีความประสงค์จะขอให้ทำการรังวัดไปก่อน โดยจะดำเนินการให้ถูกต้องในภายหลัง ก็ให้ดำเนินการไปก่อนได้ แต่ต้องบันทึกถ้อยคำรับรองว่า จะรีบไปดำเนินการให้ถูกต้องโดยเร็ว

๘.๔ ผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ให้รับคำขอและดำเนินการต่อไปได้

๘.๔.๑ ผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องจากผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑)

๘.๔.๒ ผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์อยู่ก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ แต่ไม่ได้แจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) รวมทั้งผู้ครอบครองและทำประโยชน์ต่อเนื่องจากบุคคลดังกล่าว

ข้อ ๙. ให้ผู้ตรวจการรังวัดหรือผู้ช่วยผู้ตรวจการรังวัด ที่รับผิดชอบการรังวัดในโครงการชลประทาน หรือแขวงทางในเขตจังหวัดนั้น ๆ ตรวจระเบียบงานรังวัดเพื่อการชลประทานหรือทางหลวง เฉพาะที่มีโฉนดที่ดินก่อนที่ส่งสำนักงานที่ดินจังหวัดด้วย ส่วนที่ดินมือเปล่าให้ตรวจเฉพาะแผนที่และเนื้อที่ ส่วนระเบียบการแบ่งแยกหรือการพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ ให้เป็นหน้าที่ของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

ข้อ ๑๐. เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ทำการรังวัดเพื่อการขลประทานหรือทางหลวง หรือ ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเสร็จ จะต้องรับส่งเรื่องให้ผู้เกี่ยวข้องของดำเนินการต่อไปโดยเร็ว อย่างช้าเดือนละครึ่ง ห้ามเก็บเรื่องรอไว้เป็นอันขาด และเมื่อโยกย้ายหรือยกกองกลับกรมที่ดิน ให้ส่งเรื่องทศค้างอยู่ให้ผู้เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการทั้งหมด หากนำคดีตัวไปทำการทอน กรมที่ดิน จะถือว่าผู้นั้นมีความผิด

ข้อ ๑๑. การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้กรมขลประทาน ให้เจ้าหน้าที่ เตรียมเรื่องเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในคราวที่ดำเนินการแบ่งแยก หรือออก น.ส. ๓ ส่วนที่ถูกเขตชลประทานนไปพร้อมกันด้วย โดยให้ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๑๖)

หมวดที่ ๒

วิธีการรังวัดปักหลักเขตและแผนที่

ข้อ ๑๒. การปักหลักเขต ให้ปักหลักเขตคอนกรีตเฉพาะที่ดินที่มี โฉนดที่ดิน และปักเฉพาะด้านที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวงเท่านั้น ส่วนที่ดินมีแปล่าให้ปักหลักไม้ แต่ถ้าเป็นเขตชลประทานให้ปักหลักคอนกรีตทุกแปลง เพื่อเตรียมออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และมุมเขตใด ทางกรมขลประทานหรือทางหลวงได้ปักหลักเขตชลประทานหรือทางหลวงไว้ ก็ให้ปักหลักเขตที่ดินคู่ไว้ ส่วนหลักเขตชลประทานหรือทางหลวงให้รังวัดแสดงในรูปแผนที่ด้วย โดยไม่ถือเป็นหลักมุมเขตหรือแนวเขตที่ดิน

ข้อ ๑๓. การรังวัดแบ่งแยกที่ดินที่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ ทำการรังวัดเฉพาะส่วนที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง โดยทำการรังวัดให้สามารถขนรูป แผนที่และคำนวณเนื้อที่ถูกต้องพร้อมกันนั้น ให้รังวัดตรวจสอบรูปแผนที่เดิมให้สามารถนำรูป แผนที่แบ่งแยกลงในรูปแผนที่เดิมให้ได้ ทั้งนี้ ให้อนุโลมใช้รูปแผนที่เดิมโดยไม่ต้องแก้ไขเขต แต่ให้ขนรูปแผนที่ส่วนที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวงไว้อีกส่วนหนึ่ง เพื่อใช้ในการคำนวณ เนื้อที่และตรวจสอบโดยถือปฏิบัติตามคำสั่งที่ ๒/๒๕๐๓ ฉบับลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๐๓ แต่ ถ้าหากที่ดินแปลงนั้นมีโฉนดที่เป็นแผนที่ชน ๑ หรือมีการรังวัดใหม่แล้ว ให้ทำการรังวัดอนุโลม ตามคำสั่งที่ ๓/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๐๔ และคำสั่งที่ ๒/๒๕๑๒ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๑๒ แต่ไม่ต้องสร้างโฉนดแปลงแบ่งแยก

ข้อ ๑๔. การรังวัดทำแผนที่แสดงเขตการครอบครองเพื่อพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ ให้ทำการรังวัดและพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์เฉพาะส่วนที่ถูกเขตชลประทานและทางหลวง ให้สามารถขึ้นรูปแผนที่ และคำนวณเนื้อที่ถูกต้อง การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดอ่างทองด่วนมากที่สุดที่ ๑๐๙๗๙/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๐๓ และเวียนให้จังหวัดต่าง ๆ ทราบตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๐๔๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๓

โดยให้พิจารณาตามสภาพที่ดินดังนี้ ถ้าสภาพยังไม่เป็นคลองหรือทางหลวง ให้ทำการรังวัดพิสูจน์สอบสวนเพื่อทำประโยชน์ในที่ดินตามระเบียบมาได้ แต่ถ้าที่ดินมีสภาพเป็นคลองหรือถนนสาธารณะแล้ว ให้สอบถามกรมชลประทานหรือกรมทางหลวง หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากกรมชลประทานหรือกรมทางหลวงว่า ที่ดินนั้นได้ทำประโยชน์แล้ว และกรมชลประทานหรือกรมทางหลวงจะจ่ายเงินค่าทดแทนให้หรือไม่ ถ้ากรมชลประทานหรือกรมทางหลวงหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายรับรองว่า ที่ดินนั้นได้ทำประโยชน์แล้ว จะจ่ายเงินค่าทดแทนให้ ก็ให้ดำเนินการรังวัดพิสูจน์สอบสวนต่อไปได้ แต่ถ้าไม่รับรองตามนี้ที่กล่าวก็ให้งดดำเนินการไว้ก่อน แล้วแจ้งให้ผู้นขอไปติดต่อกับกรมชลประทานหรือกรมทางหลวงต่อไป

ข้อ ๑๕. การรังวัดในบริเวณที่มีแนวทิวขวาง เช่น อ่างเก็บน้ำหรือบริเวณห้วยงาน ให้ทำการรังวัดทำแผนที่แสดงการครอบครองให้ต่อเนื่องกันทั้งบริเวณ และทำการพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ในเขตชลประทานในคราวเดียวกันนี้ด้วย

ข้อ ๑๖. การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงสำหรับที่ดินผืนหนึ่งผืนใด ถ้าอธิบดีกรมที่ดินเห็นด้วย ก็อาจจะออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ได้ โดยปฏิบัติดังนี้—

๑๖.๑ ที่ดินที่อยู่ในบริเวณที่มีแผนที่จากรูปถ่ายทางอากาศอยู่แล้ว อาจจะให้ใช้แผนที่จากรูปถ่ายทางอากาศออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ก็ได้

๑๖.๒ ที่ดินที่อยู่ในบริเวณที่มีหมุดโครงงานหลักฐานแผนที่แล้ว ไม่ว่าจะมึระวางแผนที่หรือไม่ก็ตาม ให้รังวัดยึดโยงออกจากโครงงานหมุดหลักฐานแผนที่นั้น หรืออาจยึดโยงออกจากหลักเขตโฉนดที่ได้ตรวจสอบถูกต้องแล้ว เพื่อให้สามารถลงทမ်းแผนที่ของหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในระวางแผนที่ที่มีอยู่หรือที่จะสร้างขึ้นใหม่ได้

๑๖.๓ ที่ดินบริเวณใดที่ยังไม่มีหมุดหลักฐานโครงการงานแผนที่ แต่มีหลักฐานแผนที่อย่างอื่น เช่น หมุดหลักฐานของกรมแผนที่ทหาร ให้ยึดโยงออกจากหมุดหลักฐานนั้น แล้วรายงานให้กรมที่ดินสร้างระวางแผนที่ เพื่อบรรจุนรูปแผนที่หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแปลงนั้น ๆ

๑๖.๔ ที่ดินที่อยู่ในบริเวณที่มีแผนที่ระวางรายละเอียด เช่น ทางรถไฟ สะพาน อาคาร โบสถ์ วิหาร หรือมุกคัณนา เป็นต้น ให้ยึดโยงจากรายละเอียดเหล่านั้น เพื่อใช้สำหรับแปลงที่หมายในระวางได้

๑๖.๕ ที่ดินที่ยังไม่มีหลักฐานโครงการงานแผนที่ของกรมที่ดิน หรือกรมแผนที่ทหาร ให้ดำเนินการดังนี้

๑๖.๕.๑ ให้สร้างหมุดหลักฐานถาวรในบริเวณตำบลนั้น ๒ หมุดห่างกันไม่น้อยกว่า ๔๐๐ เมตร ใช้เป็นหลักฐานแผนที่สำหรับยึดโยง เพื่อก่อหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงภายในบริเวณตำบลนั้น แต่ถ้าบริเวณตำบลใดมีอาณาเขตกว้างใหญ่สามารถแบ่งได้เป็นเขต ๆ ตามสภาพภูมิประเทศก็ให้สร้างหมุดหลักฐานถาวรขึ้นได้อีกบริเวณละ ๒ หมุด แต่ถ้าหากบริเวณตำบลใดที่จะออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงอยู่ใกล้กันกับบริเวณตำบลที่ได้สร้างหมุดหลักฐานถาวรอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องสร้างหมุดหลักฐานถาวรขึ้นอีกก็ได้ให้ยึดโยงออกจากหมุดหลักฐานถาวรจากที่ได้สร้างไว้แล้ว

๑๖.๕.๒ เมื่อสร้างหมุดหลักฐานถาวรขึ้นในบริเวณตำบลใดแล้ว ให้สร้างแผนที่เพื่อเป็นสารบัญชหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงพร้อมทั้งลงที่หมายหมุดหลักฐานแผนที่ที่มีอยู่ มาตราส่วนตั้งแต่ ๑ : ๔๐๐๐ ขึ้นไป เพื่อป้องกัน การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงทับกัน และเป็นหลักฐานในการสอบสวนเขตเมื่อมีการบุกรุก

๑๖.๕.๓ การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงที่ใช้กล้อง
 ธิโอดัลไลท์ตามวิธีดังกล่าวนี้ ให้ทำการรังวัดโดยวิธี
 บรรจบมุม คำนวณพิกัดฉากต่อเนื่องจากมุมหลัก
 ฐาน ๒ มุม ที่สร้างบนตามวิธีข้างต้น

๑๖.๕.๔ มุมหลักฐานตามข้อ ๑๖.๕.๑ ให้ใช้มุมคอนกรีต
 หรือมุมโลหะ ส่วนมุมย่อยจะใช้มุมไม้แก่นก็ได้

๑๖.๖ หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงที่โคจรระวางแผนที่แล้ว ให้ต่อ
 เลขที่ดินจากเลขที่ดินสุดท้ายในระวางนั้น และให้หมายมุดด้วยอักษรสีแดงในสารบัญชิตดินให้
 ทราบว่า เป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงว่า อยู่ในกรณของผู้อื่น
 แต่ถ้าหากยังไม่มีระวางแผนที่ ให้สร้างแผนที่ต้นร่างรูปลอยเฉพาะแปลงสำหรับลง
 ทหมาย โดยไม่ต้องต่อเลขที่ดิน

๑๖.๗ การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงที่มีสาธารณประโยชน์
 หรือที่หลวงหวงห้ามผ่านอยู่ก่อนแล้ว ไม่ต้องทำการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ที่
 สาธารณประโยชน์ หรือที่หลวงหวงห้ามที่ไม่ได้ขออนุญาตออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงนั้น แต่ต้อง
 นำรูปแผนที่ลงในแผนที่สารบัญชิตโดยย่อ หรือขยายให้เป็นมาตราส่วนเดียวกัน

๑๖.๘ การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงที่อยู่คาบเกี่ยวตำบล
 หรืออำเภอในท้องที่จังหวัดเดียวกัน ให้ออกเป็นฉบับเดียวกันได้ ห้ามออกในกรณีคาบเกี่ยว
 จังหวัด เว้นแต่จะได้รับการอนุมัติจากอธิบดี

๑๖.๙ การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเฉพาะแนวคลองและ
 ถนน ถ้ากรมชลประทานได้วางแนวคลองหรือถนนไว้มีแผนที่ถูกต้องแล้ว ให้หน้าแผนที่ข้าง
 แผนที่ ได้ทำการรังวัดเพื่อการชลประทานเฉพาะแปลงมาลงที่หมายต่อเนื่องกัน โดยใช้แผนที่แนว
 คลองและถนนที่กรมชลประทานรังวัดไว้เดิมเป็นโครงร่าง เพื่อนำแผนที่นั้นไปใช้ในการออก
 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงต่อไป แต่ถ้าแนวคลองหรือถนนที่กรมชลประทานไม่ได้รังวัดหรือ
 รังวัดไว้แต่ไม่ถูกต้อง หรือบริเวณทำการทมนอกที่กว้างขวาง เช่น อ่างเก็บน้ำ ให้ทำการรังวัด
 วางโครงหลักฐานแผนที่เพื่อก่อหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้

ข้อ ๑๓. รูปแผนที่ในแบบพิมพ์แผนที่และบัญชีรายชื่อเจ้าของที่ดิน ฯลฯ (ร.ว. ๔๓ ก) ให้นำรูปแผนที่ที่ได้รับวัดและชั้นรูปแผนที่ไว้จริงของแต่ละแปลงมาติดต่อกัน โดยใช้มาตราส่วนตามแผนที่แนวคลองหรือแนวเขตทางหลวงที่กรมชลประทานและทางหลวงได้ทำการสำรวจไว้ ถ้ารูปแผนที่ทำการรังวัดแบ่งแยกแปลงใดมีมาตราส่วนคนละมาตราส่วน ให้ย่อหรือขยายให้มีมาตราส่วนเท่ากันโดยตลอด ทั้งนี้ให้ใช้แผนที่แนวคลองหรือแนวเขตทางหลวงเป็นหลัก หากแผนที่ของกรมชลประทานหรือทางหลวงผิด จึงให้ทำการรังวัดตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้องกับข้อเท็จจริงเสียก่อน จึงนำแผนที่นั้นมาใช้เป็นหลักในการลงที่หมายแผนที่แสดงการครอบครองต่อไปได้

หมวดที่ ๔

ผลการปฏิบัติงานต่อ ๑ เดือน

ข้อ ๑๔. ผลการรังวัดแบ่งแยกโฉนดที่ดิน

๑๔.๑ ถ้าเป็นโฉนดที่ดินซึ่งเป็นแผนที่ชั้น ๑ และเป็นงานใหม่ติดต่อกัน ต้องได้ไม่ต่ำกว่า ๓๐ ราย หรือระยะทางไม่ต่ำกว่า ๓ กิโลเมตร แต่ถ้าเป็นงานเก่า รังวัดไม่ติดต่อกัน ต้องไม่ต่ำกว่า ๒๐ ราย หรือระยะทางไม่ต่ำกว่า ๒ กิโลเมตร

๑๔.๒ ถ้าเป็นโฉนดที่ดินซึ่งเป็นแผนที่ชั้น ๒ และเป็นงานใหม่ติดต่อกัน ต้องไม่ต่ำกว่า ๕๐ ราย หรือระยะทางไม่ต่ำกว่า ๕ กิโลเมตร แต่ถ้าเป็นงานเก่ารังวัดไม่ติดต่อกัน ต้องไม่ต่ำกว่า ๓๐ ราย หรือระยะทางไม่ต่ำกว่า ๓ กิโลเมตร

ข้อ ๑๕. ผลงานการรังวัดเพื่อแบ่งแยกและพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ต่อ ๑ เดือน

๑๕.๑ ถ้าเป็นงานใหม่ติดต่อกัน ต้องไม่ต่ำกว่า ๖๐ ราย หรือระยะทางไม่ต่ำกว่า ๖ กิโลเมตร

๑๕.๒ ถ้าเป็นงานเก่ารังวัดไม่ติดต่อกัน ต้องไม่ต่ำกว่า ๔๐ ราย หรือระยะทางไม่ต่ำกว่า ๔ กิโลเมตร

ข้อ ๒๐. ผลงานการรังวัดทำแผนที่แสดงแนวเขตการครอบครอง พร้อมทั้งพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ในบริเวณที่มโนที่กว้างขวาง เช่น บริเวณอ่างเก็บน้ำ

๒๐.๑ ถ้าเป็นงานใหม่ติดต่อกัน ต้องไม่ต่ำกว่า ๓๐ ราย หรือเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ ไร่

๒๐.๒ ถ้าเป็นงานเก่า รังวัดไม่ติดต่อกัน ต้องไม่ต่ำกว่า ๒๐ ราย หรือเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ ไร่

ข้อ ๒๑. ผลงานการรังวัดและพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ตามมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ ต้องทำการรังวัดได้ไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ราย ระยะทางไม่ต่ำกว่า ๑๐ กิโลเมตร เนื้อที่ไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ ไร่

ข้อ ๒๒. ในกรณีที่พนักงานสอบสวนสิทธิช่วยพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ด้วยผลงานตามข้อ ๑๙, ๒๐ และ ๒๑ ต้องเพิ่มขึ้นอีกไม่ต่ำกว่า ๘๐ %

ข้อ ๒๓. การรังวัดวางโครงหลักฐานแผนที่และโยงยึดหลักเขต

๒๓.๑ รังวัดตามแนวคลอง ถนน หรือทุ่งโล่ง ต้องไม่ต่ำกว่า ๑๕ กิโลเมตร หรือไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ หมุด

๒๓.๒ รังวัดในบริเวณสภาพที่ดินเป็นป่า เช่น ในบริเวณอ่างเก็บน้ำ ต้องไม่ต่ำกว่า ๑๐ กิโลเมตร หรือไม่ต่ำกว่า ๘๐ หมุด

หมวดที่ ๕

การจดทะเบียน

ข้อ ๒๔. บริเวณที่ดินมี พ.ร.บ. เวนคืนแล้ว ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไปจดทะเบียนเวนคืนหรือแบ่งเวนคืนฝ่ายเดียว ณ สำนักงานที่ดิน หรืออำเภอ หรือกิ่งอำเภอได้ ส่วนการจ่ายเงินค่าทดแทนค่าที่ดิน หรือค่าทำขวัญค่าที่ดิน อาจชำระในภายหลังก็ได้ โดยให้บันทึกรายละเอียดไว้เป็นหลักฐานด้วย

ข้อ ๒๕. เมื่อกรมชลประทานหรือกรมทางหลวง ได้แจ้งรายชื่อเจ้าของที่ดินที่จะจ่ายเงินและกำหนดนัดวันทำการจดทะเบียนแล้ว ให้เจ้าหน้าที่จัดเตรียมเรื่องราวการจดทะเบียนไว้

ให้พร้อมกันก่อนวันกำหนดการจดทะเบียน หากเจ้าหน้าที่ไม่พอให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด พิจารณาดำเนินการโยกย้ายเจ้าหน้าที่เข้าช่วยดำเนินการตามความเหมาะสม หรือถ้ามีความจำเป็น จะจัดเป็นหน่วยเคลื่อนที่เข้าช่วยดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่อำเภอ หรือกิ่งอำเภอก็ได้

หมวดที่ ๖

การจัดจ้างคนงานทำการรังวัด

ข้อ ๒๖. ให้ช่างแผนที่จัดจ้างคนงานจากกรุงเทพฯ ไปทำการและนำกลับได้ไม่เกิน ๑ คน นอกนั้นให้จัดจ้างคนงานในท้องที่ทำการนั้น

ข้อ ๒๗. การรังวัดแบ่งแยกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน หรือทำแผนที่แสดงเขตการครอบครอง เพื่อใช้ในการพิสูจน์รับรองการทำประโยชน์ ในกรณีที่จำเป็นต้องจัดจ้างคนงานดังต่อไปนี้

๒๗.๑ ถ้าทำการรังวัดด้วยกล้องช้อโตไลต์ จัดจ้างได้ไม่เกิน ๕ คน

๒๗.๒ ทำการรังวัดออกหรือแบ่งแยก น.ส. ๓ จากรูปถ่ายทางอากาศ จัดจ้างคนงานได้ไม่เกิน ๓ คน เว้นแต่กรณีออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงด้วยในคราวเดียวกัน จัดจ้างคนงานได้ไม่เกิน ๔ คน

๒๗.๓ ทำการรังวัดด้วยโซ่ จัดจ้างคนงานได้ไม่เกิน ๔ คน

ข้อ ๒๘. การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

๒๘.๑ ทำการรังวัดด้วยกล้องช้อโตไลต์ จัดจ้างคนงานได้ไม่เกิน ๖

คน

๒๘.๒ ทำการรังวัดด้วยวิธีอื่น เช่น ด้วยโซ่ หรือใช้แผนที่รูปถ่ายทางอากาศ จัดจ้างคนงานได้ไม่เกิน ๔ คน

ข้อ ๒๙. การรังวัดวางโครงหลักฐานแผนที่และโยงยึดหลักเขตในคราวเดียวกัน ให้จัดจ้างคนงานได้ไม่เกิน ๖ คน

ข้อ ๓๐. ให้กำหนดหน้าที่คนงานตาม ข้อ ๒๗, ๒๘ และ ๒๙ ดังนี้คือ

— เผ่าทัพก ควบคุมรักษาสีงของของทางราชการ

- รั้ววัดด้วยโซ่ ใช้คนงานรั้ววัดโซ่ ๑ คน
- รั้ววัดด้วยล้อยางอิโตะไลท์ ใช้คนงานเผ่ากล้อยางอิโตะไลท์ ๑ คน
พร้อมทงวัดระยะด้วยโซ่และเส้นธงหน้าและหลัง ๒ คน
- ทำการขุดและฝังหมุดหลักเขตที่ดิน หรือหมุดหลักฐานแผนที่ ๑ คน
- ทำการวางแนวเขตหรือวางแนวรั้ววัด ๑ คน

ข้อ ๓๑. การตรวจงานรั้ววัด ถ้ามีความจำเป็นให้ผู้ตรวจการรั้ววัดจัดจ้างคนงาน
ทำการรั้ววัดตรวจสอบได้ตามความจำเป็น

ข้อ ๓๒. นอกจากต้องปฏิบัติตามระเบียบบนแล้ว เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามหนังสือ
กระทรวงมหาดไทย ด่วนมากที่ มท. ๐๖๑๑/ว. ๓๓๕ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และคำสั่ง
กรมที่ดิน ที่ ๒/๒๔๑๔ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับ
กรมชลประทานและกรมทางหลวงอีกด้วย

ข้อ ๓๓. ให้ใช้ระเบียบบนตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๑๗

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

การระวางษ์

และรับรองแนวเขตที่ดิน

ที่ ๕๐๕๐/๒๕๕๔

๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การรับรองแนวเขตที่ดินที่ติดต่อกับเขตที่ดินของกรมรถไฟ
 จาก อธิบดีกรมที่ดิน
 ถึง พนักงานที่ดินจังหวัดพิจิตร

ด้วยกรมรถไฟมีหนังสือมาว่า การรังวัดที่ดินที่กรมรถไฟจะต้องระวางขึ้นแนวเขตดินนทางกรมรถไฟจะต้องสอบผู้ส่งให้ ไปดูแนวเขตดินแทน หรือสอบแผนที่เพื่อมิให้มีการรุกรากันอีก
 ชนหนึ่ง การสอบจะต้องกินเวลา จึงขอว่าถ้าจะรอเรื่องไว้ได้ ขอให้พืงทางกรมรถไฟสัก ๓๐ วัน
 นับแต่วันทำการรังวัด ถ้ามีกรณีที่ต้องการเป็นการด่วน ก็ขอให้กรมรถไฟทราบจะได้รับจัดการ
 ให้ กรมที่ดินเห็นว่าพอจะช่วยให้

จึงขอแจ้งมาให้ทราบ ทั่วไปถ้ามีเรื่องการรับรองแนวเขตที่ดินที่ติดต่อกับเขตที่ดิน
 ของกรมรถไฟ ซึ่งผู้แทนกรมรถไฟรับรองแนวเขตดินตามระเบียบ เช่นที่เคยปฏิบัติมาแล้ว ก็ให้
 ดำเนินเรื่องไปตามปกติ โดยรอตามที่กรมรถไฟขอเรื่องมาด้วย ถ้ามีกรณีผู้ขอต้องการด่วน ซึ่งเป็น
 การด่วนจริงๆ เข้าไปจะเสียหายแก่เขาเช่นนี้ ก็ให้แจ้งให้กรมรถไฟได้แจ้งมาให้ทราบว่า ไม่
 ขัดข้องแล้วก็ดี หรือได้รอพัน ๓๐ วัน กรมรถไฟไม่ทักท้วงอย่างไรก็ดี ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้
 โดยไม่ต้องรอต่อไปอีก.

(ลงชื่อ)

ขอแสดงความนับถือ
พระศกุนทเบ็ยนกิจ
 (พระศกุนทเบ็ยนกิจ)
 อธิบดีกรมที่ดิน

๓๐๔

ท - /๒๔๘๕

กรมที่ดิน

๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๕

เรื่อง การระวางขแนวเขตที่ดินชลประทาน
จาก อธิบดีกรมที่ดิน
ถึง เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด

ด้วยกรมชลประทานได้ทำความตกลงกับกรมที่ดินว่า การระวางขแนวเขตที่ดินชลประทานนั้น กรมชลประทานได้มอบให้นายช่างโครงการก่อสร้าง (ช.ค.ส.) นายช่างบังคับหมวดก่อสร้าง (ข.ม.ส.) และสำรวจที่ดินชลประทานทุกแห่งเป็นผู้แทนกรมชลประทาน กับได้ส่งรายละเอียดตำแหน่งที่ตั้งสำนักงาน ตลอดจนเขตท้องที่ของเจ้าหน้าที่นั้นมาด้วย ปราบกฏตามสำเนาซึ่งได้ส่งมาพร้อมกับหนังสือ

ฉะนั้น ถ้ามีการรังวัดที่ดินติดต่อกับเขตชลประทาน ให้เจ้าพนักงานที่ดินติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานตามที่ปรากฏในสำเนารายละเอียด เพื่อให้คอยระวางขแนวเขตที่ดินต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

หน ชูโต

(นายหน ชูโต)

ท ๔๓๘๐/๒๕๐๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดสระบุรี สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นครนายก ฉะเชิงเทรา สมุทรสาคร ราชบุรี สมุทรสงคราม เชียงใหม่ นครปฐม สิงห์บุรี ลำปาง ปราจันบุรี เพชรบุรี ชัยนาท นครราชสีมา)

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือเวียนกรมที่ดิน ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๕ เรื่อง การระวางขแนวเขตที่ดินชลประทานดังกล่าวข้างต้นมาเพื่อโปรดทราบ และส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ)

นิติธรรมทะเบียญรัฐ

๔ พ.ค. ๒๕๐๓

(ขุนนิติธรรมทะเบียญรัฐ)

ผู้อำนวยการส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

บัญชีเจ้าหน้าที่คัดแผลและระวางษ์แนวเขตทคน

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๑.	ส.ว.ช. หนองแค	ชลประทานหนองแค ตั้งทำการอยู่ที่ ตำบลหนองตาเคียง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี	<p>ทิศเหนือ แต่ทางรถไฟสายเหนือตัดกับแม่น้ำป่าสัก แล้วเลียบลำแม่น้ำป่าสักฝั่งซ้ายไปทางทิศตะวันออก จดสถานีปากเพรียว (สระบุรี)</p> <p>ทิศใต้ จากต้นคลองหกวาสายบนตรงที่ติดต่อกับ ปลายคลองบ้านพริกถึงคลอง ๖ เหนือ</p> <p>ทิศตะวันออก จากสถานีปากเพรียว (สระบุรี) แล้วเลียบตามทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือถึง สถานีบ้านหนองแขง หักเป็นแนวขนานกับคลอง ระพีพันธ์ ทางทิศตะวันออก ห่างจากคลอง ระพีพันธ์ประมาณ ๖ ก.ม. จนถึงปลายคลองบ้านพริก ตรงที่ติดต่อกับคลอง ๖ วาสายบน</p> <p>ทิศตะวันตก แต่แม่น้ำป่าสักตัดกับทางรถไฟสาย เหนือ ไปตามฝั่งซ้ายของแม่น้ำป่าสัก เลียบไปตาม แนวคลองพระแก้วและคลองบ้านหีบ ลงไปทางทิศ ใต้ถึงคลอง ๖ เหนือ</p>
๒.	ส.ว.ช. รังสิต เหนือ	ชลประทานรังสิต เหนือ ตั้งทำการ อยู่ที่ประตูน้ำพระ- อินทราชา ตำบล พยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนคร- ศรีอยุธยา	<p>ทิศเหนือ แต่ฝั่งซ้ายแม่น้ำป่าสักที่คอคอดตรงกับปลาย คลองพระแก้ว ถึงอำเภอนครหลวง</p> <p>ทิศใต้ แต่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา เลียบตาม ฝั่งเหนือของคลองรังสิต ถึงจดปากคลอง ๑๔</p> <p>ทิศตะวันออก แต่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำป่าสัก ที่คอคอด ตรงกับปลายคลองพระแก้ว เลียบตามคลองพระแก้ว</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๓.	ส.ว.ช. รังสิตใต้	ชลประทานรังสิตใต้ ตั้งที่ทำการอยู่ที่ ตำบลบึงทะเลสาบ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี	<p>ถึงคลองระพีพัฒน์สายตะวันตก แล้วเลียบตามคลอง ระพีพัฒน์สายตะวันตกไปทางทิศตะวันออก ถึงต้น คลอง ๖ วาสายบน หักลงตามคลองบ้านพริก คลอง ๓๒ ผังขวา และคลอง ๑๔ ผังขวาถึงคลองรังสิต ฝั่งเหนือ</p> <p>ทิศตะวันตก แต่อำเภอนครหลวงฝั่งซ้ายของแม่น้ำ ป่าสัก เลียบตามฝั่งซ้ายแม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำ เจ้าพระยาถึงปากคลองรังสิตฝั่งเหนือ</p> <p>ทิศเหนือ แต่ฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยาไปตามแนว คลองรังสิตฝั่งเหนือ ถึงผังขวาแม่น้ำนครนายก</p> <p>ทิศใต้ แต่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ไปตามฝั่ง เหนือของคลองสามเสน คลองแสนแสบ คลอง บางขนากถึงแม่น้ำบางปะกง</p> <p>ทิศตะวันออก แต่ผังขวาของแม่น้ำนครนายก ตรง คลองรังสิตตัดกับแม่น้ำนครนายก เลียบลงไปทาง ทิศใต้ถึงปากคลองบางขนากฝั่งเหนือ</p> <p>ทิศตะวันตก แต่ปากคลองรังสิตฝั่งเหนือ เลียบฝั่ง ซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยาลงไปทางทิศใต้ จดปากคลอง สามเสนฝั่งเหนือ</p>
๔.	ส.ว.ช. บางพลี	ชลประทานบางพลี ตั้งที่ทำการอยู่ที่แยก คลองพระองค์-	<p>ทิศเหนือ แต่ปากคลองสามเสนเลียบไปตามฝั่ง เหนือของคลองสามเสน คลองแสนแสบ คลอง บางขนาก ไปจนถึงแม่น้ำบางปะกง</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนี้ตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
		<p>โซยานุชิต กับคลอง ประเวศบุรีรัมย์ ตำบลหลวงแพ่ง อำเภอเมือง จังหวัด ฉะเชิงเทรา</p>	<p>ทิศใต้ แต่ปากคลองศาลาแดง เลียบไปตามฝั่ง ทะเลไปจนถึงปากคลองผดุง ทิศตะวันออก แต่ปากคลองบางขนาก ไปทางทิศ ใต้เลียบตามฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกงถึงปากคลอง ผดุง ทิศตะวันตก แต่ปากคลองแสนแสบฝั่งเหนือ เลียบ ตามลำแม่น้ำเจ้าพระยาถึงปากคลองศาลาแดง ทิศเหนือ แต่ปากคลองเขาคินเลียบไปตามฝั่งเหนือ ของคลองเขาคินวกขึ้นไปตามฝั่งซ้ายของลำบึง บ้านโพ ถึงบ้านโพพระยา แล้วตัดตรงไปทางทิศ ตะวันออก ผ่านคันทันเหนือโพพระยา ไปจนถึง แม่น้ำสุพรรณ เลียบขึ้นไปตามฝั่งขวาของแม่น้ำ สุพรรณ เมื่อถึงต้นคลองบางปลาม้าซึ่งจกกับแม่น้ำ สุพรรณ ตัดข้ามแม่น้ำสุพรรณไปทางทิศตะวันออก ตามแนวเขตอำเภอศรีประจันต์ กับอำเภอเมือง สุพรรณบุรี จนถึงลำลาดตาลแล้วลงมาตามฝั่งซ้าย ลำลาดตาล จนถึงลำลาดตาล ฟุ้งตรงลงไปบรรจบ กับคลองบ้านนาคุ หักไปทางทิศตะวันออกคลอง บ้านนาคุฝั่งเหนือ และคลองลาดชะโด จดแม่น้ำ แควฝักให้ ทิศใต้ แต่ปากคลองบางปลาขึ้นไปตามลำแม่น้ำ นครชัยศรีฝั่งขวา แล้วข้ามแม่น้ำนครชัยศรีฝั่งขวา ตรงคลองบางซอไปตามฝั่งเหนือของคลองบางซอ</p>
๕.	ส.ว.ช. โพพระยา	<p>ชลประทานโพพระยา ตั้งทำการอยู่ที่ตำบล โพพระยา อำเภอ เมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี</p>	

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนั้นตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๖.	ส.ว.ช. บางยาง	ชลประทานบางยาง ตั้งทำการอยู่ที่ประตู น้ำบางยาง ตำบล บางยาง อำเภอ กระทุ่มแบน จังหวัด สมุทรสาคร	<p>จวนจะสูญปลายคลองบางซอ ทัดกับเขตอำเภอ ราชคราม จึงตัดตรงไปทางทิศตะวันออกจนจดตรง เขตอำเภอราชครามตัดกับคลองขนมจิน</p> <p>ทิศตะวันออก แต่ปากคลองลาดชะโด ลงไปตาม ฝั่งขวาของแม่น้ำแควสักให้ คลองขนมจินจนบรรจบ เขตอำเภอราชครามตัดกับคลองขนมจินตอนปลาย</p> <p>ทิศตะวันตก แต่ปากคลองเขาคินลงไปตามฝั่งซ้าย ของลำแม่น้ำท่าหว้า คลองสวนแดง ถึงตรงที่ติด กับลำท่าไชย หักออกไปทางทิศตะวันตกตาม ลำคลองไต้ ลำลาดพัง ตามเขตอำเภออุทอง ลงมา ทางใต้ผ่านลำรางพระเจดีย์ลำอายเสาใหญ่ เลียบไป ตามฝั่งเหนือคลองบางปลาจนออกแม่น้ำนครชัยศรี</p> <p>ทิศเหนือ แต่ปากคลองท่าผาไปตามฝั่งใต้ของคลอง ท่าผา คลองยาง คลองบางตาล คลองหนอง- ดินแดง คลองบางแวม คลองพระปฐม ถึงแม่น้ำ นครชัยศรี แล้วข้ามฟากเลียบไปตามฝั่งซ้ายของ แม่น้ำนครชัยศรีและตัดตรงไปตามฝั่งใต้ของคลอง มหาสวัสดิ์ จดคลองขวาง แล้วหักลงมาตามฝั่งใต้ ของคลองขวางถึงคลองบางกอกน้อย</p> <p>ทิศใต้ แต่สะพานรถไฟข้ามแม่น้ำแม่กลอง (สะพานจุฬาลงกรณ์) ที่จังหวัดราชบุรี เลียบไป ตามฝั่งซ้ายของแม่น้ำแม่กลองจนถึงสุดทางรถไฟสาย</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๗.	ส.ว.ช. พายัพ	<p>ชลประทานพายัพ ตั้งทำการอยู่ที่ตำบล แม่แฝก อำเภอ สันทราย จังหวัด เชียงใหม่</p> <p>ตอนที่ ๑ ตั้งทำ การอยู่ที่ เหมืองแม่แฝก ตำบล แม่แฝก อำเภอ สันทราย จังหวัด เชียงใหม่</p>	<p>แม่ฮ่องสอน จังหวัดสมุทรสงคราม แล้ววกขึ้นไปตาม ฝั่งเหนือของทางรถไฟสายแม่ฮ่องสอนจนจดแม่น้ำท่าจีน ทิศตะวันออก แต่ปากคลองขวางเลยบลงมาตาม ฝั่งขวาของคลองบางกอกน้อยแม่น้ำเจ้าพระยาและ คลองบางหลวงแล้วเลยไปตามฝั่งเหนือของทาง รถไฟสายท่าจีนจนสุดทางรถไฟสายท่าจีนและต่อไป จนจดแม่น้ำท่าจีน</p> <p>ทิศตะวันตก แต่ปากคลองท่าเสา เลยบลงมาตาม ฝั่งซ้ายของแม่น้ำแม่ฮ่องสอน จนถึงสะพานรถไฟข้าม แม่น้ำแม่ฮ่องสอน (สะพานจุฬาลงกรณ์) ที่จังหวัด ราชบุรี</p> <p>แบ่งหน่วยงานออกเป็น ๓ ตอน</p> <p>ทิศเหนือ จดแม่น้ำโขง</p> <p>ทิศใต้ แต่แม่น้ำแม่ปิงไปตามฝั่งเหนือของถนนไป สันทรายแล้ววกขึ้นไปตามฝั่งขวาของแม่น้ำแม่คาว แล้วตัดพุ่งไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามฝั่ง เหนือของนาแม่ใจและนาแม่กวง จนถึงบ้านนาแก้ว</p> <p>ทิศตะวันออก ตามลำเหมืองแม่แฝกแต่หัวงานต้น เหมืองจนสุดปลายเหมือง</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะขึ้นตงสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
		<p>ตอนที่ ๒ ตั้งท่าทำการอยู่ที่ห้วงงานแม่บึงเก่า ตำบลคอนแก้ว อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่</p>	<p>ทิศตะวันตก เลียบตามฝั่งซ้ายของแม่น้ำแม่บึงโดยตลอด</p> <p>ทิศเหนือ สุดห้วงงานแม่บึงเก่าที่ลำน้ำแม่บึง</p> <p>ทิศใต้ แต่ปากน้ำแม่กวงขึ้นไปตามฝั่งเหนือของแม่น้ำแม่กวง จนจดทางรถไฟสายเหนือ</p> <p>ทิศตะวันออก จากห้วงงานเลียบลงมาตามฝั่งขวาของลำน้ำแม่บึงเก่าถึงวัดหัวฝ้าย แล้วเลียบไปตามแนวเส้นเขตจังหวัดจนจดทางรถไฟสายเหนือ แล้วเลียบลงมาตามฝั่งเหนือของทางรถไฟจนจดลำน้ำแม่กวง</p>
๘.	ส.ว.ช. จันทาสวาย	<p>ตอนที่ ๓ ยังไม่ได้โอน</p> <p>ชลประทานจันทาสวาย ตั้งท่าทำการอยู่ตำบลโคกผิง อำเภอพระตะบอง จังหวัดพระตะบอง</p>	<p>ทิศเหนือ จดที่ของนายเขมและนางทับ</p> <p>ทิศใต้ จดคลองจันทาสวาย</p> <p>ทิศตะวันออก จดถนนสายจันโตสวาโบล</p> <p>ทิศตะวันตก จดที่ของนายตุย นางเตา</p>
๑.	ช.ค.ส. สุพรรณ	<p>ชลประทานบ้านทิง อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี</p>	<p>อำเภอศรีประจันต์, อำเภอสามชุก และอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๒.	ช.ค.ส. นครนายก	ชลประทานบ้าน ท่าหุบ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก	จังหวัดนครนายกและปราจีนบุรี
๓.	ช.ค.ส. อีสาน	ชลประทานอำเภอ เมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	๑๔ จังหวัด ในภาคอีสาน
๔.	ช.ค.ส. พายัพ	ชลประทานตำบล หัวเวียง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	จังหวัดลำปาง
๕.	ช.ค.ส. เพชรบุรี	ชลประทานสถานี หนองศาลา อำเภอหนองจอก จังหวัดเพชรบุรี	จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม
๖.	ช.ค.ส. แม่กลอง	ชลประทานท่าฉา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	จังหวัดราชบุรี นครปฐม และกาญจนบุรี
๗.	ช.ม.ส. มะขามเฒ่า	ชลประทานท่าแห อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	จังหวัดชัยนาท
๘.	ช.ม.ส. กระทู้มโพระง	ชลประทานบ้าน พระงาม อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี	อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
๙.	ช.ม.ส. แม่บังเก่า	ชลประทานแม่บังเก่า อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	ในอำเภอเมือง, อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ติดต่อเขตจังหวัดลำพูน เฉพาะในอำเภอเมืองลำพูน

คำสั่งกรมที่ดิน

ที่ ๒/๒๔๔๖

เรื่อง ให้เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง
 ทมมุ่มเขตที่ดินแปลงที่ขอรังวัดไประวางชแนวเขต

ในการทำการรังวัดเฉพาะแปลง แต่เดิมมาทางการได้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงที่ขอรังวัดไประวางชแนวเขตและลงชื่อรับรองในวันทำการรังวัด ส่วนแปลงข้างเคียงอื่น ๆ ที่ไม่มีแนวเขตที่ร่วมแต่มีมุ่มเขตร่วม บางแห่งก็มีหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินไปคอยระวางชแนวเขตและลงชื่อรับรองในวันทำการรังวัดบางแห่งก็ไม่ได้แจ้ง ทั้งนี้ไม่เป็นระเบียบเดียวกันและในกรณีที่ไม่แจ้งให้ทราบนั้น อาจก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกับเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงดังกล่าวแล้วได้

ฉะนั้น ต่อไปในการทำการรังวัดเฉพาะแปลง ให้เจ้าหน้าที่หนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงที่มุ่มเขตร่วมที่ดินแปลงที่ขอรังวัดไประวางชแนวเขตและลงชื่อรับรองในวันทำการรังวัดทุกแปลง เช่นเดียวกับแปลงข้างเคียงที่มุ่มเขตร่วมกับแปลงที่ขอรังวัดด้วย.

ทั้งนี้ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๔๔๖

(ลงชื่อ)

หน ฐโต

อธิบดีกรมที่ดิน

ที่ ๖๕๔๑/๒๕๕๓

กรมที่ดิน

๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การแจ้งให้เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงหรือผู้ปกครองท้องที่มาระวังรับรองแนวเขต
แจ้งความมายัง เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยความปรากฏขึ้นว่า การออกหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง และผู้ปกครองท้องที่มาระวังและรับรองแนวเขตในเวลาทำการรังวัดเป็นรายแปลงประเภทต่างๆ เจ้าหน้าที่บางแห่งไม่ได้ทำหลักฐานการออกและส่งหนังสือดังกล่าวไว้ อันอาจเกิดความเสียหายและเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ง่าย

ฉะนั้น ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติในกรณีดังกล่าวข้างต้นโดยเคร่งครัด คือ ต้องมีหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงและผู้ปกครองท้องที่แล้วแต่กรณี ให้ไประวังแนวเขตในการรังวัดทุกรายตามระเบียบ และต้องลงบัญชีหนังสือออกตามระเบียบการส่งหนังสือ ต้องมีหลักฐานการรับรองและส่งกันด้วย ส่วนวันทำการรังวัดที่ดินในท้องที่ต้องให้ไปทำการตามที่กำหนดในหนังสือนั้น หากมีการเลื่อนหรืองดการรังวัดต้องขอร้องให้ผู้ขอจัดการบอกกล่าวให้ผู้ระวังแนวเขตทราบ.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

นิติเกษตรสุนทร

(พระนิติเกษตรสุนทร)

อธิบดีกรมที่ดิน

๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๕๘

เรื่อง การรับรองแนวเขต

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค

ด้วยการรังวัดที่ดินประเภทต่าง ๆ (เว้นแผนที่วิวาท) ซึ่งข้างเคียงติดที่ดินอันอยู่ในความดูแลรักษาของหน่วยราชการ เช่น ทิววัด ทดินราชพัสดุ ที่สาธารณประโยชน์หรือที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินมีหนังสือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาของหน่วยราชการนั้น ๆ ไประวางแนวเขตที่ดินตามวันที่ได้กำหนดนัดทำการรังวัดหากเจ้าหน้าที่ของทางราชการนั้น ๆ ไม่ไประวางแนวเขตตามกำหนดนัด ก็ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินมีหนังสือขอความร่วมมือไปยังหน่วยราชการนั้นเพื่อขอให้ไปตรวจหลักเขตที่ดินที่ได้ทำการปักไว้แล้วว่าจะมีการเหลื่อมล้ำกันอย่างไรหรือไม่แล้วขอให้ตอบภายในกำหนดเวลาอันสมควร ถ้าไม่ได้รับตอบภายในกำหนด ก็ให้เตือนไปอีกครั้งหนึ่ง และให้รอฟังอีก ๑๕ วัน ถ้ายังไม่ได้รับตอบอีก หากเป็นกรณีขอรังวัดแบ่งแยกและสอบเขตโฉนด ซึ่งการรังวัดครั้งเดิมมีระยะหลักฐานเป็นตัวเลขมั่นคง และข้างเคียงได้เคยรับรองแนวเขตไว้ครั้งหนึ่งแล้ว ในการรังวัดครั้งหลังนั้นข้างแผนที่รับรองว่าหลักเขตอยู่ตรงตามตำแหน่งเดิมและในระหว่างหลักเขตมีเขตครอบครองตรงตามแผนที่ ถ้าเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการไม่ตอบรับรองภายในกำหนด ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ทีเดียว ทั้งนี้เพื่อมิให้ผูขอรังวัดต้องได้รับความเดือดร้อน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

สำนักงานเลขานุการกรม.

ท ๒๓๖๔/๒๕๕๕

กรมที่ดิน

๔ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง การระวางขแนวเขตทางหลวงและที่ดินของกรมทาง ฯ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค

ด้วยกรมทางหลวงแผ่นดินขอทำความตกลงมาว่า เดิมกรณีที่มีการรังวัดที่ดินติดต่อกับเขตทางหลวง หรือที่ดินในความควบคุมของกรมทางประการใดก็ดี เจ้าพนักงานที่ดินปฏิบัติการในเรื่องการบอกกล่าวให้ไประวางขแนวเขตที่ดินเป็น ๒ นัย คือ บางแห่งแจ้งเรื่องตรงไปยังกรมทาง ฯ บางแห่งก็ติดต่อโดยตรงกับนายช่างกำกับแขวงการทาง หรือหมวดการทางอิสระแห่งท้องที่ ซึ่งการปฏิบัติแต่ละนัยก็เกิดผลทำนองเดียวกัน คือนายช่างกำกับแขวงการทางหรือหมวดการทางอิสระแห่งท้องที่เป็นผู้ควบคุมการระวางขแนวเขตที่ดินนั้น ๆ แทนกรมทาง ฯ เช่นเดียวกัน และโดยที่กรมทาง ฯ มีนายช่างกำกับแขวงการทางหรือหมวดการทางอิสระเป็นผู้ควบคุมดูแลทางหลวงสายต่าง ๆ และที่ดินของกรมทาง ฯ ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาคทั่วราชอาณาจักร ซึ่งต่างก็ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนกรมทาง ฯ อยู่แล้วตามระเบียบปฏิบัติราชการ หากจะให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดติดต่อกับแขวงการทางหรือหมวดการทางอิสระของกรมทาง ฯ โดยตรงในการขเขตและรับรองเขตที่ดินของกรมทาง ฯ แล้ว ในทางปฏิบัติก็จะเป็นการสะดวก ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็จะได้รับผลอันรวดเร็วขึ้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาและตอบตกลงไปยังกรมทางหลวงแผ่นดินแล้ว ฉะนั้นจึงเรียนมาเพื่อขอได้ โปรดส่งเจ้าพนักงานที่ดินถือปฏิบัติตามนัยข้อตกลงดังกล่าวข้างต้นต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

๑. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนหนังสือกรรมสิทธิ์ที่ดิน.

ท.ต. ๔

๓๑๖

ที่ ๕๖๑๓/๒๔๕๕

กรมที่ดิน

๑๑ กรกฎาคม ๒๔๕๕

เรื่อง การระวางขนาบเขตที่ดินของกระทรวงกลาโหม

เรียน ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค และผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง คำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๒/๒๔๔๐ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๔๐

ตามคำสั่งดังกล่าววางระเบียบปฏิบัติเรื่องการรังวัดที่ดิน ทึบเขตติดต่อกับที่ดินของกระทรวงกลาโหมไปแลวนน บัดนี้ กระทรวงกลาโหมขอความร่วมมือมาต้องการทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน เพื่อดำเนินการส่งเจ้าหน้าที่ระวางขนาบเขตได้ทันตามกำหนด

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นควรให้ความร่วมมือดังกล่าว ฉะนั้นจึงเรียนมาเพื่อได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ โดยแจ้งให้กระทรวงกลาโหมทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน เฉพาะกรณีจังหวัดไม่มีกองบังคับการจังหวัดทหารบกหรือเป็นที่ของทางราชการทหารเรือ นั้น ขอให้แจ้งไปให้กรมที่ดินทราบล่วงหน้าแต่เนิ่น ๆ จะได้มีเวลาติดต่อกับกระทรวงกลาโหมทันตามระยะเวลาดังกล่าวมานน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสริม ศาลิคุปต์

(นายเสริม ศาลิคุปต์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนหนังสือกรรมสิทธิ์ที่ดิน.

ท ๔๗๓/๒๕๐๒

กรมที่ดิน

๑๕ มกราคม ๒๕๐๒

เรื่อง การรับรองเขตพระราชพัสดุ
 เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์
 อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๑๐๗๔๒/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๐๑

ตามที่จังหวัดแจ้งไปว่า ในการระวางแนวเขตที่ดินที่ผู้ขอทำการรังวัด และที่ดิน
 ติดต่อกับที่ดินราชพัสดุ เจ้าพนักงานที่ดินได้แจ้งให้สรรพากรจังหวัดทราบ เพื่อไประวางแนว
 เขตตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๒๓/๒๔๘๑ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๘๑ ข้อย ๒๓ ก. และคำสั่งกรม
 ที่ดิน ที่ ๑๘/๒๔๗๙ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๙ ได้ปฏิบัติเช่นเสนอมาไม่มีการขัดข้อง
 ใดๆ แต่บัดนี้สรรพากรจังหวัดแจ้งว่าไม่มีหน้าที่จะต้องไประวางแนวเขตที่ดินที่ติดต่อกับที่ดินราช
 พสดุเป็นหน้าที่ของนายอำเภอหรือผู้แทนตามคำสั่งกระทรวงการคลังที่ ๘๗๘๒/๒๔๘๕ ลงวันที่
 ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕ ข้อย ๑๖ จึงหารือว่าจะให้ถือปฏิบัติอย่างไร หากจะให้เป็นที่มาของ
 สรรพากรจังหวัดก็ขอให้ทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลังด้วย

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ในชั้นที่กรมที่ดินมีคำสั่งวางระเบียบให้
 เจ้าหน้าที่ยึดปฏิบัติเกี่ยวกับการรังวัดชแนวเขตที่ดินราชพัสดุนั้น สรรพากรจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่
 แต่เมื่อได้มีคำสั่งกระทรวงการคลังที่ ๘๗๘๒/๒๔๘๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕ ข้อย ๑๖
 วางระเบียบให้นายอำเภอหรือผู้แทนเป็นผู้มีหน้าที่ระวางชแนวเขตที่ดินราชพัสดุ ดังนั้น เห็นควรให้
 เจ้าหน้าที่ยึดปฏิบัติให้ความแน่นอนนอกนั้นเห็นว่า เจ้าหน้าที่ทางฝ่ายใดเป็นผู้มีหน้าที่ดูแล
 อารักขาที่ดินราชพัสดุ ก็ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายนั้นระวางชแนวเขตที่ดินราชพัสดุต่อไป จึงเรียนมาเพื่อ
 ทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสริม ศาลีคุปต์

(นายเสริม ศาลีคุปต์)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

๑๒ ธันวาคม ๒๕๐๓

เรื่อง การระวางผังแนวเขตเกี่ยวกับที่ดินของกระทรวงกลาโหม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินที่ ๕๖๑๓/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๐๓

ตามที่กรมที่ดินวางระเบียบการแจ้งให้มาระวางผังแนวเขตที่ดิน ที่เกี่ยวกับที่ดินของกระทรวงกลาโหมว่า เฉพาะกรณีที่ดินไม่มีกองบังคับการจังหวัดทหารบกหรือเป็นที่ดินของทางราชการทหารเรือ ให้แจ้งไปยังกรมที่ดินเพื่อแจ้งให้กระทรวงกลาโหมทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ฉะนั้น จึงขอให้แจ้งไปให้กรมที่ดินทราบล่วงหน้าแต่เนิ่น ๆ จะได้มีเวลาติดต่อกับกระทรวงกลาโหมทันตามระยะเวลา นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า ในกรณีที่ให้แจ้งไปยังกรมที่ดินก่อนแล้วกรมที่ดินทำการติดต่อกับทางกระทรวงกลาโหมอีกชั้นหนึ่ง ย่อมเป็นการอ้อมซัดเข้าโดยไม่จำเป็น ฉะนั้นการแจ้งให้ไประวางผังแนวเขตที่ดินเกี่ยวกับกระทรวงกลาโหม ให้จังหวัดแจ้งตรงไปยังหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงโดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหนังสือนำส่งหมายเรียกให้ไประวางผังแนวเขตตรงไปยังกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ หรือส่วนราชการของกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นเจ้าของหรือดูแลรักษาที่ดินนั้นแล้วแต่กรณี และแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน เว้นแต่จะมีกรณีจำเป็น ส่วนจังหวัดใดที่มีกองบังคับการทหารของส่วนราชการโดยอยู่แล้ว ก็ให้แจ้งไปยังผู้บังคับการทหารของส่วนราชการนั้นตามเดิม จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ ๑๑๑๕๔/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๑๔ ธันวาคม ๒๕๐๓

เรื่อง การระงับและรับรองแนวเขตที่ดินของการรถไฟฯ หรืออยู่ในความดูแลรักษาของการรถไฟฯ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดพระนครและธนบุรี)

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๙๐๕๐/๒๔๘๔ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๘๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๙๐๕๐/๒๔๘๔ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๘๔
 สำเนาหนังสือกรมที่ดิน ต่วนมาก ที่ ๙๖๓๓/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๐๒
 สำเนาหนังสือการรถไฟฯ ที่ ๑/๘๔๖๓/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๒

ตามที่กรมที่ดินวางระเบียบเรื่องการรับรองแนวเขตที่ดินที่ติดต่อกับเขตที่ดินของการรถไฟฯ (กรมรถไฟเดิม) มาว่า ถ้ามีเรื่องการรับรองแนวเขตที่ดินที่ติดต่อกับเขตที่ดินของการรถไฟฯ ซึ่งผู้แทนการรถไฟฯ รับรองแนวเขตตามระเบียบเช่นที่เคยปฏิบัติมาแล้ว ก็ให้ดำเนินเรื่องไปตามปกติ โดยรอฟังทางการรถไฟฯ ๓๐ วัน นับแต่วันทำการรังวัด ถ้ามีกรณีที่ผู้ขอต้องการด่วนซึ่งเป็นการด่วนจริงๆ เข้าไปจะเสียหายแก่เขาเช่นนั้น ก็แจ้งให้การรถไฟฯ ทราบหรือถ้าการรถไฟฯ ได้แจ้งมาให้ทราบว่าไม่ขัดข้องแล้วก็ หรือได้รอพ้น ๓๐ วัน การรถไฟฯ ไม่ทักท้วงอย่างไรก็ดี ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องรอต่อไปอีก นั้น

เรื่องนี้ มีมติที่ประชุมเจ้าพนักงานที่ดินเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๒ มอบให้ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดินพิจารณาเพื่อทำความตกลงกับการรถไฟแห่งประเทศไทยว่าการระงับแนวเขตที่ดินของการรถไฟฯ ควรให้เพียงแต่มีหนังสือถึงเขตหรือแขวงการรถไฟฯ โดยตรง เมื่อมีการรับรองเขตที่ดินตามระเบียบแล้วเป็นอันดำเนินการได้โดยไม่ต้องรออนุญาตจากการรถไฟฯ ประการใด กรมที่ดินได้มีหนังสือไปขอทำความตกลงกับการรถไฟฯ ตามนัยมติที่ประชุมเจ้าพนักงานที่ดินดังกล่าวแล้ว แต่ทางการรถไฟฯ ตอบมาเป็นอันตกลงให้ปฏิบัติไปตามข้อตกลงเดิม จึงเรียนมาเพื่อทราบ แต่ขอเรียนขอความเข้าใจในทางปฏิบัติมาด้วยว่า เพื่อให้เรื่องการรังวัดได้

๓๒๐

เสร็จไปโดยมิชักช้า เมื่อเจ้าหน้าที่ทำการรื้อวัดเสร็จมาแล้ว ควรดำเนินเรื่องอันควรดำเนินการ
ได้ตามระเบียบต่อไปเลยทีเดียวเสียขั้นหนึ่งก่อน ต่อเมื่อการรื้อไฟฯ แจงยืนยันมาหรือเมื่อครบ
กำหนด ๓๐ วัน การรื้อไฟฯ ไม่ทักท้วงประการใด ก็ให้เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการให้เสร็จ
เรื่องต่อไปตามระเบียบ ขอดีโปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามนี้ตั้งกล่าวต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ ๕๐๕๐/๒๕๘๔

กรมที่ดิน

๑๔ ตุลาคม ๒๕๘๔

เรื่อง การรับรองแนวเขตที่ดินที่ติดต่อกับเขตที่ดินของกรมรถไฟ
 จาก อธิบดีกรมที่ดิน
 ถึง เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด

ด้วยกรมรถไฟมีหนังสือมาว่า การรังวัดที่ดินที่กรมรถไฟจะต้องระวางขแนวเขตดินนทางกรมรถไฟจะต้องสอบผู้ส่งให้ ไปดูแนวเขตค้แทน หรือสอบแผนที่เพื่อไม่ใ้มีการรูกลักนอีกชั้นหนึ่ง การสอบนจะต้งกินเวลา จึงขอว่าถ้าจะรอเรื่องไว้ได้ ขอให้รอฟังทางกรมรถไฟสัก ๓๐ วัน นับแต่วันทำการรังวัด ถ้ามีกรณีต้งการเป็นการด่วน ก็ขอให้กรมรถไฟทราบจะได้รับจัดการให้ กรมที่ดินเห็นว่าพอจะช่วยได้

จึงขอแจ้งมาให้ทราบ ต่อไปถ้ามีเรื่องการรับรองแนวเขตที่ดินที่ติดต่อกับเขตที่ดินของกรมรถไฟ ซึ่งผู้แทนกรมรถไฟรับรองแนวเขตค้ตามระเบียบเช่นที่เคยปฏิบัติมาแล้ว ก็ให้ดำเนินเรื่องไปตามปกติ โดยรอตามที่กรมรถไฟขอร้องมาด้วย ถ้ามีกรณีที่ผู้ขอต้งการด่วน ซึ่งเป็นการด่วนจริง ๆ เข้าไปจะเสียหายแก่เขาเช่นนั้น ก็แจ้งให้กรมรถไฟทราบโดยตรง หรือถ้ากรมรถไฟได้แจ้งมาให้ทราบว่าไม่ข้ข้งแล้วก้ดี หรือได้รอพัน ๓๐ วัน กรมรถไฟไม่ทักท้วงอย่างไรก้ดี ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องรอต่อไปอีก.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ศุภชลาศัย

(พระศุภชลาศัย)

ด่วนมาก

ที่ ๕๖๓๓/๒๕๐๒

กรมที่ดิน

๒๖ ตุลาคม ๒๕๐๒

เรื่อง การระวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดินของการรถไฟฯ หรืออยู่ในความดูแลอารักขาของการรถไฟฯ

เรียน ผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย

ด้วยตามระเบียบปฏิบัติแต่เดิมมา กรมรถไฟได้ร่วมกับกรมที่ดินได้ทำความตกลงเกี่ยวกับการระวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดินของการรถไฟฯ หรืออยู่ในความดูแลอารักขาของการรถไฟฯ ในกรณีที่มีการรังวัดที่ดิน ซึ่งอยู่ติดต่อกับที่ดินของการรถไฟฯ หรืออยู่ในความดูแลอารักขาของการรถไฟฯ ว่ากรมที่ดินจะได้มีหนังสือแจ้งมาให้ทราบล่วงหน้าพอมีเวลาที่กรมรถไฟฯ จะได้ส่งเจ้าหน้าที่ได้ทันพร้อมกับแจ้งตำแหน่งแห่งที่ดินที่ขอรังวัดมาให้ชัดเจนเพื่อกรมรถไฟฯ จะได้ส่งเจ้าหน้าที่เตรียมหลักฐานไประวางษ์และรับรองแนวเขตได้ถูกต้อง และเมื่อได้ทำการรังวัดมาแล้วต้องรอฟังทางกรมรถไฟฯ ๓๐ วัน นับแต่วันทำการรังวัด ถ้ากรมรถไฟฯ ไม่แจ้งไปให้ทราบว่าไม่ขัดข้องก็ดี หรือได้รอพ้น ๓๐ วัน กรมรถไฟฯ ไม่ทักท้วงอย่างไรก็ดี ก็ให้ดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องรอต่อไปอีก ถ้ามีการร้องขอการเป็นการด่วน ก็ขอให้กรมที่ดินแจ้งให้กรมรถไฟฯ ทราบจะได้รับจัดการให้ ได้ถือข้อดังกล่าวเป็นระเบียบปฏิบัติมาจนปัจจุบันนี้

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า การที่จะแจ้งมายังกรมรถไฟฯ เพื่อขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ไประวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดินของการรถไฟฯ หรืออยู่ในความดูแลอารักขาของการรถไฟฯ ตามวิธีปฏิบัติอยู่ดังกล่าวข้างต้นไม่เป็น การสะดวกเพราะจังหวัดจะต้องแจ้งไปยังกรมที่ดินก่อนแล้วกรมที่ดินจึงแจ้งมายังกรมรถไฟฯ อีกชั้นหนึ่ง ต้องเสียเวลาติดต่อหลายทาง ไม่เป็นการประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายกับไม่ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้การรังวัดที่ดินของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เป็นไปโดยรวดเร็วยิ่งขึ้นและเนื่องจากการรถไฟฯ มีหน่วยควบคุมงานของการรถไฟฯ ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาคทั่วราชอาณาจักร ซึ่งต่างก็ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนของการรถไฟฯ อยู่แล้ว กรมที่ดินจึงใคร่ขอทำความตกลงกับการรถไฟฯ ว่า เมื่อมีกรณีที่จะต้อง

แจ้งให้การรถไฟฯ ไประงับและรับรองแนวเขตที่ดินของการรถไฟฯ หรืออยู่ในความดูแลรักษาของการรถไฟฯ กรมที่ดินจะได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่หนังสือแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ของการรถไฟฯ ที่สำนักงานอยู่ใกล้เคียงกับที่ดินที่จะทำการรังวัดนั้น ขอให้ไประงับและรับรองแนวเขตโดยตรง และเมื่อเจ้าหน้าที่ของการรถไฟฯ ได้รับรองแนวเขตเสร็จแล้ว กรมที่ดินจะได้ให้เจ้าหน้าที่ของกรมที่ดินดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องรอตตามนัยที่กล่าว เว้นแต่จะเป็นเรื่องที่ปรากฏมีการขัดข้องซึ่งจะต้องพิจารณาตามกรณีเป็นเฉพาะเรื่องเฉพาะรายไป ทั้งนี้จะเป็นการขัดข้องประการใดหรือไม่ ถ้าไม่เป็นการขัดข้องขอได้โปรดแจ้งไปให้กรมที่ดินทราบด้วยว่า ในท้องที่ใดจะควรแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ของการรถไฟฯ ในตำแหน่งใด ณ ที่ใด กับขอได้โปรดส่งการไปยังเจ้าหน้าที่ของการรถไฟฯ ในท้องที่เพื่อทราบทางปฏิบัติด้วย ทั้งนี้ เพื่อกรมที่ดินจะได้ส่งการไปยังเจ้าหน้าที่ของกรมที่ดินเพื่อถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสริม ศาลิคุปต์

(นายเสริม ศาลิคุปต์)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๘ ธันวาคม ๒๕๐๒

เรื่อง การระวางษ์และรับรองแนวเขตที่ดินของการรถไฟ ฯ

เรียน อธิบดีกรมที่ดิน

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๙๖๓๓/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๐๒

ตามหนังสือกรมที่ดินดังกล่าวข้างต้น ความว่า เท่าที่กรมที่ดินเคยขอทำความเข้าใจ
กับการรถไฟ ฯ เกี่ยวกับระเบียบการปฏิบัติในการแจ้งเรื่องระวางษ์แนวเขตที่ดินของการรถไฟ ฯ
ไว้แต่เดิม ได้พิจารณาเห็นว่า การปฏิบัติดังกล่าวไม่เป็นไปโดยรวดเร็ว ไม่เป็นการประหยัดทั้ง
เวลาและค่าใช้จ่าย กรมที่ดินจึงประสงค์จะขอทำความเข้าใจกับการรถไฟ ฯ ใหม่ โดยจะขอมี
หนังสือแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ของการรถไฟ ฯ ส่วนภูมิภาคโดยตรง ไม่ผ่านการรถไฟ ฯ และเมื่อ
เจ้าหน้าที่การรถไฟ ฯ รับรองแนวเขตเสร็จแล้ว เจ้าหน้าที่กรมที่ดินจะดำเนินการต่อไปโดยไม่
ต้องรอรอบผล เว้นแต่บางเรื่องจะมีการขั้ข้อง ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป จึงขอให้
การรถไฟ ฯ พิจารณา หากไม่เป็นการขั้ข้องประการใด ก็ขอให้การรถไฟ ฯ แจ้งไปให้กรม
ที่ดินทราบด้วย นน

การรถไฟ ฯ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามที่กรมที่ดินขอทำความเข้าใจใหม่นี้จะ
เป็นการไม่สะดวก และรวดเร็วต่อการปฏิบัติงานทั้งแก่การรถไฟ ฯ และสำนักงานที่ดินจังหวัด
สมตามความมุ่งหมายได้หลายประการ กล่าวคือ

๑. ที่ดินตามแนวทางรถไฟนั้น การรถไฟ ฯ แบ่งเขตการดูแลรักษาที่ดินไม่
ตรงกันกับเขตท้องที่ของฝ่ายบ้านเมือง คือ ในบางจังหวัดการรถไฟ ฯ ได้แบ่งการดูแลรักษาที่ดิน
คาบเกี่ยวกันเป็นหลายเขตก็มี เช่น ในท้องที่จังหวัดอุทัยธานีเจ้าหน้าที่กองบำรุงทางเขตปากน้ำโพ,
แก่งคอย และกรุงเทพฯ ฯ ดูแลรักษา ทั้งนี้ได้กำหนดตามความเหมาะสมเกี่ยวกับการบำรุงรักษา
ทางรถไฟ หรือเช่นที่ดินระหว่างสถานีมักกะสันถึงคลองตัน ก็แบ่งการดูแลรักษาเขตถึง ๓ ฝ่าย
คือ เจ้าหน้าที่กองบำรุงทางเขตกรุงเทพฯ ฯ เจ้าหน้าที่กองบำรุงทางเขตปราชญ์บุรี และเจ้าหน้าที่
ฝ่ายก่อสร้าง เป็นต้น นอกจากนี้เขตการบำรุงรักษาก็ย่อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเมื่อเสร็จการก่อสร้าง
หรือเพื่อความเหมาะสมในบางกรณี ดังนั้นเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดอาจส่งหนังสือขั้ขหมายการ

ระวางขบวนเขตไปยังเจ้าหน้าที่รถไฟนั้น ๆ ไม่ถูกต้องก็ได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานรังวัดที่ดินของราษฎรล่าช้ากว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

๒. การให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของการรถไฟฯ ในเรื่องระวางขบวนเขตโดยเด็ดขาดนั้น ผลเสียหายอาจเกิดแก่การรถไฟฯ ได้ในเมื่อเจ้าหน้าที่ของการรถไฟฯ นั้นขบวนเขตผิดพลาดซึ่งทรงนมออยู่เสมอ แต่ถ้าการรถไฟฯ ได้ตรวจสอบผลการระวางขบวนเขตเสียก่อนแล้ว จึงตอบรับรองเขตดังกล่าวที่ปฏิบัติอยู่ในเวลานี้ ก็ย่อมมีทางแก้ไขให้เป็นที่ถูกต้องได้

ส่วนเรื่องความล่าช้านั้น อาจมีได้ในทางอื่นและเป็นบางกรณี เช่น เจ้าของที่ดินผู้ขอทำการรังวัดนำหนังสือนัดหมายของสำนักงานที่ดินไปให้การรถไฟฯ ในเวลากระชั้นชิดจนไม่สามารถจะส่งไปให้เจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาคไประวางรักษาเขตได้ทัน หรือเมื่อได้มีการนัดหมายมาในหนังสือของสำนักงานที่ดินจังหวัดให้เจ้าหน้าที่รถไฟฯ ไปคอยพบที่สถานีใดแล้วไม่พบข้างแผนที่ของสำนักงานที่ดิน หรือเจ้าของที่ดินตามที่นัดหมายไว้ในหนังสือนัดหมายเจ้าหน้าที่ของการรถไฟฯ ก็ไม่สามารถทำการระวางขบวนเขตได้ เพราะไม่ทราบว่าที่ดินที่ทำการรังวัดนั้นอยู่แห่งใด เป็นต้น

การรถไฟฯ หวังว่า กรมที่ดินคงจะพิจารณาเห็นความจำเป็นดังที่ได้เรียนไว้แล้วข้างต้น เพราะการรถไฟฯ เองก็มีเจตนาที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องต้องกันกับกรมที่ดิน เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งตามปกติเท่าที่ปฏิบัติกันอยู่ในเวลานี้ สำนักงานที่ดินจังหวัดก็ได้แจ้งการนัดหมายระวางขบวนเขตไปยังการรถไฟฯ โดยตรงอยู่แล้ว และการรถไฟฯ ก็ได้จ่ายหนังสือนัดหมายระวางขบวนเขตไปยังเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาค ซึ่งที่ดินที่ทำการรังวัดนั้นคงอยู่ได้ถูกต้องโดยมิชักช้า และได้รับตอบให้สำนักงานที่ดินจังหวัดทราบภายใน ๓๐ วัน ตามที่ตกลงไว้ ฉะนั้น การรถไฟฯ จึงขอให้กรมที่ดินเห็นความจำเป็น และถือปฏิบัติตามความตกลงอันเกี่ยวกับการระวางขบวนเขตที่ดินรถไฟต่อไปตามเดิมด้วย จะเป็นการดียิ่ง.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ป. ศกุนตนา

(นายปุ่น ศกุนตนา)

รองผู้ว่าการด้านกิจการเดินรถและขนส่ง ลงชื่อแทน

ผู้ว่าการ ฯ

๑๔ กันยายน ๒๕๐๔

เรื่อง การระวางชั้นแนวเขตที่ดินชลประทาน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาบัญชีเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและระวางชั้นแนวเขตที่ดินชลประทาน ๑๕ แผ่น

ด้วยกรมชลประทานได้ทำความตกลงกับกรมที่ดินเกี่ยวกับการระวางชั้นแนวเขตที่ดินชลประทาน โดยขอยกเลิกบัญชีแสดงผู้ชั้นแนวเขตที่ดินชลประทานที่ได้ทำความตกลงกับกรมที่ดินไว้แล้ว เฉพาะลำดับที่ ๑ (ส.ว.ช. หนองแค) ลำดับ ๒ (ส.ว.ช. รังสิตเหนือ) ลำดับ ๓ (ส.ว.ช. รังสิตใต้) ลำดับ ๕ (ส.ว.ช. โปธิ์พระยา) ลำดับ ๖ (ส.ว.ช. บางยาง) ลำดับ ๘ (ส.ว.ช. จันทาสวาย) และลำดับ ๑ (ข.ค.ส. สุพรรณ) ลำดับ ๒ (ข.ค.ส. นครนายก) ลำดับ ๖ (ข.ค.ส. แม่กลอง) ลำดับ ๘ (ข.ม.ส. แม่ปึงเก่า) กรมชลประทานได้ส่งบัญชีเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและระวางชั้นแนวเขตที่ดินชลประทานมาให้ใหม่ตามสำเนาที่ได้ส่งมาพร้อมกับหนังสือแนะนำการรังวัดที่ดินติดต่อกับเขตที่ดินชลประทาน ขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่กรมชลประทานตามท้องที่ปรากฏในสำเนารายละเอียด เพื่อให้ไประวางชั้นแนวเขตที่ดินต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศรัราชบุรุษ

(หลวงศรัราชบุรุษ)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

บัญชีเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและระวางขันนวมเขตที่คน

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนี้ตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๑.	นายช่างแผนก โครงการ ก่อสร้างโรงราง	แผนกโครงการ ชลประทานโรงราง สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ประตูน้ำโรงราง ตำบลหนองโตน อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี	<p>ทิศเหนือ ตั้งแต่ลำบั้งทางชะโด ไปตามแนวเขตติดต่อกับโครงการก่อสร้างโคกกระเทียม ผ่านหนองไต้ตา คำ บ้านกองทอง วัดจิกล้อม หนองสนโท ถึงไซฟ่อนตอแยง ตอนนี้อยู่ไม่มีคลองหรือลำบั้งธรรมชาติ ต้องอาศัยเขตการส่งน้ำตามคลองซอยต่าง ๆ เป็นแนวแบ่งเขต</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่ฝั่งขวาแม่น้ำป่าสักที่ปลายคลองขัยนาท—ป่าสัก ไปตามแม่น้ำป่าสัก ถึงแม่น้ำลพบุรี</p> <p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่แม่น้ำป่าสักไปตามฝั่งซ้ายของแม่น้ำลพบุรี ถึงคลองบางพระครูไปตามฝั่งขวาของคลองบางพระครู ถึงคลองบางกุ่มไปตามฝั่งซ้ายของคลองบางกุ่มแล้วแยกตัดไปลำรางหนองกะทะผ่านลำแม่หนองถึงลำบั้งทางชะโด ตอนแยกจากคลองบางกุ่มไม่มีคลองหรือลำรางธรรมชาติต้องอาศัยเขตการส่งน้ำตามคลองซอยต่าง ๆ เป็นแนวแบ่งเขต</p> <p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่ไซฟ่อนตอแยง ไปตามฝั่งขวาของคลองขัยนาท—ป่าสัก ถึงแม่น้ำป่าสัก</p>
๒.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงรังสิต เหนือ	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง รังสิตเหนือ สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ประตูน้ำพระอินท-	<p>ทิศเหนือ ตั้งแต่ฝั่งซ้ายแม่น้ำป่าสักที่คอคอดตรงกับทันคลองพระแก้วถึงอำเภอนครหลวง</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยาเลียบบตามฝั่งเหนือของคลองรังสิตฯ ถึงจุดปากคลอง ๑๔</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๓.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน ชลประทาน หลวงรังสิตใต้	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง รังสิตใต้ สำนักงานอยู่ที่ เชิงสะพานแก้วนิมิต ตำบลประชาธิปไตย อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี	<p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำป่าสักทศอด ตรงกับต้นคลองพระแก้ว เลียบตามคลองพระแก้ว คลองบ้านหีบ, ลำขนอง, ลำชะแมบ จนถึงคลอง ๒๖ แล้วเลียบไปตามคลอง ๖ จนถึงคลองระพีพัฒน์ สายตะวันตกฝั่งเหนือไปทางทิศตะวันออกถึงต้น- คลองหกวาสายบน ทิศลงตามคลองแม่น้ำในคลอง ๓๒ ฝั่งขวาและคลอง ๑๔ ฝั่งขวา ถึงคลองรังสิต ฝั่งเหนือ</p> <p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่อำเภอนครหลวงฝั่งซ้ายของ แม่น้ำป่าสักเลียบตามฝั่งซ้ายแม่น้ำป่าสักและแม่น้ำ เจ้าพระยาถึงปากคลองรังสิตฝั่งเหนือ</p> <p>ทิศเหนือ ตั้งแต่ปากคลองรังสิตด้านฝั่งตะวันออก แม่น้ำเจ้าพระยาเลียบไปตามฝั่งใต้คลองรังสิต ตลอด ถึงฝั่งตะวันตกแม่น้ำนครนายก</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่ฝั่งตะวันออกแม่น้ำเจ้าพระยาเลียบ ไปตามฝั่งเหนือของคลองสามเสน คลองแสนแสบ และคลองบางขนาก (ที่ต่อกัน) ที่ไปจดฝั่ง ตะวันตกแม่น้ำบางปะกง</p> <p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่ฝั่งตะวันตกแม่น้ำนครนายก ตรงปลายคลองรังสิตเลียบไปตามฝั่งตะวันตกแม่น้ำ นครนายกและแม่น้ำบางปะกง ลงมาถึงฝั่งเหนือ คลองบางขนากที่จอกับแม่น้ำบางปะกง</p> <p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่ฝั่งตะวันออกแม่น้ำเจ้าพระยา จากปากคลองรังสิตฝั่งใต้เลียบลงไปตามฝั่งตะวันออก แม่น้ำเจ้าพระยา จนถึงฝั่งเหนือปากคลองสามเสน</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนี้ตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๔.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงคลองด่าน	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง คลองด่าน สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ประตูน้ำชลหารพิจิตร ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ	<p>ทศเหนือ ตั้งแต่ประตูน้ำปทุมวันไปตามลำคลอง แสนแสบ ถึงสี่แยกคลอง ๑๗</p> <p>ทศใต้ ตั้งแต่ประตูระบายบางบึงเลียบบไปตาม คันกั้นน้ำเค็มชายทะเล (ถนนสุขุมวิท) ถึงประตูน้ำ ชลหารพิจิตร</p> <p>ทศตะวันออก จากสี่แยกคลอง ๑๗ เลียบไปตาม ลำคลองพระองค์ไชยานุชิต ตามลำคลองสำโรง และมาตามแม่น้ำคลองด่าน จนถึงประตูระบาย ชลหารพิจิตร</p> <p>ทศตะวันตก ตั้งแต่ประตูน้ำปทุมวันเลียบบมาตาม ถนนสุขุมวิทถึงประตูระบายบางบึง</p>
๕.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงโพธิ์— พระยา	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง โพธิ์พระยา สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ห้วงงานโครงการ ชลประทานหลวง โพธิ์พระยา ตำบลโพธิ์พระยา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี	<p>ทศเหนือ ติดต่อกับเขตโครงการชลประทาน หลวงสามชุก ที่บ้านศาลเสียน ตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี (ฝั่งซ้าย ของแม่น้ำสุพรรณ) และวัดเสาธงทอง ตำบลมดแดง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี (ฝั่งขวา ของแม่น้ำสุพรรณ)</p> <p>ทศใต้ สุดเขตที่ปากคลองสองพี่น้อง ซึ่งบรรจบ กับแม่น้ำสุพรรณ ตำบลบางตะเคียน อำเภอ สองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี (ฝั่งขวาของแม่น้ำ สุพรรณ) ติดต่อกับโครงการชลประทานหลวง แม่กลอง ฝั่งซ้ายของแม่น้ำสุพรรณติดต่อกับ โครงการชลประทานหลวงทุ่งผึ้งตะวันตก</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนั้นตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
			<p>ทิศตะวันออก จากฝั่งซ้ายของแม่น้ำสุพรรณตั้งแต่บ้านตาลเสียน ตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ตรงไปจดลำรางลาดตาล เลียบลำรางลาดตาลฝั่งขวา ไปจดกับคลองลาดชะโดที่ตำบลโพธิ์ศรี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เลียบตามคลองลาดชะโดฝั่งขวาถึงแม่น้ำน้อย (ปากคลองลาดชะโด) อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เลียบไปตามแม่น้ำน้อยฝั่งขวา ถึงประตูน้ำเจ้าเจ็ด ตำบลเจ้าเจ็ด อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและเลียบขนมาตามคลองเจ้าเจ็ดบางยี่หนฝั่งขวาถึงปากคลองบางยี่หนเลียบตามแม่น้ำสุพรรณฝั่งขวา ลงไปจดปากคลองสองพี่น้อง ตำบลบางตะเคียน อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี</p> <p>ทิศตะวันตก จากฝั่งขวาของแม่น้ำสุพรรณ ตั้งแต่วัดเสาชงทอง ตำบลมดแดง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ตรงไปจดลำบึงบ้านโพธิ์ เลียบลำรางฝั่งซ้ายลำบึงบ้านโพธิ์ คลองเขาคิน แม่น้ำท่าหว้า ลำท่าไชย และคลองสองพี่น้องถึงปากคลองสองพี่น้อง บรรจบแม่น้ำสุพรรณ ตำบลตะเคียน อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนี้ตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๖.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงบางยาง	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง บางยาง สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ประตูน้ำบางยาง ตำบลคลองต้น อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	<p>ทิศเหนือ ตั้งแต่ฝั่งซ้ายแม่น้ำแม่กลองที่ตรงเส้นเขตอำเภอบ้านโป่งต่อกับเขตอำเภอโพธารามเลียบไปตามเส้นเขตจังหวัดนครปฐม เส้นเขตตอนใต้ตำบลบางแยม คอนยายหอม บางระกำ ทำกระชับ-ขุนแก้ว จนถึงแม่น้ำนครชัยศรีฝั่งขวา และข้ามแม่น้ำนครชัยศรีฝั่งซ้ายแล้ววกขึ้นไปตามฝั่งซ้ายของแม่น้ำนครชัยศรีจนถึงสะพานรถไฟข้ามแม่น้ำนครชัยศรี แล้วเลียบไปตามทางรถไฟสายใต้ตรงไปจุดปากคลองขวาง</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่สะพานข้ามแม่น้ำแม่กลองถึงจังหวัดราชบุรี เลียบไปตามฝั่งซ้ายของแม่น้ำแม่กลองจนถึงสุดทางรถไฟสายแม่กลองจังหวัดสมุทรสงคราม แล้ววกขึ้นไปตามฝั่งเหนือของทางรถไฟสายแม่กลองจนถึงแม่น้ำท่าจีน</p> <p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่ปากคลองขวางเลียบบลงมาตามฝั่งขวาของคลองบางกอกน้อยแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองบางหลวง แล้วเลียบไปตามฝั่งเหนือของทางรถไฟสายท่าจีนจนถึงสุดทางรถไฟสายท่าจีนที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร</p> <p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่เส้นเขตอำเภอบ้านโป่งต่อกับเขตอำเภอโพธารามฝั่งซ้ายของแม่น้ำแม่กลองจนถึงสะพานรถไฟข้ามแม่น้ำแม่กลองที่จังหวัดราชบุรี</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๗.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน ชลประทาน หลวงสามชุก	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง สามชุก สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ประตุนาชลมารค พิจารณา ตำบลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี	<p>ทิศเหนือ ตั้งแต่ประตุนาชลมารคพิจารณา ถึง เหนือวัดเคิมบาง ตำบลเคิมบาง อำเภอเคิมบาง- นางบวช</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่ประตุนาชลมารคพิจารณา ถึงประตุนา โพธิ์พระยา</p> <p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่ตำบลนางบวช อำเภอเคิม- บางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ถึงตำบลสามโก้ อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง</p> <p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่คลองกระเสี้ยว ตำบลกระเสี้ยว อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ถึงตำบลท่าหว้า อำเภอเมือง ฯ จังหวัดสุพรรณบุรี</p>
๘.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน ชลประทาน หลวงนคร- นายก	แผนกโครงการ ชลประทาน หลวงนครนายก สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ประตุนานครนายก ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง ฯ จังหวัดนครนายก	<p>ทิศเหนือ จดฝั่งซ้ายของทางหลวงแผ่นดินสาย กรุงเทพ ฯ — ปราจีนบุรี</p> <p>ทิศใต้ จดแม่น้ำนครนายก คลองบางหอย และ ทางรถไฟสายตะวันออก (กรุงเทพ ฯ — อร์ญ- ประเทศ)</p> <p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่ทางรถไฟสายตะวันออก เลียบบไปถึงคลองปากพลี และ ทางหลวงสาย นครนายก—ปราจีนบุรี</p> <p>ทิศตะวันตก จดแม่น้ำนครนายก คลองรังสิต ฯ และคลอง ๑๔</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนี้ตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๙๙.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงพลเทพ	แผนกโครงการ ชลประทาน หลวงพลเทพ สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ประตุนาพลเทพ ตำบลมะขามเฒ่า อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	<p>ทิศเหนือ ตั้งแต่ปากคลองมะขามเฒ่า—อุ้มทอง ตำบลมะขามเฒ่า อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ตามริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งขวา ถึงวัดท่าชัย ตำบลท่าชัย อำเภอเมืองฯ จังหวัดชัยนาท</p> <p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่ไต่วัดท่าชัยถึงบึงระหารใหญ่ ตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรพยา จังหวัด ชัยนาท</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่บึงระหารใหญ่ถึงตลาดสามง่าม ตำบลห้วยยู อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท</p> <p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่ตลาดสามง่าม ถึงตามแนว คลองมะขามเฒ่า—อุ้มทอง ถึงปากคลองมะขามเฒ่า —อุ้มทอง ตำบลมะขามเฒ่า อำเภอวัดสิงห์ จังหวัด ชัยนาท</p>
๑๐๐	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงแม่กวง	แผนกโครงการ ชลประทาน หลวงแม่กวง สำนักงานอยู่ที่ห้วงงาน แผนกโครงการ ชลประทาน หลวงแม่กวง ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	<p>ทิศเหนือ ตั้งแต่ฝั่งซ้ายของเหมืองผาแตก ตำบล หลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ตามตัวเหมืองตลอดถึงเหมืองสันโค้ง ตำบลสันโค้ง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่ลำน้ำแม่กวงฝั่งซ้ายจากฝายลุ่มน้ำ แม่กวง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ถึงถนนสายเชียงใหม่—สันกำแพง ตัดลำน้ำแม่กวง</p> <p>ทิศตะวันออก เช่นเดียวกับทิศใต้</p> <p>ทิศตะวันตก ถึงลำน้ำแม่กวงฝั่งซ้าย สำหรับ บริเวณห้วงงานถึงลำเหมืองต้นยาง</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะขึ้นดำรงตำแหน่งอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๑๑.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงท่าหลวง	แผนกโครงการ ชลประทาน หลวงท่าหลวง สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ประตูน้ำพระนครศรี ตำบลไถ่จัน อำเภอบำ ท่าเรือ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	<p>ทศเหนือ ตั้งแต่วังชัยแมนาป่าสัก จังหวัด สระบุรี ลงมาถึงคลองพระแก้ว อำเภอบำท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา</p> <p>ทศตะวันตก ตั้งแต่วังชัยแมนาป่าสักตรงต้น- คลองพระแก้วถึงคลองหกจตคลองระพีพัฒน์แยก ตะวันตก</p> <p>ทศใต้ ตั้งแต่คลองหกจตคลองระพีพัฒน์แยก ตะวันตก ถึงปลายคลองหกวาสายบน</p> <p>ทศตะวันออก ตั้งแต่ปลายคลองหกวาสายบนขึ้นมา ไปตามคลองระพีพัฒน์จตทางรถไฟสายตะวันออก- เฉียงเหนือ จากนั้นขึ้นไปถึงจังหวัดสระบุรี</p>
๑๒.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงทุ่ง สัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง ทุ่งสัมฤทธิ์ สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ห้วยงานเขื่อนพิมาย ตำบลโนนเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา	<p>ทศเหนือ ตั้งแต่ปลายคลองขอย ๑ กม. ๐.๐๐๐ ของพนักงนนำฝ่งขวลำสะแตก ตำบลชีวาน ไปถึง กม. ๒๓.๔๔๐ สุดพนักงนนำฝ่งขวลำสะแตก บรรจบ ปลายคลองขอย ๕ ข้าง ตำบลชีวาน</p> <p>ทศใต้ ตั้งแต่บ้านสัมฤทธิ์ปลายพนักงนนำ ริม แม่น้ำมูลฝ่งซ้าย กม. ๑๔.๐๐๐ ตำบลสัมฤทธิ์ ไปตามริมแม่น้ำมูลฝ่งซ้ายถึงที่ตั้งห้วยงานเขื่อนพิมาย และจากที่ตั้งห้วยงานเขื่อนพิมายไปตามริมแม่น้ำมูล ฝ่งซ้าย ถึงปลายคลองขอย ๑ ขวาของคลองส่งน้ำ สายใหญ่ ตำบลประสุข อำเภอชุมพวง</p> <p>ทศตะวันออก ตั้งแต่ปลายคลองขอย ๑ ขวา ตำบลประสุข ตามเขตโครงการ ฯ ผ่านไปบ้าน</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนี้ตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
			<p>โนนพุดซา ถึงปลายคลองขอย ๖ ซ้ายผ่านไปตาม ริมฝั่งซ้ายของคลองท่อ ไปบรรจบปลายคลองขอย ๕ ซ้ายตำบลชีวาน</p> <p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่ปลายคลองขอย ๑ ซ้ายตำบล ชีวาน ไปตามแนวตั้ง กม. ๓.๐๐๐ ตามเขต โครงการ ฯ ผ่านไปตามริมฝั่งขวาของเหมืองหลวง เขตตำบลในเมือง ตำบลกระเบื้องใหญ่ ผ่านไป บ้านโนนสำโรง บ้านตลาดแค ตำบลธารประสาธ อำเภอโนนสูง ไปตามริมฝั่งขวาลำประสาธถึง บ้านใหม่เกษมไปบรรจบปลายพนักงันน้ำ ริมแม่น้ำ มูลฝั่งซ้าย กม. ๑๔.๐๐๐ บ้านสัมฤทธิ์ ตำบล สัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย</p>
๑๓.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงห้วย- หลวง	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง ห้วยหลวง สำนักงานเลขที่ ๒๑ ถนนวัฒนา อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี	จากบริเวณเขื่อนระบายน้ำห้วยหลวง บ้านหัวขัว ตำบลกุดจับ อำเภอเมือง ตามแนวคลองส่งน้ำสาย ใหญ่ จุดลำห้วยหมากแข้งบริเวณสนามบินอุดรธานี ตำบลบ้านตาด และจากลำห้วยหมากแข้งบริเวณ สนามบินอุดรธานี ไปตามลำห้วยหมากแข้งจนจุด ลำห้วยหลวง และจากลำห้วยหลวงลงบรรจบกับ ห้วยหมากแข้งขึ้นไปทางเหนือหน้า ถึงบริเวณเขื่อน ระบายน้ำห้วยหลวง
๑๔.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงแม่กลอง	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง แม่กลอง สำนักงานอยู่ที่บริเวณ	ทิศเหนือ ตั้งแต่ปากคลองบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ตามแนวคลองบางหลวงไปจนถึง คลองท่าสารถึงประตูระบายคลองท่าสาร อำเภอ ท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนี้ตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๑๕.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงห้วย- ปลาหาง	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง ห้วยปลาหาง สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ห้วยงานโครงการ ชลประทานหลวง ห้วยปลาหาง ตำบลม่วงไข่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร	<p>ทิศใต้ ตั้งแต่ตัวจังหวัดตราขบุรี ตรงสะพานจุฬาลงกรณ์ไปจนถึงประตูระบายคลองแพงพวย อำเภอเมือง จังหวัดตราขบุรี จดเขตโครงการชลประทานหลวงบางยาง</p> <p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่ประตูระบายคลองบางหลวงริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำนครชัยศรี เลียบตามฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี ไปจนสุดเขตอำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม</p> <p>ทิศตะวันตก ตามแนวฝั่งซ้ายแม่น้ำแม่กลองตั้งแต่ประตูระบาย คลองท่าสาร อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จนถึงประตูระบายคลองแพงพวย อำเภอเมือง จังหวัดตราขบุรี จนจดเขตโครงการชลประทานหลวงบางยาง</p> <p>ทิศเหนือ ตั้งแต่ฝั่งซ้ายลำห้วยปลาหาง ถึงบ้านนาเตียง ตำบลตาลเนิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่ฝั่งขวาลำห้วยและฝั่งซ้ายบ้านสร้าง-บ้าน ตำบลแวง อำเภอสว่างแดนดิน เลียบลำห้วยทั้งสองฝั่งถึงบ้านขุนภูมิ ตำบลเตือศรีคันไชย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร</p> <p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่คลองแยกค้ำขวา ถนนสายอุดร - สกลนคร เลียบถนนหลวงถึงบ้านพังโคน ตำบลม่วงไข่ อำเภอพรรณานิคม</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๑๖.	นายช่างแผนก โครงการ ชลประทาน หลวงแม่ปิ้งเก่า	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง แม่ปิ้งเก่า สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ห้วยงานชลประทาน- หลวงแม่ปิ้งเก่า ตำบลคอนแก้ว อำเภอสารภี และ ตำบลสบแม่ข้า อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่	<p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่ไกลบ้านนาเตย ตำบลตามเนง อำเภอสว่างแดนดิน เลียบลำห้วยถึงบ้านสร้างบ้าน ตำบลแวง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร</p> <p>ฝั่งซ้ายแม่น้ำปิง</p> <p>ทิศเหนือ ตั้งแต่ฝั่งซ้ายแม่น้ำปิงติดต่อเหมืองป่าต้น หมูที่ ๗ ตำบลคอนแก้ว อำเภอสารภี จังหวัด เชียงใหม่</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่ฝั่งซ้ายแม่น้ำปิงยาวไปทางทิศตะวัน- ออกติดต่อเหมืองป่าต้น และโรงบ่มไບยาสูบ หมูที่ ๖ ตำบลคอนแก้ว อำเภอสารภี จังหวัด เชียงใหม่</p> <p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่หมูที่ ๗ ยาวเลียบตามเหมือง ป่าต้นไปทางใต้ถึงเขตโรงบ่มไບยาสูบ หมูที่ ๖ ตำบลคอนแก้ว อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่หมูที่ ๗ ฝั่งซ้ายแม่น้ำปิงยาว เลียบไปทางใต้ถึงเขตโรงบ่มไບยาสูบ หมูที่ ๖ ตำบลคอนแก้ว อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ฝั่งขวาแม่น้ำปิง</p> <p>ทิศเหนือ ตั้งแต่ฝั่งขวาแม่น้ำปิงเลียบไปทางตะวัน ตกติดต่อโรงเรียนประชาบาลบ้านวังศรี</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่ฝั่งขวาแม่น้ำปิงเลียบไปทางตะวัน ตกติดต่อบ้านราษฎรหมูที่ ๑ ตำบลสบแม่ข้า อำเภอ หางดง จังหวัดเชียงใหม่</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๑๓).	นายช่างแผนก โครงการชล ประทานหลวง บ้านตุม-บ้าน ตุม-บ้าน ตุม	แผนกโครงการชล ประทานหลวง บ้าน ตุม-บ้านตุม สำนักงานอยู่ที่ประจวบ กระบี่ตันห้วยคะคาง (แควพยุครินทร์) ตำบลตลาด อำเภอ เมือง จังหวัดมหา- สารคาม	<p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่ฝั่งขวาแม่น้ำบาง เขตโรงเรียน ประชาบาล บ้านวังศรี เลียบไปทางใต้ ติดต่อเขต บ้านราษฎร หมู่ที่ ๑ ตำบลสบแม่ข่า อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่เขตโรงเรียนประชาบาล บ้าน วังศรี เลียบตรงไปทางทิศใต้ จดเขตบ้านราษฎร หมู่ที่ ๑ ตำบลสบแม่ข่า อำเภอหางดง จังหวัด เชียงใหม่</p> <p>บริเวณที่ทำการโครงการชลประทาน หลวง บ้านตุม-บ้านตุม</p> <p>ทิศเหนือ จดที่นายนายหนู วิริยะ</p> <p>ทิศตะวันออก จดที่นายนายหล้า วุฒิพันธ์ และที่ นายนายบุญเสียร ไชยศักดิ์</p> <p>ทิศใต้ จดที่นายนายบุญศรี ธีรวงศ์</p> <p>ทิศตะวันตก จดลำห้วยคะคาง</p> <p>พนักงริมชี้ ความกว้างของพนักงวัดจากศูนย์กลาง พนักงไปข้างละ ๓๐ เมตร จนตลอดแนวเริ่มจาก ศูนย์กลางประตูระบายต้น</p> <p>ห้วยคะคาง เลียบฝั่งซ้ายลำห้วยคะคาง ลำห้วย ยางจดลำน้ำขี้และเลียบฝั่งขวาลำน้ำขี้จนถึงเนินสูง บ้านท่าตุม ตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัด มหาสารคาม ตัวพนักงอยู่ในเขตตำบลแก้ง อำเภอ</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนี้ตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๑๘.	นายช่างแผนก โครงการชล ประทานหลวง แม่วัง	แผนกโครงการ ชลประทานหลวง แม่วัง สำนักงานอยู่ที่บริเวณ ตอน ๑ หวังานเหมือง แม่วังฝั่งซ้ายหมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านแลง อำเภอ เมือง จังหวัดลำปาง	เมือง จังหวัดมหาสารคาม ทั้งหมดระยะยาว ๒๗.๐๐๐ กม. ประจวบฯปากห้วยคะคาม ตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ทิศเหนือ จดที่นายนายทอง เมฆวรรณ และจดที่ นายนายอยู่ ณะบุญ ทิศใต้ จดที่นายนายสิงห์ ไชยลัมภา ทิศตะวันออก จดที่ดินสาธารณะริมแม่น้ำชี ทิศตะวันตก จดที่นายนายทอง เมฆวรรณ และ ลำห้วยคะคาง ผนังฝั่งขวาห้วยคะคาง ความกว้างของผนังจาก ศูนย์และคั่นผนังข้างละ ๑๐ เมตร ตลอดแนวเริ่ม จากประจวบฯ ตำบลห้วยคะคางไปทางเหนือมาจน จุดคุ้มวัดโพธิ์ศรี ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัด มหาสารคาม ระยะทางยาว ๑.๑๐๐ กม. ทิศเหนือ จดตอน ๑ หวังานเหมืองแม่วังฝั่งขวา หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และตอน ๑ หวังานเหมืองแม่วังฝั่งซ้าย หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ทิศใต้ จดปลายเหมืองแม่วังฝั่งขวา กม. ๓๘.๗๐๐ ตอนบรรจบห้วยแม่กั้งหมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านเป้า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และตามแนวเหมือง แม่วังฝั่งซ้ายตอนบรรจบกับแม่น้ำวังตรง กม.

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนี้ตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
			<p>๓๘.๕๒๑ ของเหมืองแม่วังฝั่งซ้าย โดยผ่านหมู่บ้าน หมู่ที่ ๓, ๔, ๕, ๖ ตำบลขมภู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และเริ่มตั้งแต่ฝั่งขวาของเหมืองขอยแม่ปุง ที่ กม. ๐.๐๐๐ ไปจนถึงปลายเหมืองขอยแม่ปุง กม. ๘.๒๐๐ ตอนบรรจบห้วยแม่ปุงโดยผ่านหมู่บ้านหมู่ที่ ๓, ๔ ตำบลขมภู อำเภอเมือง และหมู่ที่ ๓ ตำบลกล้วยแพะ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ที่ศตวัน ออก เริ่มตั้งแต่ตอน ๑ หวังงานฝั่งซ้ายจาก กม. ๐.๐๐๐ ไปตามลำเหมืองแม่วังฝั่งซ้ายโดยผ่านหมู่บ้าน หมู่ที่ ๓, ๕, ๖ ตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง หมู่ที่ ๑, ๓, ๔, ๖ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง หมู่ที่ ๑, ๒, ๓ ตำบลพระบาท และหมู่บ้านหมู่ที่ ๓, ๔, ๕, ๖ ตำบลขมภู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จนถึง กม. ๓๓.๙๐๐ เหมืองแม่วังฝั่งซ้าย และเริ่มจากฝั่งซ้ายของเหมืองขอยแม่ปุงที่ กม. ๐.๐๐๐ ไปตามลำเหมืองขอยโดยผ่านหมู่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลขมภู และหมู่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลกล้วยแพะ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จนถึงตอนปลายเหมืองขอยแม่ปุง ตอนบรรจบกับห้วยแม่ปุง กม. ๘.๒๐๐ ที่ศตวันตก เริ่มตั้งแต่ตอน ๑ หวังงานฝั่งขวา กม. ๐.๐๐๐ ยาวไปตามลำเหมืองโดยผ่านหมู่บ้านหมู่ที่ ๔, ๖ ตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง หมู่บ้านหมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙ ตำบลทุ่งฝาย อำเภอเมือง</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนี้ตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๑๙.	นายช่างแผนก โครงการชล ประทานหลวง แม่แฝก	หน่วยงานโครงการ แม่แฝก (ฝ่าย สินธุกิจปรีชา) อำเภอ สันทราย จ. เชียงใหม่	<p>หมู่ที่ ๔, ๕ ตำบลบ้านเป้า อำเภอเมือง จังหวัด ลำปาง จนถึงปลายเหมืองแม่วังดงขวา กม. ๓๘.๗๐๐ ตอนบรรจบห้วยแม่ก้ง</p> <p>ทิศเหนือ ตั้งแต่บริเวณสันฝายขึ้นไปทางเหนือ ของลำน้ำบึงระยะทาง ๑ กม. อยู่ในตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง และตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่ฝายของลำน้ำแม่บึงเชิงสะพาน นวรรฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เลียบไปตาม ถนนสายไปอำเภอสันทรายและเลี้ยวซ้ายไปตามลำน้ำ แม่กวงดงขวาไปจุดวัดน้ำโซ่อำเภอสันทราย</p> <p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่เหนือฝาย สินธุกิจปรีชา ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย เลียบตามเชิงเขาลง มาขนานกับฝายของลำเหมืองส่งน้ำสายใหญ่ถึง วัดน้ำโซ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่เหนือฝายสินธุกิจปรีชา ผ่าน ตำบลมหาพน อำเภอแม่แตง เลียบตามลำน้ำแม่บึง ผ่านในเขตอำเภอแม่แตง แม่ริม และอำเภอเมือง เชียงใหม่ ไปจนถึงสะพานนวรรฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่</p>

ลำดับ	ตำแหน่ง	ขณะนี้ตั้งสำนักงานอยู่ที่	เป็นผู้แทนในเขตท้องที่
๒๐.	นายช่างแผนก โครงการชล ประทาน พระองค์ ไชยานุชิต	บริเวณประตูน้ำท่าไช อ. เมือง จ. ฉะเชิงเทรา	<p>ทิศเหนือ ตั้งแต่ฝั่งใต้ของคลองบางขนากจากสี่แยก คลองบางขนาก (สี่แยกตลาดคลอง ๑๗) ตำบล คลองสียะเจ็ด อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา ถึงปากคลองบางขนาก ฝั่งใต้จดแม่น้ำบางปะกง ต. บางขนาก อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา</p> <p>ทิศใต้ ตั้งแต่ปากอ่าวบางปะกงฝั่งขวา ต. บางปะกง อ. บางปะกง จ. ฉะเชิงเทรา เลียบไปตามฝั่งทะเล ถึงปากอ่าวแม่น้ำคลองด่านฝั่งซ้าย ต. คลองด่าน อ. บางบ่อ จ. สมุทรปราการ</p> <p>ทิศตะวันออก ตั้งแต่ปากคลองบางขนากฝั่งใต้ ต. บางขนาก อ. บางน้ำเปรี้ยว เลียบไปตามฝั่งขวา ของแม่น้ำบางปะกง ถึงปากอ่าวแม่น้ำบางปะกงฝั่ง ขวา ต. บางปะกง อ. บางปะกง จ. ฉะเชิงเทรา</p> <p>ทิศตะวันตก ตั้งแต่จากสี่แยกคลองบางขนาก (สี่แยกตลาดคลอง ๑๗) เลียบไปตามคลองพระองค์ ไชยาฝั่งซ้ายไปจดคลองบางบ่อ (แม่น้ำบางเหี้ย) เลียบไปตามฝั่งซ้ายแม่น้ำบางบ่อจนจดอ่าวแม่น้ำคลอง ด่านฝั่งซ้าย ต. คลองด่าน อ. บางบ่อ จ. สมุทร- ปราการ.</p>

ท ๗๗๗๒/๒๕๐๔

กรมที่ดิน

๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๔

เรื่อง การระวางชั้นแนวเขตที่ดินของกระทรวงกลาโหม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินที่ ๑๑๑๓๓/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๐๓

ตามที่กรมที่ดินได้วางระเบียบการแจ้งให้มาระวางชั้นแนวเขตที่ดิน เกี่ยวกับที่ดินของกระทรวงกลาโหมไว้แล้วว่า ให้จังหวัดแจ้งตรงไปยังหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหนังสือส่งหมายเรียกให้ไประวางชั้นแนวเขตที่ดิน ตรงไปยังกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ หรือส่วนราชการของกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นเจ้าของหรือดูแลรักษาที่ดินนั้นแล้วแต่กรณี และให้แจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน เว้นแต่จะมีกรณีจำเป็น ส่วนจังหวัดใดที่มีกองบังคับการทหารของส่วนราชการได้อยู่แล้ว ก็ให้แจ้งไปยังผู้บังคับการทหารของส่วนราชการนั้นตามเดิม นั้น

บัดนี้ ทางกรมที่ดินกับกระทรวงกลาโหมได้ตกลงแก้ไขวิธีปฏิบัติบางประการ เกี่ยวกับการแจ้งให้ส่วนราชการกองทัพบก ซึ่งมีหน้าที่ระวางชั้นแนวเขตที่ดินว่า

- ๑. ถ้าประสงค์จะให้กองทัพบกทำการระวางชั้นแนวเขตที่ดินใน ความครอบครองของกองทัพบกในเขตจังหวัดพระนคร จังหวัดธนบุรี ซึ่งอยู่ในส่วนกลาง ให้แจ้งไปยังกรมยุทธโยธาทหารบก กระทรวงกลาโหม
- ๒. ถ้าประสงค์จะให้กองทัพบกทำการระวางชั้นแนวเขตที่ดินใน ความครอบครองของกองทัพบกซึ่งอยู่ในส่วนภูมิภาค ขอให้แจ้งตรงไปยังมณฑลทหารบกและจังหวัดทหารบก ซึ่งมีที่ดินจะทำการรังวัดนั้นตั้งอยู่

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติเพิ่มเติมต่อไป ส่วนนอกจากที่ทำการแก้ไขให้คงถือปฏิบัติไปตามระเบียบเดิม.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศรีราชบุรุษ

(หลวงศรีราชบุรุษ)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๓๔๔

ที่ ก.ค. ๐๔๐๓/๔๕๕๕

กระทรวงการคลัง

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง การนำทำการรังวัดและการระวางขแนวเขตที่ดินราชพัสดุ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

อ้างถึง หนังสือด่วนมากที่ ๒๔๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือทออ้างถึง ทราบว่าความเห็นของจังหวัดเกี่ยวกับตัวเจ้าหน้าที่จะนำทำการรังวัดและการระวางขแนวเขตที่ดินราชพัสดุตามที่แจ้งไป จะเป็นการถูกต้องหรือไม่ นั้น

กระทรวงการคลังขอเรียนว่า

๑. การนำทำการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินเป็นหน้าที่ของสรรพากรจังหวัดหรือผู้แทนนั้นถูกต้องแล้ว แต่ถาที่ดินราชพัสดุแปลงที่ขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินมีส่วนราชการใดปกครองและใช้ประโยชน์ ก็ให้ผู้ปกครองใช้ประโยชน์นั้นร่วมในการนำรังวัดด้วย

๒. การระวางขแนวเขตที่ดินราชพัสดุ เป็นหน้าที่ของนายอำเภอท้องที่หรือผู้แทนเป็นการถูกต้อง และในกรณีที่มีส่วนราชการปกครองและใช้ประโยชน์บนที่ดินแปลงที่จะต้องระวางขแนวเขต ก็ให้ผู้ปกครองและใช้ประโยชน์ร่วมกันในการระวางขแนวเขตนั้นด้วย เพราะเป็นผู้ทราบเขตที่ดินดี.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

สิทธิศิริตภาพ

(หลวงสิทธิศิริตภาพ)

รองปลัดกระทรวง ลงชื่อแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

ทดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๓๖๑ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓

ที่ มท. ๐๖๐๖/๔๐๗๒

๓ มิถุนายน ๒๕๐๗

เรื่อง การลงชื่อในแบบรับรองเขตที่ดินทางหลวง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบรับรองเขตที่ดินของกรมทางหลวง ๑ แผ่น

ด้วยกรมทางหลวงได้แจ้งไปยังกรมที่ดินว่า ในการข้เขตหรือรับรองเขตทางหลวง เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินติดต่อกับทางหลวง ขอให้เจ้าหน้าที่ทำการรังวัดและขอให้กรมทางหลวงไปทำการข้และรับรองเขต กรมทางหลวงจำเป็นต้องมีเอกสารเป็นหลักฐานไว้เพื่อประโยชน์แก่การควบคุมที่ดินทางหลวงและการข้เขตหรือการรับรองเขตแต่ละครั้ง เอกสารต่าง ๆ มีอยู่ทางเจ้าพนักงานที่ดินเท่านั้น กรมทางหลวงจึงได้กำหนดแบบข้ชื่อว่า "แบบรับรองเขตที่ดินของกรมทางหลวง" ซึ่งในแบบมีรายละเอียดเกี่ยวกับที่ดินและแผนที่แสดงสภาพที่ดินว่าจดถนนอย่างไร แล้วให้เจ้าของที่ดิน ข้างแผนที่ผู้ทำการรังวัดของกรมที่ดินและเจ้าหน้าที่กรมทางหลวงผู้ข้และรับรองแนวเขตลงชื่อในแบบพิมพ์ดังกล่าวไว้ทุกฝ่าย เพื่อให้เป็นเอกสารยืนยันต่อกันเมื่อมีข้อพิพาทจึงขอความร่วมมือเพื่อรักษาประโยชน์ของทางราชการ

กรมที่ดินได้พิจารณาเรื่องนแล้ว เห็นควรให้ความร่วมมือกับกรมทางหลวง ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ที่ดินทราบและถือปฏิบัติต่อไป หากมีกรณีที่จะต้องทำการรังวัดที่ดินที่มเขตติดต่อกับทางหลวง ก็ขอให้ลงชื่อในแบบพิมพ์ของกรมทางหลวงดังกล่าวด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

แบบรับรองเขตที่ดินของกรมทางหลวง

วัน, เดือน, ปี ที่นำรังวัดเขตและรับรองเขตที่ดินวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แขวงการทาง.....ทางสายหมายเลข.....ตอน.....

ระหว่างกิโลเมตรที่.....ถึงหลักกิโลเมตรที่.....

ในท้องที่ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี ตำบลที่อยู่.....

เป็นเจ้าของที่ดินโดยมีหลักฐานกรรมสิทธิ์ (ส.ค. ๑, น.ส. ๓ หรือโฉนด).....

เลขที่ดิน.....โฉนด.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ระวาง.....ได้ทำการรังวัดเขตที่ดินของข้าพเจ้าร่วมกับ

เจ้าหน้าที่กรมทางหลวงแล้ว ขอรับรองว่าที่ดินของข้าพเจ้าตามที่กล่าวข้างต้นติดกับเขตทางหลวง

มีขอบเขตดังนี้ :-

หลักเขตที่ดิน.....ด้านทิศ.....ตรง กม. ที่.....

ห่างศูนย์กลางทาง.....เมตร

หลักเขตที่ดิน.....ด้านทิศ.....ตรง กม. ที่.....

ห่างศูนย์กลางทาง.....เมตร

หลักเขตที่ดิน.....ด้านทิศ.....ตรง กม. ที่.....

ห่างศูนย์กลางทาง.....เมตร

หลักเขตที่ดิน.....ด้านทิศ.....ตรง กม. ที่.....

ห่างศูนย์กลางทาง.....เมตร

ดังปรากฏในรูปแผนที่ต่อไปนี้

รับรองว่าเป็นการถูกต้อง.

(ลงนาม).....เจ้าของที่ดินผู้รับรองเขต
(.....)

(ลงนาม).....ช่างแผนที่
(.....)

(ลงนาม).....ช่างสำรวจ
(.....)

(ลงนาม).....นายช่างแขวงกรทาง
(.....)

(ลงนาม).....พยาน
(.....)

(ลงนาม).....พยาน
(.....)

๒๖ ตุลาคม ๒๕๐๕

เรื่อง ผู้แทนวัด

เรียน อธิบดีกรมที่ดิน

อ้างถึง หนังสือที่ มท. ๐๖๐๖/๖๗๔๗ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๐๓

ตามหนังสือที่อ้างข้างต้น กรมที่ดินแจ้งว่า การดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินของวัดต่าง ๆ เช่น การระวางแนวเขตที่ดิน การรับโอนที่ดิน การขอรังวัดรับโฉนดที่ดิน ซึ่งมีข้อตกลงมาเป็นเวลานานและถือปฏิบัติอยู่ในขณะนี้ แต่กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า เมื่อใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แล้ว และมีคำพิพากษาศาลฎีกาหลายฉบับถือว่าเจ้าอาวาสของวัดเป็นผู้แทนวัด น่าจะถือเป็นผู้ที่เจ้าอาวาสเท่านั้นเป็นผู้แทนวัด ซึ่งขัดต่อหลักปฏิบัติที่ได้ตกลงไว้ จึงขอให้กรมการศาสนาพิจารณาว่า อำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินของวัดตามนัยที่ได้ตกลงถือปฏิบัติอยู่แล้วนั้น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้มีระเบียบปฏิบัติเปลี่ยนแปลงประการใดบ้าง

กรมการศาสนาขอเรียนว่า ระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินของวัดในขณะนี้ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ยังไม่มีระเบียบเปลี่ยนแปลง คงถือปฏิบัติตามข้อตกลงเดิมซึ่งกรมที่ดินได้ทราบและถือปฏิบัติอยู่แล้ว

อนึ่ง เนื่องจากมีมติคณะรัฐมนตรีครั้งที่ ๑/๒๕๑๖ ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๑๖ ว่า “ การกระทำนิติกรรมอันเกี่ยวกับที่ดินของวัด คือ การขอรังวัดรับโฉนด การขอสอบเขต การขอแบ่งแยก และการขอรรับรองเขตที่ดินของวัด ๔ ประการนี้ ให้เจ้าอาวาสมอบฉันทะให้กรมการศาสนาหรือตัวแทนกรมการศาสนาเป็นผู้ทำนิติกรรมแทนวัด แต่ข้อตกลงใด ๆ ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบของเจ้าอาวาสก่อน ” ซึ่งกรมการศาสนาได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวนี้ให้เจ้าอาวาสทุกวัดเพื่อทราบและถือปฏิบัติด้วยแล้ว

ฉะนนั้น แม่วัดทกรมการศาสนาได้จัดประโยชน์ ก็ต้องถือปฏิบัติตามมติคณะสงฆ์มนตรีด้วย ยก
 เว้นวัดที่สำนักพระราชวังทำหน้าที่แทนอยู่
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

พันเอก ป. มุทกันต์

(ปิ่น มุทกันต์)

อธิบดีกรมการศาสนา

กองศาสนสมบัติ.

๓๕๐

ที่ พว. ๐๐๐๕/๓๖๕๖

สำนักพระราชวัง

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

เรื่อง ผู้แทนวัด

เรียน อธิบดีกรมที่ดิน

อ้างถึง หนังสือด่วนมากที่ มท. ๐๖๐๖/๖๗๕๐ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๐๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง ว่าในการดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินของวัดบวรนิเวศวิหาร วัดเบญจมบพิตร วัดเทพศิรินทราวาส วัดราชบพิธ วัดราชประดิษฐ์ และวัดนิเวศน์ธรรมประวัติรวม ๖ วัด บดินทรภักดีพิจารณาเห็นว่า เมื่อใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แล้วและมีคำพิพากษาฎีกาหลายฉบับถือว่าเจ้าอาวาสของวัดเป็นผู้แทนวัด จึงขอให้พิจารณาว่า อำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินของวัดที่กล่าวข้างต้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปประการใดบ้าง ขอให้กรมที่ดินทราบด้วยจะได้ถือปฏิบัติต่อไป

เรื่องนี้ได้พิจารณาแล้ว แม้กรมที่ดินจะเห็นว่าผู้อำนวยการพระคลังข้างที่ไม่ใช่ผู้แทนของวัดซึ่งเป็นนิติบุคคล แต่ผู้อำนวยการพระคลังข้างที่ในฐานะเป็นมรรคทายกในพระปรมาภิไธยของวัดทั้ง ๖ ดังกล่าวข้างต้น ก็ยังเป็นตัวแทนของวัดได้ ฉะนั้นจึงขอมมีอำนาจกระทำการแทนวัดในฐานะเป็นตัวแทนของวัดในกิจการที่ได้เคยปฏิบัติมาและตามที่วัดจะได้มอบหมาย จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

กัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา

(นายกัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา)

เลขาธิการพระราชวัง

สำนักงานพระคลังข้างที่

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๕๕๕๖

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

กรมที่ดินขอส่งสำเนาบันทึกขอความ ที่ ๑๔๘๖/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ เรื่องการเขียนขังเคียงที่ดินซึ่งติดต่อกับทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด มาเพื่อโปรดให้เจ้าหน้าที่ที่ดินทราบและถือปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ)

ศ. ยารสเอก

(นายสงวน ยารสเอก)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองหนังสือสำคัญ

ที่ ๑๔๘๖/๒๕๐๕ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

เรื่อง การเขียนข้างเคียงที่ดินซึ่งติดต่อกับทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด

เสนอ ท่านอธิบดีกรมที่ดิน

ตามที่ส่วน คส. (เดิม) ได้เสนอวิธีเขียนข้างเคียงที่ดินซึ่งติดต่อกับทางหลวงแผ่นดิน เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียกชื่อทางหลวงที่ทางราชการใช้เรียกเป็นระบบหมายเลขสากล ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๐๖ ควรให้เจ้าหน้าที่เขียนข้างเคียงในใบได้ส่วนและหลักฐานแผนที่ โดยระบุหมายเลขของทางหลวงนั้น แต่เพื่อให้รู้ได้ง่าย ควรให้วงเล็บชื่อเส้นทางเก่าไว้ด้วย เช่น ทางหลวงหมายเลข ๒๘ (อทรธานี—จาดนาเวง—นครพนม) ซึ่งส่วนรังวัดที่ดินเห็นชอบและท่านอธิบดีได้โปรดสั่งให้ถือปฏิบัติแล้ว นั้น

บัดนี้ ปรากฏว่าสำนักนายกรัฐมนตรีประกาศระบบหมายเลขทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงจังหวัดใหม่อีก ตามประกาศซึ่งได้คิดสำเนาเสนอมาด้วยแล้ว ประกาศระบบหมายเลขทางหลวงใหม่นี้เปลี่ยนแปลงระบบเก่าซึ่งประกาศไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ ทั้งหมด ฉะนั้น ถ้าจะให้คงถือปฏิบัติตามหลักเดิม การเขียนข้างเคียงที่ดินติดกับทางหลวงแผ่นดินต้องเปลี่ยนแปลงให้ขึ้นไปตามที่ประกาศใหม่ ซึ่งจะทำให้หมายเลขทางหลวงเปลี่ยนไปทั้ง ๆ ที่ความจริงก็เป็นทางหลวงสายเดิม นาน ๆ เข้าอาจเป็นที่สงสัยในการตรวจสอบหรืออาจไม่ทราบที่มาว่าเป็นเพราะเหตุใด นอกจากนั้นก็ยังไม่ทราบว่าจะมีการเปลี่ยนระบบหมายเลขนอกเมือใด เพราะเดิมระบบหมายเลขนี้ได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ ครั้นมาถึง พ.ศ. ๒๕๐๗ ห่างกันถึง ๓ ปี ทางการก็ได้ประกาศเปลี่ยนแปลงเสียแล้ว ต่อ ๆ ไปจึงไม่เป็นการแน่นอนว่าจะมีการเปลี่ยนอีกหรือไม่

กองหนังสือสำคัญเห็นว่า การเขียนข้างเคียงที่ดินซึ่งติดต่อกับทางหลวงแผ่นดินทางหลวงจังหวัดหรือทางสาธารณประโยชน์อื่น ๆ นั้น ความประสงค์อยู่ที่ว่าต้องการให้รู้ว่าเป็นที่อะไรอยู่ตรงไหน ทางปฏิบัติแต่เดิมมีระเบียบว่า ถ้าที่สาธารณประโยชน์นั้นมิใช่ชื่อเรียกอย่างใด ก็เขียนชื่อนั้นลงไป เช่น ถนนสุขุมวิท ถ้าไม่มีชื่อก็เขียนคำว่าสาธารณประโยชน์ต่อท้าย เช่น ถนนสาธารณประโยชน์ หรือทางสาธารณประโยชน์ ดังนี้ ในการเขียนข้างเคียงซึ่งติดต่อกับ

ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด หรือทางสาธารณประโยชน์อื่น ๆ เพื่อให้ต้องเปลี่ยนแปลง บ่อย ๆ และทราบได้ง่าย ๆ ควรให้เขียนและปฏิบัติดังนี้

๑. ถ้าเป็นทางหรือถนนที่มีชื่อเรียกอยู่แล้วทุกประเภท (ไม่ว่าจะเป็นทางหลวงแผ่นดินหรือทางหรือถนนประเภทใด) ให้เขียนชื่อทางหรือถนนนั้น เช่น ถนนสุขุมวิท ถนนเพชรเกษม ถนนพหลโยธิน ถนนมิตรภาพ หรือ ถนนราชินี

๒. ถ้าเป็นทางหลวงแผ่นดินที่ยังไม่มีชื่อเรียก ให้เขียนว่า “ทางหลวงแผ่นดิน สาย.....” (แล้วเติมชื่อจุดสำคัญระหว่างทางสายนั้น) เช่น ทางหลวงแผ่นดิน สายขอนแก่น-ยางตลาด

๓. ถ้าเป็นทางหลวงจังหวัดที่ยังไม่มีชื่อเรียก ให้เขียนว่า “ทางหลวงจังหวัด สาย.....” (แล้วเติมชื่อจุดสำคัญระหว่างทางสายนั้น) เช่น ทางหลวงจังหวัด สายเชียงใหม่-สันทราย

๔. ถ้าเป็นทางหรือถนนอื่นที่ยังไม่มีชื่อเรียก ให้เขียนว่า ทาง..... หรือถนน.....แล้วเติมคำว่า “สาธารณประโยชน์” ต่อท้าย เช่น ทางสาธารณประโยชน์ หรือถนนสาธารณประโยชน์

๕. ให้เป็นหน้าที่ของช่างแผนที่ ผู้สอบสวนสถิติในท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ผู้หมั่นหาที่สอบถามชื่อและรายละเอียดต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ผู้หมั่นหาที่ดูแลรักษาทางหรือถนนให้ได้ ความตามทักถววน แล้วพิจารณาคำเนนการไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น

จึงได้เสนอให้ส่วน รว. พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยที่ให้ถือปฏิบัติหลักเกณฑ์ดังกล่าว จึงขอเสนอมาเพื่อโปรดพิจารณา.

(ลงชื่อ)

สนิท วิเศษโกสิน

๒๑ พ.ย. ๐๙

(ลงชื่อ)

ศ. ยารสเอก

๒๑ พ.ย. ๐๙

ดีแล้ว ปฏิบัติได้

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

๒๒ พ.ย. ๐๙

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓

เรื่อง การรับรองแนวเขตที่ดินที่ขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๐๑๔ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๐๘

ส่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียง ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้ขอความเข้าใจเกี่ยวกับการให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงมาตรวจสอบรับรองเขตของตนในการออก น.ส. ๓ ด้วยว่า ต้องมีหลักฐานประกอบเรื่องไว้ และการแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทราบนั้น โดยปกติให้เป็นหน้าที่ของผู้จะต้องแจ้งและนำเจ้าของที่ดินข้างเคียงมาตรวจสอบและรับรองเขตเอง เว้นแต่ในบางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นว่า ควรมีหนังสือแจ้งไปให้ทราบ นั้น

บัดนี้ กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า การที่จะให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกด้านมาตรวจและรับรองแนวเขตให้ได้ผลสมบูรณ์ตามนัยแห่งหนังสือที่อ้างถึง และตามคำสั่งกรมที่ดินที่ ๑๒/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ เรื่องพิธีสุญ์การทำประโยชน์ในที่ดินข้อ ๕ แล้วควรจะได้ให้เจ้าหน้าที่หนังสือแจ้งไปให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกด้านมาคอยระวังและรับรองแนวเขตที่ดินของตนเสียเอง ทั้งนี้ เพื่อให้เรื่องใดรวดเร็วขึ้น ฉะนั้น กรมที่ดินจึงได้จัดทำแบบหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินข้างเคียงส่งมาพร้อมกับหนังสือ เพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติเป็นระเบียบต่อไป และในระหว่างที่กรมที่ดินจัดพิมพ์หนังสือดังกล่าวนี้ ไม่เสร็จก็ขอให้ใช้เป็นตัวอย่างไปพลางก่อน แล้วให้เจ้าหน้าที่จัดทำเบิกไปยังกรมที่ดินต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสุทธโยธากิจบาล

(นายอรรด วิสุทธโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

ที่...../

ที่ว่าการอำเภอ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง การระวางและรับรองแนวเขตที่ดิน

เรียน .....

ด้วย.....

ไต่ยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินตาม ส.ค. ๑ ใบจอง ตราจอง ใบเหี้ยบย้า
เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล..... อำเภอได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่มาทำการ
รังวัดชั้นสูตรสอบสวนยังที่ดินแปลงนี้ ในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
เวลา.....น. แต่ที่ดินแปลงนี้ได้ติดต่อกับที่ดินของท่านด้วย

ฉะนั้น จึงแจ้งมาให้ท่านทราบเพื่อไประวางและรับรองแนวเขตที่ดินของท่านใน
วันทำการรังวัด ถ้าหากท่านไปด้วยตนเองไม่ได้ ก็ให้ทำหนังสือมอบผู้หนึ่งผู้ใดไปคอยระวาง
และรับรองแนวเขตที่ดินแทนก็ได้ โดยให้ผู้แทนนำหนังสือมอบ (อยู่ด้านหลัง) ดังกล่าว ไปยื่น
ต่อเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

นายอำเภอ

(พลิก)

ใบรับ

ได้รับหนังสือของอำเภอ..... ที่.....ลงวันที่.....เดือน.....

พ.ศ..... เรื่องการระวางและรับรองแนวเขตที่ดินแล้วแต่วันที่.....

(ลงชื่อผู้รับ).....

หนังสือมอบเรื่องการชแนวเขตที่ดิน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

เป็นเจ้าของที่ดินข้างเคียงของที่ดิน ตาม ส.ค. ๑ เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

ได้มอบให้.....อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด..... เป็นผู้แทนมาระวางและรับรองแนวเขตที่ดิน

ของข้าพเจ้าซึ่งติดต่อกับข้างเคียงของ.....จนเสร็จการ.

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดินข้างเคียง

ลงชื่อ.....ผู้รับมอบชเขตแทน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน.

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๑๕๗๖

กรมที่ดิน

๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง การรับรองแนวเขตที่ดินที่ขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/๓๒๗๒ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เนื่องจากปรากฏว่า เจ้าหน้าที่บางจังหวัดยังขังใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการออกหนังสือข้างเคียง ตามหนังสือที่อ้างถึงอยู่ โดยเข้าใจว่า เจ้าหน้าที่จะต้องออกหนังสือแจ้งไปให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงทุกราย ก่อนที่จะออกไปทำการรังวัดชั้นสูตรสอบสวน ซึ่งเป็นเหตุทำให้งานล่าช้า และเสียเวลาตรวจค้นหลักฐานกันมาก และบางรายเจ้าของที่ดินไม่ทราบว่าเจ้าของที่ดินข้างเคียงชื่อใด อยู่ ณ ที่ใด จึงทำให้การปฏิบัติงานยุ่งยากเป็นอันมาก นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอข้อมความเข้าใจมาว่า เจตนาของหนังสือที่อ้างถึงนั้น ต้องการที่จะให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงได้มาระวังรับรองแนวเขตของตนครบหมดทุกด้านเพื่อเจ้าหน้าที่จะได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จไปได้โดยรวดเร็ว ทั้งนี้ โดยเป็นการให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ขอ ซึ่งไม่สามารถจะไปแจ้งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงมารับรองเขตได้ เนื่องจากไม่ทราบที่อยู่หรือมีเหตุเกรงเคืองไม่ถูกต้อง เป็นต้น จึงช่วยเหลือทำหนังสือแจ้งไปให้ และถ้าเจ้าของที่ดินข้างเคียงได้รับหนังสือแล้วไม่มาระวังขอบเขต เจ้าหน้าที่จะต้องบันทึกด้วยคำขอรับรองไว้ตามนัยแห่งหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๑๑ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบและถือปฏิบัติแล้ว ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้ส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาทิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาทิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

๑๕ มีนาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การนัดเจ้าของข้างเคียงไประวางแนวเขต

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่า การรังวัดเฉพาะแปลงประเภทต่าง ๆ นั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอ และนัดเจ้าของข้างเคียงให้ไประวางแนวเขตแล้วผู้ของการรังวัดกระทำนหันก่อนวันทำการรังวัด หรือผู้ขอไม่มารับข้างแผนที่ตามกำหนดนัดโดยมิได้แจ้งให้เจ้าของข้างเคียงทราบก็ดี หรือเจ้าของข้างเคียงไประวางแนวเขตตามนัดแล้ว แต่ไม่พบกับข้างแผนที่ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งก็ดี ย่อมเป็นเหตุให้เจ้าของข้างเคียงเสียเวลา และเป็นการทำลายศรัทธาของประชาชนก่อให้เกิดการร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องนเสมอ ๆ อันเป็นเหตุก่อให้เกิดผลเสียหายแก่กรมที่ดินอันเป็นส่วนรวมด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขวิธีปฏิบัติบางประการให้รัดกุมและบังเกิดผลดี จึงขอข้อมความเข้าใจให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. กรณีถ้าผู้ขอรังวัดไม่แจ้งเหตุขั้บ้องให้พนักงานที่ทำการรังวัดทราบล่วงหน้า หรือไม่มารับข้างแผนที่ในวันทำการรังวัดก็ควรมีหนังสือแจ้งเหตุขั้บ้องไปให้เจ้าของข้างเคียงทราบโดยเร็ว อย่างช้าภายในวันรุ่งขึ้นทุกราย

๒. กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของที่ดินข้างเคียง ถ้ามีการงดการรังวัด ก็ให้เจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบทางโทรศัพท์โดยเร็ว

๓. กรณีผู้ขอมาแจ้งให้ทราบในวันรังวัดว่า ของตนทำการรังวัดให้พนักงานผู้ทำการรังวัดพร้อมด้วยผู้ขอไปยังที่ดินที่จะทำการรังวัดเพื่อแจ้งให้ข้างเคียงทราบ โดยให้ผู้ขอเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย (บันทึกถ้อยคำไว้ในวันมารับหมายถึงเจ้าของข้างเคียง)

๔. การนัดเวลาให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงไประวางแนวเขตนั้น ควรนัดตามเวลาที่ข้างแผนที่สามารถจะไปทำการรังวัดในที่นั้นได้ ถ้าที่ดินแปลงใหญ่และติดเจ้าของที่ดินข้างเคียงมากแปลง ควรใช้วิธีนัดเวลาให้ข้างเคียงทั้ง ๔ ด้าน ช้าหรือเร็วตามลำดับถ้าสามารถทำได้

เช่น ด้านใต้เจ้าของที่ดินมาแล้วให้ทำการรังวัดด้านนั้นไปก่อน เมื่อเจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านอื่น
 มาในเวลาต่อไป จึงจะดำเนินการรังวัดด้านนั้น ๆ ต่อไปจนเสร็จ เพื่อไม่ต้องเสียเวลาคอยกัน
 ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนกรรมสิทธิ์.

๒๑ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง การระงับแนวเขตที่ดินของการเคหะแห่งชาติ

เรียน อธิบดีกรมที่ดิน

เนื่องจากได้มีการจัดตั้งการเคหะแห่งชาติ ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๑๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ โดยได้โอนกิจการทรัพย์สิน สิทธิ หนี้และความรับผิดชอบของส่วนราชการและหน่วยงานดังกล่าวต่อไป ให้แก่การเคหะแห่งชาติ คือ

๑. กรมประชาสัมพันธ์ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกิจการอาคารสงเคราะห์
๒. สำนักงานอาคารสงเคราะห์ ซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งสำนักงานอาคารสงเคราะห์ พุทธศักราช ๒๕๔๕
๓. ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ดินและอาคารสงเคราะห์
๔. สำนักงานปรับปรุงแหล่งชุมชน เทศบาลนครหลวง เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรที่ดินและปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม

หน่วยงานดังกล่าวเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินอยู่หลายแห่ง ซึ่งจะต้องมีการระงับแนวเขตที่ดินอยู่เสมอ

ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการระงับแนวเขตที่ดิน ของการเคหะแห่งชาติ ในฐานะเป็นเจ้าของที่ดินข้างเคียง การเคหะแห่งชาติจึงขอทำความตกลงกับกรมที่ดิน ดังต่อไปนี้

ก. ในระหว่างที่การเคหะแห่งชาติยังมิได้จดทะเบียนโอนเปลี่ยนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินเหล่านั้น การมีหนังสือแจ้งเรื่องการระงับแนวเขตที่ดิน ขอให้ปฏิบัติไปตามเดิม โดยแจ้งไปยังหน่วยงานที่มีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ไปก่อน และหน่วยงานนั้น ๆ จะติดต่อมายังการเคหะแห่งชาติอีกครั้งหนึ่ง

ข. โฉนดที่ดินแปลงใดที่มีชื่อการเคหะแห่งชาติเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ขอให้แจ้งตรงไปที่การเคหะแห่งชาติ

ค. เมื่อการเคหะแห่งชาติสั่งการให้พนักงานผู้ใดไประงับชื้อแนวเขตที่ดิน ก็จะได้ให้พนักงานผู้นั้นนำหนังสือมอบหมายเรื่องการระงับชื้อแนวเขตที่ดิน ไปยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในการรังวัดด้วย

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณา ถ้าไม่เป็นการขัดข้องประการใด ขอดีโปรดสั่งการไปยังสำนักงานที่ดินจังหวัดทุกแห่งเพื่อปฏิบัติ และแจ้งให้การเคหะแห่งชาติทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

วทัญญู ณ กลาง

(นายวทัญญู ณ กลาง)

ผู้ว่าการเคหะแห่งชาติ

ฝ่ายจัดการทรัพย์สินและที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๘/ว. ๑๑๐๖๐ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๑๖

ไบเทชน

ไบจอง และ น.ส. ๓

คำสั่งที่ ๙/๒๔๖๙

เรื่อง ใบแทน

ตามคำสั่งกรมทะเบียนที่ดินที่ ๒๖/๒๔๖๓ เรื่องใบแทนโฉนดแลใบแทนใบได้
 สวน ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ กับคำสั่งที่ ๒๗/๒๔๖๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ.
 ๒๔๖๓ นั้นให้ยกเลิกแลปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. เมื่อได้รับคำขอแล้วให้เจ้าพนักงานที่ดินชี้แจงให้ผู้ขอ นำพยานมาให้เจ้า
 พนักงานที่ดินสอบสวนแลบันทึกถ้อยคำประกอบคำตราสิน ที่ผู้ขอได้ตราสินไว้ให้ชัดเจน การ
 สอบสวนนี้ ให้ผู้มาเป็นพยานปฏิญาณตนไว้ด้วย

๒. ใบแทนโฉนดที่ไม่ต้องประกาศ (หมายความว่าใบได้สวนหรือโฉนดชั่วคราว
 เจ้าของนำมาเปลี่ยน) ก็ไม่ต้องสอบสวนตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๑

กรมทะเบียนที่ดิน

กระทรวงเกษตรธิการ

วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๙

(ลงนาม)

พระยาสุรเกษตรโสภณ

อธิบดีกรมทะเบียนที่ดิน

๓๖๔

ที่ ๗๑๖/๒๔๘๕

กรมที่ดิน

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕

เรื่อง โใบแทรกโฉนดหาย
จาก อธิบดีกรมที่ดิน
ถึง เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดลำปาง

หนังสือที่ ๕๙/๒๔๘๕ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕ หรือเรื่องโฉนดหมายเลขที่ ๒๑๖๔ ตำบลปงสนุก (เวียงเหนือ) อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ของเด็กหญิง ศรีสุจิต์เด็กชาย ปรีชา โใบแทรกตอนในซึ่งเจ้าพนักงานที่ดินได้จดทะเบียนการโอนไว้ได้หายไป จะควรออกใบแทนให้ใหม่ หรือจะควรจกรายการแก้ไขให้เหมือนกับฉบับหลวง นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อรายการจดทะเบียนในสารบาญแก้ไขยื่นหายไปก็ต้องถือได้ว่าเป็นเรื่องชำรุดเสียหาย ดำเนินการออกใบแทนให้ไปได้.

ขอแสดงความนับถือ
(ลงนาม) พระศกุงทะเบียนกิจ
(พระศกุงทะเบียนกิจ)

สำเนาให้ทราบทั่วกัน และให้ถือปฏิบัติทั้งโฉนดอย่างเก่าหรืออย่างใหม่ ที่ว่า "ดำเนินการออกใบแทน" ในคำสั่ง หมายถึงออกใบแทนทั้งฉบับ ไม่ใช่แก้ไขให้เฉพาะแต่แผ่นที่หาย ดังที่เข้าใจว่าจะเป็นความมุ่งหมายของรายงานประชุมข้อ ๔๘๒ พุทธศักราช ๒๔๖๒

(ลงนาม) พระศกุงทะเบียนกิจ
๓๑. ๘. ๒๔๘๕

คำสั่งที่ ๖/๒๕๕๓

เรื่อง พยานหลักฐานในการขอรับใบแทนหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์

โดยที่ปรากฏว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเรื่องการออกใบแทนหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ต่าง ๆ เช่น โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่าได้ทำประโยชน์แล้ว ตามหอทะเบียนที่ดินจังหวัดปฏิบัติอยู่ในขณะนี้ โดยเฉพาะการสอบสวนพยานหลักฐานประกอบคำตราสินของผู้มาขอรับใบแทนโฉนด เป็นการแตกต่างไม่สู้จะรัดกุมอันเป็นเหตุให้เกิดการทุจริตกันได้ง่าย เช่น มีการปลอมตัวมาขอรับใบแทน หรือแจ้งเท็จต่อเจ้าพนักงานเหล่านั้น เป็นต้น ทั้งนี้เห็นว่าบนเรื่องทนายความเสียหายมาสู่วงราชการแผนกที่ดินเป็นอย่างมากและเป็นเหตุหนึ่ง กระทำให้ราษฎรผู้สุจริตที่มาทำการติดต่อกับเจ้าพนักงานขาดความเลื่อมใสศรัทธาในวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต่อไปด้วย

ฉะนั้น เพื่อป้องกันความเสื่อมเสียอันจะบังเกิดในภายหน้าต่อไป ให้ปฏิบัติดังนี้

๑. เมื่อมีผู้มาขอรับใบแทนหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน โดยอ้างเหตุว่าเป็นอันตรายสูญหายไป เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอและคำตราสินตามระเบียบแล้วให้เจ้าพนักงานที่ดินเรียกหลักฐานการแจ้งความเสียหาย ซึ่งผู้ขอหรือผู้แทนผู้ขอได้แจ้งความไว้กับพนักงานสอบสวนในท้องที่ที่เกิดเหตุขึ้น เก็บเข้าประกอบเรื่องไว้เป็นหลักฐานเสียชนหนึ่งก่อน

๒. การสอบสวนตามความในข้อ ๑ แห่งคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๙/๒๕๖๙ นั้น ให้เจ้าพนักงานที่ดินทำการเลือกพื้นที่ให้ผู้ขนำพยานที่มีฐานะเป็นที่น่าเชื่อถือได้จริง ๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ ซึ่งกำลังดำรงตำแหน่งอยู่ในตำบลซึ่งเป็นผู้มีภูมิลำเนาของผู้ขอตั้งอยู่ และรู้จักตัวผู้ขอด้วย มาให้ทำการสอบสวน

๓. การสอบสวนพยานดังกล่าวในข้อ ๑-๒ นั้น ต้องกระทำต่อหน้าเจ้าพนักงานที่ดิน หรือผู้ช่วยเจ้าพนักงานที่ดิน โดยเคร่งครัดห้ามมิให้บุคคลนอกจากนี้ทำการสอบสวนโดยลำพังเป็นอันขาด และให้เจ้าพนักงานที่ดินหรือผู้ช่วยฯ ทำการสอบสวนโดยละเอียด

๓๖๖

ตลอดจนใช้ดุลยพินิจอัยการพื้นฐานจนเป็นที่แน่ใจว่าผู้ขอใบแทนเป็นเจ้าของที่ดินจริง แล้วจึงดำเนินการประกาศใบแทนต่อไป ถ้าเป็นเรื่องขอรับใบแทนหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์เดิมที่ชำรุดไม่มีประกาศ ไม่ต้องสอบสวนตามคำสั่ง.

ทั้งนี้ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

กรมที่ดิน

สั่ง ณ วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓

(ลงชื่อ)

นิติเกษตรสุนทร

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๕๓๙๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓

คำสั่งกรมที่ดิน

ที่ ๓/๒๕๐๗

เรื่อง การออกใบแทนใบจองและหนังสือรับรองการทำประโยชน์

โดยที่กฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๒ และข้อ ๖ ระบุว่า การออกใบแทนใบจอง และวิธีการออกใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า ประจำอำเภอดำเนินการตามวิธีออกใบแทนโฉนดที่ดินโดยอนุโลม เพื่อที่จะให้การปฏิบัติในเรื่องนี้เป็นระเบียบเดียวกัน จึงวางระเบียบการออกใบแทนใบจองและหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. การออกใบแทนใบจอง

(ก) ในกรณีใบจองเป็นอันตรายหรือสูญหาย ให้ผู้ถือใบจองยื่นคำขอรับใบแทน ตามแบบ ท.ต. ๙ และปฏิญาณตนต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า ประจำอำเภอ แล้วแต่กรณี โดยให้นำหลักฐานการแจ้งความของหายที่ผู้ขอแจ้งไว้กับพนักงานสอบสวนในที่เกิดเหตุพร้อมด้วยพยาน ซึ่งควรเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำการสอบสวนจนเป็นที่เชื่อถือได้ แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกประกาศการขอใบแทนใบจอง

(ข) ในกรณีขอรับใบแทนใบจองที่ชำรุด ตรวจสอบกับหลักฐานเดิมได้ ไม่ต้องสอบสวนพยานหลักฐานและไม่ต้องประกาศ เมื่อผู้ขอได้ยื่นคำขอพร้อมด้วยใบจองที่ชำรุด แล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบแทนใบจองให้ไป แต่ถ้าต้นฉบับชำรุด ไม่สามารถตรวจสอบได้ จึงให้ดำเนินการตามข้อ (ก)

(ค) แบบใบแทนใบจองให้ใช้แบบใบจอง (น.ส. ๒) สร้างขึ้นโดยอาศัยหลักฐานเดิมที่มีปรากฏอยู่ในสารบบที่ดินแปลงนั้น ในด้านหน้ากรอกข้อความ คือ ที่ดิน ตั้งอยู่ทะเบียนข้อ ทิศข้างเคียง เนื้อที่ วัน เดือน พ.ศ. ที่ได้ออกใบจอง ส่วนในช่องลงชื่อนายอำเภอ ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำอำเภอซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

ผู้ออกใบแทน^๕ลงชื่อ โดยไม่ต้องเขียนชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้ลงลายมือชื่อในใบจองเดิมลงไว้ด้วย สำหรับด้านหลังให้คัดรายการจดทะเบียนการโอนเดิมทั้งหมด (ถ้ามี) ลงไว้ด้วยอักษรแดง และต่อจากรายการจดทะเบียน ให้เขียนว่า “ใบแทน” ออกให้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกใบแทน ลงชื่อรับรองพร้อมทั้งระบุตำแหน่งไว้ได้^๔ ข้อด้วย

(ง) เมื่อจัดการออกใบแทนใบจองแล้ว ก่อนจะมอบให้ผู้ขอไป ให้จัดการสำเนาใบแทนใบจองที่มีการออกให้แก่ผู้ถือครั้งที่ ๑ เก็บไว้เพื่อเป็นหลักฐานในสารบบ และถ้าคราวต่อไปใบแทนใบจองหายอีก ก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๑ (ก) และ (ข) และให้หมายเหตุในสำเนาใบแทนใบจองที่อยู่กับเจ้าหน้าที่กับในสมุดทะเบียนการครอบครองที่ดินตามข้อ ๑ (ฉ) ไว้ทุกคราวด้วย

(จ) ให้มีสมุดรับคำขอใบแทนใบจอง โดยใช้บัญชีแบบ บ.ท.ค. ๓๓ ให้ทำเป็น พ.ศ. ตั้งต้นเลขที่ ๑ เรียงไปจนสิ้น พ.ศ. นั้น ^๕ ขัน พ.ศ. ใหม่ ให้ขึ้นต้นเลขที่ ๑ ไปใหม่ โดยให้เว้นหน้าและเขียน พ.ศ. ไว้ให้ทราบว่าเป็น พ.ศ. อะไร บัญชีหน้าหนึ่งให้ใช้เพียง ๕ ราย และให้นำเลขที่ในบัญชีช่องที่มาลงในคำขอช่อง ฉบับที่.....พ.ศ.....

(ฉ) ให้หมายเหตุในสมุดทะเบียนการครอบครองในช่อง ๔ บันทึกล่าง ให้เขียนว่า “ออกใบแทนใบจองครั้งที่.....” แล้วเซ็นชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมด้วยวัน เดือน ปี กำกับไว้

(ช) ค่าธรรมเนียมคำขอ ประกาศ และใบแทนใบจอง ให้เรียกตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๘ (๑) (๗) และ (๘)

ข้อ ๒. การออกใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์

(ก) ในกรณีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ฉบับผู้ถือเป็นอันตรายหรือสูญหายไปให้นุโลมปฏิบัติตามข้อ ๑ (ก)

(ข) ในกรณีขอรับใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ชำรุดตรวจสอบหลักฐานเดิมได้ ให้นุโลมปฏิบัติตามข้อ ๑ (ข)

(ค) ในกรณีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นอันตรายสูญหาย ให้นำอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ บันทึกการสูญหายไว้โดยชัดเจน แล้วให้นำอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เรียกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับผู้ถือมา แล้วดำเนินการทำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับใหม่ทั้งสองฉบับโดยไม่ต้องยื่นคำขอ ไม่ต้องประกาศโฆษณา และเมื่อได้สร้างหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับใหม่ ทำนองเดียวกับการสร้างในแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (แบบ น.ส. ๓ หรือแบบหมายเลข ๓) แล้ว ให้หมายเหตุด้วยอักษรแดงไว้ในสารบัญญัตหะเบียนว่า “หนังสือรับรองการทำประโยชน์ทำขึ้นใหม่ อาศัยความในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๖ เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....” แล้วลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วยวัน เดือน ปี กำกับไว้ มอบฉบับผู้ถือทำขึ้นใหม่ให้แก่ผู้ถือไป ส่วนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับผู้ถือเดิม ให้นำอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหมายเหตุ โดยขีดเส้นขนานคู่ ณ ด้านหน้าของหนังสือรับรองการทำประโยชน์ด้วยอักษรแดงว่า “หนังสือฉบับนี้ให้ยกเลิก โดยได้ทำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับใหม่แล้ว เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....” ลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วยวัน เดือน ปี กำกับไว้ แล้วเก็บเข้าสารบบสำหรับที่ดินแปลงนั้น

(ง) ในกรณีที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นอันตรายชำรุด สูญหาย และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับเจ้าของที่ดินก็เป็นอันตรายหรือสูญหาย หรือชำรุดจนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า ตรงกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับใด ให้ดำเนินการตามข้อ ๒ (ก) แล้วดำเนินการทำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับใหม่ทั้ง ๒ ฉบับ การสร้างหนังสือรับรองการทำประโยชน์โดยอาศัยหลักฐานเดิมในสารบบ หากภายหลังได้รับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่หรือฉบับผู้ถือคืนมา ให้นำอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หมายเหตุด้วยอักษรแดง ทำนองเดียวกันกับข้อ ๒

(ค) วรรคท้าย

(จ) ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งหรือมีคำพิพากษาเกี่ยวแก่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ปรากฏว่า หนังสือเดิมเป็นอันตราย ชำรุด หรือสูญหายด้วยประการใด และ

ในกรณีที่เจ้าพนักงานสรรพากร ขอให้ออกใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับที่ดินที่ไม่ได้ชำระค่าภาษีอากร ซึ่งเจ้าพนักงานยึดขายทอดตลาดแล้ว แต่ไม่ได้หนังสือรับรองการทำประโยชน์มา หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เดิมสูญหายหรือชำรุดหรือในกรณีอธิบดีจะใช้อำนาจจำหน่ายที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน แต่ไม่ได้หนังสือรับรองการทำประโยชน์มา ก็ให้ดำเนินการตามนัยกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๑๑ (๓) (๔) และ (๕)

(ฉ) แบบของใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ที่ออกให้ตามข้อ ๒ (ก) (ข) และ (จ) ให้ใช้แบบ น.ส. ๓ หรือแบบหมายเลข ๓ แล้วแต่กรณี ใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส. ๓ ในด้านหน้า ให้กรอกข้อความตามที่ปรากฏอยู่ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนในช่องลงชื่อตำแหน่งนายอำเภอให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบแทนนั้น ลงชื่อและประทับตราประจำตำแหน่ง โดยไม่ต้องเขียนชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ได้ลงลายมือชื่อในหนังสือรับรองการทำประโยชน์เดิมลงไว้ด้วย ส่วนด้านหลังให้คัดรายการจดทะเบียนทั้งหมด (ถ้ามี) ด้วยอักษรแดง และต่อจากรายจดทะเบียนให้เขียนว่า “ใบแทน” ออกให้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....” ด้วยอักษรแดงเช่นเดียวกัน สำหรับกรณีการออกใบแทนแบบหมายเลข ๓ ด้านหน้า ให้กรอกรายการในแบบหมายเลข ๓ ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ (ต้นข) ทั้งหมด เว้นแต่ในช่องลงชื่อตำแหน่งนายอำเภอ ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบแทนและประทับตราตำแหน่ง โดยไม่ต้องเขียนชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้ลงลายมือชื่อในหนังสือรับรองการทำประโยชน์เดิมลงไว้ด้วย ส่วนด้านหลังให้คัดรายการจดทะเบียนเดิมทั้งหมด (ถ้ามี) ลงในสารบัญหลังใบแทนด้วยอักษรแดง และต่อจากรายการจดทะเบียนให้เขียนว่า “ใบแทน” ออกให้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ด้วยอักษรแดงเช่นเดียวกัน แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกใบแทนลงชื่อรับรองพร้อมทั้งระบุตำแหน่งไว้ใต้ชื่อด้วย หรือในช่องพนักงานเจ้าหน้าที่ลงนาม แล้วแต่กรณี

(ช) กรณีออกใบแทนแบบ น.ส. ๓ ตามนัยข้อ ๒ (ก) (ข) ให้เขียนด้วยอักษรแดง ต่อท้ายรายการจดทะเบียนการโอน (ถ้ามี) ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า “ได้ออกใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ วันที่.....เดือน.....

.....พ.ศ.....” ส่วนกรณีออกใบแทนแบบหมายเลข ๓ ให้เขียนด้วยอักษรแดงไว้ใน
 สารบัญจดทะเบียนฉบับต้นข^๕ ต่อท้ายรายการจดทะเบียนว่า “ได้ออกใบแทนนำที่ดินข^๕ทะเบียน
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....” ทั้งสองกรณี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงชื่อ
 รับรองพร้อมทั้งระบุตำแหน่งไว้ได้ข้อด้วย หรือในช่องพนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามแล้วแต่กรณี

(ข) ให้มีสมุดบัญชีรับคำขอ และวิธีการกรอกใบบัญชีให้ใช้บัญชีเช่น
 เดียวกับที่กล่าวไว้ในข้อ ๑ (จ) โดยแยกประเภทละเอียด กับใบแทนใบจองโดยไม่ปะปนกัน

(ฉ) ให้หมายเหตุทะเบียนการครอบครองที่ดินในแปลงที่มีการขอใบ
 แทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เพิ่มในช่อง ๔ บันทึกถัดลงไปอีกว่า “ออกใบแทนหนังสือ
 รับรองการทำประโยชน์ ครั้งที่.....” แล้วเซ็นชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วย วัน เดือน ปี
 กำกับไว้

(ง) การออกใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามข้อ ๒ (ก)

(ข) ให้เรียกค่าธรรมเนียมตามนัยเช่นเดียวกับข้อ ๑ (ข) ส่วนการออกใบแทนหนังสือรับรอง
 การทำประโยชน์ตามนัยข้อ ๒ (ค) (ง) และ (จ) ไม่ต้องเรียกค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่นใด
 เว้นแต่ค่าขอรับใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ขอตามข้อ ๒ (ง) ให้หมายเหตุไว้ว่า
 “หนังสือรับรองการทำประโยชน์รายนี้เป็นอันตราย ชำรุด หรือสูญหาย ทั้งฉบับพนักงาน
 เจ้าหน้าที่ และฉบับผู้ถือ” ไว้ด้วย

ข้อ ๓. ในกรณีที่มีการประกาศขอใบแทนใบจอง หรือหนังสือรับรองการทำ
 ประโยชน์ตามนัยข้อ ๑ และข้อ ๒ ประกาศให้ใช้แบบ ท.ด. ๒๕ มีกำหนด ๓๐ วัน ประกาศ
 นั้นให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ ๑ ฉบับ ที่บ้านกำนัน ๑ ฉบับ
 และในบริเวณที่ดินนั้น ๑ ฉบับ ถ้าเป็นที่ ในเขตเทศบาลให้ปิดไว้ ณ สำนักงานเทศบาลอีก ๑ ฉบับ

(ก) ในระหว่างประกาศ ถ้ามีผู้คัดค้าน ให้ยื่นคำขอคัดค้านตามแบบ
 ท.ด. ๙ อ่างอิงและให้นำพยานหลักฐานมาแสดงประกอบคำขอคัดค้าน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่
 นัดผู้ขอและผู้คัดค้านมาสอบสวน เมื่อพนักงานกำหนดประกาศแล้วส่งการไปตามควรแก่กรณี เช่น ถ้า
 ปรากฏว่า ผู้คัดค้านมีใบจอง หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์มายื่นด้วย มิได้หายไป
 ก็ควรจะส่งยกเลิก คำขอใบแทนใบจอง หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เสีย และถ้าปรากฏ
 ว่า ผู้ขอใบแทน แจ้งความเท็จ พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งความต่อพนักงานสอบสวนดำเนินคดี

อาญาฐานแจ้งความเท็จต่อไป เมื่อผู้มีข้อในใบจองหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ประสงค์จะดำเนินการต่อไปอย่างใดอีก พิจารณาคำเนินการต่อไปตามควรแก่กรณีเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แล้วแต่จะเป็นเรื่องขอรับรองการทำประโยชน์หรือจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม หรือถ้าปรากฏว่า ผู้คัดค้านไม่มีหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่า ใบจอง หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์นั้น ยังมีอยู่ได้ เป็นอันตราย หรือสูญหาย ก็ขอที่จะพิจารณาสั่งดำเนินการออกใบแทนใบจองหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ผู้ขอไป ดังนี้

(ข) ถ้าไม่มีผู้คัดค้านภายในกำหนด ก็ออกใบแทนให้ผู้ขอไป การนับวันประกาศนั้น มิให้นับวันแรกแห่งการปิดประกาศนั้นรวมคำนวณเข้าด้วย กล่าวคือ ให้นับตั้งแต่วันรุ่งขึ้นจากวันที่มีปรากฏในใบรับรองการปิดประกาศฉบับสุดท้ายเป็นต้นไป จนครบกำหนด ๓๐ วัน รุ่งขึ้นจากวันครบกำหนดประกาศ จึงเป็นวันที่จะดำเนินการออกใบแทนให้ต่อไป

(ค) การส่งประกาศ การปิดประกาศ และหลักฐานการปิดประกาศ ใบแทนใบจองหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์นั้น ให้ปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๖๕๔๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

(ง) การคัดค้านภายหลังวันครบกำหนดประกาศ ให้ปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดินถึงทุกจังหวัดที่ ๕๕๖๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๐๖ เรื่อง การรับคำคัดค้านภายหลังวันครบกำหนดประกาศ

ทั้งนี้ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติ ตามตัวอย่างหมายเลข ๑ ถึง ๑๐ ที่แนบมาท้ายคำสั่งนี้ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ขอบังคับ คำสั่ง หรือระเบียบการใดที่แย้งหรือขัดต่อคำสั่งฉบับนี้ให้ยกเลิก.

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๐๗

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๖๕๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๗

(ตัวอย่างที่ ๑ การออกใบแทนใบจองที่ออกให้ผู้ขอไป
ตามนัยข้อ ๑ (ก) (ข) และ (ค))

ใบจอง

ที่ดินตั้งอยู่

ตำบล เขาพนม
อำเภอ เมืองกระบี่
จังหวัด กระบี่

ทะเบียน

เล่ม ๑
หน้า ๑
สารบบเล่ม ๑ หน้า ๑

ใบจองฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า รัฐได้ยอมให้

นาม นายดี บำรุงพงษ์ เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย
เป็นบุตร นายพุ่ม นางแดง อายุ ๕๐ ปี ตั้งบ้านเรือนอยู่ บ้านเขาพนม ตำบล เขาพนม
อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่

เข้าครอบครองที่ดินแปลงที่กล่าวข้างต้นชั่วคราว ตามหลักฐานดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นางบุญ
ทิศใต้	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นายรอด
ทิศตะวันออก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายสุข
ทิศตะวันตก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายยม

รวมเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ — งาน — วา

วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๔

(ลงชื่อ)

นายประดิษฐ์ สมการ

นายอำเภอ

ประเภทโอนมรดก

(อักษรแดง) ได้จดทะเบียนโอนมรดกของ นายเขี้ยว บำรุงพงษ์ แล้วแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๐
(ลงชื่อ) **นายนิคม ปกครองกิจ** นายอำเภอ
ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ.

(อักษรแดง) “ใบแทน” ออกให้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
(ลงชื่อ) **นายประคิษฐ์ สมการ**
ตำแหน่ง **นายอำเภอเมืองกระบี่**

จำนวนที่ดิน ทั้งหมด	ไร่	
	งาน	
จำนวนที่ดิน ที่ได้สัญญา	ไร่	
	งาน	
ผู้รับโอน ชื่อ	วา	
	งาน	
ผู้โอน ชื่อ	วา	
ประเภท การ จดทะเบียน	งาน	
จดทะเบียน วัน เดือน ปี		

(ตัวอย่างที่ ๒ สำเนาใบแทนใบจองที่เก็บในสารบบ ตามข้อ ๑ (ง))

ใบจอง

ที่ดินตั้งอยู่

ตำบล เขาพนม
อำเภอ เมืองกระบี่
จังหวัด กระบี่

ทะเบียน

เล่ม ๑
หน้า ๑
สารบบเล่ม ๑ หน้า ๑

ใบจองฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า รัฐได้ยอมให้

นาม นายดี บำรุงพงษ์ เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย
เป็นบุตร นายพุด นางแดง อายุ ๕๐ ปี ตั้งบ้านเรือนอยู่ บ้านเขาพนม ตำบล เขาพนม
อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่

เข้าครอบครองที่ดินแปลงที่กล่าวข้างต้นชั่วคราว ตามหลักฐานดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นางบุญ
ทิศใต้	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นายรอด
ทิศตะวันออก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายสุข
ทิศตะวันตก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายยม

รวมเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ — งาน — วา

วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘

(ลงชื่อ) นายประคิษฐ์ สมการ
นายอำเภอ

ประเภทโอนมรดก

(อักษรแดง) ได้จดทะเบียนโอนมรดกลงชื่อ นายเขี้ยว บำรุงพงษ์ แล้วแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๐
(ลงชื่อ) **นายนิยม ปกครองดี** นายอำเภอ
ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ.

(อักษรแดง) “โบแทน” ออกให้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
(ลงชื่อ) **นายประคิษฐ์ สมการ**
ตำแหน่งนายอำเภอเมืองกระบี่

พนักงาน เจ้าหน้าที่ ลงนามและ ประทับตรา			
จำนวนที่ดิน ที่คงเหลือ	ไร่	งาน	วา
จำนวนที่ดิน ที่ได้สูญเสีย	ไร่	งาน	วา
ผู้รับโอน ผู้ซื้อ			
ผู้โอน ผู้ขาย			
ประเภท การ จดทะเบียน			
จดทะเบียน วัน เดือน ปี			

(ตัวอย่างที่ ๓ การออกใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)
ตามบัญชี ๒ (ก) (ข) และ (จ))

(น.ส. ๓)

ฉบับผู้ถือ

หนังสือรับรองการทำประโยชน์

ที่ดินตั้งอยู่

ทะเบียน

ตำบล เขาพนม หมู่ที่ ๘
อำเภอ เมืองกระบี่
จังหวัดกระบี่

เล่ม ๑
หน้า ๑
สารบบเล่ม ๑ หน้า ๑

หนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับนี้ออกให้เพื่อแสดงว่า

นาม นายดี บำรุงพงษ์	เชื้อชาติ ไทย	สัญชาติ ไทย
บุตร นายพุ่ม นางแดง	อยู่บ้าน เขาพนม	เลขที่ —
หมู่ที่ ๘ ตำบลเขาพนม	อำเภอ เมืองกระบี่	จังหวัด กระบี่

ได้นำพิสูจน์ที่ดินแปลงดังกล่าวข้างต้นว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว ตามหลักฐานดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นางบุญ
ทิศใต้	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นายรอด
ทิศตะวันออก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายสุข
ทิศตะวันตก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายยม

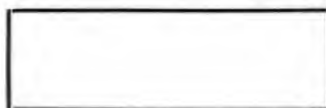
จำนวนเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ — งาน — วา

วันที่ ๑๐ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

(ลงชื่อ) **นายประคิษฐ์ สมการ** นายอำเภอ

ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ

รูปที่ดินโดยประมาณ

ประเภทโอนมรดก

(อักษรแดง) ได้จดทะเบียนโอนมรดกลงชื่อ นายเขียว บำรุงพงษ์ แล้วแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๐

(ลงชื่อ)

นายนิยม ปกครองดี นายอำเภอ

ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ

(อักษรแดง) “ใบแทน” ออกให้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ)

นายประคิษฐ์ ฝมการ นายอำเภอ

พนักงาน เจ้าหน้าที่ ลงนามและ ประทับตรา	
หนังสือรับรอง การทำประโยชน์ แปลงแยก	สารบบ เล่ม
	เล่ม หน้า
จำนวนที่ดิน คงเหลือ	ไร่ งาน วา
จำนวนที่ดิน ที่ได้เสีย	ไร่ งาน วา
ผู้รับโอน ชื่อ	
ผู้โอน ชื่อ	
ประเภท การ จดทะเบียน	
จดทะเบียน วัน เดือน ปี	

ตัวอย่างที่ ๔ การหมายเหตุหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)
ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้ผู้ถือไปแล้ว
ตามนัยข้อ ๒ (ก) (ข) และ (จ) โดยหมายเหตุตามข้อ ๒ (ข)

ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่

หนังสือรับรองการทำประโยชน์

ที่ดินตั้งอยู่

ทะเบียน

ตำบล เขาพนม หมู่ที่ ๘
อำเภอ เมืองกระบี่
จังหวัด กระบี่

เล่ม ๑
หน้า ๑
สารบบเล่ม ๑ หน้า ๑

หนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับนี้ออกให้เพื่อแสดงว่า

นาม นายดี บำรุงพงษ์	เชื้อชาติ ไทย	สัญชาติ ไทย
บุตร นายพุดม นางแดง	อยู่บ้าน เขาพนม	เลขที่ —
หมู่ที่ ๘ ตำบล เขาพนม	อำเภอ เมืองกระบี่	จังหวัด กระบี่

ได้นำพิสูจน์ที่ดินแปลงดังกล่าวข้างต้นว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว ตามหลักฐานดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นางบุญ
ทิศใต้	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นายรอด
ทิศตะวันออก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายสุข
ทิศตะวันตก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายยม

จำนวนเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ — งาน — วา

วันที่ ๑๐ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

(ลงชื่อ)

นายนิคม ปกครองกิจ

นายอำเภอ

ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ

รูปที่ดินโดยประมาณ

ประเภทโอนมรดก

(อักษรแดง) ได้จดทะเบียนโอนมรดกกลางข้อ นายเขียว บำรุงพงษ์ แล้วแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๐

(ลงชื่อ)

นายนิคม ปกครองดี นายอำเภอ

ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ

(อักษรแดง) “ใบแทน” ออกให้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ)

นายประคิษฐ์ สมการ นายอำเภอ.

พนักงาน เจ้าหน้าที่ ลงนามและ ประทับตรา		
หนังสือรับรอง การทำประโยชน์ แปลงแยก	จำนวนที่ดิน	ไร่ งาน วา
	แปลงแยก	ไร่ งาน วา
จำนวนที่ดิน คงเหลือ	จำนวนที่ดิน	ไร่ งาน วา
	แปลงแยก	ไร่ งาน วา
จำนวนที่ดิน ที่ได้สัญญา	จำนวนที่ดิน	ไร่ งาน วา
	แปลงแยก	ไร่ งาน วา
ผู้รับโอน ชื่อ		
ผู้โอน ชื่อ		
ประเภท การ จดทะเบียน		
จดทะเบียน วัน เดือน ปี		

(ตัวอย่างที่ ๕ การออกใบแทนหนังสือนำที่ดินขึ้นทะเบียน
ตามนัยข้อ ๒ (ก) (ข) และ (จ) ให้ผู้ถือไป)

(แบบหมายเลข ๓)

ใบสำคัญแสดงว่า

นาม นายดี บำรุงพงษ์	สัญชาติ ไทย	เชื้อชาติ ไทย
บุตร นายพุ่ม นางแดง	อยู่ที่บ้าน เขาพนม	เลขที่ —
หมู่ที่ ๔ ตำบล เขาพนม	อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่	ได้นำที่ดินซึ่งตั้งอยู่ที่
เขาพนม ตำบล เขาพนม	อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่	
มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้		

ทิศตะวันออก	๔ เส้น	จดที่นายสุข	มีหลักหมายเลข ๑-๒	เป็นเขต
ทิศตะวันตก	๔ เส้น	จดที่นายยม	มีหลักหมายเลข ๒-๓	เป็นเขต
ทิศเหนือ	๔ เส้น	จดที่นางบุญ	มีหลักหมายเลข ๓-๔	เป็นเขต
ทิศใต้	๔ เส้น	จดที่นายรอด	มีหลักหมายเลข ๔-๑	เป็นเขต

จำนวนเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ — งาน — วา ขึ้นทะเบียนที่ดินแล้ว ทะเบียนเล่ม ๑

หน้า ๑ สารบบเล่ม ๑ หน้า ๑

แต่วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

(ลงชื่อ)

นายประดิษฐ์ สมการ นายอำเภอ
ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ

หมายเหตุ

เมื่อจะทำธุรกรรมเกี่ยวกับที่ดินแปลงนี้ ต้องนำใบสำคัญนี้ ไปแสดงด้วยเสมอ

ประเภทการ แก้ไขเป็น	ผู้โอน	ผู้รับโอน	เจ้าพนักงาน ลงนาม ลงวัน ประทับตรา
แก้ไขเป็น วัน เดือน ปี	๑. ชื่อ ๒. ที่อยู่ ๓. ลายมือชื่อ	๑. บิดา ๒. มารดา	๑. บิดา ๒. มารดา
(อักษรแดง) วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๐	นายดี บำรุงพงษ์ (วายุชนม์) เขาพนม	นายพุด นางแดง	นายนิยม ปกครองดี วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๐
(อักษรแดง) “ใบแทน” ออกให้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....			
		ประติษฐ์ สุมการ	

ตัวอย่างที่ ๖ การหมายเหตุแบบหมายเลข ๓ ฉบับต้นขั้วที่ออกให้แก่ผู้ถือไปแล้ว
ตามนัยข้อ ๒ (ก) (ข) และ (จ) โดยหมายเหตุตามนัยข้อ ๒ (ข)

(แบบหมายเลข ๓)

ใบสำคัญแสดงว่า

นาม นายดี บำรุงพงษ์	สัญชาติ ไทย	เชื้อชาติ ไทย
เป็นบุตร นายพุด นางแดง	อยู่บ้าน เขาพนม	เลขที่ —
หมู่ที่ ๘ ตำบล เขาพนม	อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่	ได้นำที่ดินซึ่งตั้งอยู่ที่
เขาพนม ตำบล เขาพนม อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่	มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้	
ทิศตะวันออก ๔ เส้น	จดทนายสุข	มีหลักหมายเลข ๑—๒ เป็นเขต
ทิศตะวันตก ๔ เส้น	จดทนายยม	มีหลักหมายเลข ๒—๓ เป็นเขต
ทิศเหนือ ๕ เส้น	จดทนายบุญ	มีหลักหมายเลข ๓—๔ เป็นเขต
ทิศใต้ ๕ เส้น	จดทนายรอด	มีหลักหมายเลข ๔—๑ เป็นเขต

จำนวนเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ — งาน — วา ขนทะเบียนที่ดินแล้ว ทะเบียนเล่ม ๑
หน้า ๑ สารบบเล่ม ๑ หน้า ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

(ลงชื่อ)

นายนิคม ปกครองดี นายอำเภอ
ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ

หมายเหตุ

เมื่อจะทำธุรกรรมเกี่ยวกับที่ดินแปลงนี้ ต้องนำใบสำคัญนี้ ไปแสดงด้วยเสมอ

กำหนดเงื่อนไข วัน เดือน ปี	ประเภทการ แก้ไขเงื่อนไข	ผู้โอน		ผู้รับโอน		เจ้าพนักงาน ลงนาม ลงวัน ประทับตรา
		๑. ชื่อ ๒. ที่อยู่ ๓. ลายมือชื่อ	๑. บิดา ๒. มารดา	๑. ชื่อ ๒. ที่อยู่ ๓. ลายมือชื่อ	๑. บิดา ๒. มารดา	
วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๐	โอนมรดก	นายดี บำรุงพงษ์ (วายขันธ์) เขาพนม	นายพุด นางแดง	นายเขี้ยว บำรุงพงษ์ เขาพนม	นายดี นางสี	นายนิยม ปกครองดี วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๐
(อักษรแดง) ได้ออกใบแทนนำที่ดินขณะเขียน วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....						นายประติษฐ์ สดมการ

(ตัวอย่างที่ ๓) การจัดทำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)
ฉบับใหม่ตามความในข้อ ๒ ก. และ ง.)

(น.ส. ๓)

ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่
หรือ
ฉบับผู้ถือ

หนังสือรับรองการทำประโยชน์

ที่ดินตั้งอยู่

ตำบล เขาพนม หมู่ที่ ๘
อำเภอ เมืองกระบี่
จังหวัด กระบี่

ทะเบียน

เล่ม ๑
หน้า ๑
สารบบเล่ม ๑ หน้า ๑

หนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับนี้ออกให้เพื่อแสดงว่า

นาม นายดี บำรุงพงษ์	เชื้อชาติ ไทย	สัญชาติ ไทย
บุตร นายพุด นางแดง	อยู่บ้าน เขาพนม	เลขที่ -
หมู่ที่ ๘ ตำบลเขาพนม	อำเภอ เมืองกระบี่	จังหวัด กระบี่

ได้นำพิสูจน์ที่ดินแปลงดังกล่าวข้างต้นว่า ได้ทำประโยชน์ที่ดินแล้ว ตามหลักฐานดังต่อไปนี้

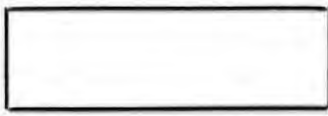
ทิศเหนือ	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นางบุญ
ทิศใต้	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นายรอด
ทิศตะวันออก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายสุข
ทิศตะวันตก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายยม

จำนวนเนื้อที่ ประมาณ ๒๐ ไร่ - งาน - วา

วันที่ ๑๐ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

(ลงชื่อ) **นายนิยม ปกครองดี** นายอำเภอ
ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ

รูปที่ดินโดยประมาณ

ประเภทโอนมรดก

(อักษรแดง) ได้จดทะเบียนโอนมรดกของ นายเชิว บำรุงพงษ์ แล้วแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๐

(ลงชื่อ)

นายนิยม ปกครองดี นายอำเภอ
ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ.

(อักษรแดง) หนังสือรับรองการทำประโยชน์ทำขึ้นใหม่ อาศัยความในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕

(พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน

พ.ศ. ๒๔๙๗ บัญชี ๖ เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

พนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงาน เจ้าหน้าที่ ลงนามและ ประทับตรา					
หนังสือรับรอง การทำประโยชน์ แปลงแยก	สารบบ เต็ม				
	หน้า เต็ม				
จำนวนที่ดิน คงเหลือ	วา				
	ไร่ งาน				
จำนวนที่ดิน ที่ได้สัญญา	วา				
	ไร่ งาน				
ผู้รับโอน ชื่อ					
ผู้โอน ชื่อ					
ประเภท การจดทะเบียน					
จดทะเบียน วัน เดือน ปี					

(ตัวอย่างที่ ๘ การจัดทำแบบหมายเลข ๓ ขันใหม่
ตามความในข้อ ๒ ก. และ ง.)

(แบบหมายเลข ๓)

ใบสำคัญแสดงว่า

นาม นายตี บำรุงพงษ์	สัญชาติ ไทย	เชื้อชาติ ไทย
บุตร นายพุม นางแดง	อยู่ที่บ้าน เขาพนม	เลขที่ —
หมู่ที่ ๘ ตำบลเขาพนม อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่	ได้นำที่ดินซึ่งตั้งอยู่ที่	เขาพนม
ตำบล เขาพนม อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่	มีอาณาเขตติดต่อดังนี้	
ทิศตะวันออก ๔ เส้น	จดที่นายสุข	มีหลักหมายเลข ๑-๒ เป็นเขต
ทิศตะวันตก ๔ เส้น	จดที่นายยม	มีหลักหมายเลข ๒-๓ เป็นเขต
ทิศเหนือ ๕ เส้น	จดที่นางบุญ	มีหลักหมายเลข ๓-๔ เป็นเขต
ทิศใต้ ๕ เส้น	จดที่นายรอด	มีหลักหมายเลข ๔-๑ เป็นเขต

จำนวนเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ — งาน — วา ขึ้นทะเบียนที่ดินแล้ว ทะเบียน

เล่ม ๑ หน้า ๑ สารบบเล่ม ๑ หน้า ๑

แต่วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

(ลงชื่อ)

นายนิคม ปกครองดี นายอำเภอ
ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ

หมายเหตุ

เมื่อจะทำธุรกรรมเกี่ยวกับที่ดินแปลงนี้ ต้องนำใบสำคัญนี้ ไปแสดงด้วยเสมอ

แก้ทะเบียน วัน เดือน ปี	ประเภทการ แก้ทะเบียน	ผู้โอน		ผู้รับโอน		เจ้าพนักงาน ลงนาม ลงวัน ประทับตรา
		๑. ชื่อ ที่อยู่ ๒. ลายมือชื่อ	๑. บิดา ๒. มารดา	๑. ชื่อ ที่อยู่ ๒. ลายมือชื่อ	๑. บิดา ๒. มารดา	
(อักษรแดง) วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๐	โอนมรดก	นายดี บำรุงพงษ์ (วายชนม์) เขาพนม	นายพูน นางแดง	นายเขียว บำรุงพงษ์ เขาพนม	นายดี นางสี	นายนิยม ปกครองดี วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๐
(อักษรแดง) แบบหมายเลข ๓ นี้ ทำขึ้นใหม่อาศัยความเป็นกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๖ เมื่อก่อน.....พ.ศ.....						
			(ลงชื่อ)			
				(.....)		
				พนักงานเจ้าหน้าที่		

(ตัวอย่างที่ ๕ หมายเหตุในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓)
ตามนัยข้อ ๒ (ค) (ง) ซึ่งภายหลังได้รับฉบับ พนักงานเจ้าหน้าที่คนมา)

(น.ส. ๓)
ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่

(อักษรแดง) หนังสือฉบับนี้ ไต่ยกเล็ก โดยได้ทำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับใหม่
แล้วแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

นายอำเภอ

หนังสือรับรองการทำประโยชน์

ที่ดินตั้งอยู่

ทะเบียน

ตำบล เขาพนม หมู่ที่ ๘
อำเภอ เมืองกระบี่
จังหวัด กระบี่

เล่ม ๑
หน้า ๑
สารบบเล่ม ๑ หน้า ๑

หนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับนี้ออกให้เพื่อแสดงว่า

นาม นายดี บำรุงพงษ์	เชื้อชาติ ไทย	สัญชาติ ไทย
บุตร นายพุม นางแดง	อยู่บ้าน เขาพนม	เลขที่ —
หมู่ที่ ๘ ตำบล เขาพนม อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่		

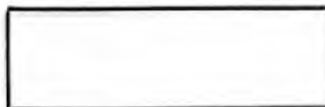
ได้นำพิสูจน์ที่ดินแปลงที่กล่าวข้างต้นว่า ได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว ตามหลักฐานดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นางบุญ
ทิศใต้	ประมาณ ๕ เส้น	จดที่นายรอด
ทิศตะวันออก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายสุข
ทิศตะวันตก	ประมาณ ๔ เส้น	จดที่นายยม
จำนวนเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ — งาน — วา		

วันที่ ๑๐ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

(ลงชื่อ) **นายนิคม ปกครองดี** นายอำเภอ
 ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ

รูปที่ดินโดยประมาณ

ประเภทโอนมรดก

ได้จดทะเบียนโอนมรดกลงชื่อ นายเขี้ยว บำรุงพงษ์ แล้วแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๐

(ลงชื่อ) **นายนิคม ปกครองดี** นายอำเภอ
ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ.

จดทะเบียน วัน เดือน ปี	ประเภท การ จดทะเบียน	ผู้โอน ชื่อ	ผู้รับโอน ชื่อ	จำนวนที่ดิน ที่ได้สัญญา ไว้ งาน วา	จำนวนที่ดิน คงเหลือ ไว้ งาน วา	หนังสือรับรอง การทำประโยชน์ แปลงแยก	พนักงาน เจ้าหน้าที่ ลงนามและ ประทับตรา
				ไว้ งาน วา	ไว้ งาน วา	เล่ม หน้า	
						เล่ม หน้า	

(ตัวอย่างที่ ๑๐ หมายเหตุในกรณีหนังสือนำที่ดินขึ้นทะเบียน
ตามบัญชี ๒ (ก) (ง) ซึ่งภายหลังได้รับฉบับต้นขั้วคืนมา)

(แบบหมายเลข ๓)

(อักษรแดง) หนังสือฉบับใดยกเลิก โดยได้ทำหนังสือนำที่ดินขึ้นทะเบียนขึ้นใหม่ แล้วแต่
วันที่...เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

นายอำเภอ

นาม นายดี บำรุงพงษ์	เชื้อชาติ ไทย	สัญชาติ ไทย
บุตร นายพุ่ม นางแดง	อยู่ที่บ้าน เขาพนม	เลขที่ —
หมู่ที่ ๘ ตำบลเขาพนม อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่	ได้นำที่ดินซึ่งตั้งอยู่ที่เขาพนม	
ตำบล เขาพนม อำเภอ เมืองกระบี่ จังหวัด กระบี่	มีอาณาเขตติดต่อดังนี้	
ทิศตะวันออก ๔ เส้น	จดทนายสุข	มีหลักหมายเลข ๑—๒ เป็นเขต
ทิศตะวันตก ๔ เส้น	จดทนายยม	มีหลักหมายเลข ๒—๓ เป็นเขต
ทิศเหนือ ๕ เส้น	จดทนายบุญ	มีหลักหมายเลข ๓—๔ เป็นเขต
ทิศใต้ ๕ เส้น	จดทนายรอด	มีหลักหมายเลข ๔—๑ เป็นเขต

จำนวนเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ — งาน — วา ขึ้นทะเบียนที่ดินแล้ว ทะเบียนเล่ม ๑

หน้า ๑ สารบบเล่ม ๑ หน้า ๑

แต่วันที่ ๑๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

(ลงชื่อ)

นายนิยม ปกครองดี นายอำเภอ
ประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ

หมายเหตุ

เมื่อจะทำธุระเกี่ยวกับที่ดินแปลงนี้ ต้องนำใบสำคัญนี้ ไปแสดงด้วยเสมอ

<p>ประเภท การ แก้ไข</p>	<p>ผู้โอน</p>	<p>ผู้รับโอน</p>	<p>เจ้าพนักงาน ลงนาม ลงวัน ประทับตรา</p>
<p>แก้ไขเป็น วัน เดือน ปี</p>	<p>๑. ชื่อ ๒. ที่อยู่ ๓. ลายมือชื่อ</p>	<p>๑. บิดา ๒. มารดา</p>	<p>๑. บิดา ๒. มารดา</p>
<p>โอนมรดก วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๐</p>	<p>นายดี บำรุงพงษ์ (วายนม) เชาพนม</p>	<p>นายพิงก์ บำรุงพงษ์ เชาพนม</p>	<p>นายนิยม ปกครองดี วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๐</p>

๓๕๔

ที่ มท. ๐๖๐๖/๑๖๔๖

กรมที่ดิน

๓ มีนาคม ๒๕๑๐

เรื่อง หารือการออกใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ รน ๑๕/๒๓๗๗ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๑๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๖๐ หนังสือ บัญชี เอกสารอื่น ๆ อีก ๖ ฉบับ

ตามที่แจ้งไปว่า นายจาคูรงค์ ลิมศิลา ได้ยื่นคำขอรับใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน เลขที่ ๑๖๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลน้ำจืดน้อย อำเภอกระบุรี แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจค้นสารบบเพื่อดำเนินการ ปรากฏว่าสารบบและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้สูญหายไปทั้งหมด โดยไม่ทราบว่าสูญหายไปแต่เมื่อใดและอย่างไร หลักฐานทางอำเภอคงมีเฉพาะ ส.ค. ๑ ทะเบียนการครอบครอง และทะเบียนสิทธิและนิติกรรม (ท.อ. ๑๓) ซึ่งเคยมีการจดทะเบียนโอนมาครั้งหนึ่งแล้วเท่านั้น จังหวัดเห็นว่าควรให้อำเภอส่งเจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัดตรวจสอบยังที่ดินก่อน แล้วจึงดำเนินการตามนัยคำสั่งกรมที่ดิน ๓/๒๕๐๗ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๐๗ ข้อ ๒ (ง) และตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๘/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๔๙๘ โดยอนุโลม นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อสารบบและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับของพนักงานเจ้าหน้าที่สูญหายไปทั้งหมด ย่อมจะไม่มีหลักฐานพอจะพิจารณาดำเนินการออกใบแทนหรือทำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ขึ้นใหม่ได้ ฉะนั้น ควรให้เจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัดตรวจสอบยังที่ดินตามความเห็นของจังหวัดเสียก่อน เสร็จแล้วให้ถือหลักฐานการรังวัดนั้นพิจารณาดำเนินการทำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ขึ้นใหม่ทั้ง ๒ ฉบับ อนุโลมปฏิบัติตามนัยคำสั่งกรมที่ดินที่ ๓/๒๕๐๗ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๐๗ ข้อ ๒ (ง) ค่าใช้จ่ายในการไปรังวัดตรวจ

สอบที่ดินให้เรียกจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการเก็บรักษาสารบบและเอกสารที่หาย
เอกสารต่าง ๆ คืนมา เพื่อโปรดส่งให้เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการต่อไป
จึงขอส่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๐๖๐๖/ว. ๒๑๐๑ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๐

๑๖ มีนาคม ๒๕๑๔

เรื่อง ขอดอกใบแทนโฉนด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยนาวาอากาศตรีจำลอง ศรีใหญ่ ได้ขอให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดธนบุรีออกใบแทนโฉนดที่ดิน โดยอ้างว่าโฉนดดังกล่าวได้มอบให้บุคคลอื่นไป ได้ทวงถามให้ส่งคืนก็ไม่ยอมส่ง จึงยื่นฟ้องผู้รับมอบโฉนดเป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ขอให้ศาลบังคับให้จำเลยส่งโฉนดคืน ศาลได้พิพากษาให้จำเลยส่งโฉนดคืน แต่ส่งคำบังคับไม่ได้ ศาลได้ออกหมายจับตามคำขอของโจทก์ แต่ก็ยังจับจำเลยไม่ได้ เจ้าพนักงานที่ดินเห็นว่า กรณีดังกล่าวมิใช่เป็นเรื่องโฉนดสูญหาย เพราะปรากฏว่ายังอยู่ที่จำเลย พนักงานเจ้าหน้าที่จึงไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะออกใบแทนให้ได้

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า โฉนดที่ดินเป็นหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินซึ่งตามปกติแล้วย่อมอยู่ในความยึดถือครอบครองของเจ้าของที่ดิน สำหรับกรณีนี้ ศาลได้พิพากษาให้จำเลยส่งคืนโฉนดให้แก่โจทก์แล้ว จำเลยไม่มีเหตุที่จะอ้างได้ว่า โฉนดได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของตนโดยชอบ เมื่อจำเลยไม่ส่งคืนและศาลได้ออกหมายจับจำเลยแล้ว แต่ยังไม่จับไม่ได้ แสดงว่าจำเลยได้หลบหนีสูญหายไปพร้อมด้วยโฉนดที่ดิน เช่นนี้จึงพอพึงได้ว่าโฉนดได้สูญหายไปจากความยึดถือครอบครองของเจ้าของที่ดิน อันทำให้เจ้าของที่ดินชอบที่จะมาขอรับใบแทนโฉนดที่ดินนั้นได้ตามมาตรา ๖๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าพนักงานที่ดินถือปฏิบัติต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรุนทร์

(นายโยติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๒๕๐๓๑

กรมที่ดิน

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔

เรื่อง การออกใบแทน น.ส. ๓ และการประทับตราประจำต่อ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๐๔๘๙ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๑๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้ส่งสำเนาหนังสือกรมที่ดิน ต่อวันมาที่ มท. ๐๖๐๖/๑๐๓๖๔ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๑๔ เรื่องแบบพิมพ์ น.ส. ๓ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี มาให้ทราบและถือปฏิบัติเกี่ยวกับการพิมพ์แบบพิมพ์ น.ส. ๓ และใบแทน น.ส. ๓ ใหม่ นั้น บัดนี้บางอำเภอสงสัยว่า ในระหว่างที่กรมที่ดินยังพิมพ์แบบพิมพ์ใบแทน น.ส. ๓ ไม่เสร็จนี้ ถ้านำเอาแบบพิมพ์ น.ส. ๓ มาหนึ่งฉบับเพื่อออกใบแทน ส่วนที่เหลืออีกฉบับหนึ่งจะจำหน่ายออกไปจากบัญชีหรือประการใด

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าเมื่อได้นำแบบพิมพ์ น.ส. ๓ ซึ่งเป็นคู่มือฉบับมาใช้เป็นใบแทนเสียฉบับหนึ่งแล้ว ก็ต้องหมายเหตุในบัญชีควบคุมไว้ว่า “แบบพิมพ์ น.ส. ๓ เลขที่.....หนึ่งฉบับ ได้ใช้ออกใบแทนให้แก่ผู้ใดไปแล้วแต่ วันที่.....” ส่วนที่เหลืออีกฉบับหนึ่ง เก็บรักษาไว้ใช้สำหรับเมื่อมีผู้มาขอออกใบแทนอีก โดยหมายเหตุในบัญชีไว้เช่นเดียวกัน

อนึ่ง เมื่อเจ้าหน้าที่จะแจกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้ผู้ใดไปขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ให้ประทับตราประจำต่อไว้เช่นเดียวกับการแจกโฉนดที่ดินด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรุณ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

การแจ้งการครอบครองที่ดิน

คำสั่งที่ ๑๒๔๔/๒๕๕๗

เรื่อง ระเบียบการแจ้งและรับแจ้งที่ดิน

ที่มีผู้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

โดยที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๕ ระบุไว้ว่า ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ใช้บังคับ

ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติได้ดำเนินไปตามความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จึงวางระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. เมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว ให้ นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอรับประกาศให้ผู้ครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินทราบว่ามีหน้าที่แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

ข้อ ๒. ให้นายอำเภอมอบแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (แบบ ส.ค. ๑) แก่ กำนันเจ้าของท้องที่ประมาณจำนวนให้พอแก่การที่จะใช้ และให้นายอำเภอแนะนำกำนันให้รับแจกแบบแจ้งแก่ผู้ได้ครอบครองที่ดินอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับโดยเร็ว

ข้อ ๓. แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน สำหรับที่ดินแปลงหนึ่งให้ทำ ๑ ฉบับมี ๒ ตอน ตอนที่ ๑ สำหรับเก็บไว้ที่อำเภอท้องที่ ตอนที่ ๒ สำหรับมอบคืนให้แก่ผู้แจ้ง ไปเป็น

หลักฐานการมอบคืน ให้ผู้แจ้งหรือกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านลงลายมือชื่อรับไว้ในตอนที่ ๑ มุมขวาล่างพร้อมด้วย วัน เดือน ปี

ข้อ ๔. ถ้าผู้ครอบครองที่ดินไม่ประสงค์จะเปลี่ยนแบบแจ้งการครอบครองที่ดินด้วยตนเอง ให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับแบบแจ้งการครอบครองที่ดินจากเจ้าของที่ดินแล้วรวบรวมส่งอำเภอ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รับแจ้งและคืนตอนที่ ๒ ให้แล้ว ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนำไปคืนผู้แจ้งโดยด่วน

ข้อ ๕. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งการครอบครองที่ดินแล้ว ให้ลงรับในช่องเลขที่ โดยชั้นเลขที่ ๑ ในหมู่บ้านหนึ่งไปจนหมดหมู่บ้านนั้น แล้วจึงชั้นเลขที่ ๑ ใหม่และลงลายมือชื่อผู้รับพร้อมด้วยวัน เดือน ปี ถ้าเป็นที่ดินในเขตเทศบาลให้ชั้นเลขที่ ๑ ในตำบลหนึ่งไปจนหมดตำบลนั้น และให้นายอำเภอประทับตราประจำตำแหน่งประจำต่อรอยปรุตรงที่พิมพ์ไว้ว่า “ประทับตรา” หงสองแห่ง

ข้อ ๖. ให้นายอำเภอทำทะเบียนการครอบครองที่ดินบนไว้ตำบลละ ๑ เล่ม แบ่งหน้าออกเป็นหมู่บ้านตามจำนวนหมู่บ้านในตำบลนั้นๆ ให้พอสมควรกับจำนวนที่ดินในหมู่บ้านๆ โดยคัดรายการจากแบบ ส.ค. ๑ มาลงติดต่อกันไป เรียงลำดับจนหมดจำนวนที่รับแจ้งไว้ตามคำอธิบายการกรอกทะเบียนการครอบครองทำคำสั่ง ทะเบียนเก็บไว้เป็นหลักฐาน ณ ที่ว่าการอำเภอและให้คัดขุ่นอีกหนึ่งชุดส่งไปยังกรมที่ดิน

ข้อ ๗. ให้อำเภอทำสารบบเก็บใบแจ้งไว้เป็นรายตำบล โดยเก็บเรียงตามลำดับหมู่บ้าน ตำบลหนึ่งให้แยกเก็บเล่มหนึ่ง ถ้าตำบลใดมีใบแจ้ง (ส.ค. ๑) มากเกินสมควรก็ให้เพิ่มสารบบเล่มต่อไปได้ตามความจำเป็น แล้วเขียนที่บ้ายสันสารบบบอกชื่อตำบลและหมู่บ้านไว้ให้เรียบร้อย

ข้อ ๘. ในกรณีที่ผู้ขอแจ้งการครอบครองที่ดินภายหลังกำหนดตามกฎหมายให้นายอำเภอสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรก็ให้พิมพ์คำสั่งผ่อนผันเป็นการเฉพาะราย แล้วจึงนำลงทะเบียนการครอบครองที่ดินต่อไป

ข้อ ๙. ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่าการแจ้งการครอบครองที่ดินดังกล่าวนี้ มีการผิดพลาดคลาดเคลื่อน ให้นายอำเภอสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการเช่นเดียวกันแล้วให้แก้ไขเป็นการครอบครองที่ดินตามกรณี.

กระทรวงมหาดไทย

สั่ง ณ วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

(ลงชื่อ)

พลเรือโท สุนาวินวิวัฒน์

(หลวงสุนาวินวิวัฒน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๕๕๕๘/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เลขที่.....

กรมที่ดิน

แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน

พนักงานเจ้าหน้าที่สุรับ

วันที่.....

ที่ดิน

หมู่บ้านที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

.....	อายุ.....ปี	.....	เชื้อชาติ.....	สัญชาติ.....
ข้าพเจ้า	อายุ.....ปี	.....	เชื้อชาติ.....	สัญชาติ.....
.....	อายุ.....ปี	.....	เชื้อชาติ.....	สัญชาติ.....

ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ขอแจ้งการครอบครองที่ดินที่มีอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดิน

ใช้บังคับต่อนายอำเภอ ดังต่อไปนี้

ที่ดินแปลงที่กล่าวข้างต้นข้าพเจ้าเป็นเจ้าของ

จำนวนเนื้อที่ดิน.....ไร่.....งาน.....วา

ทิศข้างเคียง

ทิศเหนือ จด.....

ทิศใต้ จด.....

ทิศตะวันออก จด.....

ทิศตะวันตก จด.....

ได้มาอย่างไร.....ตั้งแต่เมื่อใด.....

หลักฐานการได้มา.....

สภาพที่ดิน.....

ขนะเขียนการทำประโยชน์ที่ดินแล้ว ตามใบสำคัญทะเบียนเล่ม.....หน้า.....

มีใบได้ส่วน ใบหน้า หน้าสำรวจ.....ตำบล.....อำเภอ.....

ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดิน

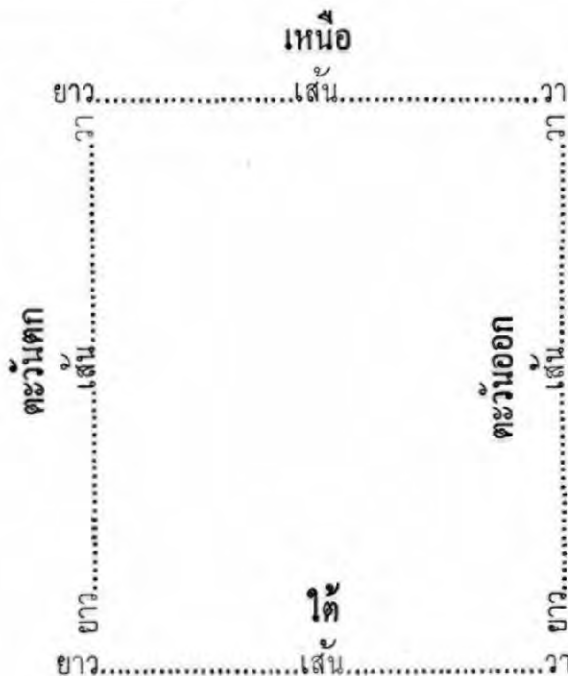
ลงชื่อ.....เจ้าของที่ดิน

ลงชื่อ.....กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านรับรอง

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

รูปที่ดินโดยประมาณ

ข้อควรทราบ

๑. ที่ดินที่มีโฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” ไม่ต้องแจ้งตามแบบนบนอนมีสิทธิสมบูรณ์ตลอดไป
๒. การแจ้งการครอบครองตามแบบนบนอนมีสิทธิสมบูรณ์ที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ใช้บังคับ มิฉะนั้นถือว่าสละสิทธิครอบครอง
๓. ผู้ครอบครองที่ดินร่วมกันหลายคน คนใดคนหนึ่งแจ้งแทนกันได้ โดยให้ระบุชื่อผู้มีสิทธิร่วมกันลงในรายการโดยชัดแจ้ง
๔. การรับรองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามแบบท้ายรายการนี้ ในเขตเทศบาลเป็นหน้าที่ของคณะเทศมนตรีตามกฎหมายเทศบาล
๕. การแจ้งการครอบครองที่ดินไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้แจ้งประการใด เว้นแต่ผู้แจ้งจะได้มีสิทธิครอบครองอยู่แล้ว โดยขอด้วยกฎหมายในวันใช้บังคับประมวลกฎหมายที่ดิน
๖. แบบแจ้งตอนที่ ๒ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่มอบให้ต้องเก็บไว้เป็นหลักฐาน เมื่อมีความประสงค์จะจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่อำเภอให้นำไปด้วย
๗. ผู้ครอบครองได้ทำประโยชน์แล้วเพิ่มเติม ให้รีบไปขอคำรับรองการทำประโยชน์ต่ออำเภอท้องที่โดยเร็ว ถ้าเป็นที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับจองไว้แล้วต้องไปขอคำรับรองภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับจากวันสิ้นสุดเวลาแห่งการจับจอง ถ้าเวลาจับจองสิ้นสุดก่อนวันใช้บังคับประมวลกฎหมายที่ดินต้องไปขอคำรับรองภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันใช้บังคับประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อพ้นกำหนดถือว่าที่ดินนั้นตกเป็นที่ดินของรัฐตามเดิม
๘. ผู้แจ้งการครอบครองแล้วแต่ยังไม่ไปขอคำรับรองการทำประโยชน์จะทำการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมใดๆ ไม่ได้
๙. ที่ดินมีใบไต่สวน ใบนำ และใบสำคัญนำที่ดินขึ้นทะเบียน (แบบ ๓) ไว้ก่อนแล้ว ไม่ต้องไปขอคำรับรองใหม่ตามข้อ ๗ และมีสิทธิทำนิติกรรมและจดทะเบียนได้ต่อไปตามเดิม
๑๐. บุคคลที่มีสิทธิในที่ดิน ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์หรือปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าเกินกำหนดเวลาสามปี จะหมดสิทธิในที่ดิน.

คำอธิบายวิธีการจดทะเบียนการครอบครองที่ดิน

- บรรทัดแรก** กรอกเลขที่หมู่บ้าน ถ้าอยู่ในเขตเทศบาลกรอกว่า “ในเขตเทศบาล” ชื่อตำบล อำเภอ จังหวัด
- ช่องที่ ๑** กรอกเลขที่ให้ตรงกับเลขที่ใบแบบแจ้ง ส.ค. ๑ เรียงลำดับตั้งแต่เลขที่ ๑ ต่อไปจนหมดเขตที่ในหมู่บ้าน ๆ
- ช่องที่ ๒** หมายความว่าเป็นที่บ้าน, ที่สวน, ที่นา
- ช่องที่ ๓** ชัดเจนอยู่แล้ว
- ช่องที่ ๔** (๑) ให้ลงวันที่พนักงานเจ้าหน้าที่รับแจ้งตามแบบ ส.ค. ๑
 (๒) ให้กรอกว่า “รับรองแล้ว” และวัน เดือน ปี
 (๓) ให้กรอกว่า “ไปไต่สวน” หรือ “ไต่สวน” หรือ “ใบสำคัญนำที่ดินขึ้นทะเบียน” แล้วแต่กรณี และลงวัน เดือน ปี ที่รับหนังสือสำคัญเหล่านั้นให้ลงหัวข้อ ๑—๒—๓ ไว้ด้วย เว้นแต่ข้อใดยังไม่เกิดขึ้นก็ไม่ต้องลงไว้
- ช่องที่ ๕** ให้ลงชื่อผู้แจ้งการครอบครองครั้งแรกทุกคน และถ้ามีการเปลี่ยนสิทธิครอบครองไปอย่างใด ให้ขีดฆ่าชื่อผู้หมดสิทธิด้วยหมึกแดง และลงชื่อผู้มีสิทธิใหม่ต่อไปพร้อมด้วยวัน เดือน ปี และถามเหตุอันควรจะจดแจ้งไว้ก็จดหมายเหตุไว้ในช่องนี้
- ปกิณกะ** ถ้าที่ดินที่แจ้งไว้แล้วมีการแบ่งแยกออกเป็นหลายแปลง ให้ปฏิบัติดังนี้
- (๑) ฆ่าจำนวนเนื้อที่ดินเดิมและลงจำนวนเนื้อที่ดินคงเหลือแทน
- (๒) ชื่อเจ้าของที่ดินเดิม เว้นแต่ถ้ามีหลายคน บางคนหมดไปให้ขีดฆ่าเฉพาะคนนั้น
- (๓) แปลงที่แบ่งแยกไปนำไปลงต่อท้ายของหมู่บ้าน ๆ โดยเขียนเลขที่ต่อจากเลขสุดท้ายตามลำดับแล้วเขียนเลขที่แปลงเดิมกำกับไว้เช่น แปลงเดิมเลขที่ ๑ แปลงแยกเลขที่ ๑๕ เขียนดังนี้ ๑๕/๑ หมายความว่าแปลงเลขที่ ๑๕ แยกมาจากแปลงเลขที่ ๑ และหมายเหตุไว้ในแปลงเดิมด้วยว่า แบ่งไปเป็นเลขที่ ๑๕.

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่อง แจ้งการครอบครองที่ดิน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันใช้บังคับประมวลกฎหมายที่ดิน โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

๑. ให้ผู้ครอบครองที่ดินแจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ที่ดินตั้งอยู่ด้วยตนเองหรือโดยผู้แทน ตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน แบบ ส.ค. ๑ ท้ายประกาศนี้ โดยมีกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านรับรองข้อความว่าถูกต้องตามความจริง

๒. ให้ผู้ครอบครองที่ดินยื่นแบบแจ้งการครอบครองที่ดินแปลงละ ๑ ฉบับ (๒ ตอน)

๓. เมื่อนายอำเภอได้รับแจ้งการครอบครองที่ดิน ให้ลงเลขที่รับแล้วลงลายมือชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับในแบบ ส.ค. ๑ ทั้ง ๒ ตอน และประทับตราประจำต่อแล้วมอบแบบ ส.ค. ๑ ตอนที่ ๒ ให้แก่ผู้แจ้งไป

๔. การแจ้งการครอบครองที่ดิน ให้แจ้งแต่คงแต่ตนเป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๔๙๘ เป็นอันหมดเขต

๕. เมื่อพ้นกำหนดเวลาแจ้งตามความในข้อ ๔ ปรากฏว่าผู้ใดมิได้แจ้งและตนมีเหตุสมควรอันจะขอผ่อนผันให้รับแจ้งการครอบครอง ให้ยื่นคำร้องต่อนายอำเภอสอบสวนพยานและหลักฐาน แล้วเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งการ

ประกาศ ณ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๗

(ลงชื่อ)

พลเรือโท สุนาวินวิวัฒน์

(หลวงสุนาวินวิวัฒน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย.

๔๐๘

ที่ ๖๘๐๘/๒๕๕๗

กรมที่ดิน

๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗

เรื่อง การแจ้งและรับแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์

อ้างถึง หนังสือด่วนมากที่สุด ๘๖๕๗/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗

ตามที่ได้อ่านไปว่าที่ดินของบุคคลตามความในมาตรา ๓๖ (๑) และ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และยังไม่มียื่นหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินจะต้องแจ้งการครอบครองที่ดินตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ หรือไม่ เพราะไม่มีบทยกเว้น นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินดังกล่าว มิได้ระบุยกเว้นไว้ดังที่จังหวัดเข้าใจนั้นถูกต้องแล้ว ฉะนั้น จึงต้องแจ้งการครอบครองที่ดินเช่นเดียวกัน

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๖๘๘๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

ที่ บ ๘๘๘/๒๕๕๗

กรมที่ดิน

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

เรื่อง การแจ้งและรับแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อ้างถึง หนังสือด่วนมาก ที่ ๓๔๗๑๒/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗

ตามที่ได้หารือไปว่า จังหวัดได้ส่งแบบ ส.ค. ๑ และทะเบียนการครอบครองที่ดิน ไปให้ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอปฏิบัติเช่นเดียวกับนายอำเภอ เพราะเห็นว่าปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอก็เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ด้วยจะเป็นการผิดหลักการอย่างไรหรือไม่ นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอชี้แจงว่า ตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ ระบุให้แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ นั้นเนื่องจากตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๕ บัญญัติให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคไว้คือ ภาค จังหวัด อำเภอ หากได้ ระบุถึงอำเภอด้วยไม่ กิ่งอำเภอจึงเป็นส่วนราชการของอำเภอ มีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบ ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ จึงมิได้ระบุให้แจ้งการครอบครองที่ดินต่อปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แต่ในทางปฏิบัติย่อมถือได้ว่าปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ มีหน้าที่ในการรับแจ้งการ ครอบครองที่ดินในท้องที่แทนนายอำเภอได้ การที่จังหวัดได้ส่งให้ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำ กิ่งอำเภอปฏิบัติเช่นเดียวกับนายอำเภอนั้น เป็นการชอบแล้ว

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอให้ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๗๐๘๘/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๗

๑๘ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง การแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

อ้างถึง หนังสือด่วนมาก ที่ ๒๓๗๗๔๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๗

ตามที่ ได้หารือปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ ว่า ที่ดินดังต่อไปนี้จะอยู่ในลักษณะที่จะต้องแจ้ง การครอบครองหรือไม่ ถ้าประเภทใดต้องแจ้งจะให้ผู้ใดเป็นผู้แจ้ง คือ

๑. ที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งหวงห้ามไว้ แต่ราษฎรบุกรุกเข้าไปครอบครอง โดยผลการและตั้งหลักฐานอยู่ในที่นั้น
๒. ที่วัด ที่สำนักสงฆ์ ที่ธรมสังฆ์ม และที่กลปนา
๓. ที่ดินราชพัสดุ ซึ่งหน่วยราชการต่าง ๆ คุมครองอยู่ ที่โรงเรียน ที่ศาลเจ้า ทตงโรงพยาบาล นน

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอเรียนว่า เจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรา ๕ แห่ง พระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ มีความประสงค์ให้ผู้ครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดง กรรมสิทธิ์ที่ดินแจ้งการครอบครองต่อนายอำเภอท้องที่โดยไม่มีข้อยกเว้นอย่างใด ดังที่ ได้ส่งสำเนา หนังสือตอบข้อหารือของจังหวัดเพชรบูรณ์มาให้ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค และผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัดทราบทางปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๖๔๔๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ แล้ว โดยเฉพาะกรณีจังหวัดหรือไป กรมที่ดินขอแจ้งให้ทราบทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งได้หวงห้ามไว้โดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ผู้บุกรุก เข้าครอบครองย่อมไม่มีสิทธิอย่างใดที่จะนำมาใช้ยื่นต่อรัฐได้ แม้ผู้ครอบครองจะได้นำที่ดินเช่นนั้น ไปแจ้งการครอบครองก็ไม่เกิดสิทธิขึ้นใหม่แต่ประการใด ฉะนั้น ผู้ครอบครองจึงไม่ต้องแจ้งการ ครอบครอง

๒. ทวัด ที่สำนักสงฆ์ ที่ธรมสงฆ์ ทงสามประการนแยกพิจารณาตั้งคือ

(ก) ถ้าลักษณะของที่เหล่านเป็นศาสนสมบัติกลาง กล่าวคือเป็นทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง การแจ้งการครอบครองกตกเป็นหน้าที่ของกระทรวงวัฒนธรรมตามความในมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติโอนอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงทบวงกรม ซึ่งได้มีการปรับปรุงใหม่ พ.ศ. ๒๔๙๕

(ข) ถ้าลักษณะของที่เหล่านเป็นศาสนสมบัติของวัด กล่าวคือ เป็นทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง เจ้าอาวาสหรือไวยาวัจกรของวัดนั้นแต่กรณี เป็นผู้แจ้งการครอบครองที่ดินตามความในมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔

ส่วนที่กล่าวนั้นเป็นที่ซึ่งมีผู้ถือสิทธิ์แต่ผลประโยชน์ ให้วัดหรือพระศาสนาเท่านั้น ฉะนั้นการแจ้งการครอบครองจึงตกอยู่แก่เจ้าของเดิม เพราะที่เช่นนั้นมิใช่ศาสนสมบัติกลาง หรือศาสนสมบัติของวัดแต่ประการใด

๓. (ก) ที่ดินราชพัสดุอันถือว่าเป็นทรัพย์สินของทางราชการต่างกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอื่น ๆ ต้องแจ้งการครอบครองโดยผู้มีหน้าที่ดูแลรักษา เช่น กรมธนารักษ์หรือสรรพากรจังหวัดหรือทบวงการเมืองที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้นแล้วแต่กรณี

(ข) ที่ศาลเจ้า ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมมหาดไทย ตามกฎเสนาบดีว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๓ ก็ต้องตกเป็นหน้าที่ของกรมมหาดไทยที่จะดำเนินการแจ้งการครอบครอง

(ค) ที่โรงเรียนและที่ตั้งโรงพยาบาลน ถ้าเป็นที่ดินราชพัสดุ ก็ต้องดำเนินการตาม (ก) แต่ถ้าเป็นทรัพย์สินของทบวงการเมืองใด ก็ย่อมตกเป็นหน้าที่ของทบวงการเมืองนั้นเป็นผู้แจ้งการครอบครอง.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์
(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)
อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๖๒๔/๒๔๙๔ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๔๙๔

๓๑ มกราคม ๒๔๕๘

เรื่อง การแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ

อ้างถึง หนังสือด่วนมาก ที่ ๔๐๒/๒๔๕๘ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๔๕๘

ตามที่หารือว่า ผู้ทมิหนาทที่จะตองนำที่ดินตามความหมายมาตรา ๓๑ (๑) และ (๒) ไปแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่คือใคร เป็นต้นว่า ที่ราชพัสดุ ใช้เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งโรงเรียนต่าง ๆ ตลอดทั้งที่ดินที่อำเภอขนาทะเลเบียน หวงห้ามไว้เพื่อประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันเช่น ที่เลี้ยงสัตว์ ที่ตั้งศาลเจ้าปู่ตา หนองหวงห้าม เหล่านเป็นต้น นน

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นปัญหาที่คล้ายคลึงกับข้อหารือของจังหวัด กาศิรินทร์ ซึ่งกรมที่ดินได้ตอบไปแล้วตามหนังสือที่ ๕๒๕/๒๔๕๘ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๔๕๘ และได้ส่งสำเนามาให้จังหวัดนทราบและถือปฏิบัติแล้วโดยหนังสือที่ ๖๒๔/๒๔๕๘ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๔๕๘ ส่วนที่ดินที่อำเภอขนาทะเลเบียนหวงห้ามไว้เพื่อประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน นั้น ย่อมเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน ผู้ใดห้ามสิทธิครอบครอง ไม่ จังหวัดและอำเภอมหน้าที่ในการดูแลรักษาเท่านั้น จึงไม่ต้องแจ้งการครอบครองที่ดินอย่างใด ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศรีราชบุรุษ

(หลวงศรีราชบุรุษ)

หัวหน้ากองทะเบียนที่ดิน รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๑๐๑๙/๒๔๕๘ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๘

ที่ ๕๓๒/๒๕๕๘

กรมที่ดิน

๓๑ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง การรับแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

อ้างถึง หนังสือที่ ๘๐๒/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๘

ตามที่หารือว่า ที่ดินในบริเวณทุ่งसानซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศหวงห้ามเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ แต่ปรากฏว่าราษฎรได้เข้าครอบครองและทำประโยชน์มาประมาณ ๒๐-๔๐ ปี และได้มาแจ้งการครอบครองที่ดิน เจ้าหน้าที่จะรับแจ้งหรือไม่ หรือจะต้องสอบสวนประการใด

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอแจ้งว่า ตามข้อเท็จจริงที่จังหวัดแจ้งไปนั้น ปรากฏว่าราษฎรได้เข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินบริเวณทุ่งसानมาประมาณ ๒๐-๔๐ ปี ซึ่งเป็นเวลาก่อนวันประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาหวงห้ามที่ดิน พระราชกฤษฎีกาหวงห้ามที่ดินจึงไม่บังคับที่ดินซึ่งราษฎรได้ครอบครองและทำประโยชน์มาก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาหวงห้ามที่ดินใช้บังคับ ฉะนั้น ถ้าการสอบสวนได้ความดังกล่าวแล้ว ให้เจ้าหน้าที่รับแจ้งการครอบครองที่ดินไว้เป็นหลักฐาน

จึงเรียนมาเพื่อส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศรีราชบุรุษ

(หลวงศรีราชบุรุษ)

หัวหน้ากองทะเบียนที่ดิน รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๑๐๑๘/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

๒๘ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง แจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่

อ้างถึง หนังสือที่ ๑๗๘๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

ตามที่ได้หารือไปว่า ควรจะรับแจ้งการครอบครองที่ดินของนายศักดิ์สิทธิ์ สายสร ซึ่งเป็นผู้เข้าครอบครองที่ดินตรงสี่แยกถนนสายวังซ้าย ตำบลร้องเข็ม อำเภอร้องกวาง โดยผลการหรือไม่ เพราะที่ดินแปลงนั้นนายศักดิ์สิทธิ์ ได้เคยขอจับจองไว้ครั้งหนึ่ง แต่ทางการไม่อนุญาต เนื่องจากทางราชการจะสงวนไว้ใช้ในราชการต่อไป จังหวัดและอำเภอเห็นว่าไม่ควรรับแจ้ง เพราะผู้แจ้งเข้าครอบครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับเป็นที่ซึ่งทางราชการจะสงวนไว้ใช้ในราชการ และสงสัยว่าการรับรองของกำนันในแบบแจ้งการครอบครองที่ดินจะรับรองด้วยกรณีใด นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอชี้แจงว่า โดยที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้เปลี่ยนหลักการโดยถือว่า ที่ดินซึ่งไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลใดเป็นของรัฐทั้งสิ้น ดังนั้นในกรณีที่ดินซึ่งทางราชการจะสงวนไว้ใช้ในราชการดังกล่าวแล้ว หากไม่มีผู้ใดครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ทบวงการเมืองนั้นย่อมดำเนินการขอสงวนที่ดินไว้ใช้ในราชการตามระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ซึ่งจะได้ส่งมาให้จังหวัดถือเป็นทางปฏิบัติต่อไปได้ โดยเฉพาะเรื่องที่ดินที่จังหวัดหารือไปนั้น เป็นที่ดินซึ่งทางราชการจะสงวนไว้ใช้ในราชการ หากนายศักดิ์สิทธิ์ สายสร เข้าครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กำนันผู้ใหญ่บ้านก็ไม่ควรลงชื่อรับรองในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน และถ้าหากผู้ครอบครองได้มาแจ้งการครอบครองเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รับไว้แล้วก็ควรดำเนินการขบไล่ตามนัยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ต่อไป

อนึ่ง ในการรับรองของกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) นั้น มีความมุ่งหมายเพียงเพื่อให้รับรองว่าผู้แจ้งเป็นผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน

แปลงนั้นมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับจริงหรือไม่เท่านั้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามถ้ากำหนด
หรือผู้ใหญ่บ้านได้รับรองไปโดยไม่ถูกต้อง ผู้แจ้งก็คงไม่มีสิทธิอย่างใดเกิดขึ้นใหม่

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอได้โปรดแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในจังหวัดนั้น
ทราบและถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๒๓๔๒/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๔๙๘

๑ เมษายน ๒๔๘๘

เรื่อง แจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค และผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

เนื่องจากได้มีผู้ร้องเรียนว่า ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการแจ้งการครอบครองที่ดินจากกำนันผู้ใหญ่บ้านและเทศมนตรี ซึ่งมีหน้าที่ลงชื่อรับรองในแบบ ส.ค. ๑ โดยบุคคลดังกล่าวแล้วบางคนถือโอกาสเรียกค่าบ่วยการบ้าง ไม่ยอมลงชื่อเพราะมีเรื่องผิดใจกันบ้าง หรือเป็นที่ดินที่มรดกพิพาทกันอยู่ ไม่ยอมลงชื่อรับรอง กลับแนะนำให้ ไปฟ้องร้องต่อศาลบ้าง จึงขอให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาหาทางแก้ไขเพื่อประชาชนจะได้ได้รับความสะดวก

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามที่ได้วางหลักเกณฑ์และวิธีการให้กำนันผู้ใหญ่บ้านหรือเทศมนตรีแล้วแต่กรณี รับรองแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) นั้นก็เพื่อที่จะให้พิจารณารายการที่ยื่นมาว่าถูกต้องหรือไม่เพียงใด เป็นการป้องกันมิให้ผู้ที่ไม่ได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายถือโอกาสแจ้งการครอบครองที่ดิน อันจะเป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยากแก่ทางราชการในภายหลัง ฉะนั้น ในหลักการทั่วไป จึงต้องให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านลงชื่อรับรองเสมอ เว้นแต่กรณีที่มีเรื่องพิพาทกับราชการหรือซึ่งกำนันผู้ใหญ่บ้านไม่รับรองเพราะเหตุว่าผู้นั้นใคร่กล้าที่สาธารณะหรือทำการแจ้งโดยไม่มีสิทธิเป็นต้น ถ้าผู้นั้นจะขอแจ้งการครอบครอง ก็ผู้นั้นรับแจ้งการครอบครองที่ดินโดยกำนันผู้ใหญ่บ้านหรือเทศมนตรี ไม่ลงชื่อรับรองในแบบ ส.ค. ๑ ก็ได้ แต่ให้หมายเหตุและลงชื่อผู้แจ้งการครอบครองที่ดินต่อหน้าพยานว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านหรือเทศมนตรีไม่รับรองเพราะเหตุใด แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับแจ้งไว้ก่อน

ฉนั้น จึงเรียนมาเพื่อสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

พลเรือโท สุนาวินวิวัฒน์

(หลวงสุนาวินวิวัฒน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย.

ท ๒๕๘๘/๒๕๕๘

กรมที่ดิน

๘ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง การแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือที่ ๔๙๗๖/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๘

ตามที่ได้อำนาจขออนุญาตแจ้งการครอบครองที่ดินราชพัสดุไป
กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอขแจ้งดังนี้

ก. ที่ดินราชพัสดุที่ใช้ปลูกสร้างสถานที่ราชการ เช่น ใช้ปลูกที่พักข้าราชการ
ซึ่งจังหวัดมีความเห็นว่า ข้าราชการผู้พักอาศัยในที่พักเป็นผู้แจ้งนั้น ยังไม่เป็นการถูกต้อง เนื่องจาก
จากข้าราชการผู้พักอาศัยเป็นเพียงผู้อาศัยเท่านั้น หากใช้ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาตามนัยที่โต้แย้งไว้
โดยหนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ ๕๒๕/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๘ ไม่
ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินราชพัสดุ หมายความว่า กระทบวงทวงกรม หรือแผนการในส่วนจังหวัด
และอำเภอที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินราชพัสดุ หรือปกครองดูแลรักษา ตามระเบียบการปกครอง
และจัดประโยชน์ที่ดินสิ่งปลูกสร้างราชพัสดุ พุทธศักราช ๒๕๔๕ ของกระทรวงการคลัง จึงต้อง
เป็นหน้าที่ของกระทรวงทวงกรมหรือแผนการดังกล่าวแล้วเป็นผู้แจ้ง ส่วนสรรพากรจังหวัดมี
หน้าที่แจ้งการครอบครองที่ดินราชพัสดุที่ใช้ประโยชน์ในราชการของแผนกสรรพากรจังหวัดและ
ที่ดินราชพัสดุซึ่งมีหน้าที่ปกครองและจัดประโยชน์ตามระเบียบการดังกล่าวแล้ว

ข. ตามที่ทราบว่า ในกรณีที่ดินแปลงเดียวกัน (ตามทบทวนทะเบียนราชพัสดุ
ไว้) ส่วนหนึ่งปลูกโรงเรียน อีกส่วนหนึ่งให้เอกชนเช่าเพื่อจัดหาผลประโยชน์ จะให้ศึกษาธิการ
จังหวัดแจ้งการครอบครองเฉพาะที่ใช้เป็นบริเวณของโรงเรียน ส่วนสรรพากรจังหวัดแจ้งการ
ครอบครองเฉพาะที่จัดหาผลประโยชน์ หรืออย่างใด เพราะถ้าทำตงนนที่ดินแปลงเดียวกันก็เกิด
เป็นสองแปลงขึ้น ถ้าจะให้สรรพากรจังหวัดหรือศึกษาธิการจังหวัดคนหนึ่งคนใดแจ้งการครอบ
ครองรวมทั้งแปลง ก็ขัดกับข้อเท็จจริงและระเบียบ นั้น ขอขแจ้งว่า เรื่องนี้ควรถือปฏิบัติให้เป็น
การสอดคล้องกับระเบียบการปกครองและจัดประโยชน์ที่ดินสิ่งปลูกสร้างราชพัสดุ พุทธศักราช
๒๕๔๕ ของกระทรวงการคลัง กล่าวคือ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับคำสั่งจากกระทรวงการคลังให้

แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนที่ดินราชพัสดุแปลงนี้ ให้แผนกศึกษาธิการจังหวัดใช้
 ราชการตามความในข้อ ๑๑. แห่งระเบียบการปกครองและจัดประโยชน์ที่ดินสิ่งปลูกสร้างราชพัสดุ
 พุทธศักราช ๒๔๘๕ ก็ต้องถือว่าที่ดินราชพัสดุแปลงนี้ สรรพากรจังหวัดยังดูแลรักษาและจัด
 ประโยชน์อยู่ ควรเป็นหน้าที่ของสรรพากรจังหวัดเป็นผู้แจ้ง ถ้ากระทรวงการคลังได้มีคำสั่งให้
 แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนที่ดินราชพัสดุแปลงนี้ ให้แผนกศึกษาธิการจังหวัดใช้ราชการ
 แล้ว ก็น่าจะถือว่าได้แยกที่ดินแปลงนั้นไปดำเนินการอีกแปลงหนึ่ง ควรเป็นหน้าที่ของศึกษาธิการ
 จังหวัดแจ้งการครอบครองที่ดินเฉพาะส่วนนั้น แต่อย่างไรก็ดี โดยที่กรมธนารักษ์ กระทรวง
 การคลัง เป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมทะเบียนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างราชพัสดุอยู่ เมื่อมีปัญหาในเรื่อง
 ส่วนราชการใดจะปกครองดูแลรักษาที่ดินราชพัสดุแปลงใด ขอให้หารือไปยังกรมธนารักษ์ต่อไป
 ทั้งนี้ จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ในจังหวัดนั้นถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักงานเลขานุการกรม.

ท.ด. ๒

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๒๐๓/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๔๙๘

ท ๓๕๕๓/๒๔๕๘

กรมที่ดิน

๕ พฤษภาคม ๒๔๕๘

เรื่อง ทหารอการแจ้งการครอบครองที่ดิน
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก
อ้างถึง หนังสือที่ ๕๑๗๙/๒๔๕๘ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๔๕๘

ตามที่จังหวัดขอให้พิจารณาข้อหารือของอำเภอเมืองพิษณุโลกซึ่งหารือปัญหาทางปฏิบัติตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๕๗ ว่า

๑. นาย ก. มีที่ดินอยู่ในความครอบครองก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับต่อมาเมื่อประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว นาย ก. ยังมีได้แจ้งสิทธิการครอบครองที่ดิน แต่ได้ถึงแก่กรรมลง ทายาทจะแจ้งสิทธิการครอบครองที่ดินตามแบบ ส.ค. ๑ จะได้หรือไม่ หรือจะต้องปฏิบัติอย่างไร

๒. แบบ ส.ค. ๑ ถ้าปรากฏว่าฉบับที่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินยื่นถือไว้ได้ทำหายจะออกใบแทนให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินได้หรือไม่ ถ้าออกได้จะปฏิบัติอย่างไร

๓. คนต่างด้าวที่ถือสิทธิครอบครองที่ดินมาภายหลังใช้ พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๔๖ จะแจ้งสิทธิการครอบครองที่ดินได้หรือไม่ ทั้งนี้ โดยจะขอจดทะเบียนสิทธิตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าวหรือไม่ก็ตาม

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอชี้แจงดังต่อไปนี้

๑. ทายาทของนาย ก. แจ้งการครอบครองที่ดินได้ โดยให้ทายาทลงชื่อและหมายเหตุให้ทราบว่า ได้ยื่นแบบ ส.ค. ๑ แทนนาย ก. ผู้วายชนม์ และให้ทายาทยื่นเรื่องราวขอรับมรดกเสียในคราวเดียวกันนี้ด้วย

๒. ถ้าปรากฏว่าแบบ ส.ค. ๑ ฉบับที่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินยื่นถือไว้หายจะออกใบแทนให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินไม่ได้ เพราะแบบ ส.ค. ๑ ท่อน ๒ ฉบับที่ผู้แจ้งยื่นถือไว้เป็นเพียงใบรับแจ้งเท่านั้น ในทางปฏิบัติเมื่อมีผู้มาแจ้งว่าใบรับแบบ ส.ค. ๑ หาย ให้ผู้แจ้งยื่นคำร้องขอคัดสำเนาแบบ ส.ค. ๑ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนบันทึกถ้อยคำผู้แจ้งและพยานให้ทราบถึงเหตุที่หายไว้เป็นหลักฐานรวมเรื่องไว้กับต้นฉบับ เมื่อพิจารณาเห็นว่าหายไปจริงก็

ให้คัดสำเนาให้ไปและหมายเหตุในสำเนาแบบ ส.ค. ๑ ที่คิดว่า "สำเนาอันถูกต้อง ทะเบียนการ
 ครอบครองเลขที่.....แจ้งการครอบครองที่ดินเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ....."
 แล้วลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่

๓. คนต่างด้าวที่ถือสิทธิครอบครองที่ดินก่อนหรือภายหลังจากวันใช้ พ.ร.บ. ที่ดิน
 ในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ และจะได้ที่ดินมาโดยได้รับอนุญาตจากพนักงาน
 เจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ หรือไม่ก็ตาม ต้องแจ้งการ
 ครอบครองที่ดินตามความในมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
 เพราะไม่มีบทบัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้แต่ประการใด เมื่อได้รับแจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้ว หาก
 ปรากฏว่าผู้ใดกระทำการฝ่าฝืน พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าวดังกล่าวแล้ว ก็ให้
 พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการในเรื่องที่ฝ่าฝืนไปตามควรแก่กรณี

ฉะนนั้น จึงเรียนมาเพื่อส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในจังหวัดนั้นถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๔๑๔๘/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๔๙๘

ที่ ๗๖๑๕/๒๕๕๕

๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอดอนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

ตามคำสั่งดังกล่าวข้อ ๘. ระบุว่า "ในกรณีที่มิใช่ขอแจ้งการครอบครองที่ดินภายหลังกำหนดตามกฎหมาย ให้นำอำเภอสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ก็ให้มีคำสั่งดอนผันเป็นการเฉพาะราย แล้วจึงนำลงทะเบียนครอบครองที่ดินต่อไป" บัดนี้ กำหนดระยะเวลาให้แจ้งการครอบครองได้ผ่านพ้นกำหนดมานานแล้ว ก็ยังปรากฏว่ามีราษฎรเป็นจำนวนมากมาขอแจ้งการครอบครองภายหลังระยะเวลาที่กฎหมายระบุไว้ โดยอ้างเหตุผลข้อขัดข้องประการต่าง ๆ ทำให้มีการดอนผันแจ้งการครอบครองโดยไม่มีสิ้นสุดลงได้ สืบความมุ่งหมายแห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕ วรรค ๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเฉพาะกาล

กรมที่ดินจึงใคร่ขอเรียนชี้แจงว่า ตามบทบัญญัติในมาตรา ๕ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๗ แม้จะให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดไว้โดยเฉพาะในการที่จะพิจารณาดอนผันแจ้งการครอบครองก็ตาม แต่เจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติในมาตรานี้ ก็มุ่งประสงค์แต่เพียงให้มีการดอนผันรับแจ้งการครอบครองเฉพาะเรื่องเฉพาะรายที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือมีเหตุขัดข้องอันควรได้รับการพิจารณาดอนผันเป็นกรณีพิเศษเท่านั้น และควรจะได้พิจารณาป้องกันผู้ที่เข้าทำการกันสร้างฉ้อโกงและทำประโยชน์ในที่ดินภายหลังวันประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ และมาแจ้งการครอบครองโดยเจตนาทุจริตด้วย และในการพิจารณาดอนผัน ก็ควรจะได้มีการสอบสวนพยานหลักฐานให้ได้อย่างแท้จริง และเหตุผลในการที่ไม่แจ้งการครอบครองภายในกำหนดโดยละเอียดถี่ถ้วน เพื่อประกอบการพิจารณาโดยเคร่ง

ครัดเสียก่อน หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นผู้มีสิทธิครอบครองจริง ไม่มีเจตนาเพิกเฉยละเลยมีเหตุอื่น ๆ อันควรเชื่อถือได้ จึงควรพิจารณาผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองให้ไปได้
 ฉะนั้น จึงขอเรียนมาเพื่อทราบและถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ด. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

ที่ ๒๐๓๘/๒๕๐๐

กรมที่ดิน

๑๕ มีนาคม ๒๕๐๐

เรื่อง การแจ้งการครอบครองที่ดินราชพัสดุ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินถึงผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ ๕๒๕/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๔๙๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาบันทึกเรื่องการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ และประมวลกฎหมายที่ดิน

อนุสนธิหนังสือกรมที่ดินดังกล่าวตอบข้อหารือเกี่ยวกับการแจ้งการครอบครองที่ดิน เฉพาะข้อ ๓ (ก) เกี่ยวกับที่ดินราชพัสดุ และ (ค) เกี่ยวกับที่โรงเรียนและที่ตั้งโรงพยาบาล รายละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บันทึก คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาตีความเกี่ยวกับเรื่องนั้นแล้ว จึงขอส่งสำเนา มาเพื่อทราบและถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป ส่วนที่รับแจ้งการครอบครองไว้ก่อนแล้วก็เป็นอันแล้วไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ด. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

“ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสังควรเปิดเผย”

บันทึก

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
และประมวลกฎหมายที่ดิน

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้แจ้งมาโดยหนังสือที่ ๖๒๘๔/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๔๙๘ และที่ ๖๖๙๘/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๔๙๘ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาที่กระทรวงคมนาคมและกระทรวงเกษตรได้หารือมาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ และประมวลกฎหมายที่ดิน

ข้อเท็จจริงมีดังต่อไปนี้ :-

(ก) ในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวงคมนาคม ปรากฏว่ากระทรวงคมนาคมได้รับรายงานจากการรถไฟแห่งประเทศไทยและกรมทางหลวงแผ่นดิน มีข้อความเป็นการอ้างถึงว่า ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน และประมวลกฎหมายที่ดินกำหนดให้ผู้ที่ครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินแจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ตามแบบ ส.ค. ๑ ภายในวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๔๙๘ และแจ้งการมีสิทธิในที่ดินเกินข้อกำหนดตามแบบ จ.ส. ๑ ภายในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๙๘ แต่การรถไฟฯ และกรมทางหลวงแผ่นดินเห็นว่า ที่ดินของการรถไฟฯ มีอยู่ตลอดทั้งสองข้างทางที่มีรางรถไฟ และที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินก็มีอยู่ตลอดแนวทางหลวงแผ่นดินทั่วราชอาณาจักร ถ้าจะต้องแจ้งการครอบครองที่ดินและแจ้งการมีสิทธิเกินกว่าสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ก็เป็นการยุ่งยากที่จะปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบและครบถ้วนตามกฎหมายได้ จึงขอให้กระทรวงคมนาคมเสนอข้อขัดข้องต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาผ่อนผันยกเว้นที่ดินของการรถไฟฯ และที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินไม่ต้องแจ้งการครอบครองที่ดินเกินกว่าข้อกำหนดตามกฎหมาย กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดิน

ซึ่งเป็นทบวงการเมืองและที่ดินของการรถไฟฯ ซึ่งเป็นองค์การของรัฐ ไม่อยู่ในข่ายบังคับที่จะต้อง
แจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
และแจ้งการมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

(ข) ในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวงเกษตร ปรากฏว่ากรมชลประทานมีที่ดิน
ที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์เป็นจำนวนมากอยู่ในท้องที่อำเภอและจังหวัดต่างๆ กัน ถ้า
จะต้องแจ้งการครอบครองต่ออำเภอท้องที่เป็นรายแปลง ย่อมเป็นการยุ่งยาก ทั้งต้องเสียเวลานาน
เพราะที่ดินเหล่านี้เป็นที่ดินติดต่อกันเป็นแนวคลองและคันกั้นน้ำ ซึ่งแต่ละแห่งมีความยาวตลอด
เป็นระยะหลายสิบกิโลเมตร หากจะผ่อนผันให้กรมชลประทานส่งแผนที่แสดงเขตที่ดินดังกล่าว
ส่งแจ้งต่ออำเภอท้องที่ๆ ที่ดินตั้งอยู่ ก็จะเป็นการสะดวกและรวดเร็วขึ้น อย่างไรก็ตาม กรม
ชลประทานได้ข้อมาในนามของกระทรวงการคลังทั้งสิ้น และเมื่อได้เอกสารต่างๆ มาครบถ้วน
แล้ว ก็ได้ส่งให้กองรักษาที่หลวง กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ขึ้นทะเบียนราชพัสดุตาม
ระเบียบทุกราย และที่ดินเหล่านี้ก็ได้ใช้ไปเพื่อประโยชน์สาธารณะและประเทศชาติทั้งหมด
เช่นขุดคลอง ทำคันกั้นน้ำ และสร้างบ้านพักของทางราชการ เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมาย
ที่ดินแล้ว ไม่น่าจะนำมาใช้บังคับแก่ที่ดินในลักษณะดังกล่าวนี้ และถ้าหากจะนำมาใช้บังคับ
ก็ควรจะให้กระทรวงการคลัง (กองรักษาที่หลวง กรมธนารักษ์) เป็นผู้แจ้ง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมายครุคณะ) ได้พิจารณาแล้ว
ขอเสนอความเห็นฝ่ายข้างมากดังต่อไปนี้

ปัญหาเรื่องการแจ้งเกี่ยวกับที่ดิน ในกรณีทหารอามี ๒ ข้อ คือ

(๑) จะต้องแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้
ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ หรือไม่

(๒) จะต้องแจ้งการมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมาย
ที่ดินหรือไม่

ปัญหาข้อแรก

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๕ วรรคแรก
บัญญัติว่า "ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้

บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินก่อนนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” ตามมาตรา ๖ จะเห็นได้ว่า การแจ้งการครอบครองนั้นจะต้องแจ้งเฉพาะในกรณีที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์เท่านั้น ถ้าเป็นกรณีที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์แล้ว หากต้องแจ้งไม่ ดังนั้น ปัญหาเรื่องการแจ้งการครอบครองที่ดินในกรณีที่หรืออาจเป็นปัญหาเฉพาะที่เกี่ยวกับที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์เท่านั้น

เรื่องการแจ้งการครอบครองนี้ มาตรา ๕ วรรค ๒ ได้บัญญัติไว้กว่า “ถ้าผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีหน้าที่แจ้งการครอบครอง ไม่แจ้งภายในระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในวรรคแรกให้ถือว่าบุคคลนั้นเจตนาละเมิดสิทธิครอบครองที่ดิน รัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าว ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ฯลฯ” ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า อำนาจจัดที่ดินดังกล่าวจะมีได้เฉพาะเมื่อที่ดินนั้นอยู่ในข่ายที่จะต้องแจ้งการครอบครองเท่านั้น โดยนัยกลับกัน ถ้าอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวหาไม่แล้ว ที่ดินนั้นก็ไม่ต้องแจ้งการครอบครอง เมื่อเป็นเช่นนี้ประเด็นที่จะต้องพิจารณาสำหรับที่ดินในกรณีที่หรืออาจอยู่ที่ว่าอำนาจจัดที่ดินเหล่านั้นตามประมวลกฎหมายที่ดินมีอยู่หรือไม่

เมื่อพิจารณาที่บทบัญญัติในประมวลกฎหมายที่ดินเกี่ยวกับอำนาจจัดที่ดินเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา ๘ ซึ่งบัญญัติว่า “บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันได้ตามควรแก่กรณี ฯลฯ” และมาตรา ๑๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองและมีใช้สาธารณสมบัติของแผ่นดินอันราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้น ให้อธิบดีมีอำนาจจัดหาผลประโยชน์ ฯลฯ” ก็จะเห็นได้ชัดว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้ามีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น อธิบดี (กรมที่ดิน) ก็ไม่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกัน (มาตรา ๘) และที่ดินของรัฐอันมิใช่สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น ถ้ามีบุคคลอื่นมีสิทธิครอบครองอยู่แล้ว อธิบดี

(กรมที่ดิน) ก็ไม่มีอำนาจจัดหาผลประโยชน์เช่นเดียวกัน (มาตรา ๑๐) ในส่วนที่เกี่ยวกับความหมายของสองมาตราที่กล่าวนี้ ก็ได้เคยมีปัญหาส่งมาให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาว่าอำนาจจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐซึ่งก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ กระทรวงการคลัง (กรมธนารักษ์) เป็นผู้ดำเนินการอยู่นั้น เมื่อประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว จะเปลี่ยนแปลงไปประการใดหรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาแล้วให้ความเห็นว่า เมื่อประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้วอำนาจในการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามที่กระทรวงการคลังมีอยู่ทำให้เปลี่ยนแปลงไปแต่ประการใดไม่ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วข้างบน (ดูสำเนาแนบท้ายบันทึกนี้) ผลจึงเป็นว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของรัฐในลักษณะเช่นว่านี้ ไม่อยู่ภายใต้บังคับการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันหรือการจัดหาผลประโยชน์ ซึ่งก็เท่ากับว่าอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามประมวลกฎหมายที่ดินห้ามไม่

สำหรับที่ดินในกรณีที่หารือมา กล่าวคือที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดิน และที่ดินของกรมชลประทาน ก็ต้องพิจารณาดูว่าที่ดินเหล่านั้นเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือเป็นที่ดินของรัฐอันอยู่ในลักษณะดังกล่าวมาแล้วข้างต้นหรือไม่

ในส่วนที่เกี่ยวกับสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ บัญญัติว่า “สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นรวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น (๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ฯลฯ (๒) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันเป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ฯลฯ” ดังนั้น จะเห็นได้ชัดว่าที่ดินในกรณีที่หารือมามีลักษณะเป็นทางน้ำทางหลวงอยู่แล้ว หรือเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งมีกฎหมาย (พระราชกฤษฎีกา) หวงห้ามไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ คือเพื่อประโยชน์ในการรถไฟบ้าง เพื่อประโยชน์ในการสร้างทางหลวงบ้าง และเพื่อประโยชน์ในการชลประทานบ้าง เพราะฉะนั้น ที่ดินเหล่านั้นจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ตามความในมาตรา ๑๓๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเป็นส่วน

หนึ่งแห่งที่ดินของรัฐโดยปราศจากปัญหา อีกประการหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันสำหรับที่ดินเหล่านี้ ก็มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดวางรถไฟและทางหลวงและกฎหมายว่าด้วยการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง และที่ดินของกรมชลประทานเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง และในกรณีที่เป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าก็เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินไว้ เพื่อสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น ที่ดินเหล่านี้จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกัน ตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน นอกจากนี้เมื่อที่ดินเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งแห่งที่ดินของรัฐและมีบุคคล (การรถไฟแห่งประเทศไทย กรมทางหลวงแผ่นดิน และกรมชลประทาน ซึ่งเป็นนิติบุคคล) มีสิทธิครอบครองอยู่แล้ว จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับการจัดหาผลประโยชน์ตามมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

อาศัยเหตุดังกล่าวมานี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่าอำนาจจัดที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดิน และที่ดินของกรมชลประทานตามประมวลกฎหมายที่ดินห้ามมิ และเพราะเหตุนี้ที่ดินเหล่านี้จึงไม่อยู่ในข่ายบังคับที่จะต้องแจ้งการครอบครอง ตามมาตรา ๕ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

ปัญหาข้อที่สอง

ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า บุคคลใดมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ (ก) ต้อง (๑) แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ว่า ตนมีสิทธิในที่ดินประเภทใด เท่าใด ภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา ฯลฯ และมาตรา ๓๖ บัญญัติว่า การกำหนดสิทธิในที่ดินตามมาตรา ๓๔ มิให้กระทบกระเทือนแก่ผู้ที่มีสิทธิในที่ดินอยู่แล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ และแก่ที่ดินดังต่อไปนี้ด้วย (๑) ที่ดินของทบวงการเมืององค์การของรัฐและสหกรณ์ ฯลฯ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากรณีที่ดินเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ จะต้องแจ้งตามมาตรา ๓๔ แต่ทั้งนี้ขอ

ยกเว้นไว้ตามมาตรา ๓๖ กล่าวคือ การมีที่ดินเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ นั้น ไม่กระทบ
กระเทือนหรืออภัยหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ผู้ที่มีสิทธิในที่ดินอยู่แล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดิน
ใช้บังคับ และแก่ที่ดินของทบวงการเมือง หรือองค์การของรัฐ ฯลฯ ทั้งนี้ ก็หมายความว่า มาตรา
๓๖ เป็นข้อยกเว้นที่มีให้นำมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับนั่นเอง ผลจึงเป็นว่า เมื่อมาตรา ๓๔ ไม่
ต้องนำมาใช้บังคับแก่กรณีใดแล้ว มาตรา ๓๔ ที่ให้แจ้งการมีที่ดินเกินจำนวนที่กำหนดไว้ใน
มาตรา ๓๔ ก็ไม่ต้องนำมาใช้บังคับแก่กรณีนี้ด้วย

สำหรับที่ดินในกรณีที่หาหรือมา ปราบกว่ากรรมทางหลวงแผ่นดินและกรมชลประทาน
เป็นทบวงการเมืองตามความในมาตรา ๗๓ (ข) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วน
การรถไฟแห่งประเทศไทยซึ่งตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔
นั้น แม้พระราชบัญญัติที่กล่าวนั้นจะมี ใ้ระบุว่า เป็นองค์การของรัฐบาลหรือองค์การของรัฐก็ตาม
แต่เนื่องจากเดิมเป็นกรมรถไฟซึ่งเป็นทบวงการเมือง แล้วยุบจัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานเอกเทศมี
สภาพเป็นนิติบุคคล รับโอนกิจการของกรมรถไฟมาดำเนินการต่อไป ก็ยังได้รับสิทธิและหน้าที่
ต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายให้ไว้แก่กรมรถไฟประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่งปรากฏตามหนังสือ
ของกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร น.ว. ๒๒๗/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๔๙๗
แจ้งมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “องค์การของรัฐบาล” ซึ่งมีความว่า “ที่ใด
อ้างถึงองค์การของรัฐบาล” หรือ “องค์การรัฐบาล” หรือ “องค์การของรัฐ” แล้ว ให้หมาย
ความถึงองค์การที่ใดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของ
รัฐบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และให้หมายความรวมถึงองค์การที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ เช่น
การรถไฟแห่งประเทศไทย ฯลฯ ด้วย” (ดูสำเนาท้ายบันทึกนี้) จึงแสดงให้เห็นชัดว่า การรถไฟ
แห่งประเทศไทยที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔ นั้น มีสภาพ
เป็นองค์การของรัฐบาลหรือองค์การของรัฐโดยปราศจากปัญหา

เมื่อการรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นองค์การของรัฐ และกรรมทางหลวงแผ่นดิน และ
กรมชลประทานเป็นทบวงการเมืองดังกล่าวมาแล้ว ที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ดินของ
กรรมทางหลวงแผ่นดิน และที่ดินของกรมชลประทาน ก็ต้องด้วยข้อยกเว้นตามมาตรา ๓๖ ที่มีให้

นำมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับ และด้วยเหตุนี้ ที่ดินดังกล่าวจึงไม่อยู่ในข่ายบังคับที่จะต้องแจ้งการ
มีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน.

(ลงชื่อ)

หยุด แสงอุทัย

(นายหยุด แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๕๕

หมายเหตุ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๓ บัญญัติว่า “ทบวงการเมือง^๕ ๕
กระทรวงและกรมในรัฐบาล เทศบาลปกครองท้องถิ่น และประชาชน^๕ ๕”

ที่ ๑๓๖๑/๒๕๐๒

กรมที่ดิน

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

เรื่อง ขอสอนสอนแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๗๖๑๕/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๔๙๙

อนุสนธิหนังสือกรมที่ดินดังกล่าวขแจ้งข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการมีคำสั่งสอนสอนแจ้งการครอบครองที่ดินตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๕ วรรค ๒ ไปให้ทราบเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

กรมที่ดินขอเรียนว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายที่ให้อำนาจโดยเฉพาะแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งสอนสอนแจ้งการครอบครองภายหลังกำหนด ๑๘๐ วัน ก็เพื่อระงับความเดือดร้อนแก่ผู้สุจริต ซึ่งไม่อาจแจ้งได้ภายในกำหนดเป็นการเฉพาะรายรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือมีเหตุขัดข้องอันควรได้รับการพิจารณาผ่อนผันเป็นพิเศษเท่านั้น ครั้นบัดนี้เวลาได้ล่วงเลยมาพอสมควรแล้วทั้งหัวหน้าคณะปฏิบัติให้ความเห็นว่า การขออนุญาตสอนสอนแจ้งการครอบครองน่าจะหมดสิ้นไป เฉพาะอย่างยิ่งในขณะกรณีดังกล่าวย่อมมีไม่ได้แล้ว หากเกิดมีขึ้น วิธีการปฏิบัติก่อนอนุมัติให้ผ่อนผัน ผู้ว่าราชการจังหวัดชอบที่จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบ และเพื่อเป็นทางควบคุมก่อนแก่ประมวลกฎหมายที่ดิน ก็ขอให้จังหวัดส่งหลักฐานการสอบสวนขอสอนสอนแจ้งการครอบครองไปยังกรมที่ดิน เพื่อพิจารณาก่อนอนุญาตทุกราย

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

๒๕ กันยายน ๒๕๐๒

เรื่อง การพิจารณาแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในเขตที่มีพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามเพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

เนื่องจากกรมประชาสัมพันธ์ได้แจ้งมาว่า ในบริเวณเขตที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินเพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเองในท้องที่ต่าง ๆ ของกรมประชาสัมพันธ์มีเอกชนภายนอกหรือสมาชิกของนิคมสร้างตนเองนำที่ดินซึ่งได้รับการจัดสรรไปแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และนำไปขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) แล้วโอนสิทธิในที่ดินกันเป็นเหตุให้กรมประชาสัมพันธ์ประสบปัญหายุ่งยากนานาประการ เพื่อให้ราชการทั้งสองฝ่ายดำเนินการไปด้วยดี กรมที่ดินกับกรมประชาสัมพันธ์ได้ตกลงกันในเรื่องนี้แล้ว ฉะนั้นขอได้โปรดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติในกรณีดังกล่าวข้างต้นดังต่อไปนี้ :—

๑. ถ้ามีผู้มาขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ซึ่งอยู่ในเขตหวงห้ามเพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง หรือสงสัยว่าจะอยู่ในบริเวณเขตหวงห้ามดังกล่าว ให้นายอำเภอท้องที่ติดต่อสอบถามผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองในท้องที่นั้นก่อน เมื่อผู้ปกครองนิคมยินยอมหรือชี้แจงมาประการใด ให้รวมไว้ในสำนวนการสอบสวนขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองรายงาน เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

๒. ในกรณีที่มีผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ไว้แล้ว ถ้าปรากฏว่ารายใดอยู่ในเขตหวงห้ามตามข้อ ๑. ให้ผู้ปกครองนิคมแจ้งให้อำเภอท้องที่ทราบ และให้นายอำเภอสอบสวนหลักฐานข้อเท็จจริง เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งการโดยควรแก่กรณี ตามนัยแห่งคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ข้อ ๙

๓. ในกรณีที่มีผู้มาขอรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในที่ดินซึ่งในเขตหวงห้าม หรือสงสัยว่าจะอยู่ในเขตหวงห้ามเพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ให้อำเภอแจ้งให้ผู้ปกครองนิคมไปร่วมทำการตรวจพิสูจน์ที่ดินพร้อมกัน แล้วบันทึกผลการตรวจพิสูจน์ไว้เป็นหลักฐาน

๔. ถ้าปรากฏว่า ได้มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในที่ดินในเขตหวงห้ามเพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ให้นายอำเภอท้องที่ทำการสอบสวนหลักฐานข้อเท็จจริงเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาสั่งการ ตามนัยแห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน

๕. เพื่อให้ได้ทราบเขตที่ดินที่หวงห้ามเพื่อจัดตั้งนิคมฯ ให้ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองจัดส่งสำเนาแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามฯ ไปให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด และอำเภอท้องที่นั้น ๆ ทราบไว้ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๑๒ เมษายน ๒๕๐๓

เรื่อง ขอสอนแผนผังการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๑๓๖๑/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

อนุสนธิหนังสือกรมที่ดินดังกล่าว ข้แจงข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการมีคำสั่งให้สอนแผนผังการครอบครองที่ดิน และว่าก่อนที่จะพิจารณาอนุมัติขอให้จังหวัดได้พิจารณาโดยรอบคอบ และให้ส่งหลักฐานการสอบสวนขอสอนแผนผังการครอบครองไปยัง กรมที่ดินเพื่อพิจารณาเสียก่อน
ทุกราย นน

ปรากฏว่าการส่งเรื่องราวขอสอนแผนผังการครอบครองไปให้กรมที่ดินพิจารณาก่อน ทำให้เสียเวลาและงานค้างคั่ง เป็นเหตุให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ดังนั้นต่อไปขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้สอนแผนผังการครอบครองที่ดินไปตามเดิม เว้นแต่รายใดเป็นที่เกี่ยวกับพันทชงมป่าไม้ขนอยู่มาก หรือมีปัญหาในทางปฏิบัติ จึงให้ส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณาวินิจฉัยเสียก่อน

ฉะฉน จ้งเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

ที่ ๕๕๖๔/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๑๗ มิถุนายน ๒๕๐๓

เรื่อง การตรวจสอบที่ดินที่ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๔๒๕๑/๒๕๐๓ ไม่ปรากฏวันที่ มิถุนายน ๒๕๐๓

ตามที่จังหวัดขอให้พิจารณาข้อเสนอของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องการตรวจสอบสภาพที่ดินที่ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครอง ตามนัยหนังสือกรมที่ดินถึงผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี ที่ ๔๕๑๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๐๓ และส่งเวียนโดยหนังสือที่ ๔๖๖๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ข้อ ๒ ที่ว่า "เรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตรวจสอบสภาพที่ดินเพื่อประกอบการพิจารณาขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินนั้น โดยที่เรื่องนี้ในปัจจุบันนี้เกิดขึ้นไม่มากนัก จึงควรให้เจ้าหน้าที่เบิกจ่ายจากเงินงบประมาณได้ไม่เกินวงเงินที่กรมที่ดินจัดสรรมาให้ แต่ถ้าผู้ขอรายใดมีความจำเป็นเร่งด่วนจะจัดหาหนะรับส่งเจ้าหน้าที่ ไปยังที่ดินที่ขอผ่อนผันก็ให้อนุโลมปฏิบัติได้" ทำให้เจ้าหน้าที่สงสัยว่า กรณีที่ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินนั้น จำเป็นจะต้องออกไปตรวจสอบสภาพที่ดินเสียก่อนเสมอไปหรือไม่ ซึ่งเรื่องนี้เจ้าหน้าที่เห็นว่า นอกจากการสอบสวนพิจารณาจากคำพยานที่ควรเชื่อถือได้เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ประกอบการส่งอนุมัติหรือไม่แล้ว ก็ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบการใดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจออกไปตรวจสอบยังที่ดินได้ และการไปตรวจสอบเช่นนั้นจะมีทำให้ผู้ขอเข้าใจผิดคิดว่าเป็นการรับรองสิทธิในที่ดินให้แก่ผู้ขอ (โดยไม่มีการประกาศโฆษณา) หรือ ตั้งความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอเรียนชี้แจงว่า การขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินตามมาตรา ๕ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ นั้น กรมที่ดินได้แจ้งให้ทราบถึงเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว ตามหนังสือกรมที่ดินถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ที่ ๗๖๑๕/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๔๙๙ และที่ ๑๓๖๑/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ พร้อมกับขอให้มีการสอบสวนพยานหลักฐานให้ได้อย่างแท้จริงเกี่ยวกับการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน และเหตุผลที่ไม่แจ้งภายในกำหนดโดยละเอียดถี่ถ้วน เพื่อประกอบการพิจารณาโดยเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อบ่งกันผู้ที่เข้าไปทำการกันสร้าง

ทางป่าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินภายหลังวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ และมาแจ้งการครอบครองโดยเจตนาทุจริต และก็มีอยู่มากมายที่จังหวัดต่าง ๆ ส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณาปรากฏว่าเป็นที่ดินที่เกี่ยวกับพื้นที่ซึ่งมีป่าไม้บนอยู่ เพื่อความรอบคอบกรมที่ดินได้เคยขอให้จังหวัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบสภาพที่ดินเสียก่อน ซึ่งเรื่องเช่นนั้นแม้จะไม่มีกฎหมายหรือระเบียบการวางไว้ โดยเฉพาะให้เจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบสภาพที่ดินได้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอพิจารณาเห็นสมควรที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินที่ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองรายใดโดยชัดแจ้ง ก็มีอำนาจที่จะส่งให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบที่ดินรายนั้นได้ ส่วนปัญหาที่เจ้าหน้าที่เกรงว่าผู้ขอจะเข้าใจผิดคิดว่าเป็นการรับรองสิทธิในที่ดินให้แก่ผู้ขอ นั้น กรมที่ดินเห็นว่า ไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะผู้ขอได้แสดงความจำนงขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินของตนไว้ในขั้นต้นแล้ว หรือถ้าจะมีอยู่บ้าง ก็เชื่อว่า เจ้าหน้าที่ตนเองคงจะชี้แจงให้ผู้ขอหายเข้าใจผิดได้.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองวิชาการ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๕๖๘๔/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๐๓

ที่ ๑๖๑๒๒/๒๕๐๓

กระทรวงมหาดไทย

๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง งดการส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยกระทรวงเกษตรได้เสนอเห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ และขอให้ส่งผู้ว่าราชการจังหวัดครั้งพิจารณาและสั่งการในคำร้องใด ๆ ตามความในมาตรา ๕ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ต่อ ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ แต่เห็นว่ายังไม่จำเป็นถึงกับจะต้องแก้กฎหมาย ควรแก้ไขในทางปฏิบัติคือสั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดงดการส่งผ่อนผันตามความใน มาตรา ๕ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ เสียโดยเด็ดขาดทุกกรณี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติตามนัยมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวแล้วโดยเคร่งครัด ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

พล ต.อ. ชำนิตระการโกศล

(หลวงชาติตระการโกศล)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน.

(ด่วนมาก)

ที่ ๑๐๑๕๔/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๕ พกศิกายน ๒๕๐๓

เรื่อง งดการส่งผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ ๑๖๑๒๒/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างบัญชีสำรวจ ๑ ฉบับ

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้สั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด งดการส่งผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน ตามความในมาตรา ๕ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยเด็ดขาดทุกกรณีตามมติคณะรัฐมนตรีแล้ว นั้น

ปรากฏว่า ส่วนมากจังหวัดต่าง ๆ ได้รายงานหรือทางปฏิบัติเพื่อขจัดข้อขัดข้องต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ไปยังกรมที่ดินเพื่อพิจารณาหลายกรณีด้วยกันว่าจะควรปฏิบัติประการใด แต่ก่อนที่จะดำเนินการพิจารณาแก้ไขข้อขัดข้องกรมที่ดินใคร่ทราบปริมาณงานที่ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ค้างอยู่ระหว่างพิจารณาดำเนินการในท้องที่อำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดนั้น ว่ามีผู้ยื่นคำขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้วจำนวนเท่าใด พร้อมทั้งเหตุผลข้อกล่าวอ้างของผู้ขอและความเห็นของเจ้าหน้าที่ ตามแบบบัญชีตัวอย่างซึ่งได้ส่งมาพร้อมหนังสือ จึงขอให้ท่านส่งเจ้าหน้าที่จัดการสำรวจ และรวบรวมบัญชีส่งไปยังกรมที่ดินโดยด่วน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

(ตัวอย่าง)
บัญชีรายชื่อผู้ขอผ่อนผันแก่การครอบครองที่ดินไว้แล้ว และค้างระหว่างพิจารณาดำเนินการ
อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

ลำดับ ที่	นามผู้ขอ	ที่ตั้งที่ดิน		ประเภทที่ดิน	จำนวนที่ดิน		เหตุผลที่ขอ ผ่อนผัน	ขอผ่อนผัน เพื่อประโยชน์	ความเห็นเจ้าพนักงาน ควบคุมที่ดิน หรือไม่	หมายเหตุ
		หมู่ที่	ตำบล		ไร่	งาน				
๑	นาย ก.	ในเขต เทศบาล	เขาในเวชน์	ที่อยู่อาศัย	—	๑	โดยรู้เท่าไม่ถึง การณ์ หรือเข้าใจ ผิด	ขอรับโฉนดที่ดิน	ควบคุมที่ดิน เพราะเป็นที่บ้าน เดินสำรวจออกโฉนดไว้แล้ว หรือขอขอรื้อปรับโฉนดเฉพาะ แปลงไว้แล้ว	
๒	นาย ข.	"	เขาในเวชน์	พาณิชย์กรรม	—	๒	โดยความจำเป็น ต่าง ๆ	ขอรับรองฯ และ จดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรม	ควบคุมที่ดิน เพราะปลูกตึกแถว อยู่ในเขตเทศบาล	
๓	นาย ค.	๑	บางวัน	เกษตรกรรม	๓๐	—	โดยความประสงค์ หรือหลงลืม	ขอรับรองการทำ ประโยชน์	ควบคุมที่ดิน เพราะเป็นที่สวน อยู่ในเขตชุมชนชนหรือหมู่บ้าน	
๔	นาย ง.	๒	บางนอน	เกษตรกรรม	๑๐	—	โดยผู้ครอบครอง เต็มใจ ได้แจ้ง ส.ค.๑ ไว้	ขอรับรองฯ และ จดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรม	ควบคุมที่ดิน เพราะเป็นที่นา ใกล้หมู่บ้าน และเพื่อโอนตาม คำสั่งศาล	
๕	นาย จ.	๓	วาทกรุด	ที่อยู่อาศัย	๔	—	โดยความผิดพลาด หรือบกพร่องของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	จะขอรังวัดออก โฉนดที่ดิน	ควบคุมที่ดิน เพราะเป็นที่บ้าน ได้แจ้ง ส.ค.๑ ไว้แล้ว แต่ กำนันไม่ส่ง หรือทำตาย	
๖	นาย ฉ.	๔	พาดส้มแป้น	เกษตรกรรม	๕๐	—	ไม่ทราบประเภท ของทางราชการ	—	ไม่ควบคุมที่ดิน เพราะเป็นที่ สาธารณประโยชน์หรือเป็นที่ ป่า ไม่ได้ทำประโยชน์ หรือผู้ ขอครอบครองภายหลังจากวันใช้ ประมวลกฎหมายที่ดิน.	

๑๒ มกราคม ๒๕๐๔

เรื่อง ขออนุญาตแจ้งการครอบครองที่ดินซึ่งเป็นท้องที่กรมที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยนางศรีอุทัย ปวนะฤทธิ ยื่นเรื่องราวร้องเรียนว่า ได้รับโอนที่ดินโฉนดที่ ๒๘๗ ตำบลโพพงพาง อำเภอยานนาวา จากมารดา ที่ดินแปลงนี้ตั้งอยู่ตามธรรมชาติอยู่ประมาณ ๑ ไร่ ๓ งาน ๔๐ วา มีผลไม้และสิ่งก่อสร้างเพิ่มเติม แต่มิได้แจ้งการครอบครอง ขอให้ทางการหาทางออกโฉนดให้ กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นว่าท้องที่กรมที่ดินนั้นย่อมตกเป็นของเจ้าของที่ดินโฉนดที่ ๒๘๗ คือ ผู้ร้อง ตาม ป.พ.พ. ๑๓๐๘ จึงได้นำเรื่องเสนอคณะกรรมการพิจารณาขออนุญาตให้เจ้าหน้าที่รับแจ้งการครอบครองเป็นกรณีพิเศษ คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาและลงมติว่า เรื่องนี้เมื่อผู้ร้องมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินอยู่แล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องสิทธิการครอบครองซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติในประมวลกฎหมายที่ดิน จึงไม่ต้องแจ้งการครอบครองที่ดิน ก็ออกโฉนดให้ได้ ดังนั้นจึงเรียนมาเพื่อทราบและสั่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

ที่ ๑๕๖/๒๕๐๕

กระทรวงมหาดไทย

๑๒ มกราคม ๒๕๐๕

เรื่อง งดการส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างอิง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๖๑๒๒/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๓

ตามที่ส่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดงดการส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดินตามความในมาตรา ๕ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยเด็ดขาดทุกกรณี ตามมติคณะรัฐมนตรีโดยเคร่งครัด นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้เสนอเหตุผลข้อขัดข้องต่างๆ ไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติให้มีการผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินต่อไปแล้ว บัดนี้ คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา ลงมติให้มีการผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดินได้ในบางกรณี คือ

๑. ที่ดินที่ผู้ยื่นคำขอรับแจ้งออกโฉนดที่ดิน หรือนำเงินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินทั้งตำบลไว้แล้ว ก่อนวันประกาศใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน

๒. ที่ดินเฉพาะในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล สำหรับที่ดินนอกเขตให้รอเรื่องไว้ก่อนจนกว่าคณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินจะได้พิจารณาแยกเขตป่าไม้ออกจากที่ดินประเภทอื่นๆ แน่แน่นอนแล้ว

๓. ที่ดินเฉพาะในเขตที่ถูกทางการเวนคืนตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือที่ดินเฉพาะในเขตที่จะรับโอนเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการเท่านั้น ส่วนที่ดินนอกเขตเวนคืนหรือรับโอนแม้เจ้าของที่ดินจะอ้างว่าเป็นที่ดินแปลงเดียวกันก็ตาม ไม่ควรผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินให้

๔. ที่ดินในท้องที่จังหวัดพระนคร ธนบุรี ปทุมธานี นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติในการผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน
ตามนัยมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ภายในหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้วางไว้แล้วโดยเคร่งครัดต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อรรถวิภาคไพศาลย์

(หลวงอรรถวิภาคไพศาลย์)

รองปลัดกระทรวง ลงชื่อแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน.

ที่ ๑๓๕๑๕/๒๕๐๕

กระทรวงมหาดไทย

๒๑ สิงหาคม ๒๕๐๕

เรื่อง การผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด เชียงราย น่าน นครสวรรค์ กำแพงเพชร อุทัยธานี เพชรบุรี
ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม บุรีรัมย์ มหาสารคาม ระนอง ยะลา

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๗๙๖/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีแสดงที่ดินที่ไม่มีสภาพป่าไม้และมีสภาพป่าไม้เหลืออยู่อำเภอต่าง ๆ ๑ ชุด
ตามที่แจ้งมติคณะรัฐมนตรี เรื่องงดการส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดินมาเพื่อ
ทราบและถือปฏิบัติแล้ว นั้น

เรื่องนี้ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอขอให้การผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินใน
ท้องที่อำเภอต่าง ๆ ที่ไม่มีป่าไม้เหลืออยู่แล้วอีกด้วย ซึ่งกระทรวงเกษตรไม่ขัดข้องในหลักการ แต่
ขอให้กรมป่าไม้ส่งป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดตรวจสอบและแจ้งมาให้ทราบก่อนว่า ปัจจุบันยังมี
ท้องที่อำเภอใดบ้างที่ไม่มีป่าไม้เหลืออยู่ และเมื่อได้รับรายงานแล้วจะได้แจ้งให้กระทรวงมหาดไทย
เพื่อดำเนินการต่อไป และคณะรัฐมนตรีได้ลงมติอนุมัติตามความเห็นของกระทรวงเกษตรดังกล่าว
แล้ว

บัดนี้ กระทรวงเกษตรได้แจ้งผลการสำรวจสภาพที่ดินที่ไม่มีป่าไม้เหลืออยู่ และ
สภาพที่ดินที่มีป่าไม้เหลืออยู่ในท้องที่อำเภอต่าง ๆ จังหวัดนั้นมาให้กระทรวงมหาดไทยทราบแล้ว ดัง
ปรากฏตามบัญชีรายละเอียดซึ่งได้ส่งมาพร้อมหนังสือ เพื่อทราบและสั่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติใน
การขอผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน ตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมาย
ที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ดังกล่าวแล้วต่อไป และเพื่อป้องกันความผิดพลาดในเรื่องนี้ ขอให้ส่งป่าไม้
จังหวัดร่วมพิจารณาเรื่องขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินด้วยทุกราย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อรรณวิภาคไพศาลย์

(หลวงอรรณวิภาคไพศาลย์)

รองปลัดกระทรวง ลงชื่อแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน.

๒๖ กันยายน ๒๕๐๕

เรื่อง การแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

เนื่องจากการแจ้งการครอบครองที่ดิน ซึ่งทางราชการได้ประกาศให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินแจ้งการครอบครองต่อนายอำเภอท้องที่ ภายใน ๑๘๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ นั้น ปรากฏว่ามีผู้แจ้งมารายแจ้งจำนวนเนื้อที่ไว้ในแบบแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) มากเกินกว่าสิทธิของตนโดยชอบด้วยกฎหมาย

กรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า การแจ้งเนื้อที่ตนไว้เป็นจำนวนมากเช่นนี้ น่าจะขัดต่อเหตุผลและความเป็นจริงซึ่งอาจพิจารณาได้จากหลักการจับจองที่ดินของราษฎรในสมัยก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ เฉพาะอย่างยิ่งตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๔๗๙ อันเป็นกฎหมายว่าด้วยการจับจองที่ดินฉบับหลังสุดก่อนใช้ประมวลกฎหมายที่ดินได้วางหลักว่า ในการอนุญาตให้จับจองนั้น ให้นายอำเภออนุญาตได้ไม่เกิน ๕๐ ไร่ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดอนุญาตได้ไม่เกิน ๑๐๐ ไร่ และถ้าผู้ใดประสงค์จะเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเกินกว่าจำนวนดังกล่าว จะต้องขออนุญาตเข้ายึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินโดยการขอสัมปทานต่อรัฐบาล ถ้าผู้ใดบุกรุกเข้าครอบครองโดยพลการก็จะถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งขบไล่และถ้าฝ่าฝืนก็อาจได้รับโทษทางอาญา ฉะนั้น การที่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้เป็นจำนวนมาก เนื้อคนละมาก ๆ หลายร้อยหลายพันไร่ เกินวิสัยที่บุคคลจะเข้าไปยึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินได้เช่นนี้จึงน่าจะไม่ตรงต่อความจริง คือไม่ใช่ที่ดินที่ผู้แจ้งมีสิทธิอยู่ก่อนโดยแท้จริง แต่ได้ฉวยโอกาสแจ้งคลุมเอาที่ดินของรัฐนับว่าเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่มีผลให้ผู้แจ้งเกิดสิทธิในที่ดินที่แจ้งนั้นตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

ฉะนั้น เมื่อปรากฏว่าผู้ใดแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้เป็นจำนวนเนื้อที่เกินกว่า ๑๐๐ ไร่ขึ้นไปก็เป็นผู้ต้องสงสัยว่า เจ้าของได้แจ้งการครอบครองไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งโดยนัยนี้ก็ชอบที่จะนำบทบัญญัติมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ข้อ ๔ มาใช้บังคับ โดยให้สอบสวนเสนอเรื่องไปกรมที่ดินเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป อนึ่ง ถ้าปรากฏว่ามีผู้แจ้งการครอบครองไว้แม้มิได้มาขอออกโฉนดก็ตามก็ให้ดำเนินการสอบสวนเรื่องไปกรมที่ดินเพื่อพิจารณาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

กองวิชาการ.

๔๔๖

ที่ ๒๒๕๕/๒๕๐๖

กระทรวงมหาดไทย

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

เรื่อง การผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด สตูล นครนายก กาญจนบุรี สงขลา ศรีสะเกษ ชุมพร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๗๙๖/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีแสดงที่ดินที่ไม่มีสภาพป่าไม้เหลืออยู่ของอำเภอต่าง ๆ ๑ ชุด

ตามที่แจ้งมติคณะรัฐมนตรี เรื่องงดการส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดินมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติแล้ว นั้น

เรื่องนกระทรวงมหาดไทยได้เสนอขอให้มีการผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินในท้องที่อำเภอต่าง ๆ ที่ไม่มีป่าไม้เหลืออยู่แล้วอีกด้วย ซึ่งกระทรวงเกษตรไม่ขัดข้องในหลักการ แต่ขอให้กรมป่าไม้ส่งป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดตรวจสอบและแจ้งมาให้ทราบก่อนว่า ปัจจุบันมีท้องที่อำเภอใดบ้างที่ไม่มีป่าไม้เหลืออยู่ และเมื่อได้รับรายงานแล้วจะได้แจ้งให้กระทรวงมหาดไทยเพื่อดำเนินการต่อไป และคณะรัฐมนตรี ได้ลงมติอนุมัติตามความเห็นของกระทรวงเกษตรดังกล่าวแล้ว

บัดนี้ กระทรวงเกษตรได้แจ้งผลการสำรวจสภาพที่ดินที่ไม่มีป่าไม้เหลืออยู่ในท้องที่อำเภอต่าง ๆ จังหวัดนั้นมาให้กระทรวงมหาดไทยทราบแล้ว ดังปรากฏตามบัญชีรายละเอียดซึ่งได้ส่งมาพร้อมหนังสือเพื่อทราบ และส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติในการขอผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน ตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ดังกล่าวแล้วต่อไป และเพื่อป้องกันการผิดพลาดในเรื่องนี้ขอให้ส่งป่าไม้จังหวัดร่วมพิจารณาเรื่องขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินด้วยทุกราย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อรรณวิภาคไพศาลย์

(หลวงอรรณวิภาคไพศาลย์)

รองปลัดกระทรวง ลงชื่อแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน.

ที่ มท. ๐๖๐๖/๔๘๓๘

กรมที่ดิน

๒๒ มิถุนายน ๒๕๐๗

เรื่อง การรับแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และออก น.ส. ๓ ในเขตนิคม
 เรียบ ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด
 อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๘๕๕๐/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๐๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้วางทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณารับแจ้งการครอบครอง
 ที่ดิน (ส.ค. ๑) และขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน (น.ส. ๓) ในเขตที่มีพระราช
 กฤษฎีกาหวงห้ามเพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ตามข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมประชา-
 สงเคราะห์มาเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นหลักปฏิบัติแล้ว นั้น

บัดนี้ กรมที่ดินได้รับหนังสือกรมประชาสงเคราะห์ ที่ มท. ๐๗๑๑/๑๑๗๙๓ ลงวันที่
 ๙ มิถุนายน ๒๕๐๗ แจ้งว่า ยังมีเหตุการณ์ปรากฏขึ้นว่า ในท้องที่บางแห่ง ได้มีการรับ
 ผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) และพิจารณาออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ใน
 ที่ดิน (น.ส. ๓) โดยไม่ปฏิบัติตามหนังสือการแจ้งข้อตกลงมานั้นอยู่อีก เป็นเหตุให้กระทบ
 กระเทือนต่อผลงานของกรมประชาสงเคราะห์อยู่หลายประการ เช่น ในการจัดตั้งนิคมสร้าง
 ตนเองนั้น กรมประชาสงเคราะห์ได้ให้ทุนแก่สมาชิกในนิคมกู้ยืมเพื่อการบุกเบิกที่ดินและทำ
 ประโยชน์ในที่ดินให้เกิดผลในระยะแรก ถ้าทางการพิจารณาออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์
 ในที่ดินให้ไป ผู้รับอาจโอนขายที่ดินเปลี่ยนมือเป็นเหตุให้กรมประชาสงเคราะห์ไม่สามารถเรียก
 เงินทุนที่ให้กู้ยืมไปได้หมด อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการได้ ดังนั้นเป็นต้น ฉะนั้น จึง
 เรียบมาขอได้โปรดกำชับให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามหนังสือดังกล่าวนี้โดยเคร่งครัดต่อไป หาก
 ผู้ใดฝ่าฝืนขอให้พิจารณาโทษตามควรแก่กรณี.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๗

เรื่อง ขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ สค. ๑๕/๔๐๗๖ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๐๗

ตามที่รายงานหารือไปว่า กรณีเจ้าของที่ดินยื่นคำขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน หรือขอแก้ ส.ค. ๑ ยังไม่เคยมีคำสั่งระเบียบการให้เรียกค่าคำขอ แม้ตามกฎหมายกระทรวงฯ ก็ได้ระบุชัดแจ้งว่าจะเรียกค่าคำขอได้หรือไม่ จังหวัดจึงมีความเห็นว่า น่าจะให้เจ้าของที่ดินยื่นคำขอตามแบบ ท.ต. ๙ แล้วเรียกค่าคำขอรายละ ๒ บาท ตามกฎหมายกระทรวงฯ ฉบับที่ ๑๐ ข้อ ๘ ว่าด้วยการเรียกค่าธรรมเนียมประเภทเบ็ดเตล็ด ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เฉพาะกรณีขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดินไม่จำเป็นต้องให้ผู้ยื่นคำขอตามแบบ ท.ต. ๙ และไม่ควรรเรียกค่าธรรมเนียมเป็นค่าคำขอ เพราะตามกฎหมายกระทรวงฯ มิได้ระบุไว้ ถือเป็นเพียงคำร้องและปิดแสดงสมบัติอากรในฐานะเป็นคำร้องเพียงอย่างเดียว ส่วนกรณีขอแก้ ส.ค. ๑ อาทิเช่น ขอแก้ไขหรืออื่น ๆ ควรให้ถือปฏิบัติตามความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้ว จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่มท. ๐๖๑๐/๒๗๐๗ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๐๘

ที่ มท. ๐๖๑๐/๕๑๗๕

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๐๘

เรื่อง ขอกแก้อัตว์และข้อสกุลินใน ส.ค. ๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี

อ้างถึง หนังสือที่ กจ. ๑๕/๕๔๒๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๐๘

ตามที่รายงานหรือไปว่า อำเภอท่ามะกาได้รายงานขอแก้อัตว์และข้อสกุลินของ นายบัน นางหงษ์ ใน ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๗๒ ตำบลโลกสีห์หมื่น จาก "สีนวล" เป็น "ศรีนวล" จังหวัด ได้พิจารณาเห็นว่า การแก้อัตว์และข้อสกุลินใน ส.ค. ๑ เพื่อให้ตรงกับหลักฐานทะเบียนบ้านและบัตร ประจำตัวประชาชนนั้น เมื่อได้สอบสวนเห็นว่า เป็นกรณีแก้ไขเพียงเล็กน้อย ทั้งผู้ขอมิได้มีเจตนา ทุจริตประการใด ก็ให้อำเภอส่งการแก้ไขไปได้ตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๒๐๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๓ โดยไม่ต้องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดส่งการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ข้อ ๙ แต่อย่างไรก็ตาม อำเภอท่ามะกาได้แย้งว่าตามหนังสือกรมที่ดินดังกล่าวเป็นกรณีขอแก้อัตว์ใน ส.ค. ๑ มิใช่การ แก้อัตว์และข้อสกุลิน แต่จังหวัดได้ตอบยืนยันไปว่าเป็นเรื่องอนุโลมให้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรม ที่ดินดังกล่าว และได้สั่งให้อำเภอถือปฏิบัติไปพลางก่อนแล้ว จึงขอให้กรมที่ดินพิจารณาว่าการ ที่จังหวัดได้ส่งการไปแล้วนั้นจะชอบด้วยระเบียบการหรือไม่ประการใด นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การขอแก้อัตว์หรือข้อสกุลินใน ส.ค. ๑ ที่เขียนไว้ ผิดเพี้ยนเล็กน้อย ซึ่งพิเคราะห์แล้วเป็นไปในทำนองที่ผู้เขียนได้เขียนขาดตกบกพร่องหรือ อาจฟังสำเนียงที่บอกกันไม่ชัด แล้วเขียนผิดพลาดไปก็ดี หรือเป็นกรณีที่มีผู้แจ้ง ส.ค. ๑ มีข้อ หลายข้อในขณะที่แจ้ง ส.ค. ๑ ได้แจ้งไว้ข้อหนึ่งแล้วต่อมาได้มาขอแก้อัตว์หรือข้อสกุลินอีก หรือ เป็นกรณีที่มีผู้แจ้ง ส.ค. ๑ ได้รับอนุญาตจากทางราชการให้เปลี่ยนนามหรือนามสกุลินก็ มิใช่ เป็นการแจ้งการครอบครองที่ดินผิดพลาดคลาดเคลื่อนอันจะต้องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา ส่งการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ข้อ ๙ ควรให้อำเภอพิจารณาส่งแก้อัตว์หรือข้อสกุลินไปได้ ในการส่งแก้ดังกล่าวแล้ว ถ้าเป็น

๔๕๐

กรณีขอแก้ โดยที่เขียนผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ต้องให้ผู้ขอยื่นคำขอแก้และเรียกเงินค่าธรรมเนียม เพียงแต่ให้ ใช้บันทึกถ้อยคำผู้ขอประกอบการแก้เท่านั้น ส่วนในสองกรณีหลังถ้ามาขอแก้ใน ขณะที่ได้มาจกทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ก็ไม่ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียม เพียงแต่ให้ คัดสำเนาหลักฐานการเปลี่ยนชื่อหรือชื่อสกุลไว้ แล้วให้บันทึกถ้อยคำผู้ขอประกอบการแก้เช่นเดียวกับกรณีแรก แต่ถ้ามาขอแก้โดยมิได้ขอให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมด้วยแล้ว ให้ยื่นคำขอ แก้และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเป็นคำคำขอด้วย จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๕๒๙๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๐๘

ที่ มท. ๐๖๑๐/๗๐๘๔

กรมที่ดิน

๑๓ ตุลาคม ๒๕๐๘

เรื่อง ขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์
อ้างถึง หนังสือที่ นว. ๑๕/๒๐๔๗๓ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๐๘
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๑๔ ฉบับ

ตามที่รายงานหรือไปว่า อำเภอบรรพตพิสัยได้ส่งเรื่องนายแถม ถาวร ขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน หมู่ที่ ๑ ตำบลบางตาหงาย อำเภอบรรพตพิสัย เนื้อที่ ๒ ไร่ ๑ งาน ๖๑ วา ซึ่งผู้ขอได้ครอบครองและทำประโยชน์เป็นที่อยู่อาศัยมาประมาณ ๒๐ ปี ไปให้จังหวัดพิจารณาว่าเดิมที่ดินแปลงนี้แม้จะอยู่นอกเขตสุขาภิบาล แต่เวลานี้ทางการได้ประกาศให้เป็นที่ดินในเขตสุขาภิบาลแล้ว ครวุด่วนผันแจ้งการครอบครองได้ จังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่าที่ดินในเขตสุขาภิบาล ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๗๙๖/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๕ แจ้งมติคณะรัฐมนตรีให้มีการผ่อนผันแจ้งการครอบครองได้ สำหรับที่ดินแปลงนี้แม้ทางการจะประกาศเขตสุขาภิบาลภายหลัง แต่ก็อยู่ในข่ายมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จึงเห็นว่าควรให้ผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินได้ นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่าความเห็นของจังหวัดนั้นถูกต้องแล้ว นอกจากนั้นปรากฏว่าจังหวัดนครสวรรค์คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินได้พิจารณาแยกเขตป่าไม้ออกจากที่ดินประเภทอื่น ๆ แน่นอนแล้วอีกด้วย ตามนี้หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๖๐๕/๑๒๗๐๗ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๐๗ ซึ่งได้ส่งการมาให้จังหวัดทราบแล้ว จังหวัดจึงมีอำนาจที่จะพิจารณาส่งผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินต่อไปได้ตามอำนาจและหน้าที่ จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ยารสเอก

(นายสงวน ยารสเอก)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๗๒๑๖ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๐๘

๒๕ มีนาคม ๒๕๐๕

เรื่อง การคัดสำเนา ส.ค. ๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี

อ้างถึง หนังสือที่ สท. ๑๕/๒๐๕๗ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๐๕

ตามที่รายงานหาหรือว่า อำเภอพรหมบุรี ได้รับคำขอตรวจและคัดสำเนา ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๗๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านหม้อ แต่ปรากฏว่า ส.ค. ๑ ตอนที่ ๑ สำหรับเก็บไว้ที่อำเภอ ไม่มี จึงขอทราบทางปฏิบัติไป นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินแปลงนี้ปรากฏหลักฐานในทะเบียนการครอบครองที่ดินว่าได้มีการรับแจ้งการครอบครองไว้แล้ว จึงควรส่งให้อำเภอพรหมบุรีสอบสวนเรื่อง ส.ค. ๑ ฉบับของอำเภอสู่หายไปได้อย่างไรเสียก่อน แล้วดำเนินการจัดทำ ส.ค. ๑ ขันใหม่ทั้ง ๒ ตอน โดยอาศัยหลักฐานในทะเบียนการครอบครองที่ดินและข้อความอื่นจากการสอบสวนเจ้าของที่ดิน และให้หมายเหตุด้วยหมึกแดงในที่ว่างค้ำหน้า ส.ค. ๑ ทั้ง ๒ ตอนว่า "ส.ค. ๑ ฉบับของอำเภอสู่หายและ ส.ค. ๑ ตอนที่ ๒ ก็เป็นอันตรายหรือสูญหายไปด้วย จึงได้ทำขันใหม่" แล้วให้นายอำเภอหรือผู้แทนลงชื่อและวัน เดือน ปี กำกับไว้ด้วย แล้วมอบ ส.ค. ๑ ตอนที่ ๒ ให้เจ้าของที่ดินรับไป ส่วน ส.ค. ๑ ฉบับของอำเภอนำเก็บเข้าสารบบตามระเบียบ การจัดทำ ส.ค. ๑ ดังกล่าวไว้ถือเป็นการแจ้งการครอบครองใหม่แต่อย่างใด จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๑/ว. ๒๖๐๔ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๕

ที่ มท. ๐๖๐๖/๕๒๗๐

กรมที่ดิน

๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

เรื่อง ขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ สก. ๑๕/๑๖๐๔๒ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๔๒ ฉบับ

ตามที่ขแจ้งและส่งสำนวนการสอบสวนเพิ่มเติมเรื่อง นางช่อนกลิ่น สมานี ขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน ตำบลเมืองใต้ อำเภอเมืองศรีสะเกษ ๑ แปลง ว่า ที่ดินแปลงนี้ นายบุญ ธรรมศิริ นางฉิว ธรรมศิริ และนางสายใจ สว่างบุญ ได้แจ้งการครอบครองร่วมกันไว้ ต่อมา นายบุญฯ นางฉิวฯ ถึงแก่กรรมลง นางสายใจฯ ขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดินเฉพาะส่วนของตน โดยไม่ได้มีการขอรับ น.ส. ๓ สำหรับที่ดินส่วนอื่น และได้นำ ส.ค. ๑ ไปรวมเรื่องการขออก น.ส. ๓ ของนางสายใจฯ อำเภอเมืองฯ จึงเห็นว่า เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่นางสายใจไปแล้ว ส่วนที่ดินที่เหลือจึงไม่มี ส.ค. ๑ ควรให้นางช่อนกลิ่นฯ ขอด่วนผันแจ้งการครอบครอง แต่จังหวัดเห็นว่า การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปบางส่วนไม่ทำให้ส่วนที่เหลือขาดหลักฐานการแจ้งการครอบครอง ควรให้แบ่งแยก ส.ค. ๑ เดิม แล้วให้ทายาทรับมรดกไป จึงหารือว่า ความเห็นของจังหวัดถูกต้องและชอบด้วยระเบียบหรือไม่

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินแปลงนี้ ได้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้ว และเมื่อนางสายใจ สว่างบุญ ขอรับรองการทำประโยชน์เฉพาะส่วนของตน ก็น่าจะต้องดำเนินการไปพร้อมกัน แต่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ดำเนินการไปไม่ถูกต้อง และปรากฏว่า นายบุญฯ นางฉิวฯ ก็ถึงแก่กรรมไปแล้ว ฉะนั้น ควรให้นางช่อนกลิ่น สมานี และนางสุจิต ไซยเนตร ซึ่งเป็นทายาทของนายบุญฯ และนางฉิวฯ ขอรับมรดกเฉพาะส่วนของตน และขออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินได้โดยไม่ต้องขอด่วนผันแจ้งการครอบครองอีก แต่ให้คัดสำเนา ส.ค. ๑ ประกอบเรื่องทุกคำขอและให้เจ้าหน้าที่หมายเหตุในคำขอข้อ ๓ และทะเบียนแจ้งการครอบครองว่า "ที่ดินแปลงนี้เป็นที่ดินที่ได้แจ้งการครอบครองแล้วตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๕๓๘ และที่ดินบางส่วนได้ออก

๔๕๔

หนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้ว ตาม น.ส. ๓ เล่ม ๒ หน้า ๑๐๘" แล้วให้รายงานขอแก้ไข
ทะเบียนการครอบครองตามระเบียบ ส่วนการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้อนุโลมปฏิบัติ
ตามหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/๓๓๑๔ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๐๙ เรื่องการออกหนังสือ
รับรองการทำประโยชน์ที่แจ้งการครอบครองที่ดินรวมเอาที่สาธารณประโยชน์ไว้ด้วย จึงขอส่งเรื่อง
ทั้งหมดมาพร้อมหนังสือนี้เพื่อดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ถ. เบียมศรี**
(นายแสวง เบียมศรี)
รองอธิบดี ทำการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๔๙๗ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๐๙

ที่ มท. ๐๖๑๐/๑๔๒๕

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐

เรื่อง วัดคอนทราย ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา

อ้างถึง หนังสือที่ ฉข. ๑๕/๑๔๕๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๒๖ ฉบับ

ตามที่ได้อ้างเรื่องวัดคอนทราย ตำบลคอนทราย อำเภอบ้านโพธิ์ ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินเพื่อขอรับโฉนดที่ดิน ว่าที่ดินรายนี้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๗๙๖/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๕ แต่เนื่องจากกรมพัฒนาที่ดินได้แจ้งไปให้ทราบว่า ในท้องที่จังหวัดฉะเชิงเทราทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินอย่างกว้าง ๒ อำเภอ คือ อำเภอบางคล้า อำเภอพนมสารคาม ส่วนอีก ๔ อำเภอ คือ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางปะกง และอำเภอบ้านโพธิ์ ไม่มีป่าไม้จึงไม่มีการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน จังหวัดจึงเห็นว่า ในท้องที่ ๔ อำเภอซึ่งไม่มีป่าไม้ในจังหวัดน่าจะส่งผ่อนผันแจ้งการครอบครองได้ โดยอนุโลมเช่นเดียวกับ ๑๐ จังหวัด ตามข้อ ๔ แห่งหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่กล่าวข้างต้นจึงขอให้กรมที่ดินพิจารณาเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอเรียนว่า การขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองสำหรับจังหวัดที่คณะรัฐมนตรียังมีได้อนุมัติการจำแนกประเภทที่ดินจะขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองได้เฉพาะในท้องที่ซึ่งกรมป่าไม้ได้ทำการสำรวจแล้วว่าไม่มีสภาพป่าเหลืออยู่ และกระทรวงเกษตรได้แจ้งผลมาให้กระทรวงมหาดไทยทราบแล้ว และการขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองในกรณีดังกล่าวจะต้องให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ไปร่วมตรวจสอบด้วย แต่ปรากฏว่าจังหวัดฉะเชิงเทรายังไม่ได้แจ้งผลการสำรวจสภาพที่ดินที่ไม่มีป่าไม้มา เมื่อที่ดินที่จังหวัดแจ้งไปนั้นไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะให้ผ่อนผันแจ้งการครอบครอง ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๗๙๖/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๕ ก็จำเป็นต้องรอเรื่องไว้จนกว่าคณะรัฐมนตรีจะอนุมัติการจำแนกประเภทที่ดินในจังหวัดนั้นก่อน หรือ

๔๕๖

จังหวัดจะเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ตรวจสอบและส่งบัญชีให้กรมป่าไม้พิจารณาเสนอกระทรวง
เกษตรได้ จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ด. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๕๓๘ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐

ที่ มท. ๐๖๑๐/๔๖๑๕

กรมที่ดิน

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๑๑

เรื่อง ขอด่วนฉันทนแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ นม. ๑๕/๕๙/๕๖ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๑๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๓๙๗๕/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๐๕ และที่ ๒๒๙๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

ตามที่หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอด่วนฉันทนแจ้งการครอบครองที่ดินว่า ในกรณีใดที่ต้องให้ป่าไม้จังหวัดพิจารณาตรวจสอบร่วมด้วย ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอเรียนชี้แจงทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอด่วนฉันทนแจ้งการครอบครองที่ดิน ดังนี้

๑. ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมี ใต้อนุมัติการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน

ก. ถ้าเป็นกรณีที่เขาหลักเกณฑ์ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๗๙๖/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๕ เรื่องงดการส่งด่วนรับแจ้งการครอบครองที่ดิน ไม่ต้องให้ป่าไม้จังหวัดร่วมพิจารณาตรวจสอบ

ข. ถ้าเข้ากรณีที่เป็นที่ดินที่อยู่ในท้องที่ที่ไม่มีสภาพป่าเหลืออยู่ และกระทรวงเกษตรได้แจ้งผลให้กระทรวงมหาดไทยทราบนั้น ตามมติคณะรัฐมนตรี ไม่จำเป็นต้องให้ป่าไม้จังหวัดร่วมตรวจสอบด้วย แต่กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเห็นว่าเพื่อป้องกันความผิดพลาดควรให้ป่าไม้จังหวัดร่วมพิจารณาเรื่องขอด่วนฉันทนแจ้งการครอบครองที่ดินทุกราย ปราบกฏตามสำเนาหนังสือของกระทรวงมหาดไทยที่ส่งเรียนมาพร้อมนี้ ฉะนั้น ถ้าเป็นกรณีดังกล่าวก็ต้องปฏิบัติตามที่กระทรวงมหาดไทยได้วางทางปฏิบัติไว้

๒. ในกรณีที่คณะรัฐมนตรี ใต้อนุมัติการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินแล้ว ไม่ต้องให้ป่าไม้จังหวัดร่วมพิจารณาตรวจสอบ เพราะเขาหลักเกณฑ์ตามหนังสือกระทรวง-

๔๕๘

มหาดไทย ที่ ๗๗๖/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๕ เรื่องงดการส่งสอนนักเรียน
ครอบครองที่ดินข้อ ๒

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดให้เจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๕๕๑๔ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๑๑

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๒๒๗๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ มีอยู่ก่อน

หน้าในรายงาน

ที่ มท. ๐๖๑๐/๑๗๗๘

๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

เรื่อง ขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดินที่ถูกนำท่วม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

อ้างถึง หนังสือท กส. ๑๔/๑๖๙๔๗ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารรวม ๑๗๔ ฉบับ

ตามที่ได้หารือไปว่า ได้รับเรื่องการขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดินจากอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ รวม ๑๓ ราย ที่ดินทั้ง ๑๓ ไร่ยื่นอุทธรณ์เนื่องจากทางราชการได้สร้างเขื่อนลำปาว ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบสภาพที่ดินได้ แต่เจ้าหน้าที่ชลประทานได้รังวัดทำแผนที่ไว้แล้ว อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ได้สอบสวนเจ้าของที่ดินข้างเคียง ตลอดจนกำนันผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ชลประทานแล้ว ปรากฏว่าเป็นที่ดินที่เจ้าของได้ครอบครองทำประโยชน์มาก่อนประมวลกฎหมายที่ดิน ผู้ขอไม่มีเจตนาทุจริตหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายแต่อย่างใด กับริบรองให้ใช้รูปแผนที่ที่เจ้าหน้าที่ชลประทานรังวัดไว้แล้ว โดยยอมรับผิดชอบต่อความเสียหายอันจะเกิดขึ้นทางสันจังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นควรอนุมัติให้ผ่อนผันแจ้งการครอบครองได้ โดยอนุโลมถือปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดอุบลราชธานี ที่ มท. ๐๖๐๖/๗๙๖๑ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๐๙ เรื่องการขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดินในบริเวณอ่างเก็บน้ำชลประทาน แต่เนื่องจากการขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดินในกรณีที่ดินถูกนำท่วมยังไม่มีระเบียบให้ถือปฏิบัติ จึงขอให้พิจารณาสั่งการเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้ผู้ขอสามารถรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) และจดทะเบียนการโอนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ทางราชการได้ เมื่อการสอบสวนพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า ผู้ขอได้ครอบครองและทำประโยชน์มาก่อนวันใช้ พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ และสามารถทราบเขตและเนื้อที่ของที่ดินที่ขอด่วนผันแจ้งการครอบครองได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ชลประทานได้ทำการรังวัดเขตไว้แล้ว แม้จะไม่สามารถตรวจสอบสภาพที่ดินในขณะนั้นได้ เนื่องจากถูกนำท่วมเพราะทางราชการได้สร้างเขื่อน

๔๖๐

ถ้าปาวขน ก็ควรพิจารณาผ่อนผันส่งรับแจ้งการครอบครอง โดยถือเขตตามแผนที่ที่เจ้าหน้าที่
ชลประทานได้รังวัดไว้ตามความเห็นของจังหวัดได้ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดพิจารณา
ดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๐๕๕ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

ที่ มท. ๐๖๑๐/๑๑๓๕๕

กรมที่ดิน

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๒

เรื่อง การผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

อ้างถึง หนังสือที่ สน. ๑๕/๑๐๑๐๙ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๑๑ ที่ สน. ๑๕/๑๖๑๖ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ และที่วนมาก ที่ สน. ๑๕/๓๓๗๖ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๑๒

ตามที่หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑)

ในเขตป่าที่ ค.ร.ม. ได้อนุมัติการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินมารวม ๒ ประการ คือ

๑. ที่ดินที่อยู่ในป่าที่ ค.ร.ม. ได้อนุมัติการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินโดยมีมติให้สงวนไว้เป็นป่าไม้ แต่ราษฎรได้เข้าครอบครองทำประโยชน์มาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ จะผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ได้หรือไม่

๒. ที่ดินที่อยู่ในบริเวณ ตามข้อ ๑ และอยู่ในเขตโครงการชลประทานเขื่อนน้ำอูน ในท้องที่อำเภอพรรณานิคม และอำเภวาริชภูมิ ซึ่งเจ้าของที่ดินมีสิทธิได้รับเงินค่าชดเชยความเสียหาย แต่กรมชลประทานจะจ่ายเงินให้เมื่อได้รับอนุมัติให้ผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) แล้วจะผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ได้หรือไม่ นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นควรปฏิบัติ ดังนี้ :-

๑. ที่ดินที่อยู่ในเขตป่าที่ ค.ร.ม. ได้อนุมัติการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินโดยมีมติให้สงวนไว้เป็นป่าไม้ ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์มาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ย่อมมีสิทธิที่จะขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองได้ แต่เพื่อให้นโยบายของรัฐบาลในเรื่องการป้องกันรักษาป่าดำเนินไปด้วยดี การตรวจสอบที่ดินในเขตป่าที่ ค.ร.ม. มีมติให้สงวนไว้เป็นป่าไม้ เพื่อผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ควรอนุโลมปฏิบัติตามวิธีการตรวจพิสูจน์ที่ดิน ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยระเบียบการตรวจพิสูจน์เพื่อออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน เกี่ยวกับป่าระหว่างกรมที่ดินกับกรมป่าไม้ ซึ่งกรมที่ดินได้ส่งไปให้ทุกจังหวัดทราบ และถือเป็นระเบียบปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดินถึงผู้ว่าราชการจังหวัด

ทุก จังหวัด ที่ ๑๐๗/๐๗/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๑ กล่าวคือ ให้มีกรรมการร่วมประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายป่าไม้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายที่ดิน และเจ้าหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรออกไปตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เสียก่อน ถ้าผลการตรวจสอบของคณะกรรมการปรากฏว่าที่ดินที่ผ่อนผันรับแจ้งการครอบครอง เป็นที่ดินที่ผู้ขอผ่อนผันได้ครอบครองและทำประโยชน์มาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ย่อมมีอำนาจที่จะมีคำสั่งผ่อนผันให้แจ้งการครอบครองเป็นการเฉพาะรายได้ ตามความในมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

๒. ที่ดินตามข้อหาข้อ ๒ ถ้าเป็นที่ดินที่ราษฎรได้เข้าครอบครองและทำประโยชน์มาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ราษฎรผู้ครอบครองก็ย่อมมีสิทธิที่จะขอผ่อนผันแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ได้ทั้งแปลง และผู้ว่าราชการจังหวัดก็ชอบที่จะสั่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ได้ เช่นเดียวกับที่ดินประเภทอื่น ในเขตป่าที่ ค.ร.ม. มีมติให้สงวนไว้เป็นป่าไม้ แต่ก่อนที่จะสั่งผ่อนผันแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ให้มีการตั้งกรรมการร่วมดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ ๑ เสียก่อน

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอได้โปรดสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนทะเลเบียนที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว.๑๑๔๐๐ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๒

ท มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๔๔

กระทรวงมหาดไทย

๓ เมษายน ๒๕๑๓

เรื่อง การขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๗๙๖/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๕

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้ลงมติอนุมัติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดินได้ในบางกรณี และกระทรวงมหาดไทยได้แจ้งมติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดถือปฏิบัติในการส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเห็นว่า ตามเงื่อนไขข้อ ๒ ราชฎีกาผู้ครอบครองทำประโยชน์อยู่โดยชอบและสุจริตได้รับความเดือดร้อนมาก เพราะไม่อาจขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินได้ เนื่องจากบางจังหวัดยังทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินยังไม่เสร็จ จึงได้เสนอไปว่า เฉพาะที่ดินที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลในจังหวัดที่ยังทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินไม่เสร็จ ซึ่งส่งให้คงไว้ ควรผ่อนผันให้มีการแจ้งการครอบครองได้ และเมื่อได้มีการผ่อนผันกรณีแล้ว เงื่อนไขตามข้ออื่น ๆ ก็ยอมหมดความจำเป็นไปด้วย บัดนี้คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้มีการผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดินได้ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ

๑. ที่ดินที่ผู้ครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน โดยมีหลักฐานแน่นอนชัดเจน เช่น ที่ดินที่ผู้ยื่นคำร้องขอรังวัดโฉนดที่ดิน หรือนำทำการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินทางตำบล หรือที่ดินที่มีหลักฐานฟังได้ว่าได้มีการครอบครองตลอดมาก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน

๒. เหตุที่ไม่แจ้งการครอบครองภายในกำหนด ต้องมีเหตุผลที่สมควรโดยไม่มีเจตนาหรือจงใจฝ่าฝืน

๓. ต้องเป็นที่ดินที่ไม่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือในเขตพื้นที่ที่จะสงวนไว้เป็นป่าถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ หรือที่สาธารณประโยชน์หรือที่สงวนหวงห้าม หรือที่มิโครงการสงวนคุ้มครองเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ หรือในบริเวณที่ดินที่มิโครงการจัดที่ดินคืนใหญ่ ซึ่งในหลักการกรมที่ดินจะพิจารณาจัดแบ่งที่ดินให้อยู่ส่วนหนึ่งแล้ว

๔. ภายใต้บังคับข้อ ๑. และ ๒. สำหรับที่ดินที่ขอผ่อนผันอยู่ในเขตจังหวัดที่คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินได้พิจารณาแยกเขตป่าไม้ออกจากที่ดินประเภทอื่น ๆ แนนอนแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาส่งผ่อนผันไปตามอำนาจหน้าที่

ถ้าจำนวนที่ขอผ่อนผันมีจำนวนเกิน ๕๐ ไร่ ให้ขออนุมัติกรมที่ดินก่อนส่งการเช่นเดียวกับข้อ ๕.

๕. แต่ถาที่ดินที่ขอผ่อนผันนั้น อยู่ในเขตจังหวัดที่คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินซึ่งดำเนินการไม่เสร็จจกต หรือทเป็นพนทป่าตกการสำรวจและกระทรวงเกษตรได้แจ้งให้กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติทราบและนำเข้าพิจารณาในคณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินแล้วกต เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการสอบสวนพิจารณาแล้ว เพื่อความรอบคอบให้เสนอเรื่องพร้อมทั้งความเห็นให้กรมที่ดินพิจารณาก่อน เมื่อกรมที่ดินมีความเห็นอย่างไรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาส่งการไปตามความเห็นนั้น

๖. นอกจากที่ต้องดำเนินการตามข้อ ๔. วรรคท้าย และข้อ ๕. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งผ่อนผันแล้ว ให้รายงานให้กรมที่ดินทราบทุกราย

๗. สำหรับวิธีดำเนินการ เมื่อมีผู้ขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ ให้มีการรังวัดตรวจสอบที่ดิน ให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงรับรองแนวเขตและประกาศอนุโลมปฏิบัติเช่นเดียวกับการออกน.ส. ๓ ทุกประการ

๘. ในการขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ ควรแนะนำให้ผู้ขอออก น.ส. ๓ ไปพร้อมกัน และถ้าผู้ขอออก น.ส. ๓ ด้วย ให้ทำประกาศเฉพาะเรื่องออก น.ส. ๓ อย่างเดียว

ฉะฉน จังเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติในการส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ตามนัยมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ภายในหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้วางไว้แล้วนี้ โดยเคร่งครัดต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

วิฑูร จักกะพาก

(นายวิฑูร จักกะพาก)

รองปลัดกระทรวง สรรราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน.

ที่ มท. ๐๖๑๐/๒๕๑๐๒

กรมที่ดิน

๑๘ สิงหาคม ๒๕๑๓

เรื่อง ขอด่วนผันแจ้งการครอบครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ พจ. ๑๕/๑๕๔๐๙ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ ๑๐ ฉบับ

ตามที่แจ้งไปว่า นายเฉลียว เทียนทอง บ้านหมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งโพ อำเภอตะพานหิน นำสัญญาขายฝากฉบับที่ ๑๓/๖๓ และที่ ๑๔/๖๔ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๑๔ มาขอรับการผ่อนผัน โดยอ้างว่ามีหนังสือสัญญาขายฝากแล้วมีต้องแจ้งการครอบครอง อำเภอได้ไปดำเนินการรังวัด ตรวจสอบได้เนื้อที่ ๖๑ ไร่ ๑ งาน ๐๒ วา ได้ประกาศครบถ้วนไม่มีผู้ใดคัดค้าน และเป็นที่น่าเตียนแล้วทั้งแปลงไม่เป็นที่หวงห้ามแต่ประการใด จังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ขอมีใ้เต็มเจตนาจะหลีกเลี่ยงการผ่อนผันในครั้งนั้นแต่อย่างไร ทั้งนี้เพราะเป็นการเข้าใจผิด และเห็นสมควรให้แจ้งการผ่อนผันได้ นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอเรียนข้แจ้งทางปฏิบัติเรื่องการผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๔๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๓ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องน ดังนคือ

๑. ข้อเท็จจริงเรื่องการผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ ตามนัยหนังสือกระทรวงฯ ข้อ ๑ และ ๒ นั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องทำการสอบสวนผู้ขอ และพยานไว้เป็นหลักฐานด้วย
๒. วิธีดำเนินการตาม ข้อ ๓ จะต้องดำเนินการเป็นคนละเรื่องกับเรื่องการขอออก น.ส. ๓ แต่ทำไปพร้อมกันได้ ตามนัย ข้อ ๔ กล่าวคือ ในการรังวัดตรวจสอบนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องจัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตที่ดินที่ขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ และให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงรับรองแนวเขตไว้เป็นหลักฐานแยกต่างหากจากรื่องการขอออก น.ส. ๓ มิใช่ทำเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ทำไปในคราวเดียวกันได้

๔๖๖

๓. หนังสือจังหวัดถึงกรมที่ดิน ควรจะแสดงข้อเท็จจริงของเรื่องตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการสอบสวนว่าเป็นอย่างไรเสียก่อน แล้วจึงให้ความเห็นไปว่าเห็นควรอย่างไร

ฉะนุน จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามนัยดังกล่าวข้างต้น แล้วส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๙๘๖๗ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๑๓

ที่ มท. ๐๖๑๐/๒๕๔๐๕

กรมที่ดิน

๘ กันยายน ๒๕๑๓

เรื่อง การผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือท นม. ๑๕/๑๗๗/๗๐ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๓

ตามที่หารือไปว่า หนังสือกรมที่ดินตอบข้อหารือจังหวัดสกลนคร ที่ มท. ๐๖๑๐/๑๑๓๕๕ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๒ เรื่องการผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ซึ่งเวียนไปให้ทุกจังหวัดทราบและถือปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๑๔๐๐ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๒ ว่าที่ดินที่อยู่ในเขตป่าที่ ค.ร.ม. ได้อนุมัติการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน โดยมีมติสงวนไว้เป็นป่าไม้สุท ได้ครอบครองและทำประโยชน์มาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ย่อมมีสิทธิที่จะขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ได้ นั้น จังหวัดเห็นว่า น่าจะขัดกับหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยได้วางไว้ ตามหนังสือกระทรวงฯ ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๔๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๓ ข้อ ๔ กล่าวคือ เมื่อคณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินได้พิจารณาแยกเขตป่าออกจากที่ดินประเภทอื่นแน่นอน และ ค.ร.ม. ได้มีมติอนุมัติแล้ว เขตป่าที่จำแนกไปแล้วนั้นก็น่าจะผ่อนผันให้แจ้งการครอบครองที่ดินได้ ทำนองเดียวกับหลักเกณฑ์ในข้อ ๓ นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอเรียนว่า เขตพื้นที่ที่จะสงวนไว้เป็นป่าไม้ตามมติ ค.ร.ม.

เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ นั้น ตามมติ ค.ร.ม. ได้ให้กันเขตที่ราษฎรได้ถือครองออกจากพื้นที่ที่จะสงวนไว้เป็นป่า ฉะนั้น หนังสือกรมที่ดินที่ตอบข้อหารือจังหวัดสกลนครดังกล่าวข้างต้น จึงไม่เป็นการขัดกับหลักเกณฑ์ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๔๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๓ ข้อ ๓ และ ข้อ ๔ แต่ประการใด เพราะเป็นการวางระเบียบปฏิบัติเพื่อให้

๔๖๘

เป็นไปตามมติ ค.ร.ม. ดึงเงินให้จังหวัดถือปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดินที่ตอบจังหวัดสกลนครต่อไปได้
จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวทรนทร์

(นายโยติ เสวทรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๙๔๗๙ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๑๓

ที่ มท. ๐๖๑๐/๒๕๕๗๕

๑๐ กันยายน ๒๕๑๓

เรื่อง ขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ขบ. ๑๕/๑๖๕๕๙ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๑๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารเรื่องราว รวม ๖๖ ฉบับ

ตามที่ได้อ่านเรื่องราวขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ของ นางจรรยา กมลასัน ฌ อยุธยา มีจำนวนเนื้อที่ประมาณ ๓ ไร่ ๓ งาน ๔๐ วา ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ หมู่ที่ ๒ ตำบลสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา มีนายวิวัฒน์ อำไพ คัดค้าน อำเภอยังมิได้สอบสวนสั่งการในเรื่องที่เกี่ยวกับการคัดค้าน เพราะการคัดค้านเกี่ยวกับเรื่องขอด่วนผันแจ้งการครอบครองนี้ ไม่มีกฎหมายและระเบียบปฏิบัติแต่อย่างใด จังหวัดมีความเห็นว่า ควรจะได้พิจารณาปฏิบัติตามนัยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๗) โดยอนุโลม โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๗๑๓๐ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๓ จึงส่งเรื่องทั้งหมดมาเพื่อให้พิจารณาสั่งการเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่าการที่ให้จังหวัดมีการสอบสวนพยานหลักฐาน และตรวจสอบที่ดิน ตลอดจนการประกาศการขอด่วนผันแจ้ง ส.ค. ๑ ก็เนื่องจากต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน และเหตุผลที่ไม่แจ้งการครอบครองภายในกำหนดโดยละเอียด การทมิผู้คัดค้าน ก็เท่ากับว่าข้อเท็จจริงของผู้ขอด่วนผันแจ้ง ส.ค. ๑ อย่างนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ยังฟังเป็นหลักฐานไม่ได้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ขอด่วนผัน ที่จะจัดการให้เรื่องคัดค้านนั้นหมดไปเสียก่อน ซึ่งอาจจะเป็นโดยทำความตกลงกับผู้คัดค้าน หรือดำเนินคดีในเรื่องที่ผู้คัดค้านโต้แย้งสิทธิของผู้ขอด่วนผัน พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีหน้าที่ที่จะดำเนินการอย่างใดให้ เพราะกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ และเพื่อที่จะไม่ให้เรื่องค้างอยู่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่มีกำหนดเวลา ให้บันทึกผู้ขอด่วนผันไว้เป็นหลักฐานด้วยว่า ถ้าผู้ขอด่วนผัน ไม่ไปจัดการกับผู้คัดค้านให้เสร็จไปตามนัยดังกล่าวข้างต้น ภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่

๔๗๐

กำหนด ยินยอมให้ยกเรื่องข้ออ่อนฉันทแจ้ง ส.ค. ๑ ได้ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดให้
พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ข้ออ่อนฉันท ทราบตามนัยดังกล่าว และถือเป็นทางปฏิบัติในเรื่องการ
คัดค้านในกรณีข้ออ่อนฉันทแจ้ง ส.ค. ๑ ต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๐๖๑๐/ว. ๓๐๒๑๙ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๓

ที่ มท. ๐๖๑๐/๒๕๔๓๗

กรมที่ดิน

๑๑ กันยายน ๒๕๑๓

เรื่อง การขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

ทุก ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ทราบทราบ

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ สข. ๑๕/๑๐๔๐๕ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๑๓

ตามที่แจ้งไปว่า จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินยังดำเนินการไม่เสร็จ เมื่อมีการขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ จังหวัดจะต้องเสนอเรื่องพร้อมทั้งความเห็นมาให้กรมที่ดินพิจารณาก่อนทุกราย ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๔๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๓ ข้อ ๕ แต่เนื่องจากในท้องที่อำเภอเมืองสงขลา สหิงพระ และระโนดไม่มีสภาพป่าไม้เหลืออยู่เลย จังหวัดจะส่งผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน โดยจะปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล นครนายก กาญจนบุรี สงขลา ศรีสะเกษ ชุมพร ที่ ๒๒๓๔๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ เรื่องการผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน กล่าวคือ ไม่ต้องเสนอเรื่องพร้อมทั้งความเห็นมาให้กรมที่ดินพิจารณา ก่อน เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งผ่อนผันแล้ว จึงจะแจ้งให้กรมที่ดินทราบจะได้หรือไม่ นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอทูลว่า หนังสือกระทรวงมหาดไทย ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๔๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๓ เรื่องขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน ข้อ ๕ นั้น กระทรวงมหาดไทยได้ส่งการไปตามมติของคณะรัฐมนตรี ซึ่งในเรื่องดังกล่าว ตามข้อ ๕ คณะรัฐมนตรีต้องการให้กรมที่ดินพิจารณาเรื่องก่อน ดังนั้นจึงต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติไว้ แต่เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณา ถ้าที่ดินขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ นั้น อยู่ในเขตที่กระทรวงมหาดไทยได้เคยแจ้งให้จังหวัดทราบแล้ว

๔๗๒

ว่าเป็นเขตที่ไม่ป่าไม้เหลืออยู่ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยฉบับที่เท่าใดลงวันเดือนปีใด ก็ขอให้จังหวัดแจ้งให้กรมที่ดินทราบด้วย จึงขอทูลมาเพื่อทรงทราบ.

แล้วแต่จะโปรด

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๓๐๕๗๕ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๑๓

ที่ มท. ๐๖๑๐/๕๐๐๓๔

กรมที่ดิน

๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๓

เรื่อง การขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ สำหรับที่ดินที่ได้เดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินไว้แล้ว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือที่ นม. ๑๕/๑๖๔๙๒ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๑๓

ตามที่หารือไปว่า ตามที่กรมที่ดินได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินทั้งตำบลไว้ในท้องที่จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏว่าที่ดินที่ได้นำทำการสำรวจออกโฉนด บางแปลงยังไม่ได้แจ้ง ส.ค. ๑ ซึ่งจะต้องดำเนินการให้ผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ เสียก่อนจึงจะออกโฉนดที่ดินให้ได้ ที่ดินเหล่านั้นจังหวัดได้ดำเนินการประกาศแจกโฉนดไปแล้ว จึงหารือว่าในการขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ จะต้องประกาศการขอผ่อนผันฯ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๔๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๓ ข้อ ๘ หรือไม่ จังหวัดเห็นว่าเมื่อประกาศแจกโฉนดไปแล้วก็ไม่ควรต้องประกาศซ้ำ เพราะตามหนังสือกระทรวงฯ ข้อ ๘ ถ้าผู้ขอผ่อนผันขอออก น.ส. ๓ ด้วย ก็ให้ประกาศเฉพาะเรื่องการออก น.ส. ๓ อย่างเดียว นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินตามที่จังหวัดหารือมานั้นได้ดำเนินการไปก่อนที่ คร.ม. จะได้วางหลักเกณฑ์การขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ การสอบสวนสิทธิเจ้าของที่ดินตามที่เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการมาแล้วอาจมีข้อความไม่ละเอียดครบถ้วนตามหลักเกณฑ์เรื่องการขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๔๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๓ ฉะนั้น ในการดำเนินการขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ สำหรับที่ดินที่ได้ทำการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดินไว้ก่อนหนังสือกระทรวงมหาดไทยฉบับดังกล่าว ให้ดำเนินการเรื่องการขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ ไปตามที่กระทรวงมหาดไทยได้วางหลักเกณฑ์ไว้ และตามหนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดพิจิตรที่ มท. ๐๖๑๐/๒๕๑๐๒ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๑๓ เรื่องขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน ซึ่งได้เวียนมาให้ทุกจังหวัดทราบ ตามหนังสือที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๕๔๖๓

๔๗๔

ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๑๓ ด้วย จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอได้โปรดสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่
ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โบริศ เสวตรุนทร์

(นายโบริศ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๕๐๓๑๔ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๓

ท. มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๔๕๓๖

กรมที่ดิน

๒ สิงหาคม ๒๕๑๔

เรื่อง ขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยจังหวัดชลบุรี ได้ส่งเรื่องการขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) มาให้กรมที่ดินพิจารณาให้ความเห็นในการส่งอนุมัติผ่อนผัน ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่า ที่ดินที่ขอด่วนผันได้มีการครอบครองทำประโยชน์ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แต่ผู้ครอบครองไม่ได้แจ้งการครอบครองที่ดินตามความในมาตรา ๕ วรรค ๑ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อพ้นกำหนดที่จะแจ้งการครอบครองได้ตามกฎหมายแล้ว ผู้ครอบครองเดิมได้โอนการครอบครองให้แก่บุคคลอื่นต่อไปและผู้รับโอนได้ครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องกันตลอดมาจึงได้มาขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหาที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นของผู้รับโอนดังกล่าวจะขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ได้หรือไม่ ซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายจึงได้หารือกรมอัยการแล้ว เห็นว่าในกรณีผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาแต่เดิมก่อนใช้ประมวลกฎหมายที่ดินไม่ได้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้ภายในกำหนดเวลาและยังคงครอบครองตลอดมาจนได้โอนการครอบครองที่ดินนี้ให้แก่ผู้รับโอนโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ผู้รับโอนได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้นเรื่อยมาไม่ขาดตอน ผู้รับโอนย่อมขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ได้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือเป็นแนวทางในการพิจารณาเมื่อมีการขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรนทร์

(นายโยติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

๔๗๖

ที่ มท. ๐๖๑๐/๒๗๐๓๖

กรมที่ดิน

๑๘ สิงหาคม ๒๕๑๔

เรื่อง นางฉ้น โกศัยกานนท์ ขอด่วนฉ้นแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑)

ทุก ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ทรงทราบ

อ้างถึง หนังสือที่ สข. ๑๕/๑๖๙๖๖ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่างๆ ๆ รวม ๓๓ ฉบับ

ตามที่ได้ส่งเรื่อง นางฉ้น โกศัยกานนท์ ขอด่วนฉ้นแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอสตึงพระ จังหวัดสงขลา เนื้อที่ประมาณ ๗ ไร่ — งาน ๓๖ วา ไปเพื่อพิจารณา นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาเรื่องแล้วขอทูลว่า

๑. การขอด่วนฉ้นแจ้งการครอบครองจะต้องบันทึกการตรวจสอบเป็นคนละเรื่องต่างหากจากการขอรับรองการทำประโยชน์ ตามนัยหนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดพัทลุง ที่ มท ๐๖๑๐/๒๕๑๐๒ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๑๓ ซึ่งเรื่องนกรมที่ดินได้เวียนให้ทุกจังหวัดทราบและถือปฏิบัติแล้ว ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๙๔๖๗ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๑๓

๒. การสอบสวนพยานหลักฐานนั้น นอกจากการสอบสวนผู้ปกครองท้องที่แล้ว ควรสอบสวนเจ้าของที่ดินข้างเคียงหรือผู้ที่รู้จักที่ดินแปลงนั้นเป็นอย่างดีด้วย

๓. ผู้ลงชื่อรับรองเขตในฐานะเจ้าของที่ดินข้างเคียงหลัง น.ส. ๑ ปรากฏว่านายหนุน ทองสุวรรณ ลงชื่อไว้แต่ ไม่มีหนังสือมอบอำนาจ ส่วนเจ้าของที่ดินข้างเคียงคนอื่น ๆ ไม่ลงชื่อรับรองแนวเขต ให้บันทึกไว้เป็นหลักฐานว่าการที่ไม่ได้ลงชื่อรับรองแนวเขตเป็นเพราะเหตุใด แล้วให้ผู้ขอลงชื่อรับรองแนวเขตไว้ตามนัยหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๓๑๙๗๖

ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ ฉะนั้น จึงส่งเรื่องคืนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าหน้าที่จัดการตามนัด
ตั้งกล่าวก่อนแล้วโปรดส่งเรื่องคืนไปกรมที่ดินเพื่อพิจารณาส่งการต่อไป.

แล้วแต่จะโปรด

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๗๙๖๔ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔

๒๕ สิงหาคม ๒๕๑๔

เรื่อง ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการขอผ่อนผันแจ้งการครอบครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่ามีจังหวัดต่าง ๆ ส่งเรื่องขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดินไปให้กรมที่ดินพิจารณา โดยเจ้าหน้าที่ทางอำเภอไม่ได้ตรวจสอบเรื่องราวให้เรียบร้อยว่าได้ปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งของทางราชการครบถ้วนหรือไม่ แล้วส่งเรื่องให้จังหวัดพิจารณา จังหวัดรับเรื่องแล้วไม่ตรวจสอบเรื่องราวให้ตลอด ส่งเรื่อง ไปให้กรมที่ดินพิจารณาทั้ง ๆ ที่มิชอบพร้อมที่เห็นได้ชัดแจ้งกรมที่ดินต้องทักท้วงส่งเรื่องกลับให้ทำใหม่ ทำให้ผู้ขอต้องเสียเวลารอคอยเป็นเวลานาน ก่อให้เกิดการเข้าใจผิดแก่ผู้ขอและประชาชน โดยคิดว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติราชการโดยไม่สุจริต แกล้งหน่วงเหนี่ยวเรื่องไว้ ซึ่งเป็นการทำลายเกียรติและชื่อเสียงของทางราชการ กรมที่ดินจึงขอข้อมความเข้าใจมาเพื่อเป็นทางปฏิบัติในการขอผ่อนผันแจ้งครอบครองดังต่อไปนี้

๑. การขอผ่อนผันแจ้งการครอบครอง ควรให้ผู้ขอทำเป็นคำร้องโดยไม่จำเป็นต้องใช้แบบพิมพ์ ท.ค. ๙ และไม่ต้องเรียกเก็บค่าคำขอ ค่าประกาศ หรือค่าปิดประกาศ ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๙๔๐๒ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๑๔

๒. ต้องทำเรื่องขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองต่างหากจากเรื่องขอรับรองการทำประโยชน์ แม้จะทำคราวเดียวกันก็ต้องแยกเป็นคนละเรื่อง โดยมีหลักฐานประกอบเรื่องแต่ละเรื่องโดยเฉพาะ ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/๒๕๑๐๒ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๑๓ ซึ่งได้เวียนให้ทราบตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๙๔๖๗ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๑๓

๓. รูปแผนที่สังเขป ต้องระบุว่าทิศไหนจดใคร ระยะจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่งยาวเท่าใด แล้ววัดเนื้อที่โดยประมาณไว้ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๖๑๐/ว.๑๔๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๓ ข้อ ๗ ซึ่งให้อนุโลมปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๒/๒๕๑๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๗ และระยะควรจะบอกว่าเป็นเมตรหรือเป็นวา

๔. ให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงลงชื่อรับรองแนวเขตให้ครบถ้วน หากไม่สามารถทำได้ ให้บันทึกถ้อยคำผู้รับรองไว้ว่าเขตที่นำไว้นั้นถูกต้องไม่รุกรานเขตที่ดินข้างเคียงแปลงซึ่งเจ้าของไม่มาระวังแนวเขต โดยปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๓๑๙๗๖ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๓

๕. ในกรณีที่มีการโอนการครอบครอง ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๒๔๙๓๖ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๑๔ ให้สอบสวนผู้ขอ เจ้าของที่ดินผู้โอนการครอบครอง และเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง ผู้ปกครองท้องที่ให้ปรากฏว่า เจ้าของที่ดินเดิมได้ครอบครองมาตั้งแต่เมื่อใด และผู้ขอครอบครองทำประโยชน์มาตั้งแต่เมื่อใด และทำประโยชน์อย่างไร

๖. ให้ผู้ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครอง ขอร้องการทำประโยชน์ด้วย หากผู้ขอไม่มีความประสงค์เช่นนั้น ให้บันทึกเหตุผลไว้เป็นหลักฐาน

๗. จังหวัดที่คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ต้องสอบสวนให้ได้ว่าที่ดินที่ขอผ่อนผันอยู่ในเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาลหรือไม่ ถ้าไม่อยู่ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล ก่อนส่งเรื่องไปต้องให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ร่วมตรวจสอบเรื่องขอผ่อนผันด้วย

๘. เหตุผลที่ผู้ขอผ่อนผันไม่แจ้งการครอบครองภายในกำหนด ต้องสอบสวนให้ได้ว่าความขัดแย้งว่าเป็นเพราะเหตุใด

๙. การสอบสวนพยานที่รับรองการครอบครองและทำประโยชน์ของผู้ขอผ่อนผัน ต้องสอบให้ปรากฏด้วยว่าพยานรู้เรื่องการครอบครองทำประโยชน์ของผู้ขอผ่อนผันเพราะเหตุใด เช่น พยานอยู่ในที่ดินบริเวณเดียวกับที่ดินแปลงที่ขอผ่อนผันมาก่อนก็ได้รู้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องการครอบครองทำประโยชน์อย่างไร เป็นต้น

๑๐. ส่งแบบการแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และกรอกข้อความให้เรียบร้อย ไปประกอบการพิจารณาด้วย

๑๑. ส่งหลักฐานการปิดประกาศในที่ต่าง ๆ ว่าได้ประกาศครบ ๓๐ วันแล้ว

๑๒. แบบพิมพ์ต่าง ๆ ของทางราชการต้องเขียนให้เรียบร้อยครบถ้วน และถูกต้อง เช่น ในบันทึกการตรวจสอบ (ท.อ. ๒) ช่องพยานไม่ได้กรอกข้อความว่าผู้ใดเป็นพยานร่วมในการไปตรวจสอบสภาพที่ดิน หรือในช่องพยานกรอกชื่อผู้เป็นพยานแล้ว แต่ในช่องพยานกลับให้ผู้อื่นที่มิได้ระบุชื่อเช่นเป็นพยาน เป็นต้น

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ตรวจสอบเรื่องราวให้ครบถ้วนตามนัยที่กล่าวมาแล้ว ก่อนส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณาด้วย และควรจะให้ถือการปฏิบัติในเรื่องนี้เป็นข้อสังเกตถึงการปฏิบัติราชการสำหรับพิจารณาความดีความชอบประจำปีของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรุณ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๕๑๐

กรมที่ดิน

๓ กันยายน ๒๕๑๔

เรื่อง ขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๔๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๓

ตามหนังสือกระทรวงที่อ้างถึง ข้อ ๘ วางระเบียบให้แนะนำผู้ขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ ให้ขอลอกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ไปพร้อมกัน และกรมที่ดินได้วางระเบียบให้สอบสวนผู้ขอและบันทึกผู้ขอไว้เป็นหลักฐานในกรณีที่ผู้ขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ ไม่ขอลอกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ไปพร้อมกันด้วยไว้แล้ว นั้น

บัดนี้ ทางราชการมีนโยบายที่จะให้ผู้ขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ ขอลอกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน เช่น หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) หรือโฉนดที่ดินไปในคราวเดียวกันกับการขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ ด้วย ดังนั้นถ้าผู้ขอผ่อนผันแจ้ง ส.ค. ๑ ไม่ขอลอกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) หรือโฉนดที่ดินไปพร้อมกันก็ให้แนะนำให้ดำเนินการไปพร้อมกัน ถ้าผู้ขอ ยืนยันไม่ขอลอกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) หรือโฉนดที่ดินก็ให้รอการดำเนินการ ขอผ่อนผันไว้แล้วรายงานไปกรมที่ดินทราบ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอได้โปรดสั่งให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธากิจบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธากิจบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

**การขอได้มาซึ่งที่ดินของบุตร
ภริยาคนต่างด้าว**

และ

นิติบุคคลบางประเภท

ที่ ๑๓๕๘๕/๒๕๕๗

กระทรวงมหาดไทย

๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง สัญชาติของบุคคลในดินแดน ๔ จังหวัด ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย และคน
อพยพเข้ามาอยู่ในอำเภอต่าง

เรียน อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมมหาดไทย ผู้ว่าราชการภาค และผู้ว่าราชการจังหวัด
ทุกจังหวัด

เนื่องจากอธิบดีกรมมหาดไทยได้หารือขอทราบทางปฏิบัติเกี่ยวกับสัญชาติของบุคคล
ในดินแดน ๔ จังหวัด ซึ่งอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ว่าได้ดำเนินการวางระเบียบปฏิบัติไว้
อย่างไร เพื่อจักได้ชี้แจงการปฏิบัติให้จังหวัดทราบถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป กระทรวงฯ จึงได้
เสนอหารือคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการคณะรัฐมนตรี ได้ประชุมลงมติว่าในหลักการนี้
ให้ถือเป็นทางปฏิบัติดังนี้

๑. ได้เป็นผู้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยก่อนที่ได้กระทำการคืนดินแดน
กลับไปแล้ว

๒. ต้องมีถิ่นฐานในประเทศไทยด้วย

จึงจะให้ถือว่าเป็นคนไทย ทั้งนี้ให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเป็นรายบุคคลไป
ส่วนคนอพยพเข้ามาในอำเภอต่างนั้น

๑. ต้องเป็นคนเชื้อชาติไทย และ

๒. ต้องมีถิ่นฐานในประเทศไทยด้วย

จึงจะให้พิจารณาไว้เป็นคนสัญชาติไทยได้ ปรากฏตามหนังสือของกรมสารบรรณ
คณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารที่ มท. ๔๙๔๐/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๗ ดังสำเนาแนบ
มานี้ ฉะนั้น หากคนต่างตัวผู้อพยพคนใดเข้าหลักเกณฑ์ตามนี้ ประสงค์จะได้สัญชาติไทย
ก็ให้ไปแสดงตัวขึ้นความจำนงต่อเจ้าหน้าที่กรมการอำเภอท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ ตาม

๔๘๔

หนังสือกระทรวงฯ ที่ ๖๗/๒๔๙๔ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๔๙๔ เพื่อสอบสวนเสนอกระทรวงฯ
โดยผ่านกรมตำรวจพิจารณาเป็นรายๆ ไป

กระทรวงฯ จึงขอชี้แจงมาเพื่อจกได้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

พล.ต.อ. ผ. ศรียานนท์

(เจ้า ศรียานนท์)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ลงนามแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ด่วน

ที่ ๑๕๔๕๐/๒๔๕๗

กระทรวงมหาดไทย

๒๗ สิงหาคม ๒๔๕๗

เรื่อง คนต่างด้าวรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค

ด้วยปรากฏตามสถิติการทำสัญญาและจดทะเบียน บุริมสิทธิ ทรัพย์สิน และนิติกรรมเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ที่วราชอาณาจักในหน้าที่อำเภอ ประจำปี ๒๔๕๖ ว่า ได้มีการทำนิติกรรมโอนอสังหาริมทรัพย์แก่คนต่างด้าวไป คือ ขาย ๒๐๘ ราย ขายฝาก ๘ ราย ให้ ๒๐ ราย

เรื่องการทำนิติกรรมโอนอสังหาริมทรัพย์แก่คนต่างด้าวนี้ โดยที่สถิติที่รายงานไปนั้นมีข้อความไม่ชัดเจน ทางการกระทรวงมหาดไทยเกรงว่าจะมีการจดทะเบียนนิติกรรมโอนที่ดินแก่คนต่างด้าวโดยไม่ ได้ปฏิบัติตามนัยมาตรา ๕ มาตรา ๖ แห่ง พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๔๖ รวมอยู่ด้วย อนึ่ง ย้อนหลังขึ้นไปจาก พ.ศ. ดังกล่าวนั้นจะมีการผิดพลาด เช่นว่านอกบ้างหรือไม่ก็ไม่ว่าราบ ฉะนั้น ขอให้จังหวัดรับส่งอำเภอท้องที่ทุกอำเภอตรวจสอบโดยเร็วว่าได้มีการจดทะเบียนนิติกรรมโอนที่ดินแก่คนต่างด้าว ประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายดังกล่าวก็ราย รายใดเป็นที่ดินอยู่ในท้องที่ตำบลใด อำเภอใด มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินอย่างไร หรือไม่ ผู้โอนและผู้รับโอนอยู่ที่ไหน เป็นคนเชื้อชาติ สัญชาติใด เมื่อปรากฏว่ามีการรับโอนไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ให้ดำเนินต่อไปตามกฎหมาย และให้คนต่างด้าวผู้รับโอนจัดการให้ที่ดินหลุดพ้นไปจากตนเสียตามระเบียบ ทั้งกำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติในกรณีคนต่างด้าวรับโอนที่ดินให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๔๖ โดยเคร่งครัด ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการนี้ อันเป็น

๔๘๖

เหตุให้คนต่างตัวยึดถือที่ดินโดยมิชอบนั้น ก็ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษตามควรแก่กรณี
เมื่อจังหวัดได้ดำเนินการไปประการใด ขอให้ชี้แจงไปให้กระทรวงมหาดไทยทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

สุนาวินวิวัฒน์

(พลเรือโทหลวงสุนาวินวิวัฒน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน.

คำสั่งที่ ๑๓/๒๕๕๗
เรื่อง ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินของคนต่างด้าว
ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

โดยที่ได้มีกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๗) กำหนดเงื่อนไขแบบ และวิธีการเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินของคนต่างด้าว ตามมาตรา ๘๖ และมาตรา ๘๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินไว้แล้ว จึงวางระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดินที่ ๓/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๖ ตั้งแต่ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

การยื่นคำขอ รับคำขอ และส่งคำขอ

ข้อ ๒. ผู้ใดจะยื่นคำขอในกรณีใด ให้เจ้าหน้าที่จ่ายแบบพิมพ์สำหรับกรณีนี้ให้ โดยผู้ขอต้องปิดอากรแสตมป์ค่าแบบพิมพ์ตามประมวลรัษฎากรก่อน

แต่คำขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นแทนกิจการที่ได้รับอนุญาตไปแล้ว ตามแบบ ต. ๒ หรือการแจ้งไม่ใช้ที่ดินตามแบบ ต. ๓ นั้น ใช้สำหรับที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ได้ตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๖ และตามประมวลกฎหมายที่ดินเท่านั้น ส่วนที่ดินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่ พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๖ ใช้บังคับ และได้จดทะเบียนสิทธิไว้ เมื่อเปลี่ยนแปลงหรือไม่ใช้ไม่ต้องใช้คำขอ แบบ ต. ๒ หรือ ต. ๓ แต่เมื่อจดทะเบียนโอนไปแล้ว ให้แก่ทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวส่วนจังหวัด แล้วแจ้งไปยังกรมที่ดินเพื่อแก้ไขทะเบียนทางส่วนกลางให้ตรงกัน

ข้อ ๓. ในกรณีที่ผู้ขอมีสสิทธิในที่ดินแปลงเดียว สำหรับประกอบกิจการหลาย ประเภท เช่น เป็นทั้งสำหรับอยู่อาศัยและประกอบการพาณิชย์หรืออุตสาหกรรมรวมกันเป็นต้น ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ต้องให้ผู้ขอแยกที่ดินออกเป็นส่วน ๆ ว่า จะใช้เป็นประเภทใด เป็น จำนวนเนื้อที่เท่าใด

ข้อ ๔. เมื่อเจ้าหน้าที่รับคำขอตรวจข้อความเห็นเป็นการถูกต้องเรียบร้อยแล้วให้ลงบัญชีรับคำขอตามแบบบัญชีซึ่งจะเบิกได้จากกรมที่ดิน แล้วออกใบรับให้ผู้ขอไปโดยให้ระบุเรื่องที่รับไว้ในใบรับให้ชัดเจนด้วยว่า ได้รับเรื่องอะไรไว้ ใบรับที่ออกให้ในชั้นรับคำขอให้ใช้ใบรับหนังสือราชการธรรมดา แต่ในกรณีที่ได้ออกใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมแล้ว ก็ให้ถือใบเสร็จรับเงินเป็นใบรับไปด้วยในตัว

การลงบัญชีรับคำขอ โดยปกติให้ลงรับไว้ในบัญชีรับคำขอเล่มเดียว เรียงเลขวันก่อนและหลังเรียงไปตามลำดับ

คำขอรับไว้ในนี้ให้เจ้าหน้าที่ลงเลขรับ วันรับ และเล่มหน้าของบัญชีรับคำขอไว้ในคำขอด้วยทุกราย

ในการรับคำขอต้องพิจารณาด้วยว่า ผู้ขอเป็นชนชาติที่มีสนธิสัญญาหรือไม่ และตามสนธิสัญญาบัญญัติให้มกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ได้หรือไม่ ถ้าไม่มีก็ไม่รับคำขอทีเดียว

ข้อ ๕. การขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดิน เมื่อเจ้าหน้าที่รับคำขอไว้แล้ว ให้ทำการสอบสวนดังต่อไปนี้

- (ก) ผู้ขอเกิดเมื่อใด ที่ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศใด
- (ข) ผู้ขอมีหลักฐานเกี่ยวกับเชื้อชาติ และสัญชาติอย่างไรบ้าง ให้เรียกเอกสารแสดงสัญชาติมาตรวจสอบด้วย เป็นต้นว่า

๑. ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้ หรือ

๒. หนังสือเดินทางที่เจ้าหน้าที่ออกให้ หรือ

๓. หนังสือรับรองของเจ้าหน้าที่พนักงานกงสุลหรือสถานทูตที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือ

๔. หนังสือแสดงสัญชาติ (Emergency Certificate) กระทรวงการต่างประเทศออกให้เป็นการชั่วคราว

(ค) บิดามารดาของผู้ขอชื่ออะไร มีเชื้อชาติและสัญชาติ เกิดที่ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศใด (ถ้าเคยให้สอบสวนด้วยว่า ตายเมื่อใด ณ ที่ใด)

(ง) สามีหรือภรรยาของผู้ขอซื้ออะไร มีเชื้อชาติและสัญชาติใด เกิดที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศใด (ถ้าตายให้สอบถามด้วยว่า ตายเมื่อใด ณ ที่ใด)

(จ) ที่ดินที่ขอเป็นที่ดินชนิดใด มีเนื้อที่เท่าใด ใช้ทำประโยชน์อะไร อยู่ในขณะ ผู้ขอประสงค์จะใช้ที่ดินทำประโยชน์อะไร

(ฉ) ความจำเป็นในการขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินรายนี้มีประการใดบ้าง

เมื่อทำการสอบสวนแล้ว ให้เสนอคำขอพร้อมกับสำนวนการสอบสวนไปยังจังหวัด เพื่อตรวจสอบทะเบียนคนต่างด้าวในจังหวัดนั้นว่า ผู้ขอมีที่ดินประเภทใด อยู่ในตำบลและอำเภอใด เป็นจำนวนเนื้อที่เท่าใด แล้วส่งเรื่องไปยังกรมที่ดินพร้อมด้วยความเห็น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทางกรมที่ดินตรวจสอบทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวทางส่วนกลางว่า ผู้ขอมีที่ดินอยู่ในจังหวัดใดบ้าง เป็นที่ดินประเภทใด และมีจำนวนเนื้อที่เท่าใด (ก่อนส่งเรื่องไปยังกรมที่ดิน ให้จังหวัดคัดสำเนาคำขอให้ ได้มาซึ่งที่ดินเก็บไว้ทางจังหวัดด้วย)

เฉพาะการขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินในเขตจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ให้เสนอคำขอพร้อมกับสำเนาการสอบสวนไปยังกองทะเบียนที่ดิน เพื่อตรวจสอบแล้วเสนอเรื่องไปยังกรมที่ดิน

เมื่อได้รับคำสั่งอนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินแล้ว จึงให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนต่อไปได้

ข้อ ๖. ในกรณีการขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินโดยได้รับมรดก ต้องยื่นคำขอตามแบบ ต. ๑ นอกจากต้องปฏิบัติตามข้อ ๕ แล้ว ให้ยื่นมรณบัตรหรือหลักฐานอื่นพร้อมกับหลักฐานที่แสดงว่าเป็นผู้มีสิทธิรับมรดกประกอบคำขอด้วย เมื่อไม่มีการขัดข้องปรากฏว่าผู้ขอเป็นผู้ควรได้รับมรดกและได้รับอนุญาตแล้ว ก็ให้ส่งคำขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินโดยได้รับมรดกไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการจดทะเบียนรับโอนมรดกต่อไป

ข้อ ๗. ในกรณีขอแจ้งไม่ใช้ที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอออกใบรับให้ และให้จังหวัดคัดสำเนาคำขอไว้ แล้วรีบส่งต้นฉบับคำขอไปยังกรมที่ดินเพื่อพิจารณากำหนดให้จำหน่ายที่ดินต่อไป แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ผู้ขอได้จำหน่ายที่ดินไปแล้ว หรือจำหน่ายพร้อมกันกับวันยื่นคำ

ขอ ก็ให้แก่ทะเบียนที่ดินคนต่างตัวส่วนจังหวัดที่เดียว และให้รายงานไปยังกรมที่ดินเพื่อแก้ไขทะเบียนที่ดินคนต่างตัวทางส่วนกลางด้วย

การเรียกค่าธรรมเนียม

ข้อ ๘. การเรียกค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๐ ข้อ ๖ (๑) คำขออนุญาตให้เรียกเวลาผู้ขอมายื่นคำขอ และ (๒) คำอนุญาตให้เรียกเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว โดยออกใบเสร็จรับเงินและลงบัญชีรับเงินตามระเบียบของกรมที่ดิน และเงินค่าธรรมเนียมให้ส่งเป็นรายได้ของกรมที่ดินประเภท “ค่าธรรมเนียมที่ดิน”

การจำหน่ายที่ดิน

ข้อ ๙. ที่ดินของคนต่างตัวซึ่งให้อำนาจอธิบดีจำหน่ายนั้น ให้นำวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน ๒๔๙๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และจะต้องดำเนินการดังนี้

(๑) ถ้าที่ดินแปลงนั้นมหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินก็ให้เรียกหนังสือยอม ยึดไว้ก่อนแล้วจึงดำเนินการจำหน่าย

(๒) เมื่อได้จัดการจำหน่ายเสร็จแล้ว ให้หักเงินค่าธรรมเนียมไว้ร้อยละ ห้าของราคาจำหน่าย นำส่งเป็นรายได้ของกรมที่ดิน ส่วนเงินราคาที่ดินที่เหลือให้นำฝากคลังตามระเบียบการฝากเงิน ให้แจ้งให้กรมที่ดินทราบเพื่อส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนโอนและส่งจ่ายเงินให้แก่เจ้าของที่ดินต่อไป

(๓) ที่ดินที่จำหน่าย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้รับแจ้งจากกรมที่ดินแล้ว ให้จดทะเบียนตามระเบียบการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมต่อไป

(๔) เมื่อจดทะเบียนเสร็จแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม (๓) รีบแจ้งจังหวัด เพื่อแก้ไขทะเบียนที่ดินคนต่างตัวส่วนจังหวัด แล้วให้จังหวัดแจ้งให้กรมที่ดินทราบเป็นการด่วนเพื่อแก้ไขทะเบียนทางส่วนกลางให้ตรงกันทุกราย

การทำทะเบียน

ข้อ ๑๐. ทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวคงใช้ทะเบียนที่ทำขึ้นตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๓/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๔๘๖ ต่อไป ถ้ามีที่ดินของคนต่างด้าวเกิดขึ้นใหม่ให้ทำทะเบียนต่อไปเช่นเดียวกับทะเบียนที่มีอยู่แล้ว

การแก้ทะเบียน

ข้อ ๑๑. ที่ดินทมิทะเบียนแล้ว ถ้ามีการจำหน่ายเปลี่ยนแปลงหรือโอนไปในทางมรดกให้ปฏิบัติดังนี้

(ก) ถ้าจำหน่ายหรือโอนไปเต็มแปลงเป็นอันถือว่า ทะเบียนรายนั้นเลิกใช้ให้ขีดเป็นเส้นตรงเส้นเดียวมาข้อความตั้งแต่ช่อง ๒ ในทะเบียนตลอดบรรทัดนั้นทั้งบรรทัด ถ้าผู้รับที่ดินเป็นคนสัญชาติไทย ไม่ต้องหมายเหตุอย่างไร เป็นอันสูญไป แต่ถ้าผู้รับที่ดินเป็นคนต่างด้าวด้วยกัน และได้รับอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินและได้นำหลักฐานการได้มาตามกฎหมายมาแสดงแล้ว ให้หมายเหตุให้ทราบว่าโอนไปยังใคร ในประเภทใด (ตัวอย่าง ขายให้นายจัน ฯลฯ หมายเหตุว่า ขาย จ. ใช้อักษรย่อตัวที่ออกเสียง) ต่อจากนั้นให้เขียนเลขที่ทั่วไปของทะเบียนที่ยกไปลงใหม่กำกับไว้ด้วย จะได้ตรวจต่อไปได้สะดวกย้ายไปลงไว้ในทะเบียนหมายเลขเท่าใด ถ้าจำหน่ายหรือโอนไปไม่เต็มแปลงที่ดินแปลงนั้นยังคงเหลือเป็นของเจ้าของเดิมอยู่อีก ไม่ต้องขีดมาทะเบียนรายนั้น เป็นแต่หมายเหตุว่าจำหน่ายหรือโอนไปกับใคร ในประเภทใด เป็นจำนวนที่ดินเท่าใด (ตัวอย่าง ขายให้นายจัน ฯลฯ จำนวนที่ดิน ๓ ไร่ คงเหลือ ๕ ไร่ ให้หมายเหตุว่าขาย จ. ๓ ไร่ เหลือ ๕ ไร่) ให้ลงเลขทั่วไปของทะเบียนที่ยกไปลงใหม่ไว้ด้วยเช่นเดียวกัน ส่วนทะเบียนที่ยกไปลงใหม่ให้หมายเหตุไว้ด้วยว่า รับโอนจากใคร ประเภทใด ทะเบียนเลขที่เท่าใด

(ข) การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อประกอบกิจการต่างลักษณะกับที่ได้รับอนุญาตให้กระทำอยู่ ให้ขีดเป็นเส้นตรงมาข้อความในทะเบียนช่อง ๗ ออกเสียง แล้วให้เขียนประเภทการใช้ที่ดินที่ได้รับอนุญาตใหม่นั้นลงไว้แทน ช่องหมายเหตุให้เขียนว่า ได้รับอนุญาตลงวันที่.....เดือน.....ปี.....แล้วลงชื่อเจ้าหน้าที่ผู้บันทึกและลงวัน เดือน ปีกำกับไว้

(ค) การลงทะเบียนที่ดินคนต่างตัวได้มาโดยได้รับมรดกให้ปฏิบัติทำนองเดียวกันกับข้อ (ก) แต่ให้หมายเหตุไว้ให้ทราบโดยย่อ ๆ ว่า ใครตาย ใครรับมรดก (ตัวอย่าง นาย ค. เจ้าที่ดินตามทะเบียนเลขที่ ๕ เล่ม ๑ หน้า ๕ แปลงที่ ๑ ตาย นาย ข. รับมรดก ให้หมายเหตุว่า มรดก ข. ทะเบียนเลขที่.....แปลงที่.....หมายความว่ามรดกรายนี้ยกไป อักษร ข. ทะเบียนเลขที่.....แปลงที่.....ส่วนทะเบียนในชื่อเจ้าของใหม่ให้หมายเหตุว่า รับมรดก ค. ทะเบียนเลขที่ ๕ แปลงที่ ๑) เมื่อได้ลงทะเบียนในชื่อใหม่แล้ว ให้ยกเลขหมายไปลงไว้ในหมายเหตุทะเบียนเดิมเพื่อได้โยงถึงกัน ถ้าผู้รับมรดกเป็นคนสัญชาติไทยเมื่อได้ขุดมา ทะเบียนออกแล้ว ไม่ต้องยกไป

(ง) การเปลี่ยนแปลงโดยลักษณะอื่น ถ้าเป็นกรณีที่ต้องแก้ทะเบียน ก็ให้เลือกปฏิบัติโดยอนุโลมตามตัวอย่างที่กล่าวมา

การทำสารบบ

ข้อ ๑๒. สารบบเป็นสมุดรวบรวมเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับที่ดินที่ได้ทำทะเบียนไว้ในสมุดทะเบียนแล้วเป็นรายแปลง

ให้คงใช้สารบบที่ทำขึ้นตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๓/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๔๘๖ ต่อไป เมื่อได้มีการทำทะเบียนที่ดินเพิ่มเติมขึ้นเมื่อใด ก็ให้ทำสารบบเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับสารบบที่มีอยู่แล้ว

ข้อ ๑๓. เอกสารอย่างใดควรเก็บเข้าสารบบ อย่างใดควรเก็บเป็นหนังสือไปมาไม่เก็บเข้าสารบบให้ถือปฏิบัติดังนี้

(ก) คำขอต่าง ๆ เช่น คำขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินตามแบบ ต. ๑ คำขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการอย่างอื่น แบบ ต. ๒ การแจ้งไม่ใช้ที่ดินตามแบบ ต. ๓ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งอนุญาตและทำทะเบียนแล้วให้เก็บเข้าสารบบ

สำหรับคำขออนุญาตให้ ได้มาเพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อนุญาต ไม่ต้องเก็บเข้าสารบบ ให้แยกเก็บไว้ส่วนหนึ่งต่างหาก

(ข) เอกสารอื่น ๆ เกี่ยวกับการจดทะเบียนหรือการขอให้ได้มาซึ่งที่ดินอันมีลักษณะเกี่ยวกับที่ดินที่ทำทะเบียนไว้โดยตรง เช่น บันทึกถ้อยคำประกอบคำขอเกี่ยวกับการจดทะเบียนการได้มาซึ่งที่ดิน ฯ การเปลี่ยนแปลงหรือเรื่องราวคำร้องต่าง ๆ ให้เก็บเข้าสารบบ

ถ้าเป็นเอกสารที่ไม่เกี่ยวกับการจดทะเบียนหรือขอให้ได้มาซึ่งที่ดินซึ่งมีทะเบียนอยู่โดยตรง เช่น ขั้อหรือทั่วไป หรือการสอบสวนทางราชการ เป็นต้น ไม่ต้องเก็บเข้าสารบบ ให้เก็บเป็นหนังสือไปตามระเบียบปกติที่ปฏิบัติอยู่.

กรมที่ดิน

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๒

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

๔๕๔

ที่ บ.๘๓๗/๒๕๕๗

กรมที่ดิน

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗

เรื่อง คนต่างด้าวรับโอนที่ดินไว้ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการภาค ๓

อ้างถึง หนังสือของท่าน ที่ ๔๕๐๒/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ตามที่ท่านได้หาเรื่องคนต่างด้าวรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินไว้ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ว่าการที่จะให้คนต่างด้าวเหล่านั้นจัดการให้ที่ดินหลุดพ้นไป อาจเป็นเรื่องยุ่งยากเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ เพราะคนต่างด้าวเหล่านั้น ได้ลงทุนรอนไปมากแล้ว จะควรปฏิบัติอย่างไร ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการในเรื่องนี้ ควรจะได้มีการสอบสวนต่อไป นั้น

เรื่องน กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อปรากฏว่ามีกรณีคนต่างด้าวได้มาซึ่งที่ดิน โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ควรสั่งให้จังหวัดที่กรณีดังกล่าวเกิดขึ้นดำเนินการดังต่อไปนี้ คือให้พิจารณารายงานกรมที่ดินแต่ละรายที่คนต่างด้าวได้มาซึ่งที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อจะได้พิจารณาสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๖๑ ต่อไป นอกจากนี้จะได้พิจารณาให้จัดการจำหน่ายที่ดินนั้นตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๙๔ อนึ่ง ถ้าปรากฏว่าคนต่างด้าวเหล่านั้นกระทำโดยจงใจฝ่าฝืนกฎหมายก็อาจจะให้ดำเนินคดีทางอาญาตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๖ และประมวลกฎหมายที่ดินด้วยก็ได้

นอกจากนี้ควรสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ถ้าสมควรให้พิจารณาโทษทางวินัยต่อไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบ เมื่อได้โปรดพิจารณาดำเนินการไปประการใดแล้วแจ้งไปให้กรมที่ดินทราบด้วย

กรมที่ดินขอเรียนด้วยว่า นอกจากจังหวัดชัยภูมิที่ท่านหารือไป ยังมีจังหวัดอื่นในภาค ๓ ที่มีการปฏิบัติดังกล่าวด้วย ขอได้โปรดสั่งดำเนินการเช่นเดียวกัน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

กองหนังสือสำคัญ.

ที่ ๗๗๑๗/๒๕๕๘

๘ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง คนต่างด้าวและบุตรภริยากันต่างด้าวขอคำรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๑๐๘๕๗/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๘ ตามที่ได้หารือเป็นใจความสำคัญว่า

(๑) คนต่างด้าวที่มีได้ขอจดทะเบียนสิทธิฯ ภายในกำหนด ๙๐ วัน ตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนของที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๖ มาขอคำรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินจะควรปฏิบัติอย่างไร

(๒) บุตรภริยากันต่างด้าวที่มีสัญชาติไทย มาขอรับรองการทำประโยชน์ ไม่ว่าจะได้ที่ดินมาก่อนหรือหลังวันใช้คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๔๘๔/๒๕๓๒ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ จะดำเนินการให้ได้หรือไม่

เรื่องนี้ กรมที่ดินขอแจ้งให้ทราบเป็นข้อ ๆ ตามลำดับดังนี้ คือ

(๑) เมื่อมีกรณีเช่นนี้เกิดขึ้น ให้ส่งเจ้าหน้าที่สอบสวนว่าได้ที่ดินมาอย่างไร แต่เมื่อใด เป็นการได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เหตุใดจึงไม่ขอจดทะเบียนสิทธิฯ ใครเป็นผู้ครอบครองที่ดินอยู่ในขณะนั้น และอื่น ๆ ตามที่จังหวัดเห็นเป็นการสมควร เสร็จแล้วส่งสำนวนการสอบสวนไปยังกรมที่ดินเพื่อพิจารณาสั่งเป็นเรื่อง ๆ ไป

(๒) ถ้าจังหวัดเห็นว่าไม่ใช่กรณีการถือที่ดินแทนคนต่างด้าว ก็ให้ส่งเจ้าหน้าที่ดำเนินการได้ แต่ถ้าเห็นว่าเป็นการถือที่ดินแทนคนต่างด้าว ก็ให้ส่งเจ้าหน้าที่สอบสวนตามนัยดังกล่าวในข้อ (๑) เสร็จแล้วส่งสำนวนการสอบสวนไปยังกรมที่ดินเพื่อพิจารณาสั่งเป็นเรื่อง ๆ ไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๘๒๓๙/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๘

๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง คนต่างด้าวขออนุญาตให้ ได้มาขังที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๗๕๒๐/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนทั้งหมด รวม ๑๔ ฉบับ

ตามที่ ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่อง นายเม่งกู่ย แซ่ โจ้ว และเรื่อง นายกวงเต็ง แซ่ตัน คนต่างด้าว (สัญชาติจีน) ขอขอตินคำปลในเมือง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จากนาย กำแพง ตามไท และนางสำรวย อุดระ ไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า เจ้าหน้าที่ยังมี ได้จัดการให้ผู้ขออนุญาต ให้ ได้มาขังที่ดิน (ต. ๑) ตามกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๗) และคำสั่ง กรมที่ดิน ที่ ๑๓/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ จึงไม่อาจรับพิจารณาได้

อนึ่ง ในขณะที่คนสัญชาติจีนยังมีไม่มีสิทธิขออนุญาตให้ ได้มา ขังที่ดินตามมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ทั้งนี้ ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๒๕๑๓๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่ง ไม่รับคำขอไว้พิจารณาได้ จึงเรียนมาเพื่อทราบ ได้ส่งเอกสารดังกล่าวข้างต้นคืนมาพร้อมกับหนังสือแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ท.ค. ๖

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๑๐๗๐/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ที่ ๕๑๗๘/๒๕๕๘

กรมที่ดิน

๗ พฤษจิกายน ๒๕๕๘

เรื่อง ข้อมความเข้าใจในการทำทะเบียนและสารบบที่ดินคนต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค และผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง คำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๓/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

ด้วยกรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า การทำทะเบียนและสารบบที่ดินคนต่างด้าวได้มีระเบียบปฏิบัติอยู่แล้วในคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๓/๒๕๕๗ ข้อ ๑๐ และ ๑๒-๑๓ แต่ปรากฏว่ายังมีข้อความไม่ชัดเจนพอ จึงขอข้อมความเข้าใจดังต่อไปนี้ คือ

(๑) การทำทะเบียนที่ดินคนต่างด้าว เมื่อคนต่างด้าวได้รับอนุญาตให้เข้ามาขังที่ดิน และได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเสร็จแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ทางจังหวัด (สำหรับส่วนภูมิภาค) หรือเจ้าหน้าที่ทางสำนักงานที่ดินจังหวัดพระนครและธนบุรี (สำหรับส่วนกลาง) ทำทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวเป็น ๒ ฉบับ เก็บไว้ในทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวทางจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินแล้วแต่กรณี ๑ ฉบับ ส่งไปเก็บทางกรมที่ดินอีก ๑ ฉบับ นอกจากนี้ให้ปฏิบัติตามนัยคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๓/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๖ ข้อ ๒๖-๓๑ โดยอนุโลมด้วย

(๒) การทำสารบบที่ดินคนต่างด้าว เมื่อทำทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวเสร็จแล้ว ให้ส่งสำเนาเอกสารที่จะต้องเก็บเข้าสารบบตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๓/๒๕๕๗ ข้อ ๑๓ พร้อมลงทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวไปยังกรมที่ดิน เพื่อเก็บเข้าสารบบที่ดินคนต่างด้าวทางกรมที่ดินต่อไป ส่วนต้นฉบับให้เก็บเข้าสารบบไว้ทางจังหวัดหรือสำนักงานที่ดิน แล้วแต่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๔๕๘

ที่ ๒๑๔๒/๒๕๕๕

กรมที่ดิน

๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง คนต่างตำบลขออนุญาตให้ ไ้มาขังที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๔๙๖๔/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๕

ตามที่ ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องนายหุยกมคาน สัญชาติอังกฤษขออนุญาตให้ ไ้มาขังที่ดินในเขตตำบลยงอ อำเภอยงอ เนื้อที่ ๑ งาน ๐๘ ตารางวา โดยจะขอจาก นายอาแวสนิ บินคือระ เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย ไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า การขออนุญาตให้ ไ้มาขังที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือเกษตรกรรมกิต ตามมาตรา ๘๗ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดให้พิจารณาเป็นรายครอบครัว ฉะนั้น ขอให้ส่งเจ้าหน้าที่สอบสวนเพิ่มเติมว่า คนในครอบครัวของผู้ขอมักคน ใครบ้างมีหลักฐานอย่างไร ใครที่มีดินในประเภทที่ขออนุญาตอยู่แล้วเท่าไร หรือไม่ อนึ่ง ขอให้จังหวัดพิจารณาสภาพที่ดินด้วยว่า ถ้าจะอนุญาตให้คนต่างตำบลมีสิทธิในที่ดินจะกระทบกระเทือนต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือมีเหตุผลที่ไม่ควรอนุญาต ประการใดบ้างหรือไม่ เสร็จแล้วส่งสำนวนการสอบสวนไปยังกรมที่ดินเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ด. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ท.ค. ๖.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๒๓๖๑/๒๕๕๕ ไม่ลงวันเดือนปี

ท ๔๕๓๑/๒๕๕๕

กรมที่ดิน

๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง คนต่างด้าวขอรับโอนมรดกที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๔๒๕๘/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนทั้งหมดรวม ๒๕ ฉบับ

ตามที่ ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องนางกิมก๊ แซ่ซิม สัญชาติจีน ภริยา ของ อนุญาตรับโอนมรดกที่ดินตราจองเลขที่ ๑๕๔ อำเภอเมืองสมุทรปราการ เนื้อที่ ๓๓ ไร่ ๒ งาน ๒๔ ตารางวา ของนายชุ่นอ แซ่ซิม สัญชาติจีน สามี ซึ่งถึงแก่กรรมเมื่อประมาณ ๑๐ ปีเศษ เพื่อใช้ในการเกษตรกรรม ไปยังกรมที่ดินเพื่อพิจารณา นั้น

เรื่อง กรมที่ดินได้หารือคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วเห็นว่า เจ้ามรดกที่ดินตายก่อน วันที่ประมวลกฎหมายที่ดิน กรณีจึงไม่เข้าลักษณะตามมาตรา ๙๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน อนึ่ง พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้ถูกยกเลิกแล้ว ทงไม่มีกฎหมาย บัญญัติตัดสิทธิผู้ใดที่ดินโดยทางมรดก แต่มิได้ขออนุญาตถือสิทธิในการรับมรดกตามมาตรา ๑๐ วรรค ๒ แห่ง พ.ร.บ. ดังกล่าวไว้แต่อย่างใดด้วย ฉะนั้น ย่อมถือว่าที่ดินแปลงนี้เป็นของผู้ขอมาก่อน และได้รับยกเว้นตามมาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ดำเนินการจดทะเบียน สิทธิในที่ดินให้ผู้ขอโดยไม่ต้องขออนุญาตตามมาตรา ๙๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เสร็จแล้ว ให้รายงานการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวเพื่อทำทะเบียนทางส่วนกลางให้ตรงกับ ความจริงต่อไป ได้ส่งเอกสารดังกล่าวข้างต้นคืนมาพร้อมกับหนังสือแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ด. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๘๖๓๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

๕๐๐

ที่ ๕๔๖๑/๒๕๐๐

กรมที่ดิน

๒๗ กรกฎาคม ๒๕๐๐

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับจำหน่ายที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๖๕๘๒/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๐๐

ตามที่ได้อ่านเรื่องนายอุทัย หาญกล้า สัญชาติจีน ซึ่งได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ยอมเจรจาตกลงเรื่องราคาที่ดิน ไม่ยอมส่งหลักฐานเอกสารสำหรับที่ดิน ฯลฯ ในการบังคับจำหน่ายที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ความละเอียดแจ้งอยู่ในหนังสือที่อ้างถึงหลายประเด็นด้วยกัน นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอให้คำชี้แจงเป็นข้อ ๆ ตามประเด็นที่หารือดังต่อไปนี้ คือ

๑. กรณีนายอุทัย หาญกล้า ไม่ยอมเจรจาตกลงเรื่องราคาที่ดิน ควรปฏิบัติตามมาตรา ๕๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ตามความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้ว

๒. กรณีไม่ยอมส่งหลักฐานเอกสารสำหรับที่ดิน เนื่องจากประมวลกฎหมายที่ดินมิได้มีบทบัญญัติกำหนดโทษไว้ จึงควรดำเนินการไปในทำนองอายุที่ดินแปลงนั้น ไว้ก่อน เมื่อมีผู้ขอตกลงราคาเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และโอนขายแก่ผู้ซื้อตามความเห็นของจังหวัดต่อไป อย่างไรก็ตาม ตอนดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ย่อมมีอำนาจตามความในมาตรา ๗๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินอยู่แล้ว

๓. ถ้านายอุทัย หาญกล้า ไม่ยอมลงลายมือชื่อโอนขายที่ดิน ก็ให้ดำเนินการได้โดยไม่ต้องให้ลงลายมือชื่อ เช่นเดียวกับการโอนตามคำสั่งศาล

๔. เงินค่าธรรมเนียมร้อยละ ๕ นั้น เป็นค่าธรรมเนียมตอนบังคับจำหน่ายที่ดินตามมาตรา ๕๐ โดยเฉพาะ จะหักไปจ่ายเป็นค่าธรรมเนียมอย่างอื่นมิได้ ฉะนั้น ตอนรับรองการทำประโยชน์ก็ดี ตอนจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมก็ดี นายอุทัย หาญกล้า ต้องเสียค่าธรรมเนียม ค่าอากรแสตมป์ และอื่น ๆ อีกต่างหาก ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๐ และตามกฎหมายหรือระเบียบอื่น ๆ

๕. นายอุทัย หาญกล้า ไม่ยอมรับเงินค่าขายที่ดินที่เหลือ ก็ควรฝากเงินไว้กับทางอำเภอ โดยอนุโลมตามระเบียบการรับจ่ายเงินมัดจำ

อนึ่ง กรมที่ดินขอทราบ ว่า ตามที่จังหวัดนนทบุรี ได้อนุญาตให้คนต่างด้าวไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายรวม ๑๑ รายนั้น ได้ดำเนินการสอบสวนคนต่างด้าวเหล่านั้นในทางคดีอาญา และได้ดำเนินการสอบสวนเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบการทำหนังสือสัญญาและจดทะเบียนที่ดินดังกล่าว ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย คำนวณ ที่ ๑๙๔๕๐/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๔๙๗ ตามสำเนาหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๖๘๓๗/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๙๗ ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบโดยหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๖๙๘๒/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๔๙๗ แล้วหรือยัง ถ้ายังขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ดำเนินการโดยด่วน ได้ผลประการใดโปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ถ. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๕๖๒๖/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๐

คำสั่งที่ ๕๖๓/๒๕๐๐

เรื่อง การอนุญาตให้ได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินโดยมีเงื่อนไข

โดยที่มาตรา ๔๗-๔๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินบัญญัติว่า คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติจะส่งอนุญาตให้ มีสิทธิในที่ดินได้ตามที่เห็นสมควร โดยกำหนดเงื่อนไขก็ได้ และมาตรา ๔๗ วรรค ๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินบัญญัติว่า คณะรัฐมนตรีจะอนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๗ วรรค ๑ โดยกำหนดเงื่อนไขก็ได้ กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อควบคุมให้ผู้ ได้รับอนุญาตปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการหรือคณะรัฐมนตรีวางไว้ จึงได้วางระเบียบปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ดังต่อไปนี้ คือ

๑. เมื่อมีกรณีการอนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินโดยมีเงื่อนไขไม่ว่ากรณีใดๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกถ้อยคำของผู้ ได้รับอนุญาตไว้เป็นหลักฐานว่า ได้ทราบเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว และรับรองว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้น ๆ ทุกประการ ถ้าไม่ปฏิบัติตามก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการไปตามกฎหมาย และให้เก็บบันทึกถ้อยคำนั้นไว้ในสารบบของที่ดินแปลงนั้น ๆ ด้วย

๒. ให้เจ้าหน้าที่ทางส่วนภูมิภาคทำบัญชี "การอนุญาตให้ ได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินโดยมีเงื่อนไข" ตามแบบท้ายหนังสือแนบไว้ ก่อนจะดำเนินการทำนิติกรรมและจดทะเบียนสิทธิในที่ดินทุกราย ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีดังกล่าวทุกครั้ง และให้ควบคุมการปฏิบัติของผู้ ได้รับอนุญาตให้เป็นไปตามเงื่อนไขนั้น ๆ

๓. ให้เจ้าหน้าที่ทางส่วนกลาง (กองควบคุมสิทธิในที่ดิน) ทำบัญชีตามแบบดังกล่าวเพื่อควบคุมการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทางส่วนภูมิภาคอีกชั้นหนึ่งด้วย

กระทรวงมหาดไทย

สั่ง ณ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๐๐

(ลงชื่อ)

รามราชภักดี

(พระยารามราชภักดี)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๗๐๙๓/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๐๐

บัญชีการอนุญาตให้เข้ามางสิทธิในที่ดินโดยเงอนใจ
อำเภอ.....จังหวัด.....

เลขที่	ชื่อผู้ได้มา	หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน	ที่ตั้งของที่ดิน			เนื้อที่		เงอนใจ	หมายเหตุ
			ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ไร่	งาน		

คำสั่งที่ ๑๓/๒๕๐๐

เรื่อง แบบพิมพ์ทะเบียนที่ดินคนต่างด้าว

ด้วยกรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า คำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๓/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ เรื่องระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินของคนต่างด้าวตามประมวลกฎหมายที่ดิน บัญชี ๑๐ ให้ใช้ทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวที่หาบนตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๓/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๔๘๖ ต่อไป และว่าถ้ามีที่ดินของคนต่างด้าวเกิดขึ้นใหม่ให้ทำทะเบียนเช่นเดียวกับทะเบียนที่มีอยู่แล้ว แต่การทำทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวเพิ่มขึ้นใหม่ตามระเบียบเดิมก็ให้ใช้แบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนสิทธิ ฯ (แบบ ๓) เป็นทะเบียนไปพลางก่อน บัดนี้ แบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนสิทธิ ฯ (แบบ ๓) หหมดแล้ว เห็นควรจัดพิมพ์แบบทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวขึ้นใหม่ ฉะนั้น ถ้ามีกรณีคนต่างด้าวได้รับอนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินเพิ่มขึ้น ก็ให้เจ้าหน้าที่ทำทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวไว้เช่นเดียวกับทะเบียนที่มีอยู่แล้ว แต่ให้ใช้แบบพิมพ์ทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวซึ่งได้พิมพ์ขึ้นใหม่ตามตัวอย่างข้างท้ายนี้ต่อไป.

กรมที่ดิน

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๐

(ลงชื่อ)

ถ. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๒๒๕๖/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๐๑

๑๘ มิถุนายน ๒๕๐๒

เรื่อง คนต่าง้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดพระนครและธนบุรี)

ด้วยความปรากฏว่ามีเรื่องคนต่าง้าวได้สิทธิในที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยที่ดินของคนต่าง้าว และแจ้งการครอบครองที่ดินตามแบบ ส.ค. ๑ ไว้ในท้องที่จังหวัดต่าง ๆ มากมายมาแล้ว ซึ่งบางรายก็มาขอรับรองการทำประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ไว้แล้วด้วย มีจังหวัดบางจังหวัดพิจารณาเห็นว่า กรณีที่คนต่าง้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมมีความผิดทางอาญา จึงดำเนินคดีไปตามกฎหมาย และขอให้กรมที่ดินจำหน่ายตามมาตรา ๙๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งกรมที่ดินก็ได้พิจารณาสั่งให้คนต่าง้าวจำหน่ายที่ดินไปแล้ว

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า เพื่อเป็นทางควบคุมกรณีดังกล่าวข้างต้นให้เป็นไปโดยเรียบร้อย เห็นควรจะได้มีการตรวจสอบแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ที่รับแจ้งไว้แล้ว และในคราวที่มีการขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน โดยทำการสอบสวนผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน หรือผู้ขอรับรองการทำประโยชน์แล้วแต่กรณี ซึ่งมีเหตุผลหรือพฤติการณ์อันเป็นที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการได้มาซึ่งที่ดินของคนต่าง้าวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากปรากฏมีคนต่าง้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าว เห็นควรให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยควรแก่กรณี จึงขอเรียนมาเพื่อได้โปรดสั่งเจ้าหน้าที่พิจารณาปฏิบัติตามนัยที่กล่าวแล้วต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ ๔๒๐๑/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๒๘ เมษายน ๒๕๐๓

เรื่อง นายชวน อุษย นำทำการเดินสำรวจที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๒๘๗๓/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๐๓

ตามที่หรือเรื่องนายชวน อุษย สัญชาติจีน นำทำการเดินสำรวจที่ดินตามใบ
 ได้ส่วนหน้าสำรวจ ๑๒๓ ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมืองตรัง เนื้อที่ ๓๕ ตารางวา โดยอ้างว่าได้รับ
 มรดก นายอะ แซ่ลิ่ม บิดา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ แต่ยังไม่ได้จดทะเบียนรับโอนมรดกให้ถูกต้อง
 ตามกฎหมาย ซึ่งจังหวัดเห็นว่าหากจะให้มีการจดทะเบียนโอนมรดกก็ควรจะทำลายใบได้ส่วน
 เสียก่อน แต่อ้างมติที่ ๓ ของที่ประชุมเจ้าพนักงานที่ดิน (งวดที่ ๑) ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม
 ๒๕๐๒ ว่าที่ดินที่ได้มาก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน และได้แจ้งการครอบครองไว้แล้วไม่ต้อง
 จดทะเบียน ให้รายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวไปยังกรมที่ดิน จึงขอทราบว่
 ถ้าจะออกโฉนดที่ดินให้นายชวน อุษย โดยไม่ต้องจดทะเบียนรับโอนมรดกลงชื่อผู้นำฯ เพียงแต่
 ให้มีรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวจะได้หรือไม่ นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องที่คนต่างด้าวได้จดทะเบียน
 สิทธิในที่ดินไว้แล้ว เมื่อผู้นำฯ อ้างการได้มาโดยทางมรดกตกทอดจากผู้จดทะเบียนสิทธิในที่ดิน
 ไว้และยังไม่ได้จัดการจดทะเบียนสิทธิให้มืหลักฐานการได้มาซึ่งที่ดินอันควรรับฟังได้ดังนี้ ก็ต้อง
 ถือเป็นหลักการว่าควรรับฟังหลักฐานของทางราชการ คือทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวไว้ก่อน เพราะ
 ใบได้ส่วนและแบบ ส.ค. ๑ นั้น เป็นหลักฐานที่ผู้นำฯ แจ้งเองควรจะรับฟังได้หรือไม่ยังเป็นขอ
 เท็จจริงซึ่งจะต้องมีการสอบสวน พิสูจน์ ประกาศ และพิจารณาตามวิธีการของกฎหมายและระเบียบ
 ปฏิบัติในชั้นของจดทะเบียนสิทธิขึ้นเสียก่อน กรณีนี้ยังไม่ตรงกับลักษณะตามนัยมติที่ประชุมที่
 จังหวัดอ้างไป ฉะนั้น ควรจะได้มีการจดทะเบียนสิทธิในฐานที่ดินไม่มีใบได้ส่วน ลงชื่อผู้นำฯ
 ให้ถูกต้องตามกฎหมายและรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวไปยังกรมที่ดินเพื่อแก้

๕๐๘

ทะเบียนทางส่วนกลางให้ตรงกันตามระเบียบ โดยไม่จำเป็นต้องทำลายใบไต่สวน เสร็จแล้วก็ใช้
ใบไต่สวนนั้นเป็นหลักฐานในการพิจารณาดำเนินการออกโฉนดที่ดินต่อไปได้ จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๔๒๘๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๐๓

ที่ ๔๔๒๓/๒๕๐๓

๕ พฤษภาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ภริยากันต่างตัวขอรับมรดกที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดกลับ—เฉพาะที่ ๑๖๗/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๒๐ ฉบับ

ตามที่ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องนางทองรววย จึงตระกูล สัญชาติไทยภริยากันต่างตัว ขอรับโอนมรดกที่ดินโฉนดที่ ๖๖๑, ๖๕๕ อำเภอเมือง เนื้อที่รวม ๗๔ ตารางวา ของนางบัว บุนสันเทียะ สัญชาติไทย มารดาซึ่งวายชนม์เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๐๒ ไปให้กรมที่ดินพิจารณาโดยจังหวัดเห็นว่าผู้ขอเป็น ภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายแช่แยง แช่ได้คนต่างตัวสัญชาติจีน ททรัพย์สินที่ได้มาระหว่างเป็นสามีภริยายอมเป็นสินสมรส เป็นเหตุให้คนต่างตัวมีส่วนเป็นเจ้าของร่วมด้วย จึงไม่ควรให้ผู้ขอถือกรรมสิทธิ์ที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินต่อไป

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นกรณีภริยากันต่างตัวขอรับโอนมรดกที่ดิน ซึ่งตกทอดไปยังทายาทโดยธรรมตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย มิใช่กรณีจะขอที่ดินเพื่อประโยชน์แก่คนต่างตัว หรือหลีกเลี่ยงกฎหมายตามมาตรา ๗๔ วรรค ๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินแต่อย่างใด และมีใช่เป็นการขอให้ได้มาซึ่งที่ดินโดยทางนิติกรรมอันเข้าลักษณะที่จะต้องสอบสวนเพื่อพิจารณาดำเนินการตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทยลับ—เฉพาะที่ ๒๔๑๓๐/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๙๗ ทั้งนี้ตามนัยสำเนาหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรีลับ—เฉพาะที่ ๕๕๘/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๔๙๙ และสำเนาหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัด

๕๑๐

ขอนแก่นฉบับ — เฉพาะที่ ๑๐๒๕/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๐๐ ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบ
แล้ว ฉะนั้นขอได้โปรดส่งให้เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการต่อไปได้ตามระเบียบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๖๑๗๓/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๐๓

ที่ ๖๔๘๘/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ฎิรยาคคนต่างค้ำวนำทำการเดินสำรวจที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ลป-เฉพาะ ที่ ๕๔๒๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย ใบไต่สวน ๒ ฉบับ และเอกสารอื่น ๆ อีก ๑๑ ฉบับ

ตามที่ไต่ข้แจ้งว่านางสุภี ฎิญโญสโมสร ผู้นำทำการเดินสำรวจที่ดินหน้าสำรวจ ๑๓๒๓) ตำบลโนเวียง อำเภอเมืองแพร่ ขอตินจากนายสม เกศทัตทิสม เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ โดยทำหนังสือสัญญาซื้อขายกันเอง เห็นว่าผู้นำ ข้ไต่ที่ดินมาโดยเอาเงินที่หาได้ร่วมกัน กับนายสุขอัย แซ่ฉั่ว สัญชาติจีน สามขงมิได้จดทะเบียนสมรสโดยขอด้วยกฎหมายไปขอ และประโยชน์ที่ได้รับจากที่ดินก็เป็นของผู้นำ ข้ และสามขงเป็นคนต่างค้ำวด้วย จึงไม่ควรอนุมัติ นั้น

เรื่องน้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าไม่ควรอนุมัติให้นางสุภี ฎิญโญสโมสร ผู้นำ ข้ ได้รับโฉนดที่ดินแปลงตามความเห็นของจังหวัด และยังเห็นต่อไปอีกว่าควรถือเป็นกรณี คนต่างค้ำวมีส่วนได้ที่ดินมาโดยไม่ขอด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙๔ และผู้นำ ข้ ได้มาข้ที่ดิน แทนคนต่างค้ำวตามมาตรา ๙๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินด้วย ฉะนั้น ขอให้จังหวัดสั่ง นางสุภี ฎิญโญสโมสร และสามิ จัดการจำหน่ายที่ดินแปลงน้เสียภายในระยะเวลาที่จังหวัด เห็นสมควรกำหนดให้ หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว บุคคลทั้งสองขงไม่จำหน่ายที่ดินก็ให้ รายงานไปยังกรมที่ดิน เพื่อพิจารณาสั่งบังคับจำหน่ายตามน้แห่งประมวลกฎหมายที่ดินดังกล่าว แล้วต่อไป ดำเนินการไปแล้วประการใดโปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๖๘๓๖/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๓

๕๑๒

ที่ ๗๐๑๗/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๑ สิงหาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ฎิรียาคณต่างค้ำวขอรบ้ให้ที่ตึน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวตัุตรธานี

อ้างถึง หนังสือจังหวตั ปกปัด ที่ ๑๗๗/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๔ ฉบับ

ตามที่ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องนางไข่มุข แซ่ตั้ง สัญชาติไทย ซึ่งเป็นฎิรียาคณต่างค้ำวขอรบ้ให้ที่ตึน โดยมิได้จัตหะเบียงนสมรสตามกฎหมายขอรบ้ให้ที่ตึนโจนคที่ ๑๘๕๖ ตำบลหมากแข้ง อำเภอมือองอุตรธานี เนื้อที่ ๕๙ ตารางวา จาคนางสายทอง โขตึกลาง น้ำสะโภ้ของสามี ไปให้กรมที่ดินพิจารณาโดยจังหวตัเห็นว้า แม้เป็นกรณีรับให้ตามหลักเกณฑ์ข้อ (ข) แห่งหนังสือกระทรวงมหาดไทย ลับ — เฉพาะ ที่ ๖๘๓๓/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๔๙๘ ซึ่งฎิรียาคณต่างค้ำวรับให้เป็นสินส่วนตัวได้ แต่มีพฤติการณ์เป็นการหลีกเลียงกฎหมายหรือถือที่ตึนแทนคนต่างค้ำว เพราะผู้ให้กับผู้รับให้เป็นฎิรียาคณต่างค้ำว ักัน ไม่น่าเชื่อว่าจะเอาทรัพย์สินซึ่งมีราคามากมายก้ให้กันโดยเสน่หา นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอเรียนว้า การจะวินิจฉัยว่าเป็นกรณีหลีกเลียงกฎหมายหรือจะข้อที่ตึนเพื่อประโยชน์แก่คนต่างค้ำวหรือไม่ จำเป็นจะต้องได้ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐาน และพฤติเหตุแวดล้อมกรณี โดยละเอียดถี่ถ้วนหรือมีนัยตามบทกฎหมายประการใดเสียก่อน แต่อย่างไรก็ตาม เฉพาะเรื่องน้ปรากฏในเบื้องต้นอยู่แล้วว้าจะให้เป็นสินส่วนตัวของผู้ขอ บัญหาจึงมีว้าจะควรทำหนังสือสัญญาและจัตหะเบียงนในประเภทให้เป็นสินส่วนตัวตามความประสงค์ของผู้ขอได้หรือไม่ กรมที่ดินเห็นว้าบทบัญญัติเรื่องสินส่วนตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น เป็นบทบัญญัติที่ไข้บังคับแต่เฉพาะกรณีเป็นคู่สมรสกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย ฉะนั้น หากควร

จะนำมาใช้เป็นทางดำเนินการในกรณีเช่นนี้ไม่ จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอทราบต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๗๐๕๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๐๓

๑๕ กันยายน ๒๕๐๓

เรื่อง ภริยาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของคนต่างด้าวขอรับให้ที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ลับ—เฉพาะ ที่ ๓๐๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๖ ฉบับ

ตามที่ไต่ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องนางบุญส่ง วงษารักษ์ สัญชาติไทย ภริยา โดยมีชอบด้วยกฎหมายของนายชัสเตอร์ พีวี สัญชาติอเมริกัน ขอรับให้ที่ดินโฉนดที่ ๕๗๔๙ อำเภอเมืองสระบุรี เนื้อที่ ๙๕ ตารางวา จากนายประมุข วงษารักษ์ บิดา เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย ไปให้กรรมที่ดินพิจารณาโดยจังหวัดเห็นควรอนุมัติ แต่เนื่องด้วยกรณีไม่แจ้งชัด จึงเสนอขออนุญาตรัฐมนตรีก่อนน

กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า การที่บิดาซึ่งไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเลย ขอที่ดินแปลงนี้ เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๐๓ แล้วยกให้บุตรปลูกบ้านอยู่อาศัยร่วมกับบุตรชาย และการที่จะยกให้บุตรนมีพฤติการณ์ทำให้น่าสงสัยว่าอาจขอที่ดินแทนกันไว้ก่อนแล้วก็ได้ ฉะนั้นเพื่อบ่งกันการหลีกเลี่ยงกฎหมาย ควรจะได้มีการสืบสอบสวนข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ โดยละเอียด ไม่ควรสอบสวนและรับฟังเฉพาะถ้อยคำของผู้ขอรับให้คนเดียว ควรจะได้สอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากพยานหลักฐานต่อไปอีก เป็นต้นว่า ผู้ให้ขอที่ดินราคาเท่าใด ด้วยเงินของใคร มีพยานรู้เห็นอย่างไร มีเหตุผลอะไรเป็นพิเศษจึงยกให้บุตรผู้หนึ่งๆ ที่ตนเองก็ไม่มีที่ดินเลย และเหตุใดจึงไม่ยกให้บุตรคนอื่นด้วย ผู้ขอและสามีแต่งงานกันที่ไหน เมื่อไร ตรวจค้นหลักฐานทางอำเภอที่แต่งงานแล้วหรือยัง ถ้ายัง ควรจะได้ตรวจค้นดูเสียก่อนเพื่อให้แน่ใจว่ามีได้จดทะเบียนสมรสกันจริง ขณะงานก่อสร้างถนนมิตรภาพเสร็จแล้ว สามีผู้ขอมีอาชีพอะไร มีภูมิลำเนาที่ไหน มีหลักฐานอย่างไร เหตุใดผู้ขอจึงมีชื่อร่วมอยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๔๓ ในเมื่อไม่เป็นความจริง และควรจะให้จัดการแก้ไขให้ถูกต้องตรงตามความจริงเสียก่อน ขณะนี้บุตรของผู้ขออายุ ๒ ขวบ

ซึ่งเกิดกับนายชสเตอร์ พว นน อยู่กับใคร เพราะเหตุใดจึงไม่ปรากฏชื่อในทะเบียนบ้านร่วมกับผู้ขอ และขอเท็จจริงตามที่จังหวัดเห็นสมควร เสร็จแล้วส่งสำนวนการสอบสวนคืนกรมที่ดินเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๔๔๔๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๐๓

๑๖ กันยายน ๒๕๐๓

เรื่อง ภริยาคนต่างด้าวขอรับให้ที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ปกปด ที่ ๑๙๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๑๑ ฉบับ

ตามที่ ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องนางเข็มหง แซ่ฉั่ว สัญชาติไทย ภริยานาย โฉง แซ่ฉั่ว สัญชาติจีน ขอรับให้ที่ดินโฉนดที่ ๓๕๔ อำเภอเมืองตาก เนื้อที่ประมาณ ๓๒^๕/_{๑๐๐} ตารางวา พร้อมสิ่งปลูกสร้างรวมราคาประมาณ ๗๐,๐๐๐ บาท จากนางพรรณี นามมงคล น้องสามี เพื่อเป็นสินส่วนตัวของผู้รับให้ ไปให้กรมที่ดินพิจารณา ซึ่งทางจังหวัดเห็นว่าเป็นการให้กันจริง แต่เนื่องด้วยสามีขอได้เข้าร่วมอยู่อาศัยใช้สอยที่ดินและอาคารสิ่งปลูกสร้างด้วย จึงสงสัยว่าจะเข้าลักษณะรับโอนที่ดินเพื่อประโยชน์ของคนต่างด้าว นั้น

กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า การยกทรัพย์สินให้กันเป็นราคาถึง ๗๐,๐๐๐ บาท ทั้ง ๆ ที่ผู้ให้มามีฐานะเป็นเพียงน้องสามีของผู้รับให้ ไม่ปรากฏเหตุผลพิเศษว่ามีบุญคุณกันถึงขนาดแต่อย่างใด ฐานะของผู้รับให้และสามีซึ่งเป็นถึงเจ้าของร้านขายยานั้น ก็สื่อให้เห็นว่ามีฐานะดีอยู่แล้ว เมื่อผู้ให้ขอที่ดินแปลงนั้นมา (พ.ศ. ๒๔๙๗ - ๙๘) แล้ว ก็ให้ผู้รับให้และครอบครัวเข้าอยู่อาศัยเลยเช่นนั้น ประกอบกับอ้างว่าจะให้เป็นสินส่วนตัวของผู้รับให้ซึ่งเป็นเพียงฝ่ายสะใภ้เท่านั้น ก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่ามีพฤติการณ์เป็นที่น่าสงสัยว่าจะซื้อที่ดินแทนคนต่างด้าวไว้ก่อนแล้ว เพื่อป้องกันการค้าผืนและหลีกเลี่ยงกฎหมาย ฉะนั้น ขอได้โปรดคัดบัตรรังวัดและส่งให้เจ้าหน้าที่สืบสวนและสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากพยานหลักฐานต่างๆ เช่น ผู้ขาย และเจ้าของที่ดินบ้างเคียงเป็นต้นว่า การที่ผู้ให้ขอที่ดินแล้วให้ผู้รับให้และครอบครัวเข้าอยู่อาศัยทันทีเช่นนั้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้เอาเงินของฝ่ายคนต่างด้าวมาซื้อที่ดินไว้แทนกันชั่วคราวเวลาหนึ่งก่อนใช้หรือไม่ ความจริงเป็นเงินของใครแน่นอน ได้เงินมาอย่างไร เมื่อใด มีหลักฐานอย่างไร มีหลักฐานการเสียภาษีอากรหรือไม่ ผู้ให้มียุทธหรือไม่ ถ้ามี มีกี่คน และเหตุใดจึงไม่ยกให้บุตร การให้นี้มี

เหตุผลพิเศษอย่างไรบ้าง ขณะนี้ผู้ใหม่ที่ดินเป็นของตนเองก็แปลง เหตุใดจึงเพิ่งตัดสินใจยกที่ดินแปลงนี้ให้ในเวลานี้ ทำไมไม่ให้เสียตั้งแต่เมื่อให้ผู้ขอรับให้และครอบครัวเข้าอยู่อาศัย และข้อเท็จจริงอื่นๆ ที่จังหวัดเห็นเป็นการสมควร หากได้ความว่ามีกรกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น ก็ขอได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการตามกฎหมายโดยควรแก่กรณีต่อไป ได้ผลประการใดโปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๘๔๔๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๐๓

๖ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง บุตรผู้เยาว์ของคนต่างด้าวขอซื้อที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ลับ—เฉพาะ ที่ ๗๙๕๑/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๓๕ ฉบับ

ตามที่ได้อ้างสำนวนการสอบสวนเรื่อง เด็กชายบุญทานภพ ฉายอง อายุ ๕ ปี บุตร นายเอกเม้ง แซ่เหยี่ยม (หรือฉายอง) สัญชาติจีน นางสาว ฉายอง สัญชาติไทย ขอซื้อที่ดิน ตาม น.ส. ๓ หน้า ๒๔๗, ๒๔๘ และ ๒๔๙ ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลบางเป้า อำเภอกันตัง รวม ๓ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๗๙ ไร่ ๑ งาน ๐๗ ตารางวา จากนายเสรี ฉายอง ราคา ๕๐,๐๐๐ บาท ตามหนังสือศาลจังหวัดศรีสะเกษที่ ๒๗๒/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๓ ไปให้กรมที่ดินพิจารณา ซึ่งทางจังหวัดเห็นว่าผู้ขอมีอายุเพียง ๕ ปี เป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมายเข้าลักษณะไม่ควรรอนุมัติตาม หลักเกณฑ์ของกระทรวงฯ แต่ศาลได้มีคำพิพากษาตามหนังสือสัญญาประนีประนอมยอมความให้ ที่ดินพิพาทตกเป็นของผู้ขอ ฉะนั้นเพื่อกิจการความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา จึงควรพิจารณาเป็น กรณีพิเศษ นั้น

เรื่องน กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า การนำคดีขึ้นสู่ศาลและยอมความกันโดยไม่ทราบ เหตุผล และฝ่ายใดก็กับจำเลยก็มีนามสกุลเดียวกันเช่นนี้ มีพฤติการณ์สื่อให้เห็นว่าอาจดำเนิน คดีโดยไม่สุจริต และมีการหลีกเลี่ยงกฎหมายก็ได้ ฉะนั้น เพื่อความรอบคอบ ขอได้โปรดสั่ง ให้เจ้าหน้าที่สืบสวนและสอบสวนเพิ่มเติมว่า นับแต่ผู้ขายได้ที่ดินมาโดยก่อสร้างเอาเองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ โดยขอเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ และโดยรับให้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ แล้ว ผู้ขายได้เข้าทำ ประโยชน์โดยทำเป็นสวนยางด้วยตนเองหรืออย่างไร แต่เมื่อใด มีรายได้มากนักน้อยเพียงใด มีหลัก ฐานการเสียภาษีอากรอย่างไรหรือไม่ เฉพาะแปลงที่ขอนซื้อด้วยเงินของใคร บิดาของผู้ขอมิ ส่วนออกเงินหรือได้รับประโยชน์จากที่ดินอย่างไร เพียงใด หรือไม่ บิดาของผู้ขอกับนายเสรี ฉายอง ผู้ขายเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันหรืออย่างไร การทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินนั้นทำ

เมื่อใด ในนามของใคร มีหลักฐานอย่างไร เหตุใดผู้ขายจึงผิดสัญญา และผิดสัญญาอย่างไร เมื่อใด ได้มีการติดต่อทวงถามก่อนการดำเนินคดีหรือไม่ การยอมความชั้นศาลนั้นมีเหตุผลอย่างไร ผู้ขายได้รับประโยชน์เพิ่มขนอกหรือไม่ รวมทั้งขอเท็จจริงอันตามที่จังหวัดเห็นสมควร ทั้งนตามนัย สำเนาหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ที่ ๘๓๒๙/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๓ และถึงผู้ว่าราชการจังหวัดตาก ที่ ๘๓๕๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๓ ซึ่งจะได้ส่งเวียนมาให้ทราบต่อไป อนึ่ง ตามสำนวนการสอบสวนยังไม่ปรากฏคำขอใช้อำนาจปกครองตามระเบียบ ฉะนั้น ควรจะได้จัดการตามนัยดังกล่าวเสียด้วย เสร็จแล้วโปรดส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้ง สำเนาคำฟ้อง คำให้การและคำพิพากษาของศาลจังหวัดตรังเกี่ยวกับเรื่องน ไปยังกรมที่ดิน เพื่อ ประกอบการพิจารณาต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๙๐๔๖/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๓

๕๒๐

ที่ ๕๒๐๘/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง คนต่างด้าวขอซื้อที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๑๕๐๑๓/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๗ ฉบับ

ตามที่ได้อ้างสำนวนการสอบสวนเพิ่มเติมเรื่อง นายวิลเลียม โคนันด์ คาร์เซ็น สัญชาติอเมริกัน ขอซื้อที่ดินโฉนดที่ ๙๓๑๓, ๙๓๑๔ และ ๙๓๑๕ อำเภอเมืองนครราชสีมา เนื้อที่รวม ๑ งาน ๒๒ ตารางวา จากนายสุวิทย์ ขาญนรา ราคา ๑๔๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยไปให้กรมที่ดินพิจารณา ซึ่งจังหวัดเห็นว่า ค่อไปที่ดินสำหรับอยู่อาศัยภายในเขตเทศบาล จะมีจำนวนน้อยเข้า ไม่พอกับความต้องการของคนไทยที่จะใช้เป็นอยู่อาศัย จึงไม่ควรอนุญาต

กรมที่ดินได้พิจารณาสำนวนการสอบสวนแล้ว เห็นว่า นอกจากเหตุผลของจังหวัดดังกล่าวแล้ว ยังปรากฏพฤติการณ์ซึ่งผู้ขอได้ทำสัญญาซื้อโดยชำระเงิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท ให้เจ้าของที่ดินเสร็จแล้ว แต่ทำสัญญาเข้าบ้านและที่ดินนั้น ไว้ก่อน และได้เข้าอยู่อาศัยตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ส่อให้เห็นว่าผู้ขออาจมีเจตนาหลีกเลี่ยงกฎหมาย และสัญญาเช่านั้นอาจเป็นนิติกรรมอำพรางอันมีผลเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ได้ ฉะนั้น เพื่อความรอบคอบและป้องกันการกระทำอันมิชอบด้วยหลักกฎหมายและศีลธรรมอันดีของประชาชน ขอได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่สอบสวนและสอบสวนเพิ่มเติมทั้งผู้ขอและพยานหลักฐานต่าง ๆ โดยละเอียดว่า ขณะนี้บิดามารดาของผู้ขออยู่ที่ไหน ภริยาของผู้ขอเดิมมีสัญชาติอะไร เปลี่ยนสัญชาติเป็นอเมริกันเมื่อใด เพราะเหตุใด มีหลักฐานอย่างไร ประเทศแคนาดาซึ่งเป็นถิ่นที่เกิดของภริยามีบทสนธิสัญญาบัญญัติให้ถือสิทธิในที่ดินได้หรือยัง ถ้ามี มีสิทธิอย่างไร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายยอมให้คนไทยซื้อที่ดินในบริเวณออนตารีโอได้หรือไม่ อย่างไร เพียงใด มีหลักฐานอย่างไร ผู้ขอทำสัญญาเข้าบ้านและที่ดินอย่างไร ถ้าทำสำนักงานที่ดินขอทราบว่าจะหาหนังสือราชการขอและชำระเงิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท น้อยหรือไม่ และได้มีการสอบสวนพิจารณาประเด็นเรื่องอาจมีการ

หลักเลยกฎหมายหรือนิติกรรมอำพรางด้วยหรือไม่ ตามสัญญาเช่นมีกำหนดค่าเช่าหรือไม่ ถ้ามีกำหนดไว้อย่างไร และได้ชำระค่าเช่ากันจริงหรือไม่ มีหลักฐานอย่างไร ถ้าไม่มีจะเรียกว่าเช่าได้อย่างไร เจตนาอันแท้จริงของคู่สัญญาก็คือการซื้อที่ดินแปลงนี้ โดยทำเป็นสัญญาเช่าอำพรางไว้ก่อนชั่วคราวหนึ่งไขหรือไม่ หากผู้ขอไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อที่ดิน ผู้ขอจะต้องชำระค่าเช่าต่อไปตามสัญญาอีกหรือไม่ จะเลิกเช่าและส่งมอบที่ดินคืนหรืออย่างไร รวมทั้งขอเท็จจริงอื่นๆตามที่จังหวัดเห็นสมควร เสร็จแล้วโปรดส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นของจังหวัดคืนกรมที่ดิน เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๙๓๘๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๐๓

๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง คนต่างด้าวขอซื้อที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๑๓๕๖๙/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๕๔ ฉบับ

ตามที่ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่อง นายซี เอชโลต, นายอเล็กซานเตอร์ โยเวิร์ต แอริงตัน ฮอส และนายเตกเคอร์ ฟรานซิส อเล็กซานเตอร์ เรคส์ (โดยนายกิมแข็ง ศรีสมุท ผู้รับมอบอำนาจ ทำการแทน) สัญชาติอังกฤษ ขอซื้อที่ดินโฉนดที่ ๖๓๓ และ ๖๓๔ อำเภอ บางละมุง รวมเนื้อที่ ๓ ไร่ ๑ งาน ๘๐ ตารางวา จากนายประโธ เปาโรหิตย์ ราคา ๖๕,๐๐๐ บาท เพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยกรรมทำสวนองุ่นและพืชอื่นๆ ไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า ก่อนออกโฉนดที่ดิน ๒ แปลงนี้ ผู้ขอได้ทำหนังสือสัญญาซื้อขายลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๐๐ โดยมีการชำระเงิน ๖๕,๐๐๐ บาทครบถ้วน และได้ส่งมอบที่ดินให้ผู้ซื้อเข้าครอบครองทันที อาจเป็นกรณีคนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยผ่านบทบัญญัติ มาตรา ๘๖ และต้องจำหน่ายตามมาตรา ๙๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ตั้งแต่บัดนั้นแล้ว ฉะนั้น ขอให้โปรดส่งเจ้าหน้าที่สอบสวนและสอบสวนเพิ่มเติมตัวผู้ขอทั้ง ๓ ตนเองตลอดทั้งผู้ขายและพยานหลักฐานก่อนว่า พฤติการณ์ที่ผู้ขายขอรับโฉนดที่ดินในนามของตนเองทั้งๆ ที่ขายที่ดินแล้วนั้น จะเป็นการได้มาซึ่งที่ดินในฐานะเป็นตัวแทนของคนต่างด้าวตามมาตรา ๙๖ และ ๑๑๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินใช่หรือไม่ ในระหว่างดำเนินการเพื่อออกโฉนดที่ดิน ผู้ขายได้ให้ถ้อยคำแก่เจ้าหน้าที่ว่าอย่างไร มีเหตุผลควรเชื่อหรือไม่ เจ้าหน้าที่ทราบเรื่องการขายดังกล่าวหรือไม่ ผู้ขอมีความประสงค์จะใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเท่านั้นหรืออย่างไร ขณะนั้นยังปลูกสร้างเป็นที่อยู่อาศัยในที่ดินบ้างหรือไม่ ผู้ขอมีจำนวนถึง ๓ คน จะทำเกษตรกรรมในที่ดินเพียง ๓ ไร่เศษ จะเป็นการสมควรหรือไม่ สภาพที่ดินเหมาะที่จะเป็นที่เกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย คนในครอบครัวของผู้ขอมีใครมีที่ดินประเภทใดบ้างหรือไม่ หากผู้ขอไม่ได้รับอนุญาตจะส่งมอบที่ดินและรับเงินทั้งหมดคืนหรือ

อย่างไร และการที่ครอบครองที่ดินอยู่แล้วนั้นจะต้องเสียค่าตอบแทนอย่างไร เพียงใด หรือไม่ รวมทั้งข้อเท็จจริงอื่น ๆ ตามที่จังหวัดเห็นสมควร เสร็จแล้วโปรดส่งสำนวนการสอบสวนและเรื่องราวการขออนุญาตที่ดินทั้งหมดพร้อมทั้งความเห็นของจังหวัดคืนกรมที่ดิน เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๙๗๘๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓

๕๒๔

ที่ ๑๐๗๖๘/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

เรื่อง คนต่างตัวหลักเลียงกฎหมายที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาประกาศกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดินขอส่งสำเนาประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องคนต่างตัวหลักเลียงกฎหมายที่ดินมา เพื่อได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ปฎิบัติประกาศดังกล่าว และแจ้งให้คนต่างตัวทราบเท่าที่โอกาสจะอำนวยให้ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง คนต่างด้าวหลักเลียงกฎหมายที่ดิน

ด้วยปรากฏว่ามีคนต่างด้าวพยายามกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดิน โดยไม่ยื่นคำขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และรับอนุญาตจากรัฐมนตรีก่อนมาขึ้น อันเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ไม่เคารพต่อบทบัญญัติมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และนับวันจะยังมีบ่อยและวิธีการพลิกแพลงต่าง ๆ เป็นต้นว่า กระทำการแอบซื้อขายที่ดินกันเองบ้าง ให้คนไทยซื้อไว้แทนแต่ตนเองเป็นผู้เข้าครอบครองที่ดินบ้าง บางรายก็ทำหนังสือสัญญาและจดทะเบียนในลักษณะนิติกรรมอื่นเพื่อปิดบังอำพรางการซื้อขายที่แท้จริงไว้ก่อน ส่วนเจตนาอันแท้จริงของผู้กระทำการดังกล่าวก็เพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดิน โดยหาทางฝ่าฝืนหรือหลักเลียงกฎหมายตลอดจนระเบียบและวิธีการต่าง ๆ ของทางราชการไว้เพื่อรักษาประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของประเทศไทย นับว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนความปลอดภัยของประเทศชาติ ซึ่งนานาประเทศย่อมถือเป็นสิ่งสำคัญและปฏิบัติแก่คนต่างด้าวที่ไปอาศัยอยู่โดยเฉียบขาดเข้มงวด

กระทรวงมหาดไทยจึงขอตั้งเตือนคนต่างด้าวทั้งหลายซึ่งเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระเจ้าอยู่หัวและแผ่นดินไทยเป็นที่ประกอบธุรกิจ และการดำรงชีพด้วยความร่มเย็นเป็นสุขอยู่ในขณะนี้ เพื่อให้ทราบทั่วกันว่า การกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและเอาแต่ได้ฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงตัวบทกฎหมาย นโยบายเกี่ยวกับความปลอดภัยทางเศรษฐกิจสังคม การเมืองและการปกครองของประเทศชาติ ตลอดจนความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้นย่อมถือได้ว่าเป็นการกระทำอันเป็นภัยอย่างใหญ่หลวง ซึ่งทางการมีความเสียใจที่จะกล่าวว่าเป็นความจำเป็นและถึงเวลาแล้วที่ทางการจะต้องจัดการกับบุคคลดังกล่าวไว้ให้เด็ดขาด โดยจะได้มีการพิจารณาดำเนินการประการหนึ่งประการใดที่เห็นสมควร และอาจถึงส่งเนรเทศหรือให้ออกไปจากประเทศไทย ในฐานะบุคคลอันไม่พึงปรารถนาต่อไป จึงขอประกาศให้ทราบทั่วกัน.

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

(ลงชื่อ)

พลเอก ป. จารุเสถียร

(ประกาศ จารุเสถียร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย.

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

เรื่อง ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับที่ดินคนต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง คำสั่งกรมที่ดินที่ ๑๓/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗

ตามที่ได้อ่างระเบียบเกี่ยวกับการแก่ทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวไว้ในข้อ ๑๑ (ง) แห่ง คำสั่งกรมที่ดินที่ ๑๓/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ ว่า การเปลี่ยนแปลงโดยลักษณะอื่น ถ้าเป็นกรณีที่ต้องแก่ทะเบียนก็ให้ถือปฏิบัติโดยอนุโลมตามตัวอย่างที่กล่าวมานั้น คำว่า "การเปลี่ยนแปลงโดยลักษณะอื่น" อาจมีได้หลายกรณีด้วยกัน เช่น เปลี่ยนแปลงจากที่ดินมือเปล่า เป็นที่ดินมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือมีโฉนดที่ดิน หรือเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ดิน หรือมีกรณีใดที่ทำให้หลักฐานในทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวผิดแผกแตกต่างไปจากเดิม ก็อยู่ในลักษณะซึ่งต้องแก่ทะเบียน ฯ ตามนัยคำสั่งนี้ด้วย แต่ไม่ปรากฏว่าจังหวัดได้รายงานการเปลี่ยนแปลงตามนัยดังกล่าวไปยังกรมที่ดินตามระเบียบ ย่อมจะเป็นเหตุทำให้หลักฐานทางทะเบียน ฯ และสถิติต่าง ๆ ไม่ตรงกับความเป็นจริง จึงขอข้อมความเข้าใจมาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป คือ :-

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินให้แก่คนต่างด้าว ให้คำนึงถึงวิธีการปฏิบัติทางทะเบียนและสารบบที่ดินคนต่างด้าวทุกครั้ง ถ้าเห็นว่าการดำเนินการนั้นมีรายการใดที่ควรเพิ่มเติมแก่ทะเบียนที่ดินคนต่างด้าว ก็ให้สอบสวนผู้ขอพร้อมทั้งพยานหลักฐาน หากได้ความโดยปราศจากสงสัยว่ารายการนั้นผิดจากความเป็นจริง มิใช่เป็นกรณีคนต่างด้าวได้ที่ดินมาใหม่ หรือเพิ่มขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ข้อมว่ารายการนั้นด้วยหมึกแดง และเขียนรายการที่ถูกต้องด้วยหมึกดำลงไว้แทน หรือเขียนรายการเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ให้ทราบเหตุผลลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ด้วย เสร็จแล้วรายงานไปยังกรมที่ดินเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรายการในทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวทางส่วนกลางตามนัยเดียวกันนี้ให้ตรงกันต่อไป ส่วนหลักฐานการรายงานให้เก็บรวมเข้าสารบบที่ดินแปลงนั้นด้วย

อนึ่ง ปรากฏว่ามีคนต่างตัวได้รับอนุญาตให้ ได้มาขังที่ดินในกรณีต่าง ๆ หลายรายด้วยกัน แต่มีการทำทะเบียนและรายงานส่งเอกสารต่าง ๆ ไปยังกรมที่ดินเพื่อทำทะเบียนและเก็บสำรบบที่ดินคนต่างตัวทางส่วนกลางตามระเบียบข้อราชการ ทั้ง ๆ ที่กรมที่ดินได้เคยข้อมความเข้าใจมาครั้งหนึ่งแล้ว ตามหนังสือที่ ๙๑๗๘/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ จึงขอข้อมความเข้าใจอีกครั้งหนึ่ง และขอได้ โปรดกำชับเจ้าหน้าที่ให้ตรวจสอบระมัดระวังรวมทั้งเรื่องการเรียกค่าธรรมเนียมด้วยว่า นอกจากเรียกค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามปกติแล้ว โปรดอย่าลืมเรียกค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน และให้ตรวจสอบเกี่ยวกับการเรียกค่าธรรมเนียมการทำทะเบียน การแก้ทะเบียน และการเก็บสำรบบที่ดินคนต่างตัว หากปรากฏมีการบกพร่อง ขอให้รีบจัดการเสียให้ถูกต้องครบถ้วนตามระเบียบต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๐๔

เรื่อง บุตรคนต่างคำวขอซื้อที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๙๕๗๘/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๐๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๕ ฉบับ

ตามที่ไต่หาหรือเรื่อง นายฮั่ว แซ่เคี้ย สัญชาติไทย อายุ ๒๔ ปี บุตรนายลอง นางเตี้ยเล่าสี่ สัญชาติจีน ขอซื้อที่ดินโฉนดที่ ๒๗ อำเภอหนองบัวลำภู โดยจะถกกรรมสิทธิ์รวมกับนางหวด อัครฮาด จำนวน ๓๓ ใน ๑๑๒ ส่วน มีค่าตอบแทน ๒๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งจังหวัดเห็นว่า แม้ไม่เข้ากรณีตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ลับ—เฉพาะ ที่ ๒๔๑๓๐/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๙๗ และ ที่ ๖๘๓๓/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๔๙๘ แต่เนื่องจากบิดามารดาออกเงินซื้อที่ดินด้วยครึ่งหนึ่ง และจะเปิดร้านทำการค้าขายเอง กรณีจึงเป็นทำนองเข้าหุ้นส่วนกันซื้อที่ดิน ผู้ขอมีได้ขอเพื่อประโยชน์ตนเอง เพราะแยกไปอยู่จังหวัดขอนแก่นแล้ว เรื่องทำนองนี้กำลังจะเกิดขึ้นและเป็นการยากที่จะพิจารณาว่า เป็นกรณีตามมาตรา ๗๔ วรรค ๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินหรือไม่ จึงขอให้กรมที่ดินพิจารณาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

เรื่องนี้ ปรากฏตามสำนวนการสอบสวนว่า ในชั้นแรกผู้ขอให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงานว่าจะอยู่อาศัยและประกอบการค้าสำหรับตนเอง แต่ต่อมาในวันเดียวกันตนเองกลับให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงานอีกคนหนึ่งว่าจะให้บิดามารดาเปิด (ร้าน) ทำการค้าขาย ซึ่งความจริงผู้ขอเป็นคนไทยบรรลุนิติภาวะแล้ว กับบิดาซึ่งเป็นคนจีนไม่มีสิทธิขอให้ได้มาซึ่งที่ดินตามมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ออกเงินร่วมกันคนละ ๑๐,๐๐๐ บาท ซื้อที่ดินแปลงนี้ แต่หลักเสียงกฎหมายจะให้ผู้ขอลงชื่อคนเดียว ส่วนประโยชน์ที่จะได้รับตกแก่บิดาทั้งหมด กรณีจึงควรเข้าในลักษณะตามมาตรา ๗๔ วรรค ๒ หรือมาตรา ๑๑๓ และอธิบดีอาจมีอำนาจจำหน่ายที่ดินได้ตามมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ส่วนกรณีที่ผู้ขอให้ถ้อยคำไม่ตรงกันนั้น ทำให้เห็นว่าผู้ขออาจมีเจตนาเอาข้อความซึ่งตนรู้อยู่ว่าเป็นเท็จมาแจ้งแก่เจ้าพนักงาน หรือให้เจ้าพนักงานจด

ข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐาน เพื่อประโยชน์ของผู้ขอในอันที่จะให้ได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินโดยสะดวก การกระทำดังกล่าวอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ คือทำให้การควบคุมที่ดินเกี่ยวกับคนต่างด้าวไม่ได้ผลสมความมุ่งหมายของรัฐบาล ผู้ขออาจมีความผิดตามมาตรา ๑๓๗ หรือ ๒๖๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา จึงขอได้โปรดสืบสวนและสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้โดยคำของผู้ขออีกว่า ผู้ขอมีเจตนาอย่างใด ความจริงเป็นอย่างไร หากทางจังหวัดเชื่อว่าการกระทำของผู้ขอเข้าลักษณะความผิดตามนัยมาตราดังกล่าว ก็ควรส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนพิจารณาสอบสวนและดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป ได้ผลประการใดโปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบโดยด่วนด้วย

อนึ่ง ในสำนวนการสอบสวนนั้น ควรจัดให้มีเรื่องราวของจดทะเบียนฯ (ท.ค. ๑) เรียกค่าธรรมเนียมคำขอและปิดแถมบื้อากรตามนัยสำเนาหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ฉะเชิงเทรา ที่ ๖๗๖๗/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๐๓ ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบและถือปฏิบัติแล้วด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศรีราชบุรุษ

(หลวงศรีราชบุรุษ)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๕๐๓๑/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๐๔

๕๓๐

ที่ ๖๕๖๕/๒๕๐๔

กรมที่ดิน

๑๔ กันยายน ๒๕๐๔

เรื่อง คนต่างด้าวซื้อที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๑๕๐๕๕/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๐๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๓๐ ฉบับ

ตามที่ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องนายต๋วนจันทร์ มั่นจันดา สัญชาติอินเดีย ขออนุญาตซื้อที่ดินซึ่งยังไม่มีโฉนดที่ดิน ในเขตตำบลคูหาสวรรค์ อำเภอเมืองพัทลุง เนื้อที่ ประมาณ ๒๕ ตารางวา จากนางสายกลับ สินธุสิงห์ ราคา ๔๔,๐๐๐ บาท เพื่อใช้เป็นที่พักอาศัย พาณิชยกรรมไปเพื่อพิจารณาดำเนินการ นั้น

เรื่องนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งไม่อนุญาตแล้ว และกรมที่ดิน ได้พิจารณาเห็นว่า ผู้ขอได้สิทธิครอบครองที่ดินแปลงนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๔ แล้ว แต่เป็นการได้มาโดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๖ อันอาจมีความผิดตามมาตรา ๑๑๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ฉะนั้น ขอให้สอบสวนพิจารณาดำเนินคดีตามนัยดังกล่าวต่อไป ส่วนที่ดินนั้นขอให้ส่งนายต๋วนจันทร์ มั่นจันดา จัดการจำหน่ายภายในระยะเวลาที่จังหวัด เห็นเป็นการสมควร หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวยังไม่จำหน่าย ขอให้โปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบ เพื่อพิจารณาสั่งบังคับจำหน่ายตามมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินต่อไป ดำเนินการไปแล้วประการใดโปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบโดยด่วนด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศรีราชบุรุษ

(หลวงศรีราชบุรุษ)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ ๗๓๗๘/๒๕๐๔

กรมที่ดิน

๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๔

เรื่อง คนต่างตัวขอที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๑๙๓๔๑/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๓๐ ฉบับ

ตามที่หรือเรื่องการพิจารณาดำเนินคดีแก่นายต๋วนจันทร์ มั่นจันดา สัญชาติ
อินเดีย รวมทั้งการส่งจำหน่ายที่ดินตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๖๕๖๕/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน
๒๕๐๔ ว่า ได้ออกโฉนดที่ดินแปลงนี้ให้นางสายกลับ สินธุสิงห์ ไปแล้วเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน
๒๕๐๓ จะยังคงถือว่านายต๋วนจันทร์ มั่นจันดา ได้สิทธิครอบครองสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่
และการที่จะส่งให้นายต๋วนจันทร์ มั่นจันดา จำหน่ายที่ดินโดยที่โฉนดที่ดินยังเป็นชื่อนางสายกลับ
สินธุสิงห์ ควรจะปฏิบัติอย่างไร นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินเห็นว่า เป็นกรณีจังหวัดแจ้งขอเท็จจริงเพิ่มขึ้นใหม่ ต่างจาก
สำนวนการสอบสวนเดิมซึ่งยังไม่ปรากฏว่าได้มีการนำทำการเดินสำรวจและออกโฉนดที่ดิน
ไปแล้วแต่อย่างใด ฉะนั้น ขอให้โปรดสอบสวนเพิ่มเติมนางสายกลับผู้มีชื่อในโฉนดที่ดิน
นายต๋วนจันทร์ผู้ขอและครอบครองที่ดิน ตลอดทั้งข้างแฉนที่ผู้ทำการรังวัดและเจ้าของที่ดิน
ข้างเคียง เป็นต้น ว่าพฤติการณ์ที่ปรากฏขณะนั้นควรถือว่าใครเป็นเจ้าของที่ดินที่แท้จริงกันแน่
เหตุใดนางสายกลับซึ่งขายที่ดินไปแล้วจึงนำทำการเดินสำรวจ และขอรับโฉนดที่ดินในนามของ
ตนเองไว้อีก นายต๋วนจันทร์ทราบเรื่องการออกโฉนดที่ดินหรือไม่ ถ้าทราบก็ควรพิจารณาว่าได้
มีการสนับสนุนให้คนต่างตัวกระทำความผิดใช้หรือไม่ และควรพิจารณาว่าเป็นกรณีนางสายกลับ
ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินไว้ในฐานะเป็นตัวแทนคนต่างตัวตามมาตรา ๙๖ และ ๑๑๓ ใช้หรือไม่ ได้

๕๓๒

ความประการใดโปรดแจ้งและส่งเรื่องราวขออกโฉนดที่ดินแปลงทั้งหมด พร้อมทั้งความเห็น
ของจังหวัดไปยังกรมที่ดิน เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศรีราชบุรุษ

(หลวงศรีราชบุรุษ)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ ๕๔๑๘/๒๕๐๔

กรมที่ดิน

๑๓ ธันวาคม ๒๕๐๔

เรื่อง คนต่างด้าวขอซื้อที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๑๑๔๕๗/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๓๐ ฉบับ

ตามที่ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องนางชินเทีย มิลลิเชนต์ แก็คเนอร์ สัญชาติ
อังกฤษ ภริยาของนายชาลส์เอช แก็คเนอร์ สัญชาติอังกฤษ ขอซื้อที่ดินโฉนดที่ ๖๓๕๑, ๖๓๕๒,
๖๓๕๓, ๖๓๕๔ และ ๖๓๕๕ อำเภอพระประแดง (เมือง) เนื้อที่รวม ๔๙ ตารางวา จาก
นางสาวสำราญ สุขะนิล ราคา ๒๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยไปให้กรมที่ดินพิจารณานั้น
เรื่องน กรมที่ดินเห็นว่า ควรจะได้ทราบข้อเท็จจริงอีกบางประการ ฉะนั้นขอได้
โปรดสอบสวนเพิ่มเติมว่า ได้มีการชำระเงินค่าที่ดินและมอบการครอบครองที่ดินให้ผู้ขอแล้วหรือ
ยังมีหนังสือสัญญาจะซื้อขายที่ดินไว้เป็นหลักฐานหรือไม่ ถ้ามี ให้เรียกมารวมเรื่องไว้ด้วย และ
ให้ผู้ขอนำหลักฐานทางสถานเอกอัครราชทูตอังกฤษมาแสดงด้วยว่า ตามกฎหมายของอังกฤษ คน
ไทยจะไปซื้อที่ดินในฐานะเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินดังเช่นตามกฎหมายไทย มิใช่เพียงถือในฐานะ
ผู้เช่า (Leasehold) ในจังหวัดสแตปฟอร์ดไชร์ประเทศอังกฤษ อันเป็นที่เกิดและภูมิลำเนาเดิม
ของผู้ขอได้หรือไม่ ถ้าได้ จะต้องมีการขออนุญาตอย่างเดียวกันนี้หรืออย่างไร และมีสิทธิซื้อได้
เป็นจำนวนเนื้อที่มากน้อยเพียงใด ถ้าไม่ได้ ขอทราบด้วยว่าเป็นเพราะเหตุใด ถ้าจะคัดสำเนา
กฎหมายที่เกี่ยวข้องมารวมเรื่องไว้ด้วยก็ยิ่งดี และเพื่อความรอบคอบ ขอได้โปรดพิจารณาเกี่ยวกับ
ตัวผู้ขอสามและสภาพของที่ดินตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ลับ—เฉพาะ ที่ ๕๑๐/๒๔๙๙ ลงวันที่
๘ มิถุนายน ๒๔๙๙ ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบและถือปฏิบัติแล้ว โดยหนังสือที่ ๔๕๐๔/๒๔๙๙
ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๔๙๙

อนึ่ง ขอเรียนว่า ในแบบพิมพ์คำขอ (ต. ๑) ช่องรายการสอบสวนยังมีได้มีการ
บันทึกการตรวจสอบทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวส่วนจังหวัดตามระเบียบ ส่วนการเรียกเก็บเงินค่า

๕๓๔

ธรรมเนียมเป็นค่าขออนุญาต ซึ่งคิดเป็นรายแปลงโฉนดที่ดิน รวมเป็นเงิน ๕๐ บาท นั้น ได้พิจารณากฎกระทรวงฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๖ (๑) แล้ว ปรากฏใช้ด้วยคำว่า “ค่าขออนุญาตรายละ ๑๐.๐๐ บาท” เมื่อผู้ยื่นคำขอ (ต. ๑) และ (ท.ต. ๑) รวมแปลงที่ดินกันมาเช่นนี้ ควรต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเป็นรายเดี่ยว จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๙๔๘๗/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๔

ท ๔๘/๒๕๐๕

๓ มกราคม ๒๕๐๕

เรื่อง คนต่างคำวซื้อที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง

อ้างถึง หนังสือจังหวัดท ๒๓๘๘๓/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๐๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๖๐ ฉบับ

ตามที่แจ้งเรื่องนายควานจันทร์ มั่นจันทา สัญชาติอินเดีย ซื้อที่ดินขงยังไม่มีโฉนดที่ดิน ในเขตตำบลคูหาสวรรค์ อำเภอเมืองพัทลุง จากนางสายกลับ สินธุสิงห์ และต่อมานางสายกลับ สินธุสิงห์ กลับนำทำการเดินสำรวจและรับโฉนดที่ดินเลขที่ ๙๙ ไปอีก ควรถือว่านางสายกลับ สินธุสิงห์ ยังเป็นเจ้าของที่ดินอยู่ เพราะยังมีโฉนดที่ดินโดยเด็ดขาดตามสัญญาซื้อขายเข้าใจกันอยู่ขณะนี้ และว่านายควานจันทร์ ไม่ทราบว่ นางสายกลับนำรังวัดออกโฉนดที่ดินเพ่งทราบเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ จึงได้พยายามติดตามเรื่องที่ขออนุญาตไว้ การที่จะถือว่านางสายกลับถือกรรมสิทธิ์ ไว้ในฐานะเป็นตัวแทนของคนต่างคำวตามมาตรา ๙๖ และ ๑๑๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน น่าจะเป็นไปไม่ได้ เพราะนางสายกลับได้รับเงินค่าที่ดินไปแล้ว จึงได้ตั้งเก็บค่าเช่าเพื่อเป็นการตอบแทนกัน และเห็นว่าเมื่อรัฐมนตรีสั่งไม่อนุญาตแล้วก็ควรระงับเรื่องเพียงเท่านั้น และควรให้จัดการให้เข้าหรือจัดการอย่างอื่นตามที่ตกลงกันเองให้ถูกต้องตามกฎหมายภายในเวลาอันสมควร นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินเห็นว่า การที่นายควานจันทร์และนายเกียนจันทร์ มั่นจันทา คนต่างคำว ทำหนังสือสัญญาซื้อที่ดินแปลงนขงในขณะนั้นขงไม่มีโฉนดที่ดิน แม้จะทำกันเอง ศาลฎีกาก็เคยพิพากษาว่ามีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย และตามหนังสือสัญญาดังกล่าวก็ต้องถือว่าผู้ขายได้โอนสิทธิครอบครองให้แก่ผู้ซื้อเป็นการเด็ดขาดไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๙๔ ซึ่งเป็นวันชำระเงินค่าที่ดินงวดสุดท้าย ทั้งนี้ตามหนังสือสัญญาซื้อขายข้อ ๕ ซึ่งระบุเป็นใจความว่า หากผู้ซื้อประสบเหตุขัดข้องตามกฎหมายที่ดิน เมื่อผู้ซื้อชำระเงินครบถ้วนแล้วก็ให้ถือว่าผู้ซื้อมสิทธิ ในที่ดินนี้ โดยบริบูรณ์ ผู้ขาย ไม่มสิทธิเกี่ยวข้องกับกรรมสิทธิ์ ในที่ดินอีกต่อไป การนำทำการเดินสำรวจของนางสายกลับซึ่งกระทำภายหลังวันดังกล่าว ย่อมถือได้ว่าผู้นำมาใช้เจ้าของ

๕๓๖

ที่ดินที่แท้จริง การออกโฉนดที่ดินแปลงนั้นเป็นการขัดกับบทบัญญัติมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินว่า ให้ผู้มีสิทธิในที่ดินนำทำการรังวัด จึงควรถือเป็นกรณีการออกโฉนดที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ฉะนั้น ขอให้โปรดพิจารณาดำเนินการเพื่อส่งเพิกถอนโฉนดที่ดินแปลงนั้นตามความในมาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินต่อไป ส่วนเรื่องการบังคับให้จำหน่ายที่ดินและการดำเนินคดีแก่คนต่างด้าว ๒ คนนี้ ก็ให้ดำเนินการไปตามที่ส่งไว้แล้ว และเรื่องนกรมที่ดินได้ขอความร่วมมือไปยังกรมตำรวจและกรมอัยการ และได้เสนอให้ ฯพณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบแล้ว

อนึ่ง การกระทำของนางสายกลับตั้งกล่าวอาจมีความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน หรือแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเท็จตามมาตรา ๑๓๗ หรือ ๒๖๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรืออาจมีความผิดอย่างอื่นอีกด้วย ฉะนั้น ขอให้โปรดสอบสวนพิจารณาดำเนินคดีต่อไปเช่นเดียวกัน ได้ผลประการใดโปรดแจ้งกรมที่ดินทราบเป็นระยะ ๆ โดยด่วน เพื่อเสนอให้กระทรวง ฯ ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๑๐๓/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๐๕

๕๓๘

ได้จำหน่ายที่ดินให้บุตร ซึ่งเป็นคนไทยและบรรลุนิติภาวะไปแล้ว ฉะนั้น ทางกรมที่ดินจะได้พิจารณาดำเนินการเรื่องการออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้รับโอนต่อไป จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๑๐๙/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๐๕

ที่ ๕๖๐/๒๕๐๕

กรมที่ดิน

๑๕ มกราคม ๒๕๐๕

เรื่อง บุตรคนต่างตัวขอขอติน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือ ลับ ที่ ๑๑/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๐๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๑๔ ฉบับ

ตามที่ส่งเรื่อง นายอุดมศักดิ์ แซ่ม สัญชาติไทย อายุ ๒๑ ปี บุตรนายเล่งก นางต้นอมวย สัญชาติจีน ขอขอตินโฉนดที่ ๑๒๓๖ อำเภอเมืองนครราชสีมา เนื้อ ๗๐ ไร่ ตารางวา จากนายปรีดา ศรีโพรวิน ราคา ๔๐,๐๐๐ บาท ไปให้กรมที่ดินพิจารณา เพราะเห็นว่าแม่ผู้ขอบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่บิดาออกเงินให้ ๒๕,๐๐๐ บาท และเห็นว่าป็น จังหวัดชายแดน ควรควบคุมในทางนโยบายไว้บ้าง นั้น

เรื่องน เมื่อปรากฏว่าผู้ขอบรรลุนิติภาวะแล้ว ตามปกติก็ไม่เข้าลักษณะที่จะดำเนินการสอบสวน และเสนอเรื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาส่งแต่อย่างใด การที่บิดามารดาให้เงิน บุตรทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนก็เป็นเรื่องหน้าที่ทางศีลธรรมที่บิดามารดาพึงมีต่อบุตร และการที่ บิดามารดาบางส่วนได้รับประโยชน์ในที่ดินแปลงร่วมกับบุตร ก็เป็นเรื่องหน้าที่ทางศีลธรรมที่บุตร จะพึงมีต่อบิดามารดาเช่นเดียวกัน ซึ่งแยกกันไม่ออก แม้บุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์อายุ ๑๗ ปีบรรลุนิติ ภาวะแล้ว ก็ยังอาจขอขอตินได้ เหตุใดจึงจะไม่ให้บุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วขอขอติน กรณีต่างกับ เรื่องนายสว แซ่เตียว ขอขอตินจังหวัดอุดรธานี เพราะเรื่องนั้น ผู้ขอแยกไปอยู่ที่จังหวัด ขอนแก่น เมื่อขอแล้วย่อมไม่ได้รับประโยชน์จากที่ดินแปลงนั้นเลย ส่วนเรื่องนผู้ขอได้รับ ประโยชน์จากที่ดินแปลงร่วมกับบิดามารดา กรมที่ดินไม่เห็นมีเหตุผลที่จะยกขานเป็นข้อขัดข้อง ได้ จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๕๔๐

ที่ ๕๕๑/๒๕๐๕

กรมที่ดิน

๓๐ มกราคม ๒๕๐๕

เรื่อง คนต่างด้าวฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาบันทึกการประชุม ฉบับ

ด้วยปรากฏว่าในขณะที่ได้มีคนต่างด้าวพยายามกระทำการให้ได้มาซึ่งที่ดินด้วย
เล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายที่ดินมากขึ้น นับว่าเป็นการกระทบ
กระเทือนต่อความปลอดภัยของประเทศชาติ กระทรวงมหาดไทยจึงได้เชิญเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง
ร่วมประชุมปรึกษาเพื่อหาทางป้องกันและปราบปรามการฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายดังกล่าว ที่
ประชุมได้มีมติตั้งสำเนาบันทึกการประชุมซึ่งได้ส่งมาพร้อมกับหนังสือแล้ว ขอให้โปรดกำกับ
เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและพิจารณาดำเนินการตามนัยมติดังกล่าวต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

บันทึกการประชุม
เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับคนต่างด้าวหลักเลี้ยงกฎหมายที่ดิน
ณ ห้องประชุมกระทรวงมหาดไทย
วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๕

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. (ติดตามการ)	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒. นายจำเนียร เกียรตินาด	ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ
๓. นายถวิล สุนทรสารทูล	รองปลัดกระทรวงมหาดไทยฝ่ายแผนงาน
๔. นายผ่อง มิลินทางกูร (แทน)	อธิบดีกรมอัยการ
๕. พ.ต.อ. ประยูร ชาตรุประมัย (แทน)	อธิบดีกรมตำรวจ
๖. นายจรัสชัย เตชชาติวงศ์ ณ ออยุธยา (แทน)	อธิบดีกรมมหาดไทย
๗. นายศักดิ์ ไทยวัฒน์	อธิบดีกรมที่ดิน
๘. (ไม่มา)	สารวัตรใหญ่สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง
๙. ขุนนิติธรรมทะเลเป็นรัฐ	ผู้อำนวยการส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน
๑๐. นายไสว ทุละรัต	หัวหน้ากองกำหนดสิทธิในที่ดิน

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๐๐ น.

วันนี้ พลเอก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยติดตามการ รองปลัดกระทรวงมหาดไทยฝ่ายแผนงานจึงกล่าวเปิดประชุมแทน และอธิบดีกรมที่ดินได้กล่าวชี้แจงให้ที่ประชุมทราบว่า ในขณะนี้ ได้มีคนต่างด้าวพยายามกระทำการให้ได้มาซึ่งที่ดินด้วยเล่ห์เหลี่ยมต่างๆ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือหลักเลี้ยงกฎหมายที่ดิน ถ้าไม่ช่วยกันป้องกันและปราบปรามโดยเด็ดขาดนับวันจะยังมีอุปบายและวิธีการพลิกแพลงต่างๆ มากขึ้นทุกที เป็นต้นว่า กระทำการแอบซื้อขายกันเองแล้วมอบที่ดินให้ผู้ซื้อเข้าครอบครองอย่างเป็นเจ้าของบ้าง ให้คนไทยซื้อที่ดินไว้แทนแต่ตนเองเป็นผู้เข้าครอบครองบ้าง บางรายกระทำเป็นพิธีการฟ้องร้องกันยังศาลแล้วประนีประนอมยอมโอนที่ดิน

ให้ผู้ช้อบบ้าง ออกเงินให้บุตรซึ่งยังเป็นเด็กช้อบบ้าง ภริยาคนต่างตัวอ้างว่าหย่ากันแล้วมาขอช้อบที่ดิน แต่ความจริงปรากฏว่ายังอยู่ร่วมกับสามีบ้าง และอื่น ๆ อีกมาก นับว่าเป็นการกระทำที่กระหอบกระเทือนต่อความปลอดภัยของประเทศชาติ ในระยะนี้ ได้ให้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีไปหลายเรื่องแล้ว เช่น เรื่องที่เกิดที่สำนักงานที่ดินจังหวัดพระนคร ๑ เรื่อง จังหวัดธนบุรี ๑ เรื่อง จังหวัดพทลึง ๑ เรื่อง และจังหวัดตรังอก ๑ เรื่อง พร้อมทงขแจงขอเท็จจริงที่เกิดแต่ละเรื่องให้ทประมุขทราบ และขอความร่วมมือให้ช่วยกันหาทางบ้องกันและปราบปรามผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายที่ดิน เพื่อรักษาไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย และผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และขอให้ได้มีการเสนอเพื่อพิจารณาสั่งเนรเทศในฐานะเป็นบุคคลอันไม่พึงปรารถนาด้วย

เมื่อได้มีการอธิบายถึงในเรื่องกฎหมายที่ดิน ระเบียบการบางอย่าง สนธิสัญญา และกฎหมายของประเทศต่าง ๆ บางประเทศแล้ว ในที่สุดที่ประชุมลงมติดังนี้:—

๑. การดำเนินคดีเกี่ยวกับคนต่างตัวฝ่าฝืนกฎหมาย หรือกระทำการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินโดยฝ่าฝืน เช่น กระทำการช้อบในนามของเด็กผู้เยาว์ ไร้เดียงสา กระทำการช้อบจากการขายทอดตลาดของศาลโดยที่ตนยังมี ใ้ช้อบอนุญาตต่อรัฐมนตรีตามกฎหมาย บางรายทำสัญญาช้อบขายกันเอง ขำระเงินหมดแล้วเข้าอยู่ในที่ดินเลย การกระทำเช่นนั้น ในแง่กฎหมาย อาจไม่รัดกุมก็จริง แต่น่าจะถือเจตนารมณ์ว่าเป็นการกระทำโดยจงใจฝ่าฝืนหรือพยายามฝ่าฝืนกฎหมาย เพราะการกระทำเช่นดังกล่าวนี้สามัญชนย่อมจะต้องเข้าใจว่าเป็นการช้อบที่ดินโดยผู้ช้อบไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายนั่นเอง จึงให้ดำเนินคดีโดยพยายามหาหลักฐานและเหตุผลเพื่อให้ศาลลงโทษจำเลยตามควรแก่กรณี และให้ดำเนินคดีเพื่อเป็นตัวอย่าง แม้มิได้ผลเต็มที่ก็อาจจะเป็นผลบ้องกันปราบปรามคนต่างตัวมิให้กระทำการฝ่าฝืนเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย

๒. โดยที่เป็นเรื่องฝ่าฝืนกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เช่นนี้แม้การดำเนินคดีจะเป็นประการใดก็ตาม เห็นควรให้เนรเทศบุคคลผู้ถูกกล่าวหาออกไปนอกราชอาณาจักรด้วย ให้เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์เรื่องที่จะพิจารณาเนรเทศตามกฎหมายนั้นด้วย และให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนเพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาเนรเทศทุกราย

๓. โดยที่ในนานาประเทศได้ออกกฎหมายบ่งกันคนต่างด้าวมิให้เป็นเจ้าของที่ดินของตนมากขึ้นเป็นลำดับ บางประเทศมีบทบัญญัติให้ต้องขออนุญาตอย่างของไทย บางประเทศจะให้คนได้ที่ดินก็แต่เพียงการเช่า และเฉพาะประเทศฟิลิปปินส์ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญความว่า ที่ดินนั้นจะเป็นเจ้าของได้เฉพาะคนฟิลิปปินส์เท่านั้น ประเทศอินโดนีเซียก็ดำเนินการมิให้คนต่างด้าวเป็นเจ้าของที่ดินในประเทศนั้นเด็ดขาด แม้สถานทูตของต่างประเทศก็ไม่ยอมมิให้ ได้กรรมสิทธิ์ จึงเห็นสมควรเสนอสภาร่างรัฐธรรมนูญให้พิจารณาบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับประเทศฟิลิปปินส์ด้วย.

(ลงชื่อ) **แสง พรหมานุกูล** ผู้จัดบันทึกการประชุม
 (นายแสง พรหมานุกูล)
 หัวหน้าแผนกพิจารณาสิทธิในที่ดิน.

๑๕ มีนาคม ๒๕๐๕

เรื่อง บุตรคนต่างตัวนำทำการเดินสำรวจที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์

อ้างถึง หนังสือที่ ๘๘๑/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๐๕

ตามที่ส่งสำนวนการสอบสวนเพิ่มเติม เรื่องนายชัยวัฒน์ นียมมุตมพาณิชย์ (เดิมชื่อจันทง แซ่เตียว) สัญชาติไทย อายุ ๒๐ ปี นำทำการเดินสำรวจเพื่อขอรับโฉนดที่ดิน ตามใบไต่สวนหน้าสำรวจ ๕๑๓ และ ๕๒๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ รวม ๒ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๑ งาน ๑๗ $\frac{๓}{๑๐}$ ตารางวา ไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

เรื่องน กรมที่ดินเห็นว่า ขณะนำทำการเดินสำรวจที่ดิน ผู้นำ ฯ มีอายุ ๑๒ ปี ผู้นำ ฯ ได้ที่ดินนี้มาโดยบิดาสัญชาติจีน มารดาสัญชาติไทย ออกเงินซื้อให้คือแปลงหน้าสำรวจ ๕๑๓ ซ่อมมาจากนายสุเทพ ชัชวาลวงศ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ ราคา ๒๐,๐๐๐ บาท โดยทำหนังสือสัญญาซื้อขายกันเอง เมื่อซื้อแล้วได้ปลูกห้องแถวอยู่อาศัยตลอดมา ส่วนแปลงหน้าสำรวจ ๕๒๒ ซ่อมมาจากนายสนั่น ทรงศีล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ ราคา ๑๒,๐๐๐ บาท โดยทำหนังสือสัญญากันเอง เมื่อซื้อแล้วได้เข้าครอบครองตลอดมา เมื่อถึงเวลาที่กฎหมายบัญญัติให้แจ้งการครอบครอง ได้ให้ผู้นำ ฯ แจ้งการครอบครองที่ดินเองเพราะมีเจตนาจะยกที่ดินให้บุตรอยู่แล้ว เมื่อผู้นำ ฯ ได้ที่ดินซงยังไม่มีโฉนดที่ดินมาโดยการซื้อขายกันเอง และเมื่อได้เข้าครอบครองและแจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้วเช่นนี้ ก็ควรถือว่าผู้นำ ฯ ได้ที่ดินมาโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งในขณะนั้นมีได้มอบบัญญัติเรื่องการหลีกเลี่ยงกฎหมาย การถือที่ดินแทนหรือเพื่อประโยชน์คนต่างตัว และการบังคับจำหน่ายที่ดินแต่อย่างใด คงมีแต่ระเบียบคือคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๘๘๘/๒๔๙๒ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๔๙๒ ซึ่งไม่มีกฎหมายสนับสนุน แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าบิดาซึ่งเป็นคนต่างตัวมีส่วนออกเงินซื้อเป็นเรื่องบิดากับบุตร ซึ่งมีหน้าที่ทางศีลธรรมจะพึงปฏิบัติต่อกัน หากจะถือว่าบิดาได้ที่ดินมาโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ซึ่งควรมีความผิด แต่ระยะเวลาล่วงเลยมาจนพ้นกำหนดอายุ

ความฟ้องร้องในทางอาญาแล้ว ควรถือเป็นหลักการว่าควรพิจารณาดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้นำ ๆ ต่อไปได้เช่นเดียวกับกรณีนางหนู แซ่จิ่ง ภริยาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของคนต่างต้าว นำทำการเดินสำรวจที่ดิน ซึ่งแจ้งมาโดยหนังสือที่ ๖๗/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๐๕ และได้เวียนมาให้จังหวัดต่าง ๆ ทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปแล้ว จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ควนมาก

ที่ ๖๕๕๗/๒๕๐๕

กรมที่ดิน

๔ กันยายน ๒๕๐๕

เรื่อง คนต่างควนไต่ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๕๒๙๖/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๐๒ และสำเนาหนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดกำแพงเพชรที่ ๑๐๓๑๖/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ ข่งเวียนมาโดยหนังสือที่ ๑๐๔๙๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

ตามหนังสือที่อ้างถึงฉบับแรกขอให้ตรวจสอบแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เพื่อทราบว่ามีคนต่างควนไต่ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายบ้างหรือไม่ ถ้ามีก็ขอให้พิจารณาดำเนินการตามกฎหมายโดยควรแก่กรณีต่อไป และตามหนังสือที่อ้างถึงฉบับหลังว่าเพ่งทราบผลการตรวจสอบของอำเภอขามเฒ่าวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เพียงอำเภอเดียว จึงขอให้รีบตรวจสอบ ^๕ นน

บัดนี้ ^๕ ระยะเวลาได้ล่วงเลยมานานมากแล้ว เพ่งทราบผลการตรวจสอบเพียงไม่กี่จังหวัดและบางจังหวัดก็ยังไม่ทราบทุกอำเภอ ถ้าปล่อยให้ล่าช้าไปอีกก็เกรงว่าการดำเนินคดีทางอาญาจะไม่ได้ผล เพราะขาดอายุความเสียหาย และจะเป็นเหตุทำให้การป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายที่ดิน ไม่ได้ผลสมความมุ่งหมายของทางราชการ ยิ่งกว่านั้นยังอาจทำให้คนต่างควนเห็นความบกพร่องและล่าช้าในการปฏิบัติหน้าที่ของทางราชการ และอาจกำเริบโดยไม่เคารพและล่วงละเมิดบทกฎหมายอื่นของบ้านเมืองด้วย ผลเสียหายย่อมตกอยู่แก่ส่วนรวมคือประเทศชาติอันเป็นที่รักของเรา แม้กรมที่ดินจะได้ทราบและเห็นใจว่างานที่ดินทางอำเภอมีมาก แต่ด้วยความจำเป็นดังกล่าว จึงใคร่ขอร้องเพื่อขอได้โปรดกำชับและเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ร่วมมือเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมด้วยการรีบตรวจสอบแบบ ส.ค. ๑ และพิจารณาดำเนินการตาม

กฎหมายต่อไป โดยด่วนด้วย เมื่อตรวจสอบแล้วจะปรากฏว่ามีกรณีคนต่างดาวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ขอให้โปรดรีบแจ้งไปให้กรมที่ดินทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

เรื่อง ภริยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของคนต่างด้าวขอรับโฉนดที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๘๘๑๕/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๐๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ใบได้ส่วน ๑ ฉบับ และเอกสารต่างๆรวม ๑๙ ฉบับ

ตามที่ส่งเรื่อง นางสาวลย์ คณิตศิริกร สัญชาติไทย ภริยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ของนายคิมเอี่ยม แซ่ฉั่ว สัญชาติจีน ขอรับโฉนดที่ดินตามใบได้ส่วนหน้าสำรวจ ๕๗๘
ตำบลบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ เนื้อที่ประมาณ ๑ งาน ๙^๖/_{๑๐} ตารางวาไปให้กรมที่ดินพิจารณา
ซึ่งจังหวัดเห็นว่า ผู้นำฯ โฉนดที่ดินแปลงนี้มาโดยการรับให้จากนายสงวน เกษมทรัพย์ ด้วย
การทำหนังสือสัญญากันเอง เมื่อได้เข้าครอบครองและแจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้ว ก็ควรถือว่า
ผู้นำฯ โฉนดที่ดินมาโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน และควรออกโฉนดที่ดิน
ให้ ได้ตามนัยหนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดบุรีรัมย์ที่ ๖๗/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๐๕ แต่
เพื่อความถูกต้องแน่นอน จึงขอความเห็นชอบ นั้น

กรมที่ดินเห็นว่า เรื่องทำนองนี้แม้จะได้เคยมีระเบียบให้ดำเนินการได้ก็ตาม บัดนี้
กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่จะวินิจฉัยว่าผู้ขอโฉนดที่ดินมาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
นั้นควรพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เฉพาะเรื่องนี้เป็นกรณีได้มาโดยการรับให้
ซึ่งเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่ง ตามมาตรา ๕๒๕ และ มาตรา ๑๒๙๙ วรรค ๑ บัญญัติว่า ต้องทำ
เป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อผู้ขอโฉนดที่ดินมาโดยทำหนังสือสัญญากันเอง
ก็ยังไม่ได้ว่าโฉนดที่ดินมาโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงไม่อาจดำเนินการให้ได้ เรื่องใดที่ดำเนินการ
เสร็จไปแล้วก็ให้เป็นอันแล้วไป ส่วนเรื่องที่ยังไม่เสร็จขอให้ดำเนินการตามหลักการใหม่ด้วย
ทั้งขอให้พึงเข้าใจว่า ไม่ว่าผู้ขอจะเป็นบุคคลไทยหรือบุคคลต่างด้าว และไม่ว่าจะเป็นกรณีขอ
รับโฉนดที่ดินหรือขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน หรือกรณีอื่นใดก็ตาม หลักการ
ในคำสั่งระเบียบการหรือมติที่ประชุมใดซึ่งขัดแย้งกับหลักการใหม่ให้สันนิษฐานยกเลิกทั้งสิ้น

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

เรื่อง ภริยาคนต่างตัวนำทำการเดินสำรวจเพื่อรับโฉนดที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๒๖๘๒๘/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ใบโต้สวน ๒ คู่ และเอกสารต่าง ๆ รวม ๗ ฉบับ

ตามที่ส่งเรื่องนางสำลี แซ่ฝาง สัญชาติไทย ภริยานายห้าย แซ่ฝาง สัญชาติจีน นำทำการเดินสำรวจเพื่อรับโฉนดที่ดิน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ ตามใบโต้สวนหน้าสำรวจ ๑๐ และ ๖๕ ตำบลบางหมาก อำเภอเมืองชุมพร เนื้อที่ประมาณ ๓ ไร่ ๒ งาน ๑๕ ตารางวา และ ๗ ไร่ ๑๑ ตารางวา ตามลำดับ โดยจะลงชื่อผู้นำฯ คนเดียวแปลงหนึ่ง และขอให้ลงชื่อบุตร สัญชาติไทย ร่วมด้วยอีกแปลงหนึ่ง ไปให้กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้นำฯ ได้ที่ดิน ๒ แปลงนี้มา โดยการรับให้จากนายบุญ บุญธราหาญ บิดา สัญชาติไทย โดยมีได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อประมาณ ๑๐ ปี แต่ได้เข้าครอบครองและแจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้ว บิดา บิดาตายประมาณ ๑ ปี แมंबิดาจะไม่ยกให้ ที่ดินก็ยอมตกทอดเป็นมรดกอยู่แล้ว ผู้นำฯ ควรรับโฉนดที่ดินในนามตนเอง และร่วมกับบุตรได้ น

เรื่องนี้ กรมที่ดินเห็นว่า แม้ตอนแรกผู้นำฯ อ้างว่าได้ที่ดินมาโดยการรับให้กันเอง ซึ่งยังไม่ได้ว่าได้ที่ดินมาโดยชอบด้วยกฎหมายก็ตาม แต่ต่อมาเมื่อผู้ให้ตายแล้ว และผู้นำฯ เป็นผู้ควรได้รับมรดกที่ดิน ๒ แปลงนี้ซึ่งตกทอดมาตามกฎหมายอีกชั้นหนึ่งเช่นนี้ ควรถือเป็นกรณีที่ได้ที่ดินมาโดยทางอื่น นอกจากนิติกรรมตามมาตรา ๑๒๙๙ วรรค ๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการออกโฉนดที่ดินมิใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน อันจำต้องจดทะเบียนการได้มานั้นเสียก่อนแต่อย่างใด อนึ่ง แม้ผู้นำฯ เป็นภริยาคนต่างตัว ก็ไม่เข้าลักษณะที่จะต้องสอบสวนเสนอขอคำสั่ง ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๒๘๑๓๐/๒๔๙๗ ลง

วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ อีกด้วย ฉะนั้น เห็นควรดำเนินการออกโฉนดที่ดินต่อไปได้ตาม
ระเบียบ ตามความเห็นของจังหวัดนนทบุรีแล้ว จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๙๔๑๘/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

๑๕ มกราคม ๒๕๐๖

เรื่อง คนต่างดาวขอที่ดินไต่จากการขายทอดตลาดของศาล
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์
อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๓๓๑๘๕/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๐๕

ตามที่แจ้งว่าศาลจังหวัดสุรินทร์ได้แจ้งให้อำเภอรันบุรีจัดทะเบียนซื้อขายที่ดินให้แก่ นายเอียง แซ่เฮง สัญชาติจีน ผู้รับซื้อไต่จากการขายทอดตลาด เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๔ แต่เมื่อนายเอียง แซ่เฮง ถูกรัฐในที่ดินไม่ได้ก็ยอมโอนขายแก่คนอื่นต่อไป ซึ่งจังหวัดเห็นว่า นายเอียง แซ่เฮง ได้ที่ดินมาจากการขายทอดตลาดของศาล ย่อมถือว่าได้มาโดยสมบูรณ์แล้ววันขาย จึงเป็นการฝ่าฝืนตามมาตรา ๘๖ และมีความผิดตามมาตรา ๑๑๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ควรมอบเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการทางคดีอาญาต่อไป ส่วนการจำหน่ายที่ดินนั้น ควรจดทะเบียนโอนมาเป็นชื่อนายเอียง แซ่เฮง ก่อน แล้วจดทะเบียนขายแก่คนไทยพร้อมกัน แต่ยังเป็นปัญหาเกี่ยวกับข้อกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งที่ดินว่า เมื่อยังไม่ได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ จะถือว่าเป็นการได้มาโดยฝ่าฝืนมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินหรือไม่ จึงหารือเพื่อพิจารณาสั่ง นน

เรื่องนี้ กรมที่ดินเห็นว่า การที่นายเอียง แซ่เฮง ขอที่ดินไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ แล้ว สันนิษฐานว่าคงจะชำระเงินค่าที่ดินหมด และได้รับมอบการครอบครองที่ดินมือเปล่าไว้ ในฐานะเป็นเจ้าของแล้ว แม้จะยังไม่ได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ตาม ก็ควรถือว่าได้ที่ดินนั้นมาแล้วตามความเป็นจริง แต่เป็นการได้มาที่ยังไม่ถูกต้องแบบแห่งนิติกรรม และเมื่อก่อนที่จะได้มาก็ได้ขอและรับอนุญาตตามมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ถึงแม้จะมาขออนุญาตในขณะที่ก็ไม่อาจขอได้ เพราะรัฐชาติเป็นจีน จึงมีพฤติการณ์เป็นกรณีคนต่างดาวได้มาหรือพยายามได้มาซึ่งที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย และอาจมีความผิดตามมาตรา ๑๑๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประกอบกับมาตรา ๘๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ฉะนั้น ขอให้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการทางคดีอาญาต่อไป ส่วนที่ดินนั้น เมื่อนายเอียง แซ่เฮง ยอมจำหน่าย

แก่คนไทย และเมื่อจังหวัดสอบสวนพิจารณาแล้ว เห็นว่า เป็นการจำหน่ายกันจริงไม่ใช่หลีกเลี่ยงกฎหมาย โดยเอาคนไทยมาถือแทนไว้ ก็ให้ดำเนินการจดทะเบียนไปตามความเห็นของจังหวัดดังกล่าวนี้ได้ โดยถือเป็นกรณีบังคับจำหน่ายที่ดินตามมาตรา ๙๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเสร็จแล้วโปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๔๖๔/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๐๖

๕๕๕

ที่ ๙๖๖/๒๕๐๖

กรมที่ดิน

๓๐ มกราคม ๒๕๐๖

เรื่อง คนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่วนมาก ที่ ๒๑๒/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) และสำนวนการสอบสวน ๗ ฉบับ

ตามที่แจ้งว่าอำเภอธวัชบุรีได้ตรวจสอบแบบการแจ้งการครอบครองที่ดินแล้วปรากฏว่า นาย กู นามกว้าง สัญชาติญวน ได้ที่ดินตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๙๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเขวาสองภูมิตามที่ตนอ้าง และเข้าครอบครองมาประมาณ ๒๕ ปี ได้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้ว และที่ดินตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๙๕, ๑๙๖ หมู่และตำบลเดียวกันซึ่งนางปาน นามกว้าง ภริยา สัญชาติไทย ได้รับยกให้กันเองจากมารดาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ แต่ให้นาย กู นามกว้าง เป็นผู้แจ้งการครอบครอง เพราะเป็นทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรส และจังหวัดเห็นว่า นาย กู นามกว้าง ได้ที่ดินทั้ง ๓ แปลงนี้มาก่อน พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ มิได้ขอแสดงหลักฐานแห่งสิทธิในที่ดินของคนต่างด้าวไว้ แต่เมื่อ พ.ร.บ. ดังกล่าวถูกยกเลิกแล้ว นาย กู นามกว้าง ย่อมมีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงขอให้กรมที่ดินพิจารณา

เรื่องนี้ กรมที่ดินเห็นว่า ข้อเท็จจริงพอฟังได้ว่า นาย กู นามกว้าง ได้ที่ดิน ๓ แปลงนี้มาโดยการซื้อและการรับให้กันเอง ก่อนวันใช้ พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวนี้ ปัญหาต่อไปก็มีอยู่ว่าจะนำขนะเบี่ยงที่ตนคนต่างด้าวได้อย่างไร ในเรื่องนี้ต้องให้เจ้าของเขาไปดำเนินการให้ได้เอกสารแสดงการได้มาซึ่งที่ดินนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก่อน แล้วจึงนำมายื่นคำร้องขอเพิ่มเติมทะเบียนภายหลังซึ่งจะได้พิจารณาเมื่อถึงเวลานั้น ขอได้แจ้งให้ผู้ร้องทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๙๑๑/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๐๖

ที่ ๒๕๔๔/๒๕๐๖

กรมที่ดิน

๒๕ เมษายน ๒๕๐๖

เรื่อง คนต่าง้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๑๔๑๖๐/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๔๒ ฉบับ

ตามที่ส่งเรื่องนายแดง แซ่เล้ง สัญชาติจีน ได้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้หนึ่งแปลง ตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๓๐๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลชุมแพ อำเภอชุมแพ เนื้อที่ประมาณ ๒ งาน ๕๒ ตารางวา ตามการสอบสวนปรากฏว่าผู้แจ้งได้ที่ดินมาโดยนางบุ เครือผักบั้ง สัญชาติไทย แม่ยาย ขอไว้ส่วนหนึ่งประมาณ ๘๐ ตารางวา เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๔๙๕ ผู้ชื้อตายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ ผู้แจ้งก็ครอบครองที่ดินต่อมาและได้มาโดยนายอิต แซ่เล้ง สัญชาติไทย บุตร ขอไว้ส่วนหนึ่งประมาณ ๑ งาน ๖๐ ตารางวา เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๔๙๖ ไปให้กรรม ที่ดินพิจารณา ซึ่งจังหวัดเห็นว่าเป็นกรณีคนต่าง้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และ บัดนี้ผู้แจ้งก็ยินยอมจำหน่ายที่ดินให้แก่ นายเสรี พงษ์ภิญโญ (นายอิต แซ่เล้ง) ซึ่งบรรลุนิติภาวะ แล้ว ควรอนุญาตให้จำหน่ายได้ และว่าคดีอาญาได้ขาดอายุความแล้ว นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าการที่นายแดง แซ่เล้ง ได้แจ้งการครอบ-
ครองที่ดินไว้ ก็มีผลเท่ากับเป็นการได้ที่ดินนั้นมาแล้วโดยไม่ปฏิบัติให้ชอบด้วยบทบัญญัติของ
กฎหมาย เมื่อจังหวัดเห็นว่าการดำเนินคดีอาญานับขาดอายุความแล้วก็ยุติเรื่องนั้นเสียได้ ส่วนที่ดิน
นั้น ให้นายแดง แซ่เล้ง จัดการจำหน่ายโดยด่วน โดยถือเป็นกรณีบังคับจำหน่ายตามมาตรา ๙๔
แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เสร็จแล้วโปรดแก้ไขทะเบียนการครอบครองที่ดินและหมายเหตุว่า ผู้แจ้ง

๕๕๖

เป็นคนต่างตัวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บัดนี้จำหน่ายที่ดินแล้ว และรายงานไปให้กรมที่ดินทราบ เพื่อดำเนินการเรื่องทะเบียนการครอบครองที่ดินทางส่วนกลางต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๐๗๗/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๐๖

ท ๓๕๐๘/๒๕๐๖

กรมที่ดิน

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๐๖

เรื่อง มีผู้ร้องต่อศาลให้บังคับเจ้าหน้าที่แจกโฉนดที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่ามีผู้ร้องหรือฟ้องคดีทางศาลเกี่ยวกับโฉนดที่ดินซึ่งเจ้าพนักงานทำเสร็จและยังไม่ได้แจกให้ผู้ร้องนั้น เขาขอศาลสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่มอบโฉนดที่ดินให้เขา บางรายศาลสั่งให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดพิจารณาโต้แย้งคัดค้านคำร้องของผู้ร้อง กรณีของเรื่องปรากฏว่าผู้ร้องไม่มีหลักฐานการได้มาซึ่งที่ดินหรือมีแต่ไม่สมบูรณ์และเป็นภริยาคนต่างด้าวแต่มิได้จดทะเบียนสมรส

เรื่องนี้ กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นว่ามีประเด็นที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้ คือ

๑. ประการแรกเห็นว่าผู้ร้องน่าจะไม่มีสิทธิจะใช้สิทธิร้องหรือฟ้องคดีทางศาล
๒. โฉนดที่ดินที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ ยังมิได้มีการแจกโฉนดที่ดิน จะถือว่าเป็นเอกสาร (โฉนดที่ดิน) ที่เป็นของผู้ร้องไม่ได้ ผู้ร้องไม่มีสิทธิจะได้รับเอกสาร (โฉนดที่ดิน) นี้ หรือบังคับให้ออกเอกสาร (โฉนดที่ดิน) นี้ ในเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่กำลังพิจารณาอยู่ หรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่ายังไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ร้องขอที่จะแสดงหลักฐานตามกฎหมายให้ชัดเจนว่า ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่ดินรายนั้นแล้ว ต่อจากนั้นพิชการที่จะดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ร้องก็ย่อมจะไม่มีปัญหา เมื่อเรื่องการทรงสิทธิของผู้ร้องยังมีปัญหาอยู่ ก็หาขอที่จะบังคับพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ได้

สำหรับรายที่มร่ร้องต่อศาลนั้น ผู้ขอโตกล่าวอ้างลอย ๆ ไม่ปรากฏหลักฐานการเป็นเจ้าของ ไม่มีการแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ยิ่งกว่านั้นยังปรากฏว่าที่ตรงนั้นผู้ยื่นแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ และเสียภาษีอากรตลอดมาด้วย

๓. เจ้าพนักงานที่ดินไม่ถือว่าเป็นคู่กรณีกับผู้ร้อง ผู้ร้องขอที่จะกระทำการแสดงสิทธิเหนือที่ดินว่าดีกว่าผู้อื่นนอกเหนือจากเอกสารในราชการที่มีอยู่ (เช่นการจดทะเบียนหรือการแจ้ง ส.ค. ๑) ถ้าผู้ร้องมีสิทธิดีกว่าผู้ทรงสิทธิตามเอกสารนั้นก็ขอที่จะมาขอออกโฉนดที่ดินได้ การแสดงสิทธิของผู้ร้องก็โดยหาหลักฐานต่าง ๆ ตามกฎหมายมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่

๔. เรื่องที่ตนทำตามกฎหมายมีหลักการ ๒ ขน คือ ขน ๑ ตามกฎหมายที่ตนว่าด้วยการจัดให้คนใดคนหนึ่งหรืออนุญาตให้จบของที่ตน ซึ่งเป็นเรื่องระหว่างรัฐกับราษฎร ขน ๒ เมื่อปฏิบัติตามขน ๑ แล้ว ที่ตนนั้นตกเป็นของบุคคล ต่อนั้นไปจึงเป็นเรื่องระหว่างบุคคลว่าด้วยเรื่องใครมีสิทธิมากกว่าใครตามนัย ป.พ.พ. ในกรณีต่างๆ

สำหรับเรื่องของผู้ร้องนั้นการมาร้องขอให้เจ้าหน้าที่รับรองสิทธิก่อนที่ตนแสดงว่ามีสิทธิสมบูรณ์ย่อมไม่ชอบ และยิ่งจะเป็นผลร้ายเพราะเจ้าหน้าที่จะถือว่าตนเป็นทว่างเปล่า เนื่องจากผู้ร้องไม่มีหลักฐานตามกฎหมายที่ตนอย่างไรเลย การไม่แจ้ง ส.ค. ๑ กฎหมายถือว่าสละสิทธิ (ม. ๕ แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ ป.ม. ที่ตน พ.ศ. ๒๔๙๗) ส่วนการเข้าครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตย่อมมีผิดตาม ม. ๙ แห่ง ป.ม. ที่ตน

๕. ในเรื่องเกี่ยวกับออกโฉนดที่ดินนี้ คนเป็นอันมากเข้าใจเรื่องไม่ชัดเจนในหลายกรณี ดังต่อไปนี้

ก. บางคนพอขอรังวัดแล้ว เจ้าหน้าที่ทำการรังวัดและดำเนินการจนกระทั่งทำเป็นโฉนดที่ดินลงชื่อมาตราเจ้าหน้าที่ตามระเบียบ แต่ยังไม่ได้แจก ก็ชักทักเอาว่าเป็นโฉนดที่ดินของตนแล้ว แท้จริงตามหลักการแล้วหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะเจ้าหน้าที่อาจพบหลักฐานหรือข้อเท็จจริงที่ขัดต่อที่ตนให้ไว้ในขณะใดส่วนก็ได้ ฉะนั้น トラบใดที่ยังไม่ได้แจกโฉนดที่ดินออกไป ก็ยังถือว่าอยู่ในขณะเตรียมการทั้งสิ้น

ข. การที่บุคคลยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินดังกล่าวในข้อ ก. ตามหลักกฎหมายหาใช่เป็นการก่อตั้งกรรมสิทธิให้แก่ผู้ขอไม่ เพราะผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของอยู่ก่อน เจ้าหน้าที่งานจะไม่ออกโฉนดที่ดินให้เลยหรือหากว่าได้ออกโฉนดที่ดินไปโดยหลงผิดข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงด้วยประการใด ๆ กรรมที่ตนก็มีอำนาจทำการเพิกถอนทำลายโฉนดที่ดินนั้นเสียได้ ฉะนั้น โดยความจริงแล้วบุคคลมาขอออกโฉนดที่ดินต้องแสดงให้แน่ชัดว่าเป็นเจ้าของที่ตรงนั้นก่อน ถ้าแสดงไม่ได้หรือแสดงเป็นเท็จ โฉนดที่ดินที่ได้ไปนั้นห้ามประโยชน์อันใดไม่ กล่าวให้ชัดแจ้งก็คือการขอโฉนดที่ดินไม่ใช่เป็นการขอกรรมสิทธิที่ดิน และโฉนดที่ดินที่ยังไม่แจกให้ไปนั้นไม่เป็นสิทธิของผู้ขอ ฉะนั้นผู้ร้องก็ไม่มีสิทธิทางศาลดังกล่าวมาแต่ต้น

๖. อนึ่ง ในรายที่เกิดขึ้นเรื่องขณะนั้น ผู้ร้องแจ้งว่าได้ถือที่ดินในระหว่างมี
 สามเป็นคนต่างตัวกีด เขาคงครอบครองที่ดินโดยมิได้รับอนุญาตกีด ตลอดจนที่ร้องต่อศาลโดยอ้าง
 หลักฐานเท็จกีด ผู้ร้องหารู้ไม่ว่าได้กระทำการที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายในกรณีต่างๆ เหล่านี้ใน
 ในตัว นอกจากจะเป็นเรื่องมาขอความยุติธรรมโดยมิได้บริสุทธ์แล้ว ก็น่าที่จะถูกดำเนินคดีอาญา
 อีกโสดหนึ่งด้วย

๗. ในฐานะที่ผู้ร้องเป็นภริยาคนต่างตัว แม้จะมีได้จดทะเบียนสมรสกัน
 ตาม ถ้าเป็นจริงดังที่อ้าง การได้มาซึ่งที่ดินก็ย่อมถือว่าสามมีส่วนเป็นเจ้าของด้วย ตามนัยคำ
 พิพากษาฎีกาที่ ๑๑๗๙/๒๔๙๒ และที่ ๒๐๐๑/๒๔๙๔ ฉะนั้น การที่ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่ดินแทน
 คนต่างตัวด้วยย่อมมีความผิด ตามมาตรา ๑๓๓ แห่ง ป.ม. ที่ดิน และโฉนดที่ดินที่จะออกให้ก็น่า
 จะไม่มีผลทางกฎหมายประการใด

เรียนมาเพื่อทราบ ทงนเพื่อเป็นแนวทางดำเนินการต่อไปตามกรณี.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน

๖ มิถุนายน ๒๕๐๖

เรื่อง คนต่างด้าวได้มาหรือพยายามได้มาซึ่งที่ดินโดยมิได้รับอนุญาต

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่า เจ้าหน้าที่เป็นอันมากมีความสงสัยในคำสั่งของกระทรวงมหาดไทยที่ให้ดำเนินคดีแก่คนต่างด้าว ซึ่งทำการซื้อที่ดินโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีตามกฎหมายก่อน ทั้งนี้ โดยได้ตกลงซื้อขายชำระเงินและเข้าใช้สิทธิในฐานะเจ้าของแล้ว แต่มิได้ทำหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามนัยมาตรา ๑๒๙๙ แห่ง ป.พ.พ. จึงสงสัยว่าจะยังไม่เป็นการกระทำผิด

กรมที่ดินขอแสดงความเข้าใจในหลักความเป็นจริงอันเป็นเหตุผลแสดงถึงการกระทำผิดได้เกิดขึ้นแล้ว ดังต่อไปนี้ ก่อนอื่นตบทบบัญญัติ ม. ๘๖ แห่ง ป.ม. ที่ดินกล่าวว่า คนต่างด้าวจะได้มาซึ่งที่ดินต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีนั้น ย่อมหมายความว่า ก่อนที่จะเข้ายึดถือเป็นเจ้าของ การเข้าเป็นเจ้าของนั้นหาใช้อยู่ที่การทำหนังสือและจดทะเบียนไม่ แต่หากอยู่ที่การซื้อทรัพย์สินและเข้าใช้สิทธิเป็นเจ้าของ การที่คนต่างด้าวซื้อที่ดินแล้วเข้าไปยึดถือครอบครองเป็นเจ้าของก่อนที่จะยื่นคำขอและได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีนั้น จะต้องถือว่าคนต่างด้าวผู้นั้นฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่ง ป.ม. ที่ดิน การยื่นคำขออนุญาตซื้อที่ดินภายหลังจากที่ได้ครอบครองที่ดินแล้ว จะถือว่าเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายย่อมไม่ชอบ อนึ่ง ถ้าจะถือว่าพฤติการณ์จะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ก็ต่อเมื่อมีการจดทะเบียนซื้อขายที่ดินแล้วนั้น ถ้าพิจารณาถึงเหตุผลแท้จริงแล้วยังจะมีปัญหาให้เกิดสงสัยยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่นคนต่างด้าวซื้อที่ดินก่อนแล้ว มาขออนุญาตและรัฐมนตรีไม่อนุญาตก็ย่อมจะไม่มีมีการจดทะเบียนซื้อขาย หรือหากจะมีการอนุญาตให้ซื้อขายที่ดินเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายนิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆะ ก็เท่ากับทำสัญญาอันเปล่า ๆ ไม่มีอะไรเกิดขึ้นเลย รวมความว่าซื้อโดยมิขออนุญาตก็ไม่ผิด ซื้อแล้วขออนุญาต

แต่ไม่ได้รับอนุญาตก็ไม่ผิด ข้อแล้วไปจดทะเบียนฝ่าฝืนกฎหมายนิติกรรมเป็นโมฆะก็ไม่ผิด
 ฉะนั้น คนต่างตัวจะผิดเมื่อไร นอกจากนั้นถ้าคนต่างตัวเข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินที่ซื้อขาย
 กันเอง และไม่ได้ขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินแต่ปกครองสืบไปเป็นสืบ ๆ ปี ก็ยังไม่ถือว่าเป็น
 ความผิดกระนั้นหรือ ซึ่งกรณีต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ย่อมไม่ตรงเจตนารมณ์ของกฎหมาย และขัด
 หลักธรรมจรรยาบรรณชาติ อนึ่งเท่ากับแปลกฎหมายให้ไม่มีผลบังคับ ซึ่งเป็นกรผิดหลักตามนัย
 ป.พ. มาตรา ๔ และ ๑๐

เรื่องปัญหาสำคัญอยู่ที่คำว่า จะได้มาซึ่งที่ดิน ซึ่งได้พิจารณาเห็นว่าคำนี้ใช้หมาย
 ถึงได้มาโดยบริบูรณ์แล้วไม่ สำระสำคัญที่น่าจะเทียบเคียงคือคำว่า “จะได้อ้อม” “ได้อ้อม” และ
 “ได้อ้อมโดยบริบูรณ์” ซึ่งย่อมมีความหมายต่างกันตามลำดับ อนึ่ง มีคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับ
 คนทำสัญญาซื้อขายที่ดินและมอบโฉนดที่ดินให้ผู้อื่น ข้อแล้วนั้น ศาลถือว่าผู้ซื้อสมสิทธิ์เหนือที่ดินนั้น
 มากกว่าผู้ขายแล้ว เพียงแต่ยังไม่บริบูรณ์เท่านั้น ศาลฎีกาไม่ถือว่าเป็นโมฆะตาม ป.พ. มาตรา
 ๔๕๖ และ ยอมรับนับถือการเป็นเจ้าของของผู้ซื้อตลอดมา การที่ผู้ซื้อสมสิทธิ์ดีกว่าผู้ขายนั้น
 ทำให้ผู้ขายขอทำลายนิติกรรมไม่ได้ (ฎีกาที่ ๔๘๓/๒๔๘๐, ที่ ๒๐/๒๔๘๓, ที่ ๑๕๕-๑๕๖/
 ๒๔๘๘, ที่ ๑๓๑/๒๔๘๙, ที่ ๓๑๐/๒๔๙๐, ที่ ๒๐๕/๒๔๙๑, ที่ ๑๒๑๕/๒๔๙๑) การ
 ที่ยังไม่บริบูรณ์นั้นหมายถึงใช้ยื่นบุคคลภายนอกไม่ได้เท่านั้น (ฎีกาที่ ๔๐๔/๒๕๐๔) กรณี
 ทั้งสองนัยที่กล่าวมานี้เท่ากับศาลถือว่าเป็นการ “ได้อ้อม” แล้วแม้ยังมีจดทะเบียนก็ตาม

แท้จริงเมื่อพิจารณาเรื่องซื้อขายที่ดินแล้ว รู้สึกเห็นได้ยาก โดยมากเข้าใจกันว่า
 ซื้อขายอสังหาริมทรัพย์นั้นอยู่ที่ทำนิติกรรมและจดทะเบียนแล้ว แต่แท้จริงตามหลักกฎหมายและ
 ตามนัยคำพิพากษาบรรทัดฐานย่อมถือกันว่า การซื้อขายกับการทำนิติกรรมให้สมบูรณ์นั้นเป็น
 คนละตอน แม้ทำพิธีการยังไม่ถูกแบบก็หาใช่การซื้อขายไม่เกิดไม่ ถ้าเทียบเคียงกับการซื้อขาย
 อสังหาริมทรัพย์ที่ต้องจดทะเบียนตามมาตรา ๑๓๐๒ แห่ง ป.พ.พ. จะเห็นได้ง่ายว่า เมื่อฝ่ายหนึ่ง
 ขายอสังหาริมทรัพย์และมอบการครอบครองทรัพย์สินแล้ว ทรัพย์สินนั้นย่อมตกเป็นของผู้ซื้อ เพียงแต่
 ยังไม่บริบูรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากการที่ผู้ซื้อได้ชำระเงิน ทำนิติกรรมและขายต่อให้ที่ดินนั้นแล้ว ก็
 ย่อมอยู่ในฐานะเดียวกับผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว ฉะนั้น ตามนัยดังกล่าวนี้ คำว่า “ไม่
 บริบูรณ์” ตามมาตรา ๑๒๙๙ และ ๑๓๐๒ แห่ง ป.พ.พ. ไม่หมายความว่า ไม่ได้เป็นเจ้าของ

๕๖๒

แต่หมายความว่า ได้เป็นเจ้าของแล้ว ตามนัยคำพิพากษาที่กล่าวมา ฉะนั้น จึงถือได้ว่าเป็นคดี
กฎหมายฐานได้มาซึ่งที่ดินแล้ว ทั้งนี้เป็นการแปลกฎหมายตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายและตาม
หลักความเป็นจริง

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการ
พิจารณาดำเนินการร่วมมือกันปราบปรามผู้พยายามละเมิดกฎหมายอันเกี่ยวกับสวัสดิภาพรากฐาน
ของประเทศชาติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ ๔๑๕๖/๒๕๐๖

กรมที่ดิน

๒๖ มิถุนายน ๒๕๐๖

เรื่อง บุตรคนต่างตัวขอรับให้ที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ลับ—เฉพาะ ที่ ๖๐/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๐๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๖ ฉบับ

ตามที่ส่งเรื่องเด็กหญิงเออมพร นาวาชำนาญกิจ สัญชาติไทย อายุ ๑๕ ปี บุตรนายเอียนบก แซ่เตี้ยะ สัญชาติจีน นางลมุล แซ่เตี้ยะ สัญชาติไทย ขอรับให้ที่ดินโฉนดที่ ๑๒๑๙ อำเภอนครชัยศรี (เมือง) เนื้อที่ ๑ งาน ๓๖ วา จากนางเฟือน และนางแป้น แซ่ซัง (หม้าย) ยาย สัญชาติไทย เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย ไปให้กรมที่ดินพิจารณา จังหวัดเห็นว่าคำสั่งกระทรวงฯ มิได้กำหนดอายุไว้ ผู้ขอจึงควรรับให้ได้ แต่เพื่อความถูกต้อง จึงขอให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

กรมที่ดินเห็นว่า เรื่องการรับให้กับการซื้อ กระทรวงฯ วางหลักเกณฑ์ไว้ไม่เหมือนกันกล่าวคือ เรื่องการรับให้อายุต่ำกว่า ๑๗ บริบูรณ์ก็ได้ ถ้าไม่เป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมาย ผู้ว่าราชการจังหวัดก็พิจารณาส่งอนุมัติไปได้เลย แต่เฉพาะเรื่องข้อเท็จจริงตามการสอบสวนยังไม่ชัดเจน ควรถือเป็นหลักการว่าต้องสอบสวนการได้มาซึ่งที่ดินของผู้จะให้ทุกราย เพราะคนต่างตัวอาจออกเงินให้ผู้จะให้ลงชื่อซื้อไว้ก่อนแล้วก็ได้ ฉะนั้น ขอให้โปรดสอบสวนเพิ่มเติมว่ามารดาของผู้ซึ่งมีที่ดินอยู่แล้วตามโฉนดที่ ๑๒๐๘๘ ตำบลและอำเภอเดียวกันนั้นได้มาอย่างไร เมื่อใด ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบหรือไม่ ผู้ขอและผู้จะให้เป็นหลานและยายใกล้ชิดกันอย่างไร ผู้ให้ที่ดินแปลงนั้นมาอย่างไร เมื่อใด ถ้าซื้อ บิดามารดาผู้ขอมีส่วนออกเงินและได้รับประโยชน์อยู่หรือไม่ ในที่ดินมีสิ่งปลูกสร้างอะไรบ้าง เหตุใดจึงยกให้หลาน ยกที่ดินแปลงให้หลานคนอื่นบ้างหรือไม่ หากปรากฏว่ามีกรณีที่ดินแทนคนต่างตัวก็ให้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการทางคดีอาญาต่อไป ถ้าไม่ปรากฏกรณีดังกล่าว และเห็นว่าเป็นการให้โดยสุจริต มิได้มีการ

๕๖๔

หลักเสียงกฎหมายก็โปรดพิจารณาสั่งอนุมัติตามที่กระทรวงฯ ได้มอบอำนาจหน้าที่ไว้ให้แล้ว และโปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบด้วย

อนึ่ง ยังไม่ปรากฏว่าได้มีการเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียม ขอได้โปรดกำกับเจ้าหน้าที่ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๔๒๙๘/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๐๖

ท ๕๐๒๔/๒๕๐๖

กรมที่ดิน

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๐๖

เรื่อง บุคคลต่างตัวได้มาซึ่งที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๙ ถึง ๔๓๘/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

กรมที่ดินขอส่งสำเนาคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๙ ถึง ๔๓๘/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ เรื่องเป็นคดีต่างตัวได้มาและครอบครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาตมาพร้อมกับหนังสือ เพื่อโปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ถือประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับกรณีบุคคลต่างตัวได้มาซึ่งที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามควรแก่กรณีต่อไป

อนึ่ง ตามคำพิพากษานศาลฎีกาพิพากษาว่า การได้มาซึ่งที่ดินโดยฝ่าฝืนกฎหมายนั้นเป็นความผิดอันเกิดขึ้นครั้งหนึ่งคราวเดียว ไม่ใช่ความผิดต่อเนื่องกัน อายุความฟ้องร้องคดีจึงต้องนับหนึ่งตั้งแต่วันที่ ได้กระทำการได้มาซึ่งที่ดินโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ฉะนั้น ขอให้โปรดกำชับเจ้าหน้าที่ให้สอดส่อง หากปรากฏว่ามีบุคคลต่างตัวหรือนิติบุคคลซึ่งอาจมีสิทธิในที่ดินได้เสมือนกับคนต่างตัวได้มาซึ่งที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีการได้มาซึ่งที่ดินแทนบุคคลดังกล่าวแล้ว ก็ขอให้ติดตามเรื่องและรับพิจารณาสอบสวนดำเนินการไปตามกฎหมายและอำนาจหน้าที่ โดยควรแก่กรณี ขออย่าได้ปล่อยไว้จนหมดอายุความฟ้องร้องคดี ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยของประเทศชาติสืบไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

วันที่ ๑๔ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๐๖

ความอาญา

ระหว่าง	พนักงานอัยการจังหวัดเลย นางหว่างต แซ่เตี๋ย	โจทก์ จำเลย
เรื่อง	เป็นคนต่างด้าวได้มาและครอบครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต	
ระหว่าง	พนักงานอัยการจังหวัดเลย นายกัญ แซ่เหล้า	โจทก์ จำเลย
เรื่อง	เป็นคนต่างด้าวได้มาและครอบครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต	
ระหว่าง	พนักงานอัยการจังหวัดเลย นายจน แซ่เล้ง	โจทก์ จำเลย (๒ ส่วนวน)
เรื่อง	เป็นคนต่างด้าวได้มาและครอบครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต	
ระหว่าง	พนักงานอัยการจังหวัดเลย นางยวตกิม แซ่เล้ง	โจทก์ จำเลย
เรื่อง	เป็นคนต่างด้าวได้มาและครอบครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต	
ระหว่าง	พนักงานอัยการจังหวัดเลย นายยกเจ็ก แซ่เตี๋ย	โจทก์ จำเลย
เรื่อง	เป็นคนต่างด้าวได้มาและครอบครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต	
ระหว่าง	พนักงานอัยการจังหวัดเลย นายเจียงชวง แซ่กัว	โจทก์ จำเลย
เรื่อง	เป็นคนต่างด้าวได้มาและครอบครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต	
ระหว่าง	พนักงานอัยการจังหวัดเลย นายยวนกิม หรือกิม แซ่เล้ง	โจทก์ จำเลย
เรื่อง	เป็นคนต่างด้าวได้มาและครอบครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต	

ระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัดเลย โจทก์
นางคิงตี แซ่दान จำเลย

เรื่อง เป็นคนต่างตัวไต่มาและครอบครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต

ระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัดเลย โจทก์
นางมัยว้า แซ่หาน จำเลย

เรื่อง เป็นคนต่างตัวไต่มาและครอบครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต

จำเลยทุกสำนวนฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๒

คดีทั้ง ๑๐ สำนวนนี้ ศาลฎีกาเห็นสมควรรวมการพิจารณาพิพากษา

โจทก์ฟ้องเป็นความเดียวกันทั้ง ๑๐ สำนวนว่า เมื่อระหว่างตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๔๙๗ ตลอดมาถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๐๒ ระยะเวลากลางวันและกลางคืน จำเลยเป็น คนต่างตัวไต่มาและครอบครองที่ดิน ซึ่งยังไม่มี โฉนดที่ดิน เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและสำหรับพาณิชยกรรมมีจำนวนเนื้อที่ตามระบุในฟ้องสำหรับจำเลยแต่ละราย ทั้งนี้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่และรัฐมนตรีตามเงื่อนไข และวิธีการซึ่งกำหนดโดยกฎกระทรวง ทั้งไม่มีบทสนธิสัญญาบัญญัติให้กระทำได้อย่างใด เหตุเกิดที่ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ขันสอบสวนจำเลยทุกสำนวนให้การรับสารภาพ ขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างตัว ๒๔๘๖ มาตรา ๕, ๖, ๑๒ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน ๒๔๙๗ และประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘๖, ๘๗, ๑๑๑

จำเลยทุกสำนวนให้การเป็นอย่างเดียวกันว่า จำเลยขอให้การรับสารภาพว่า จำเลยได้กระทำผิดจริงตามฟ้องโจทก์ และขอให้การต่อไปว่า การที่จำเลยมีที่ดินตามฟ้องไว้ในครอบครองก็โดยมีผู้แนะนำว่าคนต่างตัวกรมไต่ เมื่อซื้อได้แล้วก็ขออนุญาตภายหลัง จำเลยก็ได้ซื้อไว้ โดยการรู้เห็นของพนักงานฝ่ายปกครอง ครั้นต่อมาเมื่อใช้ประมวลกฎหมายที่ดินก็ได้แจ้งการครอบครองไว้ต่ออำเภอ ต่อมาเจ้าพนักงานแจ้งว่า คนต่างตัวมีที่ดินไม่ได้ จำเลยก็ได้ยื่นคำร้องขอโอนที่ดินแปลงนี้ให้แก่บุคคลอื่น ขณะให้การนอนอยู่ในระหว่างประกาศเพื่อโอน จึงขอให้ลงโทษแก่จำเลยสถานเบา นอกจากนี้จำเลยทุกสำนวนให้การด้วยว่า นับแต่ที่จำเลยแต่ละคนได้แรกเข้าครอบครองที่ดินตามฟ้องเกิน ๕ ปีแล้ว ฟ้องโจทก์ขาดอายุความ

ศาลชั้นต้นสอบถามถึงวันเริ่มครอบครองที่ดินของจำเลยแต่ละรายแล้ว คู่ความทุก
 ส่วนนัดลงรับกันต่อไปว่า ที่ดินแต่ละแปลงตามที่โจทก์ฟ้องเป็นที่ดินไม่มีหนังสือสำคัญ จำเลย
 แต่ละรายไม่มีที่ดินมาโดยการทำหนังสือสัญญาซื้อขายกันเอง

ศาลชั้นต้นวินิจฉัยในทุกสำนวนเป็นใจความตอกกันว่า เมื่อคู่ความแถลงรับกันว่า
 ที่ดินไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ คือ โฉนด โฉนดตราจอง หรือตราจองที่ได้ตราไว้ได้
 ทำประโยชน์แล้วเช่นนั้น จำเลยก็ย่อมไม่อาจเป็นผู้ทรงกรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงที่โจทก์ฟ้องได้ตาม
 ประมวลกฎหมายที่ดิน สัญญาซื้อขายที่จำเลยทำกับคู่ขายจึงมีลักษณะเป็นเพียงหลักฐานการเปลี่ยน
 ตัวผู้ครอบครองที่ดินกันเท่านั้น คำว่า "ได้มาซึ่งที่ดิน" ตามพระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวข้อง
 กับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ มาตรา ๕ และประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘๖ หมายถึงคนต่าง-
 ด้าวได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินเท่านั้น ห้ามมีความหมายกว้างไกลออกไปจนรวมถึงสิทธิอื่นใดใน
 ที่ดินนั้นด้วยไม่ ข้อเท็จจริงในคดีทุกสำนวน ที่ดินไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ ฉะนั้น
 จำเลยจึงไม่อาจได้มาซึ่งที่ดินอันเป็นความผิดตามบทกฎหมายที่โจทก์ฟ้องได้ เมื่อวินิจฉัยว่าการ
 กระทำของจำเลยไม่มีความผิดเสียแล้ว ข้อที่จำเลยคัดฟ้องว่าคดีขาดอายุความจึงไม่ต้องวินิจฉัย
 ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ปล่อยตัวจำเลยพ้นข้อหาไป

อัยการโจทก์อุทธรณ์ว่า ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ จำเลยได้กระทำการอันเป็นการ
 ได้มาซึ่งที่ดินตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว เพราะเป็นการได้มาซึ่งสิทธิครอบครองในฐานะเป็น
 เจ้าของ

ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยเป็นใจความอย่างเดียวกันทุกสำนวนว่า การได้มาซึ่งที่ดินตาม
 พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนต่างด้าว และตามประมวลกฎหมายที่ดินนั้นหมายถึงการ
 ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินในฐานะเป็นเจ้าของ หากได้หมายแต่เฉพาะการได้มา
 ซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินอย่างเดียวไม่ เมื่อจำเลยได้มาซึ่งสิทธิครอบครองที่ดินในฐานะเป็นเจ้าของ
 โดยฝ่าฝืนกฎหมาย จำเลยก็ย่อมมีความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง ส่วนข้ออายุความเห็นว่าเป็นความผิด
 ต่อเนื่องกันเรื่อยมาฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ ศาลอุทธรณ์จึงพิพากษาอย่างเดียวกันทั้ง ๑๐
 สำนวน ให้กลับคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่าจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘๖,
 ๑๑๑ ให้ปรับจำเลย ๕๐๐ บาท จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาปรานี
 ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงปรับจำเลย ๒๕๐ บาท ถ้าจำเลย
 ไม่เสียค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙, ๓๐

แต่มีความเห็นแย้งของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ดังนี้

ในคดีอัยการจังหวัดเลย โจทก์ นางหว่างดี จำเลย (อ. ๒๔๗/๒๕๐๓) มีความเห็นแย้งว่า วันที่จำเลยได้มาและครอบครองที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น ย่อมถือได้ว่า ความผิดของจำเลยเกิดขึ้นในวันนั้นแล้ว อายุความจึงต้องเริ่มนับแต่วันนั้น แต่คดีนี้อายุความ ๑๐ ปี โจทก์ฟ้องไม่ขาดอายุความ อย่างไรก็ตาม การที่โจทก์จำเลยแถลงรับกันในรายงานกระบวนการพิจารณาว่า จำเลยเริ่มครอบครองที่ดินแปลงนี้มาตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๔๙๖ ตลอดมาจนบัดนี้ เป็นการแสดงว่าจำเลยได้เข้าครอบครองที่ดินแปลงนั้นเป็นวันกระทำผิดต่อกฎหมายก่อนวันที่โจทก์บรรยายในคำฟ้องถึง ๑ ปี ๕ เดือนเศษ แต่โจทก์มิได้ยื่นคำร้องขอแก้ฟ้อง จึงถือได้ว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการพิจารณาแตกต่างกับข้อเท็จจริงดังกล่าวในฟ้อง ให้ศาลยกฟ้องคดีนี้ และถึงแม้จำเลยจะมีโทษอุทธรณ์ความข้อนี้ขึ้นมา ก็ยกขึ้นวินิจฉัยได้ ผู้แย้งมีความเห็นว่า ควรให้ยกฟ้องโจทก์

ในคดีอัยการจังหวัดเลย โจทก์ นายก้อย แซ่เหล้า จำเลย (อ. ๒๔๘/๒๕๐๓) มีความเห็นแย้งว่า “การได้มาซึ่งที่ดิน” นั้นยังไม่สำเร็จจนกว่าจะได้ทำหนังสือและจดทะเบียนในคดีนี้ โจทก์จำเลยแถลงรับกันว่า จำเลยได้ที่ดินมาโดยทำหนังสือซื้อขายกันเอง ฉะนั้น การได้มาซึ่งที่ดินรายนี้จึงยังไม่สำเร็จ และการกระทำของจำเลยยังไม่เข้าชนพยาน จึงเห็นควรพิพากษายืนยกฟ้อง

ในคดีอัยการจังหวัดเลย โจทก์ นายจิม แซ่เล้ง จำเลย (อ. ๒๕๐/๒๕๐๒) มีความเห็นแย้งว่า “การได้มาซึ่งที่ดิน” ตามบทกฎหมายที่โจทก์อ้างนั้น ไม่จำกัดเฉพาะเพียงแต่ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองเท่านั้น จะได้มาด้วยประการใด ๆ ก็ชื่อว่าได้มาซึ่งที่ดินทั้งสิ้น คนต่างคำที่ไม่มีบทสนธิสัญญาบัญญัติให้มีกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์ได้ ไม่อาจจะได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินตามกฎหมายที่ดินเลย หากฝ่าฝืนได้มาก็มีความผิด คำว่า “สิทธิในที่ดิน” ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๑ วรรค ๒ แม้จะมีความหมายรวมถึงกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองด้วยก็ตาม ผู้แย้งเห็นว่าจะนำคำนี้มาใช้แก่กรณีที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างคำที่ไม่มีบทสนธิสัญญาไม่ได้ แต่คดีนี้ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยได้มาซึ่งที่ดิน เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๔๙๗ ทางพิจารณาได้ความว่า จำเลยได้มาตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ ข้อเท็จจริงซึ่งได้ความจากทางพิจารณาจึงต่างกับข้อเท็จจริงดังกล่าวในฟ้อง อนึ่งการได้มาซึ่งที่ดินจำเลยได้มาเมื่อสมัยใช้พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างคำ ๒๔๙๖ แต่พระราชบัญญัตินั้นได้ถูก

ยกเลิกไปแล้ว แม้การกระทำของจำเลยจะยังเป็นความผิดอยู่ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ผู้แย้งก็เห็นว่าจะลงโทษจำเลยตามกฎหมายสองฉบับนั้นไม่ได้ เพราะอัตราโทษในกฎหมายสองฉบับนั้นไม่เท่ากัน อัตราโทษตามพระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว ฯ จำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๖ เดือน แต่ประมวลกฎหมายที่ดินจำคุกอย่างสูงถึง ๒ ปี ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓ บัญญัติให้ใช้กฎหมายที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำผิด คือพระราชบัญญัติฉบับแรกแต่ก็จะนำมาใช้ไม่ได้ เพราะคดีขาดอายุความ โดยนับแต่วันจำเลยกระทำผิด คือวันซื้อหรือได้มาซึ่งที่ดิน จนถึงวันโจทก์ฟ้องเป็นเวลาเกิน ๕ ปีแล้ว และจะใช้ประมวลกฎหมายที่ดินมาลงโทษจำเลยก็ไม่ได้ เพราะกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง ทั้งความผิดของจำเลยก็ไม่ใช่เป็นความผิดที่คงอยู่เรื่อย ๆ โดยเหตุผลเหล่านี้ผู้แย้งเห็นควรวินิจฉัยฟ้องโจทก์

ในคดีอัยการจังหวัดเลย โจทก์ นางยวตกิม แซ่เล้ง จำเลย (อ. ๒๕๑/๒๕๐๓) มีความเห็นแย้งว่า การกระทำผิดของจำเลยไม่เป็นความผิดอยู่เสมอไป เพราะกฎหมายถือว่าผิดตอนจะได้มา ไม่ใช่ได้มาแล้วหรือครอบครองอยู่เป็นความผิด ได้มาวันใดความผิดย่อมเกิดขึ้นทันที และอายุความต้องเริ่มนับแต่วันนั้น จำเลยในคดีนี้ครอบครองที่ดินแปลงนั้นนับถึงวันฟ้องเกิน ๕ ปีแล้ว ฟ้องของโจทก์จึงขาดอายุความ

ในคดีอัยการจังหวัดเลย โจทก์ นางต้นดี แซ่คำ จำเลย (อ. ๒๕๕/๒๕๐๓) มีความเห็นแย้งอย่างเดียวกับความเห็นแย้งในคดี อัยการจังหวัดเลย โจทก์ นายจัน แซ่เล้ง จำเลย (อ. ๒๕๐/๒๕๐๓)

จำเลยทุกสำนวนฎีกาเป็นใจความอย่างเดียวกันว่า การได้มาซึ่งที่ดินของจำเลยยังไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย ถึงจะเป็นความผิด ฟ้องโจทก์ก็ขาดอายุความ

ศาลฎีกา ได้ตรวจสอบสำนวนและประชุมปรึกษาคดีแล้ว ประเด็นข้อแรกมีอยู่ปัญหาข้อกฎหมายว่า การ “ได้มาซึ่งที่ดิน” ตามพระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ มาตรา ๕, ๖ และตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘๖ อันเป็นบทกฎหมายที่โจทก์ขอให้ลงโทษจำเลยนั้น หมายถึงคนต่างด้าวได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินเท่านั้น หรือหมายรวมถึงสิทธิอื่นใดในที่ดินนั้นด้วย ศาลฎีกาได้ตรวจดูบทกฎหมายและพิเคราะห์โดยตระหนักเห็นว่า สำหรับพระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ นั้นตามความในมาตรา ๕

ซึ่งบัญญัติเป็นใจความว่า คนต่างด้าวจะได้มาซึ่งที่ดินได้ก็ด้วยอาศัยบทสนธิสัญญาซึ่งบัญญัติให้ม
 กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ได้นั้น หาได้มีความหมายจำกัดแต่ว่าการได้มานั้นจะต้องเป็นการได้
 กรรมสิทธิ์เสมอไปไม่ เพราะตามความหมายในกฎหมายมีว่า คนต่างด้าวจะได้มาซึ่งที่ดินด้วย
 ประการใดก็ตาม คนต่างด้าวนั้นต้องเป็นของประเทศซึ่งมีบทสนธิสัญญาให้มกรรมสิทธิ์ใน
 อสังหาริมทรัพย์ได้ ฉะนั้น การได้มาจึงมิได้มีความหมายเฉพาะได้กรรมสิทธิ์ อนึ่ง แม้ในกรณี
 ที่มีบทสนธิสัญญาบัญญัติให้คนต่างด้าวมกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ได้ คนต่างด้าวนั้นก็อาจ
 ได้มาซึ่งสิทธิครอบครองในที่ดินก่อนแล้ว จึงมาได้กรรมสิทธิ์ในภายหลังก็ได้ ฉะนั้นคำว่ากรรม
 สิทธิ์ในมาตรา ๕ จึงมิได้เป็นผลทำให้ต้องแปลการได้มาว่าเป็นการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์อย่างเดียว
 เช่นที่ศาลชั้นต้นเข้าใจ ต่อจากนั้นกมมาตรา ๖ มาตรา ๗ และ ๘ ว่าคนต่างด้าวได้มาซึ่งที่ดิน
 เพื่อใช้ประโยชน์บางประการได้ตามข้อกำหนดในกฎหมาย และต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
 เจ้าพนักงานจะอนุญาตได้ไม่เกินอัตราขสูง ผู้รับอนุญาตต้องใช้ที่ดินเพื่อเป็นประโยชน์แห่ง
 กิจการนั้น ทั้งหมดนี้แสดงความหมายว่าใช้สิทธิครอบครองก็ได้ด้วย หาใช่เฉพาะกรรมสิทธิ์
 เท่านั้นไม่ นอกจากนั้นมาตรา ๘ ซึ่งกฎหมายบัญญัติถึงกรณีที่คนต่างด้าวได้รับอนุญาตให้มิ และ
 ใช้ที่ดินกฎหมายก็หาได้ใช้ถ้อยคำว่าให้มกรรมสิทธิ์ไม่ ยิ่งในมาตรา ๑๐ ยังมีความหมายชัดขึ้น
 ในเมื่อกฎหมายใช้ถ้อยคำว่า “คนต่างด้าวผู้ได้มาซึ่งที่ดิน ฯลฯ เมื่อได้แสดงหลักฐานแห่งสิทธิ
 ของตน ฯลฯ” ซึ่งทงนแสดงว่าการได้มาซึ่งที่ดินนั้นหมายรวมถึงสิทธิในที่ดินอย่างอื่น นอกจาก
 กรรมสิทธิ์ด้วยส่วนข้อความที่ใช้ในกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติที่ดิน
 ในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ และที่ใช้ในแบบท้ายกฎนั้นก็หาได้มีความหมาย
 จำกัดหรือมุ่งประสงค์ไปถึงกรรมสิทธิ์แต่อย่างเดียวไม่ เพราะความที่ “เจ้าของที่ดิน” นั้นก็
 ย่อมทราบกันอยู่ทั่วไปว่าหมายถึงเจ้าของสิทธิครอบครองในที่ดินด้วย มิใช่หมายถึงเจ้าของกรรม
 สิทธิ์ในที่ดินแต่ประการเดียว

สำหรับประมวลกฎหมายที่ดินบัญญัติถึงการที่คนต่างด้าวได้มาซึ่งที่ดินอยู่ใน
 มาตรา ๘๖ และมีการกล่าวถึงการได้มาซึ่งที่ดินในกรณีอื่น ๆ อีกหลายแห่ง อาทิเช่นในมาตรา
 ๘๑, ๘๓ การได้มาซึ่งที่ดินทางมรดก และมาตรา ๘๖ การได้มาซึ่งที่ดินในฐานะเป็นเจ้าของ
 แทนคนต่างด้าวศาลฎีกาก็เห็นว่ามีมีความหมายอย่างเดียวกับพระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับ
 คนต่างด้าวดังกล่าวแล้ว เพราะในหลายบทหลายมาตราก่อนบทมาตราดังกล่าว ประมวลกฎหมาย

ที่ดินใช้คำว่า “ได้มาซึ่งสิทธิในที่ดิน” และได้พิเคราะห์ศัพท์ไว้ว่า “สิทธิในที่ดิน” หมายความว่า กรรมสิทธิ์และให้หมายความรวมถึงสิทธิครอบครองด้วย ซึ่งทงนแสดงความมุ่งหมายไว้ให้เห็นได้

อนึ่ง ในส่วนเจตนารมณ์ ศาลฎีกาก็เห็นว่า ถ้าจะถือว่า การได้มาซึ่งที่ดินของคนต่างด้าว หมายความว่าเฉพาะถึงการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์เท่านั้นแล้ว ความคุ้มครองป้องกันชนในชาติซึ่งกฎหมายวางไว้เช่นคนต่างด้าวต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานก่อน การจำกัดจำนวนเนื้อที่และอื่น ๆ ก็จะไปตลอดไปแทบทั้งสิ้น เพราะสิทธิครอบครองนั้นก็เป็นผู้ทรงสิทธิถือสิทธิเป็นเจ้าของในที่ดินอยู่เป็นอย่างยิ่ง และที่ดินในราชอาณาจักรก็ยังมีอีกเป็นอันมากที่ยังหาได้มีหนังสือสำคัญอันเป็นหลักประกันแห่งกรรมสิทธิ์ไม่

อาศัยเหตุดังกล่าวนี้ ศาลฎีกาจึงเห็นว่า ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมาว่า การได้มาซึ่งที่ดินตามพระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าวและตามประมวลกฎหมายที่ดิน หมายถึง การได้มาซึ่งสิทธิครอบครองในฐานะเจ้าของด้วย หาได้หมายความว่าเฉพาะการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินอย่างเดียวไม่ นั้น ชอบแล้ว ฎีกาจำเลยในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ส่วนในข้ออายุความซึ่งเป็นประเด็นต่อมา มีปัญหาว่าการได้มาซึ่งที่ดินโดยฝ่าฝืนกฎหมายนี้ เป็นความผิดอันเกิดขึ้นครั้งหนึ่งคราวเดียว เมื่อจำเลยกระทำการได้มาหรือตราใบที่จำเลยยังคงครอบครองที่ดินอยู่ก็ย่อมเป็นความผิดต่อเนื่องกันมาไม่ขาดสาย ศาลฎีกาได้พิเคราะห์ในข้อนี้แล้วเห็นว่า การได้มานั้นเป็นกรรมหรือการกระทำอันหนึ่งซึ่งเมื่อจำเลยกระทำลงสำเร็จแล้วกรรมนั้นก็ย่อมยุติลง ผลที่เกิดขึ้นคือที่จำเลยครอบครองที่ดินต่อเนื่องมานั้น เป็นเพียงผลของกรรมหาใช่ตัวกรรมนั้นไม่ อีกประการหนึ่ง กฎหมายที่ใช้ความว่า คนต่างด้าวได้มาซึ่งที่ดิน กฎหมายไม่ได้ใช้ความว่า คนต่างด้าวมีอยู่ซึ่งที่ดิน ซึ่งทำให้เห็นชัดขึ้นว่าการได้มาเป็นกรรมหรือการกระทำครั้งหนึ่งคราวเดียว ต่างกับการมีอยู่ซึ่งที่ดินอันเป็นกรรมต่อเนื่องกันตลอดเวลาที่มีอยู่นั้น ฉะนั้น การได้มาซึ่งที่ดินโดยฝ่าฝืนกฎหมายนี้จึงเป็นความผิดอันเกิดขึ้นครั้งหนึ่งคราวเดียว หาใช่เป็นความผิดต่อเนื่องกันมาไม่ อายุความฟ้องร้องคดีจึงต้องเริ่มนับหนึ่งตั้งแต่วันที่จำเลยคนหนึ่งกระทำการได้มาซึ่งที่ดินโดยฝ่าฝืนกฎหมายเป็นต้นไป

บทกำหนดโทษที่โจทก์ขอขึ้นมาก็คือ พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว มาตรา ๑๒ ปรับไม่เกินห้าพันบาท จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ ทงนมีอายุความฟ้องร้องหาบ ประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๑๑๑ ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกิน

๒ ปี หรือทั้งปรับทั้งจำ อายุความฟ้องร้องสิบปี จำเลยทุกสำนวนกระทำความผิดมาครั้งยังใช้พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ จึงต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคนแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะในทางใดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ และถืออายุความ ๕ ปี ทุกสำนวนโจทก์ยื่นฟ้องเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๒ และปรากฏจากการที่ศาลสอบถามถึงวันเริ่มครอบครองที่ดินของจำเลย แต่ละรายโจทก์และจำเลยแถลงรับกันดังนี้

นางหว่างดี แซ่เตียว จำเลย (คดีดำ อ. ๒๔๗/๒๕๐๓) จำเลยเริ่มครอบครองที่ดินที่โจทก์ฟ้องมาตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

นายก้อย แซ่เหล้า จำเลย (คดีดำ อ. ๒๔๘/๒๕๐๓) จำเลยเริ่มครอบครองที่ดินที่โจทก์ฟ้องมาตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

นายจัน แซ่เล้ง จำเลย (คดีดำที่ อ. ๒๔๙/๒๕๐๓) จำเลยเริ่มครอบครองที่ดินที่โจทก์ฟ้องมาตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๐

นายจิม แซ่เล้ง จำเลย (คดีดำที่ อ. ๒๕๐/๒๕๐๓) จำเลยเริ่มครอบครองที่ดินที่โจทก์ฟ้องมาตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖

นางยวดีกิม แซ่เล้ง จำเลย (คดีดำที่ อ. ๒๕๑/๒๕๐๓) จำเลยเริ่มครอบครองที่ดินที่โจทก์ฟ้องมาตั้งแต่วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๖

นายยกเจ็ก แซ่เตียว จำเลย (คดีดำที่ อ. ๒๕๒/๒๕๐๓) จำเลยเริ่มครอบครองที่ดินที่โจทก์ฟ้องมาตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๗

นายเจียงซวง แซ่กัว จำเลย (คดีดำที่ อ. ๒๕๓/๒๕๐๓) จำเลยเริ่มครอบครองที่ดินที่โจทก์ฟ้องมาตั้งแต่วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๙

นายยวนกิมหรือกิม แซ่เล้ง จำเลย (คดีดำที่ อ. ๒๕๔/๒๕๐๓) จำเลยเริ่มครอบครองที่ดินที่โจทก์ฟ้องมาตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๔๙๕

นางคินดี แซ่ตัน จำเลย (คดีดำที่ อ. ๒๕๕/๒๕๐๓) จำเลยเริ่มครอบครองที่ดินที่โจทก์ฟ้องมาตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

นางมัยวา แซ่ห่าน จำเลย (คดีดำ อ. ๒๕๖/๒๕๐๓) จำเลยเริ่มครอบครองที่ดินที่โจทก์ฟ้องมาตั้งแต่วันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

๕๓๔

เมื่อปรากฏเช่นนี้ และโจทก์เพ่งมาขึ้นฟ้องจำเลยทุกสำนวน เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๒ คดีจึงเป็นอนันขาดอายุความฟ้องร้องทุกสำนวน ปัญหาข้ออื่น ๆ เป็นอันยุติ มีจำต้องวินิจฉัย จึงพร้อมกันพิพากษากลับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ยกฟ้องโจทก์ทั้ง ๑๐ สำนวน ปล่อยจำเลยพ้นข้อหาไป.

นายสัญญา ธรรมศักดิ์

หลวงบริรักษ์จรรยาวัศร

นายสอาด นาวิเจริญ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าคดีนี้ได้ทำคำพิพากษาโดยนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนได้ร่วมประชุมปรึกษากับองค์คณะมีความเห็นพ้องต้องกัน ตั้งได้ลงนามไว้แล้วในต้นร่างคำพิพากษา แต่บัดนี้ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์เสียก่อนที่จะลงนามในคำพิพากษานี้ จึงบันทึกไว้เป็นสำคัญ

ป. บัตตพงษ์

(นายประวัติ บัตตพงษ์)

ประธานศาลฎีกา

๑๔ มี.ค. ๐๖

ที่ ๕๒๒๗/๒๕๐๖

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๐๖

เรื่อง คนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๖๑๕๘/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๒๖ ฉบับ

ตามที่จังหวัดขอนแก่นเรื่องนายกุ นามกว้าง สัญชาติญวน ซึ่งได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปว่า

๑. การที่นายกุ นามกว้าง ขอจดทะเบียนการได้มาซึ่งที่ดินโดยทางนิติกรรมนั้น นายกุ นามกว้าง เป็นคนสัญชาติญวน ไม่อาจมีสิทธิขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินตาม ม. ๘๖ แห่ง ป.ม. ที่ดิน

๒. การขอจดทะเบียนตามข้อ ๑ จะดำเนินการขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินตาม ม. ๘๖ วรรค ๒ หรือไม่ และจะถือว่าเป็นการขอให้ ได้มาโดยผ่าน ม. ๘๗ แห่ง ป.ม. ที่ดิน หรืออย่างใด เพราะที่ดินที่จะขอให้ ได้มาเพื่อการเกษตรกรรมเกินสิทธิที่จะพึงมี ได้อยู่แล้ว

๓. ตามทางรังวัดชั้นสูตรสอบสวนใหม่ปรากฏว่า จำนวนเนื้อที่และเขตติดต่อข้างเคียงคลาดเคลื่อนแตกต่างจาก ส.ค. ๑ หากอำเภอจะพิจารณาแก้ไขย่อมจะขัดกับหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๒๓๘/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๐๖

จังหวัดเห็นว่า เป็นข้อขัดข้องจึงขอทราบทางปฏิบัติ นั้น

เรื่องน กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ควรถือว่านายกุ นามกว้าง ได้มาซึ่งที่ดินนั้น ก่อนวันใช้ พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ เมื่อนายกุ นามกว้าง ประสงค์ จะขอจดทะเบียนเพื่อให้เอกสารแสดงการได้มาซึ่งที่ดินโดยทางนิติกรรม ดังนั้น ก็ไม่ใช่เรื่องขอให้ ได้มาซึ่งที่ดินใหม่ จึงไม่ต้องดำเนินการตาม ม. ๘๖ แห่ง ป.ม. ที่ดิน และไม่ขัดกับ ม. ๘๗ แห่ง ป.ม. ที่ดินประการใด ส่วนจำนวนเนื้อที่และเขตติดต่อข้างเคียงคลาดเคลื่อนแตกต่างจาก

๕๗๖

ส.ค. ๑ นั้น ปรากฏว่า ตามที่ขอรับรองการทำประโยชน์จำนวนเนื้อที่น้อยกว่าที่แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้
ทุกแปลง ฉะนั้น หากเป็นที่ดินรายเดียวกันกับที่ใดแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้แล้ว ก็ไม่ต้องแก้จำนวนเนื้อที่
และเขตข้างเคียง ให้ถือการรับรองการทำประโยชน์นั้นดำเนินการจดทะเบียนต่อไปได้ตาม
ระเบียบ จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิที่ดิน.

ที่ ๕๓๖๓/๒๕๐๖

กรมที่ดิน

๖ สิงหาคม ๒๕๐๖

เรื่อง คนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ด่วนมาก ที่ ๘๙๙๒/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๖ และ
ด่วนมาก ที่ ๑๐๓๙๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๐๖

ตามที่ส่งบัญชีการสำรวจแบบแจ้งการครอบครองที่ดินของอำเภอคง และอำเภอ
โชคชัย เกี่ยวกับคนต่างด้าวและบุตรภริยาคนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็น
การถือที่ดินแทนคนต่างด้าว ไปเพื่อพิจารณา นั้น

เรื่องนี้ ไม่ปรากฏว่าจังหวัดได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ดินและส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน
ดำเนินการทางคดีอาญาแก่บุคคลเหล่านั้นตามควรแก่กรณีแล้วหรือประการใด หากยังไม่
ดำเนินการดังกล่าว ขอให้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการ แล้วแจ้งไปให้กรมที่ดิน
ทราบด้วย

อนึ่ง กรมที่ดินขอแสดงความเข้าใจด้วยว่า ตามที่ให้มีการตรวจสอบการแจ้งการ
ครอบครองที่ดินเกี่ยวกับบุคคลต่างด้าวและให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยหนังสือกรมที่ดิน ที่
๕๒๙๖/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๐๒ นั้น มีความมุ่งหมายถึงกรณีที่บุคคลต่างด้าวและ
นิติบุคคลสัญชาติ ไทยซึ่งอาจมีสิทธิในที่ดินได้เสมือนกับคนต่างด้าวได้มาซึ่งที่ดิน โดยไม่ได้รับ
อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พุทธศักราช ๒๔๘๖
พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๓ กับประมวลกฎหมายที่ดิน
ตามกรณีเท่านั้น หากได้หมายความรวมถึงการได้มาซึ่งที่ดินก่อนวันใช้ พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่
เกี่ยวกับคนต่างด้าวดังกล่าวข้างต้นแล้วแต่กรณีด้วยไม่ จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๕๘๗๘/ ๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๐๖

๑๔ พฤษจิกายน ๒๕๐๖

เรื่อง บุตรผู้เยาว์หรือภริยาของคนต่างด้าวขอได้มาซึ่งที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยกรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า เรื่องบุตรผู้เยาว์และบุตรบุญธรรมผู้เยาว์ผู้มีสัญชาติไทยของคนต่างด้าวและภริยาของคนต่างด้าวซึ่งจะจดทะเบียนสมรสหรือไม่ก็ตาม เมื่อจะทำการได้มาซึ่งที่ดินย่อมมีความยุ่งยากในข้อกฎหมายสลับซับซ้อนมาก ช้แจงก็เข้าใจยาก สอบสวนหาหลักฐานความจริงเพื่อประกอบการพิจารณาก็มีประเด็นมากหลายไม่ยุติง่าย ๆ และเป็นที่ยึดใจบุคคลผู้พยายามจะขอที่ดินด้วย

ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องบุคคลดังกล่าวขอทำนิติกรรมและจดทะเบียนเป็นไปตามกฎหมาย จึงวางระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

๑. ในการสอบสวนผู้ขอขึ้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม แจงแก่ผู้ขอขึ้นที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานในเรื่องด้วยว่า ข้อความที่ได้แจ้งแก่เจ้าพนักงานขึ้นผูกพันตัวเขา หากข้อความที่แจ้งนั้นเป็นเท็จ การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นอาจจะเป็นโมฆะเสียเปล่า ผู้ขอก็จะไม่มีทางได้ที่ดินไปโดยชอบ เงินค่าที่ดินก็จะไม่ได้คืน และอาจมีความผิดทางอาญาฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานหรือผิดฐานอื่นอีกด้วย อันอาจจะเป็นการเสียหายแก่ผู้ขอเองทั้งสิ้น

๒. ในการสอบสวนเรื่องดังกล่าวให้ผู้ขอ นำพยานที่ควรเชื่อถือได้อย่างน้อย ๒ คน มาให้ถ้อยคำรับรองและบันทึกไว้เป็นหลักฐานในเรื่องด้วยว่า คำขอของผู้ขอตลอดจนข้อความที่ได้แจ้งแก่เจ้าพนักงานนั้นเป็นความจริง ทั้งควรที่จะสอบเพิ่มเติมอีกบ้างตามควรเพื่อฟังพฤติการณ์แท้จริงของผู้ขอขอที่ดิน

๓. ในกรณีที่บุตรผู้เยาว์รวมทั้งบุตรบุญธรรมผู้เยาว์ของคนต่างด้าวขอได้มาซึ่งที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งแก่ผู้ขอหรือผู้แทนทราบไว้ด้วยว่า เมื่อได้ลงชื่อเด็กเป็นผู้ขอที่ดินไปแล้วตามหลักของศาลถือว่าที่ดินหรือทรัพย์สินนั้นเป็นของเด็กโดยเด็ดขาดตลอดไป การจะทำ

นิติกรรมอันเกี่ยวแก่ที่ดินของเด็กนั้นต้องอยู่ในความควบคุมของศาลตามกฎหมายผู้มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของเด็กห้ามสิทธิจำหน่ายทรัพย์สินของเด็กเหมือนแต่ก่อนไม่ ดังนั้น การที่คิดว่าจะลงชื่อบุคคลเป็นผู้ซื้อเพื่อเป็นการอำพรางไว้ตั้งแต่ก่อนนั้นจะหมดทางได้ทรัพย์สินนั้น จนกว่าเด็กจะบรรลุนิติภาวะและคืนให้เอง

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

๑๘ พุทธศักราช ๒๕๐๖

เรื่อง การใช้ที่ดินของบุคคลต่างตัวหรือนิติบุคคลที่อาจมีสิทธิในที่ดินได้เสมือนกับคนต่างตัว
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาประกาศกรมที่ดิน ลงวันที่ ๑๘ พุทธศักราช ๒๕๐๖

กรมที่ดินขอส่งสำเนาประกาศกรมที่ดินเรื่องการใช้ที่ดินของบุคคลต่างตัวหรือนิติบุคคลที่อาจมีสิทธิในที่ดินได้เสมือนกับคนต่างตัวมาเพื่อให้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่เขตประกาศ และแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบเท่าที่โอกาสจะอำนวยให้ด้วย

อนึ่ง ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้รับอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินนั้น ให้เจ้าหน้าที่บันทึกถ้อยคำของผู้ได้รับอนุญาตไว้เป็นหลักฐานในเรื่องด้วยว่า ผู้ได้รับอนุญาตได้ทราบถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดสิทธิในการใช้ที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน หมวด ๘ และได้ทราบถึงกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายที่ดิน หมวด ๑๒ แล้ว ขอให้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ประกาศกรมที่ดิน

เรื่อง การใช้ที่ดินของบุคคลต่างด้าวหรือนิติบุคคลที่อาจมีสิทธิในที่ดิน
ได้เสมือนกับคนต่างด้าว

ด้วยปรากฏว่า มีบุคคลต่างด้าวหรือนิติบุคคลที่มีสิทธิในที่ดินได้เสมือนกับคนต่าง
ด้าวใช้ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้มีได้ตามประมวลกฎหมายที่ดินไม่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น ไม่
ใช้ที่ดินนั้นด้วยตนเอง ไม่ใช้ที่ดินนั้นเพื่อกิจการตามที่ได้รับอนุญาตภายในกำหนดของกฎหมาย
ไม่ใช้ที่ดินนั้นให้ตรงตามกิจการที่ได้รับอนุญาต เมื่อเลิกใช้ที่ดินตามที่ได้รับอนุญาตแล้วก็
ใช้ที่ดินนั้นเพื่อกิจการอื่นก็ มิได้แจ้งแสดงการเปลี่ยนแปลงต่อทางราชการตามกฎหมายบัญญัติ
ไว้ อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ทั้งนี้ อาจเป็นด้วยไม่ทราบว่าตนมีหน้าที่ประการใดบ้าง
ก็ได้

กรมที่ดินจึงขอแจ้งให้บุคคลต่างด้าวหรือนิติบุคคลดังกล่าว บรรดาที่ได้รับอนุญาต
ให้ได้ไปซึ่งที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้วนั้นพึงทราบ และถ้าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นผิด
ไปดังกล่าวก็ขอให้รีบมาแจ้งขอเปลี่ยนแปลงเสียโดยเร็ว เพราะการหลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามเมื่อ
ปรากฏเรื่องขึ้นก็อาจมีความผิด และจะถูกบังคับให้จำหน่ายที่ดินนั้นไปตลอดจนตนเองก็อาจถูกสั่ง
ให้ออกไปจากประเทศไทยในฐานะบุคคลอันไม่พึงปรารถนาต่อไปก็ได้ จึงขอประกาศให้ทราบ
ทั่วกัน.

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๖

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗

เรื่อง คนต่างด้าวได้ที่ดินมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ค่วนมาก ที่ ๖๒๖๗/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๐๖

ตามที่จังหวัดได้ส่งบัญชีสำรวจการแจ้ง ส.ค. ๑ ของคนต่างด้าวรวม ๖ อำเภอ กับ ๒ กิ่ง ๙ ไปเพื่อพิจารณาและว่าเฉพาะอำเภอกระนวนไม่มีกรณีคนต่างด้าวแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้แต่อย่างใด ส่วนอำเภอเมืองขอนแก่นยังตรวจสอบไม่เสร็จ จังหวัดได้เร่งรัดไปแล้ว นั้น

เรื่องน กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นควรดำเนินการ ดังนี้

๑. รายได้ได้มาซึ่งที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตาม พ.ร.บ. ออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๙ พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนของเกี่ยวกับคนต่างด้าว พุทธศักราช ๒๔๘๖ หรือตามประมวลกฎหมายที่ดิน ให้จังหวัดสั่งให้เจ้าหน้าที่ดินนั้นเสียภายในระยะเวลาที่จังหวัดเห็นเป็นการสมควร หากพ้นกำหนดนั้นแล้วยังไม่จำหน่าย ก็ให้รายงานไปยังกรมที่ดินเพื่อพิจารณา สั่งบังคับจำหน่ายตามมาตรา ๙๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินต่อไป

เฉพาะรายได้ได้มาซึ่งที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนของเกี่ยวกับคนต่างด้าว พุทธศักราช ๒๔๘๖ หรือตามประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการทางคดีอาญาตามกรณีด้วย และให้ดำเนินคดีก่อนที่จะสั่งให้จำหน่ายที่ดินตามที่กล่าวข้างต้น

ส่วนผู้ที่ระบุจำหน่ายนั้น ให้พิจารณาถึงกรณีอันเป็นการได้มาซึ่งที่ดินโดยหลักเลี้ยงกฎหมายหรือเพื่อประโยชน์แก่คนต่างด้าวหรือในฐานะเป็นเจ้าของที่ดินแทนคนต่างด้าวตามมาตรา ๗๔ วรรค ๒ มาตรา ๙๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินด้วย

๒. ควรสอบสวนเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งที่ดินตามข้อ ๑ นั้น ด้วย หากเป็นไปได้โดยไม่สุจริต ก็ขอให้สอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยตามควรแก่กรณี

๓. รายได้ที่มาซึ่งที่ดินก่อนวันใช้ พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนต่าง้าว พุทธศักราช ๒๔๘๖ และหรือก่อนวันใช้ พ.ร.บ. ออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๙ ให้สอบสวนเพิ่มเติมว่า ได้ของจดทะเบียนสิทธิตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนต่าง้าว พุทธศักราช ๒๔๘๖ ไว้แล้วหรือไม่ ถ้าได้ของจดทะเบียนสิทธิแล้ว ทะเบียนเลขที่เท่าใด อำเภอใด

ถ้าไม่ได้ของจดทะเบียนสิทธิไว้ดังกล่าว ควรดำเนินการดังนี้

(๑) ในกรณีที่ได้มาซึ่งที่ดินนั้นเป็นการได้มาโดยนิติกรรมก่อนบทบัญญัติ มาตรา ๑๒๙๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือได้มาโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม ให้แจ้งให้เจ้าของที่ดินนำขึ้นทะเบียนที่ดินคนต่าง้าวเสีย

(๒) ในกรณีที่ได้มาซึ่งที่ดินนั้นเป็นการได้มาโดยนิติกรรมหลังบทบัญญัติ มาตรา ๑๒๙๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้ไปดำเนินการให้ ได้ออกสารแสดง การได้มาซึ่งที่ดินนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก่อน แล้วให้นำขึ้นทะเบียนที่ดิน คนต่าง้าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอได้ โปรดส่งเจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการตามนัยที่กล่าวข้างต้นต่อไป เฉพาะการดำเนินการทางคดีอาญานั้น โปรดกำชับเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการโดยเร็ว ถ้าปล่อยให้ล่าช้าไปอาจขาดอายุความฟ้องร้อง จะเป็นเหตุทำให้การป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดไม่ได้ผลตามความมุ่งหมาย ซึ่งจะทำให้มีการกำเริบไม่เคารพต่อกฎหมายบ้านเมืองโดยอาศัยความไม่ทันการของเจ้าหน้าที่ เมื่อได้ดำเนินการไปประการใดแจ้งผลให้กรมที่ดินทราบเป็นระยะๆ ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

๘. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิ ในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๗/๑๔๑๔ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗

๔ มกราคม ๒๕๐๕

เรื่อง นายกุยทอง แซ่จี้ ขอรังวัดเพอร์มิเนนตที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ สร. ๑๕/๓๔๔๗๖ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๐๔

ถึงที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ ๕๒๒๗/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๐๖ และสำนวนการสอบสวน รวม ๕๑ ฉบับ

ตามที่ส่งเรื่องนายกุยทอง แซ่จี้ สัญชาติจีน ขอรังวัดเพอร์มิเนนตที่ดินตามใบได้ส่วน หน้าสำรวจ ๕๓ ตำบลและอำเภอรัตนบุรี เนื้อที่ ๕๕ ตารางวา ไปให้กรมที่ดินพิจารณาและหาวิธีว่า การที่จะให้ทายาทของนายบัววัน แซ่จี้ เจ้าของที่ดินเดิมจดทะเบียนยกให้ผู้ขอให้เป็นการถูกต้องตามความจริงและตามกฎหมายนั้น ปรากฏว่าผู้ขอเป็นคนสัญชาติจีน น่าจะจดทะเบียนรับให้ไม่ได้ จะควรให้ปฏิบัติอย่างไร ความละเอียดแจ้งอยู่ในหนังสือที่อ้างถึงแล้ว

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงพอฟังได้ว่า นายกุยทอง แซ่จี้ ได้มาขังที่ดินแปลงนี้ โดยนายบัววัน แซ่จี้ ผู้เป็นอายุยกให้กันเองก่อนวันใช้ พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ เมื่อนายกุยทอง แซ่จี้ ประสงค์จะขอจดทะเบียนเพื่อให้ ได้เอกสารแสดงการได้มาขังที่ดินให้ครบถ้วนตามแบบแห่งนิติกรรมและเพื่อจะนำที่ดินมาขอขนาทะเบียนที่ดินคนต่างด้าวตามระเบียบเท่านั้น ไม่ใช่กรณีคนต่างด้าวขอได้มาขังที่ดินใหม่ จึงไม่ต้องพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ดำเนินการจดทะเบียนต่อไปได้ตามระเบียบ ทั้งนี้ตามหนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ ๕๒๒๗/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๐๖ เรื่องนายกุ นามกว้าง สัญชาติญวน ซึ่งเคยส่งให้ปฏิบัติเช่นนั้นมาแล้ว เมื่อดำเนินการไปแล้วประการใดโปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๗/ว. ๖๖ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๐๕

ที่ มท. ๐๖๐๗/ว. ๑๘๕

กระทรวงมหาดไทย

๑๒ เมษายน ๒๕๐๕

เรื่อง การสอบสวนและพิจารณาสัญชาติของบุคคล
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด
อ้างอิง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๓๓๗๖/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๘,
 ที่ ๔๔๒๒/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๐๐ และที่ ๑๗๐๗๙/๒๕๐๕ ลงวันที่
 ๑๕ ตุลาคม ๒๕๐๕

ตามที่ขแจ้งหลักการสอบสวนและพิจารณาสัญชาติของบุคคล ตาม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕, พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖, พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙ และ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓ มาให้ทราบและถือปฏิบัติตามลำดับแล้ว นั้น

บัดนี้ มีพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ประกาศใช้บังคับใหม่ตั้งแต่วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๐๘ และยกเลิกกฎหมายเก่าแล้ว กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นว่าการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องสอบสวนและพิจารณาสัญชาติของบุคคลที่จะขอได้มา ฯลฯ ซึ่งที่ดินโดยละเอียดรอบคอบ เพื่อความสะดวกในทางปฏิบัติ จึงขอขแจ้งหลักการตามพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับใหม่ โดยแยกเป็น ๒ ประเภท คือ:—

(๑) บุคคลธรรมดา

บุคคลธรรมดาจะได้อำนาจสัญชาติไทย ดังต่อไปนี้

- ๑) ผู้เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย
- ๒) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ขอด้วยกฎหมาย หรือบิดาไม่มีสัญชาติ
- ๓) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย แต่ถ้าขณะที่เกิดนั้นบิดาหรือมารดาเป็นคน

ต่างตัวดังต่อไปนี้ ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย

- ก. หัวหน้าคณะผู้แทนทางทูต หรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางทูต
- ข. หัวหน้าคณะผู้แทนทางกงสุล หรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางกงสุล
- ค. พนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ
- ง. คนในครอบครัวซึ่งเป็นญาติอยู่ในความอุปการะหรือคนใช้ ซึ่งเดินทางจากต่างประเทศมาอยู่กับบุคคลใน ก.ข. หรือ ค.

๔) หญิงต่างด้าวซึ่งสมรสกับคนไทยและได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ถือสัญชาติไทยตามสามีแล้ว

๕) คนต่างด้าวผู้ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้แปลงสัญชาติเป็นไทยได้แล้ว (อาจรวมถึงบุตรผู้เยาว์ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยด้วย)

๖) หญิงไทยซึ่งสละสัญชาติไทยเพราะสมรสกับสามีซึ่งเป็นคนต่างด้าว ต่อมาขาดจากการสมรสและได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้กลับคืนสัญชาติไทยได้แล้ว

๗) ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเสียสัญชาติไทยไปตามบิดาหรือมารดา ขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อมาได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้กลับคืนสัญชาติไทยได้แล้ว

(๒) นิติบุคคล

นิติบุคคลที่จดทะเบียนหรือได้รับอนุญาตให้ก่อตั้งตามกฎหมาย ในประเทศไทย ตามทางปฏิบัติย่อมถือว่ามีสัญชาติไทย เว้นแต่นิติบุคคลบางประเภทซึ่งเข้าลักษณะที่บัญญัติไว้ใน หมวด ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน จึงให้ถือปฏิบัติเสมือนกับคนต่างด้าว

อนึ่ง การสอบสวนสัญชาติของบุคคลผู้เกี่ยวข้อนั้น ขอให้สอบสวนพยานหลักฐาน โดยละเอียดว่า บุคคลนั้นมีสัญชาติอะไร ถ้าอ้างว่ามีสัญชาติไทย ก็ให้สอบสวนว่าได้สัญชาติไทย เพราะเหตุใด และเคยเสียสัญชาติไทยเพราะเหตุใดบ้างหรือไม่ เช่น :-

- ๑) ได้รับอนุญาตให้สละสัญชาติไทย ตามมาตรา ๑๓, ๑๔ หรือ ๑๕
- ๒) ถูกถอนสัญชาติไทย ตามมาตรา ๑๖, ๑๗, ๑๘ หรือ ๑๙

๓) ได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ตามมาตรา ๒๑

๔) ได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าว ตามมาตรา ๒๒

เมื่อมีกรณีเป็นที่น่าสงสัยก็ควรสืบสวนอีกด้วย ก่อนส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินหรือ
กระทรวงมหาดไทยพิจารณา ขอให้จังหวัดพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเรื่องสัญชาติของบุคคลนั้น ๆ
ให้แน่นอนเสียก่อน ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป และให้ยกเลิกหนังสือกระทรวง
มหาดไทยที่อ้างถึงนั้นเสียด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ด. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน.

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง ฎิรียาคคนต่างคว้าวทหย่ากันแล้ว ขอขอติน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ นฐ. ๑๕/๑๐๗)๐ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๑๔ ฉบับ

ตามทขแจ้งเรื่องการจดทะเบียนสิทธิ ฯ ทดินโฉนดที่ ๑๒๕๙๖ อำเภอบางเลน รายนางสมบุรณ์ อัครธรรมรัตน์ ฎิรียาคคนต่างคว้าวทหย่ากันแล้ว ขอที่ดินจากนางปิ่น นุชเจริญ ไปเพื่อประกอบการพิจารณา นั้น

กรมที่ดินขอเรียนขแจ้งว่า กรณีฎิรียาคคนต่างคว้าวทหย่ากับสามีแล้ว ขอขอตินตามหนังสือ ปกปิด ที่ มท. ๐๖๐๗/๑๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๘ ซึ่งได้เวียนให้ทราบและถือปฏิบัติว่า ให้สอบสวนและส่งเรื่องให้พิจารณาส่งทุกรายนั้น ปรากฏว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ขใจเจตนาธรรมเนียมของหนังสือดังกล่าวไม่ถูกต้อง ความจริงแล้วมีความมุ่งหมายที่จะป้องกันการหลีกเลี่ยงกฎหมาย ทั้งในกรณีที่เป็ฎิรียาคที่ขอและมีขอด้วยกฎหมาย ซึ่งจะต้องสอบสวนพยานหลักฐานและส่งเรื่องให้กรมที่ดินพิจารณาทุกราย หากใช้เฉพาะแต่ฎิรียาคที่มีขอด้วยกฎหมายของคนต่างคว้าวตามที่ขใจไม่ จึงเรียนมาเพื่อโปรดข้อมความขใจแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติราชการต่อไป

ส่วนกรณีที่ ได้จดทะเบียน ฯ ให้แก่นางสมบุรณ์ อัครธรรมรัตน์ ไปแล้วนั้น ปรากฏว่าได้มีการสอบสวนพยานหลักฐานนำเชื่อว่าไม่มีการหลีกเลี่ยงกฎหมายอย่างใด ก็ให้เป็นอันยุติเรื่องได้ และขอให้จังหวัดกล่าวตักเตือนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้พึงระมัดระวังในการปฏิบัติราชการโดยรอบคอบต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองกำหนดสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๗/ว. ๓๔๐๙ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

**การขอไต่มาซึ่งที่ดินของ
บริษัท - ห้างหุ้นส่วน - ธนาคาร**

ท ๓๒๘๗/๒๕๕๕

กรมที่ดิน

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง บริษัทจังหวัดลำพูนพาณิชย์ จำกัด ขอชอที่ดิน
 เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน
 อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๓๑๐๗/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๕
 สังกัดมาด้วย สำนักงานการสอบสวนทั้งหมด รวม ๖ ฉบับ

ตามที่ไต่ส่งสำนักงานการสอบสวนเรื่องบริษัทจังหวัดลำพูนพาณิชย์ จำกัด สัญชาติไทย ขอชอที่ดินตามใบได้ส่วนหน้าสำรวจ ๒๑๔ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน เนื้อประมาณ ๑ งาน ๒๐๐ ตารางวา จากนางคำแหวัน รัตนประสิทธิ์ ราคา ๓๐,๐๐๐ บาท เพื่อประกอบพาณิชย์กรรม (ทำป่มนามันเชื้อเพลิง) ไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

เรื่องน กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัทฯ เป็นนิติบุคคลสัญชาติไทย และไม่เข้าลักษณะเป็นนิติบุคคลเสมือนคนต่างด้าวตามมาตรา ๙๗-๙๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และไม่เข้าการขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๔ หรือเพื่อการค้ากำไรตามมาตรา ๑๐๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินด้วย กรณีเช่นนี้ไม่ต้องเสนอเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณาแต่อย่างใด ควรส่งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไปได้ตามระเบียบ

อนึ่ง ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๗๒๗๗/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ตอนท้ายที่ว่า “ถ้ามีนิติบุคคลต่างๆ ไม่จำกัดว่าประเภทใดมาขอรับโอนที่ดิน ขอให้จังหวัดจัดการสอบสวนและส่งเรื่องไปหาหรือกรมที่ดินก่อน” นั้น กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นระเบียบปฏิบัติก่อนใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน และกฎหมายอันเป็นที่มาแห่งระเบียบนั้นๆ ได้ถูกยกเลิกไปหมดแล้ว และไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามนัยหนังสือนี้แต่อย่างใดอีก ควรส่งให้เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายที่ดินตามนัยดังกล่าวข้างต้นต่อไป จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ณ. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๕๕๘/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕

๕๕๐

ที่ ๕๕๐๗/๒๕๕๕

กรมที่ดิน

๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด ขอซื้อที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๘๘๓๕/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนทั้งหมด รวม ๑๔ ฉบับ

ตามที่ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องบริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด ขอซื้อที่ดิน โฉนดที่ ๕๕๗๗ อำเภอท่าเรือ เนื้อที่ ๒ ไร่ จากนายวิชัย วิสนุวัฒน์ เพื่อใช้ประกอบ อุตสาหกรรมและปลูกบ้าน ให้พนักงานบริษัท ฯ อยู่อาศัย ไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า บริษัท ฯ ได้จดทะเบียนซื้อขาย ที่ดินแปลงนี้ไว้แล้ว และในขณะที่จดทะเบียนบริษัท ฯ จะมีกรรมการหรือผู้จัดการเป็นคนต่างด้าว เข้าลักษณะเสมือนคนต่างด้าวตามมาตรา ๙๗ (๕) แห่งประมวลกฎหมายที่ดินก็ตาม แต่ถ้า บริษัท ฯ ขอให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเสียก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดินก็ย่อมทำได้ เพราะในขณะที่บริษัท ฯ มิได้มีฐานะเสมือนคนต่างด้าวตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคน ต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ แต่ประการใด ควรถือว่าบริษัท ฯ มีที่ดินอยู่ก่อนวันที่ ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับตามนัยมาตรา ๑๒ แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ คือมีสิทธิในที่ดินแปลงนี้ในฐานะนิติบุคคลสัญชาติไทย ฉะนั้น ขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ ดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมให้บริษัท ฯ ขอที่ดินแปลงนี้ต่อไปโดยไม่ต้องขอคำสั่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เช่นกรณีคนต่างด้าวขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินแต่อย่างใด ได้ส่งเอกสารดังกล่าวข้างต้นคืนมาพร้อมกับหนังสือแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **เสริม ศาลิคุปต์**
(นายเสริม ศาลิคุปต์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน

กองควบคุมสิทธิที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๕๕๗๗/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

ที่ ๕๑๘๖/๒๕๐๐

๕ กรกฎาคม ๒๕๐๐

เรื่อง อนุญาตขอโอนที่ดินเพื่อชำระหนี้จำนอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๑๙๔๔๘/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๙๙

ตามที่ไต่หาหรือเรื่องธนาคารกรุงเทพ จำกัด จะขอรับโอนที่ดินโฉนดที่ ๑๘๑๙ และ ๑๘๒๐ อำเภอเมืองอุบลราชธานี ซึ่งมีสภาพเป็นที่เกษตรกรรม รวมเนื้อที่ ๔ ไร่ ๒ งาน ๘๖^๓/_{๑๐๐} ตารางวา เพื่อชำระหนี้จำนองโดยแจ้งว่าจะใช้เป็นที่อยู่อาศัย แต่ปรากฏว่าธนาคารมีที่ดินอยู่แล้วซึ่งเมื่อรวมกับที่ดิน ๒ แปลงนี้ก็เกินกำหนดตามมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และจะรับโอนตามมาตรา ๓๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินก็รับโอนไม่ได้ เพราะศาลมีคำสั่งบังคับจำนองตามมาตรา ๗๒๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ถ้าจะพิจารณาตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๑๑ ข้อย จ. แล้ว จังหวัดเห็นว่าธนาคารน่าจะรับโอนได้โดยไม่ต้องอยู่ในบังคับมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อรับโอนแล้วให้ยื่น จ.ส. ๑ แล้วบันทึกรับรองว่าจะจำหน่ายที่ดินส่วนที่เกินภายในกำหนด ๙ ปี ตาม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๘๘ นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าธนาคารซึ่งเป็นนิติบุคคลสัญชาติไทย และไม่เข้าลักษณะเป็นนิติบุคคลเสมือนต่างตัวตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้วก็ย่อมมีสิทธิได้มาซึ่งที่ดินไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน อย่างไรก็ตาม กรมที่ดินจะได้พิจารณาเสนอขอแก้ไขประมวลกฎหมายที่ดินให้ธนาคารมีที่ดินเกินกำหนดดังกล่าวได้ตามความเหมาะสมแก่การเศรษฐกิจของธนาคารต่อไป ส่วนปัญหาที่ว่า จะอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของธนาคารหรือไม่นั้น กรมที่ดินเห็นว่า เฉพาะกรณีการรับโอนหลุดเป็นสิทธิจากจำนอง กับการรับโอนชำระหนี้จำนองนั้นย่อมถือได้ว่าเป็นกิจการอันจำเป็นส่วนหนึ่งแห่งวัตถุประสงค์ของธนาคาร

๕๕๒

ตามมาตรา ๖๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย ฉะนั้น เมื่อไม่เกินกำหนดสิทธิ
ในที่ดินแล้ว ธนาคารก็ยอมรับโอนที่ดินตามนัยดังกล่าวได้ จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ด. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๕๓๑๘/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๐

วัน

ที่ ๓๘๔๐/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๑๘ เมษายน ๒๕๐๓

เรื่อง บริษัทอายโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด ขอสั่งที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพิจารณาเรื่องการลงทุนที่ ๘๖๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๐๓ สำเนาหนังสืออนุญาต ฯ และแผนผังประกอบ หนังสืออนุญาต รวมเป็นเอกสาร ๓ ฉบับ

ด้วยบริษัทอายโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งได้รับการพิจารณาส่งเสริมให้ตั้งโรงงานผลิตผงชูรสอายโนะโมะไตะ มีความประสงค์ขอสั่งที่ดินตำบลบางครุ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ประมาณ ๔๔ ไร่ ๑ งาน ๔ ตารางวา เพื่อสร้างโรงงานและคณะกรรมการ ฯ ได้พิจารณาอนุมัติ โดยมีเงื่อนไขตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๗ แล้วจึงขอให้พิจารณาดำเนินการต่อไป

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีบริษัทจำกัดขออนุญาตได้มาซึ่งที่ดินตามข้อ ๒ (๖) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๗ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๒ แตกต่างจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายที่ดิน ฉะนั้น ขอสั่งโปรดส่งเจ้าหน้าที่สอบสวนและพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ตามระเบียบโดยถือหนังสือของคณะกรรมการ ฯ แทนคำขอ (ต. ๑) และหลักฐานการอนุญาต ทั้งนี้ให้บันทึกถ้อยคำของบริษัท ฯ ผู้ขอให้รับทราบและรับรองว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว และลงบัญชี "การอนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินโดยมีเงื่อนไข" โดยอนุโลมตาม นัยคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๕๖๓/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๐๐ ด้วย และเพื่อควบคุมทะเบียนและสารบบที่ดินของคนต่างด้าวให้ถูกต้องเรียบร้อยอยู่เสมอ เมื่อจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมแล้วให้เจ้าหน้าที่เก็บสำเนาหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการพิจารณาการลงทุน สำเนาหนังสืออนุญาตและสำเนาเรื่องราวของจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม (ท.ค. ๑) ไว้ในสารบบที่ดินของคนต่างด้าว และทำทะเบียนที่ดินของคนต่างด้าวเก็บไว้ทางส่วนจังหวัดตามระเบียบ เสร็จแล้วรายงานให้กรมที่ดิน

๕๕๔

ทราบ พร้อมทั้งส่งทะเบียนที่ดินของคนต่างด้าวอีกฉบับหนึ่ง และสำเนาเรื่องราวของจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมฯ (ท.ค. ๑) ไปด้วย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทางส่วนกลางทำทะเบียนและสารบบที่ดินของคนต่างด้าวโดยนัยเดียวกันต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๘๘๑/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๐๓

ที่ ๑๐๕๘/๒๕๐๖

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

เรื่อง นิติบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมให้ประกอบอุตสาหกรรมขออนุญาตได้มาซึ่งที่ดิน
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด
อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดสมุทรปราการ ด่วน ที่ ๓๔๔๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ เรื่องบริษัทอಾಯิโนะโมะโตะ (ประเทศไทย) จำกัด ขอบขอตินเพื่อ การอุตสาหกรรม ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบและถือปฏิบัติแล้ว

ตามหนังสือที่อ้างถึง บัดนี้กรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า ควรจะได้พิจารณาคำเนิ-
 การตามประมวลกฎหมายที่ดินด้วย เพราะถ้าผู้ยื่นหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินน่าจะ
 ถือว่าการทำนิติกรรมและจดทะเบียนนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ฉะนั้น เพื่อป้องกันความเสียหาย
 ดังกล่าวเมื่อกรมที่ดินส่งหลักฐานการอนุญาตของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนฯ มาให้ดำเนิน-
 การ ขอให้โปรดจัดการให้ผู้ยื่นคำขอ (ต. ๑) และสอบสวนพิจารณาคำเนิการตามนัยคำสั่ง
 กรมที่ดินที่ ๑๓/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ เรื่องระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิใน
 ที่ดินของคนต่างด้าวตามประมวลกฎหมายที่ดิน และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ลับ—เฉพาะ ที่
 ๒๔๑๓๑/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๙๗ เรื่องนิติบุคคลซึ่งมีสิทธิในที่ดินได้เสมือนคน
 ต่างด้าวขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดิน และเรียกหลักฐานทางสถานเอกอัครราชทูตของประเทศที่
 บรรดาผู้ถือหุ้น ฯลฯ มีสัญชาติมาแสดงด้วยว่า ตามกฎหมายของประเทศนั้น ๆ บัญญัติให้คนต่าง
 ด้าว (รวมทั้งคนไทย) ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินในประเทศนั้นได้อย่างไร เพียงใด หรือไม่ ตามนัย
 หนังสือกรมที่ดินถึงจังหวัดสมุทรปราการที่ ๙๔๑๙/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๐๔ ซึ่ง
 ได้เวียนมาให้ทราบและถือปฏิบัติแล้วด้วย ส่วนจำนวนเนื้อที่ดินที่ขออนุญาตนั้นให้ขึ้นไปตามท
 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนฯ ได้พิจารณาอนุญาตมาเสร็จแล้วโปรดส่งเรื่องไปยังกรมที่ดิน
 เพื่อพิจารณาเสนอขออนุญาตรัฐมนตรีตามกฎหมายต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๗

เรื่อง นิติบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมให้ประกอบอุตสาหกรรมขออนุญาตได้มาซึ่งที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือ (เวียน) กรมที่ดินที่ ๑๐๕๘/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

ตามที่กรมที่ดินได้วางระเบียบเรื่องนิติบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมให้ประกอบอุตสาหกรรมขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดิน มาเพื่อถือปฏิบัติแล้ว นั้น

บัดนี้ กรมที่ดินพิจารณาเห็นเป็นการสมควรวางระเบียบเพิ่มเติมว่าด้วยนิติบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมให้ประกอบอุตสาหกรรมขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดิน ดังนี้

ในกรณีนิติบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมเป็นนิติบุคคลเข้าลักษณะตามมาตรา ๙๗

(๑) (๒) มาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แล้วแต่กรณี โดยหลักการแล้วนิติบุคคลดังกล่าวจะต้องถือปฏิบัติตามนัยหนังสือ (เวียน) กรมที่ดินที่ ๑๐๕๘/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ ตามเดิม คือให้ดำเนินการเพื่อขออนุญาตรัฐมนตรีทุกราย แต่ถ้าผู้ได้รับการส่งเสริมรายใดไม่ประสงค์จะขออนุญาต หรือถ้าเป็นนิติบุคคลที่ไม่อาจขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินได้ตามมาตรา ๙๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ก็ให้ชี้แจงให้ทราบว่ามีกรณีอื่นอาจไม่สมบูรณ์ตามกฎหมายต้องรับผิดชอบเอง และให้บันทึกถ้อยคำรับทราบไว้ด้วย แล้วดำเนินการจดทะเบียนต่อไปได้ อนึ่ง เมื่อชี้แจงให้รับทราบแล้วถ้าขั้ของประการใดก็ให้ผู้ขออนุญาตบันทึกแจ้งไว้ด้วย และที่สุดท้ายไม่ยอมบันทึกก็แจ้งให้ทราบว่าการจดทะเบียนนิติกรรมที่ผ่านกฎหมายเจ้าพนักงานจะทำให้มิได้

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๐๗/๗๔๔๕

กรมที่ดิน

๒๔ กันยายน ๒๕๐๗

เรื่อง นิตยบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมให้ประกอบอุตสาหกรรมขออนุญาตได้มาซึ่งที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๐๕๘/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๗/๔๘๙๗ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๗

ตามที่กรมที่ดินไว้วางระเบียบเรื่องนิตยบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมให้ประกอบอุตสาหกรรมขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดิน มาเพื่อถือปฏิบัติแล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ขอให้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อแก้อุปสรรคการที่นิตยบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะขอที่ดิน และขอให้ยกเลิกคำสั่งดังกล่าวเสีย ในที่ประชุมซึ่งมีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานได้ตกลงขอให้ยกเลิก ระเบียบปฏิบัติดังกล่าวตามหนังสือข้างต้นนี้เสียตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัลย์

(นายศักดิ์ ไทวัลย์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๑๕ กันยายน ๒๕๐๕

เรื่อง ห้างหุ้นส่วนจำกัดชุมพรสวนยางวังไผ่ ขอซื้อที่ดิน
 เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร
 อ้างถึง หนังสือจังหวัดท พพ. ๑๕/๒๑๕๔๑ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๔
 สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๒๔ ฉบับ

ตามที่ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องห้างหุ้นส่วนจำกัดชุมพรสวนยางวังไผ่ ขอซื้อที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ เลขที่ ๑๔๒-๑๔๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลวังไผ่ อำเภอเมืองชุมพร รวม ๔ แปลง เนื้อที่ ๑๕๘ ไร่ ๑ งาน ๖๐ ตารางวา จากนายสุรพล วนิชชัยทรัพย์ กับพวก เพื่อใช้เป็นทำเลเกษตรกรรมทำสวนยางพารา ไปเพื่อพิจารณา นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ห้างหุ้นส่วนฯ นี้จะเป็นนิติบุคคลสัญชาติไทย ตามนิตินัย แต่ปรากฏว่าผู้เป็นหุ้นส่วนเป็นผู้เยาว์บุตรของคนต่างด้าวสัญชาติจีน ซึ่งขณะนั้นยังไม่ มีสิทธิขออนุญาตได้มาซึ่งที่ดินรวมอยู่ด้วย ๒ คน (อายุ ๘ ปี และ ๑๒ ปี) บุตรคนต่างด้าว ๒ คนนั้นอายุน้อยไม่ครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ หากจะขออนุญาตซื้อที่ดินขณะนั้น ก็ยังไม่เข้าหลักเกณฑ์ ที่จะอนุมัติได้ ตามพฤติการณ์จึงถือว่าทุนของผู้เยาว์นั้นเป็นของคนต่างด้าวนั่นเอง อันเป็นวิธีการ หลีกเลี่ยงกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินอย่างหนึ่ง และเมื่อรวมกับทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเป็นคน ต่างด้าวแล้ว ก็เกินร้อยละ ๔๙ เข้าลักษณะเป็นนิติบุคคลซึ่งมีสิทธิในที่ดินได้เสมือนกับคนต่างด้าว ตามมาตรา ๙๗ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งข้อขัดข้องและเหตุผล ให้ผู้ขอทราบต่อไป และขอให้สดับตรับฟังด้วยว่า ผู้ขอจะเปลี่ยนวิธีการเป็นซื้อขายกันเองและ เข้าครอบครองที่ดินในฐานะเจ้าของหรืออย่างไร.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ศ. ไทยวัฒน์**
 (นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)
 อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๐๗/ว. ๗๖๐๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๐๕

ท มท. ๐๖๐๗/๘๔๓๗

กรมที่ดิน

๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๕

เรื่อง บริษัทไทม์รอยเอ็ด จำกัด ได้รับอนุมัติให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน
 เรียบ ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด

ด้วยเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม
 แจ้งว่าคณะกรรมการ ฯ ได้พิจารณาอนุมัติให้บริษัทไทม์รอยเอ็ด จำกัด ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน โฉนด
 ที่ดินเลขที่ ๒๕๐๘ อำเภอเมือง ฯ จังหวัดร้อยเอ็ด เนื้อที่ไม่เกิน ๑๐ ไร่ เพื่อประกอบอุตสาหกรรม
 “ สิ่งทอจากฝ้าย ไยธรรมชาติหรือใยเทียม ” ได้โดยมีเงื่อนไข

กรมที่ดินได้ติดต่อขอทราบวิถีปฏิบัติของทางคณะกรรมการ ฯ แล้ว ได้ความว่าทาง
 คณะกรรมการ ฯ ได้มีหนังสือแจ้งการอนุมัติมายังจังหวัดซึ่งที่ดินตั้งอยู่ด้วยแล้ว ฉะนั้น ต่อไปกรม
 ที่ดินจะไม่มีหนังสือแจ้งมายังจังหวัดอีก ขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติ-
 กรรมพิจารณาดำเนินการตามสำเนาหนังสือกรมที่ดิน ที่วันที่ ๓๔๔๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๔
 เมษายน ๒๕๐๓ เรื่องบริษัทอัยโนะโมะโตะ (ประเทศไทย) ขอซื้อที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม
 ซึ่งได้เวียนมาให้ถือปฏิบัติแล้ว

อนึ่ง ถ้าการสอบสวนปรากฏว่าเป็นนิติบุคคลต่างตัวหรือเสมือนต่างตัว ก็ให้ดำเนินการ
 เรื่องทะเบียนและสารบบที่ดินของคนต่างตัวหรือเสมือนต่างตัวตามหนังสือดังกล่าวด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ยารสเอก

(นายสงว ยารสเอก)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๒๓ มกราคม ๒๕๑๐

เรื่อง บริษัทอุตสาหกรรมกระดาษไทย จำกัด จะรับโอนที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

อ้างถึง หนังสือที่ รบ. ๑๕/๑๗๕๑๕- ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๐๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย เรื่องราวและเอกสารการสอบสวน รวม ๑๑ ฉบับ

ตามที่แจ้งไปว่า อำเภอบ้านโป่งได้รายงาน ว่า นายสุพรรณ โชติกะพุกกณะ ยื่นแสดงความประสงค์จะขอโอนที่ดินมี น.ส.๓ ในหมู่ที่ ๒-๓-๑๙ ตำบลท่าสา อำเภอบ้านโป่ง รวม ๔๘ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๗๓๓ ไร่ ๓ งาน ๖๘ วา ให้แก่บริษัทอุตสาหกรรมกระดาษไทย จำกัด โดยไม่มีค่าตอบแทน อำเภอก็ได้สอบสวนแล้วปรากฏว่า บริษัทอุตสาหกรรมกระดาษไทย จำกัด ได้มอบหมายให้นายสุพรรณ โชติกะพุกกณะ เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อที่ดินไว้ในนามของนายสุพรรณ โชติกะพุกกณะ เพราะเกรงว่าถ้าซื้อในนามของบริษัทฯ ราคาที่ดินจะแพง ต่อเมื่อซื้อที่ดินได้เพียงพอแก่ความต้องการแล้วจึงขอโอนให้แก่บริษัทฯ ต่อไป และว่าได้สอบสวนแล้วเห็นว่าบริษัทฯ นั้นเป็นบริษัทสัญชาติไทย และมีวัตถุประสงค์ที่จะรับโอนที่ดินเพื่อประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ได้ ควรดำเนินการจดทะเบียนให้ในประเภท “โอนให้ตัวการ” แต่การโอนประเภทนี้ยังไม่ระเบียบเป็นทางปฏิบัติเป็นการทั่วไป จึงส่งเรื่องไปให้จังหวัดพิจารณา จังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่าควรจดทะเบียนในประเภท “โอนให้ตัวการ” แต่โดยที่เป็นเรื่องพิเศษไม่มีระเบียบวางวิธีปฏิบัติไว้ว่า จะต้องทำอย่างไรบ้าง เช่น จะต้องประกาศการจดทะเบียนก่อนหรือไม่ต้องทำหนังสือสัญญาหรือข้อตกลงเป็นแบบอย่างไร ทั้งรายละเอียดและข้อเท็จจริงของเรื่องอาจไม่เหมือนกัน กับอีกประการหนึ่งกรมที่ดินมีหนังสือส่งไปจังหวัดชลบุรีนั้นเป็นกรณีเฉพาะรายแต่รายที่หรือมานั้นเป็นเรื่องการจดทะเบียนขนอำเภอก็ส่งเอกสารต่าง ๆ มาเพื่อพิจารณา นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้าการสอบสวนปรากฏชัดแจ้งว่าเป็นเรื่องตัวการตัวแทนก็ให้ดำเนินการจดทะเบียนให้ในประเภท “โอนให้แก่ตัวการ” ในกรณีให้เรียกหลักฐานที่คณะกรรมการ บริษัทได้มอบหมายให้นายสุพรรณ โชติกะพุกกณะ เป็นผู้จัดซื้อที่ดินมา

ประกอบการพิจารณาและสำเนาไว้เป็นหลักฐานในเรื่องด้วย ส่วนการจดทะเบียนให้ดำเนินการ
ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ประกาศการจดทะเบียน ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๙๗)
ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๕

(๒) ไม่ต้องทำสัญญา ให้ใช้บันทึกข้อตกลง (ท.ต. ๑๖) ในบันทึกข้อ
ตกลงให้เขียนข้อความให้ปรากฏถึงการที่ตัวแทนได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนรับโอนที่ดินไว้แทน
ตัวการและมีความประสงค์จะโอนคืนให้ตัวการ และตัวการมีความประสงค์จะรับโอนคืนไป

ฉะนี้ จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๕๑๙ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๑๐

๕ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง บริษัทร็อคเฟ่น (ประเทศไทย) จำกัด ขออนุญาตให้ที่ดินซึ่งที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ปท. ๒๘/๔๒๒ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๔๓ ฉบับ

ตามที่ส่งเรื่องบริษัทร็อคเฟ่น (ประเทศไทย) จำกัด ขออนุญาตขอที่ดินโฉนดที่ ๑๖๕๖ อำเภอคลองหลวง เนื้อที่ ๑๐ ไร่ ราคา ๑,๐๖๕,๐๐๐ บาท จากนายชิน ฉัตรศิริชัยกุล เพื่อใช้เป็นที่พักประกอบกิจการอุตสาหกรรม ไปให้พิจารณา นั้น

เรื่องนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว จึงขอส่งเรื่องทั้งหมดคืนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามระเบียบต่อไป

อนึ่ง สำหรับคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ในแบบพิมพ์คำขออนุญาต (ต. ๑) นั้น กรมที่ดินเห็นว่าควรเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเป็นผู้ส่ง โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ฉะนั้น จึงให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ส่งอนุญาตในแบบพิมพ์คำขออนุญาต (ต. ๑) และเมื่อได้ดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมให้แก่ผู้ขอไปแล้ว โปรดส่งเจ้าหน้าที่ทำทะเบียนที่ดินคนต่างคำส่งไปส่วนกลางตามระเบียบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองกำหนดสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๗/ว. ๖๒๖๙ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔

หรือ

การขอได้มาซึ่งที่ดินของมูลนิธิ

ท ๔๕๐๓/๒๕๐๔

กรมที่ดิน

๕ กรกฎาคม ๒๕๐๔

เรื่อง มูลนิธิธรรมานุเคราะห์ ขอรับให้ที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๘๙๗๑/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๐๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๓๐ ฉบับ

ตามที่ ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องมูลนิธิธรรมานุเคราะห์ ขอรับให้ที่ดินโฉนดที่ ๘๗๐๗, ๘๕๐๑ และ ๑๐๑๔๙ อำเภอเมืองชลบุรี รวม ๓ แปลง เนื้อที่ ๑๘ ไร่ ๓ งาน ๕๓ ตารางวา จากนางสาวแจ่ม สาทรกิจ และนางสาวช่อนกลิ่น พัฒภิรมย์ เพื่อเป็นทุนทรัพย์และทรัพย์สินของมูลนิธิฯ และใช้เป็นที่ทำประโยชน์และที่ตั้งโรงเรียน ไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

เรื่อง นี้ ไม่ปรากฏตามสำนวนการสอบสวนและวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ ว่า มูลนิธิฯ นั้นดำเนินการเกี่ยวกับศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ อันจะเข้าลักษณะมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินอย่างไร เพียงใด หรือไม่ ฉะนั้น เพื่อความรอบคอบ ขอให้โปรดสอบสวนเพิ่มเติมว่า ตามหลักกฤษฎีกาของบรรดากรรมการควรถือว่ามูลนิธิฯ นี้มีความมุ่งหมายในการก่อตั้งและดำเนินการเกี่ยวกับคริสต์จักรอย่างไร มีความประสงค์ขอได้มาซึ่งที่ดินในฐานะเป็นมูลนิธิเกี่ยวกับคริสต์จักรหรือไม่ มีหลักฐานอย่างไร ดำเนินงานคล้ายกับมิชชันโรมันคาทอลิกด้วยหรือไม่ เหตุใดจึงกำหนดในตราสารข้อ ๒๔ ว่า “ถ้ามูลนิธิต้องเลิกล้มไปโดยมติของคณะกรรมการหรือโดยเหตุใดก็ตาม ให้ทรัพย์สินทั้งหมดของมูลนิธิที่เหลืออยู่ตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่มิชชันโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ ภาคจังหวัด (ผู้รับเป็นนิติบุคคล)” ในการให้การศึกษแก่คนอนาถานนั้น มีการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับลัทธิทางศาสนาคริสต์นิกายใดด้วยหรือไม่ มูลนิธิฯ ได้ช่วยเหลือและส่งเสริมการศึกษาให้ใครไปบ้างแล้วหรืออย่างไร บุคคลเหล่านั้น ขณะนั้นนับถือศาสนาและนิกายอะไร รวมทั้งข้อเท็จจริงอื่นๆ ตามที่จังหวัดเห็นสมควร และขอให้สืบสวนด้วย

๖๐๔

ว่ามีพฤติการณ์หลักเพียงกฎหมายว่าด้วยมิชซังโรมันคาทอลิกอย่างไร เพียงใด หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อประกอบการศึกษาดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศรัราชบุรุษ

(หลวงศรัราชบุรุษ)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๖๖๘๓/ว. ๕๐๑๕ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๔

ที่ ๙๔๖๘/๒๕๐๔

กรมที่ดิน

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๔

เรื่อง มูลนิธิธรรมานุเคราะห์ ขอรับให้ที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๑๖๐๖๘/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๒๕ ฉบับ

ตามที่แจ้งผลการสืบสวนเรื่องมูลนิธิธรรมานุเคราะห์ ขอรับให้ที่ดินโฉนดที่ ๙๗๐๗, ๙๕๐๑ และ ๑๐๑๔๙ อำเภอเมืองชลบุรี เพื่อเป็นทุนทรัพย์และทรัพย์สินของมูลนิธิฯ และใช้เป็นที่ทำประโยชน์และที่ตั้งโรงเรียน ไปให้กรมที่ดินทราบแล้ว นั้น

กรมที่ดินเห็นว่า เรื่องการระบุนโยบายไว้ในตราสารว่า เมื่อเลิกมูลนิธิฯ แล้วให้ทรัพย์สินที่เหลืออยู่ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของมิชชันนารีคาทอลิกฯ ทำนองเดียวกันนมเกิดขนหลายรายในระยะใกล้เคียงกัน แต่บันทึกทางมูลนิธิคณะฯ เจริญแห่งประเทศไทยกำลังติดต่อขอแก้ไขตราสารเสียใหม่เป็นว่า “ในกรณีที่มีการยุบเลิกกิจการของมูลนิธิฯ บรรดาสินทรัพย์ของมูลนิธิให้โอนให้แก่มูลนิธิอื่นที่วัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันกับมูลนิธิฯ และซึ่งมูลนิธิดังกล่าวจะพึงมีได้ โดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ โดยมติเอกฉันท์ของคณะกรรมการบริหารฯ” ซึ่งกรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย จึงขอส่งเรื่องคืนมาเพื่อโปรดสอบถามทางมูลนิธิฯ ผู้ขอรับว่า ถ้าทางการจะให้ขอแก้ไขตราสารให้มีข้อความดังกล่าว จะขัดข้องหรือไม่ ถ้าไม่ขัดข้องก็ขอให้จัดการขอแก้ไขเสียก่อน เมื่อแก้ไขเสร็จแล้วก็ขอได้โปรดพิจารณาดำเนินการตามระเบียบต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศักดิ์ ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๔ กันยายน ๒๕๐๕

เรื่อง มูลนิธิคณะซาลาเซียนแห่งประเทศไทย ขอได้มาซึ่งที่ดิน
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยมูลนิธิคณะซาลาเซียนแห่งประเทศไทย ได้ยื่นคำขอทางแผนกที่ดินกลางขอรับ
ให้ที่ดินตราจองที่ ๓๔๔ อำเภอหัวหิน (ปราณบุรี) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อใช้เป็นที่ตั้ง
โรงเรียน ซึ่งปรากฏตามการสอบสวนว่า มูลนิธิได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ณ
ศาลากลางจังหวัดพระนคร ตามทะเบียนเลขที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๒ มีวัตถุประสงค์
ประสงค์เพื่อให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนตามโรงเรียนของคณะซาลาเซียน และให้การศึกษาและ
ความรู้ทางอาชีพแก่เด็กทั่วไป ไม่มีวัตถุประสงค์ดำเนินการในด้านการศาสนา ไม่เกี่ยวกับคริสต์
ศาสนาโปรเตสแตนต์และคริสต์จักร มิได้ขึ้นกับสังฆราชหรือมิชชันนารีใดๆ เลย และมีวัตถุประสงค์
ประสงค์เพื่อประโยชน์ของคนต่างด้าวโดยเฉพาะหรือเป็นส่วนใหญ่ด้วย

กรมที่ดินเห็นว่า เมื่อมูลนิธิฯ นี้ไม่เข้าลักษณะเป็นมูลนิธิเกี่ยวกับคริสต์จักร ตาม
ความในมาตรา ๔๔ หรือนิติบุคคลซึ่งอาจมีสิทธิในที่ดินได้เสมือนต่างด้าว ตามความในมาตรา
๔๗ (๔) และมีใช้กรณีหลีกเลี่ยงกฎหมายตามความในมาตรา ๗๔ วรรค ๒ แห่งประมวล
กฎหมายที่ดินด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ขอที่จะดำเนินการได้ในฐานะที่เป็นนิติบุคคลสัญชาติไทย
ธรรมดา โดยไม่ต้องส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณาแต่อย่างใด จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและ
ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ มท. ๐๖๐๗/๕๑๕๖

กรมที่ดิน

๑๔ ธันวาคม ๒๕๐๗

เรื่อง มูลนิธิจำแม่ทับทิม นราธิวาส ขอลี้มาขังที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ นธ ๑๕/๑๐๕๑๐ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๒๖ ฉบับ

ตามที่จังหวัดแจ้งไปว่า มูลนิธิจำแม่ทับทิม นราธิวาส ขอซื้อที่ดินโฉนดที่ ๕๗๕ อำเภอเมืองนราธิวาส ราคา ๑๔,๐๐๐ บาท จากหมื่นวิบูลย์กิจ และรับให้ที่ดินโฉนดที่ดิน ๗๙๐, ๖๘๐ อำเภอเดียวกัน จากนายวิจิตร เขาวีวัฒน์ เพื่อจะจัดตั้งทำการมูลนิธิและก่อสร้างห้องสมุดสาธารณะ จังหวัดเห็นว่าควรอนุญาต แต่โดยที่มูลนิธิมีบุคคลต่างศาสนาต่างชาตินั้นเป็นประธานกรรมการและกรรมการร่วมอยู่ด้วยเป็นส่วนมาก จึงหาหรือว่าสมควรจะจดทะเบียนให้แก่มูลนิธิได้เพียงใดหรือไม่

เรื่อง กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่มูลนิธิมีบุคคลต่างศาสนาต่างชาตินั้นเป็นประธานกรรมการและกรรมการร่วมอยู่ด้วยเป็นส่วนมากนั้น ไม่มีเหตุผลที่จะยกเว้นเป็นข้อข้อยกเว้นได้ ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่ามูลนิธิดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่บุคคลต่างศาสนาโดยเฉพาะหรือเป็นส่วนใหญ่หรือไม่ ซึ่งต้องทำการสืบสวนสอบสวนสลับรับฟังจากพฤติการณ์และข้อเท็จจริงที่มูลนิธิดำเนินการอยู่ตามปกติ หากการดำเนินการของมูลนิธิไม่เป็นไปตามนัยมาตรา ๙๗ (๔) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ก็ดำเนินการจดทะเบียนโอนที่ดินดังกล่าวให้แก่มูลนิธิได้ จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

๘. เปี่ยมศรี

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดินที่ มท. ๐๖๐๗/๙๒๗๐ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๐๗

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

เรื่อง มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ขอรับให้ที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีที่ดินของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ๑ ฉบับ

ด้วยมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่อยู่จังหวัดพระนคร ขอรับให้ที่ดินจากนายโตง สุวรรณทัต เพื่อให้เป็นที่ตั้งโรงเรียน จากการสอบสวนปรากฏว่า มูลนิธิฯ มีที่ดินในจังหวัดชลบุรีโดยไม่ปรากฏหลักฐานการได้รับอนุญาตทางกรมที่ดิน จึงเรียนมา เพื่อได้โปรดให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานสำหรับที่ดินของมูลนิธิฯ ตามบัญชีที่ได้ส่งมาพร้อม หนังสือขอว่า แต่ละแปลงมูลนิธิฯ ได้มาอย่างไร เมื่อใด มีหลักฐานการได้รับอนุญาตตามกฎหมายหรือไม่ และนอกจากที่ดินตามบัญชี มูลนิธิฯ มีที่ดินแปลงอื่นรวมทั้งหมด มีหนังสือสำคัญหรือไม่ เพียงใด โปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบโดยด่วน และหากมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลจะขอที่ดินอื่น ก็ให้ระงับรอผลการพิจารณาไว้ก่อน ทั้งนี้จนกว่าจะส่งเปลี่ยนแปลง.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองกำหนดสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ท มท. ๐๖๐๗/ว. ๑๖๕๔ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

ที่ มท. ๐๖๐๗/๕๓๒

๑๖ มกราคม ๒๕๑๓

เรื่อง มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ขอรับให้ที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ฉช. ๑๕/๒๗๓๗ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

ตามที่แจ้งผลการตรวจสอบหลักฐาน การรับอนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินโฉนดที่ ๗๒๗๙, ๔๙๔๙ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยซึ่งได้รับจากมิชชันนารีคาทอลิก เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๐๒ ว่าไม่มีหลักฐานการขอรับอนุญาต ตามกฎหมายแต่อย่างใด นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีมูลนิธิเกี่ยวกับคริสต์จักร ได้มาซึ่งที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เพราะมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ฉะนั้น จึงขอทราบว่าการจดทะเบียนสิทธิ ฯ ในครั้งนั้น มูลนิธิ ฯ ได้ดำเนินการขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินตามกฎหมายหรือไม่ และพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้พิจารณาโดยมีความเห็นและเหตุผลในการจดทะเบียนสิทธิ ฯ อย่างไร ขอให้ชี้แจงและส่งหลักฐานพร้อมทั้งความเห็นไปยังกรมที่ดินเพื่อพิจารณาต่อไป

อนึ่ง เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีมูลนิธิเกี่ยวกับคริสต์จักรขอให้ ได้มาซึ่งที่ดินตามมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเป็นไปในแนวเดียวกัน กรมที่ดินจึงขอเรียนชี้แจงว่า คำว่า “มูลนิธิเกี่ยวกับคริสต์จักร” ตามมาตรา ๘๔ หมายถึงมูลนิธิที่มวัตถุประสงค์เพื่อศาสนาคริสต์ทุกนิกาย หรือหมายถึงมูลนิธิที่ดำเนินการเกี่ยวในทางศาสนาคริสต์อยู่ด้วย ทั้งนี้ แม้จะไม่ระบุวัตถุประสงค์ให้ปรากฏชัดแจ้ง เช่น อาจเป็นเพียงการให้การศึกษาทางศาสนา เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจากกรณีมูลนิธิตามมาตรา ๘๗ (๔) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ขอให้ ได้มาซึ่งที่ดิน

๖๑๐

อันไม่เกี่ยวกับมูลนิธเกี่ยวกับคริสต์จักร
เพื่อเป็นทางปฏิบัติต่อไปด้วย.

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดข้อมความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
(ลงชื่อ) **อ. วิสูตรโยธาภิบาล**
(นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล)
อธิบดีกรมที่ดิน

กองกำหนดสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๗/ว. ๑๑๕๐ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๑๓

**การขอได้มาซึ่งที่ดินของ
วัดวาอาราม**

ที่ ๒๔๒๘/๒๕๕๕

กรมที่ดิน

๕ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง การขอไต่มาซึ่งที่ดินของวัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค

ด้วยปรากฏว่า การส่งเรื่องขอให้ไต่มาซึ่งที่ดินของวัดไปเพื่อให้รัฐมนตรีพิจารณาอนุญาตนั้น บางจังหวัดมิได้สอบสวนและให้เหตุผลความจำเป็น ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอไต่ถือเป็นระเบียบปฏิบัติดังต่อไปนี้:-

ข้อ ๑. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนว่า วัดมีที่ดินเป็นตงวัดอยู่เท่าใด และที่ธรณีสัณฐานอยู่เท่าใด รวมเป็นจำนวนที่ดินเท่าใด ที่ดินดังกล่าวมีโฉนดที่ดินหรือไม่ ถ้ามี เป็นโฉนด เลขที่เท่าใด และอยู่ที่ใด

ข้อ ๒. ที่ดินของวัดเฉพาะประเภทที่จะขอให้ไต่มาใหม่ นั้น ที่ดินที่มีอยู่แล้วทำประโยชน์อย่างใด เต็มทั้งแปลงหรือไม่ มีความจำเป็นอย่างไรที่จะขอไต่มาซึ่งที่ดิน และวัดจะรับประโยชน์เพิ่มขึ้นอย่างไรบ้าง

ข้อ ๓. ในกรณีที่จะขอให้ไต่มาซึ่งที่ดินประเภทที่ธรณีสัณฐานเกินกว่า ๕๐ ไร่ นั้น ทางการจะพิจารณาอนุญาตเฉพาะกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นสมควรไต่มาจริงๆ ฉะนั้น ให้สอบสวนให้ได้รับความโดยละเอียดว่า มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างไร จึงต้องการที่จะขอไต่มาซึ่งที่ดินไว้เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนดสิทธิไว้

ข้อ ๔. ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาและชี้แจงเหตุผลไปให้ทราบด้วยว่า ตามที่ขอไต่มาซึ่งที่ดินนั้นเป็นการสมควรหรือไม่ควรเพียงใด.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ถ. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนหนังสือกรรมสิทธิ์ที่ดิน.

๗ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง วัดสะแกงามขออนุญาตให้ไต่มาซึ่งที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา

อ้างอิง หนังสือจังหวัด ที่ ๙๐๘๐/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

ตามที่ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องวัดสะแกงามขอรับให้ที่ดินโฉนดที่ ๒๙๓๑ อำเภอพนมสารคาม เนื้อที่ ๔๗ ไร่ ๓ งาน ๕๒ ตารางวา จากนางค้อย จิระสิงห์ เพื่อใช้เป็นที่ดินธรรมสงฆ์ คือ ให้เช่าเก็บค่าเช่าบำรุงวัดและการศึกษา ไปเพื่อพิจารณาส่งตามมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า เป็นกรณีวัดวาอารามขออนุญาตให้ไต่มาซึ่งที่ดินเพื่อใช้เป็นที่ดินธรรมสงฆ์ ซึ่งเมื่อรวมกับที่ดินธรรมสงฆ์เดิมที่มีอยู่แล้ว ๔๗ ไร่ ๑ งาน เป็นอันเกินกว่า ๕๐ ไร่ ตามมาตรา ๘๔ วรรค ๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กรณีเช่นนี้กรมที่ดินได้มีหนังสือ ที่ ๒๔๒๘/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕ ข้อ ๓ ให้เจ้าหน้าที่สอบสวนเหตุผลและความจำเป็นโดยละเอียดอยู่แล้ว แต่ตามสำนวนการสอบสวนที่ส่งไปยังไม่ได้ขอเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องละเอียดเพียงพอ ฉะนั้น ขอให้ส่งเจ้าหน้าที่สอบสวนเพิ่มเติมว่า

๑. ที่ธรรมสงฆ์เดิม ๔๗ ไร่ ๑ งาน นั้น วัดได้ใช้ทำประโยชน์อะไร มีรายได้จากการนั้นมากน้อยเพียงใดและวัดมีรายได้ทางอื่นอีกบ้างหรือไม่ ถ้ามีให้ชี้แจงรายละเอียดเป็นประเภทๆไป

๒. ที่ธรรมสงฆ์ซึ่งขอให้ไต่มาใหม่นี้ วัดจะใช้ทำประโยชน์อะไร คิดว่าจะมีรายได้จากการนั้นมากน้อยเพียงใด ถ้าจะก่อสร้างก็ให้แสดงแผนผังประกอบไปด้วย

๓. วัดมีจำนวนพระภิกษุตามปกติประมาณกี่รูป จำต้องใช้จ่ายอะไรบ้าง เป็นจำนวนเงินประมาณเท่าไร ควรแยกประเภทรายจ่ายโดยละเอียดด้วย

๔. นอกจากเหตุผลเรื่องศรัทธาจากผู้บริจาคแล้ว วัดมีเหตุผลและความจำเป็นอื่นใดอีกหรือไม่ ให้ชี้แจงโดยละเอียด

๕. ข้อเท็จจริงอื่น ๆ ตามที่เจ้าหน้าที่หรือจังหวัดจะเห็นเป็นการสมควรเป็น
กรณี ๆ ไป

เสร็จแล้ว ส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นของจังหวัดไปยังกรมที่ดินเพื่อ
ประกอบการพิจารณาเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ด. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๖๔๕๗/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๙๙

๒๖ มิถุนายน ๒๕๐๒

เรื่อง วัดใหม่กรงทองขอรับให้ที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๕๗๐๒/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๐๒

ตามที่ ได้ส่งสำเนาสำนวนการสอบสวนเรื่องวัดใหม่กรงทอง ขอรับให้ที่ดินโฉนดที่ ๑๔๙๘ ตำบลเกาะลอย อำเภอประจันตคาม เนื้อที่ ๒๒ ไร่ ๑ งาน ๖๐ ตารางวา จาก นายอุดม จันทร์สวัสดิ์ เพื่อใช้เป็นที่ดินสงฆ์ ไปยังกรมที่ดินเพื่อประกอบการพิจารณาเสนอขออนุญาตรัฐมนตรี นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีวัดวาอารามซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ขออนุญาตให้ ได้มาซึ่งที่ดินเกินกำหนดสิทธิตามมาตรา ๘๔ วรรค ๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามทางสอบสวนยังไม่ละเอียดชัดเจน และได้สาระสำคัญครบถ้วนพอที่จะพิจารณาเสนอขอคำสั่งได้ ฉะนั้นขอให้ส่งเจ้าหน้าที่สอบสวนเพิ่มเติมตามนัยหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทราที่ ๖๒๑๒/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๐๑ ซึ่งได้เวียนมาให้ทราบแล้ว โดยหนังสือที่ ๖๔๕๗/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๐๑ อนึ่ง ตามการสอบสวนเพิ่มเติมปรากฏว่าวัดมีที่ดินอยู่ถึง ๕๓๐ ไร่ ๒ งาน ๒๙ ตารางวา นับว่าเป็นจำนวนมากมายและน่าจะเพียงพอแล้ว เมื่อพิจารณาเหตุเจตนารมณ์ของกฎหมายจะเห็นได้ว่า ไม่ประสงค์จะให้วัดมีสิทธิในที่ดินมากมายนัก เพราะจะทำให้กลายเป็น "ที่ดินตาย" ไม่อาจหมุนเวียนเปลี่ยนมือต่อไปได้อันอาจมีผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศได้ ฉะนั้นขอให้สอบสวนเพิ่มเติมด้วยว่า เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมทางด้านเศรษฐกิจตามนัยดังกล่าว วัดจะรับให้แต่ผลประโยชน์ในที่ดินแบบที่กล่าวนานจะได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้เป็นเพราะเหตุใด ขอให้แสดงเหตุผลและความจำเป็นโดย

ละเอียดด้วย เสร็จแล้วส่งสำนวนการสอบสวนไปยังกรมที่ดิน เพื่อประกอบการพิจารณาคำเนิการ
ต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสริม ศาลิคุปต์

(นายเสริม ศาลิคุปต์)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๕๗๐๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๐๒

๓๑ มีนาคม ๒๕๐๓

เรื่อง วัตถุประสงค์ของที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๒๔๕๒/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๕ ฉบับ

ตามที่ ได้ส่งเรื่องวัตถุประสงค์ของที่ดิน (โดยพระภิกษุประเทือง ปมุตโต เจ้าอาวาสเป็นผู้แทน) ของที่ดินในเขตตำบลหันคา อำเภอยะนิงคา เนื้อที่ประมาณ ๑๔ ไร่ ๑ งาน ๔๐ ตารางวา จากนายเสียร ยอดคำเนิน ราคา ๖,๕๐๐ บาท เพื่อใช้เป็นที่ดินธรรมสงฆ์ ไปให้กรมที่ดินพิจารณาดำเนินการ นั้น

กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า ตามสำนวนการสอบสวนยังไม่ปรากฏชัดแจ้งว่า วัตถุประสงค์เป็นนิติบุคคลอันอาจถือสิทธิในที่ดินได้หรือไม่ ประการใด ฉะนั้น ขอได้โปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ทำการสอบสวนเพิ่มเติมว่า ได้มีการจัดตั้งวัดขึ้นเมื่อใด มีหลักฐานว่าได้รับอนุญาตหรือได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้วหรืออย่างไร เสร็จแล้วโปรดส่งสำนวนการสอบสวนคืนกรมที่ดินเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

อนึ่ง ขอได้โปรดกำชับเจ้าหน้าที่ด้วยว่า ในกรณีนิติบุคคลขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดิน ประเด็นที่ว่าผู้ขอมิฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายหรือไม่นั้น เป็นสาระสำคัญที่เจ้าหน้าที่ต้องสอบสวนให้ปรากฏในสำนวนทุกครั้ง ทั้งนี้ เพื่อมิให้ต้องเสียเวลาส่งเรื่องคืนมาให้ทำการสอบสวนเพิ่มเติมเช่นนอกต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสริม ศาลิคุปต

(นายเสริม ศาลิคุปต)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๕๙๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๐๓

ท ๖๗๖๗/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๐๓

เรื่อง วัดโพธารามขอรับให้ที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๘๖๑๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๖ ฉบับ

ตามที่ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเรื่องวัดโพธาราม ขอรับให้ที่ดินโฉนดที่ ๙๒๗๗ ตำบลบางพระ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เนื้อที่ ๑ งาน ๒๔ ตารางวา จากนายหอม น้อยใจบุญ เพื่อใช้เป็นที่ธรณีสงฆ์ ไปให้กรมที่ดินพิจารณา

กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า ตามหนังสือจังหวัดที่ ๑๐๔๔๘/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๐ ปรากฏว่าที่ธรณีสงฆ์ของวัดโฉนดที่ ๓๑๒๒ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีเนื้อที่ ๒ ไร่ ๓ งาน ๖๐ ตารางวา แต่ตามการสอบสวนครั้งนั้นได้ความว่ามีเนื้อที่ ๒ ไร่ ๒ งาน ๗๒ ตารางวา ยิ่งแตกต่างกันอยู่ ฉะนั้นขอได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่สอบสวนเพิ่มเติมว่า โฉนดที่ดินดังกล่าวมีเนื้อที่เท่าใดแน่นอน อะไรมีผิดก็ขอให้จัดการแก้ไขให้ตรงกันเสียก่อน เสร็จแล้วโปรดส่งสำนวนการสอบสวนคืนกรมที่ดินเพื่อพิจารณาต่อไป

อนึ่ง เพื่อความถูกต้องและเรียบร้อย สำนวนการสอบสวนที่ส่งไปนั้นควรจะได้จัดพิมพ์เรื่องราวของจดทะเบียน ฯ (ท.ค. ๑) เรียกค่าธรรมเนียมค่าขอและปิดอาคารแสดมบให้ขึ้นไปตามกฎหมายและระเบียบวิธีการต่าง ๆ เสียก่อน จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามนี้ดังกล่าวต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสริม ศาลิคุปต์

(นายเสริม ศาลิคุปต์)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๖๙๘๗/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๐๓

๑๓ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง วัดปลัดสัตว์ขอรับมรดกที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๙๐๑๑/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๐๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย โฉนดเลขที่ ๖๕๐ และสำนวนการสอบสวนรวม ๑๐ ฉบับ

ตามที่ ได้ส่งสำนวนการสอบสวนเพิ่มเติมเรื่องวัดปลัดสัตว์ ขอรับมรดกที่ดินโฉนดที่ ๖๕๐ อำเภอเมืองอ่างทอง เนื้อที่ ๖ ไร่ ๓๖ ตารางวา ของนายแพ ฤทธิฤดี ซึ่งวายชนม์เมื่อประมาณ ๒ ปี ตามพินัยกรรมลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๔๙๐ เพื่อใช้เป็นที่ดินสงฆ์ ไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

เรื่องนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งอนุญาตตามความในมาตรา ๘๔ วรรค ๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการต่อไปตามระเบียบ

อนึ่ง ขอเรียนว่า การส่งสำนวนการสอบสวนไปให้กรมที่ดินพิจารณานั้น ไม่ควรส่งโฉนดที่ดินไปด้วย เพราะอาจเสี่ยงภัยจากการสูญหายในระหว่างการพิจารณาดำเนินการได้ ฉะนั้น เห็นควรให้เจ้าหน้าที่แยกเก็บไว้ในที่ปลอดภัยต่างหาก เช่น ตู้เหล็กของสำนักงานที่ดินจังหวัดเป็นต้น.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสริม ศาลีคุปต์

(นายเสริม ศาลีคุปต์)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๙๒๙๗/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๐๓

ที่ มท. ๐๖๐๓/๓๖๔๓

กรมที่ดิน

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๐๘

เรื่อง แต่งตั้งประมุขผู้ปกครองของมิชชันนารีโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ ฯ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยสถาน สมณ ทูตประจำประเทศไทยมาเลเซียและลาวได้มีหนังสือแจ้งไปยังกระทรวงมหาดไทยว่า เนื่องด้วยพระสังฆราชหลุยส์ โขแรง ผู้ปกครองมิชชันนารีโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ ฯ ได้ถึงแก่กรรมภาพเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๐๘ ฯ พล ฯ ยวง นิตโย พระสังฆราชผู้ช่วยและทนายที่ได้รับมอบหมายให้เป็นประมุขขึ้นปกครองแทน สำนักพระสังฆราช ยวง นิตโย ในปัจจุบัน คือ สำนักอัครมุขมณฑล ๕๑ ขอยบูรพา พระนคร

กรมที่ดินจึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่ดินทราบต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๓ ธันวาคม ๒๕๐๘

เรื่อง มิชซังโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ ขอแลกเปลี่ยนที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ สส. ๑๕/๗๗๖๔ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๐๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสอบสวนรวม ๙ ฉบับ

ตามที่แจ้งผลการสืบสวนสอบสวนและสดับรับฟังเรื่องมิชซังโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ ขอแลกเปลี่ยนที่ดินโฉนดที่ ๖๖๙๘ อำเภอบางคนที เนื้อที่ ๘ ไร่ ๓ งาน ๒๐ ตารางวา กับที่ดินโฉนดที่ ๖๘๑๓ อำเภอเดียวกัน เนื้อที่ ๑ ไร่ ๒ งาน ๘๐ ตารางวา ของนางสมใจ ชวนใช้เพื่อใช้เป็นที่พักสอนศาสนา ไปให้กรมที่ดินพิจารณา นั้น

กรมที่ดินพิจารณาเห็นว่า ยังมีความจำเป็นจะต้องทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมและให้แก้ไขข้อบกพร่องอีกบางประการ ฉะนั้น ขอให้โปรดดำเนินการดังต่อไปนี้ คือ:—

๑. ที่ดินของมิชซังฯ ที่มีอยู่แล้วในจังหวัดนี้ เป็นที่วัดบาทหลวง ที่พักสอนศาสนาและที่สำหรับทำประโยชน์ ประเภทละเท่าใด เหตุใดเนื้อที่ดินในหนังสือลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๐๘ จึงไม่ตรงกับบัญชีประจำปีของมิชซังฯ

๒. เหตุใดมิชซังฯ จึงได้เข้าไปใช้ที่ดินแปลงนี้เป็นที่พักสอนศาสนามาแล้วถึง ๓ ปีโดยมิได้รับอนุญาต

๓. การใช้ชื่อว่า “มิชซังโรมันคาทอลิกบางนกแขวก” ในเอกสารบางฉบับนั้นยังไม่ถูก เพราะมิได้เป็นนิติบุคคล ที่ถูกต้องเขียนว่า “มิชซังโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ” ตามหนังสือกรมที่ดิน ลับ ที่ ๑๒๗๘/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ ซึ่งได้เวียนมาให้ถือปฏิบัติแล้ว

๔. การมอบอำนาจนั้นต้องให้สังฆราชผู้ปกครองมิชชันนารี กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นผู้แทนของมิชชันนารี กรุงเทพฯ เป็นผู้มอบด้วย

จึงขอส่งเรื่องทั้งหมดคืนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ด. เปี่ยมศรี

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๗/ว. ๘๗๐๗ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๐๘

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง อำนวยการจัดการเกี่ยวกับที่ดินของมิชซัง โรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ ฯ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือส่งพระราชบัญชาขอแห่งมิชซังโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ ฯ รวม ๒ ฉบับ

ด้วยส่งพระราชบัญชาขอของ นิตโย ผู้ปกครองมิชซังโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ ฯ แจ้งว่า เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐมขอให้ส่งเอกสารที่แสดงว่า ส่งพระราชบัญชาขอของ นิตโย มีอำนาจจำหน่ายที่ดินของมิชซัง ฯ ในเขตจังหวัดนครปฐมเพื่อประกอบหลักฐานในการซื้อขายที่ดิน จึงขอให้กรมที่ดินเรียนแจ้งถึงอำนาจจัดการเกี่ยวกับที่ดินของมิชซัง ฯ ในเขตจังหวัดต่าง ๆ ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาพร้อมนี้

กรมที่ดินขอเรียนว่า มิชซัง ฯ เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายโดยมิวการี โออาปอสตอลิกเป็นประมุข มีอำนาจเกี่ยวกับที่ดินของมิชซัง ฯ ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาดหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ. ๑๒๘ ข้อ ๑ ซึ่งในปัจจุบันประมุขของมิชซัง ฯ กรุงเทพฯ ฯ คือ ส่งพระราชบัญชาขอของ นิตโย ตามที่ได้เรียนให้ทุกจังหวัดทราบโดยหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๗/๓๖๔๓ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๐๘ แล้ว ส่วนเขตอำนาจในการถือที่ดินในจังหวัดต่าง ๆ ก็เป็นไปตามบัญชีที่ ๒ ต่อท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรนทร์

(นายโยติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองกำหนดสิทธิในที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๗/ว. ๔๘๑๑ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๓

การลงชื่อผู้ถือหุ้นของ

กระทรวง ทบวง กรม

และ

องค์การต่าง ๆ

คำสั่งที่ ๒๒/๒๔๗๖
เรื่อง การเขียนนามที่ดินของศาลเจ้า

คำสั่งระเบียบการกรมทะเบียนที่ดินฉบับที่ ๕/๒๔๖๔ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ และคำสั่งฉบับที่ ๑/๒๔๖๙ ลงวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๙ อันว่าด้วยการเขียนนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินของศาลเจ้าวน เป็นอันยกเลิก ต่อไปให้ปฏิบัติดังนี้คือ.

๑. การเขียนนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ในหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินของศาลเจ้าทั้งในกรุงเทพฯ ฯ และหัวเมือง ให้เขียนดังนี้ “กรมมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย (ที่ศาลเจ้า.....)”

๒. กิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับารรับโฉนดหรือรับโอนที่ดินของศาลเจ้าทั้งในกรุงเทพฯ ฯ และหัวเมืองนั้น เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการจังหวัดเป็นผู้ทำการแทนกรมมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย

๓. การดูแลแนวเขตที่ดินข้างเคียงทั้งในกรุงเทพฯ ฯ และหัวเมือง ให้บอกไปยังคณะกรรมการจังหวัดจัดผู้แทนมาระวัง

๔. การเขียนสารบาญรายชื่อให้เขียนลงในอักษรตามนามของศาลเจ้าเป็นต้น ว่าที่ดินของศาลเจ้าชื่อ “ตันไทร” ให้เขียนลงในอักษร “ต.”

ทั้งนี้ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติสืบต่อไป.

กรมที่ดินและโลหกิจ

สั่งมา ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

(ลงนาม) **พระยาอภัยราชทรงสิริ**

อธิบดี

หมายเหตุ

มีคำสั่งที่ ๒/๒๔๗๗ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ เพิ่มเติม

คำสั่งที่ ๒/๒๔๗๗

เรื่อง เพิ่มเติมคำสั่งที่ ๒๒/๒๔๗๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๖
ว่าด้วยการเขียนนามที่ดินของศาลเจ้า

ตามคำสั่งที่ ๒๒/๒๔๗๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๖ วางระเบียบปฏิบัติเรื่องการเขียนนามที่ดินของศาลเจ้าไว้แล้ว มีเฉพาะการเขียนนามที่ตั้งศาลเจ้าเท่านั้น ส่วนที่ทำประโยชน์ของศาลเจ้าไม่มี

เพราะฉะนั้น ให้เพิ่มเติมคำสั่งที่กล่าวแล้วต่อจากข้อ ๑ ลงไปเป็นวรรค ๒ ว่า
ถ้าเป็นที่ทำประโยชน์ของศาลเจ้า ให้เขียนดังนี้ “กรรมมหาตไทย* กระทรง
มหาตไทย” (ที่ทำประโยชน์ศาลเจ้า.....)

๕๙ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติสืบไป.

กรมที่ดินและโลหกิจ

สั่งมา ณ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗

(ลงนาม) **พระยาอภัยราชทรงสิริ**
อธิบดี

*หมายเหตุ

“กรรมมหาตไทย” ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น “กรรมการปกครอง”

คำสั่งที่ ๑๓/๒๔๘๐

เรื่อง การโอนที่ดินของสุขาภิบาลลงนามเทศบาลเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์

กรมที่ดินและโลหกิจ เห็นสมควรวางระเบียบการโอนที่ดินของสุขาภิบาล ลงนามเทศบาลเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลขึ้นไว้ เพื่อให้หออทะเบียนที่ดินทุกจังหวัดปฏิบัติเป็นแบบเดียวกัน จึงออกคำสั่งไว้ดังต่อไปนี้

๑. การโอนที่ดินของสุขาภิบาลลงนามเทศบาลเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลต่าง ๆ นั้น ให้โอนในประเภท "โอนจากสุขาภิบาลเป็นของเทศบาล" ในบัญชีประเภท ให้เพิ่มช่องประเภท "โอนจากสุขาภิบาลเป็นของเทศบาล" นอกประเภทหนึ่ง

๒. เมื่อเทศบาลขอให้โอนที่ดิน ให้จัดการทำคำขอโอนทะเบียนยื่นต่อพนักงานที่ดินและโลหกิจ อนุโลมตามตัวอย่างคำขอย้ายคำสั่ง

๓. เมื่อพนักงานที่ดินและโลหกิจตรวจสอบคำขอโอนทะเบียนพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาล โฉนดที่ดิน และเอกสารสำคัญอื่น ๆ เห็นเป็นการถูกต้องแล้ว สั่งให้โอนทะเบียนได้ทีเดียวไม่ต้องประกาศโฆษณา

๔. แบบวิธีการโอนทะเบียนให้อนุโลมตามตัวอย่างคำขอย้ายคำสั่ง

๕. ค่าธรรมเนียมการโอนทะเบียนประเภทนี้ให้เรียกเก็บเป็นค่าคำขอ ๑ บาท ค่าแก้ทะเบียน ๔ บาท ค่าตราไม่เรียก

ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๘๐ เป็นต้นไป.

กรมที่ดินและโลหกิจ

สงมา ณ วันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๐

(ลงนาม)

ประเจิดอักษรลักษณ์

รักษาการแทนอธิบดี

หมายเหตุ

(ค่าธรรมเนียมในปัจจุบันนี้ให้เรียกเก็บตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๐)

(ตัวอย่างคำขอ)

คำขอ ขอโอนจากสุขาภิบาลเป็นของเทศบาล

ฉบับที่.....

ที่
ทตบ

ระหว่าง.....ตำบล.....

เลขที่.....หน้าสำรวจ.....อำเภอ.....

โฉนดหมายเลขที่.....จังหวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า เทศบาลเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ อายุ.....ปี

เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....บุตร.....

อยู่ที่บ้าน.....เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบลบางเมือง

อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ขอยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด

สมุทรปราการ ด้วยความสัตย์จริงว่า:—

ข้อ ๑. ด้วยที่ดินที่กล่าวข้างบนนี้ ซึ่งมีชื่อสุขาภิบาลเมืองสมุทรปราการเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์นั้น พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๖ ได้บัญญัติให้โอนมาเป็นของเทศบาลเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการแล้ว

ข้อ ๒. ฉะนั้น ขอให้เจ้าพนักงานที่ดินได้จัดการโอนทะเบียนลงนามเทศบาลเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ต่อไปด้วย

.....ผู้ขอ

.....พยาน

.....พยาน

สารบัญจดทะเบียน

วัน เดือน ปี ที่ได้จดทะเบียน	ประเภท การจดทะเบียน	ผู้โอน		ผู้รับโอน		จำนวนที่ดิน ที่ได้สัญญา		จำนวนที่ดิน ที่คงเหลือ		โฉนดใหม่		เจ้าพนักงานที่ดิน ลงนาม ลงวัน ประจำตรวจ (ลงนาม)..... วันที่.....เดือน..... พ.ศ..... ประจำตรวจ
		ชื่อ ที่อยู่ สำคัญ	บิดา มารดา ภรรยา	ชื่อ ที่อยู่ สำคัญ	บิดา มารดา ภรรยา	ไร่ งาน วา	ไร่ งาน วา	ไร่ งาน วา	ไร่ งาน วา	เลข ที่ดิน	โฉนด ที่	
วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....	โอนจาก สมาชิก เป็นของ เทศบาล	สมาชิกเทศบาลเมือง สมุทรปราการ	สมาชิกเทศบาลเมือง สมุทรปราการ	เทศบาลเมือง สมุทรปราการ จังหวัด สมุทรปราการ	บิดา มารดา ภรรยา	บิดา มารดา ภรรยา	๑					

* โอนตามพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งเทศบาลเมือง

สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

พุทธศักราช ๒๕๗๘

* เขียนด้วยหมึกแดง

๕ มีนาคม ๒๕๘๕

เรื่อง การโอนที่ดินของเทศบาล

จาก อธิบดีกรมที่ดิน

ถึง เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยกระทรวงมหาดไทยให้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่กรมคลังด้วยเรื่องการโอนที่ดินเทศบาลว่าในลักษณะอย่างใดต้องถามกระทรวงการคลังในลักษณะอย่างใดไม่ต้องถาม กรมคลัง ได้มีหนังสือที่ ๔๐๔/๒๕๘๕ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๘๕ แจ้งมายังกรมที่ดินว่า การที่เทศบาลจะจำหน่ายไปซึ่งที่ดินของเทศบาลนั้น นอกจากหลักเกณฑ์อันเป็นกรณียกเว้นตามที่ได้กล่าวต่อไปแล้ว ต้องให้กระทรวงมหาดไทยแจ้งให้กระทรวงการคลังพิจารณาเห็นชอบก่อนทั้งสิ้น คือ

๑. ที่ดินซึ่งเทศบาลซื้อมาด้วยเงินของเทศบาลโดยเฉพาะ
๒. ที่ดินซึ่งมีผู้ให้แก่เทศบาล
๓. ที่ดินซึ่งเทศบาลได้มาโดยอาศัยพระราชบัญญัติหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (ไม่รวมการขอจับจองตามพระราชบัญญัติการออกโฉนดที่ดิน)
๔. ที่ดินซึ่งเทศบาลได้มาโดยอาศัยพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ แต่

จะต้องประกอบด้วย

ก. เทศบาลได้จ่ายเงินของเทศบาลให้เป็นค่าทำขวัญแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนทั้งหมดเสร็จ หรือ

ข. พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้น ระบุให้อสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนหรืออสังหาริมทรัพย์ที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ ตามวัตถุประสงค์อสังหาริมทรัพย์ตามพระราชบัญญัติเวนคืนเป็นทรัพย์สินของเทศบาล

กรมที่ดินได้นำเสนอแล้ว พณฯ รัฐมนตรีว่าการมหาดไทยให้ถือหลักเกณฑ์ดังกล่าวปฏิบัติต่อไปได้ แต่ต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทย ในฐานะที่เป็นกระทรวงควบคุมเทศบาลก่อน

เพราะฉะนั้น ถ้าเทศบาลใดจะขอทำนิติกรรมโอนจำหน่ายที่ดิน ให้ท่านพิจารณา
ที่ดินในประเภทที่เทศบาลทำการโอนได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้กระทรวงการคลังพิจารณาก่อน และ
เทศบาลนั้น ได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยให้ทำการโอนได้แล้ว ให้ท่านดำเนินการโอน
ให้ได้ไปตามระเบียบ แล้วรายงานให้กรมที่ดินทราบ ถ้าเป็นที่ดินที่ไม่เข้าอยู่ในข้อยกเว้น
ซึ่งกระทรวงมหาดไทยต้องแจ้งให้กระทรวงการคลังพิจารณาเห็นชอบก่อน ให้รายงานไปยังกรม
ที่ดินพร้อมทั้งหลักฐาน (ถ้ามี) เพื่อได้พิจารณาก่อน ตามคำสั่งที่ ๒๘/๑๙๔๕ ลงวันที่ ๓๐
มิถุนายน ๒๔๗๗

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม)

ศุภชลาศัย

(พระศุภชลาศัย)

คำสั่งที่ ๗/๒๔๔๙

เรื่อง การลงนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินของโรงเรียนประชาบาล

ให้ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดินและโลหกิจที่ ๑๘/๒๔๔๐ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๔๐ กับคำสั่งที่ ๒๓/๒๔๔๑ ระเบียบการเดินสำรวจปักหลักหมายเขต และสอบเขตที่ดิน ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๔๑ ข้อ ๒๓ ข. ซึ่งส่งวางระเบียบเรื่องการลงนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินของโรงเรียนประชาบาลไว้เป็นทางปฏิบัติใน เสีย

ข้อ ๑ ให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นข้อ ๒๓ ข. ในคำสั่ง ๒๓/๒๔๔๑ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๔๑

“ข” โรงเรียน

- ๑. ที่ดินตั้งโรงเรียนรัฐบาลให้จัดการเช่นเดียวกับที่ดินราชพัสดุ
- ๒. ที่ดินของโรงเรียนประชาบาล ให้ลงนามดังนี้คือ

ถ้าเป็นที่ดินของโรงเรียนประชาบาล ประเภทคณะกรรมการอำเภอจัดตั้งให้ลงนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ว่า “กระทรวงศึกษาธิการ (เพื่อประโยชน์ของการศึกษาประชาบาล) อำเภอ.....” (ระบุนามอำเภอ)

ถ้าเป็นที่ดินของโรงเรียนประชาบาล ประเภทประชาชนจัดตั้งให้ลงนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ว่า “โรงเรียนประชาบาล.....” (ระบุชื่อโรงเรียน)

ถ้าเป็นโรงเรียนเทศบาล ให้ลงนาม “เทศบาล.....” (ระบุนามเทศบาล) และดำเนินการเช่นเดียวกับที่ดินของเทศบาล

การนำสำรวจหรือรับรองเขตข้างเคียง เป็นหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดคณะกรรมการหรือนายกเทศมนตรี สุดแล้วแต่ประเภทของโรงเรียน

ข้อ ๒ การที่จะรับโอนที่ดินมาเป็นที่ดินของโรงเรียนดังกล่าวและการเปลี่ยนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ลงไว้ตามระเบียบเดิมให้ลงชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ตามคำสั่ง

ข้อ ๓ การจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่จะต้องเปลี่ยนไปตาม ข้อ ๑ ข. ๒ ของคำสั่งนี้ให้จดทะเบียนในประเภท “โอนเปลี่ยนเจ้าหน้าทีตามคำสั่งกรมที่ดินและ โฉกษที่ ๒/๒๔๗๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๔๗๒

ข้อ ๔ ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนกระทรวงศึกษาธิการตาม หนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ม. ๑๐๗๑๗/๒๔๘๙ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๔๘๙ สำหรับ ที่ดินของโรงเรียนประชาบาล ประเภทคณะกรรมการอำเภอจัดตั้ง

ข้อ ๕ อักษรย่อสำหรับบัตรสารบาญรายชื่อ สำหรับที่ดินของโรงเรียนประชาบาล ประเภทคณะกรรมการอำเภอจัดตั้ง ให้ใช้อักษร ศ. ประเภทประชาชนจัดตั้งให้ใช้อักษรนาม ของโรงเรียน

ทั้งนี้ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

กรมที่ดิน

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๔๘๙

(ลงชื่อ)

พระศกุนทะเบ็ญนกิจ

อธิบดีกรมที่ดิน.

คำสั่งที่ ๒/๒๔๙๐

เรื่อง การลงนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินของคณะลูกเสือแห่งชาติ

โดยที่คณะลูกเสือแห่งชาติ มีสภาพเป็นนิติบุคคลตาม พ.ร.บ. ลูกเสือ พ.ศ. ๒๔๙๐ การลงนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินของคณะลูกเสือแห่งชาติจึงควรลง “คณะลูกเสือแห่งชาติ” โดยตรงได้ ฉะนั้น จึงให้ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดินและโล่ทกิจ ที่ ๕/๒๔๗๗ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๔๗๗ และที่ ๒๓/๒๔๘๑ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๘๑ เฉพาะข้อ ๒๓ (ณ) เสีย และตั้งแต่นั้นไปให้ลงนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินของคณะลูกเสือแห่งชาติว่า “คณะลูกเสือแห่งชาติ” และถ้าผู้แทนคณะลูกเสือแห่งชาติ จะขอให้ระบุข้อความต่อท้ายชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อความชัดเจนไว้ด้วย เช่น ลงว่า “คณะลูกเสือแห่งชาติ” เพื่อประโยชน์แก่กองลูกเสือจังหวัด.....ที่..... เป็นต้น ก็ให้ลงไว้ด้วยก็ได้ ทั้งนี้โดยสภาพกรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติตาม พ.ร.บ. ทกลงนามอำนาจและหน้าที่แทน.

กรมที่ดิน

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๔๙๐

(ลงชื่อ)

พระศงหะเบ็ญนกิจ

อธิบดีกรมที่ดิน.

คำสั่งที่ ๖/๒๔๙๒

เรื่อง การเขียนนามผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ให้ยกเลิกคำสั่งที่ ๒๓/๒๔๘๑ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๘๑ ระเบียบการเดิน
สำรวจปักหลักหมายเขตและสอบเขตที่ดิน ข้อ ๒๓ ค. ซึ่งวางระเบียบปฏิบัติ เรื่องการเขียนนาม
ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ค. ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ให้ปฏิบัติดังนี้

๑. ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ให้ลงนามสำนัก
พระราชวัง (ทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน)

การนำทำการสำรวจฯ กัด การระวางขแนวเขตที่ดินข้างเคียงกัด เป็นหน้าที่ของ
สำนักพระราชวัง

๒. ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนพระองค์ ของพระมหากษัตริย์พระองค์ใด
ให้ลงพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์พระองค์นั้น

การนำทำการสำรวจฯ กัด การระวางขแนวเขตที่ดินข้างเคียงกัด เป็นหน้าที่ของผู้
จัดการทรัพย์สินส่วนพระองค์ ตามที่นายรัฐมนตรีได้ประกาศแต่งตั้งไว้ในราชกิจจานุเบกษา

๓. ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ให้ลงนามสำนักงานทรัพย์สิน
ส่วนพระมหากษัตริย์

การนำทำการสำรวจฯ กัด การระวางขแนวเขตข้างเคียงกัด เป็นหน้าที่ของผู้
อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ทั้งนี้ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

กรมที่ดิน

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๔๙๒

(ลงชื่อ) **นิติเกษรสนทร**

รักษากรในตำแหน่งอธิบดีกรมที่ดิน

๖๓๔

ที่ น. ๕๑๓๔๕/๒๔๕๔

กระทรวงการคลัง

๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การขอที่ดินของเทศบาล

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ตามหนังสือที่ ก. ๘๑๑๖/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ เดือนขอให้พิจารณาเรื่องเทศบาลเมืองนครสวรรค์ขอลงชื่อเทศบาลเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งเทศบาลได้ขอจากเอกชน โดยใช้เงินกู้ยืมจากงบประมาณประเภทวิสามัญลงทุนของกรมโยธาเทศบาลและที่ ก. ๑๔๑๓๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๔ ขอให้เทศบาลตำบลป่าโมกจังหวัดอ่างทอง ขอที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ด้วยเงินงบประมาณของเทศบาล เป็นผู้ลงชื่อถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน นั้น

กระทรวงการคลังได้พิจารณาแล้ว ขอเรียนขแจ้งเพื่อโปรดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป ด้วยว่า ถ้าเทศบาลใดประสงค์จะขอที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ หากต้องใช้เงินกู้ยืมจากงบประมาณของทางราชการแล้ว จะต้องลงชื่อกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ทั้งนี้เพื่อโอกาสควบคุมกิจการในโอกาสต่อไปได้ตามสมควร แต่ถ้าเทศบาลชำระหนี้เงินกู้เสร็จสิ้นเมื่อใด ก็จะได้โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าวคืนให้โดยค่าใช้จ่ายของเทศบาลเองส่วนเทศบาลใดที่ใช้เงินงบประมาณของเทศบาลทำการจัดซื้อแล้ว กระทรวงการคลังก็เป็นอันไม่ขัดข้องในการที่เทศบาลนั้น ๆ จะลงชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์โดยลำพัง.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสถียรโชติสาร

(หลวงเสถียรโชติสาร)

ปลัดกระทรวงการคลัง

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๔๔๑๐/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๕

ท. ม. ๓๕๐๒๕/๒๕๕๕

กระทรวงการคลัง

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง กรมอาชีวศึกษาขอทอน

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

หนังสือที่ ก. ๑๕๖๕๔/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ขอให้พิจารณาเรื่องกรมที่ดินรายงานว่า ศึกษาธิการจังหวัดสระบุรีจะรับซื้อที่ดินตำบลปากเพรียว (แก่งขนุน) อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ๑ แปลง เพื่อใช้เป็นสถานที่ปลูกสร้างโรงเรียนช่างไม้ประจำจังหวัดสระบุรีด้วยเงินค่าแรงพิเศษนอกเวลาของนักเรียนช่างไม้ โดยเจ้าของเงินได้อุทิศให้ซื้อให้แก่โรงเรียนช่างไม้ จึงขอทราบว่าการคลังจะขัดข้องในการที่เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดจะลงนามกรมอาชีวศึกษาเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ตามเจตนาของผู้อุทิศหรือไม่

กระทรวงการคลังได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อเจ้าของเงินมีเจตนาอุทิศเพื่อซื้อที่ดินให้แก่กระทรวงทบวงกรมใดโดยเฉพาะแล้ว ก็ให้จัดทำในนามกระทรวงทบวงกรมเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ได้ ทั้งนี้ โดยอนุโลมตามนัยข้อ ๑๙ แห่งระเบียบการปกครอง และจัดประโยชน์ที่ดินปลูกสร้างราชพัสดุ พุทธศักราช ๒๔๘๕ ฉะนั้น ตามเรื่องข้างต้นกระทรวงการคลังจึงเป็นอันไม่ขัดข้องในการที่เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรีจะลงนามกรมอาชีวศึกษาเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน แปลงดังกล่าว ขอให้โปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสถียรโชติสาร

(หลวงเสถียรโชติสาร)

ปลัดกระทรวงการคลัง

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๓๖๙/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ที่ดินของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งอยู่ในความปกครองดูแลของกรมพระคลังข้างที่เดิม

เรียน ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค

แจ้งความมายัง ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยเดิมกรมที่ดินได้มีคำสั่ง (ระเบียบการ) ที่ ๘/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๔๗๐ วางระเบียบปฏิบัติในเรื่องที่ดิน อันเป็นศาสนสมบัติของ (๑) วัดบวรนิเวศวิหาร (๒) วัดรังษีเชตุม์แต่บัดนั้นรวมอยู่ในวัดบวรนิเวศวิหาร (๓) วัดราชประดิษฐ์ (๔) วัดราชบพิธ (๕) วัดเทพศิรินทราวาส (๖) วัดเขตุพนวิมลมังคลาราม (๗) วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม (๘) วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือสมบัติของพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร กับ (๙) ของมหามกุฏราชวิทยาลัยไว้แล้วว่า ถ้ามีกิจเกี่ยวข้องกับที่ดินอันเป็นศาสนสมบัติของวัดหรือของมหามกุฏราชวิทยาลัยดังกล่าวมาแล้ว ให้เจ้าพนักงานที่ดินทำการติดต่อกับกรมพระคลังข้างที่ นั้น

เรื่องที่ดินอันเป็นศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา เมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ แล้ว มีปัญหาว่าการดูแลรักษาศาสนสมบัติของวัด ๘ วัด กับมหามกุฏราชวิทยาลัยจะเปลี่ยนแปลงไปประการใดด้วยหรือไม่ กรมที่ดินจึงได้ติดต่อสอบถามไปยังเลขาธิการสำนักพระราชวังแล้ว ได้รับตอบว่า ในฐานะที่ผู้อำนวยการพระคลังข้างที่เป็นมรรคทายกในพระปรมาภิไธยของพระอารามต่าง ๆ ซึ่งขณะนั้นยังคงมีอยู่ ๖ พระอารามด้วยกัน คือ วัดบวรนิเวศวิหาร วัดเบญจมบพิตร วัดเทพศิรินทราวาส วัดราชบพิธ วัดราชประดิษฐ์ และวัดนิเวศธรรมประวัติ จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามนี้แห่งคำสั่งเดิมเฉพาะที่เกี่ยวกับที่ดินของวัด ๖ วัด ดังกล่าวแล้วต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

นิติเกษตรสุนทร

(พระนิติเกษตรสุนทร)

อธิบดีกรมที่ดิน

ที่ ๖๐๑๖/๒๕๕๖

กรมที่ดิน

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง ธนาคารออมสินจัดซื้อที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยได้รับหนังสือของประธานกรรมการธนาคารออมสิน ที่ อ.ส. (สก. อ. ๑๒) ๓๒๑๘/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ว่า เนื่องด้วยขณะธนาคารออมสินได้จัดซื้อที่ดินตามจังหวัดต่าง ๆ เพื่อจัดสร้างเป็นสำนักงานธนาคารออมสินสาขาและบ้านพักพนักงานของธนาคาร เพื่อขยายกิจการให้กว้างขวางยิ่งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล แต่ปรากฏว่า เจ้าพนักงานที่ดินมักจะเข้าใจว่าธนาคารออมสินไม่มีอำนาจจัดซื้อที่ดิน ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สะดวกอยู่เสมอ และขอให้กรมที่ดินแจ้งให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดต่าง ๆ ทราบ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ธนาคารออมสินในการจัดซื้อที่ดินต่อไป

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เฉพาะธนาคารออมสินก่อตั้งเป็นนิติบุคคลขึ้นโดยพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. ๒๕๔๙ และเป็นส่วนหนึ่งของทางราชการและการที่ธนาคาร ฯ ขอร้องให้อำนวยความสะดวกให้แก่เฉพาะในกรณีที่จะรับซื้อที่ดินเพื่อไว้ใช้ประโยชน์เป็นที่ปลูกสร้างสำนักงานและบ้านพักพนักงานของธนาคาร ฯ เท่านั้น ซึ่งนับเนื่องเข้าลักษณะการอันจำเป็นจึงควรบังคับทะเบียนโอนให้ ฉะนั้น ต่อไปหากธนาคาร ฯ ได้ส่งผู้แทนมาติดต่อขอรับโอนที่ดินจากผู้ใด ก็ขอให้ส่งเจ้าหน้าที่สอบสวนก่อนว่า มีความประสงค์จะรับโอนที่ดินไว้เพื่อประโยชน์อย่างไร หากปรากฏชัดแจ้งว่าจะรับโอนไว้เพื่อใช้เป็นที่ตั้งสำนักงานหรือบ้านพักพนักงานของธนาคาร ฯ แล้ว ก็ให้ดำเนินการจดทะเบียนโอนให้ได้ แต่ถ้การสอบสวนได้ความว่าจะรับโอนที่ดินไว้ในกรณีอื่น ให้รายงานให้กรมที่ดินทราบก่อน

จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

รักษาราชการในตำแหน่ง

อธิบดีกรมที่ดิน

คำสั่งที่ ๑๐/๒๔๙๗
เรื่อง การได้มาซึ่งที่ดินของสหกรณ์ จำกัดสินใช้

ด้วยได้พิจารณาเห็นเป็นการสมควร จัดวางระเบียบเกี่ยวกับการได้มาซึ่งที่ดินของสหกรณ์ จำกัดสินใช้ เพื่อดำเนินกิจการภายในขอบเขตวัตถุประสงค์หรือกิจการอื่นเป็นการจำเป็นในการประกอบกิจการจัดตั้งสหกรณ์นั้น ๆ โดยไม่หวังค่ากำไร เช่น จัดตั้งสำนักงาน หรือปลูกสร้างอาคาร โรงงาน ฯลฯ ดังต่อไปนี้ คือ:—

๑. เมื่อสหกรณ์ จำกัดสินใช้ ได้มาแสดงความประสงค์ขอ จดทะเบียนรับโอนที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์อันเป็นกิจการภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ ให้เรียกหลักฐานแสดงการจดทะเบียนของสหกรณ์ หนังสืออนุญาตของนายทะเบียนสหกรณ์ รายงานการประชุมของคณะกรรมการ และข้อบังคับของสหกรณ์นั้น ๆ มาตรวจสอบดูให้ละเอียดถี่ถ้วนเสียก่อนว่ามีอำนาจที่จะถือ หรือรับโอนที่ดินเพื่อดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์หรือกิจการอื่นจำเป็นได้หรือไม่เพียงใด

๒. เมื่อได้ตรวจสอบหลักฐานต่าง ๆ เห็นว่าไม่มีการขัดข้องประการใดแล้ว ก็ให้ดำเนินการรับจดทะเบียนไปได้ตามระเบียบวิธีการ

๓. ในกรณีที่มิขอสงสัยว่าสหกรณ์จะมีอำนาจถือที่ดิน หรือรับโอนได้หรือไม่ประการใด ให้รายงานเสนอความเห็นไปยังกรมที่ดินพิจารณา

๔. คำสั่งใด ๆ ที่ขอความขัดแย้งกับคำสั่งฉบับนี้ ให้ถือว่าเป็นอันยกเลิก
ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

กรมที่ดิน

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๔๙๗

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๔๗๐๗/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๔๙๗

ที่ ๑๐๔๖๖/๒๕๕๘

กรมที่ดิน

๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การลงชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินราชพัสดุ
เรียน ที่ดินภาค ทุกภาค เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยเดิมกระทรวงการคลัง ได้ทำความตกลงกับกระทรวงเกษตร (ในสมัยที่กรมที่ดิน เป็นกรมทะเบียนที่ดินและสังกัดอยู่ในกระทรวงเกษตรราชการ) ว่า การออกโฉนดสำหรับที่ดิน ของหลวงทั่วไป (ยกเว้นที่ดินในกรมรถไฟ) ถ้ารายใดมิได้ขอให้ออกในนามกระทรวงการคลัง ขอให้แจ้งให้กระทรวงการคลังทราบก่อน และต่อมากระทรวงการคลัง ได้มีคำสั่งที่ ๘๗๘๒/ ๒๕๕๕ กำหนดระเบียบการปกครองและจัดประโยชน์ที่ดินสิ่งปลูกสร้างราชพัสดุขึ้นใหม่ ตาม ระเบียบการใหม่นี้ การรับโอน รับซื้อกรรมสิทธิ์หรือครอบครองที่ดินราชพัสดุเป็นของรัฐบาลหรือ เพื่อประโยชน์แห่งรัฐบาลจึงให้จัดทำในนามกระทรวงการคลังตามเดิม เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับ โอนมาโดยเอกชนเป็นผู้ยกให้และผู้ยกให้นั้นแสดงเจตนาจะยกให้แก่กระทรวง ทบวง กรมใด โดยเฉพาะแล้วก็ให้ลงชื่อกระทรวง ทบวง กรมนั้น ๆ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ได้ แต่ในทางปฏิบัติ ได้มีการแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบตามข้อตกลงเดิมเสมอมา นั้น

บัดนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า การที่จะต้องแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบ ในกรณีที่มิใช่ทบวงการเมืองใดมาติดต่อขอดำเนินการ เพื่อลงชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวแล้ว ไม่เป็นการสะดวกแก่การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่หลายประการ ฉะนั้น ต่อไปเมื่อมีทบวงการเมืองใด มาติดต่อขอดำเนินการ เพื่อให้ลงชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ให้แนะนำให้ทบวงการเมืองนั้น ติดต่อทำความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน เมื่อตกลงเป็นผลประการใดให้นำหลักฐานมาติดต่อ ขอดำเนินการต่อไป แต่ในกรณีที่ยังจัดการให้เสร็จไปไม่ได้ในขณะที่ขอ เช่น ขอรังวัดเพื่อ รับโฉนดที่ดิน โดยขอให้ลงชื่อทบวงการเมืองอื่น ควรทำไปก่อนได้แต่ต้องให้ทบวงการเมืองนั้นๆ

๖๔๐

รีบไปทำความตกลงกับกระทรวงการคลังต่อไป เมื่อถึงคราวจะแจกโฉนดที่ดินก็ให้นำความดังกล่าวข้างต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ศ. ไทษวณีย์

(นายศักดิ์ ไทษวณีย์)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

ท.ท. ๑๖

ที่ ๓๐๗๕/๒๕๐๑

กรมที่ดิน

๑๘ เมษายน ๒๕๐๑

เรื่อง องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกรับโอนที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกมีความประสงค์จะรับโอนที่ดินโดยวิธีรับซื้อ และรับซื้อฝากตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่จะช่วยเหลือทหารผ่านศึกนอกประจำการ จึงขอให้แจ้งให้จังหวัดทราบ และขอความสะดวกในการที่จะมาติดต่อทำนิติกรรม

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ก่อตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติองค์การทหารผ่านศึก พ.ศ. ๒๔๙๑ มีฐานะเป็นองค์การของรัฐบาล ดังนั้น การได้มาซึ่งที่ดินดังกล่าวก็ย่อมได้รับการยกเว้นตามมาตรา ๓๖ (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ย่อมมีสิทธิที่จะรับโอนที่ดินได้ จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ความสะดวกตามสมควร.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ถ. สุนทรสารทูล

(นายถวิล สุนทรสารทูล)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

๖๔๒

ที่ มท. ๑๔๘๘๒/๒๕๐๒

กระทรวงการคลัง

๑๕ เมษายน ๒๕๐๒

เรื่อง การรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อการไฟฟ้าอันฮึ

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ด้วยการไฟฟ้าอันฮึได้มีหนังสือไปขอให้กระทรวงการคลังอนุญาตให้เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ไม่ว่าจะได้มาด้วยการซื้อ การยกให้ การเวนคืน หรือด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในกิจการของการไฟฟ้าอันฮึ หากไม่ขัดข้องประการใดขอให้เรียนมายังกระทรวงมหาดไทย เพื่อส่งกรมที่ดินต่อไป เพราะขณะนี้ได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตท้องที่การไฟฟ้าอันฮึ พ.ศ. ๒๕๐๑ คลุมไปถึง ๓๕ จังหวัดแล้ว กระทรวงการคลังได้พิจารณาเห็นว่า การไฟฟ้าอันฮึเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าอันฮึ พ.ศ. ๒๕๐๐ มีอำนาจที่จะถือกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ จึงเป็นอันอนุญาตให้การไฟฟ้าอันฮึลงชื่อถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งจะได้มาด้วยการซื้อ การยกให้ การเวนคืน หรือด้วยเหตุใด ๆ แต่ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในกิจการของการไฟฟ้าอันฮึโดยเฉพาะ จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้กรมที่ดินทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

๘. วินิจัยกุล

(นายเสริม วินิจัยกุล)

ปลัดกระทรวงการคลัง

กรมธนารักษ์.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๔๒๘๙๐/๒๕๐๒ ลงวันที่ — พฤษภาคม ๒๕๐๒

ที่ ๔๕๒๑/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๐๓

เรื่อง การออกโฉนดที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนจังหวัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

อ้างถึง หนังสือจังหวัด จำนวนมาก ที่ ๓๒๑๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๐๓

ตามที่จังหวัดแจ้งไปว่า การดำเนินการรังวัดออกโฉนดที่ดินในเขต ตำบลสว่าง
ดินแดน อำเภอสว่างดินแดน มีที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนจังหวัดอยู่หลายแปลง บางแปลงติดกับ
ที่ดินซึ่งจะทำการรังวัดออกโฉนดที่ดิน จังหวัดเห็นว่า การเขียนนามนิติบุคคลซึ่งเป็นทรัพย์สิน
ส่วนจังหวัดในใบไต่สวนหรือโฉนดที่ดินควรใช้คำว่า "ทรัพย์สินส่วนจังหวัด.....
(ระบุชื่อจังหวัด)" ส่วนการระวางและรับรองเขตที่ดินเนื่องจากเจ้าของที่ดินข้างเคียงขอรังวัด
ออกโฉนดที่ดิน หรือขอรับหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน หรือสอบเขตที่ดิน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด
มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ซึ่งปกครองดูแลทรัพย์สินนั้นเป็นผู้ทำการแทนตามระเบียบทรัพย์สินส่วน
จังหวัด พ.ศ. ๒๕๐๐ จึงหารือว่าตามที่กล่าวจะเป็นการชอบหรือไม่

เรื่องน กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนจังหวัดตามความ
หมายในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๙๘ นั้น ควรลงชื่อ "องค์การ
บริหารส่วนจังหวัด..... (ระบุชื่อจังหวัด)" ซึ่งเป็นชื่อขององค์การอันเป็นนิติบุคคล
ในใบไต่สวนและโฉนดที่ดิน การนำทำการสอบเขต ขอรับโฉนดที่ดิน หรือหนังสือสำคัญสำหรับ
ที่ดิน เป็นหน้าที่ของจังหวัด (องค์การบริหารส่วนจังหวัด) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นหน้าที่
ของผู้ว่าราชการจังหวัดตามมติของสภาจังหวัดตามนัยแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ส่วนการระวาง
ขบวนเขตที่ดินเนื่องจากเจ้าของที่ดินข้างเคียงขอรังวัดออกโฉนดที่ดิน ขอรับหนังสือสำคัญสำหรับ
ที่ดิน หรือสอบเขตที่ดินนั้น กรมที่ดินเห็นชอบด้วยตามความเห็นของจังหวัด จึงเรียนมาเพื่อทราบ
ขอได้โปรดสั่งให้เจ้าพนักงานที่ดินพิจารณาปฏิบัติตามนัยดังกล่าวแล้วต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ศักดิ์ ไทยวัฒน์**
(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)
อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๔๕๖๖/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๓

๔ สิงหาคม ๒๕๐๓

เรื่อง การลงชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินราชพัสดุ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดินถึงที่ดินภาค เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดที่ ๑๐๔๖๖/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๐๓

ตามที่กรมที่ดินได้ข้แจ้งกรณีการลงชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินราชพัสดุว่า การออกโฉนดที่ดินหรือการรับโอน รับซื้อสิทธิในที่ดินราชพัสดุเป็นของรัฐบาลหรือเพื่อประโยชน์แห่งรัฐบาลตามข้อตกลงเดิมและระเบียบการของกระทรวงการคลัง ให้กระทำในนามกระทรวงการคลัง ถ้ารายใดมิได้กระทำในนามกระทรวงการคลัง ขอให้แจ้งให้กระทรวงการคลังทราบก่อน เว้นแต่เป็นเรื่องที่ได้รับโอนมาโดยเอกชนเป็นผู้ยกให้และผู้ยกให้นั้นแสดงเจตนาจะยกให้แก่กระทรวงทบวงกรมใดโดยเฉพาะ ก็ให้ลงชื่อกระทรวง ทบวง กรมนั้นๆเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ได้ในกรณีที่ต้องแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบก่อนนั้น กรมที่ดินเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกแก่การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่หลายประการ จึงวางระเบียบเกี่ยวกับการลงชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินราชพัสดุว่าต่อไปเมื่อมีทบวงการเมืองใดมาติดต่อขอดำเนินการเพื่อลงชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ให้แนะนำให้ทบวงการเมืองนั้นๆ ติดต่อกับกรมที่ดินก่อน เมื่อตกลงเป็นผลประการใด จึงให้นำหลักฐานมาติดต่อกับกรมที่ดิน สำหรับกรณีที่ข้จัดการให้เสร็จไปไม่ได้ในขณะที่ขอควรรับดำเนินการไปก่อนได้ แต่ต้องให้ทบวงการเมืองนั้นรับไปทำความตกลงกับกระทรวงการคลังต่อไป นั้น

บัดนี้ กระทรวงการคลังได้มีหนังสือแจ้งมายังกระทรวงมหาดไทยว่า ที่ดินของเทศบาลมีอยู่ ๔ ประเภท คือ

๑. ที่ดินซึ่งขอมาด้วยเงินของเทศบาล
๒. ที่ดินซึ่งมีผู้ยกให้แก่เทศบาล
๓. ที่ดินซึ่งได้มาโดยอาศัยพระราชบัญญัติหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอัน

เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (ไม่รวมการจัดจองตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน) โดยระบุให้แก่เทศบาลนั้นๆ

๔. ที่ดินซึ่งเทศบาลได้มาโดยอาศัยพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ แต่
จะต้องประกอบด้วย

ก. เทศบาลได้จ่ายเงินของเทศบาลเป็นค่าทำขวัญแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์
ที่ถูกเวนคืนทั้งหมดแล้ว หรือ

ข. พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้น ระบุให้อสังหาริมทรัพย์ที่
ถูกเวนคืนหรืออสังหาริมทรัพย์ที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในพระราชบัญญัติเวน
คืนอสังหาริมทรัพย์ เป็นทรัพย์สินของเทศบาล

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ถือเป็นทางพิจารณาสอบสวนและ
ปฏิบัติในกรณีเกี่ยวกับที่ดินของเทศบาลตามหนังสือกระทรวงการคลังตั้งกล่าวเพิ่มเติมจาก
หนังสือกรมที่ดินที่ ๑๐๔๖๖/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๔๙๘ ต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

๖๔๖

ที่ สร. ๐๕๐๓/๖๕๐๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๖ เมษายน ๒๕๐๗

เรื่อง ปัญหาการโอนที่ดินที่มีผู้บริจาครให้กระทรวงศึกษาธิการ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเกี่ยวกับเรื่องน

ด้วยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้ส่งบันทึกความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่อง ปัญหาการโอนที่ดินที่มีผู้บริจาครให้กระทรวงศึกษาธิการ จะต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกาหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าจะกระทำได้ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติ ไม่อาจตราเป็นพระราชกฤษฎีกาได้ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ความละเอียดปรากฏตามบันทึกที่ ได้ส่งมาพร้อมน

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๐๗ ลงมติเห็นชอบด้วยตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

จึงขอขึ้นย่นมา ได้แจ้งใหญ่ที่เกี่ยวข้องทราบด้วยแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างข่ง

(ลงชื่อ)

ม. บริสุทธี

(นายมนูญ บริสุทธี)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม.

บันทึก

เรื่อง ปัญหาการโอนที่ดินที่มีผู้บริจาคให้กระทรวงศึกษาธิการ

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการแจ้งว่า กระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินในโฉนดเลขที่ ๑๔๑๔ เนื้อที่ ๒ ไร่ ๒ งาน ๗๒ ตารางวา ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ตราคาที่ดินในปัจจุบันประมาณ ๒,๕๐๐ บาท โดยประสงค์จะแลกเปลี่ยนกับที่ดินของนายสะอาด ถวายเช่า จำนวน ๒ ไร่ ๑ งาน ๒๗ ตารางวา ราคาปัจจุบัน ประมาณ ๕,๐๐๐ บาท ที่ดินแปลงนี้อยู่ใกล้เคียงกับที่ดินของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการถือว่าที่ดินเดิมเป็นสมบัติของการศึกษาประชาชน ได้มาโดยประชาชนจัดซื้อมอบให้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่า ถ้าโอนแลกเปลี่ยนกันแล้วจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาประชาชนโดยตรง จึงอนุญาตให้ โอนกันได้และได้มอบอำนาจให้นายอำเภอกลางเป็นผู้จัดการโอนแทนกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องนี้ จังหวัดภูเก็ตส่งสัทธิปฏิบัติในเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์ จังหวัดไอยังกรมที่ดินซึ่งกรมที่ดินแจ้งว่า ที่ดินรายนี้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การโอนต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๑๐๓๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่า ที่ดินรายนี้เป็นสมบัติของการศึกษาประชาชนมิใช่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพราะได้กรรมสิทธิ์มาโดยมีผู้บริจาคให้ตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๘ และก็มีใช้ได้มาโดยสิทธิครอบครอง การโอนจึงไม่ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติหรือหากจะถือว่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การโอนก็ไม่จำเป็นต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา เพราะได้รับยกเว้นตามมาตรา ๑๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั่นเอง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าส่วนราชการมีความเห็นขัดกัน จึงให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความต่อไป

บันทึก สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รายงานว่า คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายกองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาเรื่องนี้พร้อมด้วยผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการและผู้แทนกระทรวงมหาดไทยแล้วมีความเห็นว่า การโอนที่ดินรายนี้จะกระทำได้โดยตราเป็นพระราชบัญญัติไม่อาจตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

ปัญหาเรื่อง^๕ พระยาอัครภักดีธรรมวิเทศ กรรมการร่างกฎหมายมีความเห็นแย้งว่าที่ดินของกระทรวงศึกษาธิการไม่เข้าลักษณะเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินแต่ประการหนึ่ง ประการใดเพราะมิได้มีไว้^๕ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์และมิได้สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ฉะนั้น การที่กระทรวงศึกษาธิการประสงค์จะโอนที่ดินราย^๕นี้ เพื่อประโยชน์ของการศึกษา ประชาบาลก็ย่อมจะทำได้ ไม่จำเป็นต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ

สำนักนายกรัฐมนตรี ได้นำเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีด้วยว่า ปัญหาการโอนที่ดินที่มีผู้บริจาคให้กระทรวงศึกษาธิการแล้วจะโอนแลกเปลี่ยนกันกับราชฎ^๕รณ ย่อมจะต้องยึดถือการตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ว่า จะโอนแลกเปลี่ยนกันไม่ได้ นอกจากจะตราเป็นพระราชบัญญัติ ถึงแม้ว่าการตีความข้อกฎหมายครั้ง^๕นี้จะมีกรรมการร่างกฎหมาย ๑ ท่าน มีความเห็นแย้งก็ตามก็ต้องถือว่าพับไปเพราะเป็นความเห็นส่วนน้อย

โดยที่ปัญหาการโอนที่ดินของทางราชการเพื่อแลกเปลี่ยนกับราชฎ^๕รณ สำนักนายกรัฐมนตรีเห็นว่าหาใช่จะมีแต่เพียงของกระทรวงศึกษาธิการเพียงราย^๕เท่านั้น ทางราชการกระทรวงทบวงกรมอื่นอาจมีความจำเป็นจะต้องแลกเปลี่ยนที่ดินกับราชฎ^๕รณในภายหน้าก็ได้ จึงสมควรที่จะได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้คำรับรองการตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกาในปัญหา^๕นี้ และเพื่อให้กระทรวงทบวงกรมยึดถือการตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นหลักปฏิบัติ ในเมื่อมีความประสงค์จะแลกเปลี่ยนที่ดินของทางราชการกับของเอกชน การที่ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีในครั้ง^๕นี้เพื่อปฏิบัติให้ต้องตามมติคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๒๑/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๐๒ ที่ว่า การตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่จะให้ถือเป็นหลักปฏิบัติเป็นส่วนรวมนั้น ให้เสนอคณะรัฐมนตรี

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาแล้ว มีบัญชาว่า “เห็นชอบด้วย”
จึงขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา.

“ใช้เฉพาะในราชการไม่เป็นสิ่งพึงเปิดเผย”

บันทึก

เรื่อง ปัญหาการโอนที่ดินที่ผู้บริจาคให้กระทรวง ศึกษาธิการ จะต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกาหรือไม่

หนังสือของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๙๙๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๐๖ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยเรื่อง ปัญหาการโอนที่ดินที่ผู้บริจาคให้กระทรวงศึกษาธิการจะต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกาหรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

ปัญหาที่ว่า กระทรวงศึกษาธิการได้กรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๔๑๔ ในท้องที่อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยประชาชนจัดซื้อมอบให้เป็นสมบัติของการศึกษาประชาบาล เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๔๘๐ กระทรวงศึกษาธิการถือว่าที่ดินนี้เป็นสมบัติของการศึกษาประชาบาลมิใช่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพราะกระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๔๑๔ นี้ ประชาชนได้ยกให้กระทรวงศึกษาธิการเพื่อการศึกษาประชาบาล จึงเป็นกรรมสิทธิ์ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประโยชน์ของการศึกษาประชาบาลอื่น มีลักษณะตามบทบัญญัติมาตรา ๑๓๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ความว่า “สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นรวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน.....ฯลฯ” จึงเห็นว่าที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๔๑๔ นี้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ส่วนปัญหาที่ว่า ถ้าที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๔๑๔ นี้ เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน กระทรวงศึกษาธิการประสงค์จะโอนให้นายสะอาด ถวายเชอ เพื่อแลกเปลี่ยนที่ดินกับนายสะอาด ถวายเชอ เนื่องจากที่ดินโฉนดเลขที่ดังกล่าวเป็นที่ลุ่ม น้ำท่วมถึง ไม่เหมาะสมกับการที่จะปลูกสร้างโรงเรียนประชาบาล ถ้าที่ดินของนายสะอาด ถวายเชอ เป็นที่ปลูกสร้างก็จะเป็นการเหมาะสม กระทรวงศึกษาธิการและนายสะอาด ถวายเชอ จึงตกลงโอนแลกเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ที่ดินกัน โดยกระทรวงศึกษาธิการมอบให้นายอำเภอถลางเป็นผู้จัดการโอนแลกเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ที่ดิน ดังที่เคยปฏิบัติมา โดยไม่มีปัญหาขัดข้อง แต่ในครั้งนั้น จังหวัดภูเก็ตส่งสัจจทหารอมาying

กรมที่ดินว่า จะทำการโอนโดยวิธีดังกล่าวได้หรือไม่ และกรมที่ดินให้ความเห็นว่า ต้องกระทำ การโอนโดยวิธีตราเป็นพระราชบัญญัติตามบทบัญญัติมาตรา ๑๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการก็มีความเห็นว่า โดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๑๓๐๕ แห่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั่นเอง กระทรวงศึกษาธิการทำการโอนแลกเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ ที่ดินกันได้ โดยอาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะคือ พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๘ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๔๑๔ เป็นสาธารณ- สมบัติของแผ่นดินอยู่ภายใต้การบังคับใช้มาตรา ๑๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ความว่า “ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะโอนแก่กันได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่ง บทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา” เมื่อกระทรวงศึกษาธิการประสงค์จะโอนแลกเปลี่ยน กรรมสิทธิ์ที่ดิน ก็ต้องอาศัยอำนาจบทกฎหมายเฉพาะ ซึ่งในกรณีกระทรวงศึกษาธิการอ้างว่า พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๘ เป็นบทกฎหมายเฉพาะนั้น ยังไม่เป็นการถูก ต้องเพราะตามความหมายของ “บทกฎหมายเฉพาะ” ย่อมหมายความว่า โดยบทกฎหมายนั่นเอง ได้บัญญัติให้อำนาจโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินนั้นได้ ในพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๘ มิได้มีบทบัญญัติมาตราใดบัญญัติให้อำนาจกระทรวงศึกษาธิการทำการโอนกรรมสิทธิ์ ทรัพย์สินให้แก่ผู้อื่นได้ ไว้อย่างชัดแจ้ง มีเพียงบทบัญญัติให้อำนาจจัดการทรัพย์สินหรือโอน ทรัพย์สินของโรงเรียนประชาบาลที่เลิกลงไปยังโรงเรียนประชาบาลอื่นเท่านั้น

ฉะนั้น การโอนที่ดินดังกล่าวข้างต้น จะกระทำได้ก็โดยตราเป็น พระราชบัญญัติ ไม่อาจตราเป็นพระราชกฤษฎีกาได้ ทั้งนี้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมาย ที่ดินความว่า “บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน .....ที่ดินนั้น อาจโอนต่อไปยังเอกชนได้ แต่ต้องกระทำโดยตราเป็นพระราชบัญญัติ”

(ลงชื่อ) **หยุด แสงอุทัย**

(นายหยุด แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗

ความเห็นแย้ง

ข้าพเจ้าเห็นว่า ในปัญหาที่ว่าสมบัติของการศึกษาประชาบาลจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่นั้น ตามข้อเท็จจริงที่รบกนมว่า กระทรวงศึกษาธิการได้ที่ดิน ๒ ไร่เศษ โดยประชาชนจัดซื้อให้เป็นสมบัติของการศึกษาประชาบาล ในการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ซื้อเป็นเจ้าของโฉนดที่ดินรายนี้

แม้จะมีชื่อในโฉนดก็ตาม เพื่อให้ได้ความชัดที่ไม่ใช่ที่ดินของกระทรวงศึกษาธิการแท้จริงในโฉนดจึงได้ลงไว้ว่า “กระทรวงศึกษาธิการ (เพื่อประโยชน์ของการศึกษาประชาบาล อำเภอกลาง)” ซึ่งฟังได้ว่าที่ดินรายนี้เป็นสมบัติของการศึกษาประชาบาล ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการยึดถือไว้ในนามของศึกษาประชาบาลเท่านั้น

สมบัติของการศึกษาประชาบาลจะตกเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินย่อมจะเป็นไปไม่ได้

เมื่อกรณีเป็นเช่นการที่กระทรวงศึกษาธิการโอนที่ดินรายนี้ ไปเพื่อประโยชน์ของการศึกษาประชาบาลก็ย่อมทำได้ ไม่จำเป็นต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ เพราะที่ดินรายนี้ไม่เคยได้ตกมาเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแต่อย่างใด

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๓๐๔ บัญญัติว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นรวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดิน ซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน

ที่ดินของการศึกษาประชาบาลไม่ใช่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพราะมิได้มีไว้ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ และมิได้สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน

จึงเห็นได้ว่าที่ดินของศึกษาประชาบาล ไม่เข้าลักษณะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแต่ประการหนึ่งประการใด

(ลงชื่อ)

พระยาอิศรภักดิ์ธรรมวิเทศ

(พระยาอิศรภักดิ์ธรรมวิเทศ)

กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕

๕ ตุลาคม ๒๕๐๗

เรื่อง โอนโรงเรียนประชาบาลให้แก่เทศบาล

เรียน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ. ๐๙๑๒/๑๗๑๑๑ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๐๗

ตามที่ ได้มีหนังสือแจ้ง ไปว่า กระทรวงมหาดไทยต้องการทราบเกี่ยวกับการโอนที่ดิน โรงเรียนบ้านต้นหยงมะลิ อำเภอสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ตามหนังสือรับรองทำประโยชน์ เล่ม ๑ หน้า ๑๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งเดิมเป็นของนายคำ นางคำ สุวรรณราช ให้แก่เทศบาล ตาม พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๔ มาตรา ๔๐ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการขอทราบว่าจะโอนโรงเรียนประชาบาลให้แก่เทศบาล โดยอาศัยพระราชบัญญัติดังกล่าว จะมีอำนาจโอนได้หรือไม่ และควรปฏิบัติประการใด นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอเรียนชี้แจงว่า การโอนที่ดินในกรณีดังกล่าว เป็นการโอนไปตามอำนาจกฎหมายทำนองเดียวกับการโอนที่ดินของสุขาภิบาลลงนามเทศบาลเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ซึ่งกรมที่ดินได้วางระเบียบปฏิบัติไว้แล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๐ ส่วนการโอนทรัพย์สินของโรงเรียนประชาบาลให้แก่เทศบาลนั้น อาศัยความตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๔ จึงคงอนุโลมปฏิบัติทำนองเดียวกัน ส่วนวิธีปฏิบัติในการโอนนั้น ต้องทำเป็นคำขอตตามกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๙ ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนเรียกเก็บเป็นค่าคำขอ ๒ บาท ค่าจดทะเบียนรายละ ๑๕ บาท จึงขอเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และกรมที่ดินจักได้แจ้งให้จังหวัดต่างๆ ทราบเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

อนึ่ง สำหรับที่ดินแปลงนี้ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ยังมีชื่อนายคำ สุวรรณราช นางคำ สุวรรณราช เป็นเจ้าของอยู่ ขอให้จัดการโอนเป็นชื่อโรงเรียนประชาบาลเสียก่อน แล้วจึงโอนให้เป็นของเทศบาลต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/๗๔๓๖ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๗

๖๕๔

ที่ มท. ๐๖๐๗/ว. ๒๓๕๘

กรมที่ดิน

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง การโอนที่ดินศาสนสมบัติกลาง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๔๐๓/๑๔๐๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งผลการประชุมพิจารณาข้อหารือของกรมการศาสนาเกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของศาสนสมบัติกลาง ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) พร้อมด้วยผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินศาสนสมบัติกลางไม่ใช่ที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ การโอนที่ดินดังกล่าวจึงไม่จำเป็นต้องทำเป็นพระราชบัญญัติ กรมที่ดินเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม จึงขอส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองกำหนดสิทธิในที่ดิน.

ที่ สร ๐๔๐๓/๑๔๐๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

เรื่อง ทารอปัญหากฎหมายเกี่ยวกับที่ดินศาสนสมบัตินกลาง

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับเรื่อง

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการแจ้งมาว่า กรมการศาสนาได้รับหนังสือจากสำนักงานที่ดินจังหวัดพระนคร สาขามีนบุรีหารอว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๔๔๗ เนื้อที่ ๔๐ ไร่ ๓ งาน ๕๐ ตารางวา อำเภอหนองจอก จังหวัดพระนคร ซึ่งกรมการศาสนา กับนายสอ ตาปนานนท์ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน แต่ที่ดินเฉพาะส่วนที่เป็นของกรมการศาสนานี้ เป็นทรัพย์สินของศาสนสมบัตินกลาง ซึ่งมีใช้ของวัดใดวัดหนึ่ง และที่ดินแปลงนี้เจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมจะต้องแบ่งขายให้แก่กระทรวงการคลังเพื่อประโยชน์ในราชการกรมชลประทาน จำนวน ๕ ไร่ ๒ งาน ๔๗ ตารางวา ขอรบว่าที่ดินที่กรมการศาสนาจะแบ่งขายร่วมกับนายสอ ตาปนานนท์ นี้ จะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติก่อนหรือไม่ซึ่งกรมการศาสนาได้พิจารณาแล้วเห็นว่าน่าจะต้องโอนกรรมสิทธิ์โดยพระราชบัญญัติ แต่เนื่องจากเรื่องนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่มีผลต่อศาสนสมบัตินพระศาสนาโดยตรง กรมการศาสนาจึงได้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาว่า ความเห็นของกรมการศาสนาดังกล่าวข้างต้นเป็นการถูกต้องหรือไม่

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้ตรวจพิจารณาเรื่องดังกล่าวข้างต้นพร้อมด้วยผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (นายช่วง อภัยจิตต์ แห่งกรมการศาสนา) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (นายโสภณ ชัยสุวรรณ แห่งกรมที่ดิน) เสร็จเรียบร้อยแล้ว มีความเห็นว่า พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ บัญญัติให้การโอนที่วัดและที่ธรณสงฆ์เท่านั้นที่จะต้องทำเป็นพระราชบัญญัติ เมื่อที่ดินศาสน สมบัติ ไม่ใช่ที่วัดหรือที่

๒๕๖

กรณีสงฆ์ การโอนที่ดินดังกล่าวจึงไม่จำเป็นต้องทำเป็นพระราชบัญญัติ ตั้งความละเอียดปรากฏ
ตามบันทึก ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ ได้ส่งมาพร้อมนี้
มาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

มนูญ บริสุทธิ์

(นายมนูญ บริสุทธิ์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม.

ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งพึงเปิดเผย

บันทึก

เรื่อง บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการโอนที่ดินศาสนสมบัติกลาง

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ สร. ๐๔๐๓/๑๖๓๔๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๑ ความว่า สำนักงานที่ดินจังหวัดพระนครสาขามินบุรี ได้หารือกับกรมการศาสนาว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๔๔๗ เนื้อที่ ๔๐ ไร่ ๓ งาน ๕๐ ตารางวา อยู่ในท้องที่อำเภอหนองจอก จังหวัดพระนคร ซึ่งกรมการศาสนากับนายสอด ตาปานานท์ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ที่ดินเฉพาะส่วนที่เป็นของกรมการศาสนานั้น เป็นศาสนสมบัติกลางซึ่งไม่ใช่ของวัดใดวัดหนึ่งและที่ดินแปลงนี้เจ้าของกรรมสิทธิ์รวมจะต้องแบ่งขายให้แก่กระทรวงการคลังเพื่อประโยชน์ในราชการกรมชลประทาน จำนวน ๕ ไร่ ๒ งาน ๔๗ ตารางวา ในการโอนที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่กระทรวงการคลังนั้น มีปัญหาว่า เฉพาะที่ดินส่วนที่เป็นศาสนสมบัติกลางจะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติหรือไม่ ซึ่งกรมการศาสนามีความเห็นว่า จะต้องกระทำโดยพระราชบัญญัติโดยที่เรื่องนี้เป็นบัญญัติกฎหมาย จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์จะโอนกรรมสิทธิ์ได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ และห้ามมิให้บุคคลโดยอาศัยความชอบต่อผู้กับวัดในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัดและที่ธรณีสงฆ์” มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ที่วัดและที่ซึ่งขนต่อวัดมีดังนี้

- (๑) ที่วัด คือ ที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น
- (๒) ที่ธรณีสงฆ์ คือ ที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด
- (๓) ที่กัลปนา คือ ที่ซึ่งมีผู้อุทิศแด่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา”

มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “ศาสนสมบัติแบ่งออกเป็นสองประเภท

- (๑) ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง
- (๒) ศาสนสมบัติของวัด ได้แก่ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติกลาง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนา เพื่อกำหนดให้ ถือว่ากรมการศาสนาเป็นเจ้าของศาสนสมบัติกลางนั้นด้วย

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔๐ (๑) บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า ศาสนสมบัติกลางเป็นทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง และให้กรมการศาสนา เป็นเจ้าของ คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่าศาสนสมบัติกลางมิใช่ที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ ซึ่ง ตามมาตรา ๓๔ บัญญัติว่าจะโอนกรรมสิทธิ์ ได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ อนึ่ง ศาสนสมบัติกลางก็ มิใช่สาธารณสมบัติของแผ่นดินตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔^(๑) การโอนจึงไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๐๕^(๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อีกด้วย ฉะนั้น การโอนที่ดินศาสนสมบัติกลางจึงไม่ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ.

(ลงชื่อ) **ส. โทตระกิตย์**

(นายสมภพ โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

(๑) มาตรา ๑๓๐๔ สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดิน ซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมา เป็นของแผ่นดินโดยประการอื่น ตามกฎหมายที่ดิน

(๒) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ขายต่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ

(๓) ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า บ่อน และโรงทหาร สำนักงานราชการบ้านเมือง เรือรบอาวุธยุทธภัณฑ์

(๒) มาตรา ๑๓๐๕ ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะโอนแก่กัน มิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา.

ที่ มท. ๐๖๐๘/๔๔๕๑

๒๘ มกราคม ๒๕๑๔

เรื่อง การลงลายมือชื่อแทนสหกรณ์ชนิด จำกัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ฯ ที่ ปจ. ๑๕/๑๔๙๑๖ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๑๔

ตามที่แจ้งว่า สหกรณ์ต่าง ๆ ในท้องที่อำเภอบ้านสร้าง ประเภทไม่จำกัดสินใช้ ได้มาขอทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด ตามข้อบังคับเดิมให้ใช้กรรมการ ๒ คน ลงชื่อแทนสหกรณ์ ต่อมาสหกรณ์ประเภทไม่จำกัดสินใช้ดังกล่าวได้ควบเข้ากันเป็นสหกรณ์ใหญ่ ชื่อสหกรณ์การเกษตรบ้านสร้าง จำกัด ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๒๔ ระบุไว้ให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ทำการแทนสหกรณ์ได้ และข้อบังคับของสหกรณ์การเกษตรบ้านสร้าง จำกัด ระบุว่า การรับจ้างจะต้องลงลายมือชื่อประธานกรรมการ หรือ รองประธานกรรมการ หรือ เลขานุการ หรือ เภร่ญญิก หรือ ผู้จัดการ หรือ ผู้ช่วยผู้จัดการ คนใดคนหนึ่งซึ่งหมายถึงคนเดียว แต่เท่าที่พนักงานเจ้าหน้าที่เคยปฏิบัติต้องใช้กรรมการ ๒ คน จึงได้แนะนำให้สหกรณ์ใช้กรรมการ ๒ คนตามเดิม สหกรณ์จังหวัดได้แจ้งให้เจ้าพนักงานที่ดิน จังหวัดทราบไว้ เดียวกันได้เปลี่ยนเป็นสหกรณ์ประเภทจำกัด ขอให้ใช้กรรมการเพียงคนเดียว เป็นผู้ลงลายมือชื่อแทนสหกรณ์ จังหวัดพิจารณาแล้วเห็นควรให้กรรมการเพียงคนเดียวเป็นผู้ ลงลายมือชื่อแทนสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ และข้อบังคับของสหกรณ์ ฯ ดังกล่าวแล้วได้ แต่ทงนี้ยังไม่มระเบียบปฏิบัติ จึงขอให้กรมที่ดินพิจารณาเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๒๔ บัญญัติให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ จำกัด เป็นผู้ดำเนินการ และเป็น ผู้แทนสหกรณ์ จำกัด ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการันคณะกรรมการจะมอบหมาย ให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้ เมื่อกฎหมายกำหนดว่า ให้คณะกรรมการ เป็นผู้แทนสหกรณ์ จำกัด ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก แต่จะมอบอำนาจให้กรรมการ

คนหนึ่งหรือหลายคนทำการก็ได้เช่นกัน ฉะนั้น ถ้าคณะกรรมการไม่ทำเอง ก็จะต้องมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทน กรรมการผู้นั้นจึงจะมีอำนาจทำการแทนสหกรณ์ได้ตามข้อบังคับของสหกรณ์เกษตรชนิด จำกัด ให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่คณะกรรมการ เช่น ผู้จัดการ หรือผู้ช่วยผู้จัดการ เป็นต้น ลงลายมือชื่อแทนสหกรณ์เพื่อให้ผลผูกพันสหกรณ์ในนิติกรรมการรับจ้างนองที่ดิน ซึ่งไม่อาจจะกระทำได้ เพื่อความสมบูรณ์ของนิติกรรมดังกล่าว จะต้องให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนที่คณะกรรมการ มอบหมายแล้วตามกฎหมายเท่านั้น เป็นผู้ลงลายมือชื่อแทนสหกรณ์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งเจ้าหน้าที่ให้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนกรมสิทธิ.

ท มท. ๐๖๐๘/๓๒๖๔๘

กรมที่ดิน

๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามผังปรับปรุงบริเวณเพลิงไหม้
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์

ด้วยสำนักงานผังเมืองมีหนังสือที่ มท. ๑๑๐๘/๑๖๔๘ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๑๕ ขอให้กรมที่ดินพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง เกี่ยวกับประเภทการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เพื่อประโยชน์แก่การปรับปรุงผังเมืองในบริเวณเพลิงไหม้ในท้องที่ ตำบลสะเตียง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ซึ่งกรมที่ดินได้เคยตอบข้อหารือจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามหนังสือที่ มท. ๐๖๐๘/๒๑๖๙ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๑๕ ว่าควรจดทะเบียนในประเภทขายหรือแบ่งขาย ตามความเห็นของจังหวัด ข้อ ๑ สำนักงานผังเมืองเห็นว่า การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินในกรณีเป็นการจดทะเบียนในประเภทแบ่งหักเป็นที่สาธารณประโยชน์ หรือโอนเป็นที่สาธารณประโยชน์ (กรณีโอนเต็มแปลง) โดยเรียกค่าธรรมเนียม เช่นเกี่ยวกับการจดทะเบียนขายหรือแบ่งขาย จึงควรจดทะเบียนในประเภทแบ่งหักเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือโอนเป็นที่สาธารณประโยชน์ตาม ข้อ ๒ ในหนังสือกรมที่ดินดังกล่าว ซึ่งเป็นข้อหารือของจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำที่ดินมาสร้างเป็นทางสาธารณประโยชน์ ซึ่งเรียกว่าทางหลวงเทศบาล อันเป็นระเบียบที่สำนักงานผังเมืองได้ถือปฏิบัติเป็นประจำอยู่ทุกท้องที่ แม้แต่จังหวัดเพชรบูรณ์เองก็ได้มีการจดทะเบียนโอนที่ดินในบริเวณเพลิงไหม้แห่งเดียวกันนี้ ในทำนองดังกล่าวมาแล้วถึง ๓๙ ราย ถ้าหากว่ากรมที่ดินเห็นชอบกับวิธีดังกล่าวนี้ สำนักงานผังเมืองขอให้แจ้งให้จังหวัดทราบและดำเนินการด้วย

กรมที่ดินได้พิจารณาทบทวนเรื่องนอกครั้งหนึ่งแล้วเห็นว่า เนื่องจากบดินสถานงานเลขานุการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือที่ สร. ๐๔๐๓/๒๔ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๑๕ แจ้งว่า สภาบริหาร คณะปฏิวัติ ได้มีมติเห็นชอบกับความเห็นของคณะที่ปรึกษากฎหมายว่า ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๐๖ กระทรวงการคลังไม่มีอำนาจหน้าที่ในกิจการอันเกี่ยวกับสงฆ์หรือสงฆ์ อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน กระทรวงการคลังจึงไม่สามารถที่จะเป็นผู้สัญญาในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินต่อไป แม้ว่าเงินที่จะซื้อที่ดินนั้นจะเป็นเงินงบประมาณก็ตาม ฉะนั้น ตามที่กรมที่ดินตอบข้อหารือ

จังหวัดตามหนังสือ ที่ มท. ๐๖๐๘/๒๑๖๙ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๑๕ ว่าควรจะจดทะเบียน
 ในประเภทขายหรือแบ่งขายตามความเห็นของจังหวัด ข้อ ๑ นั้น เมื่อปรากฏว่าหลักการได้
 เปลี่ยนแปลงไปเช่นนั้น การดำเนินการจดทะเบียนในกรณีนี้จึงต้องปรับปรุงให้เข้ากับข้อเท็จจริง
 และเมื่อทางราชการได้จ่ายเงินงบประมาณเป็นค่าตอบแทนแก่เจ้าของที่ดินที่ถูกตัดและขยายถนน
 การตกลงเช่นนั้นเข้าในลักษณะซื้อขาย จะต้องมิใช่สัญญาในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน
 แต่เมื่อสภาพขณะปฏิบัติ มีมติว่า กระทรวงการคลังไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสมบัติของ
 แผ่นดินแล้ว ดังนั้น กระทรวงการคลังจึงเป็นคู่สัญญาในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินอันเป็น
 สาธารณสมบัติของแผ่นดินดังกล่าวนี้ไม่ได้ ความจริงสำนักผังเมืองมีความประสงค์ให้จดทะเบียน
 โอนในประเภทแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์ หรือโอนเป็นที่สาธารณประโยชน์ เพื่อจะได้ที่ดินนั้น
 เป็นทางหลวงเทศบาล แล้วมอบให้เทศบาลเป็นผู้ก่อสร้างและดูแลรักษาต่อไป

ฉะนั้น เพื่อให้การใช้เงินงบประมาณในการสาธารณประโยชน์ ตามที่สำนัก
 ผังเมืองขอไว้ และตรงกับข้อเท็จจริงในการใช้ที่ดินนั้น จึงให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
 เกี่ยวกับที่ดินดังกล่าวในประเภทแบ่งหักที่สาธารณประโยชน์ หรือโอนเป็นที่สาธารณประโยชน์
 (กรณี โอนทั้งแปลง) ส่วนค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม นั้น ถ้ามีค่าตอบแทน
 ให้เรียกเก็บร้อยละ ๑.๐๐ บาท ตามกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๑๗) ข้อ ๕ (๑)
 ถ้าเจ้าของที่ดินมีเจตนาแบ่งหักเป็นที่สาธารณประโยชน์ หรือโอนเป็นที่สาธารณประโยชน์ โดย
 ไม่มีค่าตอบแทนก็ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมแปลงละ ๑๕ บาท จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและ
 สั่งเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรุนทร์

(นายโยติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนกรรมสิทธิ์

หมายเหตุ

งานเกี่ยวกับการลงชื่อกระทรวงการคลังและค่าธรรมเนียม

ด่วนมาก

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๕๓๕๓๕

กรมที่ดิน

๒๐ ตุลาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะราย โดยมิได้แจ้งการ
ครอบครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดชลบุรี)

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๙๑๗/๐๕ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๓๐๙/ว. ๓๕ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม
๒๕๑๕ รวม ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้ส่งสำเนาหนังสือ ที่ มท. ๐๖๐๖/๙๑๗๓๗ ลง
วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี มาให้ส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินทราบและถือเป็น
ทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะรายโดยมิได้
แจ้งการครอบครอง และการที่จะโอนที่ดินให้ในนามกระทรวงการคลังนั้น น่าจะได้พิจารณาตาม
มติของสภาพบริหารคณะปฏิวัติ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๓๐๙/ว. ๓๕ ลงวันที่
๑๙ มกราคม ๒๕๑๕ นั้น

บัดนี้ มีบางจังหวัดแจ้งไปว่าหนังสือกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ค้นหาไม่พบ ขอ
ให้กรมที่ดินคัดสำเนาให้ด้วย ซึ่งกรมที่ดินได้คัดสำเนาให้ไปแล้ว ส่วนจังหวัดอื่น ๆ เข้าใจว่า
คงจะค้นหาไม่พบเช่นเดียวกัน ฉะนั้น เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานกรมที่ดินจึงได้คัดสำเนา
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๓๐๙/ว. ๓๕ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๑๕ มาให้จังหวัด
พร้อมกับหนังสือแนบแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

๑๕ มกราคม ๒๕๑๕

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดินของรัฐ

เรียน ผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพธนบุรี และผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่ สร. ๐๔๐๓/๙๘ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๑๕ และสำเนาบันทึกรายการของคณะกรรมการศึกษากฎหมายของนายรัฐมนตรี จำนวน ๕ ชุด

เนื่องจากได้มีปัญหาในเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินราชพัสดุ อันเป็นทรัพย์สินของรัฐ โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์แทนรัฐบาล กับที่ดินอันเป็นทรัพย์สินของจังหวัด ซึ่งมณฑลจังหวัดหรืออำเภอ ได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้ใช้ในราชการ บางแห่งก็ได้ใช้ในราชการแล้ว บางแห่งก็สงวนเอาไว้ใช้ราชการในเวลาต่อมา กระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทยต่างก็ได้แย้งในกรรมสิทธิ์ของที่ดินดังกล่าว จึงได้นำปัญหาข้อโต้แย้งเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

บัดนี้ สภการบริหารคณะปฏิวัติได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๑๔ ลงมติว่า พระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๐๖ บัญญัติให้กระทรวงการคลังมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการเงินของแผ่นดิน ภาษีอากร และราชการ หรือกิจการอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน นอกจากสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ฯลฯ ฉะนั้น นับแต่วันใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๐๖ แล้ว กระทรวงการคลังย่อมไม่มีอำนาจหน้าที่ ในกิจการอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน อีกต่อไปจะเกี่ยวข้องได้ก็แต่เพียงอสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ใช้ในราชการกระทรวงการคลังโดยเฉพาะเท่านั้น ความละเอียดปรากฏอยู่ในสำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและสำเนาบันทึกรายการของคณะกรรมการศึกษาที่ส่งมาพร้อมกัน ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติพร้อมกับแจ้งให้เทศบาลทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

พ่วง สุวรรณรัฐ

(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย.

ที่ สร. ๐๔๐๓/๕๘

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๖ มกราคม ๒๕๑๕

เรื่อง ทรพัยสินราชพัสดุกับทรพัยสินส่วนจังหวัด

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือที่ สร. ๐๔๐๓/๑๔๔๔๗ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาบันทึกความเห็นของคณะที่ปรึกษากฎหมายเกี่ยวกับเรื่อง

ตามที่ ได้ขียนยื่น มติคณะรัฐมนตรี ให้ส่งเรื่องทรพัยสินราชพัสดุกับทรพัยสินส่วนจังหวัดให้คณะที่ปรึกษากฎหมายรับไปพิจารณา โดยเชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการพิจารณาคด้วย นั้น

คณะที่ปรึกษากฎหมายได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นเสร็จแล้ว ความละเอียดปรากฏตามสำเนาบันทึกความเห็นที่ ได้ส่งมาพร้อมนี้ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้ส่งไปให้คณะปฏิบัติพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้ว

บัดนี้ เลขาธิการคณะปฏิบัติรายงานว่า สภาบริหารคณะปฏิบัติได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๑๔ ลงมติว่า ให้เป็นไปตามที่คณะที่ปรึกษากฎหมายของนายกรัฐมนตรีมีความเห็น

จึงเรียนมาเพื่อทราบ ได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบด้วยแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

พลเรือเอก อนันต์ เนตรโรจน์ ร.น.

(อนันต์ เนตรโรจน์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติกรรม

ส่งกรมการปกครอง

ให้สำเนาส่ง กรม กอง และ จ.ว. ให้ทราบมติด่วน

(ลงชื่อ)

พ่วง สุวรรณรัฐ

(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ผู้อำนวยการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

บันทึกความเห็นของคณะที่ปรึกษากฎหมาย
เรื่องทรัพย์สินราชพัสดุกับทรัพย์สินส่วนจังหวัด

เรื่องนี้ เดิมกระทรวงการคลังได้รายงานต่อคณะรัฐมนตรีว่า ได้มีปัญหาในเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินของรัฐเกิดขึ้นระหว่างที่ดินราชพัสดุอันเป็นทรัพย์สินของรัฐ โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์แทนรัฐบาล กับที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนจังหวัด โดยข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีหลายจังหวัดได้ไต่ถามคัดค้านเอาที่ดินราชพัสดุของรัฐเข้าเป็นทรัพย์สินส่วนจังหวัด ทั้งนี้โดยขาดความเข้าใจว่าที่ดินราชพัสดุก็คือที่ดินของรัฐ กระทรวงการคลังมีหน้าที่ดูแลแทนรัฐบาล กระทรวงการคลังได้ชี้แจงไปยังจังหวัดที่ไต่ถามแล้ว แต่ยังไม่อาจทำความเข้าใจกันได้ ประเด็นข้อที่จังหวัดไต่ถามสิทธิในที่ดินว่าเป็นทรัพย์สินส่วนจังหวัดได้แก่ที่ดินที่เจ้าเมืองหรือข้าหลวงเทศาภิบาลทั้งมณฑลและจังหวัด ผู้ว่าราชการเมืองหรือนายอำเภอในสมัยก่อน ได้ประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินไว้ใช้ราชการของหลวงบางแห่งก็ใช้ในราชการของรัฐบาลแล้วตั้งแต่สมัยนั้น บางแห่งก็สงวนเอาไว้ใช้เป็นที่ตั้งของอำเภอ หลายจังหวัดว่าเป็นทรัพย์สินส่วนจังหวัดคือเป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยถือว่าเป็นทรัพย์สินส่วนจังหวัดที่หามาได้โดยตรงก็มี บางก็ถือว่าที่ดินตั้งอยู่ในจังหวัดควรเป็นทรัพย์สินส่วนจังหวัด เป็นต้น ซึ่งกระทรวงการคลังเห็นว่ายากที่จะตกลงกันได้ จึงขอเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติโดยเด็ดขาดว่า ที่ดินที่มณฑลหรือเทศาภิบาล หรือทางราชการในสมัยก่อนได้ประกาศสงวนไว้ หรือที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน หรือที่ใช้เป็นที่ตั้งทำการรัฐบาลตามจังหวัดต่างๆ ใช้เพื่อประโยชน์ของราชการแผ่นดินโดยเฉพาะ ให้ถือว่าเป็นที่ดินราชพัสดุอยู่ในความดูแลของกระทรวงการคลังซึ่งดูแลทรัพย์สินในนามของรัฐบาล

เหตุผลที่กระทรวงการคลังอ้างเพื่อสนับสนุนข้ออ้าง กล่าวคือ การประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินไว้ใช้ในราชการสมัยก่อน โดยเทศาภิบาลกิต หรือนายอำเภอในกาลครั้งนั้นซึ่งเป็นสมัยสมบูรณ์าญาสิทธิราชกิติ ย่อมอยู่ในลักษณะของการหวงห้ามไว้ใช้ในราชการของแผ่นดิน และผู้ประกาศย่อมกระทำในฐานะผู้แทนของแผ่นดิน ที่ดินใดก็ตามที่เป็นของแผ่นดิน

หรือกระทรวงต่าง ๆ ของรัฐบาลย่อมเป็นที่ดินราชพัสดุโดยสภาพ มีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในนามของรัฐบาล ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นที่รั้งพระคลังประการหนึ่ง และเนื่องจากรัฐบาลมิใช่นิติบุคคลตามกฎหมาย กระทรวงการคลังจึงเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์แทนอีกประการหนึ่ง ซึ่งตามกฎหมายสนับสนุนในข้อนี้หลายประการด้วยกัน เช่น พระบรมราชโองการรัชกาลที่ ๖ และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๑๖ มาตรา ๙ ที่ให้กระทรวงการคลังมีหน้าที่ปกครองดูแลที่ดินราชพัสดุอันเป็นที่รั้งสิน ของแผ่นดิน หรือของรัฐที่มีไว้ในราชการแผ่นดิน ซึ่งสรุปการได้มาของที่ดินราชพัสดุโดยย่อมีดังนี้

๑. เป็นที่ดินที่ใช้หรือสงวนไว้ใช้ในราชการแผ่นดิน เพื่อเป็นที่ตั้งของสำนักราชการบ้านเมือง เช่น บ້อมและโรงอาหาร สำนักราชการส่วนกระทรวง ทบวง กรม เป็นต้น
๒. เป็นที่ดินที่ได้มาโดยใช้งบประมาณแผ่นดิน
๓. เป็นที่ดินที่มียุทธให้ราชการ หรือราชการได้มาโดยประการอื่น

ส่วนที่รั้งสินส่วน จังหวัดนั้นเพ่งได้มีกฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา ๔ และ ๔๓ ของ พ.ร.บ. ระเบียบบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๑๘ และข้อ ๔, ๖ และ ๙ ของระเบียบที่รั้งสินส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งกำหนดว่า “ที่รั้งสินส่วนจังหวัดหมายความว่าที่รั้งสินที่จังหวัดหามาได้โดยตรงและไม่ต้องส่งเป็นรายได้แผ่นดิน และให้หมายรวมถึงถึงที่รั้งสินซึ่งจะได้มีกฎหมายระบุไว้ว่าเป็นที่รั้งสินส่วนจังหวัด” ซึ่งย่อหมายความว่าต้องเป็นที่รั้งสินที่จังหวัดได้มา โดยเงินขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่หามาได้โดยมิใช่จากงบประมาณแผ่นดิน เช่น ได้มาจากงานเทศกาลประจำปีของจังหวัด หรือมีผู้ยกให้เป็นการเจาะจงว่ายกให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด มิใช่ว่ายกให้แก่ราชการแล้วจะถอยยกให้แก่จังหวัด และมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเท่านั้น ส่วนจังหวัดนั้นแต่เดิมมิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล ฉะนั้นการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินไว้ใช้ในราชการในสมัยทมิเทศาภิบาล หรือผู้ว่าราชการเมือง หรือนายอำเภอ ที่ดินนั้นจึงมีสภาพเป็นที่รั้งสินของรัฐเพราะสงวนไว้ใช้ในราชการแผ่นดินโดยตรง

ในการประชุมพิจารณาเรื่องนี้ ผู้แทนกระทรวงการคลังได้แถลงตามเหตุผลเดิมเป็นส่วนใหญ่ และได้อ้างคำพิพากษาฎีกาบางเรื่องและเหตุผลอื่น ๆ อีก ส่วนผู้แทนกระทรวงมหาดไทยได้โต้แย้งว่า ที่ดินของรัฐเฉพาะที่รั้งสินสิทธิครอบครองในฐานะเอกชนนั้น เดิมตั้งแต่

วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๖๔ ได้มีพระบรมราชโองการรัชกาลที่ ๖ ให้รวบรวมบรรดาที่ดินของหลวงในกระทรวงต่าง ๆ มาขึ้นทะเบียนราชพัสดุไว้ทางกระทรวงการคลังแต่ฝ่ายเดียวจริง แต่ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๐๖ ได้มี พ.ร.บ. ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๐๖ มาตรา ๙ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “กระทรวงการคลังมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการเงินแผ่นดิน ภาษีอากร และรัชฎากร หรือกิจการอันเกี่ยวกับสองหาริมทรัพย์ อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน นอกจากสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ฯลฯ” พ.ร.บ. ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๐๖ แม้ไม่ได้บัญญัติให้ยกเลิกพระบรมราชโองการ รัชกาลที่ ๖ แต่โดยหลักกฎหมายเมื่อกฎหมาย ๒ ฉบับ มีข้อความขัดกัน กฎหมายใหม่ย่อมยกเลิกกฎหมายเก่า ดังนั้น จึงถือว่าพระบรมราชโองการรัชกาลที่ ๖ ในส่วนที่เกี่ยวกับสาธารณสมบัติของแผ่นดินเป็นอันยกเลิก กระทรวงการคลังจึงไม่มีอำนาจดูแลและรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ขณะที่ปรึกษาฯ ได้ตรวจด้วยทกกฎหมายในเรื่องนี้แล้ว กระทรวงการคลัง ได้มีหนังสือ ที่ ๒๐๕/๒๓๔๐๐ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๔๖๔ กราบบังคับทูลว่าบรรดาที่ดินราชพัสดุ ยังมีกระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวงต่าง ๆ อีกเป็นอันมาก สมควร จะรวบรวมมาขึ้น ทะเบียนราชพัสดุไว้ทางกระทรวงการคลังเสียทางเดียว เมื่อกระทรวงและกรมต่าง ๆ ต้องการที่ดินหลวงเพื่อประโยชน์ราชการแผนกใดอย่างไร ก็ขมไปเพื่อใช้ประโยชน์ราชการนั้นได้ ได้มีพระบรมราชโองการที่ ๖๕/๕๐๗ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๖๔ ว่าทรงพระกรุณาเห็นชอบด้วย ให้กระทรวงพระคลังจัดการกับเจ้ากระทรวงต่าง ๆ ในเรื่องต่อไป

พระบรมราชโองการในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชนั้น อาจเป็นกฎหมายก็ได้ ไม่ใช่กฎหมายก็ได้ สุดแต่พระราชประสงค์ที่จะเห็นได้จากความเป็นมาและถ้อยคำในพระบรมราชโองการนั่นเอง หากพิจารณาดู หนังสือของกระทรวงพระคลังซึ่งกราบบังคมทูลในเรื่องนี้กับพระบรมราชโองการแล้ว ก็มีข้อน่าคิดว่าเป็นแต่เพียงการวางระเบียบในการปฏิบัติราชการ หรือถึงกับให้กระทรวงพระคลังมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหลวงทั้งหมดทีเดียว หรือว่ากรรมสิทธิ์ยังเป็นของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ เป็นแต่เพียงให้มาขึ้นทะเบียนราชพัสดุไว้ที่กระทรวงการคลังเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติปรากฏว่ากระทรวงการคลังเข้าเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินของหลวงแทนกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ เสียทีเดียว และที่ดินที่กระทรวง ทบวง กรมขอใหม่ ก็ใส่ชื่อกระทรวงการคลัง โดยกรมธนารักษ์เป็นเจ้าของตลอดมา

ปัญหาที่ว่าพระบรมราชโองการนั้นเป็นกฎหมายหรือไม่ และมีความหมายเพียงใด
 นั้นคณะที่ปรึกษาเห็นว่า บัดนี้ ได้มีกฎหมายใหม่แล้วหลังจากนั้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องวินิจฉัย
 กล่าวคือได้มี พ.ร.บ. ปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๔๙๖ (ซึ่งประกาศในราชกิจจานุ
 เฌอวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๖) มาตรา ๑๐ กำหนดหน้าที่กระทรวงการคลังใหม่ดังนี้ “มาตรา
 ๑๐ กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินแผ่นดิน ภาษีอากร การรัษฎากร หรือกิจการ
 เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ของแผ่นดิน นอกจากสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ฯลฯ”

ฉะนั้น ตั้งแต่วันใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ กระทรวงการคลังย่อมไม่มีอำนาจหน้าที่ใน
 กิจการอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอีกต่อไป ฉะนั้น หากจะถือว่า
 พระบรมราชโองการดังกล่าวข้างต้นเป็นกฎหมาย และให้กระทรวงการคลังมีกรรมสิทธิ์ใน
 อสังหาริมทรัพย์ของแผ่นดิน ดังกระทรวงการคลังแปลและอ้าง พระบรมราชโองการในส่วนที่
 เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินก็ถูกยกเลิกโดยมาตรา ๑๐ นี้แล้ว
 เพราะบทบัญญัติของมาตรา ๑๐ นี้ เป็นวัตถุประสงค์ของกระทรวงการคลังอันเป็นนิติบุคคล
 กระทรวงการคลังจะมีอำนาจหรือกระทำการใดเกินกว่าวัตถุประสงค์ไม่ได้ กระทรวงการคลัง
 จึงหมดอำนาจที่จะเข้าเกี่ยวข้องกับกิจการอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของ
 แผ่นดินต่อไป สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นได้แก่ทรัพย์สินตั้งระบุไว้ในมาตรา ๑๓๐๔ ของประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และแบ่งออกได้เป็นอสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ส่วนที่เป็น
 อสังหาริมทรัพย์ไม่เป็นปัญหาในที่นี้ คงเป็นปัญหาแต่เพียงอสังหาริมทรัพย์ใดที่เป็น
 สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ย่อมไม่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงการคลัง เพราะต้องห้าม
 ตามมาตรา ๑๐ ดังกล่าว และต่อมาได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๐๖
 มาตรา ๙ ซึ่งบัญญัติถึงกระทรวงการคลังเช่นเดียวกับมาตรา ๑๐ ของพระราชบัญญัติ ๒๔๙๖

กระทรวงการคลังอ้างว่า แม้จะมีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม
 ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลังดังกล่าว กระทรวงการคลังก็ยังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ
 อสังหาริมทรัพย์ที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพราะประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙ บัญญัติ
 ว่า บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ให้อธิบดีกรมที่ดินมีอำนาจหน้าที่ดูแล
 รักษา แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กระทรวงการคลัง กระทรวงการคลัง

จึงมีอำนาจ และได้อ้างคำพิพากษากฎีกาที่ ๑๑๕๙/๒๕๑๑ กระทรวงการคลังกับพวก โจทก์ นายขาว ธรรมสุชาติ จำเลย และคำพิพากษากฎีกาที่ ๑๔๒๔-๑๔๒๙/๒๕๑๒ กระทรวงการคลัง โจทก์ นางสุพร ชุมวรฐายี จำเลย กระทรวงการคลัง โจทก์ นายสมปอง ชุมวรฐายี จำเลย ขนสนับสนุนด้วย

คณะที่ปรึกษาฯ ได้พิจารณาด้วยทกกฎหมายและคำพิพากษากฎีกานี้แล้ว ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘ ได้บัญญัติไว้ดังกล่าวจริง และคำพิพากษากฎีกาที่ ๑๑๕๙/๒๕๑๑ ก็ได้วินิจฉัยและพิพากษาไว้เป็นใจความว่า เมื่อประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มีคำสั่งที่ ๙๔/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๔๙๙ ใจความว่า ถ้ามการขอที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นของทบวงการเมืองใด ซึ่งกระทรวงมหาดไทยส่งมากติ หรือทบวงการเมืองอื่นติดต่อกมากติ หรือเป็นเรื่องที่ทางจังหวัด อำเภอฟิจารณาเห็นสมควรก็ ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวนเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นสมควร จะได้จัดขึ้นทะเบียนไว้ในนามของส่วนราชการนั้นๆ ศาลฎีกาว่าตามคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวนี้ เป็นการวางระเบียบสำหรับปฏิบัติ สำหรับการจัดที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นของทบวงการเมืองอื่น ภายหลังที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว ส่วนที่ดินที่ขึ้นทะเบียนเป็นของทบวงการเมืองอื่นไว้แล้วแต่เดิม ก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ไม่มีคำสั่งกำหนดว่าจะให้ปฏิบัติอย่างไร และในทางปฏิบัติบรรดาที่ดินราชพัสดุที่ขึ้นทะเบียนไว้ต่อกระทรวงการคลัง กระทรวงการคลังก็คงใช้อำนาจปกครองอยู่เช่นเดิม มิได้มีการเปลี่ยนแปลงประการใด ศาลฎีกาว่าทั้งนี้เพราะถือได้ว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้จัดขึ้นทะเบียนไว้ต่อกระทรวงการ คลังตามความหมายแห่งมาตรา ๘ วรรคท้ายของประมวลกฎหมายที่ดินแล้วโดยอนุโลม ศาลฎีกาว่าอำนาจของกระทรวงการคลัง จึงมิได้ถูกยกเลิกเพิกถอนไปโดยประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘ วรรคแรก แต่ตรงกันข้ามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘ วรรคท้ายกลับเป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของกระทรวงการคลังว่ายังมีอำนาจปกครองที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุไว้แล้วต่อไปตามเดิม ไม่ได้กลับไปตกอยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมที่ดินเลย ส่วนที่พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๐๖ มาตรา ๘ ซึ่งบัญญัติว่ากระทรวงการคลังมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ อันเป็น

ทรัพย์สินของแผ่นดิน นอกจากสาธารณสมบัติของแผ่นดิน นั้น ศาลฎีกาเห็นว่าพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เป็นกฎหมายทั่วไปที่กำหนดอำนาจและหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมายของกระทรวงและทบวงการเมืองต่างๆ ย่อมไม่ลบล้างอำนาจของกระทรวงการคลัง ซึ่งได้ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘ วรรคท้าย อันเป็นกฎหมายพิเศษ เพราะกฎหมายพิเศษย่อมยกเว้นกฎหมายทั่วไป ส่วนคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๒๔-๑๔๒๙/๒๕๑๒ ก็วินิจฉัยโดยอ้างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๙/๒๕๑๑

คำวินิจฉัยของศาลฎีกานี้ แม้จะผูกมัดแต่ก็เฉพาะคู่ความในคดี หากไขว่จะมีผลบังคับได้ทั่วไปเช่นเดียวกับกฎหมายไม่ คณะที่ปรึกษาฯ ไม่เห็นด้วยกับศาลฎีกา ประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๘ วรรคแรกมีว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติที่ดินนั้น ย่อมมีความหมายว่า ทบวงการเมืองที่จะรับมอบ จะต้องเป็นทบวงการเมืองที่มีอำนาจและหน้าที่จะรับมอบหมายได้ กระทรวงการคลังเป็นนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และความเป็นนิติบุคคลนั้นจะต้องอยู่ภายในกรอบของวัตถุประสงค์ เมื่อพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม วางวัตถุประสงค์ของกระทรวงการคลัง ด้วยการห้ามไม่ให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ในทางที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน กระทรวงการคลัง จึงไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน กระทรวงการคลังจึงจะรับดูแลหรือเกี่ยวข้องกับสาธารณสมบัติดังกล่าวไม่ได้ ที่ประมวลกฎหมายที่ดินให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นมีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน นั้น ไม่ได้หมายความว่าให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่จะให้อำนาจแก่ทบวงการเมืองใดให้มีอำนาจเช่นว่าได้ทั้งๆ ที่มีกฎหมายห้ามไว้แล้วที่ศาลฎีกาว่า พ.ร.บ. ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เป็นกฎหมายทั่วไปที่กำหนดอำนาจและหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมายของกระทรวงและทบวงการเมืองต่างๆ ย่อมไม่ลบล้างอำนาจของกระทรวงการคลัง ซึ่งได้มาตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๘ วรรคท้ายอันเป็นกฎหมายพิเศษ เพราะกฎหมายพิเศษย่อมยกเว้นกฎหมายทั่วไป นั้น คณะที่ปรึกษาฯ ไม่เห็นด้วยกับศาลฎีกาและเห็นว่า พ.ร.บ. ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และประมวลกฎหมายที่ดิน หากจะว่า

เป็นกฎหมายทั่วไปก็เป็นกฎหมายทั่วไปด้วยกัน คือฉบับหนึ่งว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน อีกฉบับหนึ่งว่าด้วยที่ดิน จะว่าเป็นกฎหมายพิเศษก็เป็นกฎหมายพิเศษด้วยกัน คือฉบับหนึ่งว่าด้วยการบริหารราชการอันเป็นเรื่องพิเศษ อีกฉบับหนึ่งว่าด้วยที่ดินอันเป็นเรื่องพิเศษ แต่ถ้าจะว่าถึงตัวบทมาตรา ๙ ใน พ.ร.บ. ปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม อันเป็นบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลังโดยเฉพาะกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๘ อันว่าด้วยการดูแลที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแล้ว มาตรา ๙ ของ พ.ร.บ. ปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม ยังมีลักษณะพิเศษมากกว่าประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๘ เสียด้วย การวินิจฉัยของศาลฎีกาก็เท่ากับให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกคำสั่งเพิ่มเติมอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงการคลังให้ใช้อำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นทั้งๆที่ พ.ร.บ. ปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม ห้ามไว้แล้ว

ขณะที่ปรึกษา ฯ เห็นว่าเมื่อ พ.ร.บ. ปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม วางบทบัญญัติว่าด้วยวัตถุประสงค์ของกระทรวงการคลังไว้ โดยห้ามไม่ให้เกี่ยวข้องกับกิจการเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแล้ว กระทรวงการคลังก็เข้าเกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินไม่ได้ จะเกี่ยวได้ก็แต่เพียงอสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้ในราชการของกระทรวงการคลังโดยเฉพาะเท่านั้น เพราะเป็นของจำเป็นของการดำเนินกิจการและราชการของกระทรวงการคลังอันเป็นหลักกฎหมายทั่วไป ที่อนุญาตให้นิติบุคคลมีและกระทำได้ เพราะจำเป็นแก่ความเป็นอยู่ของนิติบุคคลนั้น

ขณะที่ปรึกษา ฯ จึงเห็นว่าข้อโต้แย้งของกระทรวงการคลังฟังไม่ขึ้น ส่วนอสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน อันเป็นปัญหาในเรื่องนี้จะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงทบวงกรมใดนั้นไม่เป็นประเด็นจะต้องวินิจฉัย

หากคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้อำนาจกระทรวงการคลังเข้าเกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทั่วไปได้ ก็จำเป็นต้องแก้ตัวบทกฎหมาย

ที่ มท. ๑๙๐๔/๑๕๔

การเคหะแห่งชาติ

๘ พฤษภาคม ๒๕๑๖

เรื่อง ที่ดินของการเคหะแห่งชาติ

เรียน อธิบดีกรมที่ดิน

ยี่ได้มีการจัดตั้งการเคหะแห่งชาติ ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๑๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ โดยได้โอนกิจการทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ และความรับผิดชอบของส่วนราชการและหน่วยงานดังต่อไปนี้ ให้แก่การเคหะแห่งชาติ คือ.—

๑. กรมประชาสัมพันธ์ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกิจการอาคารสงเคราะห์
๒. สำนักงานอาคารสงเคราะห์ ซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งสำนักงานอาคารสงเคราะห์ พุทธศักราช ๒๕๑๕
๓. ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ดินและอาคารสงเคราะห์
๔. สำนักงานปรับปรุงแหล่งชุมชน เทศบาลนครหลวง เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรที่ดิน และปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม

หน่วยงานดังกล่าวเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินอยู่หลายแห่ง ซึ่งจะต้องมีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินในนามของการเคหะแห่งชาติอยู่เสมอ ในการจดทะเบียนสำนักงานที่ดินบางแห่งก็ดำเนินการให้ตามปกติ แต่บางแห่งก็ให้นำเอาสำเนา “ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๑๖” รวมเข้าเรื่องของจดทะเบียนไว้ด้วย ซึ่งการนำเอาสำเนาประกาศคณะปฏิวัติไปประกอบการจดทะเบียนทุกเรื่องทุกรายเป็นการสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น และประกาศคณะปฏิวัติก็ถือเป็นกฎหมาย

ดังนั้น การเคหะแห่งชาติจึงเรียนขอความร่วมมือมายังกรมที่ดิน เพื่อโปรดพิจารณา ยกเว้นไม่ต้องสำเนาประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๑๖ รวมเข้าเรื่องการเคหะแห่งชาติของจดทะเบียน

๖๗๔

สิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน ขอให้โปรดพิจารณาและแจ้งให้การเคหะแห่งชาติได้ทราบด้วย
จะขอขอบคุณยิ่ง.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

วศัญญา ณ กลาง

(นายวศัญญา ณ กลาง)

ผู้อำนวยการ การเคหะแห่งชาติ

ฝ่ายจัดการทรัพย์สินและที่ดิน

หมายเหตุ

หนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๘/ว. ๑๑๙๒๒ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๑๖

ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๕๕๑๗

กรมที่ดิน

๔ กรกฎาคม ๒๕๑๖

เรื่อง ที่ดินอันเป็นที่ตั้งโรงเรียนประชาบาล
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด
อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๖/ว. ๑๗๒๔๒ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๑๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้ส่งสำเนาหนังสือกระทรวงการคลังที่ กค. ๐๔๐๓/๒๙๑๑๔ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๒ กับสำเนามติคณะรัฐมนตรีเรื่อง การโอนโรงเรียนประชาบาลไปขึ้นกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาเพื่อส่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ นั้น

บัดนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เป็นเพียงมติรับหลักการในร่างพระราชบัญญัติ โอนโรงเรียนประถมศึกษาไปขึ้นกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด และได้มีมาก่อนออกพระราชบัญญัติ โอนโรงเรียนประถมศึกษาบางประเภทไปขึ้นกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๐๙ การพิจารณาเรื่องทรัพย์สินของโรงเรียนประชาบาล หรือการลงชื่อโรงเรียนประชาบาล เฉพาะที่ได้โอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ก็จะต้องพิจารณาดำเนินการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ โอนโรงเรียนประถมศึกษาบางประเภทไปขึ้นกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๐๙ ส่วนโรงเรียนประชาบาลที่ยังมิได้ โอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ต้องพิจารณาและถือปฏิบัติไปตามระเบียบเดิม จึงขอยกเลิกหนังสือเวียนดังกล่าว และให้เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการ ตามนัยที่กล่าวต่อไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ.

134 ฉ.2

KO
22.2
ท532ป
2517
ล.3

กรมที่ดิน.
ประมวลคำสั่งและระเบียบการเกี่ยวกับ
งานที่ดินอำเภอ เล่มที่ 3.

